ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ

ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਪਞ੍ਚਿਕਾ ਟੀਕਾ

ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨੀਨਾਮ

ਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾ

ਪਣਾਮਾਦਿਕਥਾ

ਵਿਜ੍ਜਾਧਨਸ੍ਸ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ,
ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੁਦ੍ਧਰਤਨਾਨਯਨੇਕਹੇਤੁ।
ਤਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜਮਮਲੁਜ੍ਜਲਕਿਤ੍ਤਿਮਾਲਂ,
ਸਾਮੋਦਮਾਦਰਮਯੇ ਹਦਯੇ ਨਿਧਾਯ॥

ਲਦ੍ਧਮ੍ਮਹੋਦਯ ਮਹਾਦਯ (ਸਮ੍ਪਸਾਦਾ) [ਜਪਸੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)],
ਸਕ੍ਕਾ(ਦਿ) ਸਕ੍ਕਤਗੁਣਂ ਰਤਨ (ਦ੍ਵਯਞ੍ਚ) [ਤ੍ਤੁਯਤਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)]।
(ਯਾਪਞ੍ਚਿਕਾ) ਗੁਰੁਵਰਪ੍ਪ(ਭਵਾਤਜਗਾਹਾ) [ਹਪਾ ਤਜ ਗਾਯਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)],
ਤਂ ਸਾਧੁ ਸਿਸ੍ਸਜਨ ਮਜ੍ਜਵਗਾਹ ਯਾਮ॥

ਜਯਤੀਹ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਯਨੋ ਮੁਨਿ।
ਯਸ੍ਸ ਸਾਧੁਗੁਣੁਬ੍ਭੂਤ,ਕਿਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਾ॥

ਇਚ੍ਚੇਵ ਮਨਵਸੇਸ ਮਤ੍ਤਨੋ ਭਯਾਦਜੂਪਦ੍ਦਵੋਪਘਾਭਕਰਸਾਮਤ੍ਥਿਯ ਯੋਗੇਨ ਸਕਲਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਯਨ੍ਤਰਾਯ ਨਿਵਾਰਣ ਮਧਿਪ੍ਪੇਤਸਿਦ੍ਧਿ ਵਿਸੇਸ ਮਭਿਕਙ੍ਖਿਯ ਰਤਨਤ੍ਤਯ ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਤਂਸਾਧਨੇ ਕਨ੍ਤਨਿਦਾਨ ਭੂਤਸ੍ਸ ਆਲੋਕਿਯਯਾਤਿਸਯਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਪਜਤਿਮਹਨੀਯਸ੍ਸ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਸਾਦਾਨੁਰੂਪਂ ਪੂਜਾਵਿਸਯਂ ਤਦਨੁਸ੍ਸ(ਰਣਂ ਕਤ੍ਵਾ) ਗੁਰੁਸਨ੍ਨਿਯੋਗਮਨੁਟ੍ਠਾਤੁਂ–

ਕਿਨ੍ਤੇਹਿ ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ, ਯੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗੁਰੂਨਿਹ।
ਯੇ ਤਪ੍ਪਾਦਰਜੋਕਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਵ ਸਾਧੂ ਵਿਵੇਕਿਨੋਤਿ॥

ਵਚਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਰੁਪੂਜਾ ਪੁਰਸ੍ਸਰਂ ਪਞ੍ਚਿਕਾਵਿਵਰਣਂ ਪਥਿ’ਯਾ ਪਞ੍ਚਿਕਾ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਤਪਟਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤਿ ਮਹਾਦਯੋਤਿਆਦਿਨੋ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧੁਜਨਵਣ੍ਣਨਂ ਵਣ੍ਣਨਮਾਰਭਿਸ੍ਸਾਮ।

ਨਨੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ-ਯਮਾਚਰਿਯੋਤਿ ਕਥਮਿਹਾਨਧਿਕਤੇ ਮਹਾਦਯੋਤਿਆਦਿਕੇ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਪ੍ਪਣਾਮਗਨ੍ਥਕਤ੍ਤੁਗਨ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਫਲਅਭਿਧੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤ- ਪਯੋਜਨਸੋਤੁਜਨਸਮੁਸ੍ਸਾਹਨਾਨਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਤ੍ਥ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮ ਕਰਣਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਪੁਞ੍ਞਵਿਘਾਤਕਰਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਕਤ੍ਤੁ ਮਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨਂ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਵਚੀਪਣਾਮੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੋਤੂਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਕੋ ਆਚਰਿਯੇਨਾਪਜਯ ਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵ’ਤਤ੍ਥ

ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ, ਵਾਚਸਿਕਸਤ੍ਥਾਧਿਕਾਰਤੋਪਿ ਵਚੀਪਣਾਮੋਤਿ ਕਾਯਪ੍ਪਣਾਮੋ ਮਨੋਪਣਾਮੋ ਚ। ਨ ਕਤੋ, ਗਨ੍ਥਕਤ੍ਤੁਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਮਾਣ ਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ, ਗਨ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵਸਨ੍ਧਸ੍ਸਨੇਨ ਤਬ੍ਬਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਫਲਦਸ੍ਸਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਕਜਨਨਿਸੇਧਾਯ, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਯੋਜਨਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ ਵੀਮਂਸਾਪੁਬ੍ਬਕਾਰੀਨਂ ਪਯੋਜਨੋ ਪਾਲਮ੍ਭਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਸੋਤੁਜਨਸਮੁਸ੍ਸਾਹਨਂ (ਕਤ੍ਵਾ) ਆਦਰੇਨ ਗਨ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਯਦਾਹੁ –

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ।
ਕੇਨੇਤਂ ਗਯ੍ਹਤੇ ਤਾਵ, ਯਾਵ-ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਯੋਜਨਂਤਿ॥

ਨਨੁ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਯਤੋ–

ਸਿਦ੍ਧਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਸਿਦ੍ਧ,ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ।
ਸੋਤਾਦੋ ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਰੇਦਮੁਤ੍ਤਰਂ–

ਸਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚੇਵ, ਉਭੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਾ।
ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨੋਗਯਤ੍ਤਾ ਨ, ਭਿਨ੍ਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਯੋਜਨਾਤਿ॥

ਪਯੋਜਨਪ੍ਪਯੋਜਨਮ੍ਪਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਸਯਮਾਚਰਿਯੇਨ ''ਕੋ ਪਨ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਜਾਨਨੇ ਦੋਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ'ਮਹਾਦਯੋ'ਤਯਾਦਿਨਾ ਗਾਥਾਦ੍ਵਯੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, 'ਯੋ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਸੂ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਨ੍ਥਕਤ੍ਤਾ, 'ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਨ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯੋ, 'ਸਙ੍ਖੇਪਨਯੇਨਾ'ਤਿਚ 'ਸਾਰਭੂਤਂ ਵਿਪੁਲਤ੍ਥਗਾ ਹਿਂ ਅਨਾਕੁਲ'ਨ੍ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਫਲਂ ਸੋਤੁਜਨਸਮੁਸ੍ਸਾਹਨਞ੍ਚ, ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਪ੍ਪਯੋਜਨਮ੍ਪਨ'ਸਂਵਣ੍ਣਨ'ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥ ਬਯਪਦੇਸੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਥੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਭਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਮ੍ਪਨ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਸਨਸਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੋ ਨਾਮ ਸਮੁਦਿਤੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥੋ ਤਂ [ਵਚਨੀਯਤ੍ਥੋਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾਨੁਸਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਪਯੋਜਨਮੇਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ।

ਅਯਮ੍ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਯਵਤ੍ਥੋ-ਯੋਤਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸਦ੍ਦਾ ਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਤਾ, ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸੇਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਦਯਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਸੁਖਂ ਦਦਾਤਿ, ਦਯੀਯਤਿ ਵਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਗਮਿਯ(ਤਿ ਸ) ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ, ਦਯਤਿ ਵਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਹਿਂਸਤਿ, ਦਯਤਿ ਵਾ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਤਂਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਖੇਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਦਯਾ, ''ਦਯ=ਦਾਨਗਤਿ ਹਿਂਸਾਦਾਨੇਸੁ'' ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਣਤ੍ਤਿਕਯਕਜਾਚੇ''ਤਿ (੫-੪੯) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਵਿਸਯਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਤੀ ਪਸਤ੍ਥਾ ਵਾ ਦਯਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਦਯੋ, ਵਿਸੇਸਨ ਸਮਾਸੇ ''ਸਦ੍ਧਾਦਿਤ੍ਵ'' (੪-੮੪) ਵਕ੍ਖਮਾਨਪਾਰਮਿਤਾਸਮ੍ਭਰਣਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵ ਨਾਨਮਿਦਂ ਹੇਤੁਵਚਨਂ, ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਜਨਿਤਾਤਿ ਜਨਾ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਇਮਿਨਾ ਖੀਣਾਸਵਾਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤ ਹਿਤਸ੍ਸ ਦਾਨਤੋ, ਜਨਾਨਂ ਸਮੂਹੋ ਜਨਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਹਿਤਾਯ ਅਭਿਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਕਲਵਟ੍ਟ ਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਟਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਭਾਗਿਯਕਰਣਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਚ'ਸਮ੍ਪੂਰਯ'ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ'ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵੀ'ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮ੍ਬੋਧੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਂਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਂਸਯਮੇਵ ਅਨਞ੍ਞਬੋਧਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਸਂਪੁਬ੍ਬਾ ਬੁਧਧਾਤੁਤੋ ''ਇ''ਇਤਿ ਞ੍ਵਾਦਿ (ਕੋ) ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ,

ਸਵਾਸਨਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਯਕੰ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਞ੍ਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਾਪਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਾਪਕੰ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਪਕਨ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਪਾਰਮਿਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਯੋ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਤੇਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਸਮ੍ਪਾਪਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਯੋਗੇਨ ਪਰੇਪਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, 'ਧਰ=ਧਾਰਣੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਖੀਸੁ, ਵਿਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਣ੍ਵਾਦਿ(ਕੋ) ਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੰਜਾਤੰ, ਧਮ੍ਮਾਏਵਵਾ ਜਾਤੰ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮ੍ਪਾਪਕਞ੍ਚ ਤੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਚੇਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ, 'ਸਮ੍ਪੂਰਯ'ਨ੍ਤਿ ਮਸ੍ਸੇਤੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਸਮ੍ਪੂਰਯਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋਗਾ ਦੀਪਙ੍ਕਰ (ਪਾਦ)ਮੂਲੇ ਹਤ੍ਥੋਪਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਹਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਰੁਣਾਗੁਣਯੋਗਸੀਤਲੀਭੂਤਹਦਯਤਾਯ ''ਕਥਨ੍ਨਾਮੇਤੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤ ਦੁਸ੍ਸਹਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੋਪਗਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਤੰਮਹਾਦੁਕ੍ਖਾ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣੇਕਹੇਤੁਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵੁਡ੍ਢਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਗਮੇਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਹੇਤੁਯੇਵੇਦਮਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਦਯਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਹੇਤੁ, ਦੁਟ੍ਠ ਖਨਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਅਸ੍ਸਾਦਨ੍ਤਿ'ਦੁਪੁਬ੍ਬਾ ਖਨਿਸ੍ਮਾ' ''ਕ੍ਵੀ''ਤਿ (੫-੪) ਕ੍ਵਿ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖ ਵੇਦਨਾ, ਕੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਅਨਨ੍ਤਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ, ਸਭਾਵਵਚਨੋ ਯੰ ਰੂਪਸਦ੍ਦੋ ''ਪਿਯਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਵਿਯ, ਤੇ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾ (ਅਨਨ੍ਤਾ) ਅਨਨ੍ਤਕਾਰਣਾਨੰ ਵਸੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਨ੍ਤੰ ਰੂਪੰ ਸਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰੂਪੰ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਨ੍ਦੀ, ਕਿਮਿਵਾਤਿ ਆਹ-'ਸੁਖੰ ਵਾ'ਤਿ, ਸੁਟ੍ਠ ਖਨਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਆਬਾਧਨ੍ਤਿ ਸੁਖੰ, ਇਵਸਦ੍ਦੋ ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋਪਮਾਜੋਤਕੋ, ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਉਪਮਾ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨੰ, ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤੰ ਸਿਯੋ ਪਮਾ''ਤਿ, ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ''ਅਨਿਟ੍ਠਾਨੁਭਵਨਸਭਾਵਾਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਅਨੁਭਵਨਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਯੋਗਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨ ਸਦਿਸਤਾਪਤ੍ਤਿਹੋਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨੰ ਤੰ ਸੁਖਮਿਵ ਵਿਨ੍ਦੀ''ਤਿ। ਕਥਮਞ੍ਞਥਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਕਲਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣੰ ਸਿਯਾਤਿ, ਅਥਵਾ ਸੁਖਮਿਵ ਸੁਖੰ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਅਨਞ੍ਞਵਿਨ੍ਦਿਯਮਪਿ ਤਾਦਿਸੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਸਕਲਲੋਕਹਿਤਾਵ ਹਿਤਮਨਤਾਯ ਵਿਨ੍ਦੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ 'ਅਖਿਨ੍ਨਰੂਪੋ'ਤਿ, ਅਖਿਨ੍ਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਮਮਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਰੂਪੰ ਸਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਤੰ ਧਮ੍ਮਰਾਜਨ੍ਤਿ ਯੋਤਿ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਗੁਣਵਿਸੇਸਾਧਾਰ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਨਿਯਮਨਵਚਨੰ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਾਜਤਿ ਨੋ ਅਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਮਿਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਰਾਜਾ ਸਾਮੀਤਿ ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਵ ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਤਿ ਦਿਪ੍ਪਤੀਤਿ ਵਾ, ਪਰੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਤਦਤ੍ਥਾਯੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਰਾਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ, ਤੰ ਧਮ੍ਮਰਾਜੰ ਨਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਜਿਤਮਾਰਵੀਰੰ ਸੁਧਨ੍ਤ ਸੋਵਣ੍ਣਨਿਭ'ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਰੋ ਚ ਸੋ ਵੀਰੋਚਾਤਿ ਮਾਰਵੀਰੋ ਜਿਤੋ ਵਿਦ੍ਧੇਧਸੁਬਲੋ ਮਾਰਵੀਰੋ ਨਾਤਿ ਜਿਤਮਾਰਵੀਰੋ, ਤੰ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਚ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧ ਮਾਰਾ-ਨੇਨ ਜਿਤਾ ਏਵ, ਤਥਾਪਿ ਵੀਰਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੇ ਗਹਿਤੇ ਤੰਵਿਜਯਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਜਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੰ, ਸੁਟ੍ਠ ਧਨ੍ਤੰ ਧਮਿਤੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤੰ ਸੁਧਨ੍ਤੰ, ਸੁਵਣ੍ਣਮੇਵ ਸੋਵਣ੍ਣੰ, ਸੁਧਨ੍ਤ ਚ ਤੰ ਸੋਵਣ੍ਣਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਭਾ ਸੋਭਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਅਥਵਾ ਸੁਧਨ੍ਤਞ੍ਚ ਤੰ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਚੇਤਿ ਸਮਾਸੇ ਤਸ੍ਸਿਦਨ੍ਤਿ ''ਣੋ''ਤਿ (੪-੩੪) ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਮਜ੍ਝੇ''ਤਿ (੪-੧੨੬) ਮਜ੍ਝਵੁਦ੍ਧਿਯੰ ਸੁਧਨ੍ਤਸੋਵਣ੍ਣੰ ਪਟਿਮਾਰੂਪੰ, ਤੇਨ ਨਿਭੋ ਸਦਿਸੋ, ਤੰ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

ਹੇਤੁ ਫਲੰ ਪਰਤ੍ਥੋ ਚ, ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਥੁਤਿਸਙ੍ਗਹੋ।
ਹੇਤੁ ਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ, ਯਮਞ੍ਞੰ ਤਤੋਪਰੀਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਹੇਤੁਫਲਸਤ੍ਤੋਪਕਾਰਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਰਤਨਸ੍ਸ ਥੁਤਿਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਪਣਾਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ ਤੇਨਾਪਿ ਪੂਜਨੀਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ'ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਮੋਹਨ੍ਧਤਮਪ੍ਪਧੰਸਿ'ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਦ੍ਦੋ 'ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਨਮਿਤ੍ਵਾ'ਤਿ [ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨਮਸ੍ਸਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ, ਕਿਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ, 'ਮੋਹਨ੍ਧਤਮਪ੍ਪਧੰਸਿ'ਨ੍ਤਿ, ਮੁਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੋਹੋ=ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਨ੍ਧਯਤਿ ਸਮਤ੍ਥਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਪਰਿਹਾਨੇਨਾਤਿ ਅਨ੍ਧੰ, ਅਨ੍ਧਞ੍ਚ ਤੰ ਤਮਞ੍ਚੇਤਿ ਅਨ੍ਧਤਮੰ=ਬਾਲ੍ਹਤਿਮਿਰੰ, ਮੋਹੋਯੇਵ

ਤੰਸਦਿਸਤਾਯ ਅਨ੍ਧਤਮਨ੍ਤਿ ਮੋ ਹਨ੍ਧਤਮੰ, ਤੰ ਪਧੰਸੇਤਿ ਪਕਾਰੇਨ ਨਾਸੇਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਮੋਹਨ੍ਧਤਮਪ੍ਪਧੰਸੀ, ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹ–

> ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗਾ,ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਤਪ੍ਫਲਾਨਿਚ।
> ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਨਵਾਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮ੍ਮੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋਵ ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਮੋਹਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨੇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨੰ, ਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਤਮ੍ਮੁਖੇਨੇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਨਮਕ੍ਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਦਾਧਾਰਭੂਤਸਙ੍ਘਰਤਨੰ ਨਮਸ੍ਸਿਤੁੰ ‘ਸਙ੍ਘਂ ਤਥਾ ਸਙ੍ਘਟਿਤੰ ਗੁਣੇਹੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਥਾਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਵਾ, ਵਚੋਯੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵਾ, ਵਚੋਯੁਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇ ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਿਲੇਸਾਦਯੋ ਸੰਹਨਤਿ ਹਿੰਸਤੀਤਿ ਸਙ੍ਘੋ, ਸੰਪੁਬ੍ਬਤੋ ਹਨਤਿਸ੍ਮਾ ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ‘‘ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਘੋਪਰਿਪਚ੍ਚਸਮੋ ਹੀ’’ਤਿ (੫.੧੦੦) ਹਨਸ੍ਸ ਘੋ, ਕਿਲੇਸਹਿੰਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤੰ, ਗੁਣੇਹੀਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ

> ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਫਲੇਠਿਤਾ।
> ਏਸ ਸਙ੍ਘੋ ਉਜੁਭੂਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਸੀਲਸਮਾਹਿਤੋਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਅਟ੍ਠਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਗੁਣੇਹੀਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ, ਸਙ੍ਘਟਿਤਨ੍ਤਿ ਸੰਹਤੰ।

ਏਵਮਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਗਨ੍ਥਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥਮਨਨ੍ਤ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਲੋਕਤ੍ਤਯਗ੍ਗਸੀਖਾਮਣਿਭੂਤਸ੍ਸ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਥ ਕਤ੍ਤਾਦਿਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਪਦਸ੍ਸਨ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਮਤ੍ਤਨਾ ਸਮਾਰਭਿਤਬ੍ਬੰ ਗਨ੍ਥ ਕਰਣੰ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੁਕਾਮੋ’ਯੋ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਸੂ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ‘ਯੋ’ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ‘ਤਨ੍ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੇਨਾ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿ=ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਯੋ ਲੋਕਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚ ਸਾ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ, ਤੇਸੁ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਸੁ, ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨੰ ਮਹਾਸਾਵਕਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਮਹਤ੍ਤੰ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੰ ਗਤੋ, ਤਨ੍ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੇਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤਨ੍ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੋ, ਤੇਨ, ਤਪੋਧਨੇਨਾਤਿ ਮੁਨਿਨਾ, ਕਿੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ- ‘‘ਏਤਦਗ੍ਗੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਮ ਸਾਵਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨੰ ਯਦਿਦੰ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ’’ਤਿ ਭਗਵਤਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਸੁ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮ ਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੋ... (ਤੇਨ ਸਮਾਨਨਾਮਧੇਯ੍ਯੇਨਾਤਿ) ਤਮਪਦਿਸਨ੍ਤੋ-ਯਮਾਚਰਿਯੋ ਅਨੁਦ੍ਧਤਭਾਵੇਨ ਉਜੁਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਨਾਮਾਦਿਕਮਵਤ੍ਵਾ ਵਙ੍ਕਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋਤਿ ਨਾਮੰ ਮਹਾਸਾਮਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਾਲੋਚਿਤਪਞ੍ਞਾ ਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੋਪਕਾਰਿਤਾਦਿਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ‘ਯੰ ਰਚਿਤ’ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਰਚਿਤਨ੍ਤਿ ਕਤੰ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥ’ਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੰ ਨਾਮ ਸੁਤ੍ਤ, ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਬ੍ਯਾਕਰਣਾਦ੍ਯਪਰਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ, ਸੁਤ੍ਤੰ(ਹਿ) ‘ਸਦ੍ਦਾ (ਲਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ) ਸਾਸੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸੀਯਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਾਯ ਏਤੇਨਾ’ਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਚ ‘ਬ੍ਯਾਕਰੀਯਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾ’ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਪਰਮ੍ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਾਦਿ ਤਦੁਪਕਰਣਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੰ ਬ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਨੂਨਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੰ, ਅਸੇਸਲਕ੍ਖਿਯੋਪਸਙ੍ਗਾਹਕਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਰਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਥਾਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਰਚਨਾਨਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸੇਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤਿ ਚ ਸਮਾਸਾ ਕਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਿਵਰੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਸਮਸ੍ਸਤੇ ਸਙ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਸਮਾਸਾ।

ਤਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ, ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੰ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਖਿਪਨੰ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਯੋ ਕਮੋ ਸਙ੍ਖੇਪਨਯੋ, ਤੇਨ, ਭੋਵਾਤਿ ਯੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਤ੍ਤਾ ਸੋ ਏਵ, ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਰਚਨਾਨਨ੍ਤਰਮਵਸਰਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ,

ਸਮਾਰਭੇਯਜ ਸਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਭੰ ਕਰੇਯਜ ਬਹੁਨ੍ਨੰ ਕ੍ਰਿਯਾਕ੍ਖਣਾਨਮਾਦਿਭੂਤੰ ਕ੍ਰਿਯਾਕ੍ਖਣਮਨੁਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ, ਸੰਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ, ਪਞ੍ਚੀਯਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚੀਯਤਿ ਬਜਤ੍ਤੀ ਕਰੀਯਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ, ਤੰ ਪਞ੍ਚਯਤੀਤਿ ਵਾ ਲਦ੍ਧਨਾਮਪਞ੍ਚਿਕਾ, ਤੰ।

ਏਵਮਤ੍ਤਨਾ ਕਰਣੀਯਸਤ੍ਥਮ੍ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ (ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ) ਪਰਤੋ ਚ ਘੋਸੋ (ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ) ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਵਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਸਾਸਨ (ਪ੍ਪਟਿ) ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਾਸਨਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬਜਾਕਰਣਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤੰ ਸਵਨੇ ਸਾਧੁਜਨੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ‘ਤੰ ਸਾਰਭੂਤ’ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ਤਨ੍ਤਿ ਯਸਦ੍ਦਵਿਰਹੇਪਿ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਤੰ ਸੁਣਨ੍ਤੁ’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਾਧੂਤਿ ਸਵਨਕ੍ਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੰ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਬਜਞ੍ਜਨੰ, ਬਜਞ੍ਜਨਾਨੁਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੰਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਅਨਞ੍ਞਮਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸੁਣਨ੍ਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੀਹਵਸਾਵਿਯ ਅਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਹਦਯੇ ਠਪਨਵਸੇਨ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਮੇਵ ਹਿ ਸੋਤੂਨਮਤ੍ਥਾਵਹੰ ਹੋਤੀਤਿ, ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਸਵਨਕ੍ਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤਾਰੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਸਾਤਿਸਯਬਜਾਕਰਣੰ... ਤਥਾਵਿਧਾ ਏਵ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕੰ ਸੋਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ, ਕਿਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ ‘ਸਾਰਭੂਤ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਭੂਤਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਭੂਤਸ੍ਮਿੰ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥੋ, ਫੇਗ੍ਗੁਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨੀਯਤਾਯ ਸਾਰੋ ਥਿਰੰ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਬਜਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਰਾ ਚ ਸਾ ਭੂਤਾਚ, ਅਥ ਵਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਤਿਸਯਸਾਧਨੇਕਸਾਧਨਭਾਵਤੋ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਸਾਰਞ੍ਚ ਸਾ ਭੂਤਾਚਾਤਿ ਸਾਰਭੂਤਾ, ਤੰ ਗਨ੍ਥੋ ਯੇਵੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਿਤੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਨਯਗ੍ਗਾਹਿਤਤਾਯਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਵਿਪੁਲੰ ਅਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਵਿਪੁਲਤ੍ਥਗਾਹੀ, ਤੰ, ਵਿਧੀਯਮਾਨਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮਵਿਸੇਸੇਨ ਬਜਾਕੁਲਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਨਿਰਸਨਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਆਕੁਲੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਾਕੁਲੰ, ਤੰ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਚ੍ਚਾਯਨਵੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਨ ਤਥਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਦੇਵਮਧਿਕਤਤ੍ਤਾਯੇਵਾਯਮਾਚਰਿਯੋ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭੇ’ਮਹਾਦਯੋ ਯੋ’ਤਿਆਦਿਕੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਣ੍ਣਨੀਯਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸਾਦਿ ਭੂਤੰ ਵਾਕਜਮਨਧਿਕਤਪਰਿਹਾਰਮੁਖੇਨੇਵੋਪਨਜਸਜ ਬਜਾਖਜਾਤੁਮਾਹ- ‘ਇਧਾ’ਤਿਆਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਇਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਮਾਗਧਿਕਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਵਿਰਚਨਾਧਿਕਾਰੇ, ਮਾਗਧਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਮਾਗਧਿਕੰ, ਮਾਗਧਿਕੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨ ਸਮਾਸੋ, ਵਿਰਚਯਿਤੁਕਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਰਤਿੰਜਨੇਤੀਤਿ ਰਤਨੰ, ਰਮਯਤੀ [ਰ ਤਯਤੀ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਿ (ਵਾ) ਰਤਨੰ ਅਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਅਥਵਾ ਯੰ ਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਕੰ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੰ ਸਦਿਸਤਾਯ ਰਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾਚਾਹੁ–

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੰ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲੰ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨੰ।
ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੰ, ਰਤਨੰ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਮੇਤਮਧਿਵਚਨੰ, ਤਯੋ ਅਵਯਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਯੰ, ਸਮੁਦਾਯੋ, ਰਤਨਾਨੰ ਤਯੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ, ਅਵਯਵਵਿਨਿਮ੍ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਤੀਣਿ ਏਵ ਰਤਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪਣਮਨੰ ਪਣਾਮੋ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਨਿਨ੍ਨਤਾ, ਪਣਮਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਵਾ ਪਣਾਮੋ, ਪਣਾਮਕ੍ਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾ ਕੁਸਲਚੇਤਨਾ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮੋਤਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ, ਅਭਿਧੀਯਤਿ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੀਤਜਭਿਧੇਯਜੋ ਸਮੁਦਿਤੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥੋ, ਯੇਨ ਚ ਯੋ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ, ਸੋ ਚ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਿਭਾਗਕਪ੍ਪਨਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਙ੍ਖਰਣੰ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣਮੇਵ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤਿ, (ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮੋ ਚ ਅਭਿਧੇਯਜੋ ਚ) ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਾਭਿਧੇਯਜਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਸ੍ਸਨੰ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ, ਕਿਨ੍ਤੰ ਵਾਕਜੰ, ਤਾ ਵਾਤਿ ਵਾਕਜਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਨਨੁਚੇਵਮਧਿਕਤਤ੍ਤੇਪਿ ਅਭਿਧੇਯਜਮਤ੍ਤਮੇਵਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ ਕਿੰ ਵਾਚਾਪਣਾਮੇਨ, ਕਾਯਮਨੋਮਯੇਨਾਪਿ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿ ਸਯਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਸਮੀਹਿਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੇਵਾਤਿ ਚੋਦਨੰ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਵਚੀਪਣਾਮਸ੍ਸ ਪਰਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਾਗੇਨ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਤਤ੍ਥ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਤਗੁਣਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਆਨਿਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਗੁਣਾਨਮਾਨਿਸੰਸਾਨੰ ਅਨੁਕੂਲੰ ਅਨੁਗੁਣੰ, ਹੇਤੁਮਨੁਵਿਸੇਸਨਮੇਤੰ, ਪਧਾਨਭਾਵੰ ਨੀਤੰ ਪਣੀਤੰ ਅਤਿਉਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤੀਸਯੇਨ ਪਣੀਤੰ

ਪਣੀਤਤਰੰ, ਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਸਨ੍ਤਾਨੰ ਪਬਨ੍ਧੋ ਚਿਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੰ, ਪਣੀਤਤਰਞ੍ਚ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ, ਅਨੁਗੁਣਞ੍ਚ ਤੰ ਪਣੀਤਤਰਚਿਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ, ਤਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣੇਨ ਅਨੁਗੁਣ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ, ਤੇਸੰ, ਯਥਾ ਤੇ ਸੋਤਾਰੋ ਰਤਨਤ੍ਤੁਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮਕਰਣੇਨ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾ ਅਨੇਕਾਨਿਸੰਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਨੁਕੂਲ ਚਿਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨਤਾਯ ਪਧਾਨਤਰਚਿਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਅਧਿਗਤਾ...ਪੇ॰... ਨੁਰਾਧਾਨਨ੍ਤੀਮੇਸੰ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਧਿਗਤਾ ਪਤ੍ਤਾ ਅਨੇਕੇ ਬਹੂ ਆਨਿਸੰਸਵਿਸੇਸਾ ਆਯੁ ਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਪਟਿਭਾਨਾਦਯੋ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਵਿਸੋਸਿਤਾ ਸੁਕ੍ਖਾਪਿਤਾ ਅਨੁਰਾਯਾ ਭਯਾਦਯੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਬਾਹਿਯਾ ਵਾ ਯੇਸੰ ਤਥਾਵਿਧਾਨੰ ਸੋਤੂਨੰ, ਏਤੇਪਿ ਅਭਿ,ਪੇ,ਦ੍ਧਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹੇਤੂ, ਅਭਿਸਮੀਹਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਤਨਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧੋਯੇਵ ਫਲੰ, ਤਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥੰ, ਕਿਨ੍ਤੰ ਰਤਨਤ੍ਤੁਯਪ੍ਪਣਾਮਸਨੂਸ੍ਸਨੰ।

ਸਚ੍ਚੰ ਪੁਨਪਿ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭੁਜਮੁਕ੍ਖਿਪ੍ਪ ਵੁਚ੍ਚਤੇ।
ਸਕਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥੀ ਨਤ੍ਥੇਵ,ਪਰਸ੍ਸਤ੍ਥਮਕੁਬ੍ਬਤੋਤਿ॥

ਵਚਨਤੋ ਪਰਤ੍ਥੇਵ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ, ਪਰਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇ ਪਨ ਸਕਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ- 'ਏਤਦੇਵਾ'ਤਿਆਦਿ। ਕਾਯਮਨੋਸਮਾਚਰਣੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਞ੍ਚ ਵਚੀਸਮਾਚਰਣੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵਾਤਿ ਅਨੇਨੇਵ ਵਾਕ੍ਜੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਬੁਦ੍ਧਿ ਪੁਬ੍ਬਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਰਣੇ ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪੁਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸੀਲੇਨ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਨੋ, ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਜਾਨਨੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਅਭਿਧੇਯਜਾਧਿਗਮਪੁਬ੍ਬਕੋ , ਅਵਤਾਰੋ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਏਕਦੇਸਦਸ੍ਸਨੇ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵਿਯ ਏਕਦੇਸੇਪਿ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮ ਪਾਦੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮਪਾਦਸ੍ਸੇਕਦੇਸਭੂਤੇਨ 'ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣ'ਮਿਚ੍ਚਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਧਿਯੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਙ੍ਖਰਣੰ, ਸਾਧਨੰ ਬਜਾਕਰਣੰ, ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਸਭਾਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਾਧਿਯਸ੍ਸੇਦੰ ਸਾਧਨੰ, ਸਾਧਨਸ੍ਸ ਚੇਦੰ ਸਾਧਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਸ੍ਸੇਦਮ੍ਭਾਵਹੇਤੁਸਭਾਵੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਯੋਜਨੰ ਅਭਿਧੇਯਜਸਦ੍ਦੋਪਦਸ੍ਸਿਤੰ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਨੋਗਧਤ੍ਤੰ... ਸਾਧਿਯੋਪਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਸਾਧਨਸ੍ਸਾਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਯੋਪਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੰ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੰ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੂਰੇਤ੍ਵਾਤਿ–

ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਹੇਤੁ ਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨੰ।
ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਧਿਕਾਰੋ ਚ ਛਨ੍ਦਤਾ।
ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਾ, ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਪਾਰਮਿਤਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਗਤਾਤਿ ਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਿੰਸਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨੇਨ ਆਗਤਾ, ਇਧਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ, ਆਗਤਾਤਿ ਪਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਤਿ ਜਾਤਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੁਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਤਾ, ਤਥਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਉਤ੍ਤੁਰਾਭਿਮੁਖੰ ਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤੁਜਾਤੋਵਾਤਿ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਏਵ, ਜਾਤਸਮਨਨ੍ਤੁਰਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਵਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਅਗਮਾਸਿ, ਸਤ੍ਤੁ ਪਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਸੀਤਿ ਇਦੰ ''ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮ੍ਪਤਿ ਜਾਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਵ ਮਾਦਿਕਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਤ੍ਤੁਪਦਵੀਤਿਹਾਰੂਪਰਿਠਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਸਿ ਸਮਨ੍ਤੁਤੋਤਿ ਇਦਮ੍ਪਨ 'ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਫੁਸੀ ਵਸੁਨ੍ਧਰ'ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤੁਰੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ... ਪਾਦੇਹਿ ਵਸੁਨ੍ਧਰਾਫੁਸਨਾਨਨ੍ਤੁਰਮੇਵ ਦਸਦਿਸਾਵਲੋਕਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਨਾਮ–

ਵਿਸਟ੍ਠੰ ਮਞ੍ਜੁ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੰ, ਸਵਨੀਯਾ-ਵਿਸਾਰਿਨੋ।
ਬਿਨ੍ਦੁ ਗਮ੍ਭੀਰਨਿਨ੍ਨਾਦਿ,ਚ੍ਚੇਵਮਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸਰੋਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਨਿ, ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਅਥਵਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਅਰਿਯੇਨ ਸੇਤੁਨਾਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਉਤ੍ਤਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ, ਏਵਮਾਦਿਨਾਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਂ ਤਥਂ ਆਗਤੋ ਯਥਾਵਤੋ ਅਧਿਗਤੋ'ਯੇਗਤਜਤ੍ਥਾ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਜਤ੍ਥਾ, ਯੇ ਬੁਦ੍ਧਜਾ ਤੇ ਗਤਜਤ੍ਥਾ'ਤਿਤਥਾਗਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਤ੍ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਦੀਘਾਗਮਾਦੀਸੁ, ਤਥਾਗਤਭਾਵੇਤਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਭਵਨਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਨਮਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਤਿ'ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਮਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਗਤਾਦੀਨਂ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨਮਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾਤਿ 'ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਨਮਸ੍ਸਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਸਿਯਾਤਿ ਨਮਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਮਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਬੋਧਿਯਾਤਿ ਬੋਧਿਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ, ਤਂ ਭਗਵਾ ਏਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤੋਤਿ (ਬੋਧਿ, ਤਸ੍ਸਾ) ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮੂਲੇਤਿ ਮੂਲਸਮੀਪੇ ''ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਨਨੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਖੀਣਾਸਵਾ 'ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨ ਨਯੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਸਹੇਵ ਵਾਸਨਾਯਾ'ਤਿ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਇਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ'ਤੇਪਿ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਕਾ ਪਨਾਯਂ ਵਾਸਨਾ ਨਾਮ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸਦਿਸਪਯੋਗਹੇਤੁਭੂਤੋ ਕਿਲੇਸਨਿਹਿਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਸੇਸੋ'ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਵਸਲਸਮੁਦਾਚਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ', ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨਾਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਰਾਗਾਦਿਕੇ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਫਲਂ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦੇਵਭਾਵੇਨਾਤਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਹ-'ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਭਾਵੇਨਾ'ਤਿ, ਸਕਲਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਾਪਗਮੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾ ਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

'ਇਧ=ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਂ' ਇਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋ ਇਦ੍ਧਾਤ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ, 'ਗੁਣ=ਆਮਨ੍ਤਣੇ' ਭੂਵਾਦਿਸੇਸੋ, ਗੁਣੀਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚੀਯਨ੍ਤਿ ਸੇਯਜਤ੍ਤਿਕੇਹੀਤਿ ਗੁਣਾ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ, ਤੇਪੀਤਿ ਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਪਿ, ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਂ...ਪੇ॰... ਅਨੂਨਗੁਣਾ , ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਦੀਨਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਊਨਗੁਣਤਾਯ ਹੇਤੁਵਚਨਂ, ਕੇਚਿ 'ਸਿਦ੍ਧੋ ਮਿਦ੍ਧਗੁਣੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਿਦ੍ਧਮਿਦ੍ਧਗੁਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾਕ੍ਯਮਿਦਂ ਦੂਸੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਨ 'ਮਿਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਗੁਣੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਚ, 'ਤਥਾਗਤੋ ਨਾਮ ਮਿਦ੍ਧ ਗੁਣੋ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਚ, 'ਤਾਦਿਸੋ ਚੇ ਸਿਯਾ ਨ ਞਾਣਨਿਸ੍ਸਿਤਪੂਜਾ ਪਕਤੋਪਯੋਗਿਨੀ ਭਵਤੀ'ਤਿ ਚ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਦਥ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਯਜੋਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਥਞ੍ਚੇਤ੍ਥਾਦੋ ਸਿਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋਪਾਦਾਨਂ, ਮਙ੍ਗਲਾਦੀਨਿ ਹਿ ਸਤ੍ਥਾਨਜਬਜਾਹਤਪ੍ਪਸਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੁਜਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੁਬਜਾਖਜਾਤੁਸੋਤੁਕਾਨਿ ਚ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੇਪਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸਮਾਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਂ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ- 'ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਗੁਣੀਭੂਤਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਕਿਰਿਯਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਗਮਜਤੇ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਨਂ ਗੁਣੀਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਿਤ੍ਤੇਨ ਨਮਸ੍ਸਨਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ, ਤਦੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ 'ਤਥਾਹ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਤੁਲਜਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਗਮਨਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਆਗਤੋਤਿ ਪਤੀਯਤੇ, ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਅਪਾਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ'ਅਪਾਯੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਵਸੇਨ ਤਯੋ ਵਟ੍ਟਾ, ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਾਰਣਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਾਯਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਰੂਪਂ ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਆਲਮ੍ਬਨਭਾਵੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਸੋ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ'ਤਿ, ਨਵਨ੍ਨਮ੍ਪਿ, ਤੇ ਸਮਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ 'ਦਸਾ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲੇਨ ਅਰਿਯਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਨਭਾਵੇਨ, ਅਰਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਾਵ, ਤੇਨ ਤੇ ਯਤ੍ਥਕਤ੍ਥਚਿ ਠਿਤਾਪਿ ਸਹਗਤਾਵਾਤਿ ਸਂਹਤੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਵਸੇਨ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲੋਕਿਯਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਙ੍ਘੋਪਿ ਪਣਾਮਾਰਹੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਕੇਤੇ ਸਦ੍ਦਾ, ਯੇਸਮਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਭਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਸਦ੍ਦਾ ਘਟਪਟਾਦਯੋ'ਤਿ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ, ਨਨੁ ਸਨ੍ਤਿ ਮੇਘਸਦ੍ਦਸਮੁਦ੍ਦਸਦ੍ਦਾਦਯੋਪੀਤਿ ਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾਨਮਿਧਾਨੁਪਯੋਗਿਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਾਨੁਰੋਧੇਨਾਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਕਾ ਤੇਸੰ ਸਾਤ੍ਥਕਾਨਮੇ ਵਿਦੰ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ, ਅਪਿਚ 'ਸਦ੍ਦਾ ਘਟਪਟਾਦਯੋ'ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵੇਦਿਕਾਨੰ ਵਿਯ ਉਨ੍ਤਿ [ਵਤ੍ਥਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਦੀਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੀਨਿਯਮਾਵਤ੍ਥਾਨਮਸਮ੍ਭਵਾ ਤਦਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਯਮਾਨਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾਨਭਿਵਤ੍ਤੁਨਞ੍ਚ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਨੁ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਕਤ੍ਤੰ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਵਾ ਸਿਯਾ ਪਚ੍ਚੇਕਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਚ੍ਚੇਕਵਣ੍ਣਾ ਪਕਾਸਯੇਯ੍ਯੁੰ, ਘਟਸਦ੍ਦੇ ਘਕਾਰੋਯੇਵ ਘਟਤ੍ਥੰ, ਪਕਾਸਯੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਚਾਞ੍ਞੇਸਮਕਾਰਾਦੀਨਮਨਤ੍ਥ ਕਤਾ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਸਮੁਦਿਤਾ ਪਕਾਸਯੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਦਾ ਵਣ੍ਣਾਨਮੁਚ੍ਚਾਰਣਾਨਨ੍ਤਰਵਿਨਾਸਿਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦਾਯੋਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਥ ਮਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਸਯਤੀਤਿ ਚੇ ਕਮੇਨ ਸੋਤਚਿਤ੍ਤਾਦਿਗਹਿਤਕ੍ਖਰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚ ਯੋ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਸਾਤ੍ਥਕੋ ਚਿਤ੍ਤਗੋਚਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਗੋਚਰਸ੍ਸਾਪਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨ ਬਾਲਜਨਪ੍ਪਬੋਧਾਯ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੇਨ ਪਕਤ੍ਯਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ, ਨ ਸਭਾਵੇਨਾਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਨੰ, ਤੇਨਾਹ-'ਪਕਤ੍ਯਾ'ਦਿ ਆਦਿ, ਨਨੁ ਗੋਇਚ੍ਚਾਦਿਸਾਧੁਸਦ੍ਦਨਿਯਮੇ ਸਤਿ ਗੋਤਾਦਯੋ ਅਸਾਧੁ ਸਦ੍ਦਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਮਗ੍ਗਨਿਯਮੇ ਅਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ, ਗੋਤਾਦਿ ਅਸਾਧੁਸਦ੍ਦਨਿਯਮੇ ਵਾ ਗੋਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਸਾਧਵੋਤਿ ਅਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਮਗ੍ਗਨਿਯਮੇ ਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ, ਕਿੰ ਸਦ੍ਦਾਨਮਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਨੇਨਾ ਤਿਦਮਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਯੋਜਨਮਾਹ- 'ਲਕ੍ਖਣਾਭਿਧਾਨੰਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਦ੍ਦਾਨਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਟਿਪਦਪਾਠਸ੍ਸਾਨੂਪਾਯਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਞ੍ਞਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਭਿਧਾਨੇ, ਸਕ੍ਕਤਾਦੀਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਕਤਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਵਿਧਤ੍ਤੰ ਸਕ੍ਕਤਪਾਕਤਪੇਸਾਚਿਕਅਪਬ੍ਭੰਸਵਸੇਨ, ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਦਿਤਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ (੪-੧੨੧) ਮਾਗਧਾਨੰ ਇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਣੋ''ਤਿ (੪-੩੪) ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਮਾਗਧਾ ਮਾਗਧਨ੍ਤਿ ਚ ਪਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਮਗਧੇਸ੍ਮਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਦਿਤਾਤਿਆਦਿਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਿਤੁਮਾਹ- 'ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ'ਤਿਆਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਇਦਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਮਾਗਧੰ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀਤਿ ਏਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਮਗਧੇਸੁ...ਪੇ॰... ਲਕ੍ਖਣੰ ਮਾਗਧਨ੍ਤਿ ਵਦਤਾ ਪਕਾਸਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਹਿਸਦ੍ਦੋ'ਮਗਧੇਸ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਥਯਤਿ, ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਸੇਸਯਤਾਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਮਾਗਧਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਸੇਸਯਤਾ ਬ੍ਯਵਚ੍ਛੇਦਯਤਾ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ, ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਵਿਸੇਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦੋ ਮਾਗਧੇ ਏਵ [ਸਦ੍ਦੋਏਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਬ੍ਯਵਚ੍ਛੇਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਮਗਧੇਸੁ ਵਿਦਿਤਾ ਮਾਗਧਾਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸਮਿਦੰ ਮਾਗਧਨ੍ਤਿ ਮਾਗਧਸਦ੍ਦੇਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦੇ ਲਕ੍ਖਣੰ ਵਿਸੇਸਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦੇ ਸਦ੍ਦੋ ਯਦਿ ਅਮਾਗਧੋ ਕਥੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਮਾਗਧੰ ਸਿਯਾਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਿਸੇਸਿਤੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ, ਨਨੁ ਮਾਗਧਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਾਗਧ ਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਰਤ੍ਥਕ ਤਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ, ਨ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਮ੍ਪਤਿ ਕਾਮਚਾਰਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮਾਸਤ੍ਥੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹਤ੍ਤਾ ''ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਸੁਗਤਚੀਵਰਪ੍ਪਮਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਕੋਪਨਾਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਪੁਚ੍ਛਨਪਰਾ ਚੋਦਨਾ, ਵੁਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਥਾਤ੍ਤੁਪਰਹਿਤਕਾਮੇਨ।

> ਪਿਯੋ ਚ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
> ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥੰ ਕਤ੍ਤਾ,ਨੋਚਾ ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤਤੋ ਪਰੇਹਿ ਚ ਪਸਤ੍ਥਤਰੇਹਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਸਮੁਪੇਤੰ ਗੁਰੁੰ।

> ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਰਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਸਮ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਹਿਤਤ੍ਥਿਕੋ।
> ਉਪਟ੍ਠਹੰ ਗੁਰੁੰ ਸਮ੍ਮਾ, ਉਟ੍ਠਾਨਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹੀਤਿ॥

ਵਚਨਤੋ ਉਟ੍ਠਾਨ-ਉਪਟ੍ਠਾਨ-ਪਰਿਚਰਿਯਾ-ਸੁਸ੍ਸੂਸਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਿਪ੍ਪਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੇਨ ਸਵਨ,ਉਗ੍ਗਹਨ-ਧਾਰਣ-ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ-ਭਾਵਨਾ ਹਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੰ, ਤਥਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਮਨੇਨਾਤਿ

ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਹਿਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਸੋ 'ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ ਕੁਸਲੋ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕੁਸਲੋ ਦਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚੇਵ ਵਿਨਯੇ ਚ, ਕਸ੍ਮਾ–

> ਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯਂ।
> ਪਦੇਪਦੇ ਵਿਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਵਨੇ ਅਨ੍ਧਗਜੋ ਯਥਾਤਿ॥

ਵਚਨਤੋ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਪਦ ਬ੍ਯਾਮੋਹਵਸੇਨ ਪਦਤ੍ਥੇਪਿ ਬ੍ਯਾਮੋਹਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੋਪਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਾਯ ਚ ਅਭਿਧਮ੍ਮਾਗਤੇ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਚ ਵਿਨਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਂਵਰਾਸਂਵਰੇ ਚ ਅਕੋਸਲ੍ਲਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਯਥਾਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ ਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ-ਤ੍ਥੋ, ਤਦਨਤਿਕ੍ਕਮੇਨ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋਤਿ ਤਤ੍ਥਤਤ੍ਥੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਸੁ ਅਧਿਸੀਲ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥੋ, ਕੁਸਲੋ ਪਨ ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਾਲੋਕਪਟਿਲਾਭਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ–

> ਯਾਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਵਿਨਯੋ ਯਾਵ ਦਿਪ੍ਪਤਿ।
> ਤਾਵ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਲੋਕਂ, ਸੂਰਿਯੇ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਤਿ॥

ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜੀਯਤੀਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ, ਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਨਸ੍ਸਤਿ ਹਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਤੇਸੁਯੇਵਾ ਕੋ ਸਲ੍ਲਤਮਗਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਚਾਹੁ–

> ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ, ਪਮੁਟ੍ਠੇ ਵਿਨਯਮ੍ਹਿ ਚ।
> ਤਮੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਲੋਕੇ, ਸੂਰਿਯੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ ਯਥਾਤਿ॥

ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸੇਵ ਭਾਗੀ ਹੋਤਿ... ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ-ਨੁਕ੍ਕਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਅਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਮਵਿਸਯਸ੍ਸ [ਵਿਸਥਤ੍ਤਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਯੋ ਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾਨੁਲੋਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਤ੍ਤਂ–

> ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ।
> ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤੋ ਧੀਰੋ, ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ ਨ ਧਂਸਤੀਤਿ॥

ਏਤਾਵਤਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥਪਰਿਹਾਨਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਕਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲਿਕਾ ਪਰਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਤਦਭਾਵਾ ਤਾਦਿਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਨਚਾ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਧਾਰਣਂ, ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕੁਲ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਿਕ੍ਖਾਪਨਂ ਤਂਤਂ ਕਮ੍ਮਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਾਦਿ ਚ, ਤਦੁਭਯ ਮੇਵਾ-ਨੁਸਙ੍ਗਿਕਂ ਪਤਿਟ੍ਠਂ, ਮੁਖ੍ਯਭੂਤਮ੍ਪਨ ਤਮ੍ਮੂਲਕੇ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਮੇਵ, ਤਦੁਪਕਰਣਤ੍ਥੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਾਦਿ, ਇਧ ਪਨ ਤਂ ਸਾਧਨਭੂਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਪਚਾਰਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਹਿਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਸਮਤ੍ਥਨਤ੍ਥੋ ਨਿਪਾਤੋ, ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂਯੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਮ੍ਪਨ ਤੇਸੁ ਤਬ੍ਬਿਦੂਯੇਵ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਪਕਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਸੁਗੁਤ੍ਤਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਰਹੇਨ ਕਦਾਚਿ ਕੋਚਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ... ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਪਰਪਤਿਟ੍ਠਾ ਭਾਵਸ੍ਸ ਚ, ਤੇਨੇਵ ਵਿਨਯਧਰੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਤਪ੍ਪਧਾਨਂ ਤਪ੍ਪਮੁਖਂਵ ਕਤ੍ਵਾ ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਆਨਿਸਂਸਾ ਵਿਨਯਧਰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ, ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੁਗੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁ ਰਕ੍ਖਿਤੋ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਸਙ੍ਘ ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੀਯਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾਚਕਤ੍ਤੇਨ ਯੋਗ੍ਯਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਚਕਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯਤ੍ਤੇਨ ਯੋਗ੍ਯਂ, ਪਰਿਵਾਸਾਦੀਸੁਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਬ੍ਭਾਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂਤਂਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ

ਪਰਿਵਾਸਾਦਿਕਂ ਤਂਤਂਕਮ੍ਮਂ, ਅਵ੍ਵੋਤਿ ਅਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣਵ੍ਵੂ, ਨ ਕੇਵਲਮਨੇਨ ਸਕਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਵ ਨਾਸਿਤਾ, ਅਥ ਖੋਤਿ ਵਿਧੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਨਾਸਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਥਮਾਹ 'ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਅਯਥਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ ਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣਵ੍ਵੁਨਾ ਯਥਾ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਬਜਵ੍ਜਨਾਨੁਰੂਪਵ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ, ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ– ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣ ਮਜਾਨਨ੍ਤੋ'ਤਿਆਦਿ। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਗਮਵਸੇਨਤਿ ਵਿਧਮੇਵ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ, ਤਤ੍ਥ ਤਿਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ, ਤੇਰਸ ਧੁਤਗੁਣਾ ਚੁਦ੍ਦਸ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਅਸੀਤਿ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਯਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਫਲਾਨਿ ਅਯਂ ਅਧਿਗਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ, ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਥਿਰੀਕਾਤੁਂ 'ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਹੇਤੂ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਪਦਬਜਵ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਪਦਵ੍ਚ ਬਜਵ੍ਜਨਵ੍ਚ ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਦਂ ਨਾਮ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਂ ਤਜਾਦਜਨ੍ਤਵ੍ਚ, ਬਜਵ੍ਜੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਬਜਵ੍ਜਨਂ-ਵਾਕਜਂ ਅਥਵਾ ਪਜ੍ਜਤੇ ਗਮਜਤੇ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਦਂ-ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਾਦਿ, ਵਾਕਜਂਵ ਬਜਵ੍ਜਨਂ, ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿਪਦਮੇਵਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਬਜਵ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਪਦਬਜਵ੍ਜਨਂ, ਤਂ, ਦੁਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠੁ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਠਪਿਤਂ ਵਿਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਦੁਨ੍ਨੀਤੋਤਿ ਦੁਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਪਦਬਜਵ੍ਜਨਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਚਨੀਯੋਪਿ ਦੁਟ੍ਠਵਿਵ੍ਵਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋਤਿ 'ਅਵਿਵ੍ਵਾਤਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣੋਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵ੍ਵਾਤਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ, ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਹਿ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ,ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੋ ਵਾ, ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਤਦੇਵਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਗਮੇਤ੍ਵਾ ਸਵ੍ਵਾਵਿਧਾਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਨ੍ਤਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦੂਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਜਾਨਨਂਸਾਨਿ ਸਂਸਂ ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਦੇਵਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ ਯਂ, ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨੇਤਜਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਨਨੁਚ ਸਵ੍ਵੀਨਂ ਸਵ੍ਵਾਨਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ''ਅਆਦਯੋ ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਾ''ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਾਕਜਾਨਂ ਵਿਸੁਂਵਿਸੁਂ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਲਾਘਵਂ ਸਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਮਵ੍ਵਮਾਨੋ 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਵ੍ਵਾਵਿਧਾਨੇ ਲਾਘਵਸਬ੍ਭਾਵਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ, ਹੋਤੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਸਤ੍ਥੇ ਵਿਯ ਨੇ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਲਾਘਵਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਹੋਤੇਵ, ਤਥਾਹਿ ''ਵਣ੍ਣਪਰੇਨ ਸਵਣ੍ਣੋਪਿ''ਚ੍ਚਾਦੋ (੧-੨੪) ਵਣ੍ਣਾਦਿਸਵ੍ਵਾਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤਾ ਨਾਤ੍ਤਾਨਮਤ੍ਤਾਵਗਮੇਤੁਮਲਨ੍ਤਿ ਪਰੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ ਅਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਵ੍ਵਾ-ਵਸੇਯਾ, ਤਤੋਸ੍ਸ ਸਵ੍ਵਾਤਿ ਸਵ੍ਵਾਸਵ੍ਵੀਵਿਵੇਚਨਂ ਤਦਨੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਮ੍ਪਰਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਗਾਰਵਾਭਾਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਤ੍ਥਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-ਏਵਂ ਤਾਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਾਵਾਤਿ ਪਠਮਂ, ਉਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਬਜਾਪਾਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਸਯੋ ਗੋਚਰੋ ਯਤ੍ਥੇਤੇ ਸਜਾਦਯੋ ਵਿਧੀ ਯਨ੍ਤੇ, ਸਹ ਵਿਸਯੇਨਾਤਿ ਸਵਿਸਯਾ, ਪਠਮਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਪਕਤਿ ਯਤੋ ਸਜਾਦਯੋ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ, ਸਹ ਪਕਤਿਯਾਤਿ ਸਪ੍ਪਕਤਿਕਾ, ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਕਨ੍ਤਿ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ'ਸਲਭਚ੍ਛਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦੋ ਏਕਤ੍ਤਾਦਿ, ਲਿਙ੍ਗੇਭਵਾ ਲਿਙ੍ਗਿਕਾ-ਇਤ੍ਥਿਵਿਧਯੋ, ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਸਮਾਸੋ, ਤੇਨ, ਸਾਮਵ੍ਵਤੋ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤੁਣਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ''ਰਾਜਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਪੁਰਿਸਾ ਦੋਵਿਯ'ਵਸਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਅਪਚ੍ਚਾਦਿਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਾਦਿਕਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੧. ਪਠਮਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਞ੍ਞਾਧਿਕਾਰ

੧. ਅ ਆਦਯੋ

ਸਬ੍ਬਵਚਨਾਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਨਿਰਤ੍ਥਕਤ੍ਤਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਤ੍ਤਾ 'ਇਦ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨ ਸਂਸਯਮੁਪਦਸ੍ਸਿਯ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੁਞ੍ਚ 'ਨ ਤਾਵ...ਪੇ॰... ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਦਿਵਾਕ੍ਯਮਿਤਿ 'ਦਸ ਦਾਲ਼ਿਮਾ, ਛ ਅਪੂਪਾ, ਕੁਣ੍ਡਮਜਾਜਿਨਂ, ਪਲਾਲਪਿਣ੍ਡੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ, ਅਵਯਵਤ੍ਥਾਨ ਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਅਨਤ੍ਥਕਤ੍ਤਂ, ਆਦਿਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ ''ਮਨੋਸੇਟ੍ਠਾ ਮਨੋਮਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਾਕ੍ਯਂ, ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਾਨ ਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿਤੋ।

ਅਥ ਅਆਦਯਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਾਧੁਤ੍ਤਾਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਨਾਯ ਇਦਂ ਵਚਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਸਮ੍ਭਵੇ ਕਥਂ ਨਿਯਮੋ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਤੇਸਮਿਹਾਨੁਪਯੋਗਿਤ੍ਤਂ ਕਮੇਨ ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਮਾਹ 'ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਥਮੇਵਿਦ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ,' ਆਕਾਰਾਦਯੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਧੂਨਂ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਆਖ੍ਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਯਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਾਨੁਸਾਸਨਸਙ੍ਕਾਪੇਤ੍ਥ ''ਕਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਕੁਤ੍ਰਾਤ੍ਰਕ੍ਵੇਹਿਧਾ''ਤਿ (੪-੧੦੦) ਆਦਿਨਾ ਕਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਾਧੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੁਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਪੁਬ੍ਬਾਦਾਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ''ਦਾਧਾਤ੍ਵਿ''ਤਿ (੫-੪੫) ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਆਕਾਰਲੋਪੇ ਚ ਆਦੀਤਿ ਅਆਦਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਯੋਮ੍ਹਿ ''ਯੋਸੁ ਝਿਸ੍ਸ ਪੁਮੇ''ਤਿ (੨-੯੩) 'ਟੇ ਅਆਦਯੋ'ਤਿ, ਤਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਥ ਸਮਾਸੇ ''ਤਦਮਿਨਾਦੀਨਿ''ਤਿ ਚਤ ਲੋਪੇਚ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਤਿਤਾਲੀਸਾਤਿ, 'ਵਣ੍ਣ-ਵਣ੍ਣਨੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ''ਭਾਵਕਾਰਕੇਸ੍ਵ ਘਣ ਘਕਾ''ਤਿ (੫-੪੪) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਯੋਮ੍ਹਿ ਟਾਦੇਸੇ ਵਣ੍ਣਾਇਤਿ ਚ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਪਯੋਗਨਿਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੇਸੁ ਪਰੇਸੁ ਏਵ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਜ੍ਜੀਯਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਯੋਗਨਿਯਮਤ੍ਥਂ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾ ''ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵੇ ਕਰਾਸਭੂਯੋਗੇ ਵਿਕਾਰਾ ਚੀ''ਤਿ (੪-੧੧੯) ਪਯੋਗਨਿਯਮਸ੍ਸਾ ਞਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਠਾਨਯਾਦੇਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾ ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਵਾ ਸੋ ਇਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਠਾਨਯਾਦੇਸਾਨੁਰੂਪਾਯ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਤੋਯੇਵਾਤਿ ਅਗਮਾਗਮਿਅਨੁਰੂਪਾਯ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਯੇਵ, ਅਗਮਾਗਮਿ ਭਾਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਿਤਾਲੀਸ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾ ਆਗਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਵਾ ਸੋ ਇਤਿ, ਏਤੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਕਾ, ''ਯਵਾਸਰੇ'' (੧-੩੦) ''ਸੁਞ੍ਞ ਸਸ੍ਸ''ਇਤਿ (੨-੫੩) ਆਦੇਸਾਗਮਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਆਗਮ ਲਿਙ੍ਗਾਭਾਵਤੋਤਿ ਉਕਾਰ ਕਕਾਰ ਮਕਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ, ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸ ਭਾਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਤੇ ਵਾ ਤਸ੍ਸੇ-ਤਿ, ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਸਙ੍ਕਾ 'ਨੀਲੁਪ੍ਪਲ'ਮਿਚ੍ਚਾਦੀਨਮਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸ ਭਾਵਦਸ੍ਸਨਾ, ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਾ ਨੁਪਯੋਗਤੋਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣਸ੍ਸ ਪਕਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਰੂਪਵਿਸੇਸੂਪ ਲਕ੍ਖਣਾਭਾਵਾ'ਤਿ, ਰੂਪਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਉਪਲਕ੍ਖਣ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸਅਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਹਿ ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੇ ਪਟਿਪਾਦਿਤੇ ਅਆਦਯਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਰੂਪਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਤਂ ਸਿਯਾਤਿ, ਯਦਿ ਏਸੋਵ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣਨ੍ਤਿ ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਸਤਿ 'ਨੀਲੁਪ੍ਪਲ'ਮਿਚ੍ਚਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨਾਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥ ਤਾਪਿ ਸਮ੍ਭਾਵੀਯਤੇ, ਲੋਕੇ ਸੀਹਗੁਣਸ੍ਸ ਮਾਣਵਕੇ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਉਪਚਾਰੇਨ 'ਸੀਹੋ-ਯਂ ਮਾਣਵਕੋ'ਤਿ ਤਗ੍ਗੁਣਜ੍ਝਾਰੋਪੋਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ 'ਤਗ੍ਗੁਣਜ੍ਝਾਰੋਪਨਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤਂ ਨ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾਨਂ ਵਾ ਗੁਣੋ ਅਆਦਿਤ੍ਤਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਰੋਪਨਂ-ਤਿਤਾਲੀਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੇਸੁ ਵਾ ਅਆਦਿਸਦ੍ਦੇਯੇਵ ਵਾ ਆਰੋਪਨਂ, ਤਦਤ੍ਥਮ੍ਪੇਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਅਤੋਯੇਵਾ'ਤਿਆਦਿ, ਅਤੋਯੇਵ ਰੂਪਵਿਸੇਸੂਪਲਕ੍ਖਣਾ ਭਾਵਤੋਯੇ, ਪਕਤਂ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣਂ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਾਭਾਵੇ

ਉਭਯਤ੍ਥਮਿਦਂ ਸਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਭਾਸਤ੍ਥਂ ਨ ਹੋਤਿ... ਤਲ੍ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਉਪਰਿਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਪਾਰਿਸੇਸਮਾਲਮ੍ਬਿਯਾਹ 'ਸਦ੍ਦਾਸਦ੍ਦਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

> ਮਰਿਯਾਦਾਯਮ੍ਪਕਾਰੇਚ, ਸਮੀਪੇ ਵਯਵੇ ਤਥਾ।
> ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਪ੍ਪਕਾਰੋਯਂ, ਆਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸਤੇਤਿ॥

ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ-'ਆਦਿਮਰਿਯਾਦਾ ਭੂਤੋ'ਤਿ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖਿਯਮਾਨਾਨਮਾਕਾਰਾਦੀਨਂ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ-'ਉਪਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸੁਪਸਜ੍ਜਨੀਯਭੂਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਕਾਰਿਯੇਨਾਤਿ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾਭਵਨਾਦਿਨਾ, ਨ ਗੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਨਯਨਂ ਭਵਤਿ..ਗੁਨ੍ਨਮੁਪਸਜ੍ਜਨੀਯ ਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਸਦ੍ਦਾਯਾ ਭਾਵੇਤਿ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਾਯ ਅਭਾਵੇ, ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਤਾਲੀਸਾਰੂਪਂ, ਤਿਤਾਲੀਸਾ+ਵਣ੍ਣਾਤਿਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਿਤਾਲੀਸ+ਵਣ੍ਣਾਤਿਵਾ, ਸੁਤ੍ਤਾਵਯਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਾ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਨ੍ਤੁ ''ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨ, ਇਤਰਥਾ ਬਜਞ੍ਜਨਪਰਸ੍ਸੇਵ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਤਿਤਾਲੀਸਇਤਿ ਅਬਜਞ੍ਜਨੇ ਪਦਂ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਇਤਰੀਤਰਯੋਗਚਤ੍ਥੇ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਏਕਵਚਨਮ੍ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ, ਰਸ੍ਸ ਏ ਓਕਾਰੇਹਿ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਕ੍ਖਰਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏ ਓਕਾਰੇ ਹੀਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ, ਸਕ੍ਕਤਾਨੁਸਾਰੇਨਾਤਿ ਸਕ੍ਕਤੇ ''ਸਨ੍ਧਿ ਯਕ੍ਖਰਾਨਂ ਰਸ੍ਸਾ ਨ ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਾਰੇਨ, ਕੋਚੀਤਿ ਸਾ ਸਨਪ੍ਪਸਾਦਕਚੋਲ਼ਿਯਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਿਯਾਚਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿਂ ਵਦਤੋ-ਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਰਸ੍ਸਾਇਵਾਤਿ ਇਵਸਦ੍ਦੋ ਸਾਧਮ੍ਮੋਪਮਾਜੋਤਕੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਵੇਧਮ੍ਮੋਪਮਾਜੋਤਕੋ ਵਾ, ਯਦਿ ਤਾਵ ਵੇਧਮ੍ਮੋਪਮਾਜੋਤਕੋ, ਰਸ੍ਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਏ ਓਕਾਰੇਸ੍ਵ ਸਮ੍ਭਵਾ ਤੇਸਂ ਦੀਘਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇ ਦੀਘਾਯੇਵ ਸਿਯੁਂ, ਯਦਿ ਪਨ ਸਾਧਮ੍ਮੋਪਮਾਜੋਤਕੋ , ਤੇਸੁ ਰਸ੍ਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸਸਮ੍ਭਵਾ ਰਸ੍ਸਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਰਸ੍ਸਾਏਵ ਤੇ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ 'ਏਤ੍ਥਾਤਿਆਦੀਸੁ ਏ ਓਕਾਰਾਨਂ ਉਚ੍ਚਾਰਣਕਾਲਕਤਂ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀ'ਤਿ, ਰਸ੍ਸਕਾਲਵਨ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਏਵਸਦ੍ਦੋ ਸੋਗਤੇ ਵਣ੍ਣਵਿਨਿਮ੍ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵਾਭਾਵਾ ਵਣ੍ਣਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਸਿਦ੍ਧਂ ਪਾਰਮਤ੍ਥਿਕ ਮੇ ਓਕਾਰਾਨਂ ਰਸ੍ਸਕਾਲਵਨ੍ਤਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਵਦਤੋ ਪਨਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਏਤ੍ਥਾਤਿਆਦੀਸੁ ਯਦਿ ਏਕਾਰਾਦਯੋ ਦੀਘਾਏਵ ਸਂਯੋਗਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਾਵ ਸਿਯੁਂਤਥਾ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦੀਘੋਵ ਆਕਾਰੋ ਸਂਯੋਗਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾਰਸ੍ਸੋ ਇਵ ਉਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਚ੍ਚਾਰਣਕਾਲਕਤੋਵ ਰਸ੍ਸਦੀਘਭਾਵੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ'ਤਿ, ਕਚ੍ਚਾਯਨਵੁਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ ਞਾਸੋ, ਤਞ੍ਞਾਪਨੇਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞੇਸਮਕ੍ਖਰਾਨਂ ਞਾਪਨੇ, ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾਤਿ ਤੇਨ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਮਾਹ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯੇ ਵਾਕ੍ਯਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਵਯਵੇਤਿ ਆਹ- 'ਪਚ੍ਚੇਕ'ਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ 'ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਨ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਮੁਦਾਯੇ ਵਾਕ੍ਯਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਂ ''ਇਯੁਵਣ੍ਣਾ ਝਲਾ ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤੇ'' (੧-੯) ਇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਣ੍ਣਾ ਨਾਮਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਕਾਰੋ ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਆਕਾਰੋ ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਨਾ, ਅਵਯਵੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ 'ਪਚ੍ਚੇਕ'ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇ ਸਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਕਾਰਣਮਾਹ, ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਨੀਤੋ ਤਜਤ੍ਥੋ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭੋਜੀਯਤੂਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਕਿਰਿਯਾ ਪਰਿਸਮਾਪੀਯਤੇ, ਤੇਨਾਹ-'ਨ ਚੋਚ੍ਚਤੇ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਥਵਾ ਸਮੁਦਾਯੇਪਿ ਵਾਕ੍ਯਪਰਿਸਮਾ ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ਸਮੁਦਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਾ ਅਵਯਵੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ 'ਸਮੁਦ੍ਦੇਕਦੇਸਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਖਨ੍ਧੇਕਦੇਸ ਭੂਤਾਯਪਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਦੋਸੋ, ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ 'ਪਚ੍ਚੇਕ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗੁਣਾਦਜਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤੇਪਿ ਪਕਰਣਤੋ ਅਕਾਰਾਦਯੋਵੇਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ-'ਵਣ੍ਣੀਯਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਕਰਣਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਜ੍ਜਤੇ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ–

> ਅਤ੍ਥਾ ਪਕਰਣਾ ਲਿਙ੍ਗਾ, ਓਚਿਤਜਾ ਦੇਸਕਾਲਤੋ।
> ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾ ਵਿਭਜੀਯਨ੍ਤੇ, ਨ ਸਦ੍ਦਾਯੇਵ ਕੇਵਲਾਤਿ॥

ਨਨੁ ਝਲਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਲਹੁਸਞ੍ਞਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਗੁਰੁਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਰੁਲ਼੍ਹਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾਸੁ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਝਾਲਾਤਿ ਰੁਲ਼੍ਹਿ ਸਞ੍ਞਾਤ੍ਥਾਭਾਵੇਨ ਵੋਹਾਰਸੁਖਮਤ੍ਤਪਯੋਜਨਾ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਾਪਿ ਹੋਤਿ

ਤਦਵ੍ਵਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਏਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਣ੍ਣੀਯਤੀ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਨੁਗਤਾ ਅਨੁਗਤਤ੍ਥਾ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਵਾ ਤੰ, ਸਦ੍ਦਾਧਿਗਮਨੀਯਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਵਣ੍ਣੰ ਮੂਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਣ੍ਣਮੂਲਕੋ-ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਵਣ੍ਣਮੂਲਕਤਾ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਮੂਲਕਤੰ ਸਾਧੇਤਿ 'ਸਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਵਣ੍ਣੰ ਰੂਪੰ ਸਭਾਵੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣਰੂਪਾਨਿ-ਪਦਾਨਿ, ਸਮੁਦਾਯੋ ਪਾਦਾਨੰ ਰੂਪਮਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪੰ ਵਾਕ੍ਯੰ, ਵਿਭਤ੍ਯਨ੍ਤਮਤ੍ਥਜੋਤਕੰ ਪਦੰ, ਪਦਸਮੁਦਾਯੋ ਵਾਕ੍ਯੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੇਤਮੁਪਚਾਰੇਨ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤ੍ਤੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਣ੍ਣਮਯਤ੍ਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਭੇਦਭਿਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਾਕ੍ਯਾਧਿਗਮਨੀਯੋ ਵਣ੍ਣੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨਾਮ ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰਲਹੁਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਤਦਤ੍ਥਮਕਾਰਾਦੀਨੰ ਗੁਰੁਭੂਤਾ ਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵੋਹਾਰੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਸਨਿਬ੍ਬਾਨੋ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਉਭੋਹਿ ਪਨੇਤੇਹਿ ਭਿਨ੍ਨੋ ਤਤਿਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਚ ਵੁਤ੍ਤੰ–

> ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਦਤੰ ਵਰੋ,
> ਸਮ੍ਮੁਤਿੰ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯੰ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ॥

ਨਨੁ ਚ–

> ਅਪ੍ਪਕ੍ਖਰਮਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧੰ, ਸਸਾਰੰ ਗੂਲ੍ਹਨਿਣ੍ਣਯੰ।
> ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਆਹੁ ਤਲ੍ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੁਨੋਤਿ॥

''ਆਦਯੋ ਤਿਤਾਲੀਸ ਵਣ੍ਣਾ'' ''ਤਿਤਾਲੀਸਾਦਯੋ ਵਣ੍ਣਾ''ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨ ਤਥਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾਤਿ, ਨਨੁ ਸਤ੍ਥਾਦੋ ਮਙ੍ਗਲਵਚਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਅਕਾਰੋ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ (ਨ) ਸਤ੍ਥਾਦੋ ਸਿਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸੋਪਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਹੋਤ੍ਵ ਪੁਬ੍ਬਾ ਞ੍ਝਾਲਾਦਿ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਦ੍ਦਸਾਧਨਮਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਵਿਧਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯ ਸਞ੍ਞਾਵਾਲਮੇਤ੍ਥਾਤਿ ਕਿੰ ਪੁਨਾਪਿ ਵਣ੍ਣਾਦਿਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨੇਨ ਗਨ੍ਥਗਾਰਵ ਕਰਣੇਨਾਤਿ ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਸੁ ਪਨ ਗਾਰਵੰ ਤਦਨੁਗਮਨਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤੁੰ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾਯੋਪਜਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਯਨ੍ਤੇ, ਯਜ੍ਜੇਵੰ ਸੰਯੋਗਸਬ੍ਬਨਾਮਲੋਪਾਦਯੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਨਨੁ ਭੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਮ੍ਹੇਹਿ'ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾਯੋ ਆਖ੍ਯਾਯਨ੍ਤੇ'ਤਿ, ਕਿਨ੍ਤੁਦਾਖ੍ਯਾਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਭਵਤਾ ਤਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤੋਪਿ ਪਤਿਵਣ੍ਣਮਤ੍ਥਾਨੁਪਲਦ੍ਧਿਤੋ ਵਣ੍ਣਾਨਮਦਿਟ੍ਠਾਨਮਕਾਰਾਦੀਨਮਨੁਕਤਿਯੋ ਇਹੋਪਦਿਟ੍ਠਾਇਤਯਨੁਕਾਰਿਯੇਨਾਤ੍ਥੇਨਾਤ੍ਥਵਨ੍ਤਾਯ ਹੋਤੇਵਾਕਾਰਾਦਿਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿ, ਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਵਨੰ ਸਨ੍ਨਿਕੰਸਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭਾਵਾ ਸੰਹਿਤਾਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਦੋਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸਰਾਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਬਯ੍ਯਞ੍ਜਨਾ, ਸਰੇਸੁਪਿ ਏਕਟ੍ਠਾਨਿਯਾ ਅਕਾਰਾਦਯੋ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਾ ਠਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ, ਤਤੋ ਦ੍ਵਿਜਾ ਠਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ, ਤੇਸੁਪਿ ਰਸ੍ਸਾਵ ਲਹੁਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਦੀਘਾ, ਬਯ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁਪਿ ਵਗ੍ਗਾ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਠਾਨਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਯਕਾਰਾਦਯੋ, ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਚ ਅਘੋਸਾ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਘੋਸਾ, ਤੇਸੁ ਚ ਸਿਥਿਲਾ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਧਨਿਤਾ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਜਾ ਪਞ੍ਚਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਯਰਲਵਾ ਘੋਸਭੂਤਾ ਠਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ, ਤਤੋ ਧਨਿਤਾ ਸਕਾਰਹ ਕਾਰਾ, ਤੇਸੁਪਿਹਕਾਰੋ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਓਰਸੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦ੍ਵਿਜਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਕੇਹਿਚਿ ''ਲ਼ਲਾਨਮਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਵਿਸੇਸੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਲਿਪਿਭੇਦੇਨ ਠਾਨਭੇਦੇਨ ਚ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਲ਼ਕਾਰੋ ਵਿਸੁੰ ਅਕ੍ਖਰਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਸੋਪਿ ਘੋਸਭਾਵੇਨ ਠਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨਚ ਹਕਾਰਤੋ ਪਰੰ ਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤੰ ਪਨ ਸਰਤ੍ਤਾਦਿਸਬ੍ਬਵਿਨਿਮ੍ਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਕਾਰਾਦੀਨਮਯਮਨੁਕ੍ਕਮੋ, ਇਮਸ੍ਸੇਵਾਨੁਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਮਨਸਿ ਵਿਪਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਿਤਾਲੀਸਾਤਿ ਗਣਨਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ 'ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਕਤੰ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਾਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਨੰ, ਨ ਵਣ੍ਣੀਯਤੇ, ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਙ੍ਖਰਣ ਸਙ੍ਖਾਤ ਮੁਖ੍ਯਪ੍ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਵਣ੍ਣੀਯਤੇ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਨ ਕਥਮਕਾਰਾਦੀਨਮਯਮਨੁਕ੍ਕਮੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸਿਸ੍ਸਾਨੰ ਕਙ੍ਖਾ ਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਯੋਜਨਮ੍ਪਤਿ ਅਨੁਕ੍ਕਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਥਨਬ੍ਯਾਜੇਨ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਯੇਵਾਤਿ, ਕਰੀਯਨ੍ਤੇ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਨ੍ਤੇ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਰਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਜਿਵ੍ਹਾਮਜ੍ਝੰ ਤਾਲੁਜਾਨੰ, ਜਿਵ੍ਹੋਪਗ੍ਗੰ ਮੁਦ੍ਧਜਾਨੰ, ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੰ, ਦਨ੍ਤਜਾਨੰ ਸੇਸਾਨੰ ਸਕਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰਣੰ, ਪਯਤ੍ਤਿ ਪਯਤਨੰ, ਤਮ੍ਪਨ ਵਣ੍ਣੁਚ੍ਚਾਰਣਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਬਾਹਿਯੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ,

ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਪਯਤਨੰ-ਸੰਵੁਤਤ੍ਤਮਕਾਰਸ੍ਸ, ਵਿਵਟਤ੍ਤੰ ਸਰਾਨੰ ਸਕਾਰਹਕਾਰਾਨਞ੍ਚ ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤੰ ਵਗ੍ਗਾਨੰ, ਈਸੰਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤੰ ਯਰਲਵਾਨੰ, ਬਾਹਿਯਪਯਤਨਞ੍ਚ ਸੰਵੁਤਕਣ੍ਠਤਾਦਿ, ਠਾਨਤੋ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਮਾਨਕਾਰਿਯਸਮ੍ਭਵੇਨ ਪਯੋਜਨਸਮ੍ਭਵਾ ਆਹ-'ਠਾਨਮ੍ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਣ੍ਣਾਤਿ ਠਾਨੰ, ''ਏ ਓਨਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ (੧-੩੭) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਣ੍ਣੇਤਿ ਕਥਨਮੇਵ ਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾਕਰਣੇ ਪਯੋਜਨੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਜਾਪਦਿਸਤਿ' ਏਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦਸਾਦੋ ਸਰਾ''ਇਚ੍ਚਾਦੋ 'ਤੇਨਾ'ਤਿਆਦੀਸੁ 'ਤੇਨ ਸਰਇਚ੍ਚਨੇਨ ਕ੍ਵਤ੍ਥੇ ਕਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਯੋਜਨੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਸਰੋਲੋਪੋ ਸਰੇ''ਚ੍ਚਾਦੀ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਞਾਪੇਤਿ ਵਣ੍ਣਲੋਪਨ੍ਤਿ ਞਾਪਕੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ'ਸੋ ਚੇਮਿਨਾਵ ਞਾਪਕੇਨ ਸਿਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਨੁ 'ਤਦਮਿਨਾਦੀਨਿ''ਤਿ (੧-੪੭) ਸੁਤ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ, (ਸਚ੍ਚੰ) ਤਥਾਪਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੋਯਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਲੋਪੇ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਏਵਸਦ੍ਦੋ ਪਨ 'ਯਦਿ ਞਾਪਕੇਨ ਵਣ੍ਣਲੋਪੋ ਸਿਯਾ ਸੋ ਇਮਿਨਾਵ ਞਾਪਕੇਨ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਨਾਞ੍ਞੇਨਾ'ਤਿ ਅਵਧਾਰੇਤਿ।

੨. ਦਸਾ

ਨਨੁ ਅਆਦਯੋਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤੇਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਕਥਮੇਤ੍ਥ'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤਾਤਿ ਆਹ-'ਤਞ੍ਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਅਤ੍ਥਵਸਾਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨਾਤਿ ਅਆਦਯੋਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਸ੍ਸ'ਆਦੋ ਦਸਾ'ਤਜਨੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਮਾਨੇ ਚਾਧਾਰਤ੍ਥੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਧਾਰਤ੍ਥਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਮ੍ਭਵਾਯੇਵਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਆਦੋਦਸਨ੍ਨਮਨਞ੍ਞਤ੍ਥਪਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤੇਸੰ ਅਆਦਯੋ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ-'ਤੇਸੁ ਵਿਸਯਭੂਤੇਸੂ'ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥੋਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ... ਵਣ੍ਣਸਮੁਦਾਯਤੋ ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾਨ ਮਾਦੋ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਦਸਸਙ੍ਖਜਾਗੁਣੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦਸ ਵਣ੍ਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਵਸ੍ਸੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੰ ਊਨਪੂਰਣਤ੍ਥਮਜ੍ਝਾਹਾਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ- ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਵਾ'ਤਿ, ਏਕਾਦੀਨ ਮਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾਨੰ ਸਙ੍ਖਜਾਨੰ ਸਙ੍ਖਜੇਯਜੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਆਹ-'ਦਸਸਙ੍ਖਜਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਗਯ੍ਹੁਪਗਾਨੰ ਰਸ੍ਸਏ ਓਵਣ੍ਣਾਨਮ੍ਪਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਵਿਯ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ ਅਨੂਨਾ, ਅਗਯ੍ਹੁਪਗਾਨੰ ਤਦਞ੍ਞੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਰਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ ਅਨਧਿਕਾ, ਦਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜੇਯਜ ਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਧਿਕਤਵਣ੍ਣਾਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ-'ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪੀ'ਤਿਆਦਿ, ਸਯੰ ਪੁਬ੍ਬਾ'ਰਾਜ=ਚਿਤ੍ਤਿਯੰ'ਤੀਸ੍ਮਾ ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤਲੋਪੇ ਸਮਾਸੇ ਚ ਤਦਮਿਨਾਦਿਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਸਰਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ, 'ਸਰ-ਗਤਿਹਿੰ ਸਾਚਿਨ੍ਤਾਸੁ' ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਾ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ='ਸਯੰ ਰਾਜਨ੍ਤੀ'ਤਿਆਦਿ।

੩. ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ

ਤੇਤਿ'ਆਦੋ'ਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰੇ ਦ੍ਵੇ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਉਪਮੇਤਿ, ਅਤੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਤੇਸੁ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਸੁਤਿ ਪਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥਵਿਵਚ੍ਛਾਯੰ ਤਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤੇਸੰ ਵਣ੍ਣਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਤਿ ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਖਜਾਯ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਵਿਚ੍ਛਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਚ੍ਛਾਵੁਤ੍ਤਿ-ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ, ਵਿਚ੍ਛਾਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਚਾਸ੍ਸ ਸਵਣ੍ਣਤ੍ਤਗੁਣੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ('ਬਜਾਪਿਤੁ) ਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਕਮੇਨਾਵਟ੍ਠਿਤੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਕਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨਾਦਿਕਾਲਸਿਦ੍ਧੰ ਕਮਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਮਾਹ। ਨਨੁ ਸਮਾਨਾ ਵਣ੍ਣਾ ਸਵਣ੍ਣਾਤਜਨ੍ਵਤ੍ਥੇ ਸਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਸਤਿ ਕਤੰ ਰਸ੍ਸਦੀਘਾਨੰ ਸਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਾ ਸਿਯਾ... ਅਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ, ਨੇਤਦਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕਮਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਚਨਬਲੇਨੇਵਾਸਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤੇਵਾਤਿ, ਨੇਵਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ''ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ ਸਵਣ੍ਣਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਬ੍ਭਾਵੇ [ਸਬ੍ਭਾਵੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਾਭਾਵਾਤਿ ਆਹ'ਸਮਾਨਤ੍ਤਮ੍ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਾ ਚਿਤ੍ਤਜਤ੍ਤੇਪਿ ਅਭਿਬਜਤ੍ਤਿ ਵਸੇਨਾਤਿ ਠਾਨੰ ਕਣ੍ਠਾਦਿ, ਤੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਕਣ੍ਠਤਾਤੁ ਇਤਿ ਚਤ੍ਤੇ ਪਾਣਜਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤੰ। ਪਞ੍ਚਮੇਹਿ ਵਗ੍ਗਪਞ੍ਚਮੇਹਿ। ਅਨ੍ਤਟ੍ਠਾਕੀਤਿ ਵਗ੍ਗਾਨਮਨ੍ਤੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਟ੍ਠਾ, ਤਾਹਿ, ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ, ਗੁਯ੍ਹ'ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਕੇਚੀਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇ ਪਨ–

''ਹਕਾਰੋ ਪਞ੍ਚਮੇਹੇਵ, ਅਨ੍ਤਟ੍ਠਾਹਿ ਚ ਸੰਯੁਤੋ।

ਓਰਸੋ ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਕਣ੍ਠਜੋ ਤਦਸੰਯੁਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ॥

੪. ਪੁਬ੍ਬੋ

ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਨਨੁ ਚੇਤਜਾਦਿਚੋਦਨਾ, ਨੇਸਦੋਸੋਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਦੋਸਾਭਾਵੇ ਕਾਰਣ ਮਾਹ-'ਯੋਯੋ...ਪੇ॰... ਪਤੀਯਤੇ'ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਤੇਤਿ-'ਨਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਨਨੁ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ ਯਮੇਕਤ੍ਤਾ ਏਕੰ ਪੁਬ੍ਬਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਨ ਸਕਲਨ੍ਤਿ ਕਥੰ ''ਪੁਬ੍ਬੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯੋਯੋਤਿ ਞਾਯਤਿ 'ਯੋਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ'ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ'ਦ੍ਵੀਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ'ਤਿ ਇਦੰ ਕਥੰ ਸੁਖੇਨੇਵ ਪਤੀਯਤੇ ਤਦਿਦਮਸਿਦ੍ਧੇਨਾਸਿਦ੍ਧਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਤਦਭਾਵਮੁਬ੍ਭਾਵੀਯ ਪੁਬ੍ਬ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛਾਗਮਕਤ੍ਤਮਵਗਮਯਿਤੁਮਾਹ-'ਨਚੇਦ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੰਯੋਗਾਤਿ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨਾਹ, ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਤਾਯਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥੇ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

੫. ਪਰੋ

ਸੇਸਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ'ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੂਤਿ ਸਵਣ੍ਣਸਞ੍ਞਕੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਮਤਿਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਲਹੁਸਞ੍ਞਾ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਸੰਯੋਗਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸ ਦੀਘਸ੍ਸ ਚ ਗੁਰੁਸਞ੍ਞਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ... ਉਚ੍ਚਾਰਣਵਸੇਨੇਵਾਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਵਸੇਨ ਵਾ ਇਹਾਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਸਞ੍ਞਾਵਿਯ।

੬. ਕਾਦਯੋ

ਕੇਵਲ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਮਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਸਰਾਨਮਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੋਪਕਾਰਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ 'ਏਤੇਹੀ'ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਨਾਹ 'ਸਰਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਪੁਬ੍ਬਾ 'ਅਞ੍ਜ-ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯ'ਤੀਮਸ੍ਮਾ ਕਰਣੇ ਅਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪੰ, ਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸਾਵਗਮਯਿਤੁੰ 'ਉਪਕਾਰਕਾਨੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨ ਫੁਟਯਤਿ 'ਯਥਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਯਥਾ ਓਦਨਸ੍ਸੁਪਕਾਰਕਾਨਿ ਸੂਪਾਦੀਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ, ਤਥਾ ਸਰਾਨਮੁਪਕਾਰਕਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮ੍ਪਨ ਅਦ੍ਧਮਤ੍ਤਿਕੰ, ਵੁਤ੍ਤੰ ਹਿ–

ਏਕਮਤ੍ਤੋ ਭਵੇ ਰਸ੍ਸੋ, ਦੀਘੋ ਮਤ੍ਤਦ੍ਵਯਾਯੁਤੋ।
ਪ੍ਲੁਤੋ ਤਿਮਤ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਤ੍ਵਦ੍ਧਮਤ੍ਤਿਕੰਤਿ॥

ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਾਤਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਤੋ, 'ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ'ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੭. ਪਞ੍ਚ

ਸਜਾਤ੍ਯਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮੁਦਾਯਵਾਚਿਤ੍ਤੇਪਿ ਕਾਦਯੋਤੀ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਗ੍ਗਸਦ੍ਦੇਨ ਕਖਗਘਞਾਦਯੋਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਰਿਮਾਣਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕੋਵਗ੍ਗੋ, ''ਤਮਸ੍ਸ ਪਰਿਮਾਣੰ ਣਿਕੋ ਚਾ''ਤਿ (੪-੪੧) ਕੋ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਦਿਭੂਤੋ ਪਞ੍ਚਸਦ੍ਦੋ ਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਮਾਵਸਾਨਾਨੰ ਵਗ੍ਗਾਨੰ ਬਹੁਤ੍ਤੰ ਗਮੇਤੀਤਿ 'ਪਞ੍ਚਕਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਗ੍ਗਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ ਯਕਾਰਾਦਯੋਭਿ ਵਗ੍ਗਾ, ਪਠਮਕ੍ਖਰਵਸੇਨ ਪਨ ਕਵਗ੍ਗਾਦਿਵੋਹਾਰੋ।

੮. ਬਿਨ੍ਦੁ

ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨ ਮੁਚ੍ਚਾਰਣਤ੍ਥੋਪੇਤ੍ਥ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਨਿਪੁਬ੍ਬਾ ਤਤੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤ੍ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਞ੍ਞਿਮ੍ਹਿ ਪਾਦਿਸਮਾਸੇ ਦੀਘੇਚ ਰੂਪੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਰਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦੀਮਾਹ, ਪੀਲ਼ਨਤ੍ਥਤੋ ਨਿਗ੍ਗਹਨੰ ਨਿਗ੍ਗਹੋ, 'ਇ-ਅਜ੍ਝੇਨ ਗਤੀਸੁ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਕਤ੍ਤਰਿ [ਕਮ੍ਮਨਿ-ਇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਇਤੰ

ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ] ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਇਤੰ, ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਇਤਨ੍ਤਿ ਅਮਾਦਿਸ ਮਾਸੇ ਰੂਪੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਕਰਣੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਵਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਪਚ੍ਛਿਮਪਕ੍ਖੰ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ-'ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੀ'ਤਿ।

੯. ਇਯੁ

ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੋ। ਅਤ੍ਤੇਤਿ ਮੁਨਿ ਸਦ੍ਦਾਦਿਵਚਨੀਯੇ ਅਤ੍ਥੇ, ਨਮਤੀਤੀਮਸ੍ਸੇਤੰ ਕਮ੍ਮੰ,

> ਯੰ ਸਬ੍ਬਵਚਨੰ ਸਬ੍ਬ, ਲਿਙ੍ਗੰ ਸਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤਿਕੰ।
> ਤੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਮਨਤੋ, ਵਿਦੁੰ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਦੂ॥

ਇਧ ਨਾਮਸਞ੍ਞਾਯਾਭਾਵੇਪਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਬਲਾਯੇਵ ਨਾਮਸਞ੍ਞਾ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ (ਆਹ) 'ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਬਜਪਦੇਸੇਨਾ'ਤਿ, ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਪਕਤਿਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮੰ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਪਕਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਰੂਪੰ, ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਪਕਤਿ ਰੂਪੰ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦਾਦਿ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਪਕਤਿਰੂਪੰ, ਅਤ੍ਥਵਨ੍ਤੁਮਧਾਤੁਕਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮ੍ਪਾਟਿਪਦਿਕੰ, ਪਦੰ ਪਦੰ ਪਤਿ ਪਟਿਪਦੇ, ਪਟਿਪਦੰ ਨਿਯੁਤ੍ਤੰ ਪਾਟਿਪਦਿਕੰ। ਵਿਸੇਸਨੇਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਨਮਸ੍ਸਨ੍ਤੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਨੰ ਵਿਸੇਸਨੇਨ। ਆਖਜਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਚਤਿਆਦਿਨੋ। ਆਦਿਮਜ੍ਝਵਤ੍ਤਿਨੋਤਿ ਇਨ੍ਦ ਉਦਕਸਦ੍ਦਾਦੀਨੰ ਆਦੋ, ਪਖੁਮਾਦੀਨੰ ਮਜ੍ਝੇਚ ਵਤ੍ਤਿਨੋ। ਪਦੇਸੇਸੂਤਿ ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ''ਤਿ (੨-੮੩) ਆਦਿਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇਸੁ, ਅਨਿਟ੍ਠਪਸਙ੍ਗ (ਸਙ੍ਕੰ) ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਨਾਮ [ਨਾਮਾਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਪਚਤਿ-ਇਨ੍ਦ (ਉਦਕ ਪਖੁਮ) ਸਦ੍ਦਾਦੀਨ ਮਨ੍ਤੁ ਆਦਿਮਜ੍ਝਭੂਤਇਵਣ੍ਣਾਦੀਨੰ ਝਲਸਞ੍ਞਾ ਵਿਧਾਯ ਤਤੋ ਪਰਾਸੰ ਸਾਦਿ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ''ਝਲਾ ਸਸ੍ਸ ਨੋ''ਤਿ (੨-੮੧) ਆਦੀਹਿ 'ਨੋ' ਆਦੇਸਾਦਿਮ੍ਹਿ ਕਤੇ 'ਪਚਤਿਨੋ, ਇਨ੍ਦਨੋ, ਉਦਕਨੋ, ਪਖੁਮਨੋ'ਤਿਆਦਿ ਰੂਪਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ, ਨਨ੍ਤੁਚਾਦਿਆਦਿ ਚੋਦਨਾ। ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਬਜਾਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨਾਤਿ ਅਸਮਾਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। ਤਦਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਚੋਦਜੰ, ਸਤਿਹੀਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਸੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਯੋਗੇਸੂਤਿ ਉਪਰਿਮੇਸੁ ''ਪਿਤ੍ਥਿਯੰ'' ''ਘਾ''ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਦਨ੍ਤਿ ''ਪਿਤ੍ਥਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਦੰ। ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਨੰ ਸਿਯਾਤਿ ''ਪਿਤ੍ਥਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਇਯੁਵਣ੍ਣਾ'ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ 'ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾ'ਤਿ ਏਵੰ ਇਵਣ੍ਣੁ ਵਣ੍ਣਾ "**ਘੋ**"ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਆ'ਤਿਏਵੰ ਅਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਨੰ ਭਵੇਯਜ। ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸਨੇ ਵਿਰੋਧਮਾਹ 'ਏਵਞ੍ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਾਮਸ੍ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਅਸਮਾਸਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤ੍ਵਵਿਰੋਧਮਾਹ- 'ਬਜਾਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਕ੍ਕਾਨਾਮਵਿਸੇਸਨੰ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਕ੍ਕਮੇਨ। ਨਾਮਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਨਾਮਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸੇ ਗੁਣੀਭੂਤਸ੍ਸ ਨਾਮਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਵਚਨਮਨ੍ਤੁਰੇਨਾਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਮਿਵ ''ਯਥਾਸਙ੍ਖਜਮਨੁਦੇਸੋ ਸਮਾਨੰ''ਤਿ (੧-੩-੧੦) ਸੁਤ੍ਤੰ ਵਿਨਾ, ਸਮਾਸਙ੍ਖਜ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਸਮਸਙ੍ਖਜਕਾ, ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਦਜਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ–

> ''ਆਲਾਪਹਾਸਲੀਲਾਹਿ, ਮੁਨਿਨ੍ਦ ਵਿਜਯਾ ਤਵ।
> ਕੋਕਿਲਾ ਕੁਮੁਦਾਨੀ ਵੇ, ਪਸੇਵਨ੍ਤੇ ਵਨੰ ਜਲੰ'' (੨੬੦)॥

ਇਚ੍ਚਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੧੦. ਪਿਤ੍ਥਿ

ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਨਾਮਸ੍ਸਾਤਿ ਚ, ਅਨ੍ਤੇ ਇਵਣ੍ਣੁਵਣ੍ਣਾਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੇਸਮਾ ਧਾਰਾਧੇਯਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਆਧੇਯਜਸ੍ਸਾਧਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਵਿਨਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਾਰਵਸੇਨ 'ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਵਣ੍ਣੁ ਵਣ੍ਣਾਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਯ'ਵਿਸੇਸੀਯਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਮੇਤੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਧੀਨਤਾਯ ਨਾਮਨ੍ਤੀਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ'ਵਿਸੇਸੀਯਤੀ'ਤੇਕਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਣਮਤਿ।

੧੧. ਘਾ

ਇਤ੍ਥਿਯं ਨਾਮਸ੍ਸਨ੍ਤੇਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਵ੍ਹਿਨੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਯ ਸਵ੍ਹਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਯ ਵਿਸੁं ਸਵ੍ਹਿਨੋ ਪਠਮਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾਤਿ ਦੋਸਲੇਸਮਾਲਮ੍ਬਿਯ ਚੋਦਯਤਿ ਨਨ੍ਹਚੇ'ਤਜਾਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਸੇਤੋਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਵ੍ਹਿਨੋ। ਕਾਰਿਯੇਨਾਤਿ ਸਵ੍ਹਾਕਾਰਿਯੇਨ। ਪਰਿਹਰਤਿ 'ਨਾਯं ਦੋਸੋ'ਤਿਆਦਿਨਾ। ਪਚ੍ਛਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ''ਘਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਾਰਿਯਿਨੋ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ। ਨਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਨਿਯਮਰੂਪਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਿਯਮਰੂਪਮਾਚਰਿਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ 'ਉਭਯਥਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੨. ਗੋਸਜਾ

ਆਸਦ੍ਦੋ ਆਭਿਮੁਖੇਜ, ਅਨਭਿਮੁਖਮਭਿਮੁਖं ਕਤ੍ਵਾ ਲਪਨं ਕਥਨਮਾਲ ਪਨं, ਤਸ੍ਮਿं ਆਲਪਨੇ, ਆਲਪਨਤ੍ਥੇ ਵਿਹਿਤੋ ਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯं ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯं

ਸਵ੍ਹਾਧਿਕਾਰੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

ਪਰਿਭਾਸਾਧਿਕਾਰ

੧੩. ਵਿਧਿ

ਵਚਨਾਰਮ੍ਭਯੋਜਨਮਾਹ–'ਯं ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ''ਅਤੋ ਯੋਨं ਟਾਟੇ''ਤਿ (੨-੪੩) ਆਦੀਸੁ ਅਤੋਤਿਆਦਿਕं ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤं ਪਰਾਮਸਤਿ, ਤੇਨਾਤਿ ਵਿਸੇ ਸਨਤ੍ਤੇਨੁ-ਪਾਦਿਯਮਾਨੇਨ ਯं ਸਦ੍ਦਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਅਤੋਤਿਆਦਿਕੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ, ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਆਦੋ ਮਜ੍ਝੇ-ਨ੍ਤੇ ਵਾ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਯੇਨਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਅਕਾਰਾਦਿਵਿਸੇਸਨਵਤੋ ਨਾਮਾਦਿਨੋ, ਤਦਨ੍ਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤं ਅਤੋਤਜਾਦਿ ਵਿਸੇਸਨਮਨ੍ਤੇ, ਨਾਦੋ ਨ ਮਜ੍ਝੇ ਯਸ੍ਸ ਤं ਤਦਨ੍ਤं, ਤं ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨं ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਵ੍ਹਪਦਤ੍ਥੋ, ਵਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਨੋ ਆਯਤ੍ਤਾ... ਅਤ੍ਤਾਵਾਤ੍ਤੁਨੋ ਵਚਨੇ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਨੋ, ਸਾਤਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾ, ਪਯੋਗਾਨੁਸਾ ਰੇਨਾਤਿ ਜਿਨਵਚਨਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਇਤੀਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਸੰਹਿਤਾਦਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦਨ੍ਤ ਵਿਧਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਹਿ ''ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ''ਤਿ (੧-੨੬) ਏਤ੍ਥ ਸਰੋਤਿ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਸਰੋਤਿ ਤਤ੍ਰਾ'ਦੀਨं ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿਸਰਾਦਿਸਰਮਜ੍ਝਸਰਨ੍ਤਾਨं ਤਤ੍ਰਾਦੀਨं ਲੋਪਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੩) ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਸਙ੍ਗੋ ਸਿਯਾ, ਨ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੩) ਅਨ੍ਤਸ੍ਸ... ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦੇਸਾਭਾਵਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ 'ਤਤ੍ਰਿਮੇ'ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ 'ਇਮੇ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ ਪਯੋਗं ਨਾਨ੍ਤਸਟਾ ਨਾਮਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਦਨ੍ਤ ਵਿਧਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ, ਤਥਾ ''ਗਤਿਬੋਧਾ'' (੨-੪) ਦਿਸੁਤ੍ਤਾਦਿਮ੍ਹਿਪਿ 'ਗਮਯਤਿ ਮਾਣਵਕंਗਾਮं ਤਜਾਦਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿਆਦਿ ਚ ਯਥਾਯੋਗਮਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬं, ਵੁਤ੍ਤਿਯं ''ਅਤੋ ਯੋਨं ਟਾਟੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੋਦਾਹਰਣं ਦਸ੍ਸਿਤं, ''ਨਰਾ ਨਰੇ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯੋਦਾਹਰਣं।

੧੪. ਸਤ੍ਤਮੀ

ਵਚਨਫਲਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤਿ'ਯਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਯਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿं ''ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ''ਤਜਾਦਿਕੇ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤਮਿਯਾਤਿ 'ਸਰੇ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ, ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਸਰੋਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਕਾਰਿਯं ਲੋਪਾਦਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵਿਸੇਸਾਤਿ ਸਰੇਤਜਾਦੋ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਮਧਿਕਰਣं, ਤਞ੍ਚੋਪਸਿਲੇਸੇ ਭਵਮਧਿਕਰਣं ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਪਰं ਸਿਯਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰੋਪਸਿ ਲੇਸਸ੍ਸਾਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਨं ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਿਸੇਸਾ, ਪਰਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਨ ਕੇਵਲं ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ, ਸਤੀਤਜਸ੍ਮਿं ਅਤ੍ਥੇ ਜੋਤਨੀਯੇ ਸਤ੍ਤਮੀ ਸंਸਤ੍ਤਮੀ ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਦੇਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਜਾਦਿਵਚਨਮੇਵं ਸਤਿ ਘਟਤੇ, ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਪਾਦਿ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯं 'ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ'ਤਿ ਵਚਨੇ

ਕਾਰਣਮਾਹ-ਸਤੁਵ੍ਹਾ’ਤਿਆਦਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸਮਨੁਰੇਨ ਸਤੁਂ ਨ ਸਮ੍ਭવਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਤੁਮਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤਿਯੇવ ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਯ ਸਤੁਾਯ ਸਮ੍ਭવੋ, ਅਵ੍ਵਥਾ ਕਿਮਵ੍ਵਨੁਸ੍ਸਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਕਿਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਬ੍ਬਤੁਮਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਸਤੁਮਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ’’ਤਿ ਸੁਤੁਂ, ਉਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ‘વੇਲੁ’ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਉਕਾਰਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ...ਪੇ°... ਕਰਿਤ੍વਾ ਤਂਮਨਸਿਕਤਵ੍ਵੇਦਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਤਮਹ’ਨ੍ਤਿ ਚ੍ਚਾਦਿਤਿ ਏવਮੇਤ੍ਥ ਸਾਜ੍ਝਾਹਾਰੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ વੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿ ਸਤੁਮੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ, ਅਨਨੁਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਬਜવਹਿਤਸ੍ਸ, વੁਤੁਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ‘‘ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੧-੬੬) ਪਾਣਿਨਿਯવਚਨੇ ‘‘ਦਿਸਿਰਯਮੁਚ੍ਚਾਰਣਕ੍ਰਿਯੋ ਨਿਸਦ੍ਦੋਪਜਯ ਮਿਹ ਨੇਰਨੁਰਿਯਂ ਜੋਤੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ‘ਨਿਰਨੁਰਂ ਦਿਟ੍ਠੋ’ਤਿ ਪਾਦਿਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਫੁਟਮੇવਾਨਨੁਰਮੁਚ੍ਚਾਰਿਤੇਤਜਮਤ੍ਥੋ-વਗਮਜਤੇਤਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਬਜવਹਿਤੇਪਿ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨੇ ਬਜવਹਿਤੇਪਿ ਕਾਰਿਯਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀ’’ਤਿ ਭਸ੍ਸਕਾਰਾਦਯੋ વਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਇਹ ਤਾਦਿਸવਚਨਾਭਾવੇਨ વਣ੍ਣਾਦਿ ਬਜવਧਾਨੇਪਿ ਸਿਯਾ’’ਤਿ, ਸਰੇਚ੍ਚਾਦਿਪਰਿਹਾਰવਚਨੇ-ਧਿਪ੍ਪਾਯ ਮੁਬ੍ਭਾવਯਤਿ ‘ਯਦਿਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਮਥੁਰਾਯ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਚਾਨੁਰਾਲ਼ੇ ਗਾਮਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਭਾવਾ ਬਜવਧਾਨੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪવਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਨੁਮਾਹ-‘ਮਥੁਰਾ’ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਰੇਤਿ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰੇ ਸਤੁਮਜਨੁਂ ਪਦਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਜવਧਾਨੇ ਸਰਲੋਪੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏવਂ ਸਙ੍ਖੇਪਬਜਾਖਜਾਨੇਨ વੁਤ੍ਤਿਯ ਮਤ੍ਥੋ વੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਕੇવਲਂ ਸਰੇਤਿ ਏਤ੍ਥੇવਾਤਿ ਆਹ- ‘ਕਾਰਿਯੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੇਯੇવਾਧਾਰੇ ਭવਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਕਾਰਣਮਾਹ-‘વਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨੁવਿਧਾਨਤੋ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾ’ਤਿ, વਤ੍ਤੁਨੋ ਯਾ ਇਚ੍ਛਾ વਚਨਿਚ੍ਛਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤੁਲੇਨ વਿਧਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ,ਯੇਨ ਹਿ ਯਮਤ੍ਥਂ વਤ੍ਤਾਤਿਧਾਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ ਸਤੀਪਜਭਿਧਾਨਸਾ ਮਤ੍ਥਿਯੇ ਨ ਤਤੋ-ਵ੍ਵਮਤ੍ਥਂ ਸਦ੍ਦੋਭਿਦਧਾਤੀਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, વਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾ વਸਾਯੇ ਕਾਰਣਮਾਹ’વਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, વਤ੍ਤੁਨੋ ਸੁਤੁਕਾਰਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾ વਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾ, ਕਥਮੁਪਦੇਸਤੋ વਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾ-વਸੀਯਤੇ’ ਕਥਞ੍ਚ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਅਤੋਚੇਤਜਾਦਿ, ਅਤੋ વਕ੍ਖਮਾਨਕਾਰਣਾ ਉਪਦੇਸਤੋ વਸੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਿਨੁਂ ਕਾਰਣ ਮਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਯਸ੍ਮਾ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨ੍વਯਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਗੁਰੁਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੋ-ਪਦੇਸੋ વਿવਚ੍ਛਿਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਅਨ੍વਯੋ ਗੁਰੁਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੋ ਪਦੇਸੋ ਗੁਰੁਕੁਲਮੁਪਗਮ੍ਮ ਪਞ੍ਹਕਰਣਾਦਿਨਾ ਅਨ੍વਿਚ੍ਛੀਯਤੇ ਗવੇਸੀਯਤਿ, ਅਤੋ ਕਾਰਣਾ ਗੁਰੁਪਰਮ੍ਪਰਾ ਗਤਉਪਦੇਸਤੋ વਸੀਯਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ-વਸਾਯਪ੍ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਮਾਹ- ‘ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ વੁਚ੍ਚਤੇਤਿਸੇਸੋ, ਲਘੁਨੋਪਾਯੇਨ ਸਦ੍ਦਾਨਮੁਪਲਕ੍ਖਣੇ ਪવਤ੍ਤੀਤਿ ਬਜવਹਿਤਨਿવਤ੍ਤਿਯਾ વਚਨਨੁਰਕ-ਰਣਮਨੁਪਨ੍ਨਂ , ਉਪਪਨ੍ਨਂ વਚਨਨੁਰਕਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰ ਮਨੁਰੇਨ ਅਵ੍ਵਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰવਿਸੇਸਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਆਧਾਰਨੁਰੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾવੁਤੁਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ વਿਭਾવੇਤਿ, ਆਧਾਰਨੁਰੇਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਸਙ੍ਗਾਭਾવਤੋ ਅਤ੍ਥਨੁ-ਰੇਨਾਪਿ ਆਧਾਰਨੁਰੇਪਿ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰੇਪਿ વਚਨਨੁਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਮ੍ਭવਾ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰਨਿਸ੍ਸਯਨੇਪਿ ਆਨਿਸਂਸੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੇਨਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ વਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ ਯਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦੋਤਿ, ਨਨੁ ਕਿਮੇવਂ વਣ੍ਣੀਯਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇવੇਤਿ વਚਨ ਮੇવੋਪਸਿਲੇਸਿਕਮਧਿਕਰਣਂ વਿਵ੍ਵਾਪਯਤਿ... ਤਤ੍ਥੇવ ਪੁਬ੍ਬਪਰਤ੍ਤੁ ਸਮ੍ਭવਾਤਿ ਯੋਮਵ੍ਵਤੇ, ਤਸ੍ਸੇਸਾ ਕਪ੍ਪਨਾ ਨ ਸਙ੍ਗਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਯੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਸਾਮੀਪਿਕੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭવਾ’ਤਿ, ‘ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਘੋਸੋ’ਤਿ વੁਤ੍ਤੇ ਘੋਸੋ ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬੋ વਾ ਪਰੋ વੇਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਮੀਪਿਕੇਪਜਧਿਕਰਣੇ ਪੁਬ੍ਬਪਰਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭવਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤਾવવੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇવ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਤੁਕਮੇવ વੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਥਾਚ વਕ੍ਖਤਿ-‘ਕਿਨੁ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਅਧਿਕਂ ਬਜવਹਿਤਨਿવੁਤਜਾਦਿ ਨ વੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਾ ਗਹਿਤਾ, ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਸਾਮਤ੍ਤਿਯਾ ਕਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪਕਪ੍ਪਨਂ ਪਕਪ੍ਪਨਾવਿਧਾਨਂ, ਏવਂ ਮਵ੍ਵਤੇ ‘ਪਾਣਿਨਿਯਾ ‘‘ਛਟ੍ਠੀਟ੍ਠਾਨੇਯੋਗਾ’’ਤਜਤੋ (੧-੧-੪੯) ‘‘ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ’’ (੧-੧-੬੬) ‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਤਜੁਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸ’’ ਇਤਿ (੧-੧-੬੭) ਪਰਿਭਾਸਾਸੁਤ੍ਤੁਦ੍વਯੇ ਛਟ੍ਠੀਗਹਣਮਨੁવਤ੍ਤਿਯ ‘ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠੀ’ ‘ਤਸ੍ਮਾਤਜੁਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠੀ [ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਿਤ੍ਤੁਪਟਿਪਾਦਨਯੋਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੀ ਤਬ੍ਬੋਧਕਪਦੇ ਭવਤਿਤਜਤ੍ਥੋ, ਏવ ਧੁਤ੍ਤੁਰਸ੍ਸੇਤ੍ਤੁ વਿ। ਉਜ੍ਜੋਤਟੀਕਾ] ਤਿ ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਂ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਾਯਥਾ ਸਿਯਾ’ਤਿ, ਇਧ ਪਨ વਚਨਨੁਰਾਭਾવੇਪਿ ਯਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇવ ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਾ ਸਿਦ੍ਧਾ’ਤਿ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਸਤੁਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਵ੍ਵવਿਭਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਾਰਿਯਯੋ ਗਨ੍ਤਿ ਕਾਰਿਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਯਥਾ ‘‘વਗ੍ਗੇ વਗ੍ਗਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਨੁવਤ੍ਤੁਮਾਨਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ’ਨ੍ਤਿਦਂ ਛਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਂ વਿਵ੍ਵਾਯਤੇ, ਕਥਂ વਗ੍ਗੇਤੇਸਾ ਸਤੁਮਜਕਤ੍ਥਾ

‘‘ਨਿਗ੍ਗਹੀਤ’’ਨ੍ਤਿ (੧-੩੮) ਪੁਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤੁਤਾਯ ਪਠਮਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਪਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇ’ਤਿ ਤਥੇਤ੍ਯਵਗਨ੍ਤੁਬ੍ਬਂ। ਏਤਾਵ ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਦਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇਤਿ ਆਹ ‘ਕਿਨ੍ਤੁ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਯਦਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯਪਸਙ੍ਗਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿਮਿਦਮੁਚ੍ਚਤੇ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਨਿਯਮਤ੍ਥਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਨਂ ਯੁਗਪਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯ ਮਾਚਰਿਯਵਚਨਪ੍ਪਮਾਣੇਨਾਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਜ੍ਞਨਤ੍ਥਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨੋਚ੍ਚ ਤੇਚ੍ਚਾਹ- ‘ਯੁਗਪਦੁਪਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨ’ਨ੍ਤ੍ਯਾਦਿ, ਯੁਗਪਦੁਪਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਮਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ-‘ਅਪਰਸ੍ਸੁਪਸਿਲੇਸਿਕਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ’ਤਿ, ਅਤੋਤਿ ਯੁਗਪਦੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ, ਵਚਨਂ ‘‘ਸਰੋ ਲੋਪਾਸਰੇ’’ਚ੍ਚਾਦਿਕਂ (੧-੨੬) ਸੁਤ੍ਤਂ।

੧੫. ਪਞ੍ਚ

ਅਵਧਿਭਾਵੇਨਾਤਿ ‘ਅਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਵਧਿਤ੍ਤੇਨ, ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋ ਆਦਿਨੋ, ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ‘ਟਾਟੇ’ਆਦਿਕਂ, ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾਵਿਸੇਸਾਤਿ ਯਥਾ- ‘ਗਾਮਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੋ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਪਰੋਗੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤ੍ਯਵਧਿਭਾਵਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾਵਿਸੇਸੋ, ਤਥੇਹਾਪਿ ‘‘ਅਤੋ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇ’’ਤਿ (੨-੪੧) ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਸਂ ਯੋਨਂ ਅਥਵਾ ਪਰੇਸਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾਵਧਿਭਾਵਸ੍ਸਾਵਿਸੇਸਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਪੁਰੇ ਵਿਯਾਤ੍ਯਨੇਨ ਸਤ੍ਤਮਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨੇ ਕਾਰਣਮਤਿਦਿਸਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘ਨਰਾਨਮੇਰੇ’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਵਾਦਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਸਤਿਪਰਤ੍ਤਾ ਟਾਟੇਆਦੇਸਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ‘‘ਆਦਿਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਥ ਕਿਮਿਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਨਨੁ ਯਤੋ ਯਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਮੀ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ‘‘ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਸਰਾਨਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ’’ (੧-੨੧) ਤ੍ਯਤੋ ‘ਪਰੋ’ਤ੍ਯਨੁਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਯੋਨਮਿਚ੍ਚਨੇਨ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਾ‘ਪਰੇਸਂ ਯੋਨਂ’ਤ੍ਯਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਸਂ ਪਸਙ੍ਗੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ, ਨੇਤਦਤ੍ਥਿ, ਪਰੋਤਿ ਤ੍ਯਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ‘ਅਤੋ’ਤਿ ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਮਾਨਂ ਨ ਕੋਚਿ ਵਾਰੇਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਰਤੋ-ਕਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇਆਦੇਸਾ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਚਨੇਨੇਮਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਵਚਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ਤਦੇਵੋਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ‘ਨਰਾਨਰੇ’ ਤ੍ਯੁਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਚੇ, ਨੇਸਦੋਸੋ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥਂ ਕਾਰੀਯਮਾਨਮਿਹਾ-ਪ੍ਯਤ੍ਥਵਨ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਕੋ ਪਰਿਹਾਰੋਤਿ ਬ੍ਯਵ ਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਸਰੇਤੋਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰੋ’’ਤਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਇਹ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਅਭਾਵਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਵਚਨਾਨਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣਮਿਵ ਬ੍ਯਵਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਂ, ਤੇ ਹਿ ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤ੍ਯੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸਾ’’ਤ੍ਯੇਤ੍ਥ (੧-੧-੬੭) ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਤ੍ਤਿਯ ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਬ੍ਯਵਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰੇਤਿਵਚਨਾ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਕਤ੍ਤਤ੍ਥਤਾਯਾਤਿ ਵਚਨਾ ਜਾਤਿਯਾਤ੍ਯਾਹ- ‘ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਯਾ ਜਾਤਿਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’ਤਿ ਜਾਤਿਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਯਾ ਕਰਣਭੂਤਾਯ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਾਹੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿ ਞਾਯਬ੍ਯਾਪਨਞਾਯਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥਬ੍ਯਤ੍ਤਿਪਦਤ੍ਥੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੋ ਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥੋਚੇਹ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਂ ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਯਵਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਥਾਹਿ ਯਦੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞਾਯੋ ਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਦਾ ਬ੍ਯਾਪਨਞਾਯੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤੇ ਚਾਬ੍ਯਵਹਿਤੇ ਚਾਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਯਨੇ ਸਤ੍ਯਪਿ ਬ੍ਯਵਹਿਤੇਪਿ ਬ੍ਯਾਪ੍ਯਮਾਨਾ ਜਾਤਿ ਕੇਨ ਨਿਵਾਰੀਯਤੇ ਨਾਪਿ ਕੇਵਲਂ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬ੍ਯਵਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਥਾਹ੍ਯਸਤਿ ਜਾਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਪਦਤ੍ਥੇ ਪਟਿਲਕ੍ਖਿਯਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿ ਞਾਯਨਿਸ੍ਸਯਨੇਪ੍ਯਬ੍ਯਵਹਿਤਮ੍ਪਤਿ ਯਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਿਨ੍ਨਂ ਤਦਬ੍ਯਵਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਂ, ਯਮ੍ਪਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਮ੍ਪਤਿ ਭਿਨ੍ਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਞ੍ਚ ਵਚਨਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਮਾਭਵਤ੍ਵਸ੍ਸ ਬ੍ਯਤ੍ਥਤਾਤਿ ਬ੍ਯਵਹਿਤੇਪਿ ਪਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭੋਪਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨੀਯਾਤਿ। ਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਵਿਸਯਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਥਬ੍ਯਤ੍ਤਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤੋਗਧਪਦਾਨਮਤ੍ਥਮ੍ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਾਸਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਕਤੋ’ਤ੍ਯਾਦਿਕਮਾਰਦ੍ਧਂ, ਜਾਤਿਲਕ੍ਖਣੇਤਿ ਅਬ੍ਯਵਹਿਤਤ੍ਤਜਾਤਿਸਭਾਵੇ, ‘ਓਸਧ੍ਯੋ’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਕਾਰੇ ਅਕਾਰਾ ਪਰਸ੍ਸ ਧਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਵਹਿਤਸ੍ਸ ਯੋਸ੍ਸ ਵਿਯਾਵਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ-‘ਯੋਪ੍ਪਭੁਤੀਨ’ਨ੍ਤਿ, ਜਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਯਾਵਤਿ ਵਿਸਯੇਤਿ ਗਵਾਦਿਕੇ ਯਤ੍ਤਕੇ ਵਿਸਯੇ, ਕਾਮਚਾਰਤੋ ਵਿਸਯ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮਾਹ-‘ਤਂ ਯਥੇ’ਤਿ, ਭੋਜਯੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੋਜਯੇਇਤੀਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਕਤੋਹਿ ਜਾਤਜਤ੍ਥੋ ਕਸਿਣੋਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਕਲੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਜਾਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ- ‘ਯਾਵ ਦਿਟ੍ਠਮ੍ਭੋਜਯੇ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ [ਵੁਤ੍ਤੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਨ੍ਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ

ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਭੋਜਨਕਿਰਿਯਾ ਕਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਯਤੋ ਕਸਿਞੋਪਿ ਜਾਤਜਤ੍ਥੇ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤੇ ਨਾਮਾਤਿ। ''ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਸੁਤ੍ਤੇ ਬਜਵ੍ਜਨੇਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦੀਘਾਦਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਚਰਿਤਤ੍ਥਾ ''ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ (੧-੩੪) ਏਤ੍ਥ ਸਰਮ੍ਹਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮਜਕ ਤਤ੍ਥਾ, ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਬਲੀਯਤ੍ਤੰ, ਤਤੋ ''ਸਤ੍ਤਮਿਯੰ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ'' ''ਪਞ੍ਚਮਿਯੰ ਪਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪਰਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇ 'ਬਜਵ੍ਜਨੇ'ਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਰਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯ ਯੋਗਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੇਨ ਛਟ੍ਠੀਭਾਵੇਨ ਪਰਿਣਮਤੀ... ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਪਰਸ੍ਸ ਬਲੀ ਯਤ੍ਤਾਵਾਤਿ ਏਤਾਦਿਸਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ-'ਛਟ੍ਠੀਪਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਪੁਰੇਵਿਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ'ਤਿ।

੧੬. ਆਦਿਸ੍ਸ

ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੰ ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਮਨੇਕਵਣ੍ਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੰ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸੇ'' (੧-੧੭) ਤਜਨੁਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੰ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਿ ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਿ'' (੧-੧੯) ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਮਨੇਕਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਕਾਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੰ। ਯਦਨੁਭਾਵਿਕਾਰਿਯੰਤਜਾਦਿਨਾ ਵਚਨਫਲਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਛਟ੍ਠੀਯਨੁਸ੍ਸੇ'ਤੀਮਸ੍ਸਾਪਵਾਦੋ ਯੰ ਯੋਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸਾਯਮ ਪਵਾਦੋ ਹੋਤੁ ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਦਿਕਾਰਿਯੰ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਟਾਨੁਬਨ੍ਧੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾਤਿ ਅਪਵਾਦਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾ, ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਹਿ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਵਾਦਾ ''ਆਦਿਸ੍ਸ'' ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇ''ਤਜੇਤੇ, ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ''ਤੀਮਸ੍ਸਾਵਕਾਸੋ 'ਤੇਰਸਾ'ਤਿ, ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ''ਤੀਮਸ੍ਸਾਵਕਾਸੋ 'ਏਸੁ, ਅਨੇਨਾ'ਤਿ, ਇਹੋਭਯਮ੍ਪਪ੍ਪੋਤਿ ''ਅਤੋ ਯੋਨੰ ਟਾਟੇ'' (੨-੪੧) ''ਨਰਾਨਰੇ'' ''ਅਤੇਨ'' (੨-੧੦੮) ''ਜਨੇਨਾ''ਤਿ (ਤਤ੍ਥ) ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇ''ਤੀਦਮ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤੇਸਮਪਵਾਦਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾ ਸਬ੍ਬਾਦੇਸੋ ਭਵਤਿ। ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਦਸਸਦ੍ਦੇ-ਨੁਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਤਦਪਵਾਦਤ੍ਤਾ ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਭੂਤਸ੍ਸ ਦਕਾਰਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ 'ਦਕਾਰਸ੍ਸਰੋ'ਤਿ।

੧੭. ਛਟ੍ਠੀ

ਕੋਤ੍ਥੋਨੁ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਚ੍ਚਾਹ-'ਅਨ੍ਤੋਵਸਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ''ਵਣ੍ਣਸ੍ਸਨੁਸ੍ਸ''ਤਿ (੧-੧-੫੨) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਮਨੁਵਿਸੇਸਨਾਯੋਪਦਿਟ੍ਠੰ ਪਾਣਿਨਿਨਾ-ਅਨੁਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਾਕਜਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਭਵੀ'ਤਿ, ਇਹ ਤ੍ਵਨਤ੍ਥਕੰ ਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੰ ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜਾਭਾਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਸੋ ਚੇ' ਤਜਾਦਿ, ਨਨੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮਾਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸੁ ਵਾ''ਤਿ (੨-੧੯੪) ਉਆਦੇਸੋ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਨੁਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ 'ਨ ਹਿ ਛਟ੍ਠੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੰ ਪਦੰ ਵਾਕਜੰ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀ'ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਤੇ- ਨ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੇਨਾਕ੍ਖੇਪਮਤ੍ਤੇਨ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਛਟ੍ਠੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਭਵਤੀਤਿ ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਦੇਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੇ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾਨੁਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤੰ ਵਿਧੀਯਤੇ।

੧੮. ਵਾਨੁ

''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸੇ''ਤਜਨੇਨੇਵਾਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾਨੁਬਨ੍ਧਕਾਰਿਯੇਪਜਨੁਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੇ ਕਿਮਤ੍ਥੋਯਮਾਰਮ੍ਭੋਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਤਜਾਦਿਨਾ ਵਚਨਫਲਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਬਾਧਕਬਾਧਨਤ੍ਥੋ-ਯਮਾਰਮ੍ਭੋ'ਤਿ-ਵਦਤਿ, ਤਥਾਹਿ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸੇ''ਤਜਸ੍ਸ ਬਾਧਕੋ ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ''ਵਾਨੁਬਨ੍ਧੋ''ਤਜਯੰ ਯੋਗੋ ਬਾਧਕੋਤਿ ਬਾਧਕਬਾਧਨਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਅਪਇਚ੍ਚਯਮੁਪਸਗ੍ਗੋ ਵਜ੍ਜਨੇ ਨੀਵਾਰਣੇ, ਪਨਯਨੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਅਪੋਦਜਨ੍ਤੇ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਵਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੇ ਨੀਵਾਰੀਯਨ੍ਤੇ ਅਪਨੀਯਨ੍ਤੇ ਨੇਨੇਤਜਪਵਾਦੋ, ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸੇਨ ਸੁਤ੍ਤਮੇਵੋਪਲਕ੍ਖਿਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸ'ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਾਪਵਾਦੋ, ਉਸ੍ਸਜ੍ਜਤੇ ਨਿਵਤ੍ਤੀਯਤਜਪਵਾਦੇਨੇਤਜੁਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਾਪਵਾਦਕ੍ਕਮੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸੇ''ਤਜੁਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਦਪਵਾਦਾ ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ'' ''ਉਕਾਨੁਬਨ੍ਧਾਦਜਨ੍ਤਾ'' ''ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਸਰਾ ਨਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ''ਤਿ, ''ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇ''ਤਜੁਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਦ ਪਵਾਦਾ ''ਵਾਨੁਬਨ੍ਧੋ'' ''ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਸਰਾਨਮਨ੍ਤਾ ਪਰੋ''ਤਿ।

੧੯. ਟਾਨੁ

ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵ◌ਚਨਾਰਮ੍ਭਪ੍ਪਯੋਜਨਾਖਜਾਨੇਨਾਨ੍ਵਾਦੇਸਾਪਵ◌ਾਦੋ ਯਂ ਯੋਗੋਤਿ ਬ੍ਰਵ◌ੀਤਿ, ਪਚ੍ਚੋਕਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਸੋ ਟਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਚਾਦੇਸੋਤਿਆਦਿਨਾ, ਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਭਵ◌ਤਿਚ੍ਚਾਹ-'ਛਟ੍ਠੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਨੁ ਚ ਟੇਆਦੇਸੋਪਜਨੇਕਵ◌ਣ੍ਣੋਏਵ◌ ਦ੍ਵ◌ਿਵ◌ਣ੍ਣਸਮੁਦਾਯਤ੍ਤਾਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਉਪਲਕ੍ਖਿਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨੁਬਧਜਤੇ ਪਯੋਗੇ ਅਸੁਯਜਮਾਨੇਪਿ ਪਯੋਜਨਵ◌ਸੇਨਾਨੁਸਰੀਯਤੀਤਜਨੁਬਨ੍ਧੋ, ਉਪਦੇਸੇ ਯੇਵ◌ੋਪਲਕ੍ਖਿਯ ਨਿਵ◌ਤ੍ਤੁਤੇਤਜਨੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਵ◌ਿਨਾਸਿਨੋਨੁਬਨ੍ਧਾ'ਤਿ, ਉਪਦੇਸੇ ਪਠਮੁਚ੍ਚਾਰਣੇ।

੨੦. ਢਕਾ

ਆਦਜਨ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਕਥਮਵ◌ਯਵ◌ਾਤਜਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀ ਤਜਾਹ-'ਆਦਜਨ੍ਤਸਦ੍ਦਾਨਮਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਦਜਨ੍ਤਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਯਤਵ◌ਯਵ◌ਵ◌ਾਚਿਤ੍ਤਾ ਅਵ◌ਯਵ◌ਸ੍ਸ ਚਾਵ◌ਯਵ◌ਿਨਾਮਨ੍ਤਰੇਨਾ ਸਮ੍ਭਵ◌ਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਵ◌ਯਵ◌ੀ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਛਟ੍ਠਿਯਾਤਜਨੁਵ◌ੁਤ੍ਤਿਤੋ ਵ◌ਾਵ◌ਯਵ◌ਾਵ◌ਯਵ◌ਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਸਾ ਛਟ੍ਠੀ, ਤਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਤਜਯਮਤ੍ਥੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ-'ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾ'ਤਿ (ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ), ਤੇਨੇਵ◌ ਪਚ੍ਚਯਵ◌ਿਧਿਮ੍ਹਿ ਕੂਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਨ ਦੋਸਾ ਭਵ◌ਨ੍ਤੀਤਿ, ਅਤੋਯੇਵ◌ਾਤਿ ਤਦਵ◌ਯਵ◌ਾਚਿਤ੍ਤਤੋਯੇਵ◌, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਤਿ ਅਵ◌ਯਵ◌ਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਕਤਾਕਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਿਤ੍ਤਾਤਿ ਓਤ੍ਤੇ ਕਤੇਪਿ ਅਕਤੇਪਿ ਵ◌ੁਕਾਗਮਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗਤੋ, ਭੂਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਓਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੂਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਕਤੇਪਿ ਓਤ੍ਤੇ ਵ◌ੁਕਾਗਮੇਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਮਕਤੇਪਿ ਤਤੋਵ◌ ''ਕਤਾਕਤਪ੍ਪ ਸਙ੍ਗੀ ਯੋ ਵ◌ਿਧਿ ਸਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਓਤ੍ਤਂ ਬਾਧਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਕਾਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਵ◌ੁਕਾਗਮੇ ਪਚ੍ਛਾ ਤੇਨ ਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਅਨ੍ਤਾਵ◌ਯਵ◌ੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੧. ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ

ਯਦਿਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਛਟ੍ਠੀ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵ◌ਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਅਨ੍ਤੋ ਬਾਨੁਬਨ੍ਧੋ ਪਰੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਹਿ ਦੁਤਿਯਂ ਸਰਗ੍ਗਹਣਮਤ੍ਥਿ, ਯੇਨਾਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਸੇਸੀਯਤੇਚ੍ਚਾਹ-'ਨਿਦ੍ਧਾਰਣ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਸੁਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, 'ਸਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਬਲਵ◌ਾ''ਤਿ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤੇਤ੍ਥਧਕਾਰਸ੍ਸਾ ਨੁਮਿਤਸ੍ਸ ਮਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਸਮਾਨ ਜਾਤਿਯਸ੍ਸੇਵ◌ ਲੋਕੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਪ੍ਪਤੀਤਿ ਹੋਤਿਚ੍ਚਾਹ-'ਤਥਾ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਥਾ'ਕਣ੍ਹਾ ਗਾਵ◌ੀਨਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਖੀਰਤਮਾ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਅਵ◌ਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤੇਪਿ ਕਣ੍ਹਾਯ ਕਣ੍ਹਾਗਾਵ◌ੀਯੇਵ◌ ਪਤੀਯਤੇ, ਤਥੇਹਾਪਿ ਸਰਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਅਨ੍ਤਾਤਜਨ੍ਤਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯੋ ਸਰੋਯੇਵ◌ ਪਤੀਯਤੇ, ਤੇਨ ਸਰਾਨਂ ਯੇਵ◌ਾਨ੍ਤਾਪਰੋ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਾਵ◌ੋ, ਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਤੋਤਿ ''ਞਿਲਤਸ੍ਸੇ''ਤਿ (੫-੧੬੩) ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਅਯਮੇਵ◌ੇਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵ◌ਾ ਯਸ੍ਸਕਸ੍ਸਚਿ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਞਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਲਾਨੁਸਙ੍ਗਿਸ੍ਸੇਵ◌ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਲਸ੍ਸ ਯਂ ਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਮਸ੍ਸ ''ਕਤ੍ਤੁਰਿਲੋ''ਤਿ (੫-੧੮) ਲਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ ਲਕਾਰੋ, ਇਧੇਵ◌ਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ''ਮਾਨੁਬਨ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤੇਯੇਵ◌।

੨੨. ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿ

ਪਰੋਤਿ ਵ◌ਤ੍ਤਤੇ, ਸੋ ਚਾਞ੍ਞਾਧਿਕਜਇਟ੍ਠਾਦਜਨੇਕਤ੍ਥੋਪਿ ਇਧ ਇਟ੍ਠ ਵ◌ਾਚੀ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕਮ੍ਮਬਜਤਿਹਾਰੇਘਣਿਤਿ ਕਮ੍ਮਬਜਤਿਹਾਰੋ ਕਿਰਿਯਾਪਰਿਵ◌ਤ੍ਤਨਂ ਭਾਵ◌ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ 'ਭਾਵ◌ਕਾਰਕੇਸ੍ਵ◌ਘਣ੍ਘਕਾ''ਤਿ (੫-੪੪) ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵ◌ਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਘਣਿ ਵ◌ਿਪ੍ਪਟੀ ਸੇਧੋ, ਤੇਨਾਹ-'ਸਾਮਞ੍ਞੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਹ-'ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਸੇਧੋ'ਤਿ, ਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਵ◌ਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ ਸਿਧਿ ਉਪਸਗ੍ਗਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਨਾਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵ◌ਿਰੋਧੋਤਜਤ੍ਥੋ, ਵ◌ਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਵ◌ਿਰੋਧਵ◌ਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਮਾਹ 'ਤਥਾ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਕਥਮ੍ਪਨ ਪਮਾਣਭੂਤਸ੍ਸਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵ◌ਚਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵ◌ਿਰੋਧੋ ਸਮ੍ਭਵ◌ਤੀਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਾਵ◌ਕਾਸਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵ◌ਤਿ ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ 'ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥੋ ਪਵ◌ਤ੍ਤੋਤਿ ਵ◌ਤ੍ਤਂ

‘ਸੋਚਾ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਾਨਜ੍ਝਾਸਿਤੇਤਿ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵੇਨਾਨਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਭਯਤਾਗਿਨੀਤਿ ਯੋ ਵਿਸਯੇਕਦੇਸੋ ਉਭਯਨ੍ਨ ਭਜਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨੁਭਯਭਾਗਿਨਿ ਵਿਸਯੇਕਦੇਸੇ, ਸਾਮਵ੍ਵਵਿਸਯੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਿਧੀਨੰ ਸਾਧਾਰਣੋ ਵਿਸਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਸਤਿ ਸੋਚ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਜਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਪਵਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਨਮਭੇਦੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ’ਤਿਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘ਦ੍ਵਿਨ੍ਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥੋ ਰਚਿਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਪਰੋ ਹੋਤੀ ਤਿਵਿਧਿਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਦਿ ਨਿਯਮੋ-ਬ੍ਭੁਪਗਤੋ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ‘ਪਰੋਵਹੋਤੀ’ਤਿ ਵਦੇਯਜਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਾਣਿਨਿਯਾ ਹਿ ਜਾਤਿਯੰ ਪਦਤ੍ਥੇ ਸਕਿਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚਰਿਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਵਿਸਯਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਪਰੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਧਜਤ੍ਥਮਿਦੰ ਵਚਨੰ, ਬਜਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁ ਪਦਤ੍ਥੇ ਲਤ੍ਵਾਦੀਨਮਿਵ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਨਿਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਇਧ ਪਨ ਜਾਤਿਯੰ ਬਜਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਮੇਵ ਵਿਧਜਤ੍ਥਮੇਵਿਦੰ ਵਚਨੰ, ਨ ਨਿਯਮਤ੍ਥਮ੍ਪੀਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ-‘ਤਥਾਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਾਮਚਾਰਤੋ ਪਰਿਸਮਾਪੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਾਮਤੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨਞ੍ਚੇਤਿਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਚਰੇ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਬਜਾਪਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਕਥਮ੍ਪਨੇਕਸ੍ਸਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਨ ਭਵੇਯਜਾਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਕਾਰਣਮਾਹ‘ਉਭਯਮ੍ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਹਿਸਦ੍ਦੋ ਯਸ੍ਮਾਤ੍ਥੇ, ਯਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿਦਮਾਚਰਿਯਵਚਨੰ, ਤਤੋਯੇਵ ਪਮਾਣੰ, ਅਭਿਮਤਕਾਰਿਯਵਿਧਾਨੇ ਲਿਙ੍ਗਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਦਿਕਾਨੁਮਤਤ੍ਤਾ(ਤੇਸੰ) ਵਿਧੀਨੰ ਵਿਧਾਯਕਞ੍ਚ ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਅਨੁਭਯਭਾਗਿਮ੍ਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਤੋ ਲਦ੍ਧਾਵਕਾਸਾ ਤਤੋ ਸਮਾਨਬਲਾਤਿ, ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿਸਦ੍ਦੰ ਦਤ੍ਵਾ ‘ਅਨੁਭਯਭਾਗਿਮ੍ਹਿ...ਪੇ॰... ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਚਨਾਨੰ ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਨਬਲਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਲੋਕੇਪਿ ਵਿਰੋਧਿਤ੍ਤੰ ਏਕਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਿਯੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁਮਾਹ ‘ਲੋਕੇਚੇ’ਤਜਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੇਸ੍ਸਸ੍ਸ (ਅ)ਵਿਰੋਧਤ੍ਥਿਨੋ ਕਾਰਿਯੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਰਿਵ [ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਮਾਨਬਲਾਨ ਮੁਭਿਨ੍ਨੰ ਵਚਨਾਨੰ ਕਾਰਿਯੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਸੁਖੇਨੋ ਪਮਾਸੰਸਨ੍ਨੂਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ।

ਜਾਤਿਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਭਸ੍ਸਕਾਰੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਯੁਗਪਦਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ‘ਲਤ੍ਵਾਦੀਨਮਿਵ’ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ, ਤਸ੍ਸਾਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ ‘ਨਚਾਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਿਧੀਨੰ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤੇ ਹਿ ਪਰਿਯਾਯਕਪ੍ਪਨਾ ਯੁਤ੍ਤਿਮਤੀ, ਅਤੋਚ ਲਤ੍ਵਾਦੀਨਮਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਮਾਹ- ‘ਲਤ੍ਵਾਦਯੋ ਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨਵਯਵੇਨੇਤਿ ਧਾਤੁ ਮਤ੍ਤਤੋ ਵਿਧਾਨੇਨਾਵਯਵਬਜਤਿਰੇਕਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ, ਯਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿੰ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਕਦੇਸੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਲਦ੍ਧਾਵਕਾਸਾ ਸਿਯੁੰ ਤਸ੍ਸੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਰੇਨਾਪਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨਾਪਿ ਨ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਲਤ੍ਵਾਦੀਨ ਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਅਸਮ੍ਭਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਕਤੇ ਸਤੀਤਰਵਚਨਾਨ ਮਾਨਤ੍ਥਕਜਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾਚ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਯਨ੍ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਹਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਯੁਗਪਦਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ, ਇਹ ਤਥਾਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਸਾਵਕਾ...ਪੇ॰... ਵਚਨ’ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਯੁਗਪਦਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ। ਜਾਤਿਯਮ੍ਪਦਤ੍ਥੇ ‘‘ਪੁਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗਵਿਜਾਨਨਾ ਸਿਦ੍ਧੰ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਯੰ ਬਾਧਿਤੰ ਤਮ੍ਬਾਧਿਤਮੇਵਾ’’ਤੀਮਾਸਮੁਭਿਨ੍ਨੰ ਪਰਿਭਾਸਨਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- ‘ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਚੇ’ਤਜਾਦਿ, ਪਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠੇ, ਪਰਿਭਾਸਨਮ੍ਪਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ‘ਪੁਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗਵਿਜਾਨਨਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸੁਤ੍ਤਾਨਮੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪ ਸਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਸਤਿਪਰਮਿਟ੍ਠੰ ਪਠਮੰ ਹੋਤਿ, ਹੋਨ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਯਦੀਤਰਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਪਘਾਤੋ ਨ ਕਤੋ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਨਾ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਠਮੰ ਹੋਨ੍ਤੇਨ ਯੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਬਾਧਿਤੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਯਦਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਤੰ ਬਾਧਿਤਮੇਵੇ’ਤਿ। ਬਜਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਵਿਧਜਤ੍ਥਮੇਵਿਦੰ ਵਚਨੰ, ਨ ਨਿਯਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਬਜਤ੍ਤਿਯ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ ‘ਬਜਤ੍ਤਿਯੰ ਪਟਿਲਕ੍ਖਿਯੰਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਸਾਧਾਰਣੰ ਠਾਨਮ੍ਪਤਿ ਯਾਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਨਿਰਵਕਾਸਤ੍ਤੇਨ ਤੁਲਜਬਲਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੇਵਸਿਯਾ, ਨਤ੍ਤੁ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ’ਤਿ। ਬਜਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਭਾਸਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ‘ਪਰਿਭਾਸਾਨਮ੍ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ।

ਜਾਤਿਯਮ੍ਪਦਤ੍ਥੇ ''ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿ, ਸਿ ਥ, ਮਿ ਮ, ਤੇ ਅਨ੍ਤੇ, ਸੇ ਵ੍ਹੇ, ਏ ਮ੍ਹੇ''ਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਮੇਕਮੇਕਤ੍ਥੇਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਿ ਥ ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਵਾਕ੍ਯੇਕਦੇਸਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਗਚ੍ਛ ਸਿਚ੍ਚਾਦੋ ਚ ਲਕ੍ਖਿਯੇ ਸਕਿਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਸਕੇ ਵਿਸਯੇ ਪਠਮ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਜਾਤਿ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਾਤਿ ਚਰਿਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨ ਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਲਕ੍ਖਿਯਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਾਧਾਰਣਂ ਠਾਨਂ ਪਤਿਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪੇਕਤ੍ਥੇ-ਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪੁਰਿਸਾਨਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ ਵਚਨਮਿਦਂ, ਪਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਂ ਭਵਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ 'ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਮ੍ਪਵ੍ਹਮੁਖੇਨਾ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਕ੍ਵਪਨਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਨੇਦਮੁਦਾਹਰਣਮਮ੍ਹਂ ਮਨਂ ਭੋਸੇਤਿ-ਯਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਵਿਸਯਮੇਵੇਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੁਤੋ ਯਤੋ ''ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤੀਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਵਾਕ੍ਯੇਕਦੇਸੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨਂ ਪੁਰਿਸਵਚਨਵਿਸੇਸਵਿਧਾਯਕੇਨ ''ਪੁਬ੍ਬਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨ ਮੇਕਾਨੇਕੇਸੁ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹ ਸੇਸੇਸੁ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਪਠਮਾ'' (੬-੧੪) ਤੀਮਿਨਾ ਵਾਕ੍ਯਾਵਯਵੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸੇਸੇਸੁ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਬ੍ਬਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨਂ ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਪਠਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ ਵਚਨਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ 'ਗਚ੍ਛਥ ਗਚ੍ਛਾਮਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਨ ਸਾਵਕਾਸਾਨ ਮੇਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਪ੍ਪਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤੀਦਮੁਦਾਹਟਂ ਸਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਨਿਰਾਕੁਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ'' ਤੀਮਿਸ੍ਸਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਕਤਾਕਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੀ ਯੋ ਵਿਧਿ, ਸੋ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਯੋਤ੍ਵਕਤੇਯੇਵਾਯਮਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਹਿਰਙ੍ਗੇਸੁ ਚਾਤੁਲ੍ਯਬਲਤ੍ਤਾ ਨਾਸ੍ਸ ਯੋਗਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ, ਤਥਾਹਿ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਮੇਵ ਬਲਵਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਾਨਮਤੁਲ੍ਯਬਲਤਾ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਹਿਰਙ੍ਗਪ੍ਪਕਾਰ(ਮ੍ਪਨ) ਉਪਰਿ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ (੧-੩੯) ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮ।

੨੩. ਸਙ੍ਕੇਤੋ

ਵਚਨਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਫਲਮਾਹ-'ਅਨੁਬਨ੍ਧੋਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ'ਤ੍ਯਾਦਿ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ''ਯੋਨਵਯਵਭੂਤੋ ਸਙ੍ਕੇਤੋ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਭਾਸਿਸ੍ਸਂ ਮਾਗਧਂ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਾ ਭਿਧਾਨਪ੍ਪਕਰਣਤੋ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨਵਯਵਭੂਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਕਸ੍ਸ'ਤ੍ਯਾਦਿਲ੍ਲੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਲਕਾਰੋ ਉਦਾਹਰਣਂ, ਪਕਤਿਯਾਦਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਸਾਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ 'ਏਵਮਞ੍ਞਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕੇਚਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕਾਰਾਤਿ ਪਾਣਿਨਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਵਚਨਨ੍ਤਿ ''ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ''ਤਿ (੧-੩-੯) ਵਚਨਂ, ਪਯੋਗਾਸਮਵਾਯਿਤਾਤਿ ਕਤ੍ਤਾਇਚ੍ਚਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਅਸਮਵਾਯਿਤਾ ਅਪ੍ਪਯੋਗਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵਸੇਯੋ... ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੋ ਬਨ੍ਧਿਵਿਨਾਸਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹੁ ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਪਧਂਸਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਜ੍ਯਤੇ ਵਿਨਸ੍ਸਤੇਤ੍ਯਨੁਬਨ੍ਧੋਤਿ ਇਮਾਯ ਸਦ੍ਦ ਬ੍ਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਵਸੇਨ।

੨੪. ਵਣ੍ਣ

'ਅਤੇਨਾ'ਤਿ (੨-੧੦੮) ਏਤ੍ਥ ਅਤੋਤਿ ਰਸ੍ਸਬ੍ਯਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਰਸ੍ਸਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਸਕਲਨਿਸ੍ਸਯਬ੍ਯਾਪੀ ਅਤ੍ਥਜਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਰਸ੍ਸਬ੍ਯਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਿਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਯਤ੍ਥਕਤ੍ਥਚਿ ਅਕਾਰੋ ਗਯ੍ਹਤੇਤਿ ਨੇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿ... ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਰਸ੍ਸ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਸਿਦ੍ਧਾਦਿਸਬ੍ਬਾਕਾਰਨ੍ਤਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਿਕਗਵਾਦ੍ਯਕਾ ਰਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚਾਕਾਰੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿ, ਨਾਞ੍ਞੋ ਦੀਘੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾਤਿ ਨਾਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਆਕਾਰਤੋ ਨਾਸ੍ਸੇਨਾਭਾਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤੋਤਿ ਰਸ੍ਸਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਸਬ੍ਬਮਿਦਮਿਟ੍ਠਂ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨਾਤ੍ਥਜਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਨ ਰਸ੍ਸਬ੍ਯਤ੍ਤਿਚ, ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨਮੇ ਓਲੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ (੧-੨੯) ਆਦੀਸੁ ਪਨ ਰਸ੍ਸਬ੍ਯਤ੍ਤਿਯਾ ਰਸ੍ਸਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ 'ਤਸ੍ਸੇਦਂ ਨੋਪੇਤਿ'ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਏਓਆਦਿਕਮਿਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾ ਭਵੇਯ੍ਯ 'ਵਾਤੇਰਿਤਂ ਸਮੋਨਾ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਯਤ੍ਤਨ੍ਤ ਰਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਇਤ੍ਤੁਜਾਤ੍ਯਾਦਿ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਅਥਵਾ ਵਣ੍ਣੁਚ੍ਚਾਰਣਮ੍ਪਤਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਵਣ੍ਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਚ੍ਚਨੀਚਤਦੁਭਯ

ਸੰਹਾਰਵਸੇਨ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਰਸ੍ਸ ਬਜਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਰਸ੍ਸਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਇਤ੍ਤੁਜਾਤਜਾਦਿ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣ ਪਰੇਨ ਸਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣਂ ਨਿਯਮਿਤੁਂ ਵਚਨਮਿਦਮਾਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚਨਾਰਮ੍ਭਫਲਮਾਹ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇ। ਨਨੁ ਸਯਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤੁਂ, ਨ ਹਜਞ੍ਞਂ ਰੂਪਾ ਸਯਮਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ (ਸਯ)ਤੋ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਜੇਵਂ ਸਤਿ ਅਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਪਰੋ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਞਾਪੇਤੁਂ ਸਞ੍ਞ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੋ ਆਹਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ 'ਸਞ੍ਞ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ 'ਸਞ੍ਞ ਗਯ੍ਹਤੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ, ਸਂਰੂਪਗ੍ਗਹਣਾਯਾਪਿਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤੋ-ਧਿਪ੍ਪਾਯੋ-ਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਅਞ੍ਞਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਂਰੂਪਗ੍ਗਹਣਾਯ ਅਪਿਸਦ੍ਦਾਭਾਵੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥ ਸਮਾਸਵਿਸਯੇ, ਗੁਣੀਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤਸ੍ਸਾਕਾਰੇ ਕਾਰਾਦਿਨੇ, ਸਮਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਤ੍ਤ ਤਤ੍ਥੇਪਿ ਗੁਣੋ ਭਵਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ-ਕਾਰੇਕਾਰਾਦਿ ਵਿਧਾਯ ਕਤ੍ਤਾ, ਵਿਧੀਯਮਾਨੇ ਸਵਣ੍ਣੋਵ ਪਧਾਨਂ... ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਾਯ ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ। ਨਨੁ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮਪਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤ੍ਥਂ ਵਦਤਾ ਸਯਞ੍ਞੇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ''ਤਥਾ ਸਯਮਤ੍ਤਨੀ''ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁਤੋ ਸਯਞ੍ਞ-ਤ੍ਤਾਕਾਰੇਕਾਰਾਦਿਞ੍ਞ ਗਯ੍ਹਤੀਤਜਮਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਚੋਦਨਮ੍ਪਨਸਿ ਨਿਧਾਯ 'ਸਞ੍ਞ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਰੁਲ੍ਹਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਤਥੇਵਾਹਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ-'ਸਯਞ੍ਞੇ'ਤਜਾਦਿ, ''ਧਨਞ੍ਞਾਤੀਸੁ ਸਂਸਦ੍ਦੋ, ਤਥਾਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯੇਸੁਪੀ''ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁਵਚਨਤੋ 'ਸ'ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਕੋ ਸੋ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ ਸਾਧਾਰਣਂ, 'ਸ'ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਮ੍ਪਿ, ਕਿਨ੍ਤੁਂ ਸਦ੍ਦਾਨ ਮਸਾਧਾਰਣਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਰੂਪਂ ਨਾਮਾਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ ਆਹ-'ਸਂਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦਾਨਮਸਾਧਾਰਣਂ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ, ਏਤਞ੍ਞ ਇਦਨ੍ਤੀਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ, ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਬਜਭਿਚਾਰੇ ਚ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾਯ ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਰੂਪਂ ਵਿਸੇਸਤਾ ਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ-'ਦੁਵਿਧਂ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਸਾਧਾਰਣਮਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਰੂਪਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁਮਾਹ-'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਸਦ੍ਦਾਨਨ੍ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਨਿਰਤ੍ਥਕਾਨਂ ਯੇਸਂਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਤਂਤਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਤੇਸਂਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧ ਅਇਆਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾਦਿ, ਉਭਯਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇਨ ਸਾਧਾਰਣਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਮਤ੍ਥਰੂਪਂ ਤਥਾ-ਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਂਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਚਤੂਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸ੍ਵਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਰੂਪਸ੍ਸੇਵੋਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ, ਸਾਧਾਰਣਰੂਪਬਜੁਦਾਸੇਨਾਤਿ ਸਾਧਾਰਣਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ, ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਰੂਪਮੇਵ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਸਂ, ਨਾਤ੍ਥੋਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਚ ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ 'ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ'ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ, ਅਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸੇਵੋਪਾਦਿਯਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਤਨੁ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤਰਨ੍ਤਿ ਯੇ ਸਂਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾਦਿ, ਪਰਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ, ਇਤਿ ਇਦਂ, ਪਤਿਤਂ ਪਸਿਦ੍ਧਂ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪਸਿਦ੍ਧਂ ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾਗਤੋ ਪਦੇਸਤੋ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੋਤਿ ਪਕਤਂ, ਸਂਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਰੂਪੋਪਾਦਿਯਨੇਪਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਮੇਵੋਪਾਦੀਯਤਿ ਨਾਸਾਧਾਰਣਮਤ੍ਥਰੂਪਂ... ਇਮਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਕਾਰਣਤਾ [ਤਾਯ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ-'ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਸਨ੍ਨਂ...ਸਦ੍ਦਤੋ ਸਦ੍ਦਭਾਵਸਾ ਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਵਿਪਰਿਯਯਤੋਤਿ ਵਿਪਰਿਯਾਸੇਨ ਅਨਾਸਨ੍ਨ ਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਸਯੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਂ ਸੋਤਵਿਸਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨ ਆਸਨ੍ਨੋ ਸਂਰੂਪਮ੍ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀਤਿ, ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮਾਹ-'ਅਹੇਯਜਤ੍ਤਾਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਅਹੇਯਜਤ੍ਤਾਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨੀਯਤ੍ਤਾ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਵਚਨਂ, ਤਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ, ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਸਂਯੋਗੀ, ਵਿਪਰਿਯਯਤੋਤਿ ਹੇਯਜਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹੇਯਜਤ੍ਤਂ ਬੋਧੇਤਿ, ਅਪਰਂ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚ ਰੂਪਂ'ਤਜਾਦਿਨਾ, ਸਾਧਾਰਣੋ ਪਰਿਯਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਇਦਾਨਿ ਕਾਰਣਤ੍ਤਯਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਰੂਪਮੇਵ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਂਨਾਮ, ਨਾਤ੍ਥੋਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਤਦੇਵ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਦੇਵਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ, ਤਂ ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੇਤਿ ''ਗੋਸ੍ਸਾ ਵਙ'' (੧-੩੨) ਤਜਾਦੋ ਗੋਸ੍ਸਾਤਜਾਦਿਕੇ ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੇ।

੨੫. ਨ੍ਤੁ

ਨ੍ਤੁਸੁਤਿਯਾ ਜਨ੍ਤੁਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ''ਨ੍ਤੁਨ੍ਤੁਨਂਨ੍ਤੋ ਯੋਮ੍ਹਿ ਪਠਮੇ'' (੨-੨੧੫) ਤਜਾਦਿਨਾ ਗਹਣਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਜਾਤਿਯਮਭਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਬਾਧਨਤ੍ਥਂ ਬਜਤ੍ਤਿਯਂ ਵਨ੍ਤੁਵਾਦਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਮੁਪਾਦਾਨਤ੍ਤੁਮਿਦਮਾਰਦ੍ਧਂ ''ਵਨ੍ਤੁਵਣ੍ਣਾ'' (੪-੧੯) ''ਤਮੇਤ੍ਥਸ੍ਸਤ੍ਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤੁ'' (੪-੧੮) ''ਕਤ੍ਤਰਿ

ਭੂਤੇ ਕੁਵਨ੍ਤੁ ਕ੍ਰਾਵੀ'' (੫-੫੫) ਤਿ ਵਿਹਿਤਾ ਵਨ੍ਤੁਵਾਦਯੋ ਨਾਮ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਪਰਿਭਾਸਾਧਿਕਾਰੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

ਸਰਲੋਪਾਦਿ ਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬. ਸਰੋ

ਆਧਾਰਵਿਸੇਸਾਪਸ੍ਸਯਨਨ੍ਤਿ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ, ਓਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰਂ ਵਿਨਾ ਆਧਾਰਨ੍ਤਰੇ ਗਹਿਤੇ ਸਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਰਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਂ ਵਿਨਾ ਬ੍ਯਵਹਿਤਨਿਵਤ੍ਤਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੇਚੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਿਯਾਚਰਿਯਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇ ਹਿ ਯਦਿ ਵਣ੍ਣੇਨ ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਵਧਾਨੇਪਿ ਸਨ੍ਧਿ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤਦਾ ਸਰੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸੋ ਪਾਦਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਰੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਪਾਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨਾਨੇਨ ਵਣ੍ਣਾਦਿਬ੍ਯਵਧਾਨੇ ਨੋ ਸਨ੍ਧੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ 'ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਵਾਕ੍ਯਮਾਹੁ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ'ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਂ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਸਬ੍ਭਾਵੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਭਾਵੋਯੇਵਾਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਭਾਵਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਅਵਸਾਨੇ,ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਾਰਿਯਾਭਾਵੇਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਕੇਵਲਂ 'ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਸੁਮਨਾ ਭਵਨ੍ਤੁ ਅਥੋਪਿ'ਤ੍ਯਾਦੋ ਵਣ੍ਣਕਾਲਬ੍ਯਵਧਾਨੇਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ 'ਏਤੇ ਨ ਸਚ੍ਚੇਨ ਸੁਵਤ੍ਥਿ ਹੋਤੂ'ਤ੍ਯਾਦੋ ਅਵਸਾਨੇ 'ਪਮਾਦੋ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਪਦਂ' ਤ੍ਯਾਦੋ ਅਨ੍ਤੁ ਬਿਨ੍ਦੂ ਸਙ੍ਖਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਕਾਰਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤੋਤਿ ਅਪਿਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਸਾਤ੍ਥਕਤੋਤਿ ਭਾਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੇਨ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਪਾਦਾਨਮੇਵ ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਨਾਮਾਤਿ 'ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤੋ'ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਅਵਸਾਨੇ ਨਿਮਿਨ੍ਤਰੇ ਵਾ ਕਾਰਿਯਾਭਾਵੇਨ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਸਬ੍ਭਾਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾਨ੍ਤੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤੁਬ੍ਯਵਧਾਨੇਪਿ ਚਤ੍ਥਿ, ਯਥਾ'ਦਾਰੁਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਨੋਪਸਙ੍ਕਮਨ'ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਵਣ੍ਣਕਾਲਬ੍ਯਵਧਾਨੇਪਿ ਸਰੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਲੋਪਕਾਰਿਯਂ ਪਪ੍ਪੋਤੇ ਵਾ'ਤਿ। ਲੁਪ੍ਪਤੀਤਿ 'ਤਤ੍ਰਿਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਕਥਨਕਾਲੇ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਲੋਪੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ 'ਤਤ੍ਰਾ'ਦਿਸਦ੍ਦੁਰੂਪਾਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਤੀਤਿ ਕਾਰਿਤ੍ਤਮੇਸਂ ਨ ਸਿਯਾਤਿ, ਪਠਮਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ... ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ... ਭਾਵੇ ਖਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ, ਇਹਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਭਾਵਸਾਧਨਵਸੇਨ ਗਹਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਗਨ੍ਥ ਲਾਘਵੋ... ਸਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋਤਿ ਵਾ ਲੋਪਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਵਾ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਰੋਤਿ ਪਠਮਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਸਙ੍ਕਾਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ-'ਨ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਹਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ, ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੋਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਹਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤ੍ਯਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਸੋਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਤੋ ਆਗਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਯਂਤਿ ਓਸ੍ਸਗ੍ਗਿਕੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੋ , ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਓਸ੍ਸਗ੍ਗਿਕਤ੍ਤਂ, ਓਸ੍ਸਗ੍ਗਿਕਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਰੇਹਿ ਪਰਲੋਪਾਦੀਹਿ ਅਪਵਾਦਵਿਧੀਹਿ ਆਬਾਧਿਤੋ ਏਵ, ਸੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ''ਪਰੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ (੧੧-੨੭) ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਪਰਲੋਪਾਨਂ ਤੁਲ੍ਯਬਲਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਯਥਾ ਗਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸਾਪਵਾਦਰੂਪਤ੍ਤਂ, ਅਜ੍ਝਾਸਿਤੇਤਿ ਪਵਿਟ੍ਠੇ, ਨ ਹੋਤਿ... ਪਰਲੋਪਾਪਵਾਦੇਨ ਬਾਧਿਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਹੀਤਿ ਪਰਲੋਪਾਦੀਹਿ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਮੁਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਮੁਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲਤੇ ਵਾਤਿ।

੨੭. ਪਰੋ

ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਇਦਮਤ੍ਥੇ, ਕ੍ਵਚਿ ਲੋਪਨੀਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤ'ਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ-'ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਕੇਨ ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਆਹ 'ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨਾ'ਤਿ, ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ-'ਇਹ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ'ਤਿ, ਤੇਨਾਤਿ ਤੇਨ ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤਾਦੀਪਨੇਨ, ਯਥਾਪਯੋਗਨ੍ਤਿ ਆਗਮਪਯੋਗਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇਨ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਕ੍ਖੇਵਾ ਪਰਲੋਪੋ ਸਿਯਾਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੋ

ਨਿਚ੍ਚੰ, ਲਤਾਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਰਲੋਪੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਕ੍ਵਾਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨਾਨਿਯਮਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਕਤੋ ਵਚਨੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵਾਨਿਯਤਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦੋ-ਯੰ ਯਥਾਗਮੰ ਨਿਚ੍ਚਮਨਿਚ੍ਚਮਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਧਿੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਨਿਚ੍ਚ ਪਕ੍ਖੋ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ, ਲਤਾਵਾਤਿਆਦਿਕੋ ਅਨਿਚ੍ਚਪਕ੍ਖੋ ਉਭਯਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸਯੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਚ੍ਚੰ ਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਰਲੋਪੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਨ੍ਤਪਕ੍ਖੋ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਧਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ ਸਬ੍ਬਥਾਨੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਤੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਪਨ ਪਕ੍ਖੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇਸੁ ਯੇਵਸ੍ਸਾਪਵਾਦਰੂਪਤਾ... ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਨਿਵਾਰਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਵਿਧਾਯਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸ, ਨ ਤ੍ਵਸਨ੍ਤਪਕ੍ਖੇ... ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਸਬ੍ਬਥਾਨੇਨ ਦਿਨ੍ਨਾ ਵਸਰਤ੍ਤਾ, ਲੋਕਗ੍ਗੋਤਿਆਦਿ ਤੁ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤਾ ਦੀਪਕਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੇ ਅਸਨ੍ਤੇਵਾਪਿ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਦੀਪਿਤੇ ਪਰਲੋਪੇਨ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨੇਟ੍ਠਬ੍ਬਾਘਾਤੋ, ਏਵੰ ਤਾਵ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਬ੍ਬਥਾਨਿਟ੍ਠਪਰਿਹਾਰੇਨ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿ ਸਿਯਾ, ਤਦਭਾਵੇਕਥਨ੍ਤਿ ਤਦਭਾਵੇ ਵਿਰੋਧਮਾਹ-'ਅਞ੍ਞਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵੇ 'ਪਰੋ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ ਤਥਾ ਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਮੇਕਵਿਸਯੰ ਤੁਲ੍ਯਬਲਞ੍ਚ ਸਿਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵਾ ਪਮਾਣਭੂਤਾਨਮਾਚਰਿਯ (ਵਚਨਾ)ਨੰ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਾ ਮਾ ਭਵੀਤਿ ਵਾਰੇਨ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯਭਵਨਕਾਰਣੇਨ, ਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਲਤਾਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੇ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸਾਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਲਤਾਵਾਤਿ ਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਪਰਲੋਪੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਨਿਚ੍ਚੰ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਤੰ ਪਰਿਯਾਯਭਵਨਞ੍ਚ, ਖੋ ਵਾਕ੍ਯਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਪਟਿਪਦਨ੍ਤਿ ਪਦਮ੍ਪ ਦਮ੍ਪਤਿ ਹੋਤਿ, ਨੇਕਦੇਸਪਰਿਹਾਰੇਨਾਪਿ, ਤੇਨਾਹ 'ਨ ਕਤ੍ਥਚੀ'ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਦੀਪੇਤਿ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਪ੍ਪਸਤ੍ਤਿਯਾ ਹਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਧਨ੍ਧਿਯੰਤ੍ਯਾਦਿਕੰ ''ਨ ਦ੍ਵੇਵਾ''ਤਿ (੧-੨੮) ਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਹਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕਞ੍ਚਾਨਿਟ੍ਠਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਨਚੇਵਮਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਵਮਿਦੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਕਪ੍ਪਵਿਧਾਨੰ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਞ੍ਞੂਹਿ ਨੇਵਾਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ 'ਪਰਲੋਪੋ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਥਾ ਨਿਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਰਲੋਪੇ ਕਤੇ-ਨੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਲਤਾਵ ਲਤੇਵਾਤਿ ਰੂਪਦ੍ਵਯੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤਾਦੀਪਕੇਨ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਧਿਯੰ ਲਤਾਵ ਲਤੇਵਾਤਿ ਪਯੋਗ ਸਮ੍ਭਵੇਪਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ ਲਤਾਇਵਾਤਿ ਤਤਿਯਰੂਪਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ 'ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਯਾਦਿਨਾ, ਅਥ ''ਪਰੋ ਕ੍ਵਚੀ'ਤਿ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਅਪ(ਵਾਦਰੂਪ)ਤ੍ਤਾ ਕਥਮ੍ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਨਿਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ''ਨ ਦ੍ਵੇਵਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਿਤਨ੍ਤਿ ਅਪਵਾਦੇ ਰੂਪਤ੍ਤਯੇਪਿ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਦੋਸਾਭਾਵਮਾਹ-'ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ''ਨ ਦ੍ਵੇਵਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸਾਪਿ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਸਾ ਚ ਏਕਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੰ ਵਿਨਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ... ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਭਾਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਨਨੁ ਚ ਕ੍ਵਚਾਭਾਵੇ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਦੋਸਸ੍ਸੇਵਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਮਾ ਹੋਤੁ ਪਰਿਯਾਯੋ, ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯੇ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਪਰਲੋਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ''ਨ ਦ੍ਵੇਵਾ'ਤਿ ਨਿਸੇਧੇ ਲਤੇਵ ਲਤਾਵ ਲਤਾਇਵਾਤਿ ਰੂਪਤ੍ਤਯੰ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ-'ਨਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਮਾਹ-'ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੇਮਿਚ੍ਚਾਦੋ ਨਿਚ੍ਚੰ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸੇਵ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਹੋਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਨਿਚ੍ਚੰ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸੇਵ , ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਯਥੋਦਕੰ ਯਥਾਉਦਕੰ ਤ੍ਯਾਦੋ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਇਤਿਪਿ ਇਚ੍ਚਪਿਚ੍ਚਾਦੋ ਪਰਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲਤੇਵ ਲਤਾਵ ਲਤਾਇਵਾਚ੍ਚਾਦੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨੁਭਯਲੋਪਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਤ੍ਥਚ ਇਤਿਪੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤ ਦੀਪਨੇਨ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਲੋਪੇ ਕਤੇ-ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਬ੍ਬ ਲੋਪੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਨ ਦ੍ਵੇਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨ ਕ੍ਵਚਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਚੰ ਨਿਸੇਧੇ ਇਚ੍ਚਪਿਚ੍ਚੇਵ ਭਵਤਿ। ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਆਧਾਰਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਆਹ-'ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੮. ਨਦ੍ਵੇ

ਤਤ੍ਥਚਾਤਿ ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਨਜ੍ਝਾਸਿ ਤੰ ਯਥੋਦਕੰ ਯਥਾਉਦਕੰਤ੍ਯਾਦਿ ਇਤਿਪਿ ਇਚ੍ਚਪਿਚ੍ਚਾਦਿਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਭਵਤੀਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੇ ਪਰਲੋਪੇ ਚ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਅਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਥਮਿਦੰ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤਿ'ਯਜ੍ਜੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਯਜ੍ਜੇਵਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਯੰ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ ਅਨਿਟ੍ਠਾਪਾਦਨਾਰਮ੍ਭ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਏਵਞ੍ਚੇ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਦੇਤਿ

ਅਤ੍ਥਤੋ ੧ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਿਕਾਰਿਯਾਭਾ੧ੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਉਪਸਿਲੇਸਾ ਭਾ੧ਤੋ’ਤਿ, ਤਦੇ੧ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ੧ਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਨ੍ਨਿਕਂਸੋ ੧ਣ੍ਣਾਨ ਮਦ੍ਧਮਤ੍ਤੁਕਾਲਬਜ੧ਧਾਨਾ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਕਂਸਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸ ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਸਤਿਯੇ੧ ਸਨ੍ਧਿਕਾਰਿਯਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਉਪਸਿਲੇਸਾਭਾ੧ੋ ੧ਾਤਿ ਉਪਸਿਲੇਸਾਭਾ੧ੋ ਏ੧ ਭ੧ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਦਭਾ੧ੇਚਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਿਲੇਸਸ੍ਸ ਅਭਾ੧ੇ ਚ, ਸਨ੍ਧਿਕਾਰਿਯਾਭਾ੧ੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨ ਬਜ੧ਧਾਨਾ’ਤਿ, ਕਾਲਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਠਿਤ੧ਣ੍ਣਾਨ ਮੁਚ੍ਚਾਰਣਕਾਲਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਮਜ੍ਝਪ੍ਪਤਿਤਕਾਲੇਨ, ਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤੇ੧... ਸਨ੍ਨਿਕਂਸ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾ੧ਸੇਨ ਉਪਸਿਲੇਸਭਾ੧ਤੋ, ਬੁਦ੍ਧ ੧ੀਰ ਅਤ੍ਥਰਾਜਪੁਤ੍ਤਂ ਅਜਰਾਮਰੋਤਿ ਛੇਦੋ, ਯਦਿਪਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤਂ ਯਜ੍ਜੇ੧ਂਤਜਾਦਿਨਾ ੧ੁਤ੍ਤਂ ਕ੍੧ਚਿ ਸਦ੍ਦੂਪ੍ਪਭਾ੧ੇਨੇ੧ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਕਾਰੋ-ਯਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਥੇ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ੧ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ੧ੁਤ੍ਤੋ।

੨੯. ਯੁ੧

ਨਨੁ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘ਲੁਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ‘ਪਰੇਸ’ਨ੍ਤਿ ਹੋਤੁ, ‘ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ’ਤਿ ਤੁ ੧ਚਨਾਭਾ੧ੇ ਕਥਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਦਂ ੧ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਸਮੇ’ਚ੍ਚਾਤਿ, ਸਮਾ ਸਙ੍ਖਜਾ ਗਣਨਾ ਯੇਸੁ ਤੇ ਸਮਸਙ੍ਖਜਾ-ਉਦ੍ਦੇਸਿਨੋ ਅਨੁਦੇਸਿਨੋ ਚ, ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ ਪਠਮਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ ਉਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਨੁਦਿਸਨਂ ਪਚ੍ਛਾ ਕਥਨਂ ਅਨੁਦੇਸੋ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਅਨੁਦੇਸੋ ਏਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਿਨੋ ਅਨੁਦੇਸਿਨੋ, ਤੇਸਂ ਸਮਸਙ੍ਖਜਾਨਮੁਦ੍ਦੇਸੀਨਂ ਅਨੁਦੇਸੀਨਞ੍ਚ, ਇ੧ਣ੍ਣੁ੧ਣ੍ਣਾਹਿ ਉਦ੍ਦੇਸਿਨੋ ਦ੍੧ੇ, ਏ ਓਕਾਰਾ ਅਨੁਦੇਸਿਨੋ ਚ ਦ੍੧ੇਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੀਨਮਨੁਦੇਸੀਨਞ੍ਚ ਠਾਨਜਾਦੇਸਾਨਂ ਸਮਸਙ੍ਖਜਾ ਸਿਯਾ, ਸਤਿਯਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮ ਮਾਦਸਾ ੧ਿਧੀਯਨ੍ਤੇ, ਲੋਕਤੋ ਸਿਦ੍ਧਿਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਤਥਾਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅ੧...ਪੇ॰... ਏ ਓਤਿ ਪਰੇਸਂ ਮਤਂ, ੧ਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ੧ਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਨਂ, ਪਰੇ ‘‘ਸਤਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ੧ਾਗ੍ਗਹਣੇ‘ਕ੍੧ਚਾਸ੧ਣ੍ਣਂ ਲੁਤ੍ਤੇ’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕ੍੧ਚਿਗ੍ਗਹਣਕਰਣਤੋ ਅ੧ਣ੍ਣੇ ਏ੧ ਲੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੧ਣ੍ਣੋ ੧ਿਧਿ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ੧ਦਨ੍ਤਿ, ਕ੍੧ਚੀਤਿ ਅਧਿਕਾਰੋ ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਮਹੁਸ੍ਸ੧ੋ ਮਾਤੂਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਧਾਰਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੋ ਉਰਸਦ੍ਦੋਪੀਤਿ ਉਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚ ਸਮਾਸਤ੍ਤਾ ਅਸਕਪਦੇਨ ੧ਿਗ੍ਗਹੇ ਕਤੇ ‘‘ਅਸਙ੍ਖਜਂ ੧ਿਭਤ੍ਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੩-੨) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘੧ਿਭਤ੍ਤਜਤ੍ਥੇਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ’ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯੁ੧ਣ੍ਣਾਨਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਮਿ ਸਮੀਪਸਮੂਹ ੧ਿਕਾਰਾ੧ਯ੧ਾਦੀਸੁ ਠਾਨਜਾਦੇਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਇ੧ਣ੍ਣੁ੧ਣ੍ਣਾਨਂ ਠਾਨੇ ਏ ਓਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਠਾਨਮ੍ਪਨ ਤਿਧਾ ਅਪਕਂਸੋ ਨਿ੧ਤ੍ਤਿ ਪਸਙ੍ਗੋ ਚੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗੁਨ੍ਨਂ ਠਾਨੇ ਅਸ੍ਸਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਨ੍ਤੁ [ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੁ (ਜਿਨਿਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿ)] ਤਿ ਅਪਕਂਸੋ ਠਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ‘‘ਸੇਮ੍ਹਸ੍ਸ ਠਾਨੇ ਕਟੁਕਮੋਸਧਂ ਦਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿ੧ਤ੍ਤਿ ‘‘ਦਬ੍ਭਾਨਂ ਠਾਨੇ ਸਰੇਹਿ ਅਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਪਸਙ੍ਗੋ, ਤੇਸੁ ਇਧ ਪਠਮਦੁਤਿਯਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ... ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨ੧ਿਨਾਸਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ, ਤਤਿਯੋ ਤੁ (ਯੁਜ੍ਜਤਿ)... ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਾਯ ਇ੧ਣ੍ਣੁ੧ਣ੍ਣਾਨਂ ਪ੧ਤ੍ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਤਦਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਾਯੇ੧ ਏਓਆਦੇਸਾ ਭ੧ਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੦. ਯ੧ਾ

‘‘ਸਤ੍ਤਮਿਯਂ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸੇ’’ਤਿ (੧-੧੪) ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯ੧ਿਧਾਨਤੋ ਸਤ੍ਤਮੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਰਤਾ ੧ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘ਪਰੇ’ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤਂ, ਏ੧ਮੁਪਰਿਪਿ, ਪਰੇਹਿ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਿਣਮੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਸਾਧੇਤੁਂ ‘‘ਸਬ੍ਬੋਚਨ੍ਤਿ’’ ‘‘ਅਜ੍ਝੋ ਅਧੀ’’ਤਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤੇਸਮਿਧ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਭਾ੧ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮਾਹ-‘ਇਦ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ [ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ] ਇਮਿਨਾ੧ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਬ੍ਭੋ ਅਭੀ’’ਤਿ ਚ ਨ ੧ਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਤਿ+ਅਸ੍ਸ ਇਤਿ ਠਿਤੇ ਪਰਲੋਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘ਇਤਿ ਅਸ੍ਸ ਪਰਲੋਪੋ’ਤਿ ਆਹ, ਅਨ੍੧ਗਮਾਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚਂ।

੩੧. ਏਓ

ਪੁਤ੍ਤਾ ਮੇ+ਅਤ੍ਥਿ, ਅਸਨ੍ਤੋ+ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ।

੩੨. ਗੋਸ੍ਸ

ਅਨ੍ਤਾਦੇਸਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੧੭) ਬਾਧਕਸ੍ਸ ‘‘ਟਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੇਕਵਣ੍ਣਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੧੯) ਬਾਧਕੇਨ ‘‘ਵਾਨੁਬਨ੍ਧੋ’’ਤਿ (੧-੧੮) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਾਦੇਸਤ੍ਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ-‘ਬਾਧਕਬਾਧਨਤ੍ਥੋਯਮਾਰਮ੍ਭੋ’ਤਿ, ਅਵਾਦੇਸੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਦੀਘੇਚ ਗਵਾਸ੍ਸੰ, ਗਵਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ। ਇਦੰ ਕਥੰ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਦਨ੍ਤਿ ਯਥਰਿਵੇਚ੍ਚਾਦਿਕੰ, ਕਿੰ ਵਿਨਾ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਆਹ-‘ਏਵਾਦਿਸ੍ਸਾ’ਤਿਆਦਿ, ਏਵਸ੍ਸ ਆਦਿਏਕਾਰੋ ਏਵਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ, ਰਿਆਦੇਸਮਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਚਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਰਸ੍ਸਵਿਧਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਯੋਜਨੀਯੋ, ਕਤੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਹਿਤੇ ਚ, ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਾਦਿਸ੍ਸ ਰਿਆਦੇਸੋ ਨ ਕਤੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਭੁਸੰ+ਏਵਾਤਿ (ਪਨ) ਠਿਤੇ ਮਹਾਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਏਵਾਦਿਸ੍ਸ ਇਆਦੇਸੇ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੇਵ, ਇਧ ਪਨ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ‘ਭੁਸਾਮਿਵੇ’ਤਿ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ ‘ਤਮ੍ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੩. ਬਜਞ੍ਜ

ਰਸ੍ਸਦੀਘਾਨਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥੰ ਰਸ੍ਸਦੀਘਾਨਨ੍ਤਿ ਲਭਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸਿਨੋਤਿ ਆਹ-‘ਦੀਘਸ੍ਸਾ’ਤਿਆਦਿ, ਦੀਘਸ੍ਸਾਤਿ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਪਚ੍ਚਾਸਤਜਾਤਿ ਠਾਨਸੋ ਪਚ੍ਚਾਸਤਜਾ, ਇਦਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਿਸ੍ਸਯਕਰਣਮੇਕੋ ਸਤ੍ਥਾਗਤੋ ਞਾਯੋਤਿ, ਇਧ ਨਿਚ੍ਚੰ-ਵੀਤਿਨਾਮੇਤਿ ਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯੰ, ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ-ਜਨੋ ਸਾਯੰ।

੩੪. ਸਰ

ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਤਿ ਠਿਤਿ ਠਾਨੰ ਪਸਙ੍ਗੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੰ-ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਠਾਨਜਾਦੇਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਠਾਨੇਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤਸ੍ਮਿੰ, ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਹੇਤੁਮਾਹ-‘ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਾ’ਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿਹੋਨ੍ਤੀਤਜਾਦਿ ਵਚਨਮਿਦੰ [ਪਦਮਿਦੰ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘‘ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੇਪਿ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੇ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਖਜਾਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਤਸ੍ਸ (ਪਨ) ਸਙ੍ਖਜੇਯਜਵਚਨਸਙ੍ਖਜਾਭਾਵਾ ਏਕਵਚਨਮੇਵ ( ) [(ਪਨ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਹੋਤੀ’’ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਚ-ਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੇ-ਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਧਿਪਤਿਪਚ੍ਚਯੋ ਅਧਿਪਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਇਧ ਮੋਦਤੀਤਿ, ਤੰ ਖਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਙ੍ਗਵਿਕਲੰ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਸਰਮ੍ਹਾ ਪਰਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਨ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ।

੩੫. ਚਤੁ

ਤਬ੍ਬਗ੍ਗੇ ਤਤਿਯਪਠਮਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਚਤੁਤ੍ਥ (ਦੁਤਿਯ) ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਵਗ੍ਗਕ੍ਖਰੇਸ੍ਵੇਵ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਤਥਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪੂਰਣੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪੂਰਣੋ ਦੁਤਿਯੋਤਿ ਅਕ੍ਖਰਾਯੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ‘ਵਿਨਾਪੀ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਅਕ੍ਖਰੇ ਅਕ੍ਖਰਵਿਸਯੇ ਚਤੁਤ੍ਥਾਦਿ ਵੋਹਾਰੋ ਕਰੀਯਮਾਨੋ ਵਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਨਾਪਿ ਵਗ੍ਗਕ੍ਖਰੇਯੇਵ ਰੁਲ੍ਹੋ ਪਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਯਤੋ ਏਵੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ‘ਤਬ੍ਬਗ੍ਗੇ ਤਤਿਯਪਠਮਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਬ੍ਬਗ੍ਗੇਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯਾ ਯਸ੍ਮਿੰ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਵਗ੍ਗੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤੀਤਿ ਪਤਿ ਆਪੁਬ੍ਬਾ ‘ਸਦ-ਵਿਸਰਣਗਤਜਵਸਾਦਨੇਸੁ’ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਭਾਵੇਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਪਚ੍ਚਾਸੀਦਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਥਾਯੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਕ੍ਖਰੇ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਤਿਯੋ ਦੁਤਿਯਕ੍ਖਰੇ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੋਤਿ ਏਵੰ ਯੋਗ੍ਗਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਧਸ੍ਸ ਦਭਾਵੋਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਸ੍ਸ ਦਤ੍ਤਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਤਥਾ ਯਸਤ੍ਥੇਰੋਤਿ। ਥੇਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਾਰੋ ਵਗ੍ਗਕ੍ਖਰੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਵਗ੍ਗਦੁਤਿਯਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਤੋ ਪਠਮੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਪਨ੍ਥੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਵਗ੍ਗ ਦੁਤਿਯਕ੍ਖਰੇਨ ਥਕਾਰੇਨ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗਭੂਤੇ ਨਕਾਰੇ ਸਤੀਪਿ ਨ ਸੋ ਤਬ੍ਬਗ੍ਗਦੁਤਿਯਕ੍ਖਰੋਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਤੋ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ ਨਿਘੋਸੋਤਿਆਦਿ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਦਙ੍ਢੋ ਨਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚੰ।

੩੬. ਵਿਤਿਸ੍ਸ

ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ-ਨੁਕਰਣੰ। ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਕਤਿਵ◌ਿਯਾ-ਨੁਕਰਣੰ ਭਵਤਿ, ਅਨੁਕਰਣਞ੍ਚ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਅਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪੰ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਭਾਰਵ◌ਾਹਕੋ ਕੋਚਿ ਤੇਨ ਪੀਲ਼ਿਤੋ 'ਅਹੋ ਭਾਰੋ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਿਵ◌ੇਕਲ੍ਲਾ 'ਅਹੋ ਬਾਲ' ਇਚ੍ਚਾਹ, ਤੰਸਮੀਪਵਤ੍ਤੀ 'ਕਿਮਯਮਾਹੇ'ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ 'ਅਹੋ ਬਾਲ ਇਚ੍ਚਯਮਾਹੇ'ਤਿ ਵਦਤਿ, ਇਧਮਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪੰ, ਇਤੀਤਿ ਪਨ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤੋ-ਨੁਕਾਰਿਯੇਨਾਤ੍ਥੇਨ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਾ ਠਾਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ।

੩੭. ਏਓ

ਨਨੁ ''ਵ◌ਿਤਿਸ੍ਸੇਵ◌ੇ ਵ◌ਾ''ਤਿ (੧-੩੬) ਵ◌ੋਤਜਨੁਵਤ੍ਤਿਯ ਅਵਣ੍ਣੇ ਏਓਨੰ ਵ◌ੋ ਹੋਤੀਤਿ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤੁੰ, ਤਥਾ ਸਤਿ 'ਅਵਣ੍ਣੇ ਕ੍ਵਚਿ ਵ◌ੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ 'ਅਹੋਤਿ ਵ◌ਾ'ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਮਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਓਕਾਰਸ੍ਸਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਠਾਨਿਭਾਵ◌ੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ''ਏਓਨ''ਨ੍ਤਿ (੧-੩੧) ਵਕਾਰਾਦੇਸਸ੍ਸ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਕਾਰਾਦੇਸਮ੍ਪਤਿ ਪੁਨ ਓਕਾਰੋ ਠਾਨਿਭਾਵ◌ੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ, ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਓਨੰ ਵਕਾਰਾਦੇਸਤ੍ਥੰ ਅਵਣ੍ਣੋ ਕਾਰਣੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤੇ, ਓਕਾਰੰ ਨ ਪਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਮਕਾਰਾਗਮੇ'ਯਾਚ ਕਮਾਗਤੇ ਅਗ੍ਗਿਮਕ੍ਖਾਯਤੀ'ਤਿ, ਸ੍ਵ◌ੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤਦ੍ਧਿਤਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ''ਏਕਤ੍ਥਤਾਯੰ''ਤਿ (੨-੧੧੯) ਲੋਪੇ ਅਕਾਰਾਦੇਸੇ ਦੀਘੇਚ ਸਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ਸ੍ਵ◌ਾਤਨੰ ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤੇ ਹਿਯ੍ਯਤ੍ਤਨੰ। ਸ੍ਵ◌ਾਤਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚੰ, ਇਧ ਨਹੋਤਿ ਪਰੇਚ ਨ ਵ◌ਿਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੮. ਨਿਗ੍ਗ

ਕਥ'ਮਾਗਮੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਯਦਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਮਾਗਮੋ ਸਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵ◌ਾ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬੰ ਞ-ਮ-ਕਾਦਜ ਨੁਬਨ੍ਧਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਵ◌ਾ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਅਸਤਿ ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਗਮਾਵਸਾਯੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਆਦੇਸਤ੍ਤਾਯੋਗਾ'ਤਿ, ਆਦੇਸਤ੍ਤਾਯੋਗੋ ਕਥੰ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਚ੍ਚਾਹ-'ਠਾਨਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾਭਾਵਤੋ'ਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਆਗਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾਭਾਵ◌ਾ ਆਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦੇਤਿ 'ਯਜ੍ਜੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਨ-ਇਤਿ ਚੋਦਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ-'ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ, ਰਸ੍ਸਾਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਰਸ੍ਸਸਰਮੇਵ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਯੇਵ◌ਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਏਤਦੇਵ◌ੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪੁਰਿਮਾ ਜਾਤੀਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਸਮਾਸੇਕਤੇ ਰਸ੍ਸੇ ਚ ਬਿਨ੍ਦੁਵ◌ਾਗਮੋ, ਪਰਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਬਹੁਸਦ੍ਦੇ-ਨੁਸ੍ਸ ਬਿਨ੍ਦੁਵ◌ਾਗਮੇ ਬਹੁੰ, ਸਤਿਪਿ ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤ੍ਤਦੀਪਕਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤੇ ਵ◌ਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਿ ਤਾਦਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਪਾਦਕਤ੍ਤ ਸਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤਾ ਵ◌ਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਵਵਤ੍ਥਿਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਰੋਧੇਨ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਵ◌ਿਭਾਸਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਾ, ਅਭੇਦੇਨ ਤੁ ਵ◌ਾਧਿਕਾਰੋ ਵਵਤ੍ਥਿਤ ਵ◌ਿਭਾਸਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵ◌ੋ ਵਵਤ੍ਥਿਤਵ◌ਿਭਾਸਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ, ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਇਧ ਮੋਦਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਆਗਮਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਠਾਨਿਨਿਦ੍ਦੇ ਸਾਭਾਵ◌ਾ ਆਦੇਸਤ੍ਤਾਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਾਰਣਵ◌ਿਸੇਸੋ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ-ਅਤ੍ਥਬਲ-ਮਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ, ਸਚਾਤਿ ਸੋ ਆਗਮੋ ਚ।

੩੯. ਲੋਪੋ

ਲੋਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਸਾਧਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ-'ਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਲੋਪੋਤਿ ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ਤੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਉਪਰਿ ''ਪਰਸਰੋ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਮਾਰਭੀਯੇਯ੍ਯਾਤਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮਾਹ 'ਨ ਪਰਸਰੋ'ਤਿ, ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ।

੪੦. ਪਰ

ਤ੍ਵ◌ਂਸਿ ਤ੍ਵਮਸੀਤਿ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪੋ, ਇਧ ਨ ਹੋਤਿ ਤਾਸਾਹੰ।

੪੧. ਵਗ੍ਗੇ

ਨਨੁ ਵਗ੍ਗੇਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਸ੍ਮਿਂ (ਕਿਸ੍ਮਿ)ਞ੍ਚਿ ਵਗ੍ਗਕ੍ਖਰੇ ਪਰੇ ਬਿਨ੍ਦੁਨੋ ਯੋਕੋਚਿ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ ਅਨਿਯਮੇਨ ਭਵੇਯ ਤਥਾ ਸਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾਤ੍ਯਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਨਿਟ੍ਠ ਨਿਵਤ੍ਤਿਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਵਗ੍ਗੇ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ'ਤਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੋਵਾਤਿ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋਵ, ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਗ੍ਗਕ੍ਖਰੇ।

੪੨. ਯੇਵ

ਨਨੁ ਸਦ੍ਦੁਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਤ੍ਤਾ ਏਵਸ੍ਸ ਤਾਵ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤੁ, ਸਂਯਤੋ, ਸਂਹਿਤੋਤਿ ਸਦ੍ਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਾ ਤੇਪਿ ਗਹੇ ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ 'ਯਏਵਹਿ ਸਦ੍ਦੇਸੁ'ਤਿ ਯਹੀਨਮ੍ਪਿ ਕਥਂ ਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ 'ਏਵਾ'ਤਿਆਦਿ, ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨਾ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰੀ ਨਿਯਮ੍ਯਤੇ'ਤਿ।

੪੩. ਯੇਸਂ

ਯਸਦ੍ਦੇ ਪੁਬ੍ਬਸੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਸਂਸ੍ਸਪ੍ਯਾਦੇਸੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਸੋ ( ) [(ਤਸ੍ਸ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਯ ਕਾਰਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਰੇ ਸਂਸ੍ਸੇਵ (ਯਥਾ) ਸਿਯਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਮਿਦਮਾਰਦ੍ਧਂ।

੪੪. ਵਨ

ਠਾਨਿਨਮਾਸਿਲਿਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਗਮੋ ਨਾਮ, ਕੋ-ਯਮੇਤ੍ਥ ਠਾਨੀਤਿ ਆਹ-'ਸਰਸ੍ਸਾਤਿ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ 'ਸਰਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤਿ 'ਨਨੁ ਚੇ'ਤ੍ਯਾਦਿਨਾ। ਆਗਮਸੁਤਿਯਾ ਵਨਾਦੀਨਂ ਠਾਨਿਸੁਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਾ ਆਗਮੋ ਸਿਯਾ ਸਰਸ੍ਸ ਵਾ, ਯਦਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਿਯਾ (ਨ) ''ਪਦਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ (੫-੯੨) ਸੁਤ੍ਤਿਤ ਮਾਚਰਿਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਞਾਪੇਤਿ 'ਸਰੋ ਯੇਵੇਤ੍ਥ ਠਾਨੀ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀ'ਤਿ। ਵੁਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ, ਨਿਪੁਬ੍ਬਾ ਪਦਿਸ੍ਮਾ ਅਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਪਦਾਦੀਨਂ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ ਯੁਕਅਨ੍ਤਾਵਯਵੋ ''ਤਵਗ੍ਗਵਰਨਾ''ਦਿਨਾ (੧-੪੮) ਯੇ ਦਸ੍ਸ ਜੋ ''ਵਗ੍ਗਲ ਸੇਹਿਤੇ''ਤਿ (੧-੪੯) (ਯਸ੍ਸ ਜੋ) ਨਿਪਜ੍ਜਨਂ, ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਸੂਤਿ ਅਧਿਕਾਰਾਤਿ ''ਕ੍ਯੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵਪਰੋਕ੍ਖੇਸੁ ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਸੂ''ਤਿ (੫-੧੭) ਇਤੋ ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਸੁਤਿ ਅਧਿਕਾਰਾ, ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰੇਤਿ ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯੇ, ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ 'ਅਤਿਪ੍ਪਗੋਖੋਤਾਵਾ'ਤਿ ਸਾਧਨਤ੍ਥਂ ''ਕ੍ਵਚਿ ਓ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ''ਤਿ ਓਕਾਰਾਗਮੋ ਗਕਾਰਾਗਮੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਹਿਤੋ, ਤਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ-'ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵਾ'ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਅਤਿਪ੍ਪਾ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੬. ਛ

ਦ੍ਵਾਦਯੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਾਤਿ 'ਛਕੀ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ 'ਛਾ'ਤਿ ਏਕਵਚਨਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੋਦੇਤਿ 'ਨਨੁਚਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ, ਪਰਿਹਰਤਿ ਨਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਨੇਤਿ 'ਛਲੋ'ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤੋ-ਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਛਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਕਰਣਤ੍ਤਾ ਛਸਦ੍ਦਾਨੁਕਰਣਤ੍ਤਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪਾ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਰੂਪਮਨੁਕਰਣਂ ਵਿਭਜਤਿ 'ਅਨੁਕਰਣਞ੍ਚ ਦੁਵਿਧ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ ਜਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਧਿਨਿਸੇਧਰੂਪੋ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਛਸਦ੍ਦੇਨ ਛਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋ, ਅਭਿਧਾਯਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਛਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਕਾਰਿਯੇਨਾਤ੍ਥੇਨਾਤ੍ਥਵਨ੍ਤੁਤ੍ਥਮਾਹ, ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ... ਛਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਛਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਤਾ, ਅਨੁਕਾਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਾਦਿਨੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਯਦਨੁਕਾਰਿਯਮੇਕਾਦਿਕਂ ਤਦਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ ਤਸ੍ਸ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦਿਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਸੇਸਂ ਤਦਞ੍ਞਂ ਵਾ, ''ਯੋਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੁਵੇ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ (੨-੨੧੯) ਸੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ-ਨੁਕਾਰਿਯਂ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦਰੂਪਂ ਤਬ੍ਬਚਨੀਯਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਸੇਸਮ੍ਪਰਾਮਸਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਾਚਕਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ, ਅਥ 'ਲ਼ਞਿ'ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਞਾਨਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾਲ਼ਕਾਰੋ ਆਦ੍ਯਵਯਵੋ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀਤਿ ਚੋਦਨਮ੍ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ 'ਛਸਦ੍ਦਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਅਨ੍ਤਾਪਵਾਦੇਨ

ਵਿਧੀਯਮਾਨੋ ਲ਼ਕਾਰੋ ਛ ਸਦ੍ਦਾ ਪਰਸ੍ਸਾਦਿਸ੍ਸ ਆਗਮਤ੍ਤਾ...ਪੇ०... ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਨੁਪਪਵਾਦੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ 'ਸਰਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ''ਛਲੀਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤੀ-ਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ 'ਛਾ'ਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ''ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸਾ''ਤੀਮਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵਂ, ਆਦਿਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲ਼ਸ੍ਸੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਵਾਦੇਨ ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਨ ਆਦਜਨ੍ਤੋ ਵਿਯੇਕੋਪਿ ਸਰੋਤਿ ਸਰਸ੍ਸਾਦਿਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਛਾ'ਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ''ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੫) ਪਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਾਰਿਯਂ ਏਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੭) ਅਨੁਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ''ਆਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੬) ਆਦਿਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਪ੍ਪੋਤੀ''ਤਿ। ਆਦਿਭੂਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਸਤਿਪਿ ਢਕਾਰੇ ਆਗਾਮਗ੍ਗਹਣਾਨੁਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਗਮਿਨਂ ਸਰਂ ਅਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਆਦਜਵਯਵਭੂਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਲਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ''ਯਵਮਦਨਤਰਲਾਚਾਗਮਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ, ਤਨ੍ਤਿ ਲਕਾਰਕਰਣਂ ਉਭਿਨ੍ਨਮਵਿਸੇਸਵਚਨਞ੍ਚ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਤੇਸਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤੇਸਮ੍ਪੀਤਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨਾਨਮ੍ਪਿ, ਅਕ੍ਖਰਸਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ ''ਅਕ੍ਖਰਾਪਾਦਯੋ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਮਾਨਅਕ੍ਖਰ ਸਞ੍ਞਾਯਂ। ਅਵਿਸੇਸੇ ਲਲ਼ਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਾਭਾਵੇ, ਪਾਕਟੋ ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤਿਲਿਪਿਭੇਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਤਨ੍ਤਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਲਲ਼ਾਨਂ ਵਿਸੁਂਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਸੁਤਿ, ਤਂਤਂ ਦੇਸਵਾਸੀਨਂ ਲੇਖਾ ਵ ਵਤ੍ਥਾਨਂ ਲਿਪਿ, ਤੇਸਂ ਭੇਦੋ ਸੋਤਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਗਯ੍ਹਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧੋ, ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਲ਼ਕਾਰਾਗਮਪਕ੍ਖੇ ਰੂਪਂ।

੪੭. ਤਦ

ਇਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਂ ਨਿਪਾਤਨਾ, ਦਕਾਰੋ ਪਨ ''ਮਯਦਾ ਸਰੇ''ਤਿ (੧-੪੪), ਪਦਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿਆਦੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਦੇਨ, ਸਾਧੂਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਤਂ 'ਸਾਧੂਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਪਾਤਨਤੋ'ਤਿ ਆਹ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਪਨਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧੋ ਚ ਨਿਪਾਤਨਂ, ਤੇਸਂ ਇਧ ਪਾਠਾਤਿ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਇਧਾਤਿ ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਦਮਿਨਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਪਾਠਾ, ਉਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦੂਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਖਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਉਦ੍ਧਂਖ ਇਤਿ ਠਿਤੇ ਉਦ੍ਧਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਦੁਆਦੇਸੋ, ਅਸ-ਭੋਜਨੇ ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ''ਕ੍ਵਚਣ' ਇਤਿ (੫-੪੧) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਣ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਸਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ-'ਪਿਸਿਤਮਸਨਾ'ਤਿ ''ਕ੍ਵਚਣ'' ਇਤਿ ਮਹਿਯਂ ਰਵਤੀਤਿ ਠਿਤੇ ਇਮਿਨਾਵ ਗਣਨਿਪਾਤਨੇਨ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਮਯੂਰਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ 'ਮਹਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਸ੍ਸ ਤਦਮਿਨਾਦਿਗਣਸ੍ਸ ਆਗਤਿਗਣਤ੍ਤਾ ਏਵਮਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ। ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨਿਕਾਯੇਸੂਤਿ–

> ''ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮਸਂਯੁਤ੍ਤ, ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਿਕਖੁਦ੍ਦਕਾ।
> ਨਿਕਾਯਾ (ਪਞ੍ਚ) ਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋਚਿਮੇ''ਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੀਘਾਗਮਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨਿਕਾਯੇਸੁ, ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਣ੍ਣਾ ਗਮਾਦਿਦ੍ਵਾਰੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਮੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਂ, ਨਪੁਂਸਕੇ ਭਾਵੇ ਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਕਥਨਵਾਕਜ ਪੁਬ੍ਬਕਮੁਚ੍ਚਾਰਣਮਿਚ੍ਚਤ੍ਥੋ, ਤਦਭਿਧਾਯਿ ਸਤ੍ਥਮਪਜਭਿਧਾਨੇ-ਭਿਧੇਯਜੋ ਪਚਾਰਾ ਤਦਤ੍ਥਤਾਯ ਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਵੁਤ੍ਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ...ਪੇ०... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਸਤ੍ਥੇ ਯੇ ਸਦ੍ਦਾ ਪਟਿਪਦਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਿਦਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਦੋਵਾਰਿਕੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਕੇ ਦਕਾਰਵਕਾਰਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਓਕਾਰਾਗਮੋ, ਹਿਂਸਿਸ੍ਮਾਤਿ 'ਹਿਂਸ-ਹਿਂਸਾਯ' ਮਿਚ੍ਚਸ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਤਿ ''ਸਾਵਕਾਰਕੇਸ੍ਵ ਘਣ੍ਘਕਾ''ਤਿ (੫-੪੪) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ, ਨਿਜਕੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਕਾਰਸ੍ਸ ਯਕਾਰੇ ਨਿਯਕੋ। ਅਥ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਜਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਯਾਦੇਸੇ ਨਿਯਕਾਦਯੋ ਤਾਵ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੁ, ਸੁਸਾਨਾਦਯੋ ਕਥਂ ਛਵਪਦਾਦਿਵਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸੁਸਾਨਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਆਹ 'ਪਦਵਿਕਾਰੋਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਣ੍ਣਸਮੁਦਾਯਾਦੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂਗਹਣੇ ਛਬ੍ਬਿਤੋਪਤ੍ਤਿਯਾ 'ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਜਾਨਿਯਮੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ ਭਾਵੋ। ਯੋਗੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯੇਨ ਯੋਗਮ੍ਪਾਕਟੀਕਰੋਤਿ, ਰਵਨਕਿਰਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਕੇਕਾਯਿਤਾਨਜਸਦ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਮਯੂਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਵਤਿ ਮਯੂਰਰਾਵੇ ਏਵ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਰਵਨਕਿਰਿਯਾਮਤ੍ਤੇਤਿ ਭਾਵੋ।

੪੮. ਤਵ

ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇ ਵਾਤਿ ਵਣ੍ਣਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ, ਮਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ਸਾਮਞ੍ਞ ਵਚਨੋ। ਯਕਾਰਸ੍ਸਚ ਚਾਦੇਸੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦਯਕਾਰਾਨਂ ਜਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ, ਯਸ੍ਸ ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ (੧-੪੯) ਜਤ੍ਤੁਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਮਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਸਮਾਸੋ।

੪੯. ਵਗ੍ਗ

ਯਨ੍ਤੁਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤੇਪਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੁਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਂਸਦ੍ਦੋ ਯਂਸਦ੍ਦਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤੇਤ੍ਯਾਹ-'ਤੇਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਂ ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੁ ਵਿਸਯੋ ਤਥਾ ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਨੁਭੂਤਵਿਸਯੋ ਚ ਯਂਸਦ੍ਦਂ ਨਾਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਯਥਾ ਚੇਸੋ ਯਂਸਦ੍ਦਨ੍ਨਾ ਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾਧਿਕਾਯਂ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾਯਂ–

> ਮੁਨਿਨ੍ਦਚਨ੍ਦਸਞ੍ਜਾਤ, ਹਾਸਚਨ੍ਦਨਲਿਮ੍ਪਿਤਾ।
> ਪਲ੍ਲਵਾਧਵਲਾਤਸ੍ਸੇ, ਵੇਕੋ ਨਾਧਰਪਲ੍ਲਵੋਤਿ (੧੨੨)॥

ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਰਹਨ੍ਤਿ ਸਕਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਧਾਤ੍ਤੂਨਮਨੁਰੂਪਂ।

੫੦. ਵੇਵਾ

ਕਿਞ੍ਚਾਪੀਦਂ [ਇਦਂਕਿਞ੍ਚਾਪਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਨਿ(ਨ੍ਨਾਨ)ਤ੍ਤੁਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾਕਾਰੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪੋਵ, ਹੇਟ੍ਠਿਮੇ ਪਨ ਕ੍ਵਚਾਧਿਕਾਰਾ ਹਕਾਰਨ੍ਤੁਧਾਤੁਤੋ ਧਜਣ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਮੇਹਜਂ, ਦੋਹਜਂ ਸਿਨੇਹਜਂ, ਲੇਹਜਨ੍ਤਿਪਿ ਭਵਤ੍ਵੇਵ।

੫੩. ਸਂਯੋ

ਵਤ੍ਤੁਨੇ-ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੁਵਚਸੀਤਿ ਨਿਯਤਾਵਯਵਵਾਚਿਨੋ ਉਪਾਦਾਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤੇਪਜਾਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਆਦਿਯਤੀਤਜਾਦੀਤਿ ਕਮ੍ਮਸਾ ਧਨੋਚਾਯਮਾਦਿਸਦ੍ਦੋ, ਸੋਯਮਤ੍ਥੋ ਸੁਮਙ੍ਗਲਪ੍ਪਸਾਦਨਿਯਾ ਖੁਦ੍ਦਸਿਕ੍ਖਾ ਟੀਕਾਯ'ਆਦਿਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਂਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਂਯੋਗੋ-ਏਕਤ੍ਰਾਵਟ੍ਠਿਤਬਜਞ੍ਜਨਾ।

੫੪. ਵਿਚ੍ਛਾ

ਯਂਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਵਚਨਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਸਮ੍ਭਵਾਪੇਕ੍ਖਾਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਂਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਮ੍ਪਤਿ ਕਾਮਚਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨਿਯਮਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤੇਪਿ ਪਦਵਾਕ੍ਯਤੋ ਨਾਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਯਮਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ 'ਸਮ੍ਭਵਾਪੇਕ੍ਖਾਯਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂਵਾ'ਤਿ, ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਭਵੋ-ਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਯਮਾਭਿਞ੍ਞੇ ਚਾਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਨਨੁ ਪਦਸ੍ਸ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਦਬ੍ਬਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਂ ਕਥਮਿਦ ਮੇਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮੇ ਕਿਰਿਯਾਧਮ੍ਮੇ ਚ ਵਿਚ੍ਛਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ-'ਵਿਸਯਭਾਵੇਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਵਿਚ੍ਛਾਯ ਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ ਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ... ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਂ ਵਸੇਨਚ, ਅਭਿਧਾਯਕਤ੍ਤੇਨ ਚੇਤਿ ਗੋਚਰਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਸਕਤ੍ਤੇਨ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਂਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਟਸ੍ਸ ਯਨ੍ਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ (ਤਸ੍ਸਾਤਿ) ਆਦਿਨਾ, ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਯਜ੍ਜਪਿ 'ਵਿਚ੍ਛਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਸ੍ਵਿ' ਤਜਤ੍ਰ ਛਟ੍ਠੀਨੋਚ੍ਚਾਰੀਯਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਛਟ੍ਠੀਪਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੇਵ, ਕਥਂ ਦ੍ਵੇ ਇਚ੍ਚਾਦੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਆਦੇਸੋ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, 'ਵਿਚ੍ਛਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਸੂ'ਤਿ ਚਾਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨ

ਚਾਤ੍ਥਸ੍ਸਾਦੇਸੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਉਪਪਜ੍ਜਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਚ੍ਛਾਭਿਕ੍ਖਵ੍ਵੇਸੁ ਯਂ ਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੇ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤਿਚ੍ਚੇਵੰ ਛਟ੍ਠੀਯਤ੍ਥੇ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੇ ਰੂਪਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਦ੍ਦਰੂਪੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਯੇਤਿ ਦੁਤਿਯਾ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਪਾਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨੋਪਦਿਟ੍ਠਂ, ''ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਰਟ੍ਠੋਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਤਦਵ੍ਵਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਯਾਤੀ''ਤਿ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋਤਿ ਇਦਂ ਉਪਰਿ ਵਾਕ੍ਯਦ੍ਵਯੇਪਜੁਪਯੁਜ੍ਜਤਿ 'ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ ਨ ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੋ'ਤਿ, ਅਥ ਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ-'ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ'ਤਿ, ਅਥ ਦ੍ਵੇਤਿ ਸਾਮਵ੍ਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਦਵਾਕ੍ਯਾਨਂ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਤਾਨੇਵਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ 'ਯਂਵਤ੍ਤਤੇ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਠਮਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਏਵਞ੍ਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਇਦਾਨਿ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਗਹਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਯਦਾਤ੍ਵਿ' ਤਜਾਦਿ, ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਾ ਪਕ੍ਖਾ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸਕੋ [ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੇ [ਦ੍ਵੇਰੂਪ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਦ੍ਦਰੂਪਾਨਜਾਦਿਸੀਯਨ੍ਤੇ , ਇਹ ਤੁ ਸੋਵ ਸਦ੍ਦੋ ਦ੍ਵਿਰਾਵਤ੍ਤਤੇ, ਆਵੁਤ੍ਤੀ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਜਾਤਿ ਏਵੰ ਮਵ੍ਵਤੇ ''ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ-ਯਂ ''ਆਦਸਹਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵਚਨੇ, ਤਸ੍ਮੇਹ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਇਚ੍ਚੁਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਦੁਭਯਮਪੇਕ੍ਖਿਯ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਾ ਸਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾ ਸਦ੍ਦਰੂਪਾਨਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਤੁ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇਨ, ਤਦਾ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਵੁਤ੍ਤੀ ਉਚ੍ਚਾਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਚੇਤ੍ਥ ਆਵੁਤ੍ਤੀਅਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤਦਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਾਵੋ'' ਯਦਾ ਦ੍ਵੇ ਆਵੁਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ ਤਦਾ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤੇ ਸੋਪੇਕ੍ਖੇ, (ਅਤ੍ਰ ਠਾਨਜਾਦੇਸਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ) [ਨਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਪਕ੍ਖੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਚੇਹ ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਧਨਂ, ਨ ਚ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਾਧਨਸ੍ਸ ਚ ਠਾਨਜਾਦੇਸਭਾਵੋ ਉਪਪਜ੍ਜਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਦਾਵੁਤ੍ਤੀ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ, ਤਦਾ ਦਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤੇ-ਸੋ ਪਕ੍ਖੋ ਭਵਤੀ''ਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੋ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੀਤੋ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਯਮਾਹ-'ਸੋ ਪਨੇ'ਤਜਾਦਿ, ਤੇ ਹਿ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਮਬ੍ਭੁਪਗਮ੍ਮ ਉਪਚਾਰਮਤ੍ਤਤੋ ਭੇਦੋ, ਵਤ੍ਥੁਤੋਤ੍ਵਭੇਦੋ ਵਾਤਿ ਪੋਨੋਪੁਵ੍ਵੇਨ ਤਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਕਥਮ੍ਪਨ ਸਦੋਸਤ੍ਤਂ ਯੇਨਾਯਂ ਨ ਗਹਿਤੋਤਜਾਹ- 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਣਜੋ ਨਸਿਯਾਤਿ ''ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤੁ ਤਾ ਤੁਨ ਣਜ ਣੇਯ੍ਯ ਇਯ ਇਯਾ''ਤਿ (੪-੫੯) ਭਾਵੇ ਵਿਧੀਯਮਾਨੇ ਣਜੋ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਪਕ੍ਖੇ ਸਦ੍ਦਭੇਦਸਬ੍ਭਾਵਾ ਪੁਨ ਪੁਨੇਤਿ ਸਮੁਦਾਯਸਭਾਵਤੋ ਪੁਨਪੁਨ ਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪੁਨਪੁਨ ਸਮੁਦਾਯਤੋ ਨ ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਣਜੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਏਕਪਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨਂ ਸਰਾਨਂ ਸਰਾਨਮਾਦਿਭੂਤਸ੍ਸੁਕਾਰਸ੍ਸ ਭਵਨ੍ਤੋ ਓਕਾਰੋਪਿ ''ਸਰਾਨਮਾਦਿਸ੍ਸਾ ਯੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ ਏਓ ਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇ''ਤਿ (੪-੧੨੪) ਨ ਸਿਯਾ, ''ਮਨਾਦਜਾਪਾਦੀਨਮੋਮਯੇ ਚ ''ਇਤਿ (੩-੫੯) ਓਕਾਰੋ ਪਨ ਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯੇਪਿ ਹੋਤੇਵ... ਉਤ੍ਤਰਪਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇਪਿ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਸਦ੍ਦਰੂਪਾਨਜੇਵਾਦਿਸੀਯਨ੍ਤੇਤਿ ਹੋਤੇਵ ਪਦ ਭੇਦੋ, ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ 'ਸਤੀਪਿ ਅਤ੍ਤਗਤੇ ਭੇਦੇ'ਤਿ। ਨਨੁ ਆਵੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਭੇਦ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੁਪਚਰਿਤੋ ਭੇਦੋ, ਸਰੂਪਤੋ ਤ੍ਵਭੇਦੋਵ, ਅਵ੍ਵਥਾ ਆਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ, ਏਕਸ੍ਸ ਹਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਆਵੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿਚ੍ਚਾਹ'ਨਾਨ੍ਤਰੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਵ੍ਵਥੇਤਿ ਉਪਚਰਿਤੋ ਭੇਦੋ ਨ ਸਭਾਵਤੋਤਿ ਚੇ, ਕਾਰਿਯਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਏਵਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਭਾਵਤੋ ਤ੍ਵਭੇਦੋ ਵਾਤਿ ਉਪਚਾਰਾਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭੇਦਮਵਧਾਰਯਤਿ, ਅਵ੍ਵਥਾਤਿ ਯਦਿ ਭੇਦੋ ਸਿਯਾ, ਆਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਦਿ ਸਭਾਵਤੋਵ ਭੇਦੋ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਕਥਮਾਵੁਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਠਾਨਿਸਦਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ''ਠਾਨੀਵਿਯਾਦੇਸੋ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ।

ਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸਹਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾ... ਕਿਰਿਯਾਦੀਹਿ ਦਬ੍ਬਾਦਜਤ੍ਥਾਨਂ ਵਤ੍ਤੁ [ਕਤ੍ਤੁ] ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਦੇਸਾਦੀਤਿ ( ) [(ਹਿ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਲਾਵਤ੍ਥਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਾਨਾਕਾਰਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਭਿਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ-'ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਯੁਤ੍ਤੇ'ਤਿ, ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸਕਿਂ ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾ ਜੋਤੀਯਤਿ ਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਾ, ਕਮੇਨ ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯਂ ਜਾਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਯਞ੍ਚ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋ ਅਯਞ੍ਚ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋਤਿ ਕਮੇਨ ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾ, ਏਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਰਮਣੀਯਗੁਣੇਨ ਗਾਮਦਬ੍ਬਯੋਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਗਾਮਾਨਂ ਗੁਣੇਨ ਯੋਗੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਗਾਮੋ ਰਮਣੀਯੋਤਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ [ਕਮੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਕਲਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਾਭਾਵੋਤਿ ਨ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਏਵਮੁਪਰਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯਵੋਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਗੁਣੇਨ ਯਵਜਾਤਿਯਾ ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾ, ਏਕਤ੍ਥਾ

ਜਾਤਿ, ਅਨੇਕਤ੍ਥ ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਵਿਚ੍ਛਾ [ਏਕਤ੍ਥਾਜਾਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਥੰ ਵ੍ਯਾਪਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ ਅਨੇ ਕਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯਾਚ ਵਿਚ੍ਛਾ, ਅਨੇਕਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਦਵ੍ਯਾਪਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਪਯੁਜ੍ਜਤੇ-ਤਿ ਮਹਾਭਸ੍ਸੇ], ਸੋਭਨੰ ਧਵਖਦਿਰਨ੍ਤਿ ਸੋਭਨਗੁਣੇਨ ਧਵਾਦਿਦਬ੍ਬਾਨੰ ਬ੍ਯਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾ, ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਦਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਮਿਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ-'ਦਬ੍ਬਗੁਣਕਿਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣੇ'ਤਿ, ਵਿਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬ੍ਯਾਪਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ-'ਬ੍ਯਾਪਿਤੁੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ, ਸਾਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾ, ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋਤਿ 'ਰੁਕ੍ਖੰਰੁਕ੍ਖ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਕੰ ਯੋ ਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਨੋ ਧਮ੍ਮੋ... ਇਚ੍ਛਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ , ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮਿਚ੍ਚਾਦਿਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯੰ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤ ਭਾਵੋ, ਤਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਸਤਜਾ ''ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵ ਬਲਵਾ''ਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾ ਭਿਕ੍ਖਵ੍ਵੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਖਜਾ ਯੁਤ੍ਤੰ ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਙ੍ਖਜਾਯ 'ਰੁਕ੍ਖੰ ਰੁਕ੍ਖ'ਮਿਚ੍ਚੇਵੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ਅਤਿਦਿਸੀਯਤੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇਇਚ੍ਚਨੇਨ, ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸੇਵ [ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਮੇਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਹਿ ਦ੍ਵਿਸਙ੍ਖਜਾਯੁਤ੍ਤਤਾ, ਅਥ ਕਤਮੇਕਵਚਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ, ਤਥਾਹਿ ਸਬ੍ਬੇਯੇਵੇਤੇਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾਯੰ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇਹਜਭਿਯਨ੍ਤੇਤਿ ਬਹਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨੰ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਏਕਵਚਨਨ੍ਤੁ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ 'ਰੁਕ੍ਖੰ ਰੁਕ੍ਖੰ ਸਿਞ੍ਚਤੀ'ਤਿ ਏਕਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਭਿਨ੍ਨਸਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤੀਤੀਤਿ ਕਥਮੇਕਵਚਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਵਚਨਨ੍ਤੀ ਆਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਤਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤ੍ਥਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ 'ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇਨੇਵ ਵਿਚ੍ਛਾਤ੍ਥਜੋਤਨਤੋ ਨ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਬ੍ਬਚਨੰ ਸਿਯਾ, ਭਵਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇ (ਨ, ਏ) ਕਵਚਨਤ੍ਤਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਚਾਤ੍ਥਿ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਵਕਾ ਸੋਤਿ ਪਤੀਤਿ ਬਲਾਵਗਤੋ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਅਤ੍ਥਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ, ਅਤ੍ਥਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ, ਕਿਰਿਯਾਦਿਯੋਗਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਗੁਣਾਦਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਮਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਬ੍ਯਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਵਚਨੰ, ਅਭਿਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਏਕਤੋਕਤ੍ਵਾ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਤ੍ਥਪਚ੍ਚਾਯਕਤ੍ਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿ [ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ]। ਯੁਗਪਦਾਧਿਕਰਣਤਾਯੰ ਸਹਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ ਬਹੁਵਚਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਅਤੋਯੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤੋ ਯੇਵਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਚ੍ਛਾਜੋਤਨਤੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਭਾਵਾਯੇਵ, ਏਵਮਞ੍ਞਤੇ- 'ਇਧ ਪਨ ਯੋਗਪਜ੍ਜੰ ਦ੍ਵਿਧੰ ਸਦ੍ਦਯੋਗਪਜ੍ਜੰ ਅਤ੍ਥਯੋਗਪਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਾਤ੍ਥਕਾਨੰ ਸਦ੍ਦਯੋਗਪਜ੍ਜਮਤ੍ਥਯੋਗ ਪਜ੍ਜੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ, ਯੁਗਪਦਿ ਅਧਿਕਰਣੰ ਧਵਾਦਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋਧਵਖਦਿਰਪਲਾਸਸਦ੍ਦੋ ਯੁਗਪਦਾਧਿਕਰਣੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਥਾ, ਤਸ੍ਸਞ੍ਚ ਸਤਿ, ਸਦ੍ਦਯੋਗਪਜ੍ਜਮਨ੍ਤਰੇਨ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਨਮੇਕਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾਨ ਮੇਕਤੋ ਪਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਯੋਗਪਜ੍ਜੰ, ਤੰ ਸਹਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੰ ਸਹਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਞ੍ਚ ਸਤਿ, ਸੋਭਨਾ ਧਵਖਦਿਰਪਲਾਸਾ ਸੋਭਨਾ ਰੁਕ੍ਖਾਤਿ ਸੋਭਨਗੁਣਯੋਗੇਪਿ ਬਹੁਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਚ੍ਛਾਜੋਤਨਤੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਭਾਵੋਤਿ, ਸੋਭਨੰ ਧਵਖਦਿਰਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਤੀਪਿ ਸਦ੍ਦਯੋਗਪਜ੍ਜੇ ਸਮਾਹਾਰਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਤ੍ਥਯੋਗਪਜ੍ਜ [ਨਾਤ੍ਵਯਾਗਪਜ੍ਜ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨ੍ਤਿ ਏਕਵਚਨਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਸੋਭਨੰ ਧਵਖਦਿਰਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਕਿੰ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਾਭਾਵਾ ਨ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰੇਨ ''ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯੇ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (੮-੧-੧-ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਦਾਹ-'ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯੇਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਤ੍ਥੇਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯੇਪਿ ਵਿਚ੍ਛਾ ਤਤੋਵ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦਯ 'ਮਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ 'ਅਤ੍ਥਿਯੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਿਵਾਕਜਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਮਾਹ। ਗਾਮਜਾਤਿਯਾ ਤੁਲਜਜਾਤਿਯਾਨੰ ਦਿਸਾ ਦੇਸਾਦਿਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਨਮਿਵ ਗਾਮਾਨੰ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾ, ਮੂਲਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਹਿ ਮੁਖਜ ਮੇਕਮੇਵ... ਹੇਟ੍ਠੁਦ੍ਧਭਾਗਨ੍ਤਰਾਭਾਵੇਨੇਕਤ੍ਤਾ, ਯੇਨੁਪਰਿਯਧੋ ਭਾਗਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਤਮੂਲਗ੍ਗਬ੍ਯਪਦੇਸੇਨ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਯਾ ਮੂਲਗ੍ਗਭਾਗਾ, ਤੇ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਯਾ, ਨ ਚ ਭਿਨ੍ਨਜਾਤਿਯਾਨੰ ਵਿਚ੍ਛਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਹਿ ਗੋਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ (ਵਾਹੀਕ)ਗਤਾ ਵਿਚ੍ਛਾਵਗਮਜਤੇਤਿ ਆਚਰਿਯਜਿਨਿਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯੇ ਵਿਚ੍ਛਾਯਾਭਾਵੰ ਪਟਿਪਾਦਿਤੰ, ਤੰ ਵਿਘਟਯਿਤੁੰ 'ਯਦਿ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤੁਮਾਹ- 'ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਸਨ੍ਨਿਵਿਟ੍ਠੋਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਸੂਪਰਿਭਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ ਤਮ੍ਪਿ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਮੂਲ ਬ੍ਯਪਦੇਸਸ੍ਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਕਤਤ੍ਤਮਾਹ, ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਮੂਲਮਗ੍ਗਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮੂਲਗ੍ਗਭਾਗਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮੂਲਗ੍ਗਭੇਦਾਨੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਬਹੁਤ੍ਤਮਾਹ, ਪੁਬ੍ਬਕਥਿਤੇਨਾਤਿ 'ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ, ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ''ਮੂਲਾਦੀਨੰ ਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ ਥੂਲਾਦਿ ਗੁਣਯੋਗਮ੍ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤੇਨ ਮੂਲਾਦਿਸਦ੍ਦਸਹਿਤੇਨ ਸਬ੍ਬ ਸਦ੍ਦੇਨ ਮੂਲਾਦਿਕਮਤ੍ਥਮਭਿਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾ

ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਮੂਲੇ ਥੂਲਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਅਗ੍ਗੇ ਸੁਖੁਮਾਤਿ ਏਵਂ (ਵਤ੍ਤੁਨੇ) ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯਮੇਕਵਚਨਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਜੇਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਭਵੇ ਸਬ੍ਬਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾਭਾਵਾਨੁਪ੍ਪਵੇਸੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਆਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਮਤ੍ਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਤੇਨੇਵ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਮਭਿਹਿਤਂ 'ਜੇਟ੍ਠਂ ਜੇਟ੍ਠਮਨੁਪ੍ਪਵੇਸਯਾ'ਤਿ ਤੇਨੇਵਾਚਰਿਯੇਨ, ਤਦਧੁਨਾ ਵਿਘਟੀਯਤਿ 'ਜੇਟ੍ਠ' ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ , ਕਨਿਟ੍ਠੋਪਿ ਪਵੇਸੀਯਤੀਤਿ ਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਵਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਭਵਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਯਥੇਵ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਕਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਜੇਟ੍ਠਬਜਪਦੇਸੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ 'ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਨਿਬਨ੍ਧਨੇ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਦਿਬਨ੍ਧਨੇਤਿ ਵਤ੍ਤੁਨੋ ਇਚ੍ਛਾ ਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਕਾਰਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਵਤ੍ਥਸਭਾਵੇ ਵਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇ, ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਨਾਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤਿ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ।

''ਸਕਤ੍ਥੇ ਵਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਨੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (੮-੧-੧੨-ਵਾ) ਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ 'ਸਕਤ੍ਥੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਰਣਾਦਜਨਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਸਕਤ੍ਥੇ ਅਵਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵੇਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਅਨੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਯਜਮਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਮਿਟ੍ਠਂ ਮਤਂ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਮ੍ਪਨੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਮਾਸਕਂ ਮਾਸਕਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਹਾਪਣਾ ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੇਹੀ ਤਜਤ੍ਰ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਮਾਸਾ ਦਾਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਕਹਾਪਣਂ ਨਾਮ–

> ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਹਯੋ ਗੁਞ੍ਜਾ, ਦ੍ਵੇਗੁਞ੍ਜਾ ਮਾਸਕੋ ਭਵੇ।
> ਦ੍ਵੇ ਅਕ੍ਖਾਵ ਮਾਸਕਾਪਞ੍ਚ,ਕ੍ਖਾਨਂ ਧਰਣਮਟ੍ਠਕਂਤਿ॥

ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾਨੇਕਮਾਸਕਸਮੁਦਾਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕਹਾਪਣ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਮਾਸਾ ਦਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਬਜਾਪਿਤਾ, ਦ੍ਵੇਯੇਵਾਤਿ ਨੇਤ੍ਥਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਨ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨ''ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਤਂ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੋਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਂ ਵਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ... ਮਾਸਕਂ ਮਾਸਕਮਿਚ੍ਚਾਦੋਤ੍ਵਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ-''ਦੇਹੀਤਿ ਦਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਮਾਸ੍ਸ ਬਜਾਪਿਤੁਮਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਤਥਾਹਜਤੋ ਦ੍ਵਿਰੁਤ੍ਤਾ ਵਿਚ੍ਛਾਵ ਗਮਜਤੇ''ਤਿ, ਸਦੂਨ੍ਰਰਤੋਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਕਿਮਾਸਙ੍ਕਿਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ'ਦੇਹੀ'ਤਿਆਦਿ, ਅਵਧਾਰਣੇ ਪਤੀਯਮਾਨੇਤਿ ਕਹਾਪਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿ ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਮਾਸਕਸਮੁਦਾਯੇ ਮਾਸਕਦ੍ਵਯਨਿਚ੍ਛਯੇ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਸਤਿ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਮਾਸਾਨਂ ਦੇਹੀਤਿ ਦਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਬਜਾਪਨਾ ਭਾਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਦੂਨ੍ਰਰਤੋਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਥਮਭਿਧਾਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਪਦੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਦੇਨਾਤਿ ਮਾਸਕਮਿਚ੍ਚਨੇਨ ਪਦੇਨ, ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਹਾਪਣਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਦੂਨ੍ਰਰਂ, ਕਤਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਸ੍ਸਾਤਿ ਮਾਸਕਂ ਮਾਸਕਮਿਚ੍ਚੇਵਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਸ੍ਸ, ਸਦੂਨ੍ਰਰਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਨ੍ਤਰਯੋਗੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ-'ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਯੋਗਤੋ'ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਕਰਣਕਾਲੇ ਸਦੂਨ੍ਰਰਵਚਨੀਯਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸਾਨਪੇਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਮਾਸਕਂਮਾਸਕਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਮਾਸਕਵਿਚ੍ਛਾਯਂ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ, ਤਦਨੁ ਪਨ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਹਾਪਣਾਤਿਸਦੂਨ੍ਰਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਤਿ ਯਦਿ ਕਹਾਪਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਜ ਨ ਵਸੇਸਮਾਸਕਵਿਚ੍ਛਾ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਤਿ ਤਦਾ ਇਮਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸਾਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਹਾਪਣਾਤਿ ਪਨ ਅਵਧਿਪਞ੍ਚਮੀਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਕਹਾਪਣਤੋ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਵਨ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੇਹੀਤਿ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਹਾਪਣਾਤਿ ਸਦੂਨ੍ਰਰਤੋਵਧਾਰਣਂ ਗਮਜਤੇ''ਤਿ।

''ਪੁਬ੍ਬਪਠਮਾਨਮਤ੍ਥਾਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (੮-੧-੧੨-ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਪੁਬ੍ਬਪਠਮਾਨਂ ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਪੁਬ੍ਬਪਠਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਠਮ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯੋ ਯੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਂਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ, ਸਬ੍ਬਪਠਮਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤ ਅਤ੍ਥਾਤਿਸਯਮਤ੍ਤਾਵ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਨ ਏਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾਤਿ ਤੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਵਿਕਸਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਾਕਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵਿਕਾਸਕਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਪਾਕਕਰਣਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ 'ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਪ੍ਫ'ਨ੍ਤਿ ਤਜਾਦੋ, ਪੁਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਵਿਕਸਨਂ

ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਂ ਪਠਮਂ ਵਚਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਪੁਬ੍ਬਾਤਿ ਮਤਾ ਪਠਮਾਭਿਮਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਪਠਮਭਾਵੇਨਾਭਿਮਤਾਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤ ਬਜਾਪਨੇਨ ਵਿਚ੍ਛਾਸਬ੍ਭਾਵੇ ਕਾਰਣਮਾਹ।

''ਙਤਰ ਙਤਮਾਨਂ ਸਮਸਮ੍ਪਧਾਰਣਾਯਮਿਤ੍ਥੀਨਿਗਦੇ ਭਾਵੇ ਦ੍ਵੇ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (੮-੧-੧੨-ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਯੋਗਾ ਇਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਗਦਜਤੇਨੇਨੇਤਿ ਨਿਗਦੋ, ਇਤ੍ਥੀ ਨਿਗਦੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਨਿਗਦੋਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਤ੍ਥੀਨਿਗਦੇ ਭਾਵੇ, ਤਦਾਹ-ਰਤਰਰਤ ਮਨ੍ਤਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੋਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਰਤਰਰਤਮਨ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਮਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇਤਿ ਆਹ-'ਸਮਸਮ੍ਪਧਾਰਣ ਵਿਸਯੇ'ਤਿ, ਸਮੇਨ ਅਙ੍ਢਤਾਦਿਨਾ ਗੁਣੇਨ ਇਮੇ ਉਭੋ ਅਙ੍ਢਾ ਇਤ੍ਵੇਵਂ ਰੂਪਾ ਸਮ੍ਪਧਾਰਣਾ ਨਿਰੂਪਨਾ ਅਵਬੋਧੋ ਸਮਸਮ੍ਪਧਾਰਣਾ, ਸਾਏਵ ਵਿਸਯੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ, ਅਙ੍ਢਤਾਯ ਬਹੁਵਿਧਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਕਿਰਿਯਾਦਿਯੋ ਗਾਭਾਵਾ ਚ ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਵਿਚ੍ਛਾਤਿ ਤੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮੇ ਉਭੋ' ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਾਕਜਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਰਬਜਵਹਾਰੇਨਾਹ-'ਆਖਜਾਤਾਦੀਨਂ ਵਿਸਯਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਆਖਜਾਤਾਦੀਨਮੇਵ ਕਿਰਿਯਾਜੋਤਕਪਦਭਾਵੇਨ ਪੋਨੋਪੁਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਕਿਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਧਨਸਮੇਵ ਵਿਸਯਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਤਿਸਯਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਪਚਤਿਸਦ੍ਦੇਪਕਾਰੋ ਪਕਂਸਤ੍ਥ ਜੋਤਕੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਹਿਵਿਧਿਮ੍ਹੀਤਿ'ਲੂ-ਚ੍ਛੇਦਨੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਹਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ''ਪਞ੍ਚਪਤ੍ਤਨਾਵਿਧੀਸੁ''ਤਿ (੬-੯) ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਓਸ੍ਸਾਤਿ ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨਮੇਓਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ (੫-੮੨) ਓਕਾਰਸ੍ਸ, 'ਪੁਬ੍ਬੇਕ-ਕਤ੍ਤੁਕਾਨ'' (੫-੬੨) ਮਿਚ੍ਚੇਵਾਤਿ ਏਵਕਾਰੇਨ ਪਰੇਸਮਿਵਾਯਮਪਜਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚੇ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਤਦਾ ਪਪਚਤਿਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਵਿਯ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਵਿਧੀਯਮਾਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਦਾ ਤੁ ਭੁਸਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਚਤੀਤਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾ ਤਦਾਪਿ ਪਪਚਤੀਤਿ ਭਵਤਜੇਵ।

ਇਹ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇ, ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਇਚ੍ਚੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵੇਤਂ ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਤਾਦਿਸੇਨ ਵਚਨੇਨ ਪਯੋਜਨਂ, ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਯੇਵ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਵਮਞ੍ਞਤੇ ''ਪਟਇਚ੍ਚੇਤਮਨੁਕਰਣਂ ਭਵਨ ਕਿਰਿਯਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ [ਭਵਨਕਿਰਿਯਾਮਤੀ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਕਿਰਿਯਾਧਮ੍ਮਂ ਪੋਨੋਪੁਞ੍ਞਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਵਾ''ਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ-'ਪਟਪਟਾ ਭਵਤੀਤਿ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨ'ਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਤਿਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦੇ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ, ਰਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਪਠਮਂ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਰਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਰਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮਕਤ੍ਵਾਪਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਥਵਾ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਦੀਘੋ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪਟਪਟਕਰੋਤੀਤਿ ਠਿਤੇ ਨਿਚ੍ਚਂ ਦੀਘੋ, ਪਟਪਟਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਪਟਾਯਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਟਪਟਾਯਤੀਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

੫੫. ਸਜਾਦਿ

ਏਕਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸ ਇਤਿ ਠਿਤੇ ਪੁਬ੍ਬਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਲੁਤ੍ਤੇ ਸਂਹਿਤਾਯਞ੍ਚ ਕਤਾਯਂ ਏਕੇਕਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਮਤ੍ਥਕੇਨ ਮਤ੍ਥਕੇਨਾਤਿ ਠਿਤੇ ਮਤ੍ਥਕ ਮਤ੍ਥਕੇਨਾਤਿ।

੫੬. ਸਬ੍ਬਾ

ਅਞ੍ਞਂ ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਠਿਤੇ ਇਮਿਨਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਲੋਪੇ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ''ਤਦਮਿਨਾ'' (੧-੪੭) ਦਿਨਾ ਓਕਾਰੇ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਨ੍ਤਿਪਿ ਹੋਤਿ।

੫੭. ਯਾਵ

ਯਾਵਬੋਧਨ੍ਤਿ ''ਯਾਵਾਵਧਾਰਣੇ''ਤਿ (੩-੪) ਅਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ।

੫੮. ਬਹੁਲ

ਕ੍ਵਚਿ ਪਵਤਜਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਕ੍ਵਚਵ੍ਵੰ ਕ੍ਵਚਿ ਵ◌ਾ ਕ੍ਵਚਿ।
ਸਿਯਾ ਬਹੁਲਸਦ੍ਦੇਨ, ਵ◌ਿਧਿ ਸਬ੍ਬੋ ਯਥਾਗਮੰਤਿ॥

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯੰ ਸਾਰਤ੍ਥਵ◌ਿਲਾਸਿਨਿਯੰ

ਪਠਮਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

੨. ਦੁਤਿਯਕਣ੍ਡ ਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ

ਅਵਯਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਤਿ ਸਜਾਦਜਵਯਵੀਸਮੁਦਾਯੇਨ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਮਵਯਵਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ, ਅਤੇਤ੍ਥ ਵੁਤਜਨੁਕੂਲਾਯ ਪਞ੍ਚਿਕਾਯ ਵਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਚਿਕਾਨੁ ਕੂਲਾਯ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਵ੍ਵੋਵ੍ਵਾਨੁਕੂਲਤਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ-'ਏਕਾਨੇਕਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਤੁਕਮੇਵ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਪਞ੍ਚਿਕਾਯਨ੍ਤੁ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨ ਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਦੇਵ ਮੁਭਿਨ੍ਨਨ੍ਨਾਵ੍ਵਮਵ੍ਵਾਨੁਕੂਲਤਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਵ੍ਵੋਵ੍ਵਾਨੁਕੂਲਤਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਬਜਾਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ ''ਯਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੁਤਜਾਨੁਕੂਲਾ ਪਞ੍ਚਿਕਾ ਭਵੇਯਜ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਪਕ੍ਖੋ ਜਹਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾਤਿ 'ਤੇ...ਪੇ॰... ਏਕਾਨੇਕਤ੍ਥੇਸੁ'ਤਿ ਚ, ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਯੋਜਨਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਤੇਸਂ ਜਹਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਬਹੁਪਾਠਵਿਲੋਪੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਦਿ ਪਨ ਪਞ੍ਚਿਕਾਨੁਕੂਲਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯਜ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬ ਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਬਹੁਵਿਲੋਪਾਪਤ੍ਤਿ (ਨ) ਹੋਤੀਤਿ ਏਤੇਸਂ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਕਾਨੇ ਕਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚਿ ਸਤਿ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇਨਾਪਿ ਸਹ ਘਟਤੇ, ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਕਾਨੇਕੇਸੁ ਨਾਮਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ 'ਏਕਾਨੇਕੇਸੂ'ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ

ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ ਵਾ ਯਦੇਤਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਂ, ਤਦਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕਾਨੇਕੇਸੂਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਥ ਬਲਂ, ਤਥਾਹਜੇਕਾਦੀਸੁ ਭਵਨ੍ਤਾ ਪਕਤਿਵਾਚ੍ਚਾਨਮੇਵੇਕਤ੍ਤਾਦਿਅਬਜਤਿ ਰਿਤ੍ਤਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਾਦੀਰੂਪਾਨਂ ਜੋਤਕਾ ਸਜਾਦਯੋ ਕਥਮੇਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਾਮਵਿਸੇਸਾਕ੍ਖੇਪੋ, ਤਥਾ ਇਤ੍ਥਿਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਾਨੁਪਾਦਾਨੇਪਿ ਯਤੋ ਧਾਤ੍ਵਾਦਿ ਵਾਚ੍ਚੋਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਤਤੋ, ਧਾਤੁਤਜਾਦਜਨ੍ਤੇਹਿ [ਤਜਾਦਜਨ੍ਤੁ ਵਾਚ੍ਚੇਹਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨ ਹੋਨ੍ਤੇ ਵਿਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਤਥਾ ਣਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ... ਵਿਭਤਜਨ੍ਤਾ ਵਿਧਾਨਤੋ, ਯਦੇਤਮ੍ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਂ ਤਦਾਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਵ ਏਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਤਜ੍ਜੋਤਨਾਯ ਭਵਨ੍ਤਾ ਸਜਾਦਯੋ ਕਥਮਞ੍ਞਤ੍ਥ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਵਾਤਿ ਏਕਾਨੇਕੇਸੁ ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਅਥਵਾ ਸਰੂਪੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਕਾਨੇਕਤ੍ਥੇਸੂਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ'ਤੇਚਾ'ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਕਾਨੇਕੇਸੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਅਸਤ੍ਵਭੂਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯੇਕਤ੍ਤਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਚ ਤਜਾਦੀਹਿ ਯੇਵੇਕਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਜਾਦਜਨ੍ਤੇਹਿ ਚ ਨ ਭਵੇਯੁਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤੁਰਮਾਹ-'ਯਮ੍ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਪਞ੍ਚਕਨਾਮਤ੍ਥਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸੇਵ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾਹਿ ਸਙ੍ਖਜਾਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਨਾਮ ਵਾਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਸਕਤ੍ਥੋ-ਪਸਜ੍ਜਨੇ ਚ ਸਞ੍ਞੋ ਦਬ੍ਬੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇ... ਦਬ੍ਬੇਯੇਵਾਨਜਨਯਾਦਿਵੋਹਾਰਾ, ਤਤ੍ਥ ਦਬ੍ਬਵਾਚਿਨਾ ਸਞ੍ਞੇਨ ਦਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਮਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੀਕਰਣਨ੍ਤਿ ਨਾਯੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ਨਾਮੇਨ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮਭਿਧਾਨਂ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਪਨ ਜੋਤਿਕਾ, ਇਤ੍ਥਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਚਾਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਚਿਨ੍ਤਾਯਂ–

> ਸਞ੍ਞੋ ਸਕਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾਨ, ਪਦਤ੍ਥਂ ਦਬ੍ਬਸਞ੍ਞਿਤਂ।
> ਸਮਵੇਤਂ ਵਦੇ ਲਿਙ੍ਗਂ, ਸਙ੍ਖਜਂ ਕਮ੍ਮਾਦਿਕਮ੍ਮਿ ਚੇਤਿ॥

ਏਕਾਨੇਕੇਸੁ ਸਜਾਦੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਤੇਨਾ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਪਞ੍ਚਕੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਏਕਾਦੀਸੁ ਚ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਜੋ-ਤਨੀਯੇਸੁ ਸਜਾਦਯੋ ਵਿਧਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ 'ਅਂਯੋ'ਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਸਭਾਵਤੋਤਜਾਦਿਕਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਦਜਪਿ ਸਜਾਦਯੋ ਏਕਾਨੇਕੇਸੁ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਥਾਪਿ ਏਕਾਦਯੋ ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਖਜਾਮਤ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਸਮ੍ਭਵਾਭਾਵਾ ਸਙ੍ਖਜੇਯੇ ਭਵਤੀਤਿ ਨ ਸਙ੍ਖਜਾਪਿ ਸਜਾਦੀਨਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ (ਨ) ਕੇਵਲਂ ਸਕਤ੍ਥ ਦਬ੍ਬਾਦਿਯੇਵ ਸਜਾਦੀਨਮਤ੍ਥੋ ਨ ਭਵਤਿ, ਅਪਿ ਤੁ ਸਙ੍ਖਜਾਪੀਤਜਪਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ, ਅਨੇਨ ਸਙ੍ਖਜਾ ਵਿਭਤਜਤ੍ਥੋ ਚਤੁਕ੍ਕੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋਤਜਯਮ੍ਪਕ੍ਖੋ ਨਿਰਾਕਤੋ ਪਞ੍ਚਕੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਯੋ ਜੋਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਿਕੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਤੁ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਵਾਚ੍ਚਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਪਞ੍ਚਕਨਾਮਤ੍ਥੋ ਸਕਤ੍ਥਾਦਿਕਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ਸਕਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਤਂ ਸਕਤ੍ਥੋ ਨਾਮਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਸਰੂਪਜਾਤਿਗੁਣਦਬ੍ਬਾਨਿ'ਤਿ।

ਬਲੇਨ ਯਸ੍ਸਾ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ, ਪਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੇ ਗਗਾਦੀਸੁ।
ਸਾ ਜਾਤਜਭਿਨ੍ਨਧੀਸਦ੍ਦਾ, ਸੁਤ੍ਤੁਂ ਪੁਪ੍ਫੇਸ੍ਵਿਵਾਨ੍ਵੀਤਂ॥

ਦਬ੍ਬਾਧਾਰੋ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਂ ਤਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ।
ਭਾਵਾਭਾਵਸਭਾਵੋ ਯੋ, ਸੋ ਗੁਣੋ ਨਿਗ੍ਗੁਣੋ ਮਤੋ॥

ਸਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂਵ, ਜਾਤਿਯਾ ਯਂ ਵਿਸੇਸਨਂ।
ਵਿਸੇਸੀਯਤਿ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ, ਦਬ੍ਬਂ ਤਂ ਸਮੁਦੀਰਿਤਂ॥

ਇਦਾਨਿ ਸਰੂਪਾਦਿਨੋ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥਭਾਵਂ ਜਾਤਜਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਭਾਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਸਰੂਪੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਯਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨਾਹ-'ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇਨਾ'ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਗੋਤਿ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤਵਾਚਿਨਿ ਗੋਸਦ੍ਦੇ ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਗੋਸਦ੍ਦੋ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤਮਾਹੇਤਿ ਸੋ ਜਾਤਿਂ ਵਿਸੇਸੇਤਿ ਨਾਮ। ਯਟ੍ਠਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਯਟ੍ਠਿਆਦਿਸਹਚਰਿਤਾ ਉਪਚਾਰਤੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਯਟ੍ਠਿਆਦਿਦਬ੍ਬੇਹਿ ਯਟ੍ਠਿਆਦਿਸਹਚਰਿਤਾ ਪੁਰਿਸਾ ਵਿਸੇਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ-'ਦਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਭੂਤਮ੍ਭਵਤੀ'ਤਿ, ਯਟ੍ਠਿਯੋਪਵੇਸਯਾਤਿ ਯਟ੍ਠਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯ ਯਟ੍ਠਿਦਬ੍ਬਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਪੁਰਿਸੇ ਪਵੇਸਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੁਨ੍ਤੇਪਵੇਸਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵਨਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸਕਤ੍ਥਤੋ ਪਰੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸਕਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ-'ਕਤ੍ਥਚੀ'ਤਿਆਦਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸੋਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦਣ੍ਡੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਮਿਨੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਂਸਙ੍ਖਾਤਦਣ੍ਡਾਦਿਦਬ੍ਬੇਨ ਸਹਯੋ ਸਸ੍ਸਾਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸੋਪਿ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ-'ਦਣ੍ਡਪੁਰਿਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਦਣ੍ਡੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ'ਤਿ, (ਕਿਰਿ)ਯਾ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਸਕਤ੍ਥਭਾਵੋ ਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤ ਠਾਨੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਾਚਕੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਾਭਿਮਤਂ ਸਕਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪਰੋਪਦੇਸੇਨੋਪਦਿਸਿਤੁਕਾਮੋ ਇਧ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਕਿਰਿਯਾਸਕਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਰਿਯਾਪੀ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਾਮਸਭਾਵੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਨਾਮਸਙ੍ਖਾਤਮਤ੍ਥਂ ਦਬ੍ਬਪਦਤ੍ਥੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਗੁਣਕਿਰਿਯਾਦਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਨਾਮਤ੍ਥੋ, ਨਾਮਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਰੁਲ੍ਹਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਪੁਮਿਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕ ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਹੋਤਿ... ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਨਮਤਿ, ਤੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਨਾਮੇਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ. ਸਾਮਞ੍ਞਗੁਣ ਕਿਰਿਯਾਯਦਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨਾਞ੍ਞਥਾਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤ੍ਤਂ ਨਾਮਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਯਦਿਚ੍ਛਾਨਾਮਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਨਾਮੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਏਸਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਮਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਮ੍ਪਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ 'ਤਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਭਿਧਾਯਕਤ੍ਤੇਨ ਜੋਤਕਤ੍ਤੇਨ, ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋਤਿ ਮੁਨਿਸਦ੍ਦਤੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨ ਭਵਤਿ ਚੇ, ਅਤੋਤਿ ਆਦੇਸ ਭਵਨਤੋ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ 'ਏਵਂ ਕੁਮਾਰੀ ਕੁਮਾਰਿਯੋ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਵਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਇਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਸਜਾਦੀਨਮੁਦਾਹਰਣਮਨਾਦੇਸਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਏਵਮਿਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ ਅਨਾਕਾਰਨ੍ਤਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਂ ਚੇਤਮਿਨੀ-ਨੀ-ਊ-ਤਿ-ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਦੀਨਂ, ਅਸਤਿ...ਪੇਂ... ਵਚਨੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਇਨਿਯਾਨਂ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਯਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਚ'' (੧-੪-੧੦੪) ਇਤਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ 'ਸਜਾਦੀਨਂ ਤਜਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤੀ'ਤਿ, ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸੋ (ਯੇਵਤ੍ਥੋ) ਵਿਭੱਤ੍ਤਿਚ੍ਚੇਨੇਨ ਵਿਭਜੀਯਤੀਤਿ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋਯਂ ਵਿਭੱਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕਥਮ੍ਪਨੇਤੇਸੁ ਸਜਾਦੀਸੁ ਵਿਭਜੀਯਤਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਾਕਜਤ੍ਥਾਸ੍ਸਾਨੁਗਮੋ ਯੇਨੇਵਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਯੇਨ ਯਥਾ ਚ ਵਿਭਜੀਯਤਿ ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਤਥਾ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੨. ਕਮ੍ਮੇ

ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਕਤ੍ਤੁਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਦਜਤਾਯ ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿਯਾ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਯਪਿ ਦੁਵਿਧਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ, ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ ਕਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ-'ਕਰੀਯਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੀ'ਤਿ, ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਪਦਤ੍ਥਰੂਪਂ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਚਾਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵਾਯਂ ਕਮ੍ਮਵੋਹਾਰੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਕਾਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧ ਸਬ੍ਭਾਵੇਪਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤੇਨੇਵ ਯਂ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਤਦੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ, ਕਤ੍ਤਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁ ਕਿਰਿਯਾਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਕਤ੍ਤਾਦਿਤ੍ਤੁਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਹੋਤਿ... ਯਸ੍ਮਾ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵ ਕਾਰਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਕਾਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਕਨ੍ਤੁਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਦਭਾਵੋ ਯਥਾਯੋਗਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ, ਵਾਕਜੇਕਦੇਸੇਨੇਤਜਨੇਨ ''ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਕਾ''ਦਿਨੋ ਵਾਕਜਸ੍ਸ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਚ ਏਕਵਾਕਜਤ੍ਤਂ ਸੂਚੇਤਿ, ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਮਹਾਵਾਕਜਰੂਪਤ੍ਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਟ੍ਠਾਨਿਪਿ ਵਾਕਜਾਨਿ ਆਕਙ੍ਖਾਦਿਸਭਾਵੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੁਭਵਨੇਨੇਕਵਾਕਜਭਾਵਮ੍ਪਟੀਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਵੁਤ੍ਤੀ ਹਿ–

''ਆਕਙ੍ਖਾਯੋਗ੍ਗਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਬੀਜਂ ਸਨ੍ਨਿਧਿਨੋ ਯਤੋ।
ਵਿਪ੍ਪਕਟ੍ਠਾਨਿ ਵਾਕਜਾਨਿ, ਮਹਾਵਾਕਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤੁਜਤੋਤਿ॥

ਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਕਮ੍ਮਾਦਜਵਿਸੇਸੇਨ, ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਹ 'ਦੁਤਿਯਾਦਿਕਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਯਦਜਪਿ ਤਜਾਦਿਨੋਪਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੂਰਣਿਯਾ ਦੁਤਿਯਾਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵੋਹਰਿਤੁਂ, ਤਥਾਪਿ ਸਜਾਦੀਨਂ ਦੁਕੇਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾਤਤਿਯਾ ਰੁਲ੍ਹੀਤਿ ਨਤਜਾਦੀਨਂ ਦੁਕਾਨਿ ਦੁਤਿਯਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੂਤਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਿਤੇਸੁ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਕਸਮਯਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਤ੍ਤਮਾਹ, ਅਞ੍ਞੇ ਤੁ ਸਤ੍ਤੁਵਿਧਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕਥਂ–

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਕਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਂ ਮਤਂ,
ਤਤ੍ਥੇਚ੍ਛਿਤਤਮਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਕਮ੍ਮਂਤ੍ਵਞ੍ਞਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ।
ਇਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚਾਨਿਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ, ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਮਨਿਚ੍ਛਿਤਂ,
ਤਥਾਞ੍ਞਪੁਬ੍ਬਂ ਨਾਞ੍ਞਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਞ੍ਞਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਾਦੀਨਿ ਉਪਰਿਯੇਵਾਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤਿਵਿਧਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਮੇਕੇ-ਨੇਕਧਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਿਹ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮ–

ਸਤੀ-ਸਤੀ ਵਾ ਪਕਤਿ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਪਰਿਣਾਮਿਨੀ,
ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਮਞ੍ਞੇਸਮਞ੍ਞਥਾ।
ਅਸਨ੍ਤਂ ਜਾਯਤੇ ਯਂ ਵਾ, ਯਂ ਸਨ੍ਤਮਪ੍ਪਕਾਸਤਿ,
ਉਪ੍ਪਤਜਾ-ਭਿਬਜਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ॥

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ''ਕਟਵਿਕਾਰਸ੍ਸ ਕਾਸਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਕਤਿ ਪਰਿਣਾਮਿਨੀ ਕਟਵਿਕਾਰਮ੍ਪਤਿ ਪਰਿਣਮਨ੍ਤੀ ਯਤ੍ਥਪ੍ਪਯੋਗੇ ਨ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ... ਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤੇਤ੍ਥ ਕੇਵਲਮਤ੍ਥਾਵਗਮਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਸੇਤਿ ਅਸੁਯਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਚ, ਪਕਤਿਯਾ ਤੁ ਸੁਯਜ ਮਾਨਤ੍ਤੇ ਵਿਕਾਰਿਯਂ ਸਿਯਾ, ਤੇਨੇਵ ਕਾਸੇ ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਓਦਨਂ ਪਚਤੀਤਿ ਦ੍ਵਯਤ੍ਥੇ ਕਰੋਤਿ ਪਚਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਸੇ ਕਰੋਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਪਚਤੀਤਿ ਵਿਕਾਰੀਯਤਿ, ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਓਦਨਮ੍ਪਚਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ ਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਸਤੀ ਵਾ ਪਕਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਯਤ੍ਥ ਨ ਨਿਸ੍ਸੀਯਤੇ... [(ਯਥਾ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ( ) ਸਂਯੋਗਂ ਜਨਯਤਿ ਵਿਭਾਗਮੁਪ੍ਪਾਦਯਤੀਤਿ ਸਂਯੋਗਵਿਭਾਗਾਨਂ ਕਸ੍ਸਾਪਿ ਪਕਤਿਯਾ ਅਵਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਂਯੋਗਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤੇ ਹਜਵਿਕਤੇਹੇਵ ਤੇਸਂ ਜਨਨਤੋ,

ਤਮੇਵਮਭੂਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤਪਕਤਿਕੰ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨ (ਪਕਤਿ) ਕੰ ਵਾ ਕਾਰਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਾਤਿ ਏਕੋ, ਅਞ੍ਞੇਸਮਞ੍ਞਥਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਨੂਸ੍ਸੇਤਿ 'ਅਸਨ੍ਤ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਯੰ ਅਸਨ੍ਤਮਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਜਾਯਤੇ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮੰ, ਯਥਾ ਸੁਖੰ ਜਨਯਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਮੁਪ੍ਪਾਦਯਤੀਤਿ, ਸਨ੍ਤੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਵਾ ਕੇਵਲਮਪ੍ਪਕਾਸਿਤਪੁਬ੍ਬੰ ਯੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਬਜਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਪਕਾਸਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮੰ, ਯਥਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਿਜਾਯਤਿਸਾਮਞ੍ਞਮਭਿਬਜਞ੍ਜਯਤੀ''ਤਿ, ਤਦੇਵੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮਤੇਨ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਪਕਤਿਕੰ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਕਤਿਕਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਮਤੇਨ ਅਸਨ੍ਤੰ ਜਾਯਮਾਨੰ ਸਨ੍ਤਮਪ੍ਪਕਾਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਮ੍ਪੀਤਿਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਿਤਪੁਬ੍ਬਮੇਵ ਜਾਯਤੀਤਜਸਤੋ ਜਾਨਨਾ ਨ ਬਜਤਿਰਿਚ੍ਚਤਿਚ੍ਚਾਹ-'ਅਸਤੋ ਜਨਨੰ ਕਰੀਯਤੀ'ਤਿ, ਅਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਦਨਾਦਿਨੋ ਕ੍ਲੇਦਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣਮਞ੍ਞਮਵਤ੍ਥੰ।

> ਪਕਤਜੁਚ੍ਛੇਦਸਮ੍ਭੂਤੰ, ਵਿਕਾਰਿਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੁ।
> ਗੁਣਨ੍ਤਰਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਯਾ, ਏਵੰ ਸਾ ਵਿਕਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ॥

ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਕਾਰਿਯੰ ਕਮ੍ਮੰ ਪਕਤਿਯਾ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤੰ, ਯਥਾ ਕਟ੍ਠੰ ਭਸ੍ਮੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਟ੍ਠਸ੍ਸਾਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਾਵਤ੍ਤਿ [ਪਰਾਵਤ੍ਤਿਯਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨ ਗੁਣਨ੍ਤਰਾਨਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਕਟਕੰ ਕੇਯੁਰੰ ਵਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਏਵੰ ਦ੍ਵੀਧਾ ਸਾ ਵਿਕਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਵਿਭਾਵੀਯਨ੍ਤੇਤਿ ਨ ਗਮਜਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਪਤ੍ਤਿ'ਪਾਪੀਯਤਿ ਵਿਸਯੀਕਰੀਯਤੀ'ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

> ਯਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਯਾਕਤੋ ਕੋਚਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਨਾਵਗਮਜਤੇ।
> ਦਸ੍ਸਨਾ ਵਾਨੁਮਾਨਾ ਵਾ, ਸਾ ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾ॥

ਯਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯਾਕਤੋ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤਿਸਯੋ ਕੋਚਿ ਨਾਵਗਮਜਤੇ ਨਪ੍ਪਤੀਯਤੇ ਦਸ੍ਸਨਾ ਵਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਨੁਮਾਨਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਵਾ ਯਥਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਕਤੀਨਮਤਿਸਯੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੁਮਾਨਾ ਵਗਮਨੀਯੋ, ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯੰ ਵਿਸੇਸਸਿਦ੍ਧਿਰਤਿਪਸਿਦ੍ਧਾ... ਅਤ੍ਥਲਾਭਾਖਜਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤਾ, ਵਿਕਾਰਿਯੇ ( ) [(ਏਵ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤੁ ਕ੍ਵਚਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਿਸਯੋ... ਕਟ੍ਠੰ ਡਹਤੀਤਿ ਕਣ੍ਹਤ੍ਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇਨੇਵੋਪਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਕ੍ਵਚਿਦਨੁਮਾਨਗਮ੍ਮੋ... ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਰੋਸੇਤਿ ਪਸਾਦਯਤਿ ਵੇਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਮੁਖਵਣ੍ਣਾਦਿਕਾਰਿਯਾਨੁਮੇਯਜਤ੍ਤਾ ਰੋਸਾਦਿਨੋ, ਏਵੰ ਯਤ੍ਥ ਨ ਵਿਸੇਸਸਿਦ੍ਧਿ ਅਪਿ ਤੁ ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੰ, ਸਾ ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਾ ਕਥਿਤਾ, ਆਦਿਚ੍ਚਮ੍ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਜ੍ਝੇਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਥਞ੍ਚਰਹਿ ਅਸਨ੍ਤਸ੍ਸ [ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਪਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ (ਅਕਰੋਨ੍ਤ)ਸ੍ਸ ਕਾਰਕਤ੍ਤੰ, ਨ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਰੋਨ੍ਤੰ ਕਾਰਕਮ੍ਭਵਿਤੁਮਰਹਤੀਤਿ ਉਚ੍ਚਤੇ-

> ਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਮਤਾਭਾਸੋ, ਪਗਮਬਜਤ੍ਤਿਆਦਯੋ।
> ਵਿਸੇਸਾ ਪਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਯਮਿਚ੍ਛਿਤਾ॥

ਅਤ੍ਰ ਦਟ੍ਠੰ ਸਕ੍ਕਾ ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਖਮਤਾ ਆਭਾਸੋਪਗਮੋ ਵਿਸਯਤ੍ਤੋਪਗਮੋ ਵਿਸਯਤ੍ਤੋਪਗਮਨੰ ਬਜਤ੍ਤਿ ਚੇਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਵਿਸੇਸਾ ਯਥਾਯੋਗੰ ਪਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੰ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਦਿਚ੍ਚੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਦਟ੍ਠੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਤੋਵ ਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਅਭਿਬਜਤ੍ਤਿਞ੍ਚੋਪਯਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਾਦਕਤ੍ਤੇਨਾਸ੍ਸ ਕਾਰਕਤ੍ਤਮੁਪਪਜ੍ਜਤੇ, ਤਥਾ ਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਜਾਦਿਸਦ੍ਦਗਹਿਤਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਕਾਰਕਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ , ਨਨੁ ਵਿਕਾਰਿਯਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਮੇਵ... ਤੇਨ ਰੂਪੇਨਾਸਤੋਯੇਵ ਜਨਨਤੋ, ਪਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਰੂਪੇਨਾਸਨ੍ਤਮੇਵ ਪਚ੍ਛਾ ਤਥਾ ਭਵਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚੰ-

> ਅਤ੍ਥੇਸਾ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਿਤਿ, ਸੁਖੁਮਬੁਦ੍ਧਿਗੋਚਰਪਤੀਤਜਨੁਰੋਧੇਨ,
> ਤਤ੍ਰ ਯਮ੍ਪੇਤੰ ਘਟਤੇ, ਯਥਾ ਪਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਵਤ੍ਤਨਤੋ॥

ਵਿਸੇਸਾਨੁਪਾਦਾਨਤੋਤਿ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਰੀਯਤਿ ਕਟੋ, ਕਤੋ ਕਟੋ ਚੇਵਮਾਦੀਸੁ ਤਜਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤੀਹਿ ਅਤਿਹਿਤਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁਪਿ ਏਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਾਭਾਵਾ, ਤਥਾਹਿ ਪਞ੍ਚਕੇ ਨਾਮਤ੍ਤੇ ਕਟਾਦਿਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਕਮ੍ਮਾਦਜਤ੍ਤੇ, ਤਜਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤੀਤਿ ਅਨਭਿ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜਾਖਜਸ੍ਸਾਪਰਸ੍ਸ ਵਿਭਤਜਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨਾਯ ਅਭਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਕਟਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ (੨-੩-੨) ''ਅਨਭਿਹਿਤੇ''ਤਿ (੨-੩-੧) ਵਚਨਮਧਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇ-ਕਤ੍ਤਾਦਜਤ੍ਥੇ ਜੋਤਨਾਯਾਭਿਹਿਤੇਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਸਿਯੁੰ, ਤਿਕੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖਜਾਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਵਚਨੀਯਾ, ਤਤ੍ਥ ਯਜ੍ਜਪਿ ਕਮ੍ਮਾਦਿਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਭਿਧਾਨੰ, ਤਥਾਪਜੇਕਤ੍ਤਾਦਯੋ ਨਾਭਿਹਿਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜਾਖਜਸ੍ਸਾਪਰਸ੍ਸ ਵਿਭਤਜਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਧਾਨਾਯ ਅਭਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਤਿ ''ਅਨਭਿਹਿਤੇ''ਤਿ ਵਚਨਮਧਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਸਿਯਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਤ੍ਰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦੁਤਿਯਾਦਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਧਾਨੇ ਇਦੰ ਚੋਦਜੰ ਸਿਯਾ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਪਞ੍ਚਕੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁਤਿ ਅਨਭਿਹਿਤਾ ਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਯੇਸਮੇਕਤ੍ਤਾਦੀਨੰ, ਤੇਸੂਤਜਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਯਥਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਜੋਤਨਾਯਾਭਿਧਾਨਾਯ ਚਾਤਿ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯੇਸੁਪੀਤਿ ਅਪਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਮੇਕਤ੍ਤਾਦਿੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ, ਆਸਙ੍ਕਿਯਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰਕਿਰਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਞ੍ਚਕੇ ਤਿਕੇ ਚਾ ਭਿਹਿਤਕਮ੍ਮਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੇਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਸਙ੍ਕਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਕ੍ਕਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਮੁਬ੍ਭਾਵਿਯ ਪਰਿਹਰਿਤੁੰ 'ਯਦਿਚ੍ਚਾ'ਦਿਮਾਹ, ਅਯਨ੍ਹੇਸਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਦੇਸਾ ਸਙ੍ਖਜਾ ਪਾਟਿਪਦਿਕਤ੍ਥੋ ਤਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇ ਕਮ੍ਮਾਦਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨੀਯਾ, ਤਦਾ 'ਅਨਭਿਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮੇ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਭਿਹਿਤਗ੍ਗਹਣੰ ਕਮ੍ਮਾਦਿਵਿਸੇਸਾਨਮਨੁਭਵਨ੍ਤੁਮਨਤ੍ਥਕੰ... ਅਭਿਹਿਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਾਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ, ਯਦਾ ਪਨਾਯੰ ਪਕ੍ਖੋ 'ਸਙ੍ਖਜਾ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨੀਯਾ'ਤਿ ਤਦਾ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ'' ਤਜੇਵਮਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਵਿਸਯਸਨ੍ਨਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਾਯੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ, ਸਬ੍ਬਥਾਤਿ ਪਞ੍ਚਕਤਿਕਵਾਦੀਨੰ ਚਤੁਕ੍ਕਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਮਤਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤਤ੍ਥਮਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤੰ, ਨਪੁੰਸਕੇ ਭਾਵੇ ਕ੍ਤੋ, ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਭੇਦੋ ਯਸ੍ਸ ਤੰ ਅਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤੰ, ਅਬਜਤਿਭਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਦ੍ਦਤ੍ਤੋ ਸਕਤ੍ਥਤੋ ਅਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞੰ ਯਸ੍ਸ ਓਦਨਾਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਤਬ੍ਬਾਦਿਣਾਦਿਸਮਾਸੇਹਿ ਅਭਿਹਿਤਮਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਤੇਹਿ ਅਭਿਹਿਤੇਪਜੇਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਏਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਰ-ਕਰਣੇ ਕਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਕਤੋ'ਕ੍ਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ'ਤਿ (੫-੫੬) ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਤੋ, ਸਤਿਕੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੀਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦) ਇਕੋ, ਕਮ੍ਮਤਾਗਮਜਤੇ ਕਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨੰ ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਧੁਹਿ ਕਿਮੇਕਮੁਦਾਹਰਣੰ ਦਤ੍ਤੁਮਾਚਰਿਯੇਨੇ ਤਜਤੋ ਆਹ- 'ਉਦਾਹਰਣ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨਭਿਹਿਤੇਤਿ ਵਚਨੰ ਵਿਨਾਪੀਤਿ ਵਚਨੰ ਵਿਨਾ ਏਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ-ਅਪਿਸਦ੍ਦੋ, ਸਮ੍ਭਾਵਨੇਵਾ, ਯਦਜਭਿਹਿਤੇਹਿ ਵਚਨੰ ਵਿਨਾਪਿ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯਜ, ਵਚਨਸਬ੍ਭਾਵੇ ਤੁ ਕਥਾਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਮਭਿਹਿਤੇ ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ''ਪਚ੍ਚਤੇ ਓਦਨੋ, ਕਤੋ ਕਟੋਚ੍ਚਾਦੋਪਿ ਯਦਿ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਸਿਯੁੰ ਪਠਮਾਵਿਧਾਨਸ੍ਸਾਵਕਾਸੋ ਨ ਭਵੇਯਜ ਤਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਨਭਿਹਿਤੇਯੇਵ ਕਮ੍ਮਾਦੋ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਸਕਿਰਿਯਾ (ਯੰ ਤਦ)ਭਿਬਜਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਠਮੇਵਤ੍ਵਭਿਹਿਤੇ''ਤਿ, ਨ ਨੁਚ ਪਠਮਾਯਾਕਾਰਕਮਵਕਾਸੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਪਿਲਕ੍ਖੋਤਿ [ਰੁਕ੍ਖੋ ਪਿਲਕ੍ਖੋਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦੰ ਨ ਸੂਯਤੇਤਿ ਵਿਭਤਜਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇਭਸ੍ਸਾਪਦੀਪ] ਕਿਮਿਦਮੁਚ੍ਚਤੇ ਅਕਾਰਕਨ੍ਤਿ ਯਦਜ ਕਾਰਕੰ ਨੇਦਮ੍ਪਯੋਗਮਰਹਤਿ ਤਤੋ ਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਕਿਰਿਯਾਨ ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਤਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥਸਹਚਰਿਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਯ ਪਤੀਤਿਯਾ 'ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪਿਲਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ ਕਾਰਕਤ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨ ਮਤ੍ਥੇਵੇਤਿ [ਅਤ੍ਥੇਵੇਤਿ ਞ੍ਞਤੰ ਵਤ੍ਥੰ ਪਰੰ ਪਤਿਪਾਦਯਿਤੁੰ ਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ ਞ੍ਞਣਞ੍ਚ ਸਤੋਇਤਿ ਯਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ ਤਤ੍ਰ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਪਤੀਤਿਤੁਤ੍ਥੀਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਪਦਾਨੁਸਙ੍ਗਰ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਤਿਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗਰਨਵਕਾਸਾ ਪਠਮਾ ਤਜਤ੍ਥੋ-ਭਸ੍ਸਪਦੀਪ], ਨ ਚ ਉਚ੍ਚੰ ਨੀਚੰਤਜਧਿਕਰਣਵਾਚਿਤ੍ਤੇ [ਵਾਚਿਕਾ] ਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਜਨੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਉਚ੍ਚਮਤ੍ਥੀਤਜਾਯੇਯਜਸ੍ਸੇਵ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤੰ ਨਾਧਾਰਸ੍ਸਾਤਜ ਕਾਰਕਤ੍ਤੁਮਾਧਾਰਸ੍ਸਾਤਜਵਕਾਸੋ-ਤ੍ਥਿ ਪਠਮਾਯਾਤਿ

‘‘ਪਠਮਾਵਿਧਾ ਨਸ੍ਸਾਵਕਾਸੋ ਨ ਭਵੇਯਜਾ’’ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ-ਯਂ ਹੇਤੁ ਅਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਤੋ ਪਠਮਾਤਜਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਪਠਮਾਤ੍ਥ ਮਤ੍ਤੇ’’ਤਿ (੨.੩੯) ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਾਨਤੋ ਸਿਦ੍ਧੋਯੇਵ, ਯਂ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾਨਭਿਹਿਤਵਚਨਮਨਤ੍ਥਕਮਿਚ੍ਚੇਵ ਠਿਤਂ।

ਯਞ੍ਚਾਤਿ ਚਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤੁਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਞ੍ਚ ਫਲਂ ਮਞ੍ਞਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਦੇਤ੍ਥਾਨ ਭਿਹਿਤਾਧਿਕਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਦਾ ਯਥਾ ‘ਕਤੋ ਕਟੋ’ਚ੍ਚਤ੍ਤ੍ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾ ‘ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਵਿਪੁਲਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਕਟਸਦ੍ਦਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਦੁਤਿਯਾਯ (ਵਿਪੁਲਾਦਿਗਤਸ੍ਸ) ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾ ਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪੁਲਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸਨੇਹਿ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਤੋ ਤਜਾਦਿ ਤਬ੍ਬਾਦਿਣਾਦਿਸਮਾਸੇਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਨ ਭਿਹਿਤਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਵਾਤਿ ਵਿਪੁਲਾਦੀਹਿਪਿ ਦੁਤਿਯਾਵਿਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਨਭਿਹਿਤੇ’’ਤਿ (੨-੩-੧) ਅਨਭਿਹਿਤ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰੇ ਯਞ੍ਚ ਫਲਂ ਚਿਨ੍ਤਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਰੋਤਜਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯਾਤਿ ‘ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਵਿਪੁਲਂ ਕਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨੀਯਂ ਕਰੋਤਿ’ਚ੍ਚੇਵਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਮ੍ਮਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ-‘‘ਕਟਂ ਕਰੋਮੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਪੁਲਂ ਕਰੋਮੀ ਦਸ੍ਸਨਿਯਂ ਕਰੋਮੀਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤੋਵਾਤਿ ਵਿਪੁਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਮ੍ਮਤਾ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਤਤ੍ਥੇਕਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨੇ ਪਰੇਕਸ੍ਸ ਸੁਖਮਵਲੋਕਯਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਭਿਧਾਨਾਯਪਿ ਦੁਤਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ, ਪਕਾਰਨ੍ਤੁਰਾਵਤਾਰੋ ਨਾਚਰਿਯੇ ਨੇਪਰੋਧਿਤੋਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ-‘‘ਕਟਸਦ੍ਦਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਦੁਤਿਯਾ ਕਟਜਾਤਿ ਕਮ੍ਮਮਭਿਹਿਤਵਤੀ, ਨ ਵਿਪੁਲਾਦਿਗੁਣਕਮ੍ਮਂ, ਤਤੋ ਤਦਭਿਧਾਨਾਯ ਚ ਦੁਤਿਯਾਯੇਵ ਭਵਤਿ, ਅਥਵਾ ਕਟੋਵ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯੇਨ ਵਿਪੁਲਾਦੀਹਿਪਿ ਦੁਤਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਵਿਪੁਲੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋਤਿ ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਪੁਲਾਦਯੋ ਕਤ੍ਤੁਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤਾਯੇਵ ਪਤੀਯੇਯਜੁਂ ਤਸ੍ਮਾ ਕਟਸਦ੍ਦਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਤਾ ਵਸ੍ਸਮੇਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾ ਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ। ਨਨ੍ਵੇਮਿਚ੍ਚਾਦਿਚੋਦ੍ਯਂ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤਾਯ ਸਤਿ, ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਕਟ ਕਮ੍ਮੇ-ਭਿਧਾਨਿਯੇ (ਕਤੋ) ਤਿ ਕ੍ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਉਦਾਰਾਦਿਤੋ ਕਰੋਤਜਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਦੁਤਿਯਾ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਅਵਯਵੇਨ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਵਦਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਵਯਵੇਨਾਤਿ ਵਿਸੁਂਵਿਸੁਂ, ਕਿਞ੍ਚਰਹੀਤਿ ਆਹ-‘ਸਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਕਮ੍ਮਂ ਵਦਤੀ’ਤਿ। ਹੋਤੁ ਕਾਮਂ ਉਦਾਰਾਦਿਤੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਪਠਮਾ, ਕਤਸਦ੍ਦਤੋ ਕਾ ਪਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿ ਆਹ-‘ਕਤਸਦ੍ਦਤੋ ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨ੍ਤੋਭੂਤੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ ਨਾਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ ਅਭਿਹਿਤੋ ਕਥਿਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਨੁ ‘ਕਤੋ ਕਟੋ’ਚ੍ਚਾਦੋ ਸਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋਭੂਤਨਾਮਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਠਮਾਤਿ ‘ਕਟਂ ਕਰੋਤਿ ਉਲਾਰਂ ਸੋਭਨਂ ਦਸ੍ਸਨੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਕਟਾਦਿਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਦੁਤਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਲਾਰਾਦੀਹਿ ਪਠਮਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਸਿਯਾਤਿ ਅਭਿਹਿਤਾਭਿਧਾਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਪਗਤਂ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ-‘ਕਟਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਤ੍ਵਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਟਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞੇਨ।

‘‘ਕਤ੍ਤੁਰਿਚ੍ਛਿਤਤਮ’’ਨ੍ਤੁਜਨੇਨ (੧-੪-੪੯) ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ ਤੁਮਿਟ੍ਠਤਮਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਇਚ੍ਛਿਤਤਮੇ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤਜਾਦਿਕੇਸੁਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ, ਇਚ੍ਛਿਤਤਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਾਯ, ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ ਗਾਵੁਮ੍ਪਯੋ ਦੋਹਤਿਤਜਾਦੋ(ਹਿ) ਓਦਨਾਦਜਤ੍ਥਾ ਪਚਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਰਬ੍ਭਤੇਤਿ ਓਦਨਪਯਾਦੀਨਮਿਚ੍ਛਿਤਤਮਤ੍ਤਂ, ਤਦੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-‘ਯਂ ਕਤ੍ਤੁ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਭਤ੍ਤਿਂ ਵਿਧਾਯ ਦੁਤਿਯਾਭਿਮਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪੁਨ ਪਯਾਦਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਦੋਹਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਂ ਕਰਣਾਦਿਰੂਪੇਨ ਅਕਥਿਤਂ ਗਵਾਦਿਕਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਕਾਰਕਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਅਕਥਿਤਞ੍ਚਾ’’ਤਿ (੧-੪-੫੧) ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ਤੇਨੇਵ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਤਦੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਉਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤ੍ਰ ਚੇਵਮਕਥਿਤਨਿਯਮੋ ਕਤੋ ਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰੇਨ-

ਪੁਚ੍ਛਿਚਿਭਿਕ੍ਖੀਨਂ ਦੁਹਿ,ਯਾਚੀਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੁਪਯੋਗੇ।
ਪੁਬ੍ਬਵਿਧਿਮ੍ਹਿ-ਕਥਿਤਂ, ਬ੍ਰੂਸਾਸੀਨਞ੍ਚ ਗੁਣਾਸਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ॥

ਉਪਯੁਜ੍ਜਤੇ ਇਟ੍ਠਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰੀਯਤੀਤ੍ਯੁਪਯੋਗੋ-ਪਯੋਪ੍ਪਭੁਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਵਾਦਿ, ਅਪੁਬ੍ਬਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਅਪਾਦਾਨਾਧਿਕਰਣਾਦਿ ਪੁਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਵਿਧਾਨਾਭਾਵੇ, ਵਿਧਾਨੇ ਹਿ ਮਾਣਵਕਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਫਲਾਨਜਵਚਿਨਾਤਜਾਦਿ

ਯਥਾਰਹਂ ਭਵਤਿ, ਗੁਣਾਸਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗੁਣੇਨ ਸਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ, ਗੁਣਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਸਾਧਨਂ ਧਮ੍ਮਾਦਿਕਂ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਪਧਾਨਸਾਧਨਞ੍ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਯੋਪਕਾਰਕਮੁਪਕਾਰਿਯਂ ਪਧਾਨਭੂਤਂ ਕਿਰਿਯਮਪੇਕ੍ਖਿਯ ਗੁਣੋ ਭਵਤਿ, ਚੋ-ਨ੍ਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਪਧਾਨਨ੍ਤੁ ਧਮ੍ਮਾਦਿਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ, ਉਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਞ੍ਚ ਤਂ ਪਯੋਪਭੁਤਿਚੇਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਪਯੋਪ੍ਪਭੁਤਿਨੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ, ਪਭੁਤਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਵਾਦਿਨੋ ਗਹਣਂ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਗੋਮਨ੍ਤਾਦਿਨੋ, ਦੁਤਿਯੇਨਾਦਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਧਿਕਰਣਾਦਿਨੋ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਯਾਦਿਨੋ, ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧਾਨਂ, ਦੁਤਿਯਾਵਿਧਾਨਮਭਿਮਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨੀਯਂ। ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ''ਤਥਾ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਨਿਚ੍ਛਿਤਂ'' (੧-੪-੫੦) ਇਚ੍ਚਨੇਨ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ'' (੨-੩-੨) ਤਜਨੇਨੇਵ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਤਨ੍ਨਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਯੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ''ਤਥਾ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਨਿਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਨੇਵੇਚ੍ਚਾਦਿਪਞ੍ਚਿਕਾਪਾਠਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯੁਜ੍ਜਤੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ, ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਅਤ੍ਰ ਤੁ–

> ਯਦਜਬੁਦ੍ਧਯਜਾਹਿਲਙ੍ਘਾਦਿ, ਤਦਾਹਜਾਦਿਮਨਿਚ੍ਛਿਤਂ।
> ਯਦਾ ਲਜ੍ਜਾਭਯਾਦੀਹਿ, ਤਦੇਚ੍ਛਿ ਤਤਮਂ ਮਤਂ॥

''ਤਥਾ ਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚਾਨਿਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਦਾਸਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਾ ਅਞ੍ਞਮਨਿਚ੍ਛਿਤਮਨਭਿਮਤਮਿਤਰਞ੍ਚ, ਤਤੋਯੇਵ'ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਮੁਪਸਪ੍ਪਤੀ'ਤਜਤ੍ਰ ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਨਾਨਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਤਿ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਤਨ੍ਨਸ੍ਸੇਤਿ'ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਨਾਨਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਮਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬਮਨਭਿਮਤਤ੍ਤਾ, ਨਾਪਜਨਿਚ੍ਛਿਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਤ੍ਤਾ, ਗਾਮਗਮੇਨ ਹਜਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਰਤਾ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੋਪਸਪ੍ਪਨਨ੍ਤੁ ਪਸਙ੍ਗਾਗਤਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੇਵ, ਅਤ੍ਰਾਪਿ-

> ਨੇਵਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤੁ, ਮਬੁਦ੍ਧਿਯੁਪਸਪ੍ਪਨੇ।
> ਮੂਲਂ ਵਿਸ੍ਸਮਨਤ੍ਥਨ੍ਤੁ, ਤਮਿਚ੍ਛਿਤਤਮਂ ਸਿਯਾ॥

ਬ੍ਰੂਸਾਸਿਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚਸਦ੍ਦੋਪਸਙ੍ਗਹਿਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਏਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਗਾਮਦੇਵਦਤ੍ਤਗਗ੍ਗਾਨਮਕਥਿਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਜਾਦਯੋ ਤ੍ਵਿਚ੍ਛਿਤਤਮਾ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ 'ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਗਾਵੁਂ ਪੁਰਿਸਂ ਦ੍ਵਿਜੋ'ਤਜਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਨਯਤਿਨੀ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਵਹਤਿ ਵਹ=ਪਾਪੁਣਨੇ, ਹਰਤਿ ਹਰ=ਹਰਣੇ, ਜਯਤਿਜਿ=ਜਯੇ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਲੇਚ ਏਤ੍ਤੇ ਅਯਾਦੇਸੇ ਚ ਰੂਪਂ, ਦਣ੍ਡ=ਦਣ੍ਡਨੇ ਚੁਰਾਦਿਤ੍ਤਾ ਇਮ੍ਹਿ ਰੂਪਂ, ਅਥ ''ਅਧਿਸੀਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ''ਤਜਾਦਿਨਾ (੧-੪-੪੬) ਤੇਨ ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ 'ਪਠਵਿਂ ਅਧਿਸੇਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਆਦੋ (ਤਤ੍ਥ) ਤਤ੍ਥ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਤਿ (੨-੩-੨) ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਥ ਕਾਰੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵੇਤ੍ਥ ਲੋਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਕਮੇਨੇਤਂਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਕਂ ਕਮ੍ਮਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਅਧਿਪੁਬ੍ਬ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਾਯ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਯ ਦੁਤਿਯਾ ਸਿਯਾ ਤਾਯ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਯ ਕਮ੍ਮਤਾ ਕਥਂਹਿਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨੇਵ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ ਕਦਾਚਿਕਸ੍ਸਚਿ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪਯਤਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੁਰਮਾਰਬ੍ਭਨੀਯਂ, ਤਤ੍ਥੇਵਂ ਕਿਂ ਭਵਤੋ ਮਨਸਿ ਦੋਸਧਿਜਮ੍ਭਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਦੂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਥਾ ਆਧਾਰੇ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾ, ਤਥੇਹਾਪਿ ਆਧਾਰਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨੇਵਾਹ-'ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਆਧਾਰਵਚਨਿਚ੍ਛਾ'ਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਵਂਸਦ੍ਦੂਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਤਥਾਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਪਾਨਞ੍ਚ ਆਚਾਰੋਚ ਪਾਨਾਚਾਰਂ, ਤਂਪਾਨਾਚਾਰਮਸ੍ਸ ਆਧਾਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਪ੍ਪਾਨਾਚਾਰੇ, ਪਾਨਤ੍ਥਾਚਾਰਤ੍ਥਧਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਯੋ ਨਦਜਾਦਿ ਕੋ ਆਧਾਰੋ ਸੋ ਪਾਨਾਚਾਰਵਾਯੇਵਾਤਿ ਆਹ- 'ਪਾਨਤ੍ਥਾਚਾਰਤ੍ਥਾਨਂ ਧਾਤੂਨਮਾਧਾਰੇ'ਤਿ , ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਕੇਸਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਦੂਸਤ੍ਥਕਾਰਾਨਂ, ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਆਧਾਰਵਚਨਿਚ੍ਛਾਪਕ੍ਖੇ, ਪਤਿਪਰੀਹਿ ਭਾਗੇਚੇਤਜਵਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਤਿਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਧਾਤੁਨਾ ਅਯੁਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ... ਯਦਿ ਯੁਜ੍ਜੇਯਜ ਛਟ੍ਠਿਯਾਭਾਵਾ, ਤੇਨਾਹ-'ਯਦਾਤ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਤੇਨਾਤਿ ਤਸਦ੍ਦੇਨ, ਅਪਿਸਦ੍ਦੋਪਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ।

੩. ਕਾਲ

ਯਦਾ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ'ਮਾਸਮਾਸਤੇ ਕੋਸਂ ਸਯਤਿ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਅਕਮ੍ਮਕੇਹਿਪਿ ਯੋਗੇ ਕਾਲਭਾਵ◌ਦ੍ਧਦੇਸਾਨਂ ਪਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਮਨੁਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਚ, ਯਦਾਤ੍ਵ◌ਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤੁ ਕਿਰਿਯਾਵ ਸਬ੍ਬੇਨਸਬ੍ਬਂ ਨ ਸੂਯਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕੁਤੋ ਚ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤੇਹੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤੀ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਗਮ੍ਮ ਮਾਨਕਿਰਿਯਾਯੋਗੋਪਿ ਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ... ਮਾਸਮਾਸਤੇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਆਸਨਾਦਿ [ਆਸਨਾਦੀਸੁ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਕਿਰਿਯਾਨਂ ਮਾਸਾਦਿਯੋਗੋ ਵ◌ਿਯ ਕਲਜਾਣਿਤ੍ਤਗੁਣਾਦਿਯੋਗੋ ਚ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿਪਥਮੁਪਯਾਤੀਤਿ, ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੁਣਦਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵ◌ਾ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾਭਾਵ◌ੋਤਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਗੁਲ਼ੇਨ ਮਿਸ੍ਸਾ ਧਾਨਾ ਭਜ੍ਜਿਤਯਵ◌ਾ ਗੁਲ਼ਧਾਨਾ। ਅਜ੍ਝਯਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਚ ਮਾਸਕੋਸਾਨਂ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵ◌ਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਾਭਾਵ◌ੋਤਿ ਮਾਸਸ੍ਸਾਤਿਆਦੀਸੁ ਨ ਦੁਤਿਯਾ। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਸਮਯੋਤਿ ਸਤ੍ਤਮੀਆਮਾਦਿਸਮਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤ ਮੇਵ◌ਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਯਸ੍ਸ ਸਾਕਲ੍ਲੇਨ ਵ◌ਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਾਹ, ਯਂਸਮਯਂ ਕਰੁਣਾਵ◌ਿਹਾਰੇਨ ਵ◌ਿਹਾਸਿ, ਤਂ ਏਕਂਸਮਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਯਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਵ◌ਾਸਨਵ◌ਿਹਰਣ ਕਿਰਿਯਾਹਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਾਦੀਨਮਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਯੁਤ੍ਤਂ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਿਯਮਾਸਙ੍ਕਮੁਬ੍ਭਾਵਯਤਿ 'ਯਦਾ ਤ੍ਵ◌ਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਯਥਾਪਕਤਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਥਾ ਭਵਨਂ, ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਤਮਿ ਯਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ ਬਾਹੁਲਕੇਨ ''ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ''ਚ੍ਚੇਵ ਦੁਤਿਯਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

ਤਤਿਯਾਭਿਮਤਾਤਿ ''ਅਪਵਗ੍ਗੇ ਤਤਿਯਾ''ਤਿ (੨-੩-੬) ਵਚਨੇਨ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਂਪਪਞ੍ਚਤ੍ਤਮਭਿਮਤਾ, ਕਥਮ੍ਪਨ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਂ ਕਰਣਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਕਰਣਤ੍ਤਮੇਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਤਥਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਥਾਪੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਕ੍ਕਮੇਨ ਕਰਣਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵ◌ਾ ਤਤਿਯਾਯ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ, ਸਿਯਾਤਿ ਤਤਿਯਾ ਸਿਯਾ, ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਤਂ ਕਰਣਞ੍ਚ। ਕਾਰਕਮਜ੍ਝੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਸਮਾਸੋ ਕਾਰਕਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਿਕਾਰਕਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ (ਆਹ) 'ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਤੁਸਤ੍ਤੀਨਂ ਮਜ੍ਝੇ'ਤਿ, ਅਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਏਕਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਕਤ੍ਤੁਨੋ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਤਂਸਮਵ◌ੇਤਾਨਂ ਕਤ੍ਤੁਸਤ੍ਤੀਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਕਾਲਦ੍ਧਾਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਿਭੇਦਮੇਵ ਬਜਞ੍ਜਯਮਾਹ-'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਕਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ, ਦ੍ਵ◌ੀਹੇਤੀਤੇ (ਭੁਞ੍ਜਿਕ੍ਰਿਯਾ) ਸਾਧਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਅਹਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋ ਦ੍ਵ◌ੀਹਂ ਤਸ੍ਮਿਂ। ਇਸੁਮਸਤੀਤਿ ਵ◌ਾ, ਇਸੁਮ੍ਹਿ ਆਸੋ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਵ◌ਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੇਨ ਇਸ੍ਸਾਸਸਦ੍ਦੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨਂ ਕਿਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਇਸ੍ਵਸਨੇ'ਤਿ, ਨਨ੍ਵ◌ਿਚ੍ਚਾਦਿ ਚੋਦਜਂ, ਧਨੁਪਞ੍ਚਸਤਂ ਕੋਸੋ, ਏਵਮਞ੍ਞਤੇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਛਟ੍ਠਿਯਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤਿ ਕੋਸਸ੍ਸੇਕਦੇਸੇਤਿ ਏਵ◌ਂ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ, ਮੁਤ੍ਤਸਂਸਯੇਨੇਦਂ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਸਂਸਯੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਵਧਜਾਦੋ ਤੇਨੇਤਂ ਤੁਲਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਅਭਿਮਤਾਤਿ ''ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਞ੍ਚਮਿਯੋ ਕਾਰਕਮਜ੍ਝੇ''ਤਿ (੨-੩-੭) ਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਮੀਪਞ੍ਚਮਿਯੋ ਪਪਞ੍ਚਤ੍ਤਮਭਿਮਤਾ, ਦ੍ਵ◌ੀਹੇ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ ਗਤੇਸੁ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਯਬ੍ਭਾਵ◌ੋ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿ (੨-੩੬) ਸਤ੍ਤਮੀ, ਸਕਸਕਕਾਰਕਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵ◌ਾਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਦ੍ਵ◌ੀਹਾ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਕੋਸਾ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦ੍ਵ◌ੀਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਸਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਠਿਤਂ ਲਕ੍ਖਂ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤਿ ਉਪਾਤ੍ਤਵ◌ਿਸਯੇ-ਯਮਵਧਿ, ਕੋਸੇ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਕੋਸੇ ਠਿਤਂ ਲਕ੍ਖਂ ਵ◌ਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪. ਗਤਿ

ਕਤਚਤ੍ਥਸਮਾਸਾਤਿ ਕਤੋ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਯੇਸੁ ਤੇ ਤਥਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਵ◌ੁਤ੍ਤਯੋਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਬਜਧਿਕਰਣਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ, ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਗਤਜਾਦੀਨਂ ਵ◌ਿਸੁਂਵ◌ਿਸੁਂ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤੇਹਿ ਪਰਂ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋ ਗਤਜਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮਭਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਅਥ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਪਯੋਜ੍ਜੇ'ਇਚ੍ਚੇਤਾਵਤਜੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਯੋਜ੍ਜੋ ਸਯਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਕਥਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯੇਨ 'ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤਰੀ'ਤਿ ਵ◌ਿਵਰਣਂ ਕਤਮਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਗਤਜਾਦਜਤ੍ਥ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਬੋਧਾ ਦੀਨਂ ਗਹਣਂ, ਤਕ੍ਕਿਰਿਯਾਸਮਤ੍ਥੋਵ◌ਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਗਤਜਾਦਿਕਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਤ੍ਥੋ ਏਵ ਨਿਯੁਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਕਤ੍ਤਾਵ◌ਾਤਿ ਆਹ-'ਸੋਚ ਕਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਦੁਤਿਯਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯਾਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਪਯੋਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ''ਕਮ੍ਮੇ

ਦੁਤਿਯਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ। ਕਿਂ ਲਕ੍ਖਣੋ-ਯਂ ਨਿਯਮੋ ਯਦਤ੍ਥਮਿ ਦਮਾਰਭੀਯਤਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਗਤਜਾਦਜਤ੍ਥਾਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰੀਯਿਸ੍ਸਤੇ ‘ਏਤੇਸਮੇਵੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤਥਾਚਾਬ੍ਭੁਪਗਮੇ, ਪਯੋਜ੍ਜੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨ ਕਮ੍ਮਂ ਤਜਬ੍ਭੁਪਗਮ੍ਮ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤੁਰੀ’ਤਿ ਵਿਵਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਨਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸਰੂਪਮਾਹ, ਗਤਿ ਆਦਜਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਨਿਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਯੋਜਕਬਜਾਪਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋਵ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ‘‘ਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਾਧਨਤ੍ਤਾ ਯਦਿਪਿ ਪਯੋਜ੍ਜੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਪਿ ਸੋ ਪਯੋਜਕੇਨ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਬਜਾਪਾਰਿਯਮਾਨੋ ਪਯੋਜਕਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾਰਲਕ੍ਖਣਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਮਾਨੋ ਯਦਿ ਕਮ੍ਮਂ ਨ ਹੋਤਿ ਅਵ੍ਵਥਾ ਕਿਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਵ੍ਵਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮਭੂਤੋਵ ਹੋਤੀ’’ਤਿ [(ਅਤ੍ਥੋ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ( ), ਪਤੀਯਤੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਤੀਤਿਵਸੇਨੇਵਾਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤਾ, ਸਭਾਵਤੋ ਤੁ ਪਯੋਜ੍ਜੋ ਕਤ੍ਤਾਵਾਤਿਪਿ ਞਾਪੇਤਿ, ਪਯੋਜਕੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਕੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੋ, ਅਤ੍ਥਗਹਣਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਸਦ੍ਦਾਕਮ੍ਮਕਭਜ੍ਜਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਾਕਮ੍ਮਕਭਜ੍ਜਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ, ਬੋਧਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਸੇਸੋ, ਨਨੁ ਵਚਨਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਯਤਾ ਵਚਨਮੇਵੋਪਦਸ੍ਸਿਯ ਪਞ੍ਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਥ ‘ਏਤੇਸਮੇਵਾ’ਤਜਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨੇਵ ਕਥਂ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ ‘ਏਤੇਸਮੇਵੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਯਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਵਚਨਸ੍ਸ ਏਵਕਾਰੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਵਚਨਤ੍ਤਾ ਏਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੇਨ ਯਥਾਪਠਿਤਾ ਗਤਜਾਦਯੋਵ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭੂਤਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਪਰਾਮਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇ ਸਮੇਵਾਤਿ ਕਤਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ [ਏਵੋਸਞ੍ਞਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], (ਗਚ੍ਛਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ...ਪੇ॰... ਨਹੋਤੀਤਿ) ਇਮਿਨਾ ਇਮਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਜੋਤੇਤਿ ‘‘ਯਦਿਪਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਪਯੋਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਮ੍ਪਸਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਯੋਜ੍ਜੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਨਪ੍ਪਸਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ, ਅਭਿਮਤਾਤਿ ‘‘ਗਤਿਬੁਦ੍ਧਜਾ’’ਦਿ (੧-੪-੫੨) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪਯੋਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਯੋਜ੍ਜੇਦੁਤਿਯਾਭਿਮਤਾ, ਚਰਹਿਸਦ੍ਦੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ, ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਤਦਾ ਕਥਂ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੇਸੋਤਿ ਯਦਾਚਰਹਿਚ੍ਚਾਦਿਵਾਕਜਸ੍ਸਾਵਸਾਨੇ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਵਚਨਸਮੀਪੇ’ਤਦਾ ਕਥਮ੍ਭਵਿਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਯਾਵਤਾਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਪਟੀਰੂਪਕੋ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਦਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਯਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਾ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ‘ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੇਨੇ’ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੫. ਹਰਾ

ਨਿਯਮੇਨੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਚਨਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਮਾਹ, ਸਾਪਿ ਤਤਿਯਾਪਿ [ਦੁਤਿਯਾਪਿਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ] ਯਦਾਤ੍ਵਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਹਰਤਿ ਨਾਹਾਰਤ੍ਥੇ [ਨਹਰਤਜਤ੍ਥੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਤਿ ਦੁਤਿਯਾਯ ਪਤ੍ਤਾਯ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਚ, ਵਿਭਾਸਾ ਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਾਰੇਤਿਕਰ-ਕਰਣੇ, ਲੇਤ੍ਤਾਯਾਦੇਸਾਤਿਲਤ੍ਤੁ ਏਤ੍ਤੁਅਯਾਦੇਸ੍ਸ, ਵਦ-ਵਚਨੇ, ਅਭਿਵਦਨਮਭਿਵਾਦੋ ਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ‘‘ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਨਾਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ (੫-੧੨) ਇਮ੍ਹਿ ਨਾਮਧਾਤੁ ‘ਅਭਿਵਾਦਿ’ਤਿਸੁਤ੍ਤੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ-‘ਅਭਿਵਾਦਿਸ੍ਮਾ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੬. ਨਖਾ

ਖਾਦਯਤਿ ਆਦਯਤਿ ਖਾਦ, ਅਦ=ਭਕ੍ਖਣੇ, ਅਵ੍ਹਾਪਯਤਿ ਵ੍ਹੇ=ਅਵ੍ਹਾਨੇ ਆਪੁਬ੍ਬੋ, ‘‘ਪਯੋਜਕਬਜਾਪਾਰੇ ਣਾਪਿਚੇ’’ਤਿ (੫-੧੬) ਣਾਪਿਮ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ, ਕਨ੍ਦਯਤਿ ਕਨ੍ਦ=ਅਵ੍ਹਾਨਰੋਦਨੇਸੁ।

‘‘ਵਹਿਸ੍ਸਾਨਿਯਨ੍ਤੁਕੇ’’ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤੇ ਅਯਮੇਤ੍ਥੋ ‘‘ਵਹਿਸ੍ਸਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਨਿਯਨ੍ਤੁਰਹਿਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਭਵਤੀ’’ਤਿ, ਨਿਯਨ੍ਤਾ ਸਾਰਥਿ ਕਿਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਂ ਨਿਯਾਮਕੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਪਕਾਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਕਿਰਿਯਙ੍ਗ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਿਰਿਯਙ੍ਗ ਕਿਰਿਯੋਪਕਰਣਭੂਤਂ ਬਲੀ ਬਦ੍ਦਾਦਿਂ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਣਂ, ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣੀਯੇ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ, ਵਾਹਯਤਿ ਭਾਰਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨੇਤਜਤ੍ਰ ਹਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਨਿਯਨ੍ਤਾਰਮਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਭਾਰਂ ਵਹਤੀਤਜਨਿਯਨ੍ਤੁਕੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਵਾਹਯਤਿ ਭਾਰਂ ਬਲੀਬਦ੍ਦੇ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਤੁ ਬਲੀਬਦ੍ਦਾ ਨਿਯਨ੍ਤਾ ਰਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਵਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਨਿਯਨ੍ਤੁਕਾ।

‘‘ਭਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਹਿੰਸਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ‘‘ਭਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਹਿੰਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ਕਤ੍ਤਰਿ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਭਵਤੀ’’ਤਿ, ਅਥ ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਹਿੰਸਤ੍ਥਤਾ ਭਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਹਿੰਸਾ ਹਿ ਚੇਤਨਾਵਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥਸਸ੍ਸਂ ਚੇਤਨਾਵਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਸਬ੍ਬੇ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਬ੍ਬੇਤਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ, ਭਾਵਾ ਪਦਤ੍ਥਾ, ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਾਨੁਕੂਲਹਿੰਸਤ੍ਥਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਯਦਿਵੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਨੁ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨ ਨਿਸ੍ਸਿਤਮਿਦਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਤਮੇਵੇ-ਤ੍ਥੇ-ਪਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਨ੍ਨਾਮਾਞ੍ਞਦਸ੍ਸਨੋਪਗਾਤਾਧਿਰੇਨਾਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਤਿ ਨਿਕ੍ਕਾਰਣਿਸ੍ਸਾ [ਨਿਕ੍ਕਮ੍ਮਿਸ੍ਸਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਭਵਤੋ-ਪਾਯੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਰਤ੍ਥਾਨੁਬਦ੍ਧਕਿਚ੍ਛਂ ਪਨ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਹੋਤਿ (ਹਿ) ਏਤੇਨ ਪਰਤ੍ਥੋ ‘‘ਮਤਨ੍ਤਰੇਪਿ ਸਿਦ੍ਧਿ ਸਿਸ੍ਸਾਨਂ, ਤਂਤਂ ਮਤਞ੍ਞੂਨੇ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਯਦਿਦਮਵਲੋਕੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ ਚੇਤ੍ਥਾਵਤਾਰਂ [ਚੇਤ੍ਥਕਾਰਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਲਭੇਯ੍ਯੁਂ ਏਤਾਦਿਸੋ ਚ ਪਞ੍ਞਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਵਚਨਪ੍ਪਸਾਦੋ’ਤਿ ਤਦਵਤਾਰੇਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧੇ ਭਗਵਤਿ ਕਮੇਨ ਦਲ੍ਹਂ ਪਸਾਦਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਂਤਂਬ੍ਯਾਕਰਣੋਦਾਹਰਣਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨੇਵ ਤਨ੍ਨਂਪਯੋਜਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾਪਸੁਤੋ-ਯਮਾਚਰਿਯੋਤਿ।

ਦੁਹਾਦੀਨਂ ਤ੍ਯੇਵਮਾਦੋ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਰਮਗੁਰੁਨਾ ਰਤਨਮਤਿਪਞ੍ਚਿਕਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਕਾਰੇਨ ਨਾਨਾਕਾਰਸਾਰਤ੍ਥਵੇਦਵੇਦਿਤੁ [ਵੇਦਾਵੇਦਿਤ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਾਨਂ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਾਮਿਨਾ ਮਹਾਸਾਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਰਤਨਵਰੋਪਕਾਰਕੇਨ ‘ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਣੀਯਂ’ਤ੍ਯਭਿਧਾਯ ਨਾਨਾਮਤਨ੍ਤਰਮਾਕਡ੍ਢਿਯ ਬਹੁਂ ਸਮ੍ਪਵੇਦਿਤਮਤ੍ਥਿ, ਮਯਮ੍ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਮੇਵਾਲਮ੍ਬ ਅਤ੍ਥਮ੍ਪ ਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਸਤ੍ਯਪ੍ਯਨੇਕਦਸ੍ਸਨਭੇਦੇ ਸਿਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਤ੍ਥ ਪਧਾਨੇਕਮ੍ਮਨਿਤ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਤ੍ਰ ਤ੍ਵਪ੍ਪਧਾਨੇਤ੍ਯਾਦੀ, ਯਤ੍ਰੋਭਯਤ੍ਰਾਪਿ, ਤਂਸਬ੍ਬਮਿਹ ਭਸ੍ਸਕਾਰਾਦ੍ਯਨੁਮਤਕ੍ਕਮੇਨ ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ-ਦੁਹਾਦੀਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਵਾਚੀ, ਤੇਨ ਯਾਚਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਯੁਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇ ਦੁਹਾਦੀਨਮਪ੍ਪਧਾਨੇਪਿ ਗਵਾਦੋ ਕਮ੍ਮੇ ਤ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋਤਿ ਯੋਜਨਾ । ਇਚ੍ਚਾਦਿਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ‘ਅਵਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਜਂ ਗਾਵਂ ਅਵਰੁਨ੍ਧੀਯਤੇ ਵਜਂ ਗੋ’ਇਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਗਮਨਾਦ੍ਯਤ੍ਥਾਨ ਮਿਤ੍ਯਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਬੋਧਤ੍ਥਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ। ਗਮੀਯਤੇ ਗਾਮੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਂ ਪਯੋਜ੍ਜਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ-‘ਪੁਰਿਸੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਜ੍ਜਪਿ ਗਾਮੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਯਾਪਾਰਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸੋਵ ਤੁ ਗਮਨਕਿਰਿਯਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਯਂਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਗਾਮਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸ ਕਿਰਿਯਾਤੁਲ੍ਯਫਲਤ੍ਤਾ ਗਾਮੋਪਿ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਯਪਦੇਸੇ ਕਾਰਣਂ ਭਵਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਥਾਹਿ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਗਾਮੇ ਆਸਨ੍ਨੇ ਸਤਿ ਵਦਤਿ ‘ਆਗਤੋ ਗਾਮੋ ਪਤ੍ਤੋ ਗਾਮੋ’ਤਿ, ਅਤੋਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਕਮ੍ਮਦ੍ਵਯਯੁਤ੍ਤਾ ਦੁਹਾਦਯੋ ਗਮਨਾਦ੍ਯਤ੍ਥਾਚੋਦਾਹਟਾ, ਏਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ, ਪਧਾਨੇ ਕਮ੍ਮੇਭਿ ਅਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ਪਧਾਨੇ ਕਮ੍ਮੇ, ਪਧਾਨਤ੍ਤਮ੍ਪਨ ਅਜਾਦੀਨਂ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ, ਅਜਾਦ੍ਯਤ੍ਥਾ ਹਯਾਨਯਨਕਿਰਿਯਾਰਭ੍ਯਤੇ। ਅਯਮ੍ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੋ-

‘‘ਦੁਹਿ ਯਾਚਿ ਰੁਧਿ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਭਿਕ੍ਖਿ ਚਿ ਬ੍ਰੂਵਿ ਸਾਸਿ ਚ।
ਜਿ ਦਣ੍ਡਿ ਪਤ੍ਥਿ ਮਨ੍ਥੀ ਚ, ਧਾਤੂ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੁਹਾਦਯੋ॥

ਗਤ੍ਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤਪਟ੍ਠਿਤਾ, ਗਤ੍ਯਾਦ੍ਯਤ੍ਥਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ।
ਨੀਵਹਹਰਕਸਾਚ, ਨੀਵਹਾਦੀ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ॥

ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੇਸੁ ਚੇਤੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਧਾਨੇ ਦੁਹਾਦਿਨਂ।
ਤ੍ਯਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨੇ ਨੀਵਹਾਦਿਨਂ।
ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਯੋਗਾਨੁ, ਸਾਰਾ ਗਤ੍ਯਤ੍ਥਆਦਿਨਂ’’ਤਿ॥

ਪਯੋਗੋ ਪਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਚਿਨ੍ਤਾਯਮਿਹ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

੭. ਯ੍ਯਾਦਿ

ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰਿਯਾਨਿਸ੍ਸਯੇਨ [ਕਾਰਕਨਿਸ੍ਸਯੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਦੁਤਿਯਾਯ ਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ ‘ਇਦਾਨਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਿਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਵਾ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ‘ਹਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿਪਿ ਹੋਤਿ, ਹਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਤੁ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਯੋਗਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਾਵਾਮਨ੍ਤਣੇ। ਨਨੁਚ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗੇ ਯਥਾਰਾਜਗਹਨਾਲਨ੍ਤਾਹਿ ਦੁਤਿਯਾ [(ਤਥਾ)] ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਰਾਜਗਹਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾ ਲਨ੍ਤ(ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ) ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਤੋਪਿ [ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗਤੋਪਿ] ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਦੁਤਿਯਾਤਿ ਤੇਨਾਯੋਗਾ, ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਤਂਮਜ੍ਝਂ ਤੇ ਤੇਨ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਹਿਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾ, ਅਥਵਾਬ੍ਭੁਪਗਤੇਪਿ ਤਂਯੋਗੇ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯੇਵ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਮੁਖਜਤ੍ਤਾ ਤਤੋ [ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨ ਦੁਤਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਾਪਿ ਛਟ੍ਠੀਯੇਵ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਤਞ੍ਚ ਮਞ੍ਚ ਕਮਣ੍ਡਲੁਇਤਿ, ਤਵ ਮਮ ਮਜ੍ਝੇ ਕਮਣ੍ਡਲੁਤਜਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਕਮਣ੍ਡਲੁਸਦ੍ਦਤੋ ਦੁਤਿਯਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਭਵਤਿ ਸਤੀਪਜਨ੍ਤਰੇਨ ਯੋਗੇ ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਹਿ ਕਮਣ੍ਡਲੁਨੋ ਸਕਤ੍ਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੁਮ੍ਹਮ੍ਹਾਨਨ੍ਤੁ ਪਰਤ੍ਥਾ-ਕਮਣ੍ਡਲੁਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਕਮਣ੍ਡਲੁਨੋ ਸਕਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਧਾਨਤ੍ਤੇਨਾਵਤਤ੍ਤਾ ਪਾਟਿਪਦਿਕਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਤ੍ਤਾ ਪਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮੇਵ ਭਵਤੀਤਿ ਜੀਨਿਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਿਨਜਾਸ। ਨਿਨ੍ਤਾਦਿ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਯਂ ਵਚਨਂ, ਆਕਤਿਗਣੋ-ਯਂ।

੮. ਲਕ੍ਖਣਿ

ਲਕ੍ਖਣਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁਤਿ ਨਾਮਸ੍ਸਾ [ਕਸ੍ਸਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਯਮਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ ‘ਅਭਿਨਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤੇਨਾਤਿ ਅਭਿਨਾ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸ ਕਾਰਣੇਨ, ਲਕ੍ਖਣਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਤੁ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਆਹ-‘ਤਤ੍ਥੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਦੁਵਿਧੋ ਹੇਤੁ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰੇ ‘‘ਜਨਕੋ ਞਾਪਕੋ ਚੇਤਿ, ਦੁਵਿਧਾ ਹੇਤਵੋ ਸਿਯੁ’’ਨ੍ਤਿ (੨੫੨), ਸਮੁਪਲਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਸਮੁਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਂ ਞਾਪਕਂ, ਨ ਤੁ ਜਨਕਂ, ਸਙ੍ਕੇਤੋਪਿ ਲਕ੍ਖਣਮੁਚ੍ਚਤੇ ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ ਕਾਰਿਯਮਾਨੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਜਨਕਸ੍ਸਾਪਜਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤੇਨ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ‘‘ਅਨੁਨਾ’’ (੨-੧੦) ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਞ੍ਚਿਪਕਾਰਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਤ੍ਥਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ। ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭੂਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਭੂਧਾਤੁ ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਰੁਕ੍ਖੋਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਞਾਪਕਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ… ਰੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਜੁਯਾ ਞਾਪੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਆਚਰਿਯਜਿਨਿਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਿ ਪਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਣ੍ਣਯਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਦਂ ਮਤਂ-

> ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਜੋਤਕੋ ਨਾਯਂ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨ ਵਾਚਕੋ।
> ਨਾਪਿ ਕ੍ਰਿਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖੀ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤੁ ਭੇਦਕੋਤਿ॥

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਅਯਮਭਿ ਅਭਿਨਨ੍ਤਿਤਜਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਜੋਤਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਾਚਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਿਕ੍ਕੋਸਮ੍ਬੀਤਜਤ੍ਥ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖੀ ਨਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਨਾਪਿ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਾ ਪੇਕ੍ਖੀ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਤੁ ਭੇਦਕੋ ਵਿਸੇਸਕੋ ਭਵਤੀ’’ਤਿ ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਅਞ੍ਞੇ ਤ੍ਵਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ, ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ ਇਤਿਏਵਂ ਪਤ੍ਤਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਤ੍ਵਾਤਿਵੁਤ੍ਤਰੁਕ੍ਖਪਾਪਨਕਿਰਿਯਾਯ ਜਨਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਥਾਹਿ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜੁਯਾ ਪਾਪਨਾਭਾਵੇ ਵਿਜ੍ਜੁਯਾ ਲਕ੍ਖਿਯਾਯ ਤਲ੍ਲਣਸ੍ਸ ਚ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯੋ ਲਕ੍ਖਿਯਲਕ੍ਖਣਭਾਵੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਕੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ ਭਵੇਯਜ, ਨਨੁ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਅਭਿਨਾ ਜੋਤੀਯਮਾਨੇ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਕਥਂ ਜੋਤੀਯਤੀਤਿ ਆਹ-‘ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋਚ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨਾ’ਤਿ, ਤਥਾਚੇਤਜਾਦਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤਂ ਦੋਸਮੁਬ੍ਭਾਵਯਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਯ ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਯ ਪਰੇਹੇਵਾਭਿਧੀਯਮਾਨਮ੍ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ, ਪਰਿਹਾਰੋਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾਸ੍ਸਾਪਿ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸਾਦੁਟ੍ਠਤਾਖਜਾਪਨੇਨੇਸੋਪਿ ਪਕ੍ਖੋ-ਬ੍ਭੁਪਗਤੋਤਜਵਸੇਯੋ, ਅਤੋਯੇਵੁਪਰਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਪਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਬਜਾਖਜਾਯਤੇ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਧੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਇਤ੍ਥਮ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨਾਵਟ੍ਠਿਤਾ ਮਾਤਾ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ-‘ਮਾਤੁਯਾ’ਤਿਆਦਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਸਯ ਭਾਵੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਯੀਭਾਵੇਨ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਜਾਤੋ, ਸੋ ਮਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ, ਸੋਚਾਤਿਨਾ ਜੋਤੀਯਤੀਤਿ ਮਾਤੁ ਤੇਨਾਭਿਨਾ ਯੋਗੋਤਿ ਆਹ-‘ਯ੍ਵਾਯ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਮਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਇਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਰਣਭੂਤਾਯ, ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ‘‘ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ

ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨਾਪਜਵਿਨਾਭਾਵੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੋਭਿਨਾ ਜੋਤੀਯਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਮਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਭਿਨਾ ਜੋਤੀਯਤੀਤਿ 'ਮਾਤੁ ਤੇਨ ਯੋਗੋ'ਤਿ ਚ (ਵੁਚ੍ਚਤਿ)... ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਯਾ ਤਗ੍ਗਤਾਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾਯ ਉਭਯਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਜੋਤਨਤੋ''ਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਠਿਤਿਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਠਿਤਿਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਸੰ ਰੁਕ੍ਖਾਨੰ ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਰੁਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋਤਿ ਞਾਪੇਤਿ, ਠਿਤਿਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾ ਸਾਧਜਰੂਪਾ ਠਿਤਿਕਿਰਿਯਾ ਰੁਕ੍ਖਤੋ ਪਰੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ, ਅਚੇਤਨਾਨੰ ਰੁਕ੍ਖਾਨਮਪੇਕ੍ਖਾਵਿਰਹੇਪਿ ਲੋਕਮ੍ਪਤੀਤਿਵਸੇਨ 'ਪਿਪਤੀਸਾ'ਦੀਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਠਾਨਾਪੇਕ੍ਖਣਕਿਰਿਯਾਯਸਾਧਜਸਾਧਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਜਾਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜੰ, ਸੋ ਚ ਰੁਕ੍ਖਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ-ਭਿਨਾ ਜੋਤੀਯਤੀਤਿ ਆਹ-'ਸੋ'ਤਿਆਦਿ, ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇਨੇਵ ਜੋਤਨੀਯਾਤਿ ਵਿਚ੍ਛਾਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ ਸਤੀਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ [ਵਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਕਿਮਤ੍ਤੇਤਜਾਦਿਵਚਨੰ ਵਿਚਾਰੇਰੇਤਬ੍ਬੰਵਿਤਤ੍ਤਿਯਾ ਅਬਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਚ ਵਿਚ੍ਛਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਾ, ਲਕ੍ਖਣਿਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਿ ਹਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨੰ] ਜੋਤੇਤੁਮਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਵਿਚ੍ਛਾਯ ਜੋਤਨਾਯ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਵਚਨੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੯. ਪਤਿ

ਉਪਾਦਿਯਮਾਨੋਤਿ ਅਬ੍ਭੁਪਗਮ੍ਮਮਾਨੋ, ਯਦਿ ਪਨ ਉਪਾਦਿਯਮਾਨੋ ਭਾਗੋ, ਅਨੁਪਾਦਿਯਮਾਨੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਯੋ ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤਗਰਕੁਟ੍ਠਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਿਸੇਸਾ, ਮਮਾਭਜਤੀਤਿ ਮੰ ਆਭਜਤਿ, ਮਮ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੦. ਅਨੁ

ਨਤੁਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਯਾ ਹੇਤੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੁ ਸਙ੍ਕੇਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਕਥੰ ਲਕ੍ਖਣੇ ਦੁਤਿਯਾਤਿ ਹੇਤੁਤ੍ਤੇਪਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤੁਮਸ੍ਸ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਸਾਧਮ੍ਮਪਯੋਗੇਨਾਨ੍ਵਯਮਾਹ-'ਯੰ ਸਕਿਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਸਚ੍ਚ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ, [ਪਕ੍ਖੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਕਪ੍ਪਨਤ੍ਤਾਤਿ ਹੇਤੁ, ਯੰ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਕਪ੍ਪਤੇ ਤਮ੍ਪਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਭਵਤਿ, ਯਥਾ'ਅਪਿ ਭਵੰ ਕਮਣ੍ਡਲੁਪਾਣਿੰ ਸਿਸ੍ਸਮਦ੍ਦਕ੍ਖੀ'ਤਿ ਸਾਧਮ੍ਮਪਯੋਗੇਨਾਨ੍ਵਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕਪ੍ਪਤੇਤਿ ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਮਣ੍ਡਲੁ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਕਮਣ੍ਡਲੁਪਾਣੀ, ਅਪੀਤਿ ਪਞ੍ਹੇ, ਕਦਾਚਿ ਕੇਨਚਿ ਕਮਣ੍ਡਲੁਪਾਣੀਸਿਸ੍ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਸੋ ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਤਿ 'ਅਪਿ'ਤਜਾਦਿਨਾ, ਅਥ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਹੇਤੁਨੋਪਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤੁਮਤ੍ਥੁ ਤਥਾਪਿ ਪਰਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਤਤਿਯਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦਯਮਾਹ 'ਨ ਨ੍ਵੇਵਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨਾਤਿ ਅਪਵਾਦਪੁਬ੍ਬਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ, ਤਥਾਹਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਪਵਾਦੋ ਹੋਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਤਤਿਯਾਵਿਧਿ... ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਛਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤ੍ਤਾਯ ਹੇਤੁਤਤਿਯਾਵਿਧਾਨਤੋ ਉਪਪਦਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਧਿਪਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾਪਵਾਦੋ... ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਿਸੇਸਾਭਿਬਜਤ੍ਤਿਹੇਤੁਨੋਪਪਦੇਨ ਯੋਗੇ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਧਾਨਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਤਤਿਯਾਵਕਾਸੋ 'ਧਨੇਨ ਕੁਲ'ਨ੍ਤਿ, ਉਪਪਦਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾਵਕਾਸੋ 'ਰੁਕ੍ਖਮਨੁਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ'ਤਿ, ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਮਨੁ ਪਾਵਸ੍ਸੀਤਿ ਤੁ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇ-ਪਵਾਦਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇ ਸਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਦੁਤਿਯਾ ਭਵਤਿ।

੧੧. ਸਹ

ਸਹਤ੍ਥੇ-ਨੁਨੋ ਵਤ੍ਤੁਨੇ ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਯੋਗੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ'ਪਬ੍ਬਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੨. ਹੀਨੇ

ਵਿਸਯਭਾਵੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਹੀਨਤ੍ਥੇਤਿ ਵਿਸਯਸਤ੍ਤੁਮਿਤ੍ਤੁਮਾਹ, ਵਿਜਾਨਨਪ੍ਪਕਾਰਮਾਹ-'ਹੀਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤੇਨਾਤਿ ਅਨੁਨਾ, ਕਥੰ ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੁੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸ੍ਸਾਤਿ ਹੀਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਹੀਨੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ,

ਯਤੋਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਦਿਕੋ, ਹੀਨੇਤਿ ਪਞ੍ਞਵਤ੍ਤਾਦਿ(ਤੋ ਨਿਕ੍ਕਟ੍ਠੋ, ਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਦਿਕੋ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ) ਹੀਨਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਜਾਯਤੇ... ਤਬ੍ਬਿਸਯੇ ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਤਾ ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਹੀਨੁਕ੍ਕਟ੍ਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਨ ਅਤਿਸਾਯਨਾਦਿਕਾਯ ਕਾਯਚਿ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੪. ਸਤ੍ਤ

ਕਿਨ੍ਤੁਂ ਆਧਿਕਜਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਅਧਿਕਾਧਿਕੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ'ਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਕੀ=ਖਾਰੀ, ਅਥਾਧਿਕੀਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਕਾਧਿਕਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਥਮਵਸੀਯਤੇ ਨਹਜਤ੍ਰਾਧਿਕੀ ਕੋਚਿ ਸੂਯਤਿਚ੍ਚਾਹ-'ਨਵਿਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਾਧਨੇ, ਤਦੋਪਸਦ੍ਦੇਨਯੋਗੋਤਿ ਤਦਾ ਉਪਸਦ੍ਦੇਨਾਧਿਕਿਨੇਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਧਿਕਸ੍ਸਾਪਜੁਪਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗਾ ਤਤੋਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਤ੍ਤਮੀਤਜਾਹ-'ਅਧਿਕਮ੍ਹਾਤ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਥਾ ਏਕਾਯੇਵ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਉਭਯਗਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜੁਸਙ੍ਖਾਤਲਕ੍ਖਿਯਾ ਸਤ੍ਤਮਜਭਾਵੋ, ਏਵਮਿਧਾ ਪੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਸਮਾਧਿਮਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਲਕ੍ਖਿਤਾ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਮਜ ਭਾਵੋ'ਤਿ, ''ਮਾਣਿਕਾ ਚਤੁਰੋਦੋਣਾ, ਖਾਰਿਤ੍ਥੀ ਚਤੁਮਾਣਿਕਾ''।

੧੫. ਸਾਮਿ

ਕਿਨ੍ਤੁਂ ਸਾਮਿਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਸਸ੍ਸਾਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ'ਤਿ, ਕਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਜਨਿਤੋਤਿ ਆਹ-'ਪਰਿਪਾਲਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਜਨਿਤੋ'ਤਿ, ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਸਾਮਿਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖੋ ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਾਨੇਕਵਿਧਤ੍ਤਾ ਆਹ'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ'ਤਿ, ਆਖਜਾਯਤੇਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਧੀਯਤੇ ਞਾਪੀਯਤੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ-ਪਨੀਤੋਤ੍ਥੋ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਮਨੁਵਦਿਯਮਾਨਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਞ੍ਚ ਵਿਧੀਯਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਨੁਮਾਹ-'ਯਥਾ ਯੋ ਕੁਣ੍ਡਲੀ ਸੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ'ਤਿ, ਕੁਣ੍ਡਲਿਤ੍ਤਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧਂ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਤ੍ਤਮਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਕੁਣ੍ਡਲਿਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਥੇਵੋਭਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤੇਪਜੁਪਸਜ੍ਜਨਤੋਵ ਛਟ੍ਠੀ 'ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ'ਤਿ, ਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤੋ 'ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਰਾਜਾ'ਤਿ, ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਿਬਜਞ੍ਜਨਕੇਨਾਧਿਨਾ ਯੋਗੇਪਿ ਵਿਸੇਸਨਤੋਵ ਭਵਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਤੋਤਿ ਆਹ-'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ। ਬਜਤਿਰੇਕਮਾਪਾਦੀਯਤੀਤਿ ਕਾਰਕਛਕ੍ਕਤੋ ਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਤਂ ਆਪਾਦੀਯਤਿ ਪਾਪੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਭਯਤੋਤਿ ਸਂਤੋ ਸਾਮਿਤੋ ਚ, ਅਧਿਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚਾਲਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਾਲਾ ਸਨ੍ਤਕਾ [ਸਾਮਿਨੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਨ੍ਤਕਾ [ਸਾਮਿਨੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਹਿ ਪਞ੍ਚਾਲਾ, ਨ ਸਾਮਿ [ਨਸਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਅਧਿਪਞ੍ਚਾਲੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਸਾਮੀਤਜਤ੍ਥੋ।

੧੬. ਕਤ੍ਤੁ

ਕਿਂ ਲਕ੍ਖਣੋ-ਯਂ ਕਤ੍ਤਾਇਚ੍ਚਾਹ-'ਕਤ੍ਤਰਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਗਚ੍ਛਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਚ੍ਚਾਦੋ ਕਤ੍ਤਰਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਪਚਤਜੋਦਨਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਚ੍ਚਾਦੋ ਕਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਰੋਤੀਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥ ਬਜਪਦੇਸੋਵ ਸਿਦ੍ਧੋ-ਯਂ ਕਤ੍ਤੁ ਵੋਹਾਰੋਤਿ ਞਾਪੇਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸਕੇ ਕਮ੍ਮੇ ਸਯਮੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਨੁਭਵਤੀਤਿ'ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ-

> ਪਧਾਨਤਾਯ ਯੋ ਕਤ੍ਤੁ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਂ ਕੁਰੁਤੇ ਕ੍ਰਿਯਂ।
> ਸਾ ਕਤ੍ਤਾ ਨਾਮਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਾਤਜਯਂ ਦ੍ਵਿਧਾਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਰਿਸੇਨ ਕਰੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਨਨੁ ਕਿਰਿਯਾ-ਯਮਬਜਵਧਾਨੇਨ ਕਰਣਾਧਿਕਰਣੇ ਹੇਵ ਸਾਧਜਤੇ ਕਤ੍ਤਾਰਾ ਤੁ ਦੂਰਟ੍ਠੇਨ, ਤਥਾਸਤਿ ਕਥਮਨੇਕਸਾਧਨਸਾਧਨੀਯਂ ਕਿਰਿਯਂ ਕਤ੍ਤਾਵ ਕਰੋਤਿ ਮੁਖਜਭਾਵੇਨਾਪਰੇਤ੍ਵਮੁਖਜਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ-

ਕਤ੍ਤੁਤੋਵ੍ਵੇਸਮੁਬ੍ਭੂਤਜਾ, ਵਿਵਿਤ੍ਤਾਲੋਚਨਾਦਿਨਾ [ਵਵਿਵੇਕੇਚ ਦਸ੍ਸਨਾਤਿ ਵਾਕ੍ਯਪਦੀਯੇ, ਪਵਿਵੇਕੇਚ ਕਾਰਕਨ੍ਤਰਾਮਭਾਵੇਦਿਸ੍ਸਤੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿਕ੍ਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਭਵਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਤਿਤਟੀਕਾ, ਤਤਿਯਪਾਥਾਨੰਪਾਤ ੧੦੦, ਨੰਪਾਤ ੨੪੩]।

ਦੂਰਾਦਪਜੁਪਕਾਰਿਤ੍ਤੇ, ਕਤ੍ਤੁ ਵਾਤ੍ਤੁਪ੍ਪਧਾਨਤਾ॥

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ''ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਸਕਾਸਾ ਅਵ੍ਵੇਸਂ ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਉਬ੍ਭੂਤਜਾ ਸਮ੍ਭਵੇਨਚ, ਤਥਾਹਿ ਪਸਿਦ੍ਧਕਰਣਸਭਾਵੋਪਿ ਫਰਸੁ ਕਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤੁਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਧਿਕਰਣਮ੍ਭ ਵਤਿ'ਫਰਸੁਮ੍ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਛਿਨ੍ਦਤੀ'ਤਿ, ਵਿਵਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਰਣਾਦੀਹਿ ਪੁਥਬ੍ਭੂਤਸ੍ਸ, ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਕਿਰਿਯਾਯ ਆਲੋਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ ਭਵਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ [ਵੁਥਬ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾਨੇਨ ਆਲੋਚਨੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨਚ ਕਤ੍ਤੁਨੋਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨਦੇਵਦਤ੍ਤੁਂ ਭਵਤਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਕਰਣਾਦਿਨੋ (ਤਦਧੀਨ) ਪਵਤ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਗਹਣਂ, ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਦੂਰਤੋ ਉਪਕਾਰਿਤ੍ਤੇਪਿ ਕਤ੍ਤੁਯੇਵ ਸਪ੍ਪਧਾਨਤਾ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਪੁਨਪਿ-

ਥਾਲਜਾਦੀਨਨ੍ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ, ਹੋਤੇਵਾਚੇਤਨਾਨਪਿ।
ਯਤੋ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤਜਤ੍ਥੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਤਜਾਸੇਨ-ਨਾਦਿਨਾ॥

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ''ਅਚੇਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਥਾਲੀਅਸਿਆਦੀਨਂ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤੁਮ੍ਭਵਤਿ ਯਥਾਵਣ੍ਣਿਤਸਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇਪਿ, ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ ਯਤੋ ਕਾਰਣਾ ਅਤ੍ਥੇ ਅਤ੍ਤੁਨੋ ਅਭਿਧੇਯਜੇਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨਾਦਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਜਾਸੇਨਭਵਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਥਾਲਜਾਦੀਨਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਕਤਂ, ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ''ਅਵ੍ਵਥਾ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ, ਅਵ੍ਵਥਾ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ, ਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਬਾਹਜੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਬਜਾਪਾਰਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾਹਿ–

ਅਵ੍ਵਥੇ ਵਾਗ੍ਗਿ ਸਂਸਗ੍ਗਾ, ਦਾਹਂ ਦਡ੍ਢੋਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ।
ਅਵ੍ਵਥਾ ਦਾਹਸਦ੍ਦੇਨ, ਦਾਹਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਤੀਯਤੇ॥

ਬਾਹਜਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਭਾਵੋ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਜਾਸੇਨ ਅਨਾਦਿਨਾ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਬਾਹਜੇ ਵਤ੍ਥੁਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਥਾਲਜਾਦੀਨਂ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਚ ਪਨ–

ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਦੋ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ, ਸਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤ ਹੇਤੁਹਿ।
ਕਤ੍ਤੁਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ, ਕਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਾਵ ਞਾਯਤੇ॥
ਏਕਸ੍ਸਾਮੁਖਜਵਤ੍ਥਾਹਿ, ਭੇਦੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇ।
ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਕਰਣਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ ਚੋਪਜਾਯਤੇ॥

ਵੁਤ੍ਤੇਹੀਤਿ 'ਕਤ੍ਤੁਤੋਵ੍ਵੇਸਮੁਬ੍ਭੂਤਜਾ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਸਦ੍ਦਾਵਾਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਤੇਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ ਕਤ੍ਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਧਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਸਦ੍ਦਤੋਵ ਕਤ੍ਤਾ ਪਤੀਯਤੇ, ਨਿਯਮੇਨ ਨ ਵਤ੍ਥੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਮੁਖਜਾ ਵਤ੍ਥਾਹੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਦਾਕਾਰਤਾਯ ਪਰਿਣਾਮਾਵਤ੍ਥਾਹਿ, ਹਨ੍ਤੁਜਤ੍ਤੁ ਨਾਵਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵਾਤ੍ਤੁਨੋ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾਦਿ ਜਾਯਤੇ, ਅਤੋਯੇਵਾਚ੍ਚਨ੍ਤੁਮਸਨ੍ਤੋਪਿ ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਜਨਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤਾ ਭਵਤਿ 'ਅਙ੍ਕੁਰੋ ਜਾਯਤੇ'ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਿ–

ਪੁਰਾਸਵ੍ਜਨਿਤੋ [ਪੁਰਾਸਵ੍ਜਾਤਿਤੋ] ਭਾਵਾ, ਬੁਦ੍ਧਯਵਤ੍ਥਾਨਿ ਬਨ੍ਧਨੇ।
ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ ਸਤਾਵ੍ਵੇਨ, ਕਤ੍ਤਾ ਭਵਤਿ ਜਾਤਿਯਾਇਤਿ॥

ਸਤਾ ਅਵ੍ਵੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਨਾ।

ਕਿਨ੍ਤੁ ਕਰਣੰ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ-'ਯੋ ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ, ਯੋਤਿ ਯੋ ਪਦਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਦੀਪੇਤਿ ''ਕਰਣਬ੍ਯਪਦੇਸਾਯ ਸੁਤ੍ਤੁਨੁਰਾਭਾਵੇਪਿ ਕਰੋਤ੍ਯਨੇਨੇਤਿ ਕਰਣਨੁਜਨੁਵਤ੍ਤੋ ਪਸਿਦ੍ਧੋ-ਯੰ ਕਰਣਵੋਹਾਰੋ''ਤਿ, ਅਤ੍ਰੇਦੰ ਪਟਿਭਾਨੰ–

> ਯੰ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੰ ਕਤ੍ਤੁ, ਕ੍ਰਿਯਾਯਚ੍ਚਨੁਸਾਧਨੰ।
> ਕਰਣਨ੍ਤੁੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਜ੍ਯਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰਭੇਦਤੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਯੰਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੰਤ੍ਯਾਦਿਨਾ ਇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ-''ਨ ਵਤ੍ਥੁਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰਣੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਨ ਪਸਿਦ੍ਧਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਫਰਸੁਆਦੀਨੰ 'ਫਰਸੁ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਫਰਸੁਮ੍ਹਿ ਛਿਨ੍ਦਤੀ'ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਧਿਕਰਣਤ੍ਤੁਸ੍ਸਪਿ, ਪਸਿਦ੍ਧਾਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਮ੍ਭਵੇ ਥਾਲ੍ਯਾ ਪਚਤੀ'ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਤੁਸ੍ਸਪਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤੋਯੇਵ ਕਰਣੰ ਕਾਰਕੰ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਦੁਵਿਧਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੋਤੀ'ਤਿਆਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਸਿਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਬਾਹਜੰ, ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤ੍ਯਬ੍ਭਨ੍ਤੁਰੰ। ਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਕਾਰਕਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤੁਮਾਹ। ਪਕਤਿ ਯਾਭਿਰੂਪੋਚ੍ਚਾਦੋ ਕਿਰਿਯਾਯਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਤ੍ਤੁੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾ ਛਟ੍ਠੀ ਸਿਯਾ, ਸਮੇਨ ਧਾਵਤੀਤ੍ਯਾਦੋ ਤੁ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤੁੰ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਾ ਸਿਯਾ, ਸਮੰ ਧਾਵਤਿ ਵਿਸਮੰ ਧਾਵਤੀਤ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਤਥਾ ਦ੍ਵਿਦੋਣੇਨਾਤਿ ਦ੍ਵੇਦੋਣੇ ਕਿਣਾਤੀਤ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਪਞ੍ਚਕੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚ ਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕੋ ਪਞ੍ਚਕੰ ਵਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸਵੋ ਕਿਣਾਤਿ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਕਿਣਾਤੀਤ੍ਯਤ੍ਥੋਤਿ ਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰੇਨ 'ਤਤਿਯਾ ਵਿਧਾਨਾਯੋਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ'ਕਤੰ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਪਕਤਿਆਦੀਹੀ'ਤਿਆਦਿ, ਯਤ੍ਥੇਸੰਕਰਣਭਾਵੋਤਿ ਯਸ੍ਸੰ ਕਿਰਿਯਾਯਮੇ ਸਮ੍ਪਕਤ੍ਯਾਦੀਨੰ ਕਰਣਤ੍ਤੁੰ, ਤੰ ਕਿਰਿਯੰ ਕਥਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਬ੍ਯਭਿਚਾਰਤੋ ਆਹ-'ਭੂ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਕਤਿਯਾਭਿਰੂਪੋਤਿ ਸਭਾਵੇਨਾਯਮਭਿਰੂਪੋ ਭਵਤਿ, ਨ ਤੁ ਵਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਨੇਤ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਕਰੋਤਿਸ੍ਸ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਤੇ ਪਨ ਪਕਤਿਯਾਭਿਰੂਪੋ ਕਤੋਤਿਆਦਿ, ਤਦਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ ਤਤਿਯਾ, ਯੰ ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਗੋਤ੍ਤੋ ਗੋਤਮੋ ਨ ਹੋਤਿ ਅਤੋਚ ਗੋਤਮੋ ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਨੁਚ ਦ੍ਵਿਦੋਣ ਪਞ੍ਚਕਾ ਕਯਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਦੋਣਾਦਿਨਾ ਕੇਯਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਕਿਮੁਚ੍ਚਤੇ'ਕਯਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵਿਦੋਣਪਞ੍ਚਕਾ ਕਰਣਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀ'ਤ੍ਯਾ ਸਙ੍ਕੀਯਾਹ-'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੁੰ ਹੋਤਿ-''ਦ੍ਵਿਦੋਣਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਨ ਗਯ੍ਹਪਗੰ ਵਤ੍ਥੁਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਦ੍ਵਿਦੋਣਾਦ੍ਯਤ੍ਥੰ ਮੂਲੰ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾ ਭਿਹਿਤਨ੍ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੁਦੋਸਾਵਸਰੋ''ਤਿ।

੧੭. ਸਹ

ਯਥਾਕ੍ਕਮਮਾਗਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਥੂਲਤ੍ਤੁਗੁਣੇਨ ਗੋਮਨ੍ਤੁਦਬ੍ਬੇਨ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਤੰ ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ, ਉਦਾਹਰਣਮਤ੍ਤੁੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁੰ 'ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਵਾ'ਤਿਆਦਿ, ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਹਾਗਤੋਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਕਤ੍ਤਾਰੋ ਪਧਾਨਾਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ, ਤੇਸੁ ਪਧਾਨੇ ਕਾਰਿਯਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਞਾਯੇਨ ਵਾ ਬਹੁਲੰਵਚਨੇਨ ਵਾ ਪਧਾਨੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਤਰੇ'ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਤਿਯਾ'ਤ੍ਯੇਵ ਤਤਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਤਤੋ-ਯੰ ਵਚਨਾਰਮ੍ਭੋ-ਨਤ੍ਥਕੋਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋਚੋ ਦੇਤਿ 'ਨਨ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤ੍ਤੇਨਾਭਿਧੀਯਤੇ ਪਿਤੇਤਿ ਪਧਾਨਕਤ੍ਤਾ, ਤੁਲ੍ਯੇਪਿ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਪਿਤਾਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਿਤਾਤ੍ਰ ਪਧਾਨੰ ਸਦ੍ਦਚੋਦਿਤਤ੍ਤਾ, ਪੁਤ੍ਤੋ-ਪ੍ਪਧਾਨਮਸਦ੍ਦਚੋਦਿਤਤ੍ਤਾ , ਸਦ੍ਦਬ੍ਯਾਪਾਰਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਪਧਾਨਾਪ੍ਪਧਾਨਾਯ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ, ਪਿਤੁਰੇਵਾਤ੍ਰਾਗਤਾਦਿਸਦ੍ਦਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਾ ਆਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਦ੍ਦੇਨੋਚ੍ਚਤੇ, ਨੇਤਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਸਭਾਵਤੋ, ਤਥਾ ਵਿਧਾ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਿ ਯਤੋ ਪਿਤੁਰੇਵਾਤ੍ਰ ਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁੰ, ਨ ਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ, ਏਵਞ੍ਚਾਗਤੋਚ੍ਚਾਦੋ ਏਕਵਚਨਮੁਪਜ੍ਜਤੇ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਬਹੁਵਚਨੰ ਸਿਯਾ, 'ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਆਗਤਾ'ਤਿ। (ਯਦਿ) ਵੁਤ੍ਤੁਨਯੇਨ ਤਤਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਾ 'ਸਿਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਯਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਯਮਾਯ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪਾਯ ਵਾ' ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਯਮੋ, ਨਾਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪੋ, ਤਤੋ ਕਿਮਨੇਨ ਯੋਗੇਨਾ ਤ੍ਯਾਸਯੇਨਾਹ-'ਅਪ੍ਪਧਾਨੇਯੇਵ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਯਿਦਮੇਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ। ਸਹਭਾਵਮਤ੍ਤੁੰ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠੰ ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਭੇਦਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਸਹਤ੍ਥਯੋਗਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਪਿ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਕਥਮਞ੍ਞਥਾ ਸਹਤ੍ਥਯੋਗੋ ਸਿਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥ ਬਲੇਨ। ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ''ਸਹਤ੍ਥੇਨੇ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੰ। ਪਰਿਯਾਯਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਵਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਨੇਨੇਤਿ ਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨੰ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਏਤ੍ਥ ਚ

ਪਰਿਯਾਯਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਨਾਵਧਾਰਣੰ, ਅਤੋਯੇਵ ਵਿਨਾਪਿ ਸਹਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੰ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਯੋਗੰ ਵਾ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗੇ ਵਿਧਾਨਤੋ ਅਸਤਜਪਿ ਸਹਾਦਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੇ ਯਤ੍ਥ ਤਦਤ੍ਥੋ ਗਮਜਤੇ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਭਵਤਜੇਵ ਤਤਿਯਾ... ਗਮਜਮਾਨੇਨ ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਯੋਗਾ, ਯਥਾ''ਸਜਾਦਿ ਸਜਾਨੇ''ਤਿ। (੩-੧) ਸਹ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਸਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਤੋ। ਵਿਸੇਸਾਨੁਪਾਦਾਨਤੋਤਿ ''ਸਹਯੁਤ੍ਤੇ-ਪ੍ਪਧਾਨੇ''ਤਿ (੨-੩-੧੯) ਪਾਣਿਨੀਯ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਧਾਨੇਤਿ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾਨੁਪਾਦਾਨਤੋ।

੧੮. ਲਕ੍ਖਣੇ

ਲਕ੍ਖੀਯਤਜਨੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਸਞ੍ਕੇਤੋ, ਕਿਨ੍ਤੰ ਕਮਣ੍ਡਲੁਪ੍ਪਭੁਤਿ, ਅਤ੍ਥੇ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਾ ਤੰਵਾਚੀਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੇਨ ਯੰਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ 'ਲਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ'ਤਿ, ਤਮੁਲ੍ਲਙ੍ਘਿਯਾਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ 'ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ... ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਪ੍ਪ ਸਙ੍ਗਤੋ, ਉਪਾਤ੍ਤੋਤਿ ਗਹਿਤੋ। ਕਞ੍ਚਿਪ੍ਪਣਰਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੇ ਤਤਿਯਾ ਯਥਾ ਸਿਯਾ 'ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਨ'ਮਿਚ੍ਚਤ੍ਰ ਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤੇ ਮਾ ਭਵੀਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ ''ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ''ਤਿ (੨-੩-੨੧) ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ, ਤਮ੍ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਚੋਦਯਮਾਹ–'ਨਨ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ, ਆਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਭੂਤਸ੍ਸ, ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭੇਦਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਪਕਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਥਾਹਿ 'ਤਿਦਣ੍ਡਕੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਮਦ੍ਦਕ੍ਖੀ'ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਤ੍ਤਮ੍ਪਕਾਰੋ, ਤਮ੍ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਿਦਣ੍ਡਕੰ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਉਪਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਭਾਵਮਾਹ, ਉਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਕੇਤੋ। ਨਯਿਦਮਤ੍ਥਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਪਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥਤ੍ਤ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜੁਸਞ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਾ ਤਤਿਯਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਤੰਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਞਾਯਮਨੁਰੇਨ ਨਾਞ੍ਞੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਟਿਸਰਣਮਤ੍ਥੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਯਮਾਹ-'ਅਵਸ੍ਸ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਏਵਮਨਬ੍ਭੁਪਗਮਮ੍ 'ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ'ਤਿ ਵਚਨੇ ਕਰੀਯਮਾਨੇ ਸਤਿ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਵਾਦਿਨੇ ਉਤ੍ਤਰਮਾਸਞ੍ਕਿਯਾਹ-'ਨਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ, ਚੋ-ਵਧਾਰਣੇ, ਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯਾਵਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ''ਪਤਿਪਰੀਹਿ ਭਾਗੇ ਚਾ''ਤਿ (੨-੯) ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ-'ਅਤ੍ਥਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਸਤਿ ਹਿ ਪਯੋਜਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਭਾਵੋ। ਅਥ ਕਮਣ੍ਡਲੁ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਆਦੋ ਤਤਿਯਾ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਿਯਾ ਤਜਾਹ-'ਕਮਣ੍ਡਲੁ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਮਣ੍ਡਲੁਸ੍ਸ ਸੇਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪਲਕ੍ਖਣ ਭਾਵੇਨਾਨੁਪਾਦਾਨਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਮਿਨਾ ਉਪਾਦਾਤੁਨੋ ਸਵਚਸਿ ਸਤਨ੍ਤਤਮਾਹ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਵਯਵਾਧੇਯਜੇਨਾਤਿ ਪਾਣਿ ਕਮਣ੍ਡਲੁਨਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋਵਯਵੋ, ਤਸ੍ਸਾਧੇਯਜੋ ਕਮਣ੍ਡਲੁ ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨਾਙ੍ਗੇਨ ਵਿਕਤੇਨ ਅਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਕਾਰੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ ਤਤੋ ਤਤਿਯਾ ਯਥਾਸਿਯਾਤਿ ਪਰੇਹਿ ''ਯੇਨਾਙ੍ਗਵਿਕਾਰੋ''ਤਿ (੨-੩-੨੦) ਆਰਦ੍ਧੰ, ਤਦਾਹ-'ਯੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਕਤਾਵਯਵੋ ਹੇਤੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ ਚ ਸਮੁਦਾਯਵਚਨੋ ਉਪਾਤ੍ਤੋ ਤੇਨਾਹ-'ਯੇਨੇਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਨੁਚ ਕਾਣਾਦੀਨੰ ਨਿਯਤਗੁਣੀਨਮਭਿਧਾਯਿਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਬਜਾਵਤ੍ਤਿਯਾਭਾਵਾਤਿ, ਨੇਸ ਦੋਸੋ, ਲੋਕਿਯੇ-ਯੰ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰੋ, ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੇ ਗੁਰੁਲਘੁਮ੍ਪਤਜਦਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਹਿ ਲੋਕੇਨ 'ਸੀਸਪਾਤਿ'ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸੀਸਪਾਤਿਪਿ, ਯਸ੍ਸ ਤੁ ਤਤ੍ਥਾਦਰੋ, ਸੋ-ਕ੍ਖਿਸਦ੍ਦੰ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇਵ, ਅਥਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਪਕ੍ਕਮੇ ਵਿਸੇਸੋ ਪਯੋਗਮਰਹਤਿ, ਅਕ੍ਖਿ(ਨਾਤਿ) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਦੇਹੋ ਸਿਯਾ 'ਕਿਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਕਾਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਨਾਕ੍ਖਿਨਾ ਨਿਰੂਪਯਤਿ ਸੋਭਨੇਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਕਾਣੋਤਿ, ਅਕ੍ਖਿਕਾਣਮਸ੍ਸੇਤਜਾਦੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਆਸਞ੍ਕਿਯ'ਕਮਣ੍ਡਲੁ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਜਤ੍ਰ ਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਤ ਮੇਤ੍ਥੋਪਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ'ਤਿ।

੧੯. ਹੇਤੁ

ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਫਲੇ ਦਿਟ੍ਠਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਤ੍ਥੋ ਹੇਤੁ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ। ਏਕਤ੍ਰ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਸਾਮਤ੍ਥਿਯੋਤ੍ਥੋ ਤੰਯੋਗ੍ਗਤਾਯ ਕਾਰਿਯ (ਮ)ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਹੇਤੁ ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸਤਿ ਸਹ ਕਾਰਿਨਜਸਤਿ ਚ ਵਿਧੁਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਪਾ(ਤ) ਤੋ, ਤੇਨ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਬਜਭਿਚਾਰੋ, ਤੇਨੇਵਾਹ- 'ਅਨਿਪ੍ਫਾਦਯਨ੍ਤੋਪੀ'ਤਿ, ਕਾਰਣੇ ਤਤਿਯਾਯਾਭਾਵੇ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਤਕ੍ਕਿਰਿਯਾਯੋਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੧. ਗੁਣੇ

ਉਪਾਧਿ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਪਰਾਙ੍ਗਭੂਤੇਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ(ਦਿਨੋ) ਵਿਧਾਨਾ ਯਾਙ੍ਗਭੂਤੇ ਜਲ਼ਤ੍ਤਾਦਿਹੇਤੁਮ੍ਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ਯਮਪ੍ਪਧਾਨਵਚਨੋਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਞ੍ਚਾਪ੍ਪਧਾਨਂ ਤਮ੍ਪਰਾਙ੍ਗਭੂਤਨ੍ਤਿ ਗੁਣੇਤੀਮਸ੍ਸ 'ਪਰਾਙ੍ਗਭੂਤੇ'ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ, ਯਞ੍ਹਿ ਪਰਤ੍ਥਮੁਪਾਦੀਯਤੇ ਤਦਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁ ਵਾਦਰੂਪੇਨੋਪਾਦੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਯਥਾ 'ਜਲ਼ਤ੍ਤਾ ਬਦ੍ਧੋ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਯਂ ਸੀਸ ਪਤ੍ਤਾ, ਅਗ੍ਗਿ ਏਤ੍ਥ ਧੁਮਤ੍ਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ-'ਪਰਤ੍ਥਰੂਪਾਪਨ੍ਨ'ਨ੍ਤਿ, ਵਾਵਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ''ਵਿਭਾਸਾ ਗੁਣੇ-ਥਿਯਂ''ਨ੍ਤਿ (੨-੩-੨੫) ਏਵਂ ਵਿਧਾਨਂ, ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਮੀਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਅਭਿਮਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ-'ਉਭਯਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ, ਨਨੁ 'ਤੋ ਪਞ੍ਚਮਜਾ''ਤਿ (੪-੯੫) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਤਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਤਾ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਪਞ੍ਚਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਵਿਨਾਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਵਾ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਵਿਧਾਨਤੋ ਤਤਿਯਾਰੂਪੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਪਞ੍ਚਮਜੁ ਦਾਹਰਣੇਯੇਵ ਕਾਰਣਂ ਤਤਿਯੋਦਾਹਰਣਸ੍ਸ ਚ ਪਠਮੋਦਾਹਰਣਾਨੁਸਾਰੇਨਾਨੁ ਮਨ੍ਤਬ੍ਬਤਞ੍ਚਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਪਞ੍ਚਮਜਾਯੇਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੇਨਾਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਰੂਪਾਨਿ।

੨੨. ਛਟ੍ਠੀ

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠੀ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਹੇਤੁਮਾਹ-'ਤਂ ਯੋਗ੍ਗਤਾ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ, ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਤਿ 'ਯਤ੍ਥ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਵਾਚਕੇਹਿ ਅਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਹੀਤਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਹਿ ਉਦਰਾਦੀਹਿ, ਤਜ੍ਜੋਤਨਾਯਾਤਿ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਜੋਤਨਾਯਾਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਤੁ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਤੋ ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਾਹ-'ਯਤ੍ਥ ਪਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇਹਿਪਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮੁਪਦਸ੍ਸਿਤਂ 'ਵਸੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ'ਤਿ ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਂ।

੨੩. ਸਬ੍ਬਾ

ਨਾਮਭੂਤੇਹੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੇਚਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਯਦਿ ਨਾਮਾਨਿ ਸਿਯੁਂ ਤੇਹਿ, ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤੇਹੀਤਿ ਪਿਯਸਬ੍ਬਾਦੀਹਿ, ਕਿਮ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿਆਦੋ ਪਯੋਜਨਸਦ੍ਦੋ ''ਪਯੋਜਨਂ ਕਾਰਿਯਹੇਤੂਸੁ''ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਡੁਤੋ ਹੇਤੁਵਚਨੋ।

੨੪. ਚਤੁ

ਯਸ੍ਸ ਸਚੇਤਨਾਯਾਚੇਤਨਾਯ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਪੂਜਾਨੁਗ੍ਗਹਕਾਮਤ੍ਤੁ ਮਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਦਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ-'ਪੂਜਾ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤੇਨਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ, ਚਾਗਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਦਦਾਤਿਨੋ ਦਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਮਾਨਞ੍ਚਾਗਕਾਰਣਂ, ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਪਦਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਸਪ੍ਪਭੇਦਮਾਵਿਕਾਤੁਕਾਮੋ ਆਹ-'ਤਦਿਦ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਨਿਰਾਕਰੋਤੀਤਜ ਨਿਰਾਕਰਣਂ, ਆਰਾਧਯਤੀਤਜਾਰਾਧਨਂ, ਅਬ੍ਭਨੁਜਾਨਾਤੀਤਜਬ੍ਭਨੁਞ੍ਞਂ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ, ਇਧ ਸਮ੍ਪਦਾਨਨ੍ਤਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਥਿਤਂ, ਕੇਤੇਤਿ ਆਹ-'ਰੁਕ੍ਖਯਾਚਕਭਿਕ੍ਖਵੋ'ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਂ ਤਂ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਤਤ੍ਥ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਜ੍ਝੇਸਨੇਨਾਰਾਧਨੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਅਬ੍ਭਨੁਜਾਨੇਨ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਜਨਿਰਾਕਰਣੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ-ਧਿਕਮਨੁਮਤਨ੍ਤੁਜਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ-'ਸੋ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੫. ਤਾਦ

ਪਯੋਜਨਪਰਿਯਾਯੇ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇ ਸਤਿ ਇਦਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ 'ਤਸ੍ਸੇਦ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥ ਵਿਕਤਿਯਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁ ਪਕਤਿਯਾ, ਅਤ੍ਥ ਕਥਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਮੇਤਿਸ੍ਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਾਸੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਵਾਸ੍ਮਿਮਿਮਸ੍ਮਾਯੇਵ ਨਿਪਾਤਨਾ ਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ,ਸੋ ਵਿਕਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਤਿਤ੍ਵਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇਨਾਕ੍ਖਿਪੀਯਤੇ, ਤਤੋ

ਤਦਤ੍ਥਸਦ੍ਦੁਤੋ, ਕੋਯੰ ਤਦਤ੍ਥ ਭਾਵੋ ਚ੍ਚਾਹ-‘ਤਦਤ੍ਥਭਾਵੋ ਨਾਮਾ’ਤਿਆਦਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਯੂਪਾਦਿਵਿਕਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੀਦਾਰੁਆਦਿਪਕਤਿ ਤਸਦ੍ਦੇਨਾਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਗਹਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤਦਤ੍ਥਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਦਤ੍ਥਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਹੇਤੁ ਹੇਤੁਮਨੁਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਧਾਨਾਵਚ੍ਛੇਦਗੁਣਸ੍ਮਾਤਿ ਵਿਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤੇਨ ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਆਚ੍ਛੇਦਕਾ ਵਿਸੇਸਕਾ ਗੁਣਾ, ਯਥ੍ਹਿ ਵਿਧੀਯਤੇ ਵ੍ਵਾਪੀਯਤੇ ਤਮ੍ਪਧਾਨ, ਮਿਤਰਮਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਵਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਯਦਾ ਉਪਾਦੀਯਤੇਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪਾਦੀਯਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨ ਫੁਟਯਿਤੁਮਾਹ-‘ਯਥਾ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਯੂਪੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਯਸ੍ਸ ਦਾਰੁਨੋ ਤੰ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਾਞ੍ਞਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਦਾ ਨਿਮਿਤਜਵਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤੇਨੁਪਾਦੀਯਤੇ ਤਦਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦਤੋਵ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤੀਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦਤੋ ਹੇਤੁਤਤਿਯਾਪਿ ਨਾਸਙ੍ਕਨੀਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਨਿਮਿਤ੍ਤ’ [ਹੇਤੁ] ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਤਿ ਯੂਪਾਯ ਪਾਕਾਯਾਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ।

ਪਿਇਯਮਾਨਾ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦਾਦਿਵਚਨੀਯਾ ਪਰੋ ਸਾਦੁਆਦਿਕੋ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ ਸੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਅਞ੍ਞਕਤ੍ਤੁਕੋ-ਭਿਲਾਸੋ, ਅਭਿਲਾਸੋ ਰੁਚੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਿਤਜਾਦਜਨੇਕਤ੍ਥਨ੍ਤੋਪਿ ਰੁਚਿਸਦ੍ਦੋ-ਭਿਲਾਸੇ ਰੁਲ੍ਹੋਵ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵਦਤਿ, ਸਾ ਰੁਚਿ ਅਤ੍ਥੋ-ਭਿਧੇਯਜੋ ਯੇਸੰ ਭੋ ਤਦਤ੍ਥਾ, ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਪਿਇਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਰੁਚਿਰਯੰ ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇਯੋ ਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਜਨਕੋ, ਤੇਸਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਸੋਵ ਤਸ੍ਸਾਧਿਕਰਣੰ, ਅਜਨਕੋਪਿ ਸੋ ਤਾਯ ਸੰਸਤ੍ਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਿਇਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਨਤੁਜਨਕਸ੍ਸ ਤਾਯਾਸੰਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਇਧਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਕ੍ਕਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਨਮਸਮਾਨਰੂਪਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਉਦਾਹਰਣਾਨਮਸਮਾਨ ਰੂਪਤ੍ਤਮੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਿਧਾਨੇ ਕਾਰਣੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਛਟ੍ਠੀਯੇਵ ਤੇਹਿਪਿ ਵਿਧੀਯੇਯਜ ਕਾਰਣਾਸਮ੍ਭਵਾ [ਕਾਰਣਸਬ੍ਭਾਵਾ] ਹਿ ਦੀਪੇਤਿ, ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣ(ਸ੍ਸ) ਭਾਵੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-‘ਅਨਞ੍ਞਕਤ੍ਤੁ ਕਤ੍ਤਾ-ਭਿਲਾਸਸ੍ਸਾ’ਤਿ, ਪਰੇਸਮਿਦਮ੍ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਮ੍ਭਵਤ੍ਤੁ ਇਧ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਇਹਤ੍ਵਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤ੍ਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਯੇਵ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮਾਹ-‘ਅਥਵਾ’ਤਿਆਦਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਞ੍ਞੋ ਕਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਅਨਞ੍ਞਕਤ੍ਤੁਕਾ ਰੁਚਿ, ਭਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਪਿਇਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞੰ ਯੇ ਪਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯੇ ਪਨ ਆਹੁ ਚਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਰੁਚਿਯਾ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰੋ ਉਪ੍ਪਤਜਾਧਾਰੋ‘ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯ ਰੋਚਤੇ’ਚ੍ਚਾਦੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿੰ ਉਪਲਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਉਪ੍ਪਤਜਾਧਾਰੋਪਲਕ੍ਖਣੰ ਵਚਨੰ, ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤਜਾਧਾਰੋਪਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਾਵਧਾਰਣ ਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ... ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵਾਕਜਾਨਮਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਪਿਇਯ ਮਾਨਵਚਨਮਭਿਲਾਸਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਕਤ੍ਤੁਕਤਾਸਨੂਸ੍ਸਨਪਰੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੇਸੰ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ ਚੇਹਾਪਿ ਪਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਹਾਪੀਤਿ ਤ੍ਵਮਿਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ, ਅਞ੍ਞਥਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾਯ ਏਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਵਚਨਸ੍ਸਾਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥੀਵਿਧਾਨਵਚਨਸ੍ਸ, ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਚਾਤਿ ‘‘ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਤ੍ਵੰ ਧਮ੍ਮੰ ਰੋਚੇਸੀ’’ਤਿਆਦੋ ਤਵਾਤਿ ਅਨਭਿਮਤਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਚ।

ਧਾਰਿਪ੍ਪਯੋਗੇਤਿ ਧਾਰਿਧਾਤੁਨੋ ਪਯੋਗੇ, ਉਤ੍ਤਮੀਣੋ ਅਧਮੀਣੋਤਿ ਧਨਿਕਗਹੇਤ੍ਤੂਨੰ ਰੁਲ੍ਹੀਤਜਾਹ-‘ਉਤ੍ਤਮੀਣੋ ਧਨਸਾਮੀ’ਤਿ, ਉਤ੍ਤਮੀਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਉਤ੍ਤਮੀਣੋ, ਧਾਰਯਤੀਤਿਮਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਹ-‘ਵਹਤੀ’ਤਿ, ਧਾਰਿਤੋਤਿ ਧਾਰੰਧਾਤੁਤੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ (ਤੰ ਤੰ) ਨਿਯਮੇਨ ਨਿਯਮਿਤਾਨੰ ਤੇਸੰਤੇਸੰ ਸਮ੍ਪਦਾਨਸਞ੍ਞੰ ਵਿਧਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਵਿਹਿਤਾ ਪਰੇਹਿ, ਤਦਾਹ ‘ਸਿਲਾਘ ਹਨੁਟ੍ਠਾਸਪਾਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯੋਗਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਞ੍ਞਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਸਿਲਾਘਾਦਿਕੇ ਬੋਧੇਤੁੰ, ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਅਤਿਮਤੋ। ਤਦਤ੍ਥਵਾਚੀਨਞ੍ਚ ਧਾਤੂਨੰ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ‘ਕੁਧਦੁਹਿਸ੍ਸੋਸੂਯਤ੍ਥਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯਮ੍ਪਤਿ ਕੋਪੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੋਪਸ੍ਸ ਵਿਸਯਮਾਹ, ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੰਕਾਰਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਰਾਜਾਦਿਨੋ, ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਯਤੇ , ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ-‘ਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿੰ ਸੁਭਾਸੁਭੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ’ਤਿ, ਯੋਚਾਨੁਕੂਲਤ੍ਤਮ੍ਭ ਜਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘‘ਪਤਿਪੁਬ੍ਬਕੋ ਆਪੁਬ੍ਬਕੋਚ ਸੁਣੋਤਿ ਅਬ੍ਭੁਪਗਮੇ ਪਟਿਜਾਨਨੇਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਯਦਾਯਮਬ੍ਭੁਪਗਮੋ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪੁਬ੍ਬਤੋ ਭਵਤਿ ਤਦਾ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਕਤ੍ਤੁ ਪਤ੍ਥਯਿਤੁਨੋ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਰੂਪਮ੍ਭਵਤਿ, ਯਦਾਤ੍ਵਪਤ੍ਥਤਮ੍ਪਿ ਕੇਵਲਮਾਨੁਕੂਲਜੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰਦਿਸ੍ਵਾ ਦੇਯਜਮਬ੍ਭੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਦਮਿਦੰ ਵੋਦਸ੍ਸਾਮਾਤਿ [ਕੋਪਿਸ੍ਸਸਾਮਾਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਦਾਨੁਕੂਲਜੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਚਤੁਤ੍ਥੀਰੂਪਮ੍ਭਵਤੀ’’ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਪਾਇਨਿਯਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰਸ੍ਸ

ਜਯਾਦਿਚ੍ਚੁਸ੍ਸਮਤੇ ਬਜਭਿਚਾਰਮਾਹ, ਸੋ ਹਿ ''ਅਬ੍ਭੁਪਗਮੋ ਨਾਮ ਪਰੇਨ ਪਤ੍ਥਿਤਸ੍ਸ ਭਵਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਯਿਤੁਯੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥੀਰੂਪਮ੍ਭਵਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਕਿਰਿਯਾਯ ਯੋ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਵ਼ੇਦਵ਼ਾਕਜੇਨ ਵ਼ਿਹਿਤਬੁਤਿਕਕਰਣ ਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਾਨੁਜਾਨਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭੂਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਯੋ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਾ ਪੋਤਾ ਚ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ'ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਇਦਂ 'ਚਤੁਤ੍ਥੀਯਾਯਦਭਿਮਤਂ ਰੂਪ'ਨ੍ਤਿਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਬ੍ਬਬਜਾਪਿਭਾਵਮਾਲਮ੍ਬ ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਤਿਦੇਸੋਤਿ ਆਹ 'ਏਵਨ੍ਤੀ'ਤਿਆਦਿ, ਰੂਪਸਾਮਜਤੋ ਪਨ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਤ੍ਥਸਬ੍ਭਾਵ਼ਾਚ ਯਥਾਯੋਗਂ ਤਾਦਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੀਪਿ ਨ ਵ਼ਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ'ਤਾਦਤ੍ਥ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤੁ 'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਰਾਜਾ, ਕਮ੍ਮ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਾਹ... ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭਿਮੁਖਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਾਰਕਾਨਂ, ਅਪ੍ਪਚੁਰਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਤਾਤਿ ਅਬਹੁਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ, ਹਨੁਤੇ ਅਪਨਯਤਿ, ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਗਮਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਕੁਜ੍ਝ ਅਮਰਿਸਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਹਨਾਦਯੋ ਕੋਪਪ੍ਪਭਵ਼ਾ ਨਾਨਨ੍ਤਰੇਨ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਦੁਭਾਦਯੋਪਜੁਦਾਹਟਾ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੇ ਅਪਰਜ੍ਝਾਮਿ, ਇਸ੍ਸਯਨ੍ਤਿ ਨਸਹਨ੍ਤਿ, ਆਰਜ੍ਝਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਭਾਦਤ੍ਥਂ ਵ਼ਿਭਾਵ਼ੇਤਿ 'ਯਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪਰਿਯਾ ਲੋਚੇਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਕਿਂ ਲਕ੍ਖਣੇ-ਯਮਨਿਯਮੋਚ੍ਚਾਹ-'ਨਾਵਸ੍ਸ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਾਚਿਤੁਸ੍ਮਾਯੇਵ [ਯਾਚਿਤੁਯੇਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਛਟ੍ਠੀਤਿ ਨਾਵਸ੍ਸਮਯਨ੍ਨਿਯਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ-'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾਪੀਤਿ ਅਯਾਚਿਤੁਤੋਅਪਿ, ਬੁਤਿਕਰਣਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤਾ ਹੋਤਾਪੋਤਾਰੋ ਉਸ੍ਸਾਹਨਾਨੁਜਾਨਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ-'ਪਚ੍ਚਨੁਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਿਣਾਤਿਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੇ'ਤਿ। ਹੋਤੁਪੋਤੁਸਦ੍ਦੇਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪੋਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸਪਿ ਛਟ੍ਠਿਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਵ਼ੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁ 'ਹੋਤੁ ਪਤਿਗਿਣਾਤਿ'ਚ੍ਚੇਵ ਪਾਠੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਹੋਤ੍ਵ਼ੇਵਮ੍ਪਿਤਜਮ੍ਹਾਕਮਤ੍ਤੋਪੇਕ੍ਖਾ, ਉਸ੍ਸਾਹਯਤੀਤਜਤ੍ਥੋ ਗਿਣਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਤਣਜਤ੍ਥੋ। ਅਨਾਵ਼ਾਦੋਤਿ ਨਾਵ਼ਾਅਨ੍ਨਾਦਿਵਜ੍ਜਿਤੇ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤਥਾ ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵ਼ੇਪਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋ 'ਨ ਤਂ ਨਾਵਮ੍ਮਞ੍ਞੇ ਨਤਂ ਅਨ੍ਨਮ੍ਮਞ੍ਞੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਵ ਹਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋਵ਼ਾ ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵ਼ੋ, ਪਠਮਨ੍ਤੁ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤੁ ਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥਚ ਯਦਾ ਤਿਣਾਦਿਤੋਪਿ ਖਿਕਂਸੀਯਤੇ ਤਦਾ ਨਿਨ੍ਨਾਵਗਮੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਨਿਯੋਗਤੋਵ ਨਞ੍ਞਪਯੋਗੋ ਞਾਥਾਨੁਪ ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਸੇਧਮੁਦਾਹਟਂ 'ਨ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ'ਤਿ, ਅਵਧਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਞ੍ਚਮੀਤਿਣਾਤਿ, ਨਞ੍ਞਪਯੋਗੇਵ ਨਿਯੋਗਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਵਗਮਾ ਤਿਣਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾ, ਅਥਵ਼ਾ ਸਤੀਪਿ ਨਿਨ੍ਨਾਵਗਮੇ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਸਵ਼ਿਸਯੇਯੇਵ ਦੁਤਿਯਾ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਪ੍ਪਯੋਗੇਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਮਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਰੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਅਥ ਸੋਤਿਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਚਣ੍ਡਸ੍ਸ ਕੁਕ੍ਕੁਰਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ''ਅਥ ਸੋ''ਤਿ ਪਾਠਸ੍ਸ ਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ 'ਭਿਯਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋਕਾਰੋ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਚਗ੍ਗਹਣੇਨਾਤਿ ''ਸਿਲਾਘਹਨੁ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤੁਮਜਤ੍ਥੇਸੁਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥੀਭਿਮਤਾਤਿ ''ਨਮੋ ਯੋਗਾਦਿਸ੍ਵਪਿਚਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨ।

੨੬. ਪਞ੍ਚ

ਅਵਧੀਯਤੇ ਵ਼ਿਸਿਲਿਸ੍ਸਤੇ ਏਤਸ੍ਮਾਤਜਵਧਿ, ਅਵਪੁਬ੍ਬਾਯ ਧਾਧਾਤੁਤੋ ਅਵਧਿਮ੍ਹਿ''ਦਾਧਾਤ੍ਵ਼ੀ''ਤਿ (੫-੪੫) ਇ।

> ਯਤੋ-ਵਧੀਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਂ ਕੁਤੋਚਿਪਿ।
> ਚਲਞ੍ਚਾਚਲਮਞ੍ਞਞ੍ਚ, ਤਂ ਵਦਨ੍ਤੁਜ ਵਧਿਮ੍ਬੁਧਾ॥

ਏਤ੍ਥਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਯਤੋਕੁਤੋਚਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਥੁਅਵਧੀਯਤੇ ਸਂਯੋਗਸ੍ਸ ਵ਼ਾ ਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਮਨਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਂ ਵ਼ਿਸਿਲਿਸ੍ਸਤੇ ਸਯਂ ਵ਼ਾ ਅਪੇਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵ਼ਾ ਵ਼ਿਸੁਂ ਕਰੀਯਤੇ, ਤਮੇਵ਼ਂਵ਼ਿਧਂ ਚਲਞ੍ਚਾ ਚਲਞ੍ਚ ਵ਼ਿਸਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਭੂਤਂ ਪਦਤ੍ਥਮਵਧਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਧਾ ਤਬ੍ਬਿਦੁਨੋ''ਤਿ, ਤਂ ਯਥਾ ਧਾਵਤਾਸ੍ਸਾ ਪੁਰਿਸੋ ਪਤਤਿ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਾਤੇਤਿ ਵ਼ਾ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਪਣ੍ਣਂ ਪਤਤਿ, ਪਣ੍ਣਂ ਪਾਤੇਤਿ ਵ਼ਾਤਿ, ਸੋਚ ਤਿਧਾਪਜੁਚ੍ਚਤੇ ਵ਼ਿਸਯਭੇਦੇਨ, ਯਥਾ–

> ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵ਼ਿਸਯੋ ਕੋਚਿ, ਉਪਾਤ੍ਤਵ਼ਿਸਯੋ ਤਥਾ।
> ਅਨੁਮੇਯਜਵ਼ਿਸਯੋ ਚਾਤਿ, ਤਿਧਾਵਧਿ ਸਮੀਰਿਤੋਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਵਚਨੇਪਨੀਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੋ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠ ਵਿਸਯੋ ਵਧਿ, ਯਥਾ-'ਗਾਮਸ੍ਮਾ ਆਗਤੋ'ਤਿ, ਉਪਾਤ੍ਤਾਜ੍ਝਾਹਟਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੋ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਉਪਾਤ੍ਤਵਿਸਯੋ, ਯਥਾ-'ਵਲਾਹਕਾ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ'ਤਿ, ਵਲਾਹਕਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਵਿਜ੍ਜੋਭਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਮੇਯਜਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੋ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਅਨੁਮੇਯਜਵਿਸਯੋ, ਯਥਾ'ਮਾਥੁਰਾ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਅਭਿਰੂਪਤਰਾ'ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਰੂਪਗੁਣੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਨਮਨੁਮੇਯਜੰ, ਅਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥਾਯਮੇਵ ਸਵ੍ਵਾ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਾ ਵਿਵ੍ਵਾਯਤੀਤਿ ਨ ਕਾਚਿਦਿਹ ਸਵ੍ਵਾ ਪਰਿਭਾਸੀਯਤੇ ਬਜਾਮੋਹਕਾਰਿਣੀ, ਅਥਾਵਧਿਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ 'ਪਦਤ੍ਥਾਵਧਿਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਕੁਤੋ-ਵਸੀਯਤੇ ਯੇਨੇਵਂ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤਨੁਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-ਪਦਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਥਾ ਗਾਮਸ੍ਮਾਤਿਆਦਿਨਾ ਇਦੰ ਦੀਪੇਤਿ ''ਨ ਕੇਵਲੰ ਕਾਯਸੰਸਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋਵ ਵਿਸਿਲੇਸੋ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿਸੰਸਗ੍ਗਪੁਬ੍ਬਕੋਪਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਚੇਹ ਬੁਦ੍ਧਿਸੰਸਗ੍ਗ ਪੁਬ੍ਬਕੋ, ਤਥਾਹਿ ਚੋਰੇਹਿ ਭਾਯਤਿਤਜਾਦੋ ਯੋ (ਭਯ)ਪੇਕ੍ਖਣ ਸੀਲੋ ਭਵਤਿ, ਸੋ ਯਦਿ ਮਂ ਚੋਰਾ ਪਸ੍ਸੇਯਜੁਂ, ਧੁਵਂ ਮੇ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਪਪ੍ਪੁਯਜ ਚ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਥਾ ਚੋਰੇਹਿ ਤਾਯਤਿਤਜਾਦੋ ਯੋ ਏਕਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤੋ ਭਵਤਿ ਸੋ ਯਦਜੇਤਂ ਚੋਰਾ ਪਸ੍ਸੇਯਜੁਂ ਧੁਵਮਸ੍ਸ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਯਤੀਤਜਵਧਿਤ੍ਤਾ ਅਵਧਿਸ੍ਮਾਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਮੀ''ਤਿ, ਪਰੇਹਿ ਪਨ ਏਤਾਦਿਸੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਸੁਤ੍ਤੇਹੇਵ ਪਪਞ੍ਚੋ ਕਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਾਮਵ੍ਵਵਚਨੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਉਦਾਹਰਣੇਹੇਵ ਪਪਞ੍ਚਿਤਂ, ਭੀਤਿਭਾਯਨਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਭੀਤਿ ਤਾਯਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਭੀਤਿਤਾਯਨਤ੍ਥਾ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਨੁ ਭੀਤਜਤ੍ਥਾਨਂ ਪਯੋਗੇ ਭਯਹੇਤੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਨਤੁ ਤਾਯਨਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ, ਨੇਸ ਦੋਸੋ, ਤਾਯਨਞ੍ਹਿ ਰਕ੍ਖਨਮੁਚ੍ਚਤੇ [ਸਾਯਨਾਹਿ ਰਕ੍ਖਨਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਭੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਞ੍ਚ ਭਯਹੇਤੁਤੋ ਵੇਤਜਾਹ-'ਯੋ ਭਯਹੇਤੁ'ਤਿਆਦਿ, ਇਮਿਨਾ ਚ ''ਭੀਤਜਤ੍ਥਾਨਂ ਭਯਹੇਤੁ''ਤਿ (੧-੪-੨੫) ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਮਪਾਦਾਨਸਵ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤਤੋਤਿ ਭਯਹੇਤੁਤੋ, ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਭਯਤਾਯਨਾਨਂ, ਭਯਮਨਿਟ੍ਠਪਾਤਸਙ੍ਕਾ, ਉਤ੍ਤਾਸੋਤਜਤ੍ਥੋ, ਤਾਯਨ ਮਨਿਟ੍ਠਪਾਤਤੋ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨਂ, ਯਥਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਨ੍ਤੇਵਾਤੀਮਿਨਾ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਾਹ, ਕੋ ਹਿ ਲੋਕਿਯਂ ਵਚਨਿਚ੍ਛਮਤਿਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਦਬ੍ਬਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬਕਾਰਕਸਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਵ, ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਕਾਰਕਵਿਭਾਗੋ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨੇਵ, ਤਂ ਯਥਾ 'ਵਲਾਹਕੋ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਵਲਾਹਕੇਨ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ, ਵਲਾਹਕੇ ਵਿਜ੍ਜੋਤਤੇ'ਤਿ। ਪਰਾਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ''ਪਰਾਜਿਸ੍ਸਾਸਯ੍ਹੋ''ਤਿ (੧-੪-੨੬) ਸਵ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਅਸਯ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਸਹਿਤੁਂ ਅਭਿਭਵਿਤੁਮਸਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਜ੍ਝੇਨਸਕਾਸਾਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਥਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਨਨੁਚੇਵਮਤ੍ਥਂ ਵਦਤਾ ਯਵ੍ਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਸਯ੍ਹਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਕਥਂ ਅਜ੍ਝਯਨਸ੍ਸਾਸਯ੍ਹਤੁਂ, ਯੇਨਾਸਯ੍ਹਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਵਧਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਾਦਯਤਿ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਯਵ੍ਵਦਤ੍ਤਾਨਭਿਭਵੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਸਯ੍ਹੋਤੀਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ ਪਟਿਪਾਦਯਤਿ 'ਯੋ ਪਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਵਾਰਣਤ੍ਥਾਨਮਿਚ੍ਛਿਤੋ''ਤਿ (੧-੪-੨੭) ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦਾਹ 'ਵਾਰਣਤ੍ਥਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਾਰਣਮਤ੍ਥੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਵਾਰਣਤ੍ਥਾ, ਅਵਧਿਮਤ੍ਤੁਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਧਾਨਮਨੁਰੇਨਾ ਵਧਿਮਤ੍ਤੁ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ, ਵਿਸੇਸਵਿਧਾਨੇਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਧਾਨੇ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਵਧਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਮ੍ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਪਾਪਂ ਨਿਵਾਰਯੇਤਿ ਭਵਤਿ। ''ਰਕ੍ਖਨਤ੍ਥਾਨਮਿਚ੍ਛਿਤ''ਨ੍ਤਿ (੨-੬-੩) ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਰਕ੍ਖਨਤ੍ਥਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਕੇਸਞ੍ਚੀਤਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨਾਦਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇ ਯੇਨਾਦਸ੍ਸਨਮਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ (੧-੪-੨੮) ਸਵ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਮਾਰਦ੍ਧਂ, ਤਦਾਹ-'ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਯਮੁਪਜ੍ਝਾਯੋ ਯਦਿ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦਸ੍ਸਨੇ ਦੋਸਂ ਤਕ੍ਕੇਤਿ 'ਨੁਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪੇਸਨਮਸਕ੍ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕੋ ਨਿਯੋਗੋ, ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕੋ, ਮਞ੍ਞਮਾਨੇ ਸਿਸ੍ਸਾ ਅਹਂ ਕਥਨ੍ਨਾਮ ਬਜਵਹਿਤੋ ਭਵਾਮੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇ ਬਜਵਧਾਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਯੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਸ੍ਸਨਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਤ੍ਤਮੀਚਾਯਂ, ਅਤੋ ਆਹ-'ਬਜਵਧਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ, ਬਜਵਹਿਤੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ, ਮਾਮਂ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋਤਜਾਦਿਨਾ ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਥਮਾਹ, ਬਜਵਧਾਨਤ੍ਥਂ ਬਜਵਹਿਤਤ੍ਥਂ, ''ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਤਿ ਕਿਂ ਚੋਰੇ ਨ ਦਿਦਿਕ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਟਂ ਪਰੇਹਿ, ਤਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ-'ਯਤ੍ਥਾਦਸ੍ਸਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਚੋਰੇ ਨ ਦਿਦਿਕ੍ਖਤੀ (ਤਜ), ਤ੍ਰ ਹਿ ਯੋ ਚੋਰੇ ਨ ਦਿਦਿਕ੍ਖਤਿ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਸ੍ਸਨਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਕਿਨ੍ਤੁਪਘਾਤਨਿਵਤਜਤ੍ਥਂ, ਕਿਨ੍ਤੁਪਘਾਤਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਨਾਤ੍ਰਾਨ੍ਤਰਧਾਨਮੇ (ਵਾਵਸੇਯਂ), ਕਿਨ੍ਤੁ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਪਘਾਤਨਿਵਤ੍ਤਿਪਿ, 'ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤੀ'ਤਜਤ੍ਰ ਵਿਨਾਪਜੁਪਘਾਤਸਮ੍ਭਵਮਨ੍ਤਰਧਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਮੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀ''ਤਿ। ਇਚ੍ਛਤਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਅਦਸ੍ਸਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਸਤਿ ਸਤਜਪਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਯਥਾਸਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, (ਤਂ) ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ-'ਅਦਸ੍ਸਨਿਚ੍ਛਾਯਮ੍ਪਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਤੀਪਿ ਦਸ੍ਸਨੇਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਤੀਪਿ, ਤਤੋਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਤੋ, ਅਵਧਿਰੂਪਤਾ ਏਵਾਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸਾਵਧਿਰੂਪਤਾ ਏਵ। ''ਆਖਜਾਤੋ ਪਯੋਗੇ''ਤਿ (੧-੪-੨੯) ਪਰਵਚਨਂ, ਤਦਾਹ 'ਉਪਯੋਗੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਿਯਮਪੁਬ੍ਬਕਂ ਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣਮੁਪਯੋਗੋ ਤ੍ਰਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਉਪਯੋਗਵਚਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ

ਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣਞ੍ਚ ਸਿਸ੍ਸਵਤ੍ਤਂ ਨਿਯਮੋ, ਤਤੋਤਿ ਆਖ੍ਯਾਤ੍ਤਤੋ। ''ਜਨਿਕਤ੍ਤੁਨੋ ਪਕਤੀ''ਤਿ (੧-੪-੩੦) ਸਵ੍ਵਾਸੁਤ੍ਤਂ ਕਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਜਨਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ, ਜਨਿਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਜਨਯਤ੍ਥੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਜਨਨਂ, ਤਤੋਤਿ ਜਨਿਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਤੋ, ਪਕਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਰਣਮਤ੍ਤਂ ਗਹਿਤਂਪਰੇਹਿ 'ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਮੋਦਾ ਜਾਯਤੇ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਪੁਤ੍ਤਾਦਿਤੋਪਿ ਯਥਾ ਸਿਯਾ'ਤਿ, ਦੁਵਿਧਂ (ਹਿ) ਕਾਰਣਂ ਉਪਾਦਾਨਕਾਰਣਂ ਸਹਕਾਰਿਕਾਰਣਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਿਯੇਨਾਭਿਨ੍ਨਦੇਸੋ ਘਟਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਿਕਾਪਿਣ੍ਡੋ ਉਪਾਦਾਨਕਾਰਣਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਨ ਦਣ੍ਡਚਕ੍ਕਾਦਿ (ਕਾਰਿਯੇਨ ਭਿਨ੍ਨਦੇਸੋ) ਸਹਕਾਰਿਕਾਰਣਂ, ਤੇਸੂਪਾਦਾਨਕਾਰਣਸ੍ਸੇਹ ਗਹਣੇ'ਸਿਙ੍ਗਾ ਸਰੋ ਜਾਯਤੇ'ਚ੍ਚਤ੍ਰੇਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਤੁ 'ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਮੋਦਾ ਜਾਯਤੇ'ਚ੍ਚਾਦੋ, ਕਾਰਕਨ੍ਤਰਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਰਕਨ੍ਤਰਾਦਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ... ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਤਤ੍ਰ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਾ, ਤੇਸਂ, ਲੋਕੋ-ਨਵ੍ਵਥਾਵਾਦੀ ਵੋਹਾਰਿਕਜਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਨਵਞ੍ਞੁ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਲੋਕਵਚਨਿਚ੍ਛਮੁਲ੍ਲਙ੍ਘਿਯ ਅਹਮੇਵ ਵਦਾਮੀਤਿ ਸਕਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪਭਵੋ ਭਵਤਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੪-੩੧) ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਭਵਤਿਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ, ਪਠਮਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥਕਥਨੇਨ ਜਨਯਤ੍ਥੋ-ਤ੍ਰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਵਦਤਿ, ਨਹਿ ਹਿਮਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਕਾਰਣਂ, ਸਾ ਹਿ ਅਵ੍ਵੇਹਿ ਏਵਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ , ਹਿਮਵਤਿ ਤੁ ਕੇਵਲਂ ਪਠਮਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ''ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਵਿਰਾਮਪਮਾਦਤ੍ਥਾਨੁਮੁਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ''ਤਿ (੧-੪-੨੪ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਵਿਰਮਣਤ੍ਥੇ'ਤਯਾਦਿ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਾਪਮਾਦਤ੍ਥਧਾਤੁਯੋਗੇ ਪਨ ਕਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣਵਚਨਿਚ੍ਛਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਵਧਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਪਿ ਪਨ ਦਿਸ੍ਸਕੇ 'ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਨਾਹਿਰਿਕੋ ਪਾਪਾ'ਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਪਮਜ੍ਜਤੀਤਿਪਿ ਹੋਤੇਵ ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵਾ। ''ਅਵ੍ਵਾਰਾਦਿਤਰਰਿਤੇ ਦਿਸਾਸਦ੍ਦਾਞ੍ਚੁਤ੍ਤਰਪਦਾਚਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ (੨-੩-੨੯) ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਅਵ੍ਵਸਦ੍ਦਯੋਗੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਤੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਤੋ, ''ਅਵ੍ਵਇਤਯਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ, ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯਪ੍ਪਯੋਗੇਪਿ ਭਵਤੀ''ਤਿ ਅਵ੍ਵੇਹਿ ਬਯਾਖ੍ਯਾਤਤ੍ਤਾ ਆਹ-'ਭਿਨ੍ਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਆਰਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੂਰਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਤੋ ਆਰਾ ਦੂਰੇ ਭਵਤੀ(ਤਯਤ੍ਥੋ ਉ) ਪਾਦੀਯਤੇਤਯਾਹ'ਆਰਾਸਦ੍ਦੋ ਦੂਰਤ੍ਥੋ'ਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਟਿਯੋਗੀਤਿ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸੂਰੋ'ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਯੋ ਸੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਸੋ ਪਟਿਯੋਗੀ। ਦਿਸਾਦੇਸਕਾਲਵੁਤ੍ਤੀਨਂ ਦਿਸਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਤੋ ਆਹ'ਦਿਸਾ ਦੇਸਕਾਲਵਾਚੀਨਂ ਯੋਗੇ'ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾਤਿਆਦੀਨਿ ਕਾਲਵਾਚੀਯੋਗੇ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਚੁਤ੍ਤਰਪਦਆਚਆਹਿਪਚ੍ਚਯਯੋ ਗੇਤ੍ਵਿਹ ਨੋਦਾਹਟਂ। ''ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਧਾਨੇ ਲ੍ਯਪ੍ਲੋਪੇ ਕਮ੍ਮਨਯੁਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ''ਅਧਿਕਰਣੇ ਚੋਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨ''ਮਿਤਿ (੨-੩-੨੮-ਵਾ) ਵਾਤ੍ਤਿਕਂ, ਤਦਾਹ'ਯਤ੍ਥ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਲ੍ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਰਾਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਚੇ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਸੋ ਲ੍ਯਪ੍ਲੋਪੋ, ਤ੍ਵਾਲੋਪੋ ਲ੍ਯਪਲੋਪੋਤਯਵਿਸੇਸੋ, ਪਾਸਾਦ ਮਾਰੁਯ੍ਹ ਪੇਕ੍ਖਤਿ ਆਸਨੇ ਉਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਦਂ ਵਿਸਯੋ ਪਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਬ੍ਬਂ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੇ ਸਮਾਸੋ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨੇਸੁਪਿ ਪਾਸਾਦਤੋ-ਪਕ੍ਕਮਨਲੇਸਸਬ੍ਭਾਵਾ ਪਾਸਾਦੋ (ਯੇਵਾ) ਵਧਿਰੂਪੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਪਕ੍ਕਮਤਿ ਤਤੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਾਸਾਦਤੋ ਤਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਨੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਕ੍ਕਮਤਯਪਯਾਤੀਤਯਤ੍ਥੋ, ਅਵਧਿਭਾਵੋ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵੇਸੇਸਿਕਾਨਂ, ਤੇ ਹਯੇਵਮਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਗੋਲ਼ਕਤੋ-ਚ੍ਚੁਨੁਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਵਿਸਾਲੀਭਵਨ੍ਤਂ ਵਿਸਯਦੇਸਮੁਪਗਮ੍ਮ ਸਕਲਮਤ੍ਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਰਂਸਿਰੂਪੇਨ, ਯਥਾ ਕਾਹਲਾ ਮੂਲੇ ਕਿਸਾ ਅਗ੍ਗੇਮਹਤੀ, ਤਥਾ ਞਾਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਚਕ੍ਖੁਗੋਲ਼ਕਦੇਸਂ, ਵਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਗੋਚਰੇ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਯਾਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤੋਤਿ ਪਾਸਾਦਤੋ, ਅਪਕ੍ਕਨ੍ਤਯਾਤਿ ਅਪਗਮਨੇਨ, ਯਜ੍ਜਪਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਚਕ੍ਖੁਗੋਲ਼ਕਤੋ ਬਹਿ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾਪਿਪਾਸਾਦਟ੍ਠਸ੍ਸਚਕ੍ਖੁਗੋਲ਼ਕਾ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸਾਪਯਵਧਿਭਾਵੋ, ਯੇਸਨ੍ਤੁਤਿ ਖਣਿਕਵਾਦੀਨਨ੍ਤੁ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਸਯੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਕਾਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਪਤ੍ਤਕਾਰੀਨਿ, ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੋਸੋ ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤੋਤਿ ਪਾਸਾਦਤੋ, ਯੇਸਮ੍ਪਨਾਤਿ ਖਣਿਕਵਾਦਿਨੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਤ੍ਰ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਕ੍ਖਾ ਪਤ੍ਤਕਾਰੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰੀਨਿ, ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਾਨਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਰੀਨਿ ਸੇਸਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਤਾਨਿ, ਚਕ੍ਖੁਯੇਵ ਪਤ੍ਤਕਾਰੀ ਸੇਸਮਵ੍ਵਥੇਤਿ, ਚਤੁਸ੍ਵੇਵ ਤੇਸੁ ਪਠਮਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯਮੁਪਨਜਸਜ ਪਟਿਪਾਦਿਤਂ... ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇਨੇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਪਟਿਪਾਦਿਤਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬਸਾਮਯਿਕਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦਂ ਅਯੁਤ੍ਤਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ... ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਸ੍ਸਿਮਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੋਪਯੋਗਿਤ੍ਤੇਨ ਸੋਗਤਸਮਯਾਨੁਗੁਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਖਣਿਕਵਾਦਿਨੋ ਪਨ ਨਿਸ੍ਸਾਯੇਦਂ ਸੁਨ੍ਦਰਮੇਵ, ਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਚਕ੍ਖੁਤੋ [ਚਕ੍ਖੁਨਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਅਭੇਦੋ ਰੂਪਾਪਾਥਗਮੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਯੋਗ੍ਗਦੇਸੇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗੇ ਪਦੇਸੇ। ''ਪੁਚ੍ਛਨਾਖ੍ਯਾਨੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (੨-੩-੨੮ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਪੁਚ੍ਛਨਸਦ੍ਦਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪੁਚ੍ਛਨਾਖ੍ਯਾਨੇਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ

ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਧਾਨੇ-ਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਅਵਸ੍ਸ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਹੇ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤ੍ਯਾਖ੍ਯਾਨੰ, ਕੋਸੋ ਯਞ੍ਞ ਦਤ੍ਤੋਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਵਿਧਿਰੂਪੋਵਾਯੰ, ਯੋ-ਙ੍ਗਦੀਤ੍ਯਾਦ੍ਯਨੁਵਾਦਰੂਪਮਾਖ੍ਯਾਨੰ, ਅਙ੍ਗਦੀਕੇਯੂਰੀ। ''ਯਤੋਚਾਦ੍ਧਕਾਲਨਿਮ੍ਮਾਨੰ ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (੨-੩-੨੮ਵਾ) ਵੁਤ੍ਤੁੰ, ਤਦਾਹ-'ਅਦ੍ਧ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਿਮੀਯਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੇ ਯੇਨ ਤੰ ਨਿਮਾਨੰ, ਤਦੇਵ ਨਿਮ੍ਮਾਨੰ। ''ਅਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਠਮਾ ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (੨-੩-੨੮) ਵੁਤ੍ਤੁੰ, ਤਞ੍ਞਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮਿਯੁਤ੍ਤਾ ਪਰਸ੍ਸਾਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਠਮਾ ਚ ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ, ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮਿ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਏਤਾਪਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਾਨੀ'ਤਿਆਦਿ, ਅਤ੍ਰ ਹਿ ਯਦਾ ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਯੋਜਨਵ੍ਹਾਭੇਦੋ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੀਯਤੇ, ਤਦਾ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਗਹੰ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਾਨੀਤਿ, ਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤੁ ''ਸਬ੍ਭਾਵੋ''ਤ੍ਯਾਦਿਨਾ (੨-੩੪) ਸਤ੍ਤਮੀ ਸਿਦ੍ਧਾ'ਸਤ੍ਤਸੁ ਯੋਜਨੇਸੁ'ਤਿ। ਤਥਾਹਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਸੁ ਯੋਜਨੇਸੁ ਸਤਿ ਰਾਜਗਹੰਭਵਤੀਤ੍ਯਯਮਤ੍ਥੋ ਪਤੀਯਤੇ, ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭਵਨੰ ਰਾਜਗਹ (ਭਵਨ)ਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਮ੍ਭਵਤਿ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਾ ਕਾਲੇ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ (੨-੩-੨੮ਵਾ) ਵਚਨਮ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ''ਕਰਣੇਚ ਥੋਕਪ੍ਪਕਿਚ੍ਛਕਤਿਪਯਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸੇ''ਤਿ (੨-੩-੩੩) ਸੁਤ੍ਤਿਤੰ, ਤਦਾਹ-'ਯਦਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਿਚ੍ਛਾਦਯੋਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਥੋਕਅਪ੍ਪਕਤਿਪਯੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਸਤ੍ਤਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਬ੍ਬਰੂਪੰ, ਗੁਣੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹੀਤਿ ਗੁਣਪਦਤ੍ਥੋ ਹੇਤੁਭੂਤੇ ''ਗੁਣੇ''ਤਿ (੨-੨੧) ਪਞ੍ਚਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨੇਨੇਤਿ ''ਗੁਣੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨੇਨ, ''ਗੁਣੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨੇਨ, ਯਦਾਤ੍ਵਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰੇਸੰ ਵਿਯ ਕਰਣੇ ਵਿਸੁੰ ਵਿਧਾਨੇ ਪਯੋਜਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਰੂਪਸ੍ਸ ਚਲਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਚ 'ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ'ਤ੍ਯਾਦੋ ਅਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੋ ਚਾਸ੍ਸ ਥੋਕਗੁਣਾਨ੍ਵਿਤੇ ਚਲਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਥੋਕਸਦ੍ਦੇ ਅਸਤ੍ਤਵਚਨੇਵ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਖ੍ਯਾਯਤੇ 'ਥੋਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ'ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੀਤ੍ਯਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਹਿ ਛਟ੍ਠੀ ਵਾ''ਤਿ (੨-੩-੩੪) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਦਾਹ'ਦੂਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਵਧਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਅਵਧਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਵ ਲਕ੍ਖਣੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮਾਸੰ ਪਞ੍ਚਮੀਛਟ੍ਠੀਨੰ ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਾਹ, ਏਵੰ ਚਰਹਿ ਤੰਤੰ ਕਾਰਕਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਮਞ੍ਞਾਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਯੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਲੋਕਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਵਿਭਤ੍ਤੀਨੰ ਨਿਯਮੇ ਲੋਕਿਯਾ ਏਵ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾ ਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਞ੍ਚਮੀਚਾਤ੍ਯਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ''ਦੂਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥੇਹਿ ਦੁਤਿਯਾ ਚੇ''ਤਿ (੨-੩-੩੫) ਵੁਤ੍ਤੰ, ''ਪਞ੍ਚਮ੍ਯਧਿਕਰਣੇਚ'' (੨-੩-੩੬) ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਚ ਕਾਰੇਨ ਦੂਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥੇਹਿ ਸਤ੍ਤਮੀ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਾਟਿ ਪਦਿਕਤ੍ਥੇ ਸਾਰਸਙ੍ਗਹਕਾਰਾਦੀਹਿ, ਤਦਕ੍ਖਿਪ੍ਪ ਅਞ੍ਞਾਪਦੇਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁੰ ਕੇਚਿਤ੍ਯਾਦਿ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ'ਕੇਚੀਤਿ ਸਾਰਸਙ੍ਗਹਾਦਯੋ'ਤਿਆਦਿ। ਦੂਰਾਪਾਦਾਵਸੇਚਨਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਤੇਸਮ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨ ਯੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਿਹੀਨੋ, ਨਹਿਤਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤਸਦ੍ਦੇਨਾਸਤ੍ਤਰੂਪੰ ਦੂਰਾਦਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤੁਜਵਸੇਯੰ, ਨ ਹਿ ਤੰ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਨ ਹਿ ਤਤੋ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਗਮ੍ਯਤੇ, ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠੀਯਤੇ'ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਸੇਯੋ। ਪਤੀਯਨ੍ਤੇਚਾਤਿ ਚੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਅਤੋਚੇਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਹੇਤੁਪਰਾਮਾਸੋ, ਯਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਵਾਕ੍ਯਕਾਰੋ ਵਰਰੁਚਿ, ਤੰਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਤੋਤਿ ਦੂਰਾਦਿਸਾ ਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਤੋ, ਤੰਯੁਤ੍ਤਤੋਪੀਤਿ ਦੂਰਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ ਗਾਮਾਦਿਸਦ੍ਦਤੋਪਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯਕਾਰਵਚਨੰ ਪਚ੍ਚਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ, ਤਥਾਹ੍ਯਤ੍ਰਾਯੰ ਮਹਾਭਾਸ੍ਸ ਪਾਠੋ ''ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਹਿ ਪਞ੍ਚਮੀਵਿਧਾਨੇ ਤੰਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮੀਪਟਿਸੇਧੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਦੂਰਾ ਗਾਮਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਦਸ੍ਸਨਾ ਅਨਤ੍ਥਕੋ-ਯਮ੍ਪਟਿਸੇਧੋ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਹਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਦਿਸ੍ਸਤਿ–

> ਦੂਰਸ੍ਮਾਵਸਥਾ ਮੁਤ੍ਤੰ, ਦੂਰਾਪਾਦਾਵਸੇਚਨੰ।
> ਗੁਰੁਤੋ ਕੁਪਿਤਾ ਦੂਰਾ,ਭਾਬ੍ਯੰ ਦੂਰਾ ਚ ਦਸ੍ਸੁਹਿਤਿ॥

ਅਤ੍ਰ ਦੂਰਨ੍ਤਿਕੇਤ੍ਯਾਦਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਵਾਕ੍ਯਕਾਰਵਚਨੰ, ਦੂਰਾ ਗਾਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤਸ੍ਸੋਦਾਹਰਣੰ, ਤਤ੍ਰਾਪਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਭਾਸ੍ਸੰ, ਦੂਰਸ੍ਮਾਵਸਥਾਤਿ ਆਵਸਥਸ੍ਸ ਦੂਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋਹਿ ਭਾਸ੍ਸਪਦੀਪੇ ਕੇਯ੍ਯਟੋ, ਪਠਮੋ ਪੁਰਿਸੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਪਠਮਪੁਰਿਸੋ ਭਵਤਿ ''ਦੂਰਨ੍ਤਿਕਾ''ਦਿ (੨-੬-੫) ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਾਦਿਯੋਗੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇਨਾਹ–'ਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪ ਮੋਚਨਵਿਵਿਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਯੋਗੇ'ਤਿ,

‘‘ਧਾਤੁਨਾਮਾਨਮੁਪਸਗ੍ਗਯੋਗਾਦੀਸ੍ਵਪਿਚ’’ ਇਤਿ (੨-੬-੨) ਸੁਤ੍ਤੇ ਚਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਭੁਤਿਯੋਗੋ ਚ ਗਹਿਤੋ, ਤੇਨਾਹ–‘ਪਭੁਤਿ ਯੋਗੇਚਾ’ਤਿ, ਪਭੁਤਿਯੋਗੇਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਭੁਤਜਤ੍ਥਯੋਗੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇਨੇਵ ‘ਯਤੋਸਰਾਮਿ ਅਤ੍ਤਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਉਦਾਹਟਂ।

੨੭. ਅਪ

ਨਨੁ ਫੁਟੋਵ ਤੇਸਂ ਸਾਲਾਦੀਨਂ ਯੋਗੋਤਿ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹੇਨ ਕਸ੍ਸ ਪਨੇਤੇਹਿ ਯੋਗੋ’ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-‘ਵਜ੍ਜਨਂ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਜ੍ਜਨਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਅਨੋ, ਵਜ੍ਜਨੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹੀਤਿ ਵਜ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤ ਮਾਨੇਹਿ ਅਪਪਰੀਹਿ, ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਤੋਵ ਏਕਸ੍ਮਾ, ਨਾਞ੍ਞਤੋ, ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਪਰੀਹਿ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਮਾਵ ਪਞ੍ਚਮੀਭਵਨੇ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਮਾਹ, ਪਸਿਦ੍ਧਮ੍ਪੇਤਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਕਤ੍ਤੁਨੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਦਤ੍ਥੋਤਿ ਯੋਸਾਲਾਦਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਯਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾ ਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਸੋ ਯਦਤ੍ਥੋ। ‘‘ਪਞ੍ਚਮਜਪਾਪਰੀਹੀ’’ਤਿ (੨-੩-੧੦) ਆਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਧੀਯਤੇ ਪਰੇਹਿ, ਤਦਾਹ-‘ਮਰਿਯਾਦਾਯ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਵਧਿਮਾ ਏਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਨਂ।

੨੮. ਪਟਿ

ਦਿਟ੍ਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਿਯਕਾਰਣਸ੍ਸ ਮੁਖਜਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਜਸ੍ਸ ਯਂ ਕਾਰਿਯਂ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਮੁਖਜਕਾਰਿਯ ਕਰਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਨਿਧਿਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਪਭਿਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵਿਨਿਮਯੇਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਦਾਨੇਚਾਤਿ ਚ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਤਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਯੋਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੨੯. ਰਿਤੇ

ਯਦਿ ਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਮਾਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੇ ਦੁਤਿਯਾ, ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਚਰਹਿ ਪੁਨ ਦੁਤਿਯਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਪਟਿਪਦਵਿਧਾਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਟਿਪਦਂ ਉਜੁਕਮੇਵੋਚ੍ਚਾਰਿਤਂ ਵਿਧਾਨਂ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਪਟਿਪਦਵਿਧਾਨਾ, ਵਿਸੇਸਵਿਧਾਨ ਵਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਯਜ੍ਜਤ੍ਰ ਦੁਤਿਯਾਵਚਨਂ ਨ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ਰਿਤੇਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗੇ ਉਜੁਕਂ ਵਿਧੀਯਮਾਨਾਯ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਦੁਤਿਯਾ ਬਾਧੀਯੇਥਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ। ਯਦਜਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਦੁਤਿਯਾਯ ਬਾਧਾਭਾਵੋ ਏਵ ਪਯੋਜਨਂ, ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ‘ਰਿਤੇ ਵਾ’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਯਿਤਬ੍ਬਂ ਏਵਂ ਸਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਦੁਤਿਯਾ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਲਹੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਣੀਤਮ੍ਭਵਤੀ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਰਮਾਹ-‘ਉਤ੍ਤਰਤ੍ਥਞ੍ਚੇ’ਤਿ, ਅਤੋਯੇਵਾਤਿ ਉਤ੍ਤਰਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯੇਵ, ਪੁਨ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਰਂਦੁਤਿਯਾ ਗਹਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਯਮਾਹ-‘ਵਿਭਤਜਨ੍ਤਰੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਹਚ੍ਚ ਕਣ੍ਠਾਦਿਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਯੁਨਾਆਹਨਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਵਚਨਂ ਆਹਚ੍ਚਵਚਨਂ, ਉਜੁਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਭਤਜਨ੍ਤਰਂ ਛਟ੍ਠੀਵਿਭਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਬਜੁਦਾਸਤ੍ਥਂ, ਨਿਰਾਸਤ੍ਥਨ੍ਤੁਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞਾਪੀਤਿ ਦੁਤਿਯਾਯ ਅਞ੍ਞਾ ਛਟ੍ਠੀਪਿ, ਪਕਤਾਯ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ ਪਕਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਤ੍ਥੋ।

੩੧. ਪੁਥ

ਨ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ‘‘ਤਤਿਯਾ ਚੇਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਚਕਾਰੇਨ ‘ਦੁਤਿਯਾ ਚੇ’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯੇਯਜ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਚ ਕਾਰੇਨ ਪਞ੍ਚਮੀਤਜੇਵਂ ਨ ਕਸ੍ਸਾਪਜਪਕਂਸੋਤਿ‘ਵਿਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਪੁਥਨਾਨਾਹਿ ਤਤਿਯਾ ਚੇ’ਤਜੇਕਯੋਗਮਕਤ੍ਵਾ ਯੋਗਵਿਭਾਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ‘ਤਤਿਯਾ ਚੇ’ਤਿ ਚ ਕਾਰੇਨ ਜਾਤੁ ਪਞ੍ਚਮੀ’’ਤਿ, ਅਸਹਾਯਤ੍ਥਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ‘ਵਿਨਾਤ੍ਥੇ ਹੀ’ਤਜੇਵਮਵਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਵਿਸੁਂ ਸੁਤ੍ਤਰਚਨਾਯੇਤਜਾਹ-‘ਭੇਦੋ ਪਾਦਾਨਨ੍ਤ੍ਵਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੨. ਸਤ੍ਤੁ

ਯਨ੍ਤੁੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਸੋਤਿ, ਯੋਤਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਯੋ ਯਤ੍ਥੇਤਜਾਦਿਕਞ੍ਚ 'ਕਿਰਿਯਾਧਾਰਭੂਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਵ◌ੁੱਤਿਗਨ੍ਥ ਵ◌ਿਵਰਣਨ੍ਤਿ ਯੋਤਿ ਕਿਰਿਯਾਧੇਯਜਭੂਤਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਏਤਨੇਵ◌ਾਹ'ਕਿਰਿਯਾ ਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨਾਯਮਾਧਾਰੀਯਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮ ਸਮਵ◌ੇਤਾ ਕਿਰਿਯਾਸ੍ਮਿਨ੍ਤੁਜਧਿਕਰਣੇ ਵ◌ਾ ਤੰ ਆਧਾਰਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵ◌ਾ ਘਣਨ੍ਤੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕਤ੍ਤਾਰੰ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਕਿਰਿਯਾਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਮਾਧਾਰ ਯਤੀਤਜਾਧਾਰੋਤਿ ਵ◌ਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਘਣ, ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹਿ–

> ਆਧਾਰਯਤਿ ਯੋ ਕਤ੍ਤੁ, ਕਮ੍ਮੰ ਕਿਰਿਯਨਿਸ੍ਸਯੰ।
> ਆਧਾਰੰ ਕਾਰਕਞ੍ਚਾਹੁ, ਤੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮੇਵ ਚੇਤਿ॥

ਨਨੁ ਚ ਕਿਰਿਯਾਧਾਰਣੇਨਾਧਾਰੋਤਜੁਚ੍ਚਤੇ, ਤੰ ਕਿਮੇਵਮੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਚੇ, ਨੇਸਦੋਸੋ ਯਦੇਵ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਧਾਰਣਮਸ੍ਸ, ਤਨ੍ਤੁਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਧਾਰਣੰ, ਨਹਜਞ੍ਞਤਾ ਤਦ੍ਧਾਰਣੰ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਤਤੋ ਕਿਰਿਯਾ ਕਾਰਣੇਨਾਧਾਰਣੇਨਾਧਾਰੋਤਜ ਯਮੇਵਤ੍ਥੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨਾਧਾਰੇਨ ਉਜੁਕੰ ਕਿਰਿਯਾ ਗਯ੍ਹਤੇ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ-'ਕਿਰਿਯਾਯਯੋ ਆਧਾਰੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਨੁ ਯਦਜਪਜੁਜੁਕਮੇਵ ਕਿਰਿਯੰ ਧਾਰਯਤਿ ਕਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤੁਸਮਵ◌ਾਯਿਨਿੰ, ਕਮ੍ਮਸਮਵ◌ੇਤਞ੍ਚ ਵ◌ਿਕ੍ਲੇਦਨਾਦਿੰ ਕਿਰਿਯੰ ਕਮ੍ਮੰ... ਤਥਾ ਸਤਿ ਤਾਨੇਵ◌ਾਧਾਰੋਤਿ, ਨ... ਲੋਕੇ ਸਤ੍ਥੇ ਚ ਤੇਸਮਾਧਾਰਤ੍ਥੇ ਨਾਪ੍ਪਤੀਤਿਤੋ, ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਤਾਯੇਵ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਤੀਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਕਿਰਿਯਾ ਚੇ'ਤਜਾਦਿ, ਤਥਾ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ–

> ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮ ਬਜਵਹਿਤੰ, ਧਾਰੇਨ੍ਤੁਮਨੁਜੁ ਕ੍ਰਿਯੰ।
> ਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧੁਪਕਾਰਿ ਚ, ਸਤ੍ਥੇ-ਧਿਕਰਣੰ ਮਤਨ੍ਤਿ॥

ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਬਜਵਹਿਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮੇਹਿ ਤੰਸਮਵ◌ੇਤਭਾਵ◌ੇਨ ਬਜਵਹਿਤੰ, ਅਨੁਜੁ ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੇਨ, ਕ੍ਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧੁਪਕਾਰਿਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਸਮਵ◌ੇਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਉਪਕਾਰੀ ਉਪਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਚ ਨ ਕਿਰਿਯਾ ਧਾਰਣੇਨੇਵ◌ਾਯਮਾਧਾਰੋ, ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਨੰ ਧਾਰਣੇਨਾਪਜਾਧਾਰੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਮ੍ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ-'ਨ ਚੇ'ਤਜਾਦਿ, ਕਿਰਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ◌ਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਸਮਵ◌ਾਯਿਨਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ, ਤਦੇਵ◌ੰਵ◌ਿਧਮਾਧਾਰੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਆਧਾਰੋ ਚਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵ◌ਿਧਾਪਕਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ, ਆਧੇਯਜੇਨ ਸਹੋਪਸਿਲੇਸੋ ਸੰਯੋਗਲਕ੍ਖਣੋ-ਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੋ ਆਧਾਰੋ-'ਕਟੇਨਿਸੀਦਤਿ ਥਾਲਿਯੰ ਪਚਤਿ'ਤਜਾਦੋ ਕਟਾਦਿ, ਤਥਾਹਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸਮਵ◌ੇਤੰ ਨਿਸੀਦਨਕਿਰਿਯੰ ਕਟੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਧਾਰਯੰ ਧਾਰਯਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਬਜਵਹਿਤੰ, ਏਵ◌ੰ ਥਾਲੀਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਸਮਵ◌ੇਤੰ ਵ◌ਿਕ੍ਲੇਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯੰ ਤਣ੍ਡੁਲੇ ਧਾਰਯੰ ਧਾਰਯਤੀਤਜੋਪਸਿਲੇਸਿਕਾਧਾਰਤ੍ਤੰ ਕਟਾਦਿਨੋ। ਯਤੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰਾਧੇਯਜੰ ਨ ਵਤ੍ਤੁਤੇ ਸਬ੍ਬਥਾ ਭਿਯਜੋ ਵ◌ਾ, ਸੋ ਵ◌ੇਸਯਿਕੋ, ਵ◌ਿਸਯੋਹਜਾਧੇਯਜਸ੍ਸਾਨਞ੍ਞਤ੍ਰਭਾਵ◌ੋ, ਯਥਾ ਚਕ੍ਖਾਦਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਭਾਵ◌ਾ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਰੂਪਾਦਯੋ ਵ◌ਿਸਯਾਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਏਵਮਾਕਾਸੇ ਸਕੁਨਯੋਤਜਾਦੋ ਸਕੁਨਜਾਦੀਨਮਾਕਾਸਾਦਿਤੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰਾਭਾਵ◌ਾਤੇ ਤੇਸੰ ਵ◌ਿਸਯਾਤਜੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਵ◌ਿਸਯੋ ਏਵ ਵ◌ੇਸਯਿਕੋ। ਯੋ ਆਧਾਰਾਧੇਯਜਾਨਮਭਿਬਜਾਪੇਤਜਾਧੇਯਜਮਿਤਜਭਿਬਜਾਪਕੋ, ਤਥਾ ਹਿ'ਤਿਲੇਸੁ ਤੇਲੰ, ਦਧਿਮ੍ਹਿ ਸਪ੍ਪਿ,ਤਜਤ੍ਰ ਤਿਲਾਦਿਕੰ ਤੇਲਾਦਿਕਮਾਧੇਯਜੰ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਤਿਲਾਦਿ ਬਜਾਪਕਾਧਾਰੋ। ਸਮੀਪੇ ਭਵ◌ੋ, ਸਮੀਪੋ ਏਵ ਵ◌ਾ ਸਾਮੀਪਿਕੋ, ਯਸ੍ਸ ਸਮੀਪਦੇਸੇ ਆਧੇਯਜੰ ਵਤ੍ਤੁਤੇ ਸੋ ਏਵਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਅਤ੍ਰੋਦਾਹਰਣੰ 'ਗੁਰੂਸੁ ਵਸਤਿ ਗਙ੍ਗਾਯੰ ਘੋਸੋ'ਤਿ। ਨਨੁ ਚਾਤ੍ਰਾਪਜਾਧਾਰੇ ਸਤ੍ਤਮੀ ਵ◌ਿਧੀਯਤੇ ਆਧਾਰੋ ਚ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ, ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਸੰਯੋਗਸਮਵ◌ਾਯੇਹਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਿਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਗੁਰੁਪ੍ਪਭੁਤੀਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸਕੁਨਜਾਦੀਨਮਿਵ ਕਟਾਕਾਸਾਦੀਹਿ ਸੰਯੋਗੋ, ਤੇਲਾਦੀਨਮਿਵ ਚ ਤਿਲਾਦੀਹਿ ਸਮਵ◌ਾਯੋ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨਾਯੁਤ੍ਤੰ ਤੇ ਸਮਾਧਾਰਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ, ਨੇਤਦਤ੍ਥਿ, ਯਦਾਯਤ੍ਤਾ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸੋ ਵ◌ਿਨਾਪਿ ਸੰਯੋਗਸਮਵ◌ਾਯੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਭਵਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਨ ਰਞ੍ਞਾ ਸਹ ਸੰਯੋਗੋਸਮਵ◌ਾਯੋ ਵ◌ਾਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਪਨ ਤਦਧੀਨਟ੍ਠਿਤਿਤ੍ਤਾ ਰਾਜਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਬਜਪਦਿਸ੍ਸੀਯਤੇ, ਸਿਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਗੁਰੁਪ੍ਪਭੁਤਿਨ ਮਾਯਤ੍ਤਾ ਠਿਤੀਤਿ ਤੇਸਮਯੰ [ਤੇਨਸ੍ਸਾਯੰ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ) ਯੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਪਤਿ ਗੁਰੁਪਭੁਤੀਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵ◌ੋ (ਜਿਨਿਨ੍ਹਬੁਦ੍ਧਿ)] ਯੁਤ੍ਤੋ ਗੁਰੁਪ੍ਪਭੁਤਿਨੰ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵ◌ੋਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਜ੍ਜਪਿ ਵ◌ੇਸਯਿਕਾਭਿਬਜਪਕਾਨਮਾਧਾਰਾਧੇਯਜੋਪਸਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸੇਵ

ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਤ੍ਤਾ ਤਥੇਵ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾ, ਨਾਞ੍ਞਥਾ ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੇਨ ਵਾ [ਓਪਸਿਲੇਸਿਕੇਵ] ਵਿਸਯਾਭਿਬ੍ਯਾਪਕਾਨਮਗ੍ਗਹਣਤੋ ਉਪਸਿਲੇਸਸ੍ਸੇ ਵਾ [ਉਪਸਿਲੇਸਸ੍ਸੇਵ] ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਥੇਵ ਵੋਹਾਰੋਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕਰੋ ਸਙ੍ਕਨੀਯੋਤਿ।

੩੩. ਨਿਮਿਤ੍ਤ

ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਮਤ੍ਤੇਤੀਮਿਨਾ ਕਮ੍ਮਸਂਯੋਗਾਭਾਵੇਪਿ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਮਾਹ, ਨ ਪਰੇਸਂ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਸਂਯੋਗੇ ਏਵ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ-'ਏਵਮਞ੍ਞਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਹਿ-'ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮੇਨ'' (ਚਂ, ੨-੧-੮੯) ਇਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮੇਨ ਯੋਗੇ ਪਯੋਜਨਾ ਸਤ੍ਤਮੀਭਵਤੀਤਯ੍ਤ੍ਥੋ, ਅਜਿਨਮ੍ਹਿ ਹਞ੍ਞਤੇ ਦੀਪੀਤਿਦੀਪਿਨੋਹਨਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਂ ਚਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਿਨਂਹਨ੍ਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮੇਨ ਯੋ ਗੋ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮੇਨਾਤਯਵਚਨੇ ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਨ ਪਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੪. ਯਬ੍ਭਾ

ਯਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਯਸ੍ਸ ਗਵਾਦਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ ਦੋਹਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਸ੍ਸ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਤਤੋ-ਚੁਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ ਕਿਰਿਯਾਵਤਾਤਿ, ''ਕਾਲਭਾਵੇਸੁ ਚੇ''ਤਿ (੨-੬-੪੩) ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਕਾਲਤ੍ਥੇਹਿ ਚਾ'ਤਿਆਦਿ।

੩੫. ਛਟ੍ਠੀ

ਸਾਮਿਸ੍ਸਰਾਦਿਯੋਗੇ ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤਮਿਯੋ ਯਥਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ''ਸਾਮਿਸ੍ਸਰਾਧਿਪਤਿਦਾਯਾਦਸਕ੍ਖਿਪਤਿਭੂਪਸੁਤੇਹਿ ਚ ''ਇਤਿ (੨-੩-੩੯) ਆਰਦ੍ਧਂ ਪਰੇਹਿ, ਤਦਾਹ-'ਸਾਮਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤ੍ਰ ਚ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ''ਸਾਮਯਾਦੀਨਂ ਭੇਦੇਨੋ ਪਾਦਾਨਂ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਨਿਵਤਯਤ੍ਥਮਿਹ ਮਾ ਹੋਤੁ ਗਾਮਸ੍ਸ ਰਾਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾਕਯਮੁਪਨਯਸਯ ਹਸ੍ਸਾਪਯ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਮੁਪਦਸ੍ਸਯਮਾਹ-'ਸਾਮਿਸ੍ਸਰੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕੇਨ ਨਿਵਾਰੀਯਤੇ, ਨ ਕੇਨਾਪੀਤਯਤ੍ਥੋ, ਵਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ 'ਗਾਮੇ ਰਾਜਾ'ਤਯਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮਿਤਯਨੇਨਾਹ, ''ਆਯੁਤ੍ਤਕੁਸਲੇਹਯਾਸੇਵਾਯ''ਮੀਤਿ (੨-੩-੪੦) ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਦਾਹ-'ਆਯੁਤ੍ਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਸਵਾ ਤਪ੍ਪਰਤਾ, ਬਯਾਵਟੋ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥੇਦਂ ਸਿਯਾ ''ਆਸੇਵਾਯਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਾਮੀ ਤਯਵਸ੍ਸਂ ਵਚਨਮਿਦਮਾਰਬ੍ਭਨੀਯਮਞ੍ਞਥਾ ਈਸਂਯੁਤ੍ਤੇਪਿ 'ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਗੋ ਸਕਟਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਪਸਜ੍ਜਤੀ''ਤਯਾਸਙ੍ਕਿਯ ਨਤ੍ਥੇਵੇਤਮ੍ਪਿ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਵਿਨਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ''ਸਾਮਿਸ੍ਸਰਾ''ਤਯਦਿਕਂ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤੇ ਪਸੂਤਸਦ੍ਦਾਨਨ੍ਤਰਂ ਕੁਸਲਸਦ੍ਦਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ, ਇਧਾਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਵੁਤ੍ਤਿਯਂ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ''ਕਮ੍ਮਕਰਣ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀ'' (੨-੬-੪੦) ''ਪਞ੍ਚਮਯਤ੍ਥੇ ਚ'' (੨-੬-੪੧) ਇਤਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤੇਨਾਹ-'ਕਮ੍ਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਗਹਣਸ੍ਸ ਬਾਹਾ ਵਿਸਯੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਚ੍ਚਾਯਨਾਨਂ'ਭਿਕ੍ਖੂਸੂ'ਤਿਆਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ, ਹਤ੍ਥੇਸੂਤਿਆਦੀਨਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ, ਕਦਲੀਸੂਤਿ ਪਞ੍ਚਮਯਤ੍ਥੇ। ''ਮਣ੍ਡਿਤੁਸ੍ਸੁਕ੍ਕੇਸੁ ਤਤਿਯਾ ਚੇ''ਤਿ (੨-੬-੪੫) ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ 'ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਥੇਤਿ ਮਣ੍ਡਿਤਤ੍ਥੇ, ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤ੍ਥੇਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਤ੍ਥੇ।

੩੬. ਯਤੋ

ਵਿਸੁਂ ਕਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਂ, ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਾਚਰਿਯੇਨ ''ਕਿਮਤ੍ਥਮ੍ਪੁਨਰਿਦਂ ਵਚਨਂ ਯਾਵਤਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨੋ-ਵਯਵੋ ਸਮੁਦਾਯਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸਾ-ਧਿਕਰਣਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੀਯਤੇ, ਤਦਾ ਸਤ੍ਤਮੀ ਸਿਦ੍ਧਾਵ, ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾਤਿ, ਯਦਾ ਤ੍ਵਵਯਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤਦਾ ਛਟ੍ਠੀ, ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾਤਿ ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਪਪਞ੍ਚਤ੍ਥਨ੍ਤੁ ਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਞ੍ਚੇਤ ਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਨ ਸਾਲਯੋ'ਚ੍ਚਾਦਿਸੂਕਯੁਤ੍ਤਾਨਿਧਞ੍ਞਾਨਿ ਸੂਕਧਞ੍ਞਾਨਿ, ਆਹਿਤਾ ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ, ਆਧੇਯਜ ਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਤੋਤਿ ਆਹਿਤਤ੍ਤਕਾਰਣਾ, ਤਤੋਤਿ ਯਤੋ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਵਚਨਮੇਵਮਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ। 'ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਭਤ੍ਤੇ''ਤਿ (੨-੩-੪੨) ਪਾਣਿਨੀਯ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ-'ਸਮੁਦਾਯਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੁਤਤੋ ਸਕਾਸਾ ਸੀਲਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਸੇਯਜੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ''ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਛਟ੍ਠੀ ਸਤ੍ਤਮੀਸੁ ਪਤ੍ਤੇਸੁ

ਤਦਪਵਾਦੋ, ਯਂ ਯੋਗੋ’’ਤਿ ਪਰੇਹਾਖਜਾਯਤੇ, ਤਤ੍ਥ ਤਾਵ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਮੇਵੇਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਤੋ ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤਮੀਨਂ ਤਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਤਾਸਂ ਬਾਧਨਤ੍ਥਮਿਦਮਾਰਬ੍ਭਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸਯਮਾਹ-‘ਨਾਤ੍ਰ ਜਾਤਜਾਦੀਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਜਾਤਜਾਦੀਹਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਜਚ੍ਚਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਕੁਤੋ ਨ ਭਵਤਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਜਚ੍ਚਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤਂ ਬਜਪਦੇਸਤੋਤਿ ਸੀਲਤ੍ਤਾਦਿਬਜਪਦੇਸਾਭਾਵਤੋ, ਪੁਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਾਭਾਵੇ ਹੇਤ੍ਵਨ੍ਤਰਮਾਹ-‘ਤੁਲਜਾਨਞ੍ਹੇ’’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਧੁਨਿਪੁਣੇਹਿ ਯੋਗੇ ਪੂਜਾਯਂ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਯਂ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਤਥਾ ਅਸਾਧੁਯੋਗੇ, ਤਥਾ ਪਸਿਤਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਯੋਗੇ ਤਤਿਯਾਸਤ੍ਤਮਿਯੋ, ਤਥਾ ਲੋਪਨ੍ਤਨਕ੍ਖਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦਾ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਚਨਨ੍ਤਰੇਨ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਹਿਤਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂਤਂਕਾਰਕਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵ ਸਾਧੇਤੁਂ ‘ਮਾਤਰਿ ਸਾਧੁ’ ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ ਉਦਾਹਟਾ ਕੇਸੇਸੁ ਪਸਿਤੋ ਪਸਤ੍ਤੋ, ਅਵਬਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੇਸੇਹਿ ਕਰਣਭੂਤੇਹਿ ਪਸਿਤੋ ਭਵਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇਹਿ ਵਾ ਪਸਿਤੋ ਕਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਫੁਸ੍ਸੇਨਿਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਕਾਲੋ ਸੋਯਮਿਤਜਭੇਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਫੁਸ੍ਸੇ, ਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ।

੩੭. ਪਠਮਾ

ਪਠਮਾਤ੍ਥਮਤ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਵਾਕਜਤ੍ਥੋ ਪਦਤ੍ਥੋ ਵਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣਾਨੁਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਦ੍ਵੇਦ੍ਵੇਕਾਨੇਕਾਦਿ ਸੁਤ੍ਤਤੋ’ਤਿਆਦਿ, ਨਾਮੇਨਾਤ੍ਥੋ ਪਟਿਪਾਦਿਯਮਾਨੋ ਨਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ-ਤ੍ਤਨਿ ਅਭਿਧੇਯਜਤ੍ਤੇਨਾਜ੍ਝਾਰੋਪਜ ਪਟਿਪਾਦਯਤਜਨਪੇਕ੍ਖਿਤ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਅਭਿਧੀਯਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਕਤਿਰੂਪੇਨਾਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ, ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਦਂ ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨਾਮਸ੍ਸਾਭਿਧੇਯਜਮਤ੍ਤੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ‘‘ਪਾਟਿਪਦਿਕਤ੍ਥਲਿਙ੍ਗਪਰਿਮਾਣਵਚਨਮਤ੍ਤੇ ਪਠਮਾ’’ਤਿ (੨-੩-੪੬) ਲਿਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਭੇਦੇਨ ਪਠਮਾਵਿਧਾਨਮ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤਦਾਹ-‘ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਮਾਣੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਲਿਙ੍ਗਂ ਇਤ੍ਥਿਪੁਨ੍ਨਪੁਂਸਕਾਨਿ, ਪਰਿਮਾਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਸਙ੍ਖਜਾ ਏਕਤ੍ਤਬਹੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਬ੍ਬਨ੍ਤੋਪਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਏਵਾਤਿ ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਵਨ੍ਤੋਪਿ ਸਰੂਪਾ ਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਏਵ, ਉਚ੍ਚਤ੍ਤਨੀਚਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਮ੍ਪੁਰੋਧਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਚ੍ਚਨੀਚਸਦ੍ਦੇਹਿ ਪਠਮਾ ਹੋਤੇਵ, ਤਂਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ‘ਉਚ੍ਚਂ ਘਰਾਨਿ’ਤਜਾਦੀਨਿਪਿ ਉਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਗੁਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੋਯਮਿਤਜਭੇਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧ ਘਰੇਸੁ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਪਲਮ੍ਬਤੇ ਅਜ੍ਝਾਗਚ੍ਛਤਿਤਜਾਦੋ ‘‘ਅਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਸਂ’’ਤਿ (੨-੧੧੯) ਲੋਪਵਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਾਦੀਹਜਨਤ੍ਥਕੇਹਿਪਿ ਪਠਮਾ ਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵ।

੩੮. ਆਮਨ੍ਤ

ਅਭਿਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਗਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨਾਮਤ੍ਥੇਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ, ਪਦਤੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤਣਾਧਿਕਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਕਪਦਤੋ, ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ…

ਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾਭਿਮੁਖੀਕਾਰ [ਭਿਮੁਖੀਭਾਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਮਤ੍ਤਮਾਮਨ੍ਤਣਂ ਸਿਯਾ।
ਅਤ੍ਥੋ ਕਤਾਭਿਮੁਖੋ ਹਿ, ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਵਿਨਿਯੁਜ੍ਜਤੇ।
ਆਮਨ੍ਤਣਂ ਨ ਵਾਕਜਤ੍ਥੋ, ਪਦਤੋਵ ਪਤੀਤਿਤੋ।
ਨਤ੍ਥੇਵਾਮਨ੍ਤਣਂ ਲੋਕੇ, ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ।
ਤਂ ਯਥਾ ਭਵ ਰਾਜੇਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਥੋ ਭਵੇਤਿ ਚ॥

ਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿ, ਕਤਂ ਆਭਿਮੁਖਜਂ ਸਮਾਧਾਨਂ ਯੇਨਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਵਿਨਿਯੁਜ੍ਜਤੇ ਗਚ੍ਛ ਭੁਞ੍ਜਾਤਿ, ਆਮਨ੍ਤਣਂ ਨਤ੍ਥਿ… ਇਦਾਨਿ ਵਿਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤੇਨਾਲਦ੍ਧਸਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਭਿਮੁਖਯਿਤੁਮਸਕ੍ਕਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੇਨਾਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇਨ।

੩੯. ਛਟ੍ਠੀ

ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕੇਚ੍ਚਾਦਿਵੁੱਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਏਕਾਯਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਾਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਾਰਕੇਹਿ ਚ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧ ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤੁਮਾਹ, ਤਤੋਯੇਵਾਯਂ ਨਾਕਸ੍ਮੀਕੋਤਿ ਨ ਯੇਸੰਕੇਸਞ੍ਚਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਵਤਿ, ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਤੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਵਤੀਤਜਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵੋ, ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਕਾਰਕੇਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਸਸ੍ਸਾਮਿਭਾਵਾਦਿਕੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਥਾ ਚ ਵੁੱਤ੍ਤਂ–

''ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਰਕੇਹਞ੍ਞੋ, ਕ੍ਰਿਯਾਕਾਰਕਪੁਬ੍ਬਕੋ।
ਸੁਤਾਯਮਸ੍ਸੁਤਾਯਂਵਾ, ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਸੋ-ਭਿਧੀਯਤੇਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸੁਤਾਯਂ ਕਿਰਿਯਾਯਂ 'ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਕਿਰਿਯਾ ਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪੁਬ੍ਬਕੋ-ਞ੍ਞੋ ਏਵ ਸਸ੍ਸਾਮਿਭਾਵਾਦਿਕੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਤੀਯਤੇਤਿ, 'ਸਰਤਿ ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ'ਤਜਾਦੋ ਤੁ ਸੁਯਜਮਾਨੇ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦੇ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਨ੍ਤਮਪਿ ਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤੁਮਨਿਚ੍ਛਿਤਂ, ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਯੇਵ ਸਰਣਮ੍ਪਤਿ ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਟਿਪਾਦੀਯਤੇ'ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ, ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠਿਤਿਵਸੇਨੇਵਤ੍ਥਿ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਚ ਸਸ੍ਸਾਮਿ ਭਾਵਾਦਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਾਮਿਭਾਵਵਿਵਚ੍ਛਾਯਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋ, ਯਥਾ 'ਅਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ'ਤਿ, ਸੋ ਚਾਯਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਸ੍ਸਾਮਿਭਾਵਜਞ੍ਞਜਨਕਭਾਵਾ-ਵਯਵਾਵਯਵਿਭਾਵਾਦਿਲਕ੍ਖਣੋ ਬਹੁਵਿਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਾਮਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਜਞ੍ਞਜਨਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸ ਬੀਜਂ, ਅਵਯਵਾਵਯਵਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾ, ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਞ੍ਜਾਤਤ੍ਤਂ ਯਥਾਯੋਗਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਜਵਗਮਯਿਤ੍ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਦਾਹਰਣਮਾਹ-'ਤਥਾ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਿਪਾਲਨਕਿਰਿਯਾਕਤੋ ਨੇਸਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਪਾਲਜਪਰਿਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣੋ-ਯਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਾ ਅਯਮ੍ਪਰਿ ਪਾਲਨਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਸ੍ਸੇਦਮ੍ਭਾਵਹੇਤ੍ਤਂ ਜਨਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿਨਾ ਤ੍ਵਿਮਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯਾਯਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵਸੀਯਤੇ, ਨ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਸੇਸਾਵਗਮਨੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ... ਤਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਕਰੂਪਤ੍ਤਾ, ਸੁਯਜਮਾਨੇ ਏਵ ਵਾ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦੇ ਕਾਰਕਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਾਭਾਵੇ ਅਸ੍ਸੇਦਮ੍ਭਾਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸੇਵ ਫਲਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਜਾਤੋ ਛਟ੍ਠਿਯਾਭਿਧੀਯਤੇ 'ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਸਰਤੀ'ਤਿ, ਵੁੱਤ੍ਤਂ ਹਿ–

ਜਨਯਿਤ੍ਵਾਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾਚਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ।
ਸੁਯਜਮਾਨੇ ਕ੍ਰਿਯਾਸਦ੍ਦੇ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਜਾਯਤੇ ਕ੍ਵਚੀਤਿ॥

ਪਰਿਪਾਲਯਤੀਤਿ ਪੁਰਿਸਮ੍ਪਰਿਪਾਲਯਤਿ, ਤਤੋ ਪਾਲਨਾਦਿਕਾ ਉਪਕਾਰ ਸਭਾਵਾ ਕਿਰਿਯਾਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ ਭਵਤਿ, ਰਞ੍ਞਾ ਹਿ ਕਾਰਿਯਮਾਨਾ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀਪੁਰਿਸਵਿਸਯਤ੍ਤਾਵਪੁਰਿਸਯੋਗਿਨੀਤਜੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਤੋਯੇਵਤਸ੍ਸਾ ਉਭਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿਯਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਭਵੇਅਸ੍ਸੇਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ ਕਿਰਿਯਾਜਨਿਤਤ੍ਤਮਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣੋ... ਸਬ੍ਬਥਾ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵਾ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਿਸਬ੍ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਸੁ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾਦੀਸੁ ਅਸ੍ਸੇਦਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਬ੍ਭਵਸ੍ਸ। ਪਰੇਸਂ ਵਿਯ ''ਗੁਣੇ ਛਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਰਾਭਾਵੇ ਉਭਯਤ੍ਥਪਿ (ਚੇਤ੍ਥ) [(ਯੇਵ) (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਛਟ੍ਠਿਪ੍ਪ- ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਬੋਧੇਤੁਮਾਹ-'ਨਨੁ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਵੁੱਤ੍ਤਂ ਚੋਦਨਮਬ੍ਭੁਪਗਮ੍ਮ ਚੋਦਕਮ੍ਪਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਰੂਪਂ ਤਤੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਜੁਪਸਂ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਛਟ੍ਠਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਂ ਚੋਦੇਤੁਮਾਹ-'ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਥੇਵ ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾਸਤੀਪਿਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੇਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚੋਦਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਰੋਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਅਭਾਵੇ ਸਮੁਪਨੇਤ੍ਤਂ'ਯਜ੍ਜੇਵਮਿਹਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਮਾਹ, ਤਤ੍ਥ ਅਥਾਤਿ ਚੋਦਕਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਕਾਸਨਾਰਮ੍ਭੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਏਵਂ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਯਦਿਪਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਂ, ਪਟਿਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯਾਤਜਾਦਿਨਾ ਇਦਨ੍ਨੀਪੇਤਿ ''ਵਿਸੇਸ੍ਸਂ ਵਿਧੇਯਤਾਯ ਨ ਪਰਾਧੀਨਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ ਬਜਤਿਰਿਚ੍ਚਤੇ ਤਤੋ-ਤ੍ਤੁਨਿਟ੍ਠਮੇਵ, ਨ ਰੂਪਨ੍ਤਰਮ੍ਭਜਤਿ'ਪੁਰਿਸਸ੍ਸੇ'ਤਿ, ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੁ ਰਾਜਾਦਿਕਂ ਤਦਙ੍ਗਤਾਯਾਨੁਵਦਿਯਮਾਨਮਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਕਾਰਕਰੂਪਤੋ

ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤੇ, ਤਤੋ ਰੂਪਨ੍ਤਰੰ ਭਜਤਿ 'ਰਞ੍ਞੋ'ਤਿ, ਤਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕ ਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਾਸਮ੍ਭਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠੋ ਵਿਸੇਸਨਗਤਤ੍ਤੇਨ ਪਤੀਯਤੇ ਤਤੋ ਛਟ੍ਠੀ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵਾਨੁਧਾਵਤਿ ਪਤੀਤਿਵਿਸਯੇ ਸਦ੍ਦੂਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ, ਯੋ ਹਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੰ ਵਿਸਯੋ ਸੋ ਸਦ੍ਦਾਨਨ੍ਤਿ, ਅਤੋਯੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨਿਯਮੇਨ ਵਿਸੇਸਨਭੇਦਮਨੁਵਿਦਧਾਤਿ... ਵੁਤ੍ਤੋ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਤਗ੍ਗਤਤ੍ਤੇਨ ਪਤੀਤਿਯਾ ਯਥਾ ਭਾਤੂਨੰ ਧਨਨ੍ਤਿ, ਨਾਵਸ੍ਸਮ੍ਭਾਤੂਨੰ ਧਨਨ੍ਤਿਚ੍ਚੇਵ ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਯਪਿ ਵਿਸੇਸ੍ਸ ਭੇਦੇ ਵਿਸੇਸਨਗਤਮੇਵ ਭੇਦਮਨੁ(ਵਿਦਧਾ)ਤਿ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਤਦੇਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਸੇਸਨਗਤਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਤੀਤਿਤੋ-ਵਕਪ੍ਪੀਯਤੇ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਗਤਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਤਪ੍ਪਤੀਤਿਯੰ ਨਿਯਮੇਨ ਤਗ੍ਗਤਭੇਦਾਨੁਵਿਧਾਨੰ ਸਿਯਾ ਵਿਸੇਸਨਗਤਭੇਦਾਨੁਵਿਧਾਨਮਿਵ, ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਨ੍ਤੁ ਵੁਤ੍ਤੋ [ਚਤ੍ਤਨੋ] ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੇ, ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਮੇਵ ਚ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਤੰਵਾਦੀਹਿ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਭਿਧੀਯਤੇ, ਅਤੋਯੇਵਾਯੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਿਭਤ੍ਤਿ (ਯਾਗਮ੍ਯਤੇ)... ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਮਾਨਵਿਸੇਸਨਭੂਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਗਤਬ੍ਯਤਿਰੇਕਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਿ- ਧਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ, ਨੀਲਾਦਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੁ ਪਰਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨਾਪ੍ਪਧਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਕਾਰਕਭਾਵਤੋ ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤਿ... ਨੀਲਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨੁਪ੍ਪਲਾਦਿਦਬ੍ਬਾਭਿਧਾਨਤੋ, ਯਥਾ 'ਨੀਲਮੁਪ੍ਪਲਮ੍ਪਸ੍ਸ, ਨੀਲੇਨੁਪ੍ਪਲੇਨ ਠਿਤੰ, ਨੀਲਸ੍ਸੁਪ੍ਪਲਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧੋ'ਤਿ, ਯਦਾ ਤੁ ਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਪਵਤ੍ਤਿ ਤਦਾ ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤੇਵ 'ਨੀਲਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਲਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ'ਤਿ ਕਾਰਕਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾ ਪਧਾਨਭਾਵਾ ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤੇ ਏਵ ਨੀਲਾਦਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵਾਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤਾਯਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੇ, ਤਤੋ ਵਿਸੇ- ਸਨੰ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਾਰਕਰੂਪਤੋ ਪਧਾਨਭਾਵਾ ਬ੍ਯਤਿਰਿਚ੍ਚਤੇਤਿ ਵਿਸੇਸਨ ਮਤ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸੇਸੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਸਿਯਾਤਿ ਨਾਸਙ੍ਕਨੀਯਨ੍ਤਿ।

ਦ੍ਵੇਪੀਤਿ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾ ਦ੍ਵੇਪਿ, ਤਤਿਯੇ ਗੇਹਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ। ਸਹਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਮੇਵ ਦੀਪੇਤਿ, ਅਭਿਮਤਾਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਅਭਿਮਤਾ, ਯਤੋ ਛਟ੍ਠੀਯ-ਮਤ੍ਤਨੋ ਮਤੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਤੇਨਾਹ-'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੇਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਤੁ ਸਰਣਾਨਮਵਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤੋਤਿ ਕੇਚਿ, ਅਞ੍ਞੇ ਤੁ ਸਰਣਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਰੂਪਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਮਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਦਬ੍ਬੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਪਪਤ੍ਤਿਮਾਹੁਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਜਤੁਕਤੋ ਸੰਸਿਲੇਸੋ, ਜਤੁਨੋ ਤੁ ਕਟ੍ਠੇਨਾਤੁਨਾਯੇਵ, ਨ ਜਤ੍ਵਨ੍ਤਰਕਤੋ ਸੰਸਿਲੇਸੋਤਿ। ਪਰੇਸੰ ਤਤਿਯਤ੍ਥੇ ਦੁਤਿਯਤ੍ਥੇ ਚ ਕਿਤਕਪ੍ਪਯੋਗੇ ਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ (ਪਞ੍ਚਮਯਤ੍ਥੇ) ਸਤ੍ਤਮਯਤ੍ਥੇ ਚ (''ਛਟ੍ਠੀ ਚਾ'') ਤਿ (੨-੬-੨੦) ਦੁਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਮੀਨਞ੍ਚਾ''ਤਿ (੨-੬-੨੯) ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਹਿ ਛਟ੍ਠੀਤਿਮਤਾ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਤੋਵ ਸਾਧਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-ਯਥਾਚੇਤ੍ਥਾਤਿਆਦਿ, ਏਤ੍ਥਾਪਜਾਦੋ ਉਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਮਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਛਟ੍ਠੀ, ਤੇਨਾਹ-'ਏਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ, ਬਹੁਲਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਯਥਾ ਦਸ੍ਸਨ'ਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਸੰਵਾਦਕਾਲੋਕਸ੍ਸਤਜਾਦਿਕੰ ਕਮ੍ਮੇ ਉਦਾਹਰਣੰ, ਪਞ੍ਚਮਯਤ੍ਥੇ ਪਨ ਵਤ੍ਤਿਚ੍ਛਾਤੋਵ ਸਬ੍ਬੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸਾਤਜਾਦੀਨਿ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

੪੦. ਤੁਲ੍ਯ

ਅਨਭਿਮਤਾਤਿ 'ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥੇਹਜ੍ਯਤੁਲੋਪਮਾਹਿ ਤਤਿਯਾਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸ'ਨ੍ਤਿ (੨-੩-੭੨) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਤੁਲੋਪਮਾਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋਗੇ ਤਤਿਯਾਯ ਵਿਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨੰ ਅਨਭਿਮਤਾ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਦਿਸਾ ਭਾਵਾ ਤੇਸੰ ਨੋਪਮਾਤਿ 'ਅਜ੍ਜੁਨਸ੍ਸ ਤੁਲਾ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਜਾਦਿਕਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾਤਿ ਤਦੇਵਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਦੇਵਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ, ਤੁਲ੍ਯੇਸੂਤਿ ਸਦਿਸੇਸੁ, ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਜ੍ਜੁਨਸ੍ਸਤੁਲਾਨਤ੍ਥੀਤਜਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੪੧. ਅਤੋ

ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਅਤੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ 'ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ'ਤਿ ਕਥੰ ਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ 'ਅਤੋ'ਤਿਆਦਿ, ਆਦੇਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਯਕਾਰਾਨੰਯੇਵ ਸਿਯੁਂ... ਆਏਆਦੇਸਾਨਮੇਕਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ, ਲੋਪੇ ਕਤੇਤਿ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੇ ਕਤੇ, ਤਨ੍ਨੇਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਧਚਾਦਜਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਪਰਲੋਪਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ, ਕਾਰਣਨ੍ਤਰੰ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਕਿਞ੍ਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਪਰਲੋਪੋਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੋਪਿ ਆਗਮਪ੍ਪਯੋਗਾਨੁਕੂਲਜੇਨਾਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਨਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਪਰਲੋਪੋਯੇਵਾਤਿ ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਮਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ,

ਏਵ਼ ਸਨ੍ਤੇਤਜਾਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਰੋਧਮਾਹ, ਅਤੋਸਮ੍ਭਵਾਤਿ ਆਦੇਸਾਕਾਰਤੋ ਸਮ੍ਭਵਾ, ਙ੍ਸਿਸ੍ਸਾਕਾਰਵਿਧਾਨਂ ''ਯੋਸੁ ਙ੍ਸਿਸ੍ਸ ਪ੍ਹੇ''ਤਿ (੨-੯੩) ਏਤਦੇਵਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਾਭਾਵੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਅਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਅਨਭਿਮਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾਨਭਿਮਤਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਸੁਮਾਹ-'ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵਾ'ਤਿਆਦਿ, ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ ''ਅਤੋ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇ''ਤੀ ਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਙ੍ਸਿਮਾਤ੍ਵੇਵਾਤਿ 'ਙ੍ਸਿਮਾ' ਇਤਿ ਏਤਾਦਿਸਂ ਸੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਙ੍ਸਿਮਾ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇਤਿਵਾਤਿ ''ਙ੍ਸਿਮਾ ਯੋਨਂ ਟਾਟੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਾ, ਅਤੋਤਿ 'ਅਤੋ' ਇਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸਪਯੋਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਗ੍ਗਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਇਤਿ ਪਯੋਗਸ੍ਸ।

੪੨. ਨੀਨਂ

ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਮੇਵ ਰੂਪਮੁਦਾਹਟਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਨਿ ਰੂਪੇਰੂਪਾਨੀਤਿ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਬਹੁਵਚਨੇ [ਬਹੁਵਚਨੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਸੁ 'ਅਟ੍ਠੀਨੀ'ਤਿ ਏਕਮੇਵ ਰੂਪਮੁਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੪੪. ਸਸ੍ਸਾਯ

ਸੁਵਿਤਿ ਵ੍ਕਾਰੋ ਕਿਮਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ-'ਵ੍ਕਾਰੋ'ਤਿਆਦਿ, ਅਸਤਿ ਹਿ ਵ੍ਕਾਰੇ'ਵ੍ਵਾਨੁਬਨ੍ਧੋ'ਤਿ ਵ੍ਕਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਸੁਕਾਰੋ ਨ ਵਿਸੇਸੀ ਯੇਯਜ ਸਤਿਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤੇਨ ਸੋ ਵਿਸੇਸੀਯੇਯਜ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵ੍ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਾਦਜਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਵ੍ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਾ'ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਂ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ, ਬਹੁਲਂ ਵਚਨੇਨਾਨਭਿਮਤਮਨਵਸੇਸਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪੀਯਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ''ਭਿਯਜੋ''ਤਜਾਦਿਕਮੁਪਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮੁਪਕ੍ਕਮਤੇ 'ਸਾਮਵ੍ਵੇਨਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ, ਛਟ੍ਠੀ ਭਵਤੀਤਿ (ਸੇ)ਸੋ, ਨਨੁਚ ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨਾਵ੍ਵਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਕਥਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜਤ੍ਥੋ-ਵਸੀਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੀਏਕਵਚਨੇ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥ'ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨਾਦਿਕਮਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਚਤ੍ਥੋ-ਵ੍ਵ ਪਦਤ੍ਥੇਪਿ, ਤਸ੍ਸਾ-ਵ੍ਵਪਦਤ੍ਥਭੂਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਮ੍ਭਵਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਨਾਤ੍ਥਭੇਦੋਤਿ ਤ ਏਤ ਇਮਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਤ ਏਤਇਮਸਦ੍ਦੇਹਿ ਏਵ ਵਜ੍ਜਿਤਾਨਮਵ੍ਵੇਸਂ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ, ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਦੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ'ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਾ'ਤਿ।

੪੫. ਘਪ

ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਧੁਯਾਤਿ ਪਸਵ੍ਵਾਨਮੀ ਊਨਮੁਦਾਹਰਣਾਨਿ।

੪੬. ਸ੍ਸਾਵਾ

ਘਪਸਵ੍ਵੇਹੀਤਿ ਇਦਂ ਤੇਤਿਮਾਮੂਹਿ ਤੀਮਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇਨ ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਦਿਕਂ ਕਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ, ਤਾਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪੋਦਾਹਰਣਂ।

੪੭. ਨਮ੍ਹਿ

''ਆਗਮਾ ਤਗ੍ਗੁਣੀਭੂਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾ ਵਚਨਮੇਤਂ ਤਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗੁਣੀਭੂਤਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਗਮਿਮ੍ਹਿ ਗੁਣੀਭੂਤਾ, ਅਵਯਵਵਸੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਮੁਖਜਭੂਤਾ, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਆਗਮਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਣਤੋਤਿ ਆਗਮਿਭੂਤਸ੍ਸ ਨਂ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਗਹਣੇਨ ਗਹਣਤੋ, 'ਨਮ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਮ੍ਹਿ'ਤਿ ਤੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

(੪੯) ਇਕਾਰਸ੍ਸੇਵਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਵਰਤਿ ਤਿਸ੍ਸ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤਸ੍ਸ ਤਿਸ੍ਸ, ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ''ਨਮ੍ਹਿ ਤਿਚਤੁਨ੍ਨਮਿਤ੍ਥਿਯਂ ਤਿਸ੍ਸ ਚਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੨-੨੦) ਤਿਸ੍ਸਾਦੇਸੋ ''ਨਮ੍ਹਿ ਨੁਕ ਦ੍ਵਾਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਰਸਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ (੨-੪੭)

ਨੁਕ, ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ।

੫੧. ਸੁਞ

वਿਭਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤੇਤਿ ‘‘ਦ੍वੇਦ੍वੇਕਾਨੇਕੇਸ੍वਿ’’(੨-੧) ਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ, ਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬਹੁवਚਨੇਨ ਸਹਿਤਮੇਕवਚਨਮਾਹ, ਸੁਤ੍ਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੁਞ੍ਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਤੀਤਿ ‘‘ਸੁਞ ਸਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਤਿ।

੫੫. ਰਤ੍ਤਜਾ

ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਆਦਿ ਚ ਰਤ੍ਤਜਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ।

੫੬. ਸੁਹਿ

ਅਨੁਕਰਣवਸੇਨਾਤਿ ਅਨੁਸਦਿਸਂ ਕਰਣਂ वਚਨਮਨੁਕਰਣਂ।

੫੭. ਲ੍ਤੁ

ਤੇਨਾਤਿ ਯਤੋ ਲ੍ਤੁਇਤਿ वਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ वਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਗਹਣਾ ਤਦਾਦਿਗਹਣਂ ਲਬ੍ਭਤੇ... ‘‘ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਤੋ ਸੋ वਿਹਿਤੋ, ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਞਾਯਾ, वਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ वਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਣਂ... ‘‘वਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੧੩) वਚਨਤੋਤਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ- ‘ਯਤੋ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਾਦਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ-ਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਨ੍ਤੋ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਤਦਾ ਦਿਤਦਨ੍ਤਸਮੁਦਾਯविਸੇਸ(ਸ੍ਸ) ਗਹਣਂ, ਨ ਤੁ ਤਦਨ੍ਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਜਤ੍ਥੋ, ਨਨੁ ਚ ‘ਲ੍ਤੁवੀ’ਤਿ वਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ वਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇ ਭवਤੁ ‘‘वਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣਂ ਕਥਂ ਸਿਯਾ वਚਨਾਭਾवਾਤਜਾਹ-‘ਤਦविਨਾਭਾवਿਤ੍ਤਾ’ਤਿ, ਯਤੋ वਿਹਿਤੋ, ਤੇਨ वਿਨਾ ਨ ਭवਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਤਦविਨਾਭਾवੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾवੋ ਤਸ੍ਮਾ। ‘‘ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਤੋ ਸੋ वਿਹਿਤੋ ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਞਾਯਸ੍ਸ ਯਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ‘ਤਦਾਦਿਨੋ’ਤਿ वੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਦਿਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਪਨੇਤ੍ਥ वਿਸੇਸੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ... ਅਧਿਕਤ੍ਤਾਤਿ [ਅਧਿਗਤਨ੍ਤਾवਾਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਦੀਸੁ वਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਭवਾ, ‘ਤੁਂਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋ ਚਿਚ੍ਛਾਯਂ ਤੇ’’ ਤਜਤ੍ (੫-੪) ਤੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ वਿਸੇਸੋ, वਕ੍ਖਤਿਹਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਤੁਂਤਾਯੇਤवੇ ਭਾवੇ ਭविਸ੍ਸਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਤਦਤ੍ਥਾਯ’’ਨ੍ਤਿ (੫-੬੧) ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਂ वਕ੍ਖਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੮. ਗੇ

ਅਇਤਜੇववਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ‘ਗੇਅ’ਇਤਜੇव वਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ वੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਕ੍ਖੇ ਦੀਘविਧਾਨੇਨੇवਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਕਾਰਾਦੇਸੇ ਕਤੇ ਪਕ੍ਖੇ ਦੀਘविਧਾਨੇਨੇव, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਚਰਿਤਤ੍ਥਤਾਯਾਤਿ ਲ੍ਤੁवਨ੍ਤਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਭੋਪੁਰਿਸਾ ਭੋਪੁਰਿਸਇਚ੍ਚਾਦੋ ਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯਨੇਨ ਕਤਤ੍ਥਤਾਯ, ਪਰਿਸ ਮਤ੍ਤਤ੍ਥਤਾਯਾਤਿ वੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅवਸ੍ਸਂ ਦੀਘਭਾवੇ ਕਾਰਣਮਾਹ ‘ਯਦਿਚਾਕਾਰੋ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਦਿਚ ਆਕਾਰੋਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ।

੬੦. ਘਬ੍ਰਹ੍ਮਾ

ਘਇਤਿਸਞ੍ਞਾ ਘਸਞ੍ਞਾ ਤਾਸਂ, ਕਞ੍ਞਾਸਞ੍ਞਾਤਿਆਦੀਸੁ ਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਬਹੁवਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਘਰੂਪਸ੍ਸਾਤਿ ਘਸ੍ਸਾਤਿ ਘਸਦ੍ਦਰੂਪਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਭੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਤਿਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾव ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤਭਾवਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਏवਂ विवਰਨ੍ਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਸ ਸਖਤੋ ਗਸ੍ਸ ਅਕਾਰਆਕਾਰਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਏवਂ विवਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਹਿ ਅਚ ਆਚ ਇਚ ਈਚ ਏਚਾਤਿ ਦ੍वਨ੍ਦੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਾਨਂ ਲੋਪਂ ਕਤ੍वਾ ਏਤ੍ਤੁਪਸਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਂ वਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਸਾਮਞ੍ਞविਧਾਨਨ੍ਤਿ ‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਤ੍ਤੁਇਸਿ ਸਖਤੋ’ਚ੍ਚੇवਮविਸੇਸੇਤ੍वਾ

ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਕਥਨਂ, ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਕਿਮਤ੍ਥਂ। ਸਾਮਞ੍ਞᩅਿਧਾਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਮ੍ਪਨੇᩅਂ ਪਯੋਜਨਾਸਙ੍ਕਾਯਂ ਪਯੋਜਨਾਸਙ੍ਕਾᩅਿਚਾਰਣਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ‘ਆਗਤਿ ਗਣੋਯ’ਨ੍ਤਿ ᩅੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਆਹ– ‘ਅਤ੍ਥਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਸਾ ਮਤ੍ਥਿਯਤੋ, ਅਨੇਨਾਤਿ‘ਆਗਤਿਗਣੋਯ’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ᩅਚਨੇਨ, ਇਦਂ ᩅੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ‘ਆਗਤਿਗਣੋਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਦਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤਜਾਤਿਪ੍ਪਧਾਨਗਣਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਯਦਿ ਸਮ੍ਬੋਧਨੇ ਏਕਾਰਨ੍ਤਾਕਾਰਨ੍ਤੁਲਾਭੀਨਂ ਕਤ੍ਤੁ ਇਸਿ ਸਖ ਮੁਨਿ ਭਦਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ ਪਯੋਜਨਂ ਨ ਸਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨੁਪਪਜ੍ਜਨਂ ਸਿਯਾਤਿ ਏᩅਮਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞᩅਿਧਾਨੇ ਪਯੋਜਨਮਾਹੇ’’ਤਿ, ਸੋਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ᩅੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘ਆਗਤਿ ਗਣੋਯ’ਨ੍ਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ ᩅਚਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੬੩. ਘੋਸ੍ਸਂ

ਸ੍ਸਞ੍ਞ ਸ੍ਸਾਚ ਸ੍ਸਾਯੋਚ ਅਞ੍ਞ ਤਿਞ੍ਞਾਤਿ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇ ਚਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ,ਸ੍ਸਂ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਾਯਂ ਤਿਂਸੁ।

੬੪. ਏਕ

ਘੋਚ ਓਚ ਘੋ ਘਾਨ੍ਤੁਓਕਾਰਨ੍ਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਘੋ ਯੇਸਨ੍ਤੇ ਅਘੋ, ਤੇਸਂ, ਸਾਮਞ੍ਞᩅਿਧਾਨਤੋਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਪਰਾਮਾਸਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ᩅਿਧਾਨਤੋ, ਨਾਦੇਕᩅਚਨੇਸੂਤਿ ਨਾਦੀਸੁ ਏਕᩅਚਨੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਹਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏᩅਂ ਦੁਟ੍ਠਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਮੁਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਤਿਯੋਪਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਚ ਤਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਮੇਕᩅਚਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਣਾਭਾᩅੇ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ᩅਿਰਚਨਪ੍ਪਕਾਰਮਾਹ-‘ਅਞ੍ਞਥਾ’ਤਿਆਦਿ, ਉਪਰਿਚਾਤਜਾਦੀਸ੍ᩅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ‘‘ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘ਅਂਯੋਸ੍ᩅਘੋਨ’ਨ੍ਤਿ ᩅਿਰਚਿਤਤ੍ਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨੇ-ਕᩅਚਨੇਸ੍ᩅਘਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧਾਭਾᩅਾ’ਦਣ੍ਡਿ ਕੁਲ’ਨ੍ਤਿ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ‘ਸਿਸ੍ਮਿਂ ਨਪੁਂਸਕੇ’ਤਿ ᩅਿਧਿਸੁਤ੍ਤਂ ᩅਦੇਯਜਾ’’ਤਿ, ਓਕਾਰਨ੍ਤੁਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨ੍ਤਿ ‘ਅਘੋਨ’ਨ੍ਤਿ ਓਕਾਰਨ੍ਤੁਪ੍ਪਟਿਸੇਧਂ, ਆਦੇਸਨ੍ਤੁਰਂ ‘‘ਗੋਸ੍ਸਾ ਗਸਿਹਿਨਂ ਸੁਗਾᩅਗᩅਾ’’ਤਜਾਦਿਨਾ (੨-੬੭) ਕਰੀਯਮਾਨਂ ਗਾᩅਾਦੇਸਾਦਿਕਂ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨਪੁਂਸਕੇ ਏਕᩅਚਨਨ੍ਤਂ ਦਣ੍ਡਿ ਕੁਲਨ੍ਤਿ ᩅਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਨੋਦਾਹਟਂ, ਯੋਸੁ ਪਨ ‘‘ਯੋਲੋਪਨਿਸੁਦੀਘੋ’’ਤਿ (੨-੮੮) ਅਦੀਘਸ੍ਸਾਪਿ ਦੀਘᩅਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਪਠਮਮੇᩅ ਦੀਘਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਾਭਾᩅੇਕਾᩅ ਕਥਾਤਿ ਨੋਦਾਹਟਂ, ਦਣ੍ਡੀਦਣ੍ਡੀਨਿ ਇਚ੍ਚੇᩅ ਤੁ ਭᩅਤਿ, ਨੋਸ੍ਸᩅਾਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਥ ᩅਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗੇ ਪਰੇ ਓਕਾਰਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ᩅਾ ਰਸ੍ਸਾਪਜ੍ਜਨਦੋਸਮ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਨੋਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭᩅਿਤਬ੍ਬਂ।

੬੭. ਗੋਸ੍ਸਾ

ਗਾᩅੇਨ ਗᩅੇਨਾਤਿ ਕਰਣੇਪਿ ਸਮਾਨਂ, ਗਾᩅਸ੍ਸ ਗᩅਸ੍ਸਾਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾਪਿ।

੬੯. ਗᩅਂ

ਸੇਨਾਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਸੇਇਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ।

੭੨. ਗਾᩅੁ

ਸਦ੍ਦਨ੍ਤੁਰਤ੍ਤੇਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਆਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਆਦੇਸਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

੭੩. ਯਂ

ਪੇਨ ਪਸਞ੍ਞਾਯ ਯੁਤ੍ਤਾ ਈਪੀ, ਪਚ ਸੋ ਈਚਾਤਿ ᩅਾਪੀ ਅਭੇਦਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਇਕਾਰ ਉਕਾਰਊਕਾਰਸ੍ਸ।

੭੭. ਸ੍ਮਿ

ਲੋਕੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਸ੍ਮਿਨੇਤੀਮਸ੍ਸ ਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨਸ੍ਸਾਤਜਯਮਤ੍ਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਜਾਹ-'ਸ੍ਮਿਤਿ ਇਮਿਨਾ'ਤਿਆਦਿ।

੮੧. ਝਲਾ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਸੁ 'ਇਤੋ ਕ੍ਵਚਿ ਸਸ੍ਸ ਟਾਨੁਬਨ੍ਧੋ'ਤਿ ਪਾਠਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਸੂਤਿ ''ਘਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਤੇ''ਤਿ (੨-੬੦) ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਸੁ, ਪਾਠਾਤਿ 'ਇਤੋ'ਤਜਾਦਿਨੋ ਗਣਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਠਾ, ਟਾਨੁਬਨ੍ਧੋਤਿ ਇਮਿਨਾ (ਏਟਾਦੇਸਂ) ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ।

੮੫. ਕੂ

ਸੋ [ਭਸ੍ਮਾ] ਅਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ, ਤਸ੍ਸ, ''ਚਾਨੁਕਡ੍ਢਿਤਂ ਨੋਤ੍ਤਰਤ੍ਰਾਨੁਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੁਵਚਨਂ, ਵਿਦੂਨੋ ਵਿਦੂਤਿ ਕੂਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ, ਵਿਞ੍ਞੁਨੋ ਵਿਞ੍ਞੂਤਿ ''ਵਿਤੋ ਞਾਤੋ''ਤਿ (੫-੩੯) ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਿ ''ਕਮ੍ਮਾ''ਤਿ (੫-੪੦)।

੮੬. ਲੋ

ਲੋਪੋਤ੍ਵੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਵੋਮੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖੇ ਲੋਪੋਤੀਮਿਨਾਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ।

੮੭. ਨਨੋ

ਅਮੁਯਾਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਯਾਦੇਸੋ, ਨਨੋਤੀਮਸ੍ਸਿਦਂ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ।

੮੮. ਯੋਲੋ

ਪਠਮਾਦੁਤਿਯਾਯੋਨਮੇਕਤੋ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠੀ ਅਟ੍ਠੀਨਿਤਿ, ਤਾਨਿਚ ਯੋਲੋਪਨਿਲਾਤਿਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ, ਤਥਾਯੇਵਾਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ।

੯੨. ਨ੍ਤੁਸ੍ਸ

ਟਮੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖੋਤਿ ਅਸਨ੍ਤਂ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਟਾਦੇਸੇਨ ਮੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖੋ,ਨ੍ਤੁਸ੍ਸਚੇਵਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਵ ਟਾਦੇਸਮੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖਂ ਉਪਮੇਤਿ, ''ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਤਾਰਕਾਦਿਤ੍ਵਿਤੋ''ਤਿ (੫-੪੫) ਇਤੋ ਅਨ੍ਧਿਤਾ।

੯੩. ਯੋਸੁ

ਟਾਦੇਸੋ-ਤਿਪ੍ਪਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਨੁ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੇ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੭) ਅਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਸਤਿ ਨੇਵਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਮਾਤਿਪ੍ਪਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ 'ਝਿਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤ [ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ] ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੋ-ਤਿਪ੍ਪਸਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਨੁ 'ਝਿਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸੋਵਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਤਦਵਤ੍ਥੋਯੇਵਾਤਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ ਯਦਿ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੋ-ਭਿਮਤੋ ਸਿਯਾ 'ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਿਂ ਝਗ੍ਗਹਣੇਨ ਇਸ੍ਸਤ੍ਵੇਵ ਵਦੇਯਜਾਤਿ ਨਾਤਿਪ੍ਪਸਜ੍ਜਤੀਤਿ, ਝਗ੍ਗਹਣੇ ਨਾਮਨ੍ਤੇ ਇਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਝਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਤੁ ਮਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

੯੪. ਵੇਵੋ

ਸਹਚਰਿਤਞਾਯਸ੍ਸਾਤਿ ''ਤੰਸਹਚਰਿਤਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਞਾਯਸ੍ਸ।

੯੫. ਯੋਮ੍ਹਿ

ਹੇਤੁਕੁਰੁਸਦ੍ਦੇਹਿ ਯੋਸੁ ਇਮਿਨਾ ਟਾਦੇਸੇ ''ਲੋਪੋ''ਤੀਮਿਨਾ ਯੋਲੋਪੇ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ''ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਬਹਿਰਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਯੋਲੋਪਤੋ ''ਪਕਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ''ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਹਿਰਙ੍ਗਸੁ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਵਿਧਿ ਬਲਵਾ''ਤਿ ਪਠਮੰ ਟਾਦੇਸੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵਾਵ ਲੋਪਾ ਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਹੇਤੁਕੁਰੁਸਦ੍ਦੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੯੮. ਸਬ੍ਬਾ

ਨਨੁ ਕਤਰਾਦਯੋਵ ਸਬ੍ਬਾਦਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੇਨਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਨ ਤੁ ਸਬ੍ਬਸਦ੍ਦੋ [ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਜਾਹ-'ਅਵਯਵੇਨੇ'ਤਜਾਦਿ,ਯਦਿਪਿ 'ਸਬ੍ਬ ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿ ਯੇਸ'ਨ੍ਤਿ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਥਾਪਿ ਸਮੁਦਾਯੋਵਾਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਭਵਤਿ… ਯੇਸਨ੍ਤਜਨੇਨ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸਾਤਿ ਭਾਵੋ, ਇਤੀਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਕੋ ਭਵਨ੍ਤਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਬਹੁਨ੍ਨੰ ਵਾ ਏਕੋ ਦੇਵ ਦਤ੍ਤੋ ਕਠਾਦੀਹਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਹੂਹਿ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਤਿ ਕਿਮ੍ਹਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਰਤਰ ਰਤਮੇਸੁ ਣਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ''ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ (੨-੧੧੯) ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੪-੧੩੨) ਅਨ੍ਤਸਰਾਦਿਲੋਪੇ ਕਿੰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ ਕਤਮਾ'ਤਿਆਦਿ, ਉਭੋ ਅੰਸਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਅਯੁਭਦ੍ਵਿਤੀਹੰਸੇ''ਤਿ (੪-੪੯) ਅਯੇ''ਸਰੋ ਲੋਪੋ ਸਰੇ''ਤਿ (੧-੨੬) ਸਰਲੋਪੇ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ-'ਉਭੋ ਅੰਸਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਾਯੰ ਵਵਤ੍ਥਾ ਨਾਮੇ ਤਜਾਹ-'ਸਾਭਿਧੇਯਜਾ'ਤਜਾਦਿ, ਅਵਧਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸੇਵਾਤ੍ਥੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਅਧੰਸੋ ਅਭਟ੍ਠਤਾ ਅਵਧਿਭਾਵੇਯੇਵਾਵਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਾਭਿਧੇਯਜਾ ਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋ ਸਕੋ ਅਭਿਧੇਯਜੋ ਅਤ੍ਥੋ ਦਿਸਾਦਿ ਸਾਭਿਧੇਯਜੋਤਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਆਹ-'ਪੁਬ੍ਬਾਦੀਨ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਸਾਭਿਧੇਯਜਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਤੋ ਪਰਾ ਅਪਪੁਬ੍ਬਾ 'ਇਕ੍ਖ=ਦਸ੍ਸਨੇ'ਤੀਮਸ੍ਮਾ ''ਕ੍ਵਚਣ''ਇਤਿ (੫-੪੧) ਅਣ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਾਭਿਧੇਯਜਾਪੇਕ੍ਖੋ, ਸੋ ਵਾਵਧਿਨਿਯਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਤਮਪੇਕ੍ਖਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਤਿ 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰਾਦਿਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯਜੋ-ਤ੍ਥੋ ਦਿਸਾਦੇਸਾਦਿ ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਸਦ੍ਦਾਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸਾਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਿਸਾਯ ਦੇਸਾਦਿਨੋ ਵਾਵਧਿਭਾਵੇਨ ਨਿਯਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯੋ ਚਾਵਧਿਭਾਵੋ ਨਿਯਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋਚਾਵਧਿਭਾਵੋ ਨਿਯਮਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਦਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੰ ਦਿਸਾਦੇਸਾਦਿ ਮਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਸਾਭਿਧੇਯਜਾਪੇਕ੍ਖੋਵਧਿਨਿਯਮੋਯੇਵ ਵਵਤ੍ਥਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਜਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਨ ਤੁ ਅਭਿਧੇਯਜਾਯਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਵਾ, ਅਸਮ੍ਭਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਯੋ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕੋਸਲ੍ਲੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਕੁਸਲ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਕੋਸਲ੍ਲੇਨ, ਉਤ੍ਤਰਾਕੁਰਵੋ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਦੀਪ ਵਾਸਿਨੋ, ਦੇਸੋ ਵਾ, 'ਨਾਞ੍ਞਞ੍ਞ ਨਾਮਪ੍ਪਧਾਨਾ''ਤਿ (੨-੧੩੬) ਅਨੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯੰ ਸਬ੍ਬਾਦਿਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤੇ ਕਿਮਸਞ੍ਞਾਯੰਭਜਨੇਨੇਤਜਾਹ 'ਨਾਞ੍ਞਞ੍ਞੇ'ਤਜਾਦਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾਦਿਕਮੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੁਬ੍ਬੋਪਰੋਤਜਾਦਿਕਾ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾ।

੧੦੪.ਤਿ

''ਵਾਨੇਕਞ੍ਞਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੩-੧੭) ਵਿਕਪ੍ਪਾਨੁਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ'ਨਯਿਦਮਯੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ, ਯੁਤ੍ਤਤਾ ਚਾਸ੍ਸ ਪਾਠੇ ਬਜਭਿਚਾਰ ਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਨਪੁੰਸਕੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਾਠਾਨੁਗਤਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਰਚਨਾ, ਵਿਕਪ੍ਪਾਨੁਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਪੁੰਸਕਮਿਦਮੇਵ ਵਚਨੰ ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਵਚਿ ਬਜਭਿਚਾਰਤ੍ਤੇ ਞਾਪਕਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਤਸ੍ਸ ਚਾ'ਤਿਆਦਿ, ਅਵਸ੍ਸਮੇਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾਵਟ੍ਠਿਤਪਾਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ [ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਮੁਖਜਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿਤੋ ਕਥਨ੍ਤੁਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਞਾਪਕੰ ਭਵੇਯਜ, ਮੁਖਜਭਾਵੇ ਹਿ ਞਾਪਕਤ੍ਤੰ ਨ ਯੁਜ੍ਜੇਯਜ।

੧੦੮. ਅਤੇ

ਨਨੁ ਚ ''ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣ''ਨ੍ਤੀਮਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਲਕ੍ਖਣਿਕਸ੍ਸਾਕਾਰਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ-'ਰਸ੍ਸਾਕਾਰੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਚਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਲਕ੍ਖੀਯਤੇਨੇਨੇਤਿ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਸਾਧੁਵਸਾਧੁਜਾਨਨ ਹੇਸੁਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤ [ਸਤ੍ਥ] ਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਪਟਿਗਤਮ੍ਪਦੰ ਪਟਿਪਦੰ, ਉਚ੍ਚਾਰਿਤਮਵ੍ਜਸੇਤਜਤ੍ਥੋ, ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਪਦਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸੁ, ਵ◌ੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਰਿਸਮਾਪੀਯਤੇ 'ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੂ'ਤਿ, ਤਤ੍ਰਾਞ੍ਞਸਾ ਯਮਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ, ਕੇਵਲੰ ਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨੇਨਾਸ੍ਮਿੰ ਲਕ੍ਖਣੇ ਸਤਜਵਸ੍ਸਮਨੇਨ ਰੂਪੇਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਟਿਪਾਦਿਤੰ, ਤੰ ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤਮਿਤਜੁਚ੍ਚਤੇ, ਯਨ੍ਤੁਵਞ੍ਜਸਾ ਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਪਟਿਪਾਦਿਤੰ, ਤੰ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਚ ਰੂਪੇ ਸਤਿ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ, ਨੇਤਰਸ੍ਸੇ''ਤਿ, ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ◌ੇਤਜਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਯਮਰੂਪਭਾਸ੍ਸਾ ਪਰਿਭਾਸਾਯਾਵਗਮਜਤੇ, ਸੋ ਚ ਨਿਯਮੋ ਅਨਿਯਮਪੁਬ੍ਬਕੇ ਸਨ੍ਦੇਹੇ ਸਤਜਵਤਿਟ੍ਠਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਰ ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕੇਵਲੰ, ਨ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਰ ਨਾਯੰ ਪਰਿਭਾਸਾ ਵਤਿਟ੍ਠਤੇ, ਯਤ੍ਰਾਪਿ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਕੇਵਲੰ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਸੋਪਜੇਤਿਸ੍ਸਾ ਅਵ◌ਿਸਯੋ, ਯਤ੍ਰ ਦ੍ਵ◌ੇ ਰੂਪਾਨਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਰੇਵ◌ਾ ਯਮ੍ਪਰਿਭਾਸਾ ਸਨ੍ਦੇਹਾਪਾਕਰਣਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਞਾਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋਯੇਵ◌ਾ ਮਤ੍ਥੋ ਇਮਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯਾਨੁਵ◌ਾਦਜਤੇ, ਤਥਾਹਿ ਸਨ੍ਦੇਹਠਾਨੇਸੁ ਯਦਜਪਜੇਕਰੂਪਮੇਵਮਭਿਨ੍ਨਮੁਭਿਨ੍ਨੰ, ਤਥਾਪਿ ਲਕ੍ਖਣਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪੰ ਲਕ੍ਖਣੇ ਨੋਨ੍ਨੀਯਮਾਨੰ ਧੂਮਗ੍ਗਿ ਵ◌ਿਯ ਜਲਬਲਾਕਾ ਵ◌ਿਯ ਚਾਨੁ ਮਾਨਿਕੰ, ਯਨ੍ਤੁ ਪਟਿਪਦ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪੰ, ਤੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧੰ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੁਮਾਨੇਸੁ ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮ੍ਬਲਵਨ੍ਤਰੰ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤੋ ਪਟਿਪਦਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ।

੧੧੦. ਕ੍ਵਚੇ

ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੇ ਏਕਾਰੇਨ ਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੧੪. ਲੋਪੇ

ਅਕਾਰਸ੍ਸਨ੍ਤਰਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਪਕਤਿਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਪਕਤਿਯਾ ਇਦੰ ਪਾਕਤੰ ''ਏੋ''ਤਿ (੪-੩੪) ਏੋ, ਲੋਪਸ੍ਸ ਬਹਿਰਙ੍ਗਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਪਚ੍ਚਯਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ''ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਹਿਰਙ੍ਗੇਸ੍ਵਨ੍ਤਰਙ੍ਗਵ◌ਿਧਿ ਬਲਵ◌ਾ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਅਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋ-ਵਯਵਵ◌ਾਚੀ, ਅਨ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦੋ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥੇ, ਅਙ੍ਗੇ ਭਵਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗੰ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਜਤ੍ਥੇ-ਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ ''ਏਓਨਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ (੧-੩੭) ਅਤ੍ਤੰ ਰਾਗਮੋ, ਅਙ੍ਗਤੋ ਬਹਿ ਬਹਿਰਙ੍ਗੰ ''ਪਯਜਪਾਬਹਿਤਿਰੋ ਪੁਰੇਪਚ੍ਛਾ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਚਮਜਾ''ਤਿ (੩-੫) ਅਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ, ਅਤ੍ਰ ਚਾਨ੍ਤਰਙ੍ਗੰ ਬਹਿਰਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਨਾਙ੍ਗੇਭਵਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗੰ, ਅਪਿਤ੍ਵਨ੍ਤਰਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਾਰਿਯਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗੰ, ਨਾਪਜਙ੍ਗਤੋ ਬਹਿਭੂਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਬਹਿਰਙ੍ਗੰ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਬਹਿਰਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਾਰਿਯਮ੍ਬਹਿਰਙ੍ਗੰ ਯਥਾ ਮਞ੍ਚਨਿਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੇਸੁ 'ਮਞ੍ਚਾ ਸਦ੍ਦਾਯਨ੍ਤੀ'ਤਜੁਚ੍ਚਤੇ ਤੰ ਵ◌ਿਯੇਤਿ ਅਤੋਯੇਵ◌ਾ ਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੇਪਿ ਲਿਙ੍ਗਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਨ੍ਤਰਯੋਗੋ 'ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗੋ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਾ'ਤਿ, ਸਙ੍ਕੇਤਿਕੋ ਹਜਯਮਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਯਥਾ-ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸ੍ਸਾਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਵਬੋਧਤ੍ਥੰ 'ਅਕ੍ਖਮਕ੍ਖਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ'ਤਿ ਵ◌ਿਚ੍ਛਾਯ-ਮਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੇਪਿ ਕਤੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖ ਞਾਣਸ੍ਸਾਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਕਤੋ-ਯਮਸਙ੍ਖਜ ਸਮਾਸੋ, ਨ ਪੁਬ੍ਬਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ'ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ'ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਰਯੋਗੋ, ਤਥੇਵ◌ਾਯ-ਮਨ੍ਤਰਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤੋ-ਯੰ ਸਮੁਦਾਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਕਤੋ-ਯਮਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨਨ੍ਤਰਯੋਗੋ ਨ ਵ◌ਿਰੁਜ੍ਝਤੇ, ਅਥਵ◌ਾ ਅਨ੍ਤਰਮਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸਾਤ੍ਥੀਤਿ ''ਸਦ੍ਧਾਦਿਤ੍ਵ'' (੪-੮੪) ਤਥਾ ਬਹਿਰਙ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਞ੍ਚ ਬਹਿਰਙ੍ਗਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਹਿਰਙ੍ਗਾਨਿ, ਤੇਸ੍ਵਨ੍ਤਰਙ੍ਗੋ ਬਲਵ◌ਾਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਤ੍ਤੰ ਸਾਧੇਤੁੰ 'ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਵ◌ਿਧੇਯਜਤ੍ਤਾ'ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਇਦਮ੍ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਸਾਧਨੇ ਕਾਰਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਬਲਵਭਾਵ◌ੋਯੇਵ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਵ◌ਿਧੇਯਜਤ੍ਤ ਕਾਰਣੰ, ਤਥਾ ਚਾਹ-'ਯੋ ਲੋਪਤੋ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਪਠਮਮੇਵ ਭਵਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਅਕਾਰਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਯੰ ਪਾਠੋ ਘਟਤੇ, ਅਨ੍ਤਰਙ੍ਗਬਲਵਭਾਵਸਾਧਨਸ੍ਸ ਪਨ ਲੋਕਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਪਾਠੋ

ਘਟਤੇ''ਅਨੁਰਙ੍ਗਮੇਵ ਕਾਰਿਯਮ੍ਬਲਵਂ ਲੋਕੇ ਤਥਾਦਿਟ੍ਠੱਤਾ, ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੋ ਪਾਤੋਵਾ''ਤਜਾਦਿ, ਲੋਕੇ ਤਥਾਦਿਟ੍ਠੱਤਾਤਿ ਅਨੁਰਙ੍ਗਬਲਵਭਾਵਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਏਵਂ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੱਤਾ, ਅਥਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਿਧੁਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਪਨਿਪਾਤੇਨ ਕਾਰਣਵੇ ਕਲ੍ਲੇਨ ਵਾ ਕਦਾਚਿ ਕੱਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜੱਤੇਪਿ ਅਨੁਰਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂ ਵਿਧੇਯਜੱਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਵਿਧੇਯਜੱਤਾ'ਤਿ, ਸਤਿਸਮ੍ਭਵੇਤਿ ਨਿਮਿੱਤਸ੍ਸਾਨੁਪਹਤੱਤਾ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੇ ਸਤਿ।

੧੧੬. ਯੇ

ਇਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁੱਤੱਤਾਤਿ 'ਯੇ ਪਸ੍ਸਿਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏੱਤ੍ਥ ਇਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁੱਤੱਤਾ।

੧੧੮. ਅਸਂ

ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਭੇਦੇਪਿ ਬਜਯਰਹਿਤੱਤਾ ਅਬਜਯਵਨੁਉਪਸਙ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਞ੍ਞਾ, ਅਸਤੀ ਸਙ੍ਖਜਾ ਯੇਸਨ੍ਤੁਜਾਨਜਸਙ੍ਖਜਾਨੀਤਜਾਹ- 'ਏਕੱਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਕਾਨੇਕੇਸੁਤਿ ਵੁੱਤੱਤਾ ਸਙ੍ਖਜਾਵਿਸੇਸੇ ਵਿਧੀਯਮਾਨਾਸਜਾਦਯੋ ਕਥਮਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿੱਤੁਮੁਸ੍ਸਹਨ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਸਯੇਨਾਹ- 'ਕਥਮਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਸਜਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਭਵੋ'ਤਿ। ਅਥ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਹੋਤੁਸਜਾਦੀਨਮਸਮ੍ਭਵੇ ਉਚ੍ਚਂ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸਿਚ੍ਚਾਦੋੱਤ ਸਙ੍ਖਜਾਸਮ੍ਭਵੇ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਵ ਸਜਾਦੀਹਿਚ੍ਚਾਹ-'ਸਙ੍ਖਜਾਸਮ੍ਭਵੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੁੱਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ 'ਅਞ੍ਞਥੇ' ਤਜਾਦਿਨਾ, ਕਿਮੇਸਮੁਪ੍ਪੱਤਿਯਮ੍ਪਯੋਜਨਂ ਯੇਨਾਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਤਦੁਪ੍ਪੱਤਿ ਨੇ-ਨੁਮੀਯਤੇ ਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਤਸ੍ਸਞ੍ਚ ਸਤਿਯ'ਨ੍ਤੁਜਾਦਿ, ਅਸਤਿ ਹਿ ਸਜਾਦੀਨਮੁਪ੍ਪੱਤਿਯਮੁਚ੍ਚਮਾਦੀਨਮਸਙ੍ਖਜਾਨਮ੍ਪਦੱਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਯੋ ਆਦੀਸੁ ਪਦਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਿਭੱਤੀਨਂ ਵੋਨੋਆਦਿਕਂ ਪਦਨਿਮਿੱਤਂ ਕਾਰਿਯਂ ਨ ਸਿਯਾਤਿ 'ਉਚ੍ਚਂ ਵੋ, ਉਚ੍ਚਂ ਨੋ'ਤਿਆਦਯੋ ਪਯੋਗਾ ਨ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਤੁ ਸਜਾਦੁਪ੍ਪੱਤਿਯਂ ਲੁੱਤੇਸੁਪਿ ਤੇਸੁ ਪਦੱਤਨਿਪ੍ਫੱਤਿਯਾਯੇਵ ਤਦੁਪ੍ਪੱਤਿਤੋ ਪਦੱਤੇ ਸਿਦ੍ਧੇ ਪਦਲਕ੍ਖਣਂ ਕਾਰਿਯਂ ਸਿਜ੍ਝਤੇਵਾਤਿ ਭਾਵੋ। ਪਰੇਹਿ ਏੱਤ੍ਥ 'ਤਸ੍ਸਂ ਸਾਲਾਯ'ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ 'ਤੱਤ੍ਰ ਸਾਲਾਯ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਿਯਾਤਿ ''ਅਬਜਯਤ੍ਵਾ ਸਜਾਦਿਨੋ''ਤਿ (ਪਾ, ੨-੪-੮੨) ਅਬਜਯਤੋ ਪਰਸ੍ਸਿੱਤ੍ਥਿਯਮਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਪੋ ਵਿਹਿਤੋ, ਤੇਨਾਹ- 'ਅਸਙ੍ਖਜੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਦਯੁੱਤਨ੍ਤਿ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪਵਿਧਾਨ ਮਯੁੱਤਂਤਜੱਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਕੇਨਾਤ੍ਰ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਧੀਯਤੇ ਯੇਨਾਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਪੋ-ਨੁਸਾਸੀਯਤੇ ''ਇੱਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਵਾ''ਤਿ (੩-੨੬) ਚੇ ਨੇਤਦੱਤ੍ਥਿ, ਇੱਤ੍ਥਿਯਮਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਤੋ-ਸਙ੍ਖਜਾਨਞ੍ਚਾਲਿਙ੍ਗੱਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਖਜੇਹਿ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਜਨੱਤ੍ਥਕਮਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪਵਚਨਨ੍ਤਿ ਨਾਨੱਤ੍ਥਕਂ ਇੱਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ (੩-੨੬) ਹਿ ਗੁਣਿਪ੍ਪਧਾਨੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਇੱਤ੍ਥੱਤਵਤਿ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ 'ਤਸ੍ਸਂ ਸਾਲਾਯ (ਮਿਚ੍ਚੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦੱਤ੍ਥੇ) ਤੱਤ੍ਰੇ'ਤਿ ਅਸਙ੍ਖਜਮਿਦਮਿੱਤ੍ਥੱਤਵਤਿ ਵੱਤਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਯਾਯੇ ਵੇਤਸ੍ਮਾ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਤਜਵਸ੍ਸਮਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਵਿਧੇਯਜੋਤਿ ਯੋ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਤਮ੍ਪਤਿ ਆਹ-'ਯਦੀਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਸੇਸਾਭਿਧਾਨਾਤਜੁਪਗਮੇ ਵੱਤ ਮਾਨੇਯਮਸਙ੍ਖਜਸਮੁਦਾਯੋ'ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੱਤਤੇ'ਤਿ ਚੋਭਯਮਿਕ੍ਖਤੇ, ਇੱਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਗੁਣਿਪ੍ਪਧਾਨੱਤਂ ਸਾਧੇਤੁਂ 'ਇੱਤ੍ਥੱਤਵਤਿ ਹਿ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ'ਤਿਆਹ, ਤੱਤ੍ਰੇਤੀਮਸ੍ਸਾਸਙ੍ਖਜਸ੍ਸ ਸਾਲਾਯਂ ਵੱਤਨਤੋ ਆਹ- 'ਇੱਤ੍ਥੱਤਵਤਿ ਚਾ'ਤਿ, ਅਯਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਰੂਪੇਨ ਨ ਵੱਤਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਦਿ ਅਯਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਰੂਪੇਨ ਵੱਤਤੇ, ਕੁਤੋ ਚਰਹਿ ਇੱਤ੍ਥੱਤਾਵਸਾਯੋਤਜਾਹ- 'ਇੱਤ੍ਥੱਤਾਵਸਾਯੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਵਚਨਮਾਨੀਯ ਤਸ੍ਸਾ ਯੁੱਤੱਤਮੁਬ੍ਭਾਵਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਯੋਪਜਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਦੀਪਿਚ੍ਚਾਦਿ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇੱਤ੍ਥੱਤਸ੍ਸ, ਪਦੱਤ੍ਥੇ ਚ ਇੱਤ੍ਥੱਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਯੋਪਜਾਹੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਗਮ੍ਮਮਾਨੱਤ੍ਥੱਤਾ ਇਤਿਸਦ੍ਦਾਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸਾਯੁੱਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਾਦਿਨੋ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਨੋ ਵਚਨਮਯੁੱਤਂਤਜੱਤ੍ਥੋ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਏਵਂ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਦਿ ਇੱਤ੍ਥੱਤਸ੍ਸ ਵਾਕਜੱਤ੍ਥਤਾ ਇੱਤ੍ਥਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਿਵੱਤਿਕਤਾ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਸਾਲਾਯਮਿਚ੍ਚਾਦਿਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾ ਇੱਤ੍ਥੱਤਪ੍ਪਤੀਤਿ ਤੱਤ੍ਰੇਤਜਾਦੀਸੁ ਸਿਯਾਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ, ਨੇਵ ਤਥਾ ਪਤੀਯਤੀਤਿ ਭਾਵੋ, ਵੁੱਤਮੇਵੱਤ੍ਥਂ ਫੁਟਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਵਿਦ੍ਦੂਸੁਅਯਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸੋ, ਅਵਿਦ੍ਦੂਸੁ ਅਯਨ੍ਤਿ ਉਭਯੱਤ੍ਰਾਪਜੱਤ੍ਰੇਕਵਚਨਸਿਸ੍ਸ ਨਿਵੱਤਿਯਾ ਕਤਂ ਯਮੇਕੱਤਂ, ਤਂ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਾਦਜਨਪੇਕ੍ਖਮੇਵ ਪਤੀਯਤੇਤਜੱਤ੍ਥੋ, ਇੱਤ੍ਥੱਤ ਵੁੱਤਿਨਾ ਸਾਲਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣਜਂ ਤੱਤ੍ਰੇਤਜੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਾਵਤਾ ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵੱਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ

ਆਹ-'ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ (ਇਤ੍ਥਿ) ਵੁਤ੍ਤਿਨਾ ਸਾਲਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣਜਮ੍ਪਿ, ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨੰ ਨਾਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੧੯. ਏਕ

ਏਵਾਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤੇਏਵ, ਏਕੋਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਪਕਤਜਾਦਿਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਏਕਤ੍ਥੋ 'ਅਸ੍ਸ ਚੇਕਤ੍ਥਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਈਯਾਦਿ ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਜਾਹ- 'ਏਕਤ੍ਥਤਾ ਈਯਾਦਿਵਿਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਈਯਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਨੰ ਵੁਤ੍ਤਿ ਈਯਾਦੀਨੰ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਈਯਾਦਿਵਿਧਾਨੇ ਸਤਿਤਜਤ੍ਥੋ, ਸਮਾਸਤੋਤਿ ਸਮਾਸਿਤਾ, ਤੇਨੇਵਾਤਿ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਵ੍ਵੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦) ਸੁਤ੍ਤੇਨੇਵ।

੧੨੦. ਪੁਬ੍ਬ

ਯਦਾ ਚਾਤ੍ਰਾਧਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਤਦਾ ਤੇਨੇਵ ਵਿਭਤਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਤ੍ਤਮੀ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਯਦਾ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਨ ਤਦਾਧਿਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨਾ ਸਕਪਦੇਨੇਵ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਏਵੰ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋਤਿ ਆਹ- 'ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦਤੋ ਸਤ੍ਤਮੀਭਵਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਤੰਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਤੇਨ ਅਧਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੧. ਨਾਤੋ

ਸੋ ਚ ਅਮਾਦੇਸੋ, ਆਦੇਸਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਅੰਆਦੇਸਸ੍ਸੇਵ, ਅਪਞ੍ਚਮਿਯਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮਿੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਿਧੀਯਮਾਨੋ-ਯਮਮਾਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮਿਯਮ੍ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਜਾਹ 'ਆਦੇਸਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਪਟਿਸੇਧੋ'ਤਿ, ਲੋਪਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ 'ਨਾਤੋ'ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਮ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਥ ਕਥਮਿਦਮਪਞ੍ਚਮਜਾਤਜਮਾਦੇਸੇਨੇਵਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਿ ਨ ਲੋਪ ਪਟਿਸੇਧੇਨਾਤਿ ਪਰਿਭਾਸਮਾਹ-'ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਧਿ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ'ਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤੇਪੀਹਾਨ੍ਤਰਾਲਵਾਚੀਤਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਅਨ੍ਤਰਮ੍ਮਜ੍ਝਮਸ੍ਸੇਤਜਨਨ੍ਤਰੋ, ਅਨ੍ਤਰਾਲ਼ਮਤ੍ਤਪਟਿਸੇਧੇ ਪਯੋਜਨੰ ਨਤ੍ਥੀਤਜਨ੍ਤਰਾਲ਼ਗਤਸ੍ਸ ਵਿਧਿਨੋ ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਚਾਭਾਵਾਨਨ੍ਤਰੋਤਜੁਪ ਚਰੀਯਤੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਗਾਮਾਤਜਾਦਿ ਵਿਯ, ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤੇ ਪਨ ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੇ-ਨ੍ਤਰ ਮੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਸੁਤ੍ਤੇਪਜਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕੋਪਜਨਨ੍ਤਰੋਤਜੁਚ੍ਚਤੇ, ਤੇਨੇਵਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾਯਮੇਕ ਵਚਨੰ, ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਇਦਮਤ੍ਥੋ, ਇਤਿ ਇਮਾਯ ਪਰਿਭਾਸਾਯਾਦੇਸੇਨਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਸਾਯ ਵਸੇਨ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਦੇਸੇਨਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਿ ਤੇਨਾਤਜਤ੍ਥੋ, ਅਲੋਪੋਤਿ ਲੋਪ ਪਟਿਸੇਧੋ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਧਾਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਾਕਜਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ 'ਨਾਤੋ'ਤੀਦੰ ਪਟਿਸੇਧਵਿਧਾਯਕਮੇਕੰ ਵਾਕਜੰ, 'ਅਮਪਞ੍ਚਮਿਯਾ'ਤਿ ਦੁਤਿਯਮਮਾਦੇਸਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਰਾਪਞ੍ਚਮਿਯਾਤਜਾਦੇਸੇਨੇਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਾ ਨ ਲੋਪਪਟਿਸੇਧੇਨ, ਤਥਾਸਤਜਮਪਞ੍ਚਮਿਯਾਤਿਦੰ ਵਾਕਜੰ ਯਦਿ ਨ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਮਾਲਮ੍ਬਤੇ ਤਮਨ੍ਤਰੇਨਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਤੋ-ਞ੍ਞਥਾ ਕਿਨ੍ਤੁਜਨੇਨਾਤ੍ਥਬਲੇਨ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਲੋਪੋਤਿ ਜੋਤੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਵਾਕਜਭੇਦੇਨ ਵਿਵਰਣੰ ਕਤੰ, ਨ ਏਕਵਾਕਜਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਬਜਤਿਰੇਕੋ ਏਕਵਾਕਜਤਾਯਞ੍ਹਿ ਕਾਰਿਯ ਦ੍ਵਯਸ੍ਸਪਿ ਪਞ੍ਚਮਿਯਮ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਸਿਯਾ 'ਪਞ੍ਚਮਿੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕਾਰਿਯਦ੍ਵਯੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ, ਯਦਿਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯੇਨ ਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਜਨੇਨ ''ਯੇਨ ਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਧਿਰਾਰਬ੍ਭਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਬਾਧਨਮ੍ਭਵਤੀ''ਤਿ ਮਮ੍ਪਰਿਭਾਸਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ, ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਹਾਯੰ ਪਰਿਭਾਸਾ ਪਠਜਤੇ ਇਹ ਸਤ੍ਥੇ-ਪਵਾਦਾ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੇ ਬਾਧਨ੍ਤੇਤਿ ਨਿਯਮੋ, ਤਤ੍ਰ ਚੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ਦੁਵਿਧਾ ਨਿਯਤਪ੍ਪਤ੍ਤਯੋ ਅਨਿਯਤਪ੍ਪਤ੍ਤਯੋ ਚੇਤਿ, ਯੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਵਾਦਵਿਸਯਮ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਿਯਤਪ੍ਪਤ੍ਤਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਯੇ ਕ੍ਵਚਿਦੇਵਾਪਵਾਦਵਿਸਯਮਵਗਾਹਨ੍ਤੇ, ਤੇ ਅਨਿਯਤਪ੍ਪਤ੍ਤਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਦੁਵਿਧੇਸੁਸ੍ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਯੇ-ਨਿਯਤਪ੍ਪਤ੍ਤਯੋ, ਤੇਸਮੇਵ ਬਾਧਨਮਿਚ੍ਛੀਯਤੇ, ਨ ਨਿਯਤਿਕਾਨੰ, ਤੇਨ ਤਪ੍ਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮਯਮ੍ਪਰਿਭਾਸਾ ਪਠਜਤੇਤਿ, ਯੇਨੇਤਜੁਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨੇਤਿ ਪਟਿਸੇਧਵਾਚੀ ਨਿਪਾਤੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੇ ਵਿਸਯੇ ਇਤਜਜ੍ਝਾਹਾਰਿਯੰ, ਯੇਨ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇਏਵ ਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੇਏਵ ਵਿਸਯੇਤਜਤ੍ਥੋ... 'ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਾਕਤਮਤ੍ਥੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਿਧੀਯਤੀਤਿ, ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਿਧਾਨਞ੍ਚ, ਆਰਬ੍ਭਤੇ ਵਿਧੀ

ਯਤੇ ਪਠਜਤੇਤਜਤ੍ਥੋ, ਅਨੇਨਾਪਵਾਦਵਿਧਿਨੂਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਿ ਆਦੋਯੇਨੇਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਉਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸਬਾਧਨਮ੍ਭਵਤਜਪਵਾਦੇਨ, ਯੇਨ ਤ੍ਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਸਯੇ ਆਰਬ੍ਭਤੇ ਤਸ੍ਸ ਬਾਧਨਂ ਨ ਭਵਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਕੁਤੋਤਿ ਚੇ ਅਨਵਕਾਸਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਹਿ ਯਦਿ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਸਯੋ ਗਹਿਤੋ ਸਿਯਾ, ਕੋ-ਪਵਾਦਸ੍ਸਅਵ੍ਵੋ ਵਿਸਯੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨਵਕਾਸਤ੍ਤਾ (ਨ) ਅਪ (ਵਾਦੇ) ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਬਾਧਨਮ੍ਭਵਤੀਤਜਵਸੇਯਂ, ਯੇਨ ਤੁਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਕੋਚਿ ਦੇਵਾਪਵਾਦਵਿਸਯੋ-ਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋਸਿਯਾ, ਨਸਬ੍ਬੋ, ਤਮ੍ਪਤਿ ਸਾਵਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਬਾਧਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ‘ਪਞ੍ਚਪੂਲਿਮਾਨਯੇ’ਤਜਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪੂਲਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ ‘‘ਨਦਾਦਿਤੋਵੀ’’ (੩-੨੭) ਸਮਾਹਰਣਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਸਮਾਹਾਰਸ੍ਸਪਿ ਭਾਵਰੂਪਤ੍ਤਾ ਆਹ ‘ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇਪੀ’ਤਿ, ਗੁਣਭੂਤਦਬ੍ਬਾਨਿ ਪੂਲਾਨਿ।

੧੨੫. ਇਮ

ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਿਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯ (ਮਨੇਨ) ਪਟਿਸੇਧਵਚਨੇਨ, ਯਤੋ ਇਮਸ੍ਸੇਤ੍ਵੇਵਾਨਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਆਹ-ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ‘‘ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾਯਂ, ਤਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮਂ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸਿਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸ, ਯਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਸਾਮਞ੍ਞਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿਲਿਙ੍ਗਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਂ ਹੋਤਿ… ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਬ੍ਬਵਿਸੇਸਾਨੁਪ੍ਪਵੇ ਸਤੋਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਇਦਮੇਵਾਤਿ ਅਨਿਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ, ਞਾਪਕਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕੋ ਪਟਿਸੇਧੋ, ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ਅਨਿਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਕਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਅਨਿਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸੇਧਵਚਨਮੇਵੇਮਂ ਪਰਿਭਾਸਂ ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਲਦ੍ਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੨੭. ਸਿਮ੍ਹ

ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਯੁਦਾਸੋਤਿ ਅਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਞ੍ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਦਾਸੋ-ਤ੍ਥੋਤਜਤ੍ਥੋ।

੧੨੯. ਮਸ੍ਸਾ

ਤਨ੍ਨੇਤਿਆਦਿਨਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਿਭਾਸਾਵਤਿਰਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਸੂਚੇਤਿ।

੧੩੦. ਕੇਵਾ

ਹੋਤੁ ਸਿਤੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰਕੇ ਸਤਿ ਸਾਦੇਸੋ, ਸਿਮ੍ਹਿ ਤੁ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਠਮਮੇਵ ਕਤੋ ਮਸ੍ਸ ਸਾਦੇਸੋਤਿ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ ‘ਕੇਵਾ’ਤਿ ਕਿਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਾਦੇਸਵਿਧਾਨੇਨੇ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞ ਵਿਧਾਨੇ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਕੇਨੇਕਤ੍ਥਤਾਯਂ’ਤਜਾਦਿਮਾਹ, ਕੇਨੇਕਤ੍ਥਤਾਯਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਹ ਞਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਯਂ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਸੁਭਾਗਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਤਾਭਾਵਾਤਿ ‘‘ਏਕਤ੍ਥਤਾਯਾ’’ਤਿ (੨-੧੧੯) ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਪਦਤ੍ਤਸਾਧਿਕਾਯਾਪਗਮੇਨ ਪਦਤ੍ਤਾਭਾਵਾ, ਪਦਸਙ੍ਖਾਰਨਿਬਨ੍ਧਨੇਤਿ ਪਦ ਸਿਦ੍ਧਿ ਹੇਤੁਕੋ, ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਪਜਭਾਵੋ’’ਤਿ ਞਾਯਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ‘‘ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਹੇਤੂਤਜਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਹੇਤੁਵਿਨਾਸੇਤਜਤ੍ਥੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਆਗਤੋ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਫਲਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭਾਵੋ ਵਾ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਭਾਵੇ ਤਂ ਹੇਤੁਤੋ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸਾਪਜਭਾਵੋ ਭਵਤੀ’’ਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਛਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤਛਾਯਾ ਛਤ੍ਤਾਪਾਯੇਨ ਭਵਤਿ, ਪਦੀਪਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਪਦੀਪਾਪਾਯੇ ਨ ਭਾਤਿ, ਤਥੇਹਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਅਭਾਵੋਯੇਵ ਯੁਤ੍ਤਿ ਮਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਚਾਤਿ ਸਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚ।

੧੩੧. ਤਤ

ਤਜਏਤਾਨਂ ਤਕਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਯ 'ਤਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੩੨. ਟਸ

ਇਮਿਸ੍ਸਾਯਾਤਜਾਦੀਸੁ ''ਸ੍ਸਂ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਾਯੇ''ਤਜਾਦਿਨਾ (੨-੫੨) ਇ, ''ਤਦਾਦੇਸਾ ਤੇ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤੋ ਸਾਦਜਾਦੇਸੀਨਂ ਗਹਣਾਸ੍ਸਾਯਾਦੇਸਾਦੀਨਂ ਗਹਣਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਕਿਂ ਸ੍ਸਾਯਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇ ਨ ਸੁਤ੍ਤਗੁਰੁਕਰਣੇਨੇ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ'ਸ੍ਸਾਯਾਦਿਗ੍ਗਹਣ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਵੁਤ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਨਨੁ ਚੇ'ਤਜਾਦਿ, ਟਸਸ੍ਮਾਦਿਕਂ 'ਟਸਸ੍ਮਾਸ੍ਮਿਨ੍ਨ੍ਨਾਸ੍ਵਿਮਸ੍ਸ ਚਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਧਿਗ੍ਗਹਣਾਯ [ਨਾਦੀਨਮ੍ਪਵਿਗ੍ਗਹਾਯ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਤਸ੍ਸਾ

ਦੇਸਿਨੋ ਆਦੇਸੋ ਤਦਾਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਆਦੇਸਿਨੋ ਗਹਣਂ ਤਗ੍ਗਹਣਂ, ਤੇਨ।

੧੩੪. ਦੁਤਿ

ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਗੁਰੁਨਿਦ੍ਦੇਸਮਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਲਹੁਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨੇ ਸਤਿ, ਏਕਵਿਭਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ'ਦੁਤਿਯਾਯੋਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਏਕਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਆਦਿਨਾ ਨੇਕਦੇਸੋਤਿਵਚਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇਨੇਤੇਨ 'ਨ ਤ੍ਵੇਕਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਤਦੇਵਾਨੁਵਤ੍ਤੁਤੀਤਜਨੇਨ ਤੁ ''ਏਕਯੋਗ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪੇਕਦੇਸੋ-ਨੁਵਤ੍ਤਤੇ''ਤੀਮਸ੍ਸ, ਏਕਵਿਭਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਦੇਸੋ ਨਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਯੋਜਨਾ ਪਰਿਭਾਸਾਯਂ, ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਞਾਪੇਤਿ।

੧੩੯. ਨਾਞ੍ਞਂ

ਅਪ੍ਪਧਾਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧਤੋ ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਤਦਨੁਵਿਧਿਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇ ਕੋ ਪਸਙ੍ਗੋ ਪਿਯਸਬ੍ਬਾਦੀਨਂ, ਯਤੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ, ਕਰੀਯਤੇ ਤੇਨ ਪਰਮਸਬ੍ਬੇਇਚ੍ਚਾਦਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਅਪ੍ਪਧਾਨਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੪੦. ਤਤਿ

ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣੇ ਵਾ, ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਤਤਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿਮਾਹ-'ਕਰੋਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਕਰੋਤਿਮ੍ਹਿ ਕਰਧਾਤੁਮ੍ਹਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ, ਮਾਸੇਨ ਕਤਾਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ... ਮਾਸੇਨ ਕਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਵੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਵਨੇ ਮਾਸਸ੍ਸ ਕਰਣਤ੍ਤਂ, ਏਤ੍ਥ ਤੁ ਮਾਸੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭੂਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੪੧. ਚਤ੍ਥ

ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਚਤ੍ਥੋ, ਸੋਯੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸੋ, ਚਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਕਿਨ੍ਤੁ ਸਬ੍ਬਾਦਿ ਨ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸਵਿਸਯੋਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੪੪. ਮਨਾ

ਕਿਂ ਬਹੁਲਂਵਿਧਾਨਾ 'ਵੁਦ੍ਧਜਭਾਵੋ' [ਓਤ੍ਥਾਭਾਵੋ (ਪਞ੍ਚਿਕਾਯਂ)] ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਯੇਨੇ ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ''ਸੁਮੇਧਾਦੀਨਮਵੁਦ੍ਧਿ ਚੇ''ਤਿ ਗਣਪਾਠੇ ਕਤੋ, ਹੇਮਸਦ੍ਦੇਨ ਹੇਮਮਯਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਜਭੇਦੇਨਤਜਾਹ- 'ਹੇਮਮਯਾਨੀ'ਤਿ, ਕਪ੍ਪਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੀਸਾਲਙ੍ਕਾਰਜਾਲਾਨਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿਯੇਵ ਵਾਸਸਾਨਿ ਪਟਾ ਤਂਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ, ਸਕਤ੍ਥੇਪਿ ਯਥਾਗਮਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਬਾਣਾਦੀਸੁ ਅਭਿਧੇਯਜੇਸੁ ਮਨਾਦੀਸੁ ਨ ਪਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਬਾਣਾਦੀਸੁਤਿ ਬਾਣ ਸਦ੍ਦੁਕ੍ਖਯਾਦੀਸੁ, ਅਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਨਾਦਿਕਾਰਿਯਾਸਮ੍ਭਵਾ

ਅਹਸਦ੍ਦੋ ਮਨਾਦੀਸੁ ਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਰਹਸੀਤਿ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਸਬ੍ਭਵਾ ਰਹਸਦ੍ਦੋ ਚ ਮਨਾਦੀਸੁ ਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਸਜ੍ਝਾਹਾਰੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਸ੍ਮਿਨੋ ਕਰੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਇਕਾਰਾਦੇਸਸ੍ਸ ਚ, ਰਹਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤੰ ਸਭਾਵਤੋ ਪਕਾਸੇਤੁੰ 'ਰਹਸੀਤਜਾਦਿ'ਮਾਹ, ਰਹੋਸਦ੍ਦੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਹਸਦ੍ਦੋਤਿ ਪਾਠੋ-ਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਅਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਮਨਾਦਿਕਾਰਿਯਾਸਮ੍ਭਵੋ ਰਹਸੀਤਿਚ ਨਿਪਾਤੋ, ਤੇਨ, ਇਹਮਨਾਦੀਸੁ।

੧੪੬. ਭਵ

ਗੇਤਿ ਗਸਵ੍ਵੇ ਪਰੇ, ਕੁਤੋ-ਨੁਇਚ੍ਚਾਦੋ ਭੋ'ਇਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਥਾਸਤਿ 'ਤਯੋਜਨਾ'ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਨਿਪਾਤਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤੀਤਿ [ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੇਤਿ] ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਬਹੁਤ੍ਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੪੮. ਨੁਸ੍ਸੰ

ਸਤ੍ਤੁਮਜਨ੍ਤੰ ਭਵਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਨਨੁਚਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨੁਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਵਾਵਸੀਯਤਿ, ਨ ਤਦਨ੍ਤਵਿਧੀਤਿ [ਨੁਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਵ ਨਾਵਸੀਯਤਿ, ਤਦਨ੍ਤਵਿਧਿਪੀਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ] ਆਹ- 'ਨੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯ ਸ੍ਸੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸੁਤਤ੍ਤਾਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਮਿਤਸ੍ਸ ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੨੬) ਲਿਙ੍ਗਤੋ ਤਦਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖਾਤਅਨੁਮਾਨਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫੪. ਰਾਜ

ਦਲ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮੋ ਧਨੁ ਅਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹਧਮ੍ਮਾ। ਰਾਜਾਦੀਸ੍ਵਿਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਠਿਤੇ

ਤਦਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਗਯ੍ਹਤੀ ਤਜਾਹ- 'ਇਮਿਨਾ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੬੨. ਲ੍ਹ

ਪਚ੍ਚਯਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ''ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ ਤਦਾਦਿਨੋ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਤੋ ਵਿਹਿਤੋ ਤੰ ਵਿਨਾ ਨ ਭਵਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋਤਜਨੇਨ ਞਾਯੇਨ ਪਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤ੍ਥੋ ਆਖਜਾਯਤੇ 'ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ, ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣ'ਨ੍ਤਿ, ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਤਦਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰਤਜਾਖਜਾਯਤੇ 'ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣ'ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਾਦਿ, ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ-ਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਨ੍ਤੋ, ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਤਦਾਦਿਤਦਨ੍ਤਸਮੁਦਾਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਗਹਣੰ, ਨ ਤੁ ਤਦਨ੍ਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਜਤ੍ਥੋ, ਇਹ ਤੁ ਤਦਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣਮੇਵਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ' ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-''ਕਤ੍ਤਰਿ ਲ੍ਹਣਕਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਜਾਦਿ, ਤਦਾਦਿਤਦਨ੍ਤ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਤੁ ਗਹਣੇ ਫਲੰ 'ਬਜਜਿਗਿਸੀ'ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਤਞ੍ਚ ''ਤੁੰਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋਚਿਚ੍ਛਾਯੰ ਤੇ''ਤਿ (੫-੪) ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ।

੧੬੫. ਸਲੋ

ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ''ਸਕਮਨ੍ਧਾਤਾਦੀਨਞ੍ਚੇ''ਤਿ (੨-੩-੪੪) ਸੁਤ੍ਤਿਤੰ, ਸੋਪਿ ਲ੍ਹਵਨ੍ਤੋਯੇਵਾਤਜਭਿਮਤਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮੁਦਾਹਟੰਤਜਾਹ- 'ਸਕਮਨ੍ਧਾਤੁ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਲ੍ਹਵਨ੍ਤੋ ਮਨ੍ਧਾਤੁਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ 'ਸਕਮਨ੍ਧਾਤੁ' ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਲ੍ਹਵਨ੍ਤੋਤਿ ਸਜ੍ਝਾਹਾਰੋ ਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਤੋਪੀਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਕਤ੍ਤੁਤੋਵ, ਮਨ੍ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲ੍ਹਵਨ੍ਤਤੰ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਸਕਮਨ੍ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਤੁੰ 'ਸਬ੍ਬੇਸ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧੬੯. ਟਪ

ਸਙ੍ਖਜਾਸਦ੍ਦੋ ਯਦੀਪਿ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਸਙ੍ਖਜਾਨਦ੍ਵਾਰੇਨਿਧਸਙ੍ਖਜੇਯਜੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਜਾਹ-'ਚੁਦ੍ਦਸਹਿ ਸਙ੍ਖਜਾਹੀ'ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਚੁਦ੍ਦਸਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਾਵ ਪਞ੍ਞਾਦਿਸਙ੍ਖਜਾ, ਯਤੋ ਸਙ੍ਖਜਾਸਦ੍ਦੋ ਨੇਹ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ।

੧੭੫. ਦਿਵਾ

ਦਿਵਸਤੋ ਸ੍ਮਿਨੋ ਟਿਮ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਦਿਵਿ।

੧੮੧. ਯੋਨਂ

ਦੁਤਿਯਾਗ੍ਗਹਣੇਨਾਤਿ 'ਦੁਤਿਯਾਯੋਸ੍ਸ ਨੇ ਵਾ'ਤਜੇਵਂ ਸੁਤ੍ਤ ਰਚਨਾਯਂ ਦੁਤਿਯਾਗ੍ਗਹਣੇਨ।

੧੮੫. ਨਾਮ੍ਹਿ

ਏਨਾਦੇਸਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਾਤਿ ਨਾਸ੍ਸ ਸ੍ਮਾਦੇਸਤ੍ਤਾ।

੧੮੭. ਗਸ੍ਸਂ

ਉਭਯਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਸਮਾਸਾਸਮਾਸਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯਵਿਧਾਨਂ, ਕਚ੍ਚਾਯਨਵੁਤ੍ਤਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਾਵੀਕਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨ੍ਨਪੁਂਸਕ ਸਮੂਹੋਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੇਸਂ ਸਾਧਨਕ੍ਕਮੋ 'ਦ੍ਵਨ੍ਦਟ੍ਠੀਹਿ ਸਮਾਸੇ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਨਪੁਂਸਕਸਮੂਹੋ'ਤਿ ਠਿਤੇ ''ਸਮਾਸੇ ਚ ਵਿਭਾਸਾ''ਤਿ (੨-੨-੩੫) ਪੁਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਾਦੇਸੇ ''ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਂ ਵਾ ਵਗ੍ਗੇ''ਤਿ (੧-੪੨) ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤੋ।

੧੯੨. ਪੁਮ

ਕਮ੍ਮਾਦਿਤ੍ਤਾ ਏਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭਾਵਪਕ੍ਖੇਤਿ ''ਨਾ ਸ੍ਸੇ ਨੋ''ਤਿ (੨-੮੦) ਕਮ੍ਮਾਦਿਤੋ ਨਾਸ੍ਸ ਏਨਾਦੇਸਕਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੯੭. ਇਮੇ

ਆਦੇਸੋ ਕਥਨਂ, ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੋ-ਨੁਕਥਨਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੋ ਕਥਿਤਾਨੁਕਥਨ'ਮੀਤਿ, ਕਥਿਤਸ੍ਸਾਨੁਕਥਨਂ ਕਥਿਤਾਨੁਕਥਨਂ, ਅਨੇਨ ਚ ਨੇਹ ਪਚ੍ਛਾ ਉਚ੍ਚਾਰਣਮਤ੍ਤਮਨ੍ਵਾਦੇਸੋ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਏਕਸ੍ਸਾਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦੇਨ ਪਟਿਪਾਦਿਤਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਤਿਪਾਦਨਮਨ੍ਵਾਦੇਸੋਤਿ ਵਦਤਿ, ਤੇਨੇਹ ਨ ਭਵਤਿ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤਂ ਭੋਜਯ, ਇਮਞ੍ਚ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਵਿਸੇਸਨ੍ਤਰਯੋਗੇਨ ਕਥਿਤਸ੍ਸਾਨੁਕਥਨਂ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਥਮ੍ਪਨ ਵਿਸੇਸਨ੍ਤਰਯੋਗੋ ਗਮਜਤੇਚ੍ਚਾਹ- 'ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ'ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਵਿਸੇਸੇਨਾਯੋਗੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨਬ੍ਬਚਨਾਨੁਪਪਜ੍ਜਨਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਤੇਨੇਵਾਹ- 'ਅਞ੍ਞਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੯੮. ਕਿਸ੍ਸ

ਨਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਵਾ''ਤਿ (੩-੨੬) ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਧਾਨਤੋ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਮਜ੍ਝੇਪਿ ਇਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਦਤਿ।

੨੦੪. ਨਮ੍ਹਿ

ਨਨੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਨਂਵਿਭਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾਸਤਿ 'ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਦ੍ਵੇਆਦੇਸਾ ਕਮੇਨੇ'ਚ੍ਚੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ 'ਨ ਨਂਵਿਭਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪੀ'ਤਿ। ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਤਸ੍ਸਾਨਪੇਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਨਿਸ੍ਸਯਕਰਣਮੇਕਾ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ਕਥਂ ਭਵੇਯਜਾ ਤਜਾਹ- 'ਯਦਿ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ, ਏਵਮਦ੍ਦਵਤੇ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਨਂ ਰੂਪਾਨਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ 'ਤਿਚਤੁਨ੍ਨ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਬਜਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋਵ ਯਥਾਕ੍ਕਮੋਪਕਾਰੀਯਮਾਨਾਨ, ਮਨੁਦੇਸਸ੍ਸ ਤਥਾ ਵਿਞ੍ਞਯਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਨਂਸੁਇਚ੍ਚੇਵ ਵਦੇਯਜ, ਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ-ਵਸੀਯਤੇ 'ਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਮੇਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਿਤ'ਨ੍ਤਿ।

੨੦੫. ਨੁ

ਨਨੁ ਨੁਨ੍ਨੁਨਨ੍ਤਿ ਤਦਨ੍ਤਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭਾਸਾਯ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਾਰਿਯਿਤ੍ਤੇਨ ਤਦਨ੍ਤਾਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਨੁਨ੍ਨੁਯੇਵਾ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- ਤੇਯੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯਾਤਿ [ਸੁਤਥਾਯ-ਪਞ੍ਚਿਕਾ] ਸੁਤਤ੍ਤਾ, ਬਲਵਤ੍ਤਾ ਤੇਯੇਵ ਕਾਰਿਯਿਤ੍ਤੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨ ਤਦਨ੍ਤਾ, ਦੁਬ੍ਬਲਾਤਿ ਬਜਤਿਰੇਕਂ ਵਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਅਨੁਮਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਅਨੁਮਿਤਤ੍ਤਂ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਨੁਮਿਤਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਭਵਿਭਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋ ਯੁਤ੍ਤ ਤਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾਦੇਸੇ ਅਕਾਰੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੨੧੯. ਯੋਮ੍ਹਿ

ਯੋਮ੍ਹੀਤਿ ਸਤ੍ਤਮਜਨ੍ਤਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨ 'ਪਚ੍ਚੇਕ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵਾਹ ਪਞ੍ਚਿਕਾਯਂ- 'ਕਥਮਿਦਮਵਸੀਯਤੇ ਯੋਮ੍ਹੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥਮ੍ਪਕਾਸੇਤੁਂ 'ਪਚ੍ਚੇਕਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਯੋਮ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨ ਆਦੇਸਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਾ ਆਦੇਸੀਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨ'ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਵੁਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦਸਮ੍ਭਵਾ 'ਦ੍ਵਿਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦੁਤਿਯਾਯਮ੍ਪਿ ਦੁਵੇ ਦ੍ਵੇ।

੨੨੮. ਨਾਸ੍ਮਾ

ਪਕਤਵਸੇਨਾਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਨਮਾਦੇਸਾਨਮਧਿਕਤਵਸੇਨ, ਕਮਮਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੨੩੦. ਚਂਵਾ

ਕਚ੍ਚਾਯਨਾਚਰਿਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹੇਹਿ ਪਰਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਛਟ੍ਠੀ ਸਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ ''ਸਸ੍ਸਂ''ਤਿ (੨-੩-੩) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਅਮਾਦੇਸਂ ਵਿਧਾਯ 'ਤੁਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹ'ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਰੂਪਾਨਿ ਸਾਧੇਤਿ... ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਨਿ ਗੁਰੁਆਦਿਕੇ ਚ ਗਾਰਵ ਵਸੇਨ ਬਹੁਵਚਨਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ਤੁਮ੍ਹਂ ਅਮ੍ਹ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਸਾਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ 'ਤਮਯੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਯੁਤ੍ਤਤਂ ਸਾਧੇਤਿ 'ਏਵਂ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਨ ਸਤ੍ਥੇ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪਸਾਧਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਇਧ ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਰਦ੍ਧਂ।

੨੩੨. ਅਪਾ

ਨੇਨਾਤਿ ਨਕਾਰੇਨ, ਪਦਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਯ ਕਵਚਨਾਭਾਵੇਪੀਤਿ ਪਾਇਨਿ ਯਾਨਮਿਵ ਸਜਾਦਿਤਜਾਦਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਦਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਯਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਪਿ, ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪਦਨ੍ਤਿ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ-'ਰੁਲ੍ਹਿਯਾਵਾਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾ ਭਾਵੋ'ਤਿ, ਆਖਜਾਤਂ ਸਾਬਜਯਕਾਰਕ ਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਏਕਾਖਜਾਤਿਕਂ ਵਾਕਜਨ੍ਤਜਪਰੇ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਤੋ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ 'ਪਦਸਮੂਹੋ ਵਾਕਜ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਸਾਬਜਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਆਖਜਾਤਂ

ਤਜਾਦਜਨ੍ਤਮਾਹੁ, ਅਬਜਯਮਸਙ੍ਖਜਂ, ਆਖਜਾਤਂ ਸਾਬਜਯਂ ਸਕਾਰਕਂ ਸਵਿਸੇਸਨਞ੍ਚ ਵਾਕਜੇਸਞ੍ਞਂ ਭਵਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਕਾਰਕਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹਣਂ, ਸਾਬਜਯਂ-ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਚਤਿ, ਸਕਾਰਕਂ ਓਦਨਂ ਪਚਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਚਤਿ, ਸਕਾਰਕਵਿਸੇਸਨਂ-ਮੁਦੁਂ ਵਿਸਦਮੋਦਨਮ੍ਪਚਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਪਚਤਿ, ਸਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ- ਮੁਦੁਂ ਪਚਤਿ, ਮਨ੍ਦਂ ਪਚਤਿ, ਪਦਸਮੂਹੋ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਸੇਸੋਵਸੀਯਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-ਵਤ੍ਤੁ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਥੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਨੇਕਾਖਜਾਤਿ ਕਮ੍ਪਿ ਗੁਣਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੇ ਨੋਪਕਾਰਤੋ ਵਾਕਜਮੇਕਮ੍ਭਵਤਿ... ਪਦ ਸਮੂਹੋ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਤਿ, ਯਥਾ ਵਾਕਜਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਹਾਪੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤੇਤਜਾਦੋਪਿ।

੨੩੩. ਯੋਨਂ

ਹਿਗ੍ਗਹਣੇ ਪਞ੍ਚਮੀਹਿਸ੍ਸਾਪਿ ਗਹਣਮ੍ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ‘ਅਪਞ੍ਚਮਜਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸੁਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਪਾਦੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਤਿਆਦਿਸੂ ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਵੋਆਦੇਸੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਿਟ੍ਠਥ ਨਗਰੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਾਕਜਤੋ ਵਾਕਜਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਏਕਵਾਕਜਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਦਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ‘ਦਿਸ-ਪੇਕ੍ਖਣੇ’ ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ‘‘ਸਮਾਨਞ੍ਞਭਵਨ੍ਤਯਾਦਿ ਤੂਪਮਾਨਾ ਦਿਸਾ ਕਮ੍ਮੇ ਰੀਰਿਕ੍ਖਕਾ’’ਤਿ (੫-੪੩) ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ‘‘ਨਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਗਮੇਸੂ’’ਤਿ (੫-੮੫) ਏਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ‘‘ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇਕਤ੍ਥਂ’’ਨ੍ਤਿ (੩-੧) ਸਮਾਸੇ ਚ ‘ਏਕਤ੍ਥਤਾਯਂ’’ਤਿ (੨-੧੧੯) ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇ ਚ ‘‘ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਮਾ’’ਤਿ (੩-੮੬) ਆ ‘ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੩੫. ਅਨ੍ਵਾ

ਪਚ੍ਛਾ ਆਦੇਸੋ ਅਨ੍ਵਾਦੇਸੋਤਿ ਗਹਿਤੇ ਕਥਿਤਾਨੁਕਥਨਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ- ‘ਪਚ੍ਛਾ ਕਥਨਞ੍ਚ ਕਥਿਤਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ’ਤਿ।

੨੩੬. ਸਪੁ

ਸਹ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਸਪੁਬ੍ਬੋ।

੨੩੭. ਨਚ

ਅਪਰਮ੍ਪਰਯੋਗਪ੍ਪਤਿਪਤਜਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ‘ਗਾਮਨਗਰਾਨਂ ਚੇਨਾ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਯੋਗਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ।

੨੪੦. ਨਸਾ

ਜਟਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਜਟਿਲੋ, ਸੋਵ ਜਟਿਲਕੋ, ਜਟਿਲਕਾਤਿ ਏਕਤ੍ਥੇ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਵਿਸੇਸਵਚਨਂ, ਮਾਣਵਕਾਤਿ ਵਿਯ ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਂ, ਅਸਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਣੇ ਪੁਬ੍ਬਮਸਨ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤਿ (੨-੨੩੯) ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨੇ ਜਟਿਲਕਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ‘ਆਮਨ੍ਤਣੇ ਪੁਬ੍ਬਮਸਨ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤੀਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਨੂਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ, ਤਞ੍ਚ ਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਞ੍ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇ ਮਾਣਵਕੇ ਮਾਣਵਕਸਦ੍ਦੇ ਪਰਭੂਤੇ ਸਤਿ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਸਤ੍ਤੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਸੇਸਵਚਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵਾ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਨਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ‘‘ਆਮਨ੍ਤਣੇ ਪੁਬ੍ਬਮਸਨ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤੀਦਂ ਪਪ੍ਪੋਤੀ’’ਤਿ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਦੁਤਿਯਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਤਤਿਯਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਸਜਾਦਿ

ਯਸ੍ਸਾਤਿਕਮਾਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਯੋਆਦਿਅਕ੍ਖਰਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਇਦ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਦਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਸਜਾਦਿਸਮੁਦਾਯਰੂਪੰ, ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ, ਸਮੁਦਾਯੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਾ ਅਵਯਵੇਸੁਪਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਸਜਾਦਿਸਦ੍ਦੋ ਸਿਆਦਿਕੇ ਅਵਯਵੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਵਿਧਿਗ੍ਗਹਣਞਾਯੇਨਾਤਿ ''ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸ ਵਿਹਿਤੋ ਤਦਾਦਿਨੋ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਯੇਨ। ਸਜਾਦਿ ਅਨ੍ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਤੰ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚ ''ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇਕਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੰ ਯੇਨਕੇਨਚਿ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਹੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵਮਰਹਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਯਥਾ ਗਾਮਗਤੋਤਿਆਦੋ, ਤਥਾ ਪਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤ ਗਾਮੰ, ਗਤੋ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ ਗੁਰੁਕੁਲਨ੍ਤਿ ਆਦੋਪਿ ਸਮਾਸੋ ਤ੍ਯਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਸ੍ਸ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤਸ੍ਸਯੇਨ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤੇਨ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤੇਨ ਸਹਤੰ ਸਜਾਦ੍ਯਨ੍ਤਮੇਕਤ੍ਥਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਵਸੀਯਤੀਤਿ ਯਸ੍ਸਾਤ੍ਯਾਦਿਸ੍ਵਤ੍ਥੋ, ਤਥਾ ਚ ਗਾਮਗਤੋਤ੍ਯਤ੍ਰਤ੍ਥੀਮੇਸ-ਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤ੍ਯੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ, ਤਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥਾਹੁ-

> ਨਿਯਤੰ ਸਾਧਨੰ ਸਾਧ੍ਯੇ, ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਿਯਤਸਾਧਨਾ।
> ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਮੇਤੇਸੰ [ਚੇਥਿਸ੍ਸਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)], ਨਿਯਮੋ-ਯਮ੍ਪਕਾਸਤੀਤਿ॥

ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ''ਯਤੋ ਗਾਮਮਿਚ੍ਚੇਤੰ ਸਾਧਨੰ ਸਾਧ੍ਯੰ ਕਿਰਿਯੰ ਤੰਬ੍ਯਪਦੇਸਜਾਨਨਯੋਗ੍ਯਮਪੇਕ੍ਖਤੇ ਗਤੋਤਿ, ਅਤੋ ਸਾਧਨੰ ਕਾਰ ਕੰ ਸਾਧ੍ਯੇ ਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਯਤੰ, ਯਤੋ ਚ ਕਿਰਿਯਾ ਸਯੰ ਸਾਧਨਮਪੇਕ੍ਖਤੇ ਕਿੰ ਗਤੋਤਿ, ਅਤੋ ਕਿਰਿਯਾਪਿ ਨਿਯਤੰ ਸਾਧਨਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਯਤਸਾਧਨਾ ਹੋਤਿ ਅਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਨਿਯਮੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਏਤੇਸੰ ਸਾਧ੍ਯਸਾਧਨਾਨੰ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨ ਮਤ੍ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ ਪਕਾਸਤੀ''ਤਿ। ਪਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤ ਗਾਮੰ, ਗਤੋ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ ਗੁਰੁਕੁਲੰਤ੍ਯਤ੍ਰ ਤੁ ਗਾਮਨ੍ਤਿ ਸਾਧਨੰ ਪਸ੍ਸੇਤਿ ਸਾਧ੍ਯਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਗਤੋਤਿ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਤੁ ਗੁਰੁਕੁਲਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਤਤੋ ਚ ਗਾਮਗਤਾਨੰ ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਰਾਵਯਵਾਨੰ ਨਤ੍ਥੇਵਾਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਨ ਭਵਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵਮੂਹਨੀਯੰ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ੍ਯਨ੍ਤਰਤੋ-ਨਵਟ੍ਠਿਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੇ ਨਿਵੇਸੇਤਿ, ਤਥਾਚ ਵੁਤ੍ਤੰ–

> ਤਸ੍ਸ ਤ੍ਵਾਕਙ੍ਖਤੋ ਭੇਦੇ, ਯਾ ਪਰਿਪ੍ਲਵਮਾਨਤਾ।
> ਵਿਸੇਸੇ ਤੰ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵਾਵਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ॥

ਭੇਦੇ ਵਿਸੇਸੇ ਗਾਮਨ੍ਤੇਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖੰ 'ਗਾਮਮਾਸੀਸਤਿ, ਜਹਾਤਿ, ਗਤੋ'ਤਿ, ਤਥਾ 'ਗਤੋ ਗਾਮੰ, ਵਨੰ, ਗੁਰੁਕੁਲ'ਨ੍ਤਿ ਵੇਵਮਾਕਙ੍ਖਤੋ-ਭਿਲਸਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤੁ ਪਧਾਨਪਦਸ੍ਸੁਪਸਜ੍ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਚ ਯਾ ਪਰਿਪ੍ਲਵਮਾਨਤਾ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤਾ ਤੰ ਵਿਸੇਸੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿ ਨਿਵੇਸੇਨ੍ਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵਾਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੋ ਕ੍ਵਚਿ ਸਾਧ੍ਯਸਾਧਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਕ੍ਵਚਿ ਪਕਤਿਵਿਕਾਰਭਾਵਸਭਾਵੋ ਕ੍ਵਚਿ ਸਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਰੂਪੋ ਅਵਛਿਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧ੍ਯਨ੍ਤਰਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਤੋ-ਯਮਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾਕ੍ਯਕਾਲੇਯੇਵ ਨਿਰੂਪ੍ਯਤੇ, ਤਤੋ ਯਤ੍ਥਾਤ੍ਥਿ ਪਦਾਨਮਪੇਕ੍ਖਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਸਾਵਗਮੋ, ਯਤ੍ਰ ਤੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਰ ਨ ਭਵਤੀਤ੍ਯਨੁਪਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਸਯਵਿਭਾਗੋ ਞਾਯਤੇਤਿ ਭਾਵੋ, ਬਾਲੇ ਅਬੁਧੇਤ੍ਤ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਸਵਿਧਾਨਲੋਪਾਦਿਨਾਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਪਰਿਜਾਨਨਤ੍ਥਮੁਪਾਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਤੁ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ [ਅਞ੍ਞਤ੍ਤੰ] ਵਾਕ੍ਯਸਮਾਸਾਨੰ ਭੇਦੋ, ਨ ਹਿ ਵਾਕ੍ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾਨਿ ਸਮਾਸੇ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ–

> ਬਾਲੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯੁਪਾਯੋ-ਯੰ, ਵਿਚਿਤ੍ਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ।

ਭੇਦੋ ਵਾਕ੍ਯਸਮਾਸਾਨੰ, ਚੂਨੁੰ [ਞ੍ਞਤੁੰ (ਪੋੱਤ੍ਥਕੇ)] ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੰ ਯਤੋਤਿ॥

ਅਤੋਯੇਵਾਤਿ ਯਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤੇਪਿਯਸ੍ਸਯੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤੇਨ ਸਹ ਤਦੇਕਤ੍ਥਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਨਾਨਿਟ੍ਠੰ ਕਿਞ੍ਚਿਪੀਹ ਹੋਤਿ, ਅਤੋਯੇਵ ਹੇਤੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਜਪੇਕ੍ਖਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹਾਯੇਤਿ ਪਦਾਨਮਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਕਙ੍ਖਾ ਬਜਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਾਵ ਸਾ ਮਤ੍ਥਿਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਯ। ਸਮਤ੍ਥਵਚਨੰ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਯ ''ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਦਵਿਧੀ''ਤਿ (ਪਾ, ੨-੧-੧) ਸਮਤ੍ਥਵਚਨੰ ਨ ਕਤੰ। ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਦ ਵਿਧੀਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾਯਮਯਮਤ੍ਥੋ ''ਵਿਧੀਯਤੇ [ਵਿਧੀਯਤੀਤਿ (ਪੋੱਤ੍ਥਕੇ)] ਵਿਧਿ, ਪਦਾਨੰ ਵਿਧਿ ਪਦਵਿਧਿਸਮਾਸਾਦਿ, ਯੋਕੋਚੀਹ ਸਤ੍ਥੇ ਪਦਵਿਧਿ,ਸੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਗ੍ਗਹ ਵਾਕ੍ਯਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨੇ (ਸਤ੍ਤਿ) ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ, ਤਾਦਿਸਪਰਿਭਾਸਾਯ ਬਜਾਪਾਰਤੋ ਤੇਸੰ 'ਪਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤੁ ਗਾਮੰ, ਗਤੋ ਯਞ੍ਞਦਤ੍ਤੋ ਗੁਰੁਕੁਲੰ' ਤਜਾਦੋ ਨਾਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾਤਜੁਪਗਮਜਤੇ ਵਾਕ੍ਯੇ ਬਜਪੇਕ੍ਖਾਵੁੱਤ੍ਤਿਯਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਚੇਤਿ [ਵੁੱਤ੍ਤਿਯਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਵਾਕ੍ਯੇ ਬਜਪੇਕ੍ਖਾਚੇਤਿ (ਪੋੱਤ੍ਥਕੇ)]। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਵਚਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਪਟਿਪਾਦਿਯ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਿਦਾਨਿ ਵਚਨੇਨ ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ- 'ਏਕਤ੍ਥੀ ਭਾਵੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਪਵੱਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ, ਵਾਕ੍ਯੇ ਹਿ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ, ਅਤੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਭੇਦਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਛਟ੍ਠਜੁਪਜਾਯਤੇ 'ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ'ਤਿ, ਵੁੱਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁਭਯਪਦਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਤੋ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਤਾ ਭਵਤਿ, ਇਦੰ ਵੁੱਤੁੰ ਹੋਤਿ ''ਸਮਾਸੇ ਵਿਸੇਸਨੰ ਵਿਸੇਸ੍ਸਮਨੁਪਵੀਸਤਿ ਏਕੀਭਵਤਿ ਵਿਸੇਸਨੰ, ਵਾਕ੍ਯੇ ਤੁ ਵਿਸੇਸਨੰ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤੋ ਵਿਸੁੰਯੇਵਾ ਵਤਿਟ੍ਠਤੇ''ਤਿ। ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸਸ੍ਸ ਤੁ ਪਦਾਨੰ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਾਭਾਵੇਪਿ ਸਕਲਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ 'ਰਞ੍ਞੋ ਗੋ ਚ ਅਸ੍ਸੋ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਚਾ'ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਤੋ 'ਰਞ੍ਞੋ ਗਵਾਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾ'ਤਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਏਕਤ੍ਥੀ ਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ ਭਵਤਜੇਵ, ਤਥਾਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵਾਕ੍ਯੇ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਨਿਬਨ੍ਧਨ ਸਮੁਚ੍ਚਯਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਚਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਸਮਾਸੇ ਤੁ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਏਕਤ੍ਥ ਵਚਨੇਨੇਵਾਤਿ ''ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇਕਤ੍ਥ'' ਤਜੇਕਤ੍ਥਵਚਨੇਨੇਵ, ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋਯੇਵ ਭਵਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਏਵਕਾਰੋ ਨ ਵਾਕ੍ਯੇ ਤਥਾਹਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਵਾਕ੍ਯੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ- ਵਾਕ੍ਯੇ'ਤਿਆਦਿ।

ਵਾਕ੍ਯੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕ੍ਯੇ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ ਞਾਯਤਜਨੇਨੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗ- ਹੋ , ਸੋ ਚ ਤੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਚੇਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕ੍ਯੰ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਗਹਣੰ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਦਤ੍ਥੰ ਵਾਕ੍ਯੰ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ, ਕਾਯੰ ਬਜਾਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਆਹ-'ਭੇਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ'ਤਿ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸੰਸਗ੍ਗ ਭੇਦ ਸੰਸਗ੍ਗਾਨਞ੍ਚ ਗਹਣੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸਾਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਾਮਜਨ੍ਤਰੇਹਿ ਚ ਬਜਾਵੁੱਤ੍ਤਿ ਛੇਦੋ, ਸੰਵਿਸੇਸ ਸਾਮਿਵਿਸੇਸਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸੰਸਗ੍ਗੋ, ਤਦਾਹ- 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਭੇਦਕੋ ਬਜਾਵਤ੍ਤਕੋ, ਅਤ੍ਥਗਹਿਤੋਤਿ ਕਾਰਣਵਸੇਨ ਭੇਦਵਾਦਿਨਾ ਗਹਿਤੋ, ਯਦੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸੰਸਗ੍ਗਵਾਦਿਨੋ-ਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਹ ਯਦਾ ਤ੍ਵਭਯਮ੍ਪਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਭਯਵਾਦਿਨੋ, ਅਭਿਮਤੋਤਿ ''ਪਾਕ੍ਕਡਾਰਾਸਮਾਸੋ''ਚ੍ਚਨੇਨ (੨-੧-੩) ਪਾਣਿਨਿਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। ਪਾਕ੍ਕਡਾਰਾਤਿ ''ਕਡਾਰਾ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੇ''ਚ੍ਚਨੇਨ (੨-੨-੩੮) ਕਡਾਰਾਸੰਸਦ੍ਦਨਾ ਪਗੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

'ਪੁਥ ਭਿਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ਤਾਨਿ ਪੁਥਗਤ੍ਥਾਨਿ, ਵਾਕ੍ਯੇ ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤੇਤ੍ਥ ਰਾਜਸਦ੍ਦੋ ਰਾਜਤ੍ਥਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਪੁਰਿਸਸਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਮੇਵ, ਵੁੱਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁ ਰਾਜਪੁਰਿਸੋਤੇਤ੍ਥ ਰਾਜਸਦ੍ਦੋਪਿ ਪੁਰਿਸਤ੍ਥਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਭਵਤਿ, ਅਞ੍ਞੋਯੇਵਾਵਯਵਤ੍ਥਾਨ੍ਵਿਤੋ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ ਪਾਤੁਭਵਤੀਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਜਹਮਾਨਸਕਤ੍ਥਵੁੱਤ੍ਤਿਮਭਜੁਪਗਮ੍ਮ ਵੁੱਤੁੰ- 'ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਤੋਯੇਵ ਪਰੋ ਚੋਦੇਸ੍ਸਤਿ 'ਨਨੁ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਕਤ੍ਥੀਭਵਨੰ ਸਮਸਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਕਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੋਤਿ ਨਾਤ੍ਥਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਜਹਮਾਨਾਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਕਤ੍ਥੰ ਯਸ੍ਸੰ (ਸਾ) ਤਥਾ ਵੁੱਤ੍ਤਾ, ਨਾਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਜਯਾਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਤ੍ਤੁਮਭਿਸਨ੍ਧਾਯ ਜਹਮਾਨਸਕਤ੍ਥੰਤਜੁਚ੍ਚਤੇ, ਨ ਤੁ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਪਰੋਪਕਾਰਾਯ ਤਸ੍ਸੋਪਾਦਾਨਤੋ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਚ ਸਕਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਪਰੋਪਕਾਰਾਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ-ਨੁਪਾਦਾਨਮੇਵ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਥਪਤਿ ਵਡ੍ਢਤੀ। ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਰਾਜਸਦ੍ਦਵਾਚ੍ਚੰ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਪਿ ਨ ਦੋਸੋ... ਵਾਕ੍ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸੁਪਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਸੋਯੇਵਾਯਨ੍ਤੁਜਨ੍ਵਯਾਵਸਾਯਤੋ ਤਦਤ੍ਥਾਵ ਗਤਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਅਥ ਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸੋਯੇਵਾਯਨ੍ਤੁਜਜ੍ਝਵਸਾਯੋ-ਨ੍ਵਯੋ, ਸੋਯੇਵਾਯਂ ਰਾਜਸਦ੍ਦੋ ਯੋ ਵਾਕ੍ਯਤਾਲੇ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੋਹਾਰੀਨਮੇਕਤ੍ਤਾਵਸਾਯੇਨਾਸਤ੍ਯਪਿ (ਰਾਜਸਦ੍ਦਸ੍ਸ)ਤ੍ਥੇ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਮ੍ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਾਵੋ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੨. ਅਸਂ

ਅਬ੍ਯਯਨ੍ਤਿ ਯਦਵ੍ਵੇਸਂ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਭੇਦੇਪਿ ਬ੍ਯਯਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨਂ ਪਰੇਹਿ ਅਬ੍ਯਯਸਦ੍ਦਾਕਰਣਤੋ ਅਬ੍ਯਯਨ੍ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਪਸਿਦ੍ਧਂ, ਤੇਸਨ੍ਤ੍ਵਯਂ ਸਮਾਸੋ ਅਬ੍ਯਯਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤ੍ਤਾ ਅਨਬ੍ਯਯਂ ਅਬ੍ਯਯਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਅਬ੍ਯਯੀਭਾਵੋ ਪਸਿਦ੍ਧੋ, ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਸ੍ਸ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥਾਦਯੋ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਨਾਨੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤ੍ਯਾਹ- 'ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਮਿਨਾ ਨੇਮੇਸਮਾਸਤ੍ਥਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਤਾਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਤਮਾਹ- 'ਵਿਭਤ੍ਯ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥੇ ਉਦਾਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਿਭਤ੍ਯਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸਾਸਙ੍ਖ੍ਯਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਸਮਧਿਤ੍ਥੀਤਿ ਉਵਾਹਰਿਤ੍ਵਾ, ਨਿਚ੍ਚਯਮਾਸਾਨ ਮਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਸਕਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਤ੍ਤੀਤ੍ਯਾਹ- 'ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਤ੍ਤਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਸਕਪਦੇਨ ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਪਦੇਨ ਅਞ੍ਞਪਦੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਅਸਕਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਯਥਾ ਕੁਮ੍ਭਸ੍ਸ ਸਮੀਪਂਤ੍ਯਞ੍ਞਪਦਵਾਕ੍ਯੇ ਸਮੀਪ ਸਦ੍ਦੇਨੁਪਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਸਦ੍ਦੋ ਨਪ੍ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਯਥਾ ਇਤ੍ਥੀ ਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥਾਧਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸਾ (ਧਾ)ਰਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਾਧਿਸਦ੍ਦੋਤਿ 'ਇਤ੍ਥੀਸੂ'ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਵਾਕ੍ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਥਾਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤ੍ਵਾਧੇਯ੍ਯੋ ਪਦਸ੍ਸਨਂ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੋਨ੍ਨੇਯਂ, ਅਸਕਪਦਵਿਗ੍ਗਹੇਨਾਤ੍ਥੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ,

ਅਧਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਤੋਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾਧਾਰੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਤਂਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਨ ਸਤ੍ਤਮ੍ਯਨ੍ਤੇਨਿਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਸਮਾਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਅਧਿਸਦ੍ਦੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸ੍ਯਾਦਿਲੋਪੋਤਿ ਅਧਿਸਦ੍ਦਤੋ ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦਤੋ ਚ ਪਰੇਸਂ ਸਤ੍ਤਮੀ ਬਹੁਵਚਨਾਨਂ ਲੋਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤ (ਭਾਵ) ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ- 'ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥਚੀ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਵਾਸਙ੍ਖ੍ਯਸਮਾਸਸ੍ਸ 'ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਮਾਸਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਸਮਾਸਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਭਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਕਲੋ ਪਦੇਸਸਕਲੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਅਭ੍ਯੁਪਗਮਾਪੇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਭ੍ਯੁਪਗਮੇਪਿ ਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸਦ੍ਦੋ–

> ਸਪਥੇ ਪਰਿਵਾਰੇ ਚ, ਮੂਲਾਭ੍ਯੁਪਗਮੇਸੁ ਚ।
> ਰਵਿਮ੍ਹਿ ਰਾਹੁਗਹਿਤੇ, ਦਾਰੇਸੁ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਨਿਘਣ੍ਟੁ॥

ਸਕਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਕਲ੍ਯਂ-ਸਕਲਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਨ ਨਿਸ੍ਸੇਸ [ਮਤਨਿਸ੍ਸੇਸ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਗ੍ਗਹਣਾ ਪੁਥੁ ਭਵਤੀਤ੍ਯਾਹ- 'ਅਸੇਸਗ੍ਗਹਣ'ਨ੍ਤਿ, ਤਿਣਾਨਂ ਸਾਕਲ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਿਣਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਤਿਣਸਹਿਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਨਯੇ- 'ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਿਣਸਹਿਤਮਜ੍ਝੋ- ਹਰਤੀ'ਤਿ, ਸਤਿਣਮਜ੍ਝੋਹਰਤੀਤੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥ ਮਾਹ-'ਯਾਵਾ'ਤਿਆਦਿ।

ਤਿਣਸਦ੍ਦੋ ਉਪਲਕ੍ਖਣੰ ਸੇਸਾ-ਨਜ੍ਝੋਹਾਰਿਯਾਨੰ, ਤੇਨਾਹ 'ਤਿਣਾਦਿਕਮ੍ਪੀ'ਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਪੇਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਗਹਣਤ੍ਥੰ ''ਅਬਜਯੰ ਵਿਭਤ੍ਤਿਸਮੀਪਾ''ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ 'ਸਾਗਜਧੀਤੇ'ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਮਨੁਵਚਨ ਮੁਦਾਹਤਮ੍ਪਾਣਿਨਿਨਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਕਲਜੇਯੇਵਾਹਰਿਤੁੰ [ਸਾਕਲ੍ਲੇਨੇਦਾਹਰਿਤੁੰ] ਸਾਗਜਧੀਤੇਤਜੂਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਤਤੋ'ਤਜਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤੋਤਿ ਯਤੋ ਸਕਲਸਕਲੇ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੋ ਸਕਾਸਾ ਸਾਕਲਜੰ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਮਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਸੇਸੋ।

ਅਗ੍ਗਿਪਰਿਯਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਅਤ੍ਥੋ ਗਨ੍ਥੋ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾ ਅਗ੍ਗਿ, ਸੋਪਰਿਯਨ੍ਤੋ-ਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੇਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਗ੍ਗਿਪਰਿਯਨ੍ਤੰ, ਯਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾਜ੍ਝੇਯਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਪਰਿਯਨ੍ਤਭੂਤੇਨ ਸਹਿਤੋ ਸਕਲੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਗ੍ਗਿਨੇ ਸਾਕਲਜਨ੍ਤਿ ਵਾ।

ਸਦ੍ਦਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਬਜਾਕਰਣਵ੍ਦੂਨੰ। ਅਤ੍ਥਾਭਾਵੇਇਤਜਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੰ ਇਤਰੇਤਰਾਭਾਵੇ ਧਮ੍ਮਾਭਾਵੇ ਚ ਮਾ ਸਿਯਾਤਿ, ਅਤੋਯੇਵ ਚੋਦ੍ਰੂਤੇ 'ਅਥੇਤਰੇਤਰਾਭਾਵੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤਰਸ੍ਮਿੰ ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੋ ਇਤਰੇਤਰਾਭਾਵੋ, ਗੋ ਅਸ੍ਸੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤੁੰ ਨਿਸੇਧੀਯਤੇ, ਨ ਵਤ੍ਥਭਾਵੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਭਵਤੀਤਜਤ੍ਰਪਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਸੇਧੀਯਤੇ, ਨ ਵਤ੍ਥਭਾਵੋ, ਪਰਤ੍ਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸੇਧ ਵਿਸਯਮਾਹ।

ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵੇਤੀ ਏਤ੍ਥ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਅਸਮਾਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ- 'ਅਤਿਕ੍ਕਮਾ'ਤਿ, ਨ ਪਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵੋ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾ ਅਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਿਤ੍ਤਿਣਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ-ਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੋ। ਸਮ੍ਪਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਤ੍ਤੇਪਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ ਕਾਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਉਪਭੋਗਸ੍ਸੇ''ਚ੍ਚਾਦਿ, ਉਪਭੋਗੋ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸ੍ਸ ਨਾਯਮੁਪਭੋਗਕਾਲੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, (ਅਤਿ) ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਲਹੁਪਾਵੁਰਣਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯੋਗ੍ਗੰ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਅਨੁਰੂਪੰ, ਨਨੁ ਚਾਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਤ੍ਤਾਸਪਦਵਿਗ੍ਗਹੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਵਿਚ੍ਛਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨੁਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਯੋਗੇ ਵਿਚ੍ਛਾਯੰ ''ਅਨੁਨਾ''ਤਿ (੨-੧੦) ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਵਾਕਜੇਯੇਵਾਸ੍ਸ ਚ ਪਯੋਗੋ ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰੇਤਿ ਵਾਕਜਮ੍ਪਿ ਭਵਤੀਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ। ਸਕਿਖੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਅਕਾਲੇ ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੩-੮੧) ਸਹਸ੍ਸ ਸੋ।

ਸਦਿਸੋ ਕਿਖਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਖਿਯਾ ਪਸਿਦ੍ਧਭੂਤਾਯ ਸਾਧਿਯਸ੍ਸ ਸਾਧਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਯ ਸਧਮ੍ਮਤ੍ਤੇਨ ਕੋਚਿ ਸਾਧਿਯੋ ਸਦਿਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਕਿਮਿਧ ਸਦਿਸੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨੰ [ਪਧਾਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ] ਤਥਾ ਸਤਿ ਪੁਪ੍ਪਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੇਨਾਸਙ੍ਖਜਸਮਾਸੇਨ ਸਕਿਖੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਨਨੁਚੇ'ਤਜਾਦਿ, ਕਿਖਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਦਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਖੀਯਾ-ਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੰ। ਨੇਤਦਤ੍ਥੀਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਚੋਦਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ।

ਯਥਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦਿ ਸਮਾਸੋ ਭਵੇਯਜ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਸਦਿਸੋ ਯਥਾਦੇਵਦਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਭਵੇਯਜ, ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਪਨ (ਨ) ਸਮਾਸੋਤਿ, ਕਿਖੀਤਿ ਮਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾਭਿਧਾਨੰ। ਜੇਟ੍ਠਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਨ੍ਤਤਾ ਗਮਜਤੇ। ਚਕ੍ਕੇਨ ਯੁਗਪਦਿ ਸਚਕ੍ਕੰ।

੪. ਯਾਵਾਵਧਾਰਣੇ

ਅਮਤ੍ਤਾਨੰ ਯਤ੍ਤਕੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਯਾਵਾਮਤ੍ਤੰ।

੫. ਪਯਜਪਾਬਹਿਤਿਰੋ ਪੁਰੇਪਚ੍ਛਾਵ◌ਾਪਞ੍ਚਮਜਾ

ਪਞ੍ਚਮਜਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਨਨੁ ਅਵ◌ੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤੇਹੇਵ ਸਮਾਸੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾਪਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਹੋਤੁ ਕਾਮੰ 'ਪਰਿਪਬ੍ਬਤੰ ਵ◌ਿਜ੍ਜੋਤਤੇ'ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਨਿਸੇਧਾਯ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ 'ਇਹ ਚੇ'ਤਜਾਦਿ।

ਆਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵ◌ਾਤਿ ਆਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਾਕਜੇ, ਸਰਣੇ ਵ◌ਾ, **ਗਾਮੋ** ਬਹਿ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਪੁਰਤੋ ਗਾਮਮ੍ਪਸ੍ਸਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪੁਰੇਤਜਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋਯਨ੍ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਸਰੂਪਪ੍ਪਧਾਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਭਿਮੁਖੇ ਗਾਮਮ੍ਪਸ੍ਸਾਤਜਤ੍ਥੋ। ਅਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਮੇਤਾਨਜੁਪਲਕ੍ਖਣਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਤਿਰੋ ਗਾਮਮ੍ਪਸ੍ਸਾ'ਤਿਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਿਰਿਯਤੋ ਗਾਮਮ੍ਪਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਗਾਮਮ੍ਪਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਨਿਚ੍ਚਪਞ੍ਚਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇਨ ਸਮਾਸਵ◌ਿਧਾਨਾਵ◌ਾਭਵਨੇਨੋਦਾਹਰਣੰ ਦਿਨ੍ਨੰ (ਏਤ੍ਥ) ਪਞ੍ਚਮਜਾਤਿ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵ◌ੇਪਿ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੰ ਕਰਿਯਮਾਨਮਿਹਾਪਜਤ੍ਥਵਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

੬. ਸਮੀ

''ਅਨੁ ਯੰ ਸਮਯਾ''ਤਿ (੨-੧-੧੫) ਚ ''ਯਸ੍ਸ ਚਾਯਾਮੋ''ਤਿ (੨-੧-੧੬) ਚ ਪਾਣਿਨਿਨੋ ਵਚਨਦ੍ਵਯੰ, ਅਯਮੇਤੇਸਮਤ੍ਥੋ ''ਯਸ੍ਸ ਸਮਯਾ ਸਮੀਪਵ◌ਾਚੀ ਅਨੁਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ਸਹ ਸਮਸ੍ਸਤੇਤਿ ਚ, ਅਨੁ ਯਸ੍ਸਾਯਾਮਵ◌ਾਚੀ, ਤੇਨ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਸਮਸ੍ਸਤੇ''ਤਿ ਚ। ਵਤ੍ਤਤੋ ਤੁ ਸਾਮੀਪਜਾਯਾਮਵਨ੍ਤਾਨਮਨਿਦ੍ਦੇਸੇਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਤਦਾਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ-'ਸਮੀਪਾਯਾਮਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾ ਸਕਤ੍ਥਮਿਵ ਨਿਯਤਪਟਿਯੋਗਿਨਮਾਕ੍ਖਪਨ੍ਤਿ... ਤੇਨ ਵ◌ਿਨਾ ਤੇਸੰ ਸਕਤ੍ਥਾਭਾਵ◌ਾ। ਆਯਾਮੋ ਦੀਘਤਾ, ''ਯਸ੍ਸ ਸਮੀਪਾਯਾਮੇਸ੍ਵਨੁ''ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯਮਾਕ੍ਖੇਪੇਨੁਪਦਿਸਤਿ, ਵਨਸ੍ਸ ਸਾਮਿਪਜਮਨੁਵਨੰ, ''ਅਸਙ੍ਖਜੰ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੀਪ'' ਇਚ੍ਚੇਵ (੩-੨) ਸਿਦ੍ਧੇਪੁਨ ਸਮੀਪਗ੍ਗਹਣੰ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੰ, ਤੇਨ ਵਨਸ੍ਸਾਨੁਤਿ ਵ◌ਾਕਜੇਨਾਪਿ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬੰ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਆਯਾਮੋ ਅਨੁਗਙ੍ਗੰ, ਭਾਗਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕਾਰੋ ''ਲਕ੍ਖਣੇਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਤੇ। ਯਸ੍ਸਾਯਾਮਵ◌ਾਚੀ ਅਨੁ, ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਸ੍ਸਤੇ ਅਨੁਗਙ੍ਗੰ ਬਾਰਾਣਸੀ, ਗਙ੍ਗਾਯ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾਯ ਪਸਿਦ੍ਧਾਯਾਮਗੁਣਾਯ ਬਾਰਾਣਸੀ ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ ਯਾਵ◌ਾਯਤਾਯਾਮਾ ਗਙ੍ਗਾ ਤਾਵ◌ਾਯਮ੍ਪੀਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਤੂਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵ◌ੋ ਸਮਾਸੇ ਪਤੀਯਤੇ ਗਙ੍ਗਾ ਵ◌ਿਯ ਦੀਘਾ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਿਯਲਕ੍ਖਣਭਾਵ◌ੰ ਵਣ੍ਣੇਤਿ। ਏਵ◌ੰ ਸਤਿ ਬਾਰਾਣਸੀਤਿ ਪਠਮਾ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਆਹ-'ਗਙ੍ਗਾਯਾ ਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ''ਤਜਾਦਿ। ਅਨੁਗਙ੍ਗੰ ਬਾਰਾਣਸਿਯਾਤਿ ਬਾਰਾਣਸਿਯਾ ਗਙ੍ਗਾਯਾਮੋ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੭. ਤਿਟ੍ਠ

ਅਕਤਸਮਾਸਾਚਾਤਿ ਅਨੇਨ ਇਮਿਨਾ ਕਤਸਮਾਸਤੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਇਦੰਨੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨੁਸ੍ਸਾਤ੍ਤੁਪਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-''ਨ੍ਤੋਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇ''ਤਿਚ੍ਚਾਦਿ, (੫-੬੪) ਆਯਤੀਤੀਮਸ੍ਸਾਤ੍ਤੁਪਦੰ ਆਯਨ੍ਤੀਤਿ, ਪੁਮ੍ਭਾਵ◌ਾਭਾਵ◌ੋ ਨੀਪਾਤਨਾ, ਅਕਾਰੋ ਚ ਨਿਪਾਤਨਾ ''ਗੋਤ੍ਵ ਚਤ੍ਥੇ ਚਾ ਲੋਪੇ''ਤਜਤ੍ਰ (੩-੪੬) 'ਨਾਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਜਤ੍ਥੇਸੂ'ਤਜਨੁਵਤ੍ਤੁਨਤੋ।

ਲੂਨਯਵ◌ਾਦੀਨਮੇਤ੍ਥ ਨਿਪਾਤਨਾ ਕਾਲੇਪਿ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੰ, ਸੰਹਟਾਯਵ◌ਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਸੰਹਟਯਵ◌ੰ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੁਗਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਮਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਵ◌ਾਧਿਕਾਰੇਪਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ, ਨ ਹਿ ਵ◌ਾਕਜੰ ਸਞ੍ਞਾਤਿ, ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ'ਸਮਸ੍ਸ ਸੋਭਨਤ੍ਤੰ ਸੁਸਮ'ਮਿਚ੍ਚਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਪਭਾਵਨੰ ਪਕਾਸਨੰ।

੮. ਓਰੇ

ਓਰੰ ਗਙ੍ਗਾਯ, ਪਾਰੰ ਯਮੁਨਾਯਾਤਿ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਨਿਪਾਤਨਾ ਏਕਾਰੋ, ਤੇਨੇਵ ਵੁੱਤਿਯੰ ਵੁੱਤੰ ‘ਏਕਾਰਨ੍ਤੰ ਨਿਪਾਤਨਤੋ’ਤਿ, ਵੁੱਤਿਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਤੋਤਿ ਵੁੱਤਿਯਾ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੦. ਅਮਾ

ਸੋਚੇਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਦੁਤਿਯਾ, ਪਾਦਿਸਮਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਆਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਰਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁੱਤਿਸਦ੍ਦੇਨ [ਵੁੱਤਿਪਦੇਨ (ਪਞ੍ਚਿਕਾ)] ਕਿਰਿਯਾਖ੍ਯਾਪਕਤੇਤਿ ਅਸਤ੍ਯੁਪਸੇਚਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯੰ ਸਙ੍ਖਾਰਕੰ ਸਙ੍ਖਾਰਿਯੰ ਵਾ ਨ ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਚੇਹ ਤਦੁਭਯੰ, ਤਤੋ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਭਵਾਯੇਵ ਸਮਾਸਨ੍ਤੋਭੂਤਕਿਰਿਯਾ ਗਮ੍ਯਤੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਤਥਾਹਿ ਦਧਿਭੋਜਨੰਤ੍ਯਾਦੋ ਵੁੱਤੇ ਅਧ੍ਯਾਦਿਨੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕਤ੍ਤੰ ਭੋਜਨਾਦਿਨੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਿਯਤ੍ਤੰ ਪਤੀਯਤੇ, ਨ ਚੋਪਸੇਕਾਦਿਮਨ੍ਤਰੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਿਯਸਙ੍ਖਾਰਕਭਾਵੋ-ਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਯੇਵੁਪਸੇਕਾਦਿਪ੍ਪਤੀਤਿ।

ਤਦਪੇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਗਮ੍ਮਮਾਨੋਪਸੇਚਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ‘ਏਤਸ੍ਸਿਦ’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ-ਭਿਮਤੋ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਤਾ ਚ, ਤਥਾ ਵਚਨਾਭਾਵਮਿਹ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ‘ਕਥ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁੱਤਿ ਯੰਵੁੱਤੰਚੋਦਕਵਚਨਮਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰਵਿਵਰਤਿ ‘ਏਵਮਞ੍ਞਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਵਿਧਾਨੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਞ੍ਞਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਤ੍ਥੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞ ਪਦਤ੍ਥੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤ੍ਯੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸਤੰ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਤਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਦਯਤਿ, ਵਾਕ੍ਯਨਿਵਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵਾਤਿ।

ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨਾਵਗਤਤ੍ਥਤਾਯ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ‘ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਨਿਵਤ੍ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵ, ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥ੍ਯਨ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਰੋਧਮਾਹ- ‘ਚਤੁਤ੍ਥ੍ਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇ’ਤ੍ਯਾਦਿ।

ਵਚਨਮ੍ਪੀਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਤਾਚ’’ਇਤਿ (੩-੧-੩੬) ਵਾਕ੍ਯਕਾਰੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਚਨਮ੍ਪਿ, ਪਾਣਿਨੀਯਾਨੰ ‘ਏਤਸ੍ਸ ਇਦ’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਯੋ-ਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਸਮਾਸੇਪਿ ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਯੋ’ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾਯਾਮੋਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ... ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾਯਾਮਾਦੀਨੰ, ਤੇਸੰ ਕਥਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਸੰ ਵਾਯਾਮਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ... ਵਾਯਾਮੋਤ੍ਯਾਦਿਨਾ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ ਸੋ ਚ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੇਵ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ‘‘ਏਤਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ ਵਾਕ੍ਯੇ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਸੇ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਤਾ ਚ ‘ਏਤਦਤ੍ਥੋ ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਏਤਦਤ੍ਥ’ਨ੍ਤਿ ਵਾਯਾਮਾਦਯੋ ਚ ਸਮਾਸਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਤੰ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਮੇਤਸ੍ਸ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇਪਿ ਏਸੰ ਪਦਾਨੰ ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋਤਿ ਨਾਤ੍ਥਭੇਦੋ’’ਤਿ।

ਇਦਞ੍ਚ ‘‘ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨਿ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾਨਿ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਏਤਦਤ੍ਥੋ ਵਾਯਾਮੋ ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਕਥਾ ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਮਨ੍ਤਨਾ ਏਤਦਤ੍ਥੰ ਸੋਤਾਵਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਤਿਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰ, ਆਨਨ੍ਦਵਗ੍ਗ) ਪਾਲਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁੱਤੰ।

ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ‘‘ਕਤ੍ਤੁਕਰਣੇ ਕਿਤਨ੍ਤੇਨ ਬਹੁਲ’’ਨ੍ਤਿ (੨-੧-੩੨) ਕਿਤਨ੍ਤੇਨ ਤਤਿਯਾਸਮਾਸਵਿਧਾਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਬਹੁਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ‘ਗਾਮਨਿਗ੍ਗਤਾ’ਦੀਸੁ ਸਮਾਸੋ ਵੁੱਤੋ, ਤੇਨੇਤ੍ਥਾਨ੍ਤੋਦਾਹਰਣਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮਧਿਕਤ੍ਤੰ, ਸਮਾਸਾਭਾਵੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ ‘‘ਪੂਰਣਗੁਣਸੁਹਿਤਤ੍ਥਸਦਬ੍ਯਯਤਬ੍ਬਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਨੇ’’ਤਿ (੨-੨-੧੧) ਸੁਤ੍ਤੇ ਗੁਣ ਇਤਿਵਚਨੇਨਾਭਿਮਤੋ, ਸਦਿਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਤੇਸੰ ਨ੍ਤਮਾਨਾਨੰ।

ਸੋ ਕਥਨ੍ਤਿ ਇਹ ‘ਭਾਵਤਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਹੀ’ਤਿ ਭਾਵਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਮਾਸਪਟਿਸੇਧਵਿਧਾਨਾ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਾ’ ਇਚ੍ਚਾਦੋ ਸੋ ਸਮਾ ਸਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਕਥੰ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਗੁਣਤ੍ਤੁਨਿਯੇਵਾਤਿ ਗੁਣਸਭਾਵੋ ਏਵ, ਅਭਿਮਤੋਤਿ ਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰਸ੍ਸਾਭਿਮਤੋ ''ਤਦਵਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਗੁਣੇਹੀ''ਤਿ, ਤਸਦ੍ਦੇਨਾਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗੁਣੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਵਟ੍ਠਾ, ਗੁਣੇਯੇਵ ਗੁਣਾਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਸੋਯਮਿਤਜਭੇਦਾ ਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤੁਯੋ ਸੁਕ੍ਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤੇ ਤਦਵਟ੍ਠਾ ਗੁਣਾ ਗਨ੍ਧਾਦਯੋ, ਤਦਵਟ੍ਠਿਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਛਟ੍ਠੀ ਸਮਸ੍ਸਤੇਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਭਿਮਤੋਤਿ ''ਪੂਰਣਾ''ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਅਬਜਯਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਗੁਰੁਮ੍ਹਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਪਿ ਗੁਰੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਸਕਤ੍ਥੇ [ਵਾਕਜੇ] ਵਿਯ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਬਜਪੇਕ੍ਖਾ-ਯਾਹਾਨਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਂ ਵਚਨਨ੍ਤਰੇਨ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ- 'ਤਥਾਚਾਹੂ'ਤਿ।

ਸਾਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਸਕਤ੍ਥੇ ਵਿਯ, ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਗਮਕਤ੍ਤੁਞ੍ਚਤ੍ਥੀਤਿ ਪਦਾਨਮਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਪੇਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਮਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੁਰੁਨੋ ਕੁਲਂ ਦਾਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਥਾਤ੍ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚੇ'ਇਚ੍ਚਾਦੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਗਮਕਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕੁਤੋ-ਵਸਿਤਂ, ਯੇਨ ਤਦਾਭਾਵਾਤ੍ ਸਮਾਸਾਭਾਵੋ ਵਣ੍ਣੀਯਤੇਚ੍ਚਾਹ-'ਸਾਮਤ੍ਥਜਾਦਿਨੋਤ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮਾਸਾਭਾਵੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ''ਪੂਰਣਾ''ਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਸ੍ਸਾਪਿ ਉਪਾਦਾਨਤੋ। ਸੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਤੁਨਿਯੇਹਿ, ਨਾਭਿਮਤੋਤਿ ''ਚਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸੇਹਿ ਅਸਮਾਸਿਤੇਹਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ'' (ਵਾ) ਤਜਨੇਨ, ਪੁਥਗਤ੍ਤਤਾਯ [ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਤਾਯਂ-ਵੁਤ੍ਤਿ] ਮਿਚ੍ਚਸ੍ਸਵਿਵਰਣਂ ਗਵਾਦੀਨਮਸਮਾਸੇਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸਮਾਸੇਨਾਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਯੋਗੀਨਨ੍ਤਿ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੀਨਂ, ਅਨੇਨੇਤਰੇਤਰਯੋਗਚਤ੍ਥਸਮਾਸਂ ਵਦਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਿਹੋਤੀਤਜਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ ਭਵਤੀਤਿ, ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੇਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ ਗਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਸਤੀਤਿ।

ਰੁਲ੍ਹਿਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮਾਸਸ੍ਸੇਵ ਕੀਲਾਵਾਚਕਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਿਕਾਯ ਚ ਪਚ੍ਚਾਯ ਕਤ੍ਤੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਨ ਵਾਕਜਸ੍ਸਾਤਿ 'ਉਦ੍ਦਾਲਪੁਪ੍ਫਭਞ੍ਜਿਕਾ'ਤਜਾਦੋ ਰੁਲ੍ਹੀਵਸੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਤ੍ ਕਿਂ ਵਚਨੇਨੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਸਰਸਿ ਰੁਲ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਅਯਮ੍ਪਨ ਅਮਾਦਿਸਮਾਸੋ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯਦਿਗੁਸਮਾਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਰੇਸਂ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸਾ, ਯਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸੋ ਤਪ੍ਪੁਰਿਸੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਤਥਾ ਤੇ ਸਿਯੁਂ, ਸਙ੍ਖਜਾਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿਦਿਗੁ।

੧੧. ਵਿਸੇ

ਕਿਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਨ ਮਿਚ੍ਛਾਹ-'ਯਮਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਯਤਿ ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸ੍ਸਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਯਦਨੇਕੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਂ ਅਵਤ੍ਥਾ ਪੀਯਤੇ ਤਮਭਿਧੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨਨ੍ਵੇਕਤ੍ਥੇਨੇਤਜੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਸੇਸ੍ਸੇਨੇਤਿ ਕਥਮਵਗਮਜਤੇ, ਯਤੋ ਏਵਂ ਵਿਵਰਿਤਵਾ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾ ਸਕਤ੍ਥਮਿਵ ਨਿਯਤਮ੍ਪਟਿ-ਯੋਗਿਨਮਾਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ... ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਸਕਤ੍ਥਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਾਤਿ, ਵਿਵਰਿਤਵਾਤਿ ਵਿਵਰਿਤ੍ਥ, ਏਕਤ੍ਥੇਨੇਤੀਮਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਨ ਸਹ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਂ ਸਾਜ੍ਝਾਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸੇਤਿ 'ਅਤ੍ਥੋ ਅਭਿਧੇਯਜੋ'ਤਿ। ਕਥਂ ਤੇਨਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਜਾਹ- 'ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵਿਸੇਸ੍ਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਸਹ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਨ ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ'ਤਿ, ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨੰ ਭਵਤਿ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ [ਹੋਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਾਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਦ੍ਦਬਜਤਿਰੇਕੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ 'ਨੀਲਮੁਪ੍ਪਲ'ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾਨਿ ਨੀਲਨ੍ਤਿ ਨੀਲਤ੍ਤੰ ਗੁਣਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਨੀਲੋ ਗੁਣੋ, ਤਦਾਧਾਰੋ ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ, ਉਪ੍ਪਲਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਲਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਲਜਾਤਿ, ਦਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਦ੍ਵੇ।

ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਲਜਾਤਿ ਗੁਣਜਾਤੀਨੰ [ਨੀਲਜਾਤਿਉਪ੍ਪਲਜਾਭਧਨੰ (ਕਾਤਨ੍ਤਟੀਕਾ)] ਤਾਵ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਗ੍ਗੁਣਤ੍ਤਾ, ਨੀਲਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਨੀਲਗੁਣੇ ਸਮਵਾਯਿਨੋ, ਉਪ੍ਪਲਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਲਦਬ੍ਬੇ ਸਮਵਾਯਿਨੋ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਉਪ੍ਪਲਜਾਤਿਯਾ ਨੀਲਸ੍ਸ ਚ ਗੁਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੰ... ਨੀਲ ਮੁਪ੍ਪਲਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਲਜਾਤਿਨੀਲਗੁਣਾਨਮੇਕਮਧਿ ਕਰਣੰਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ, ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋ ਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੀਲਤ੍ਤਾ, ਗੁਣਦਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨੇਕਗੁਣਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਨਨ੍ਤੁ ਤੇਸਮ੍ਪਰਮਧਿਕਰਣੰ ਤਤਿਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੰ ਸਿਯਾ, ਏਵੰ ਨੀਲਦਬ੍ਬ ਉਪ੍ਪਲਦਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਹਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਾਨੰ ਨ ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋ, ਨਾਪਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੰ, ਕਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾਭਾਵਤੋ, ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਪਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਸਦ੍ਦਾਨਮੇਵ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯੰ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਤੇਨੇਵਾਹ-'ਅਤੋਯੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਤੋਯੇਵਾਤਿ ਯਤੋ ਵਿਸੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੰ ਵਿਸੇਸਨਾਪੇਕ੍ਖੰ, ਅਤੋਯੇਵ ਹੇਤੁਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਭਿਨ੍ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪ ਯੁਤ੍ਤਾਨਮੇਵਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਨੀਲਗੁਣਾਧਾਰੇ ਦਬ੍ਬੇ ਗੁਣੇਯੇਵ ਵਾ ਨੀਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗੁਣਵਤਿ ਦਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣੇਸੁ ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨਮੇਵ [ਨਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)]।

ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਸਦ੍ਦਾਨੰ ਵਿਸੁੰਵਿਸੁੰ ਯੋਗੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠਦਬ੍ਬ ਵਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਾ, ਨੀਲਞ੍ਚ ਤੰ ਉਪ੍ਪਲੰ ਚੇਤਿ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵਾ ਏਵੰ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤਾ, ਏਵਕਾਰੇਨ ਬ੍ਯਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਨਤ੍ਵਭਿਨ੍ਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਨੁਚੇਤਜਾਦਿ ਚੋਦਜੰ, ਸੀਸਮ੍ਪਾਤੀਤਿ ਸੀਸਪਾ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸੋ, ਨਯਿਦ ਮੇਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ।

ਅਥ ਤੁਚ੍ਚਤੇਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਾਵਕਾਸਮਾਸਙ੍ਕਤੇ, ਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਫਲਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸੇ ਵੁਤ੍ਤਿ, ਇਮੇਸਨ੍ਤਿ ਸੀਸਪਾਦੀਨੰ ਨ ਸਮੋਧਾਰਿਤਾਤਿ ਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ, ਸਾਮਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵ ਸਮੋਧਾਰਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਅਵਸਿਤਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਸੀਸਪਾਦੀਨੰ ਤੇ ਅਵਸਿਤਵੁਤ੍ਤਯੋ, ਪਯਤਨੰ ਵਿਨਾ ਤਦਾ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪਯਤਨਨ੍ਤਿ 'ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਲਦ੍ਧੇਪਿਵਿਸੇਸ੍ਸੇ'ਤਿਵਚਨੰ। ਤਞ੍ਚਨਤ੍ਥਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਸਰੂਪਮਤ੍ਤਕਥਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਸਰੂਪਮਤ੍ਤਕਥਨਾਯ 'ਪੂਪੇ ਬਹੂ ਆਨਯੇ'ਤਿ ਯਥਾ, ਏਵੰ ਜਾਤੀਯਕਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪਕਥਨਪ੍ਪਕਾਰਯੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਸੰਹਰਮਾਹ-'ਤਦੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋਵਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨੇਤਜਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੇ।

ਅਞ੍ਞਤਰਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਚਨਸਬ੍ਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਥਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਸਮ੍ਭਵੇਪੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵੇਪਿ, ਯਤ੍ਥਪਜੁਭਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਸਮ੍ਭਵੋ ਤਤ੍ਥਪਿਤਾਵ ਬਹੁਲੰਵਚਨਤੋਵ ਨਿਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਕਿਮ੍ਪਨਾ-ਞ੍ਞਤਰਸਮ੍ਭਵੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਯਥਾ ਪੁਣ੍ਣੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪੁਣ੍ਣਨਾਮਕਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਬਜਭਿਚਾਰਸਮ੍ਭਵਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਸਮ੍ਭਵੇ ਬਹੁਲੰਵਚਨਮੇਵ ਸਮਾਸੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਧੇਪੀਤਿ

ਅਞ੍ਞਤਰਸਮ੍ਭਵੇਪਿ, ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਸਮ੍ਭਵੋ, ਅਥ ਖੋ ਏਵਂ ਵਿਧੇਯ੍ਯਪਜਞ੍ਞ ਤਰਸਮ੍ਭਵੇਪਿਤਜਵਿਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਜਜੇਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੇ ਸਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਪਾਦਨਚੋਦਨਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵਿਸੇਸਨਂ ਸਿਯਾ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਦੋਸਮਾਹ-'ਵਿਸੇਸ੍ਸਸ੍ਸਚ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ'ਤਿ, ਚੋ-ਵਧਾਰਣੇ, ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਵਾ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ-'ਨਾਗ੍ਗਹਿਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤਿ ਕਾਰਣੇ, ਅਤੋ ਕਿਮਨਿਟ੍ਠਮਾਯਾਤ ਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਉਪ੍ਪਲਨੀਲਨ੍ਤਿਪਿ ਸਿਯਾ'ਤਿ, ਇਤ੍ਥਞ੍ਚਰਹਿ ਕਿਨ੍ਤੁਜਾਹ-'ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਨ੍ਤਿ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ-'ਨੇਸਦੋਸੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਉਪਪਤ੍ਤੁਜਨ੍ਤੁਰਮਾਹ- 'ਅਥ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਪਕਾਰਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਤੇ ਨਾਨੁਪਕਾਰਿਤ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਥ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਿਯਾ ਤਜਾਹ- 'ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਕਸਕਪ੍ਪਧਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਵਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਸਕੇਸਕੇ ਪਧਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਵਨ੍ਤਾਨਂ। ਅਥ ਕੁਤੋ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਸਿਤਂ, ਨ ਤੁ ਗੁਣਸ੍ਸੇਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਞਾਯਮੁਪਨਿਸ੍ਸਯਤਿ 'ਅਥ ਚੇ'ਤਜਾਦਿਨਾ। ਛਾਗੋਤਜਜੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਂ ਸੇਤਵਣ੍ਣਮਾਲਭੇਥ ਮਾਰੇਯਜ, ਫੁਸਨਂ ਵਾ ਕਰੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਪੁਬ੍ਬੋ ਲਭਿ ਹਿ ਮਾਰਣੇ ਫੁਸਨੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਦੇਸਨਾਯਨ੍ਤਿ [ਚੋਦਨਾਯਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਾਵਾਕਜ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵੇਦਵਾਕਜੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੁਤੋ ਛਾਗਤੋ-ਞ੍ਞੋ ਨਾਲਬ੍ਭਤੇਚ੍ਚਾਹ- 'ਨ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਛਾਗਾਭਾਵੇਤਿ ਸੇਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਾਗਸ੍ਸਾਭਾਵੇ, ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿਮਾਲਬ੍ਭਾਤਿ ਸੇਤਗੁਣਯੋਗੇਨ ਵਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਿਂ ਆਲਮ੍ਭ, ਨ ਚ ਨਾਲਮ੍ਭਤੇ ਤਸ੍ਮਾ ਗੁਣੋ ਅਪ੍ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜਞ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪੁਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਨਨੁ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਥੇਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਸਙ੍ਕਤੇ, ਅਨਿਟ੍ਠਮਾਪਾਦਯਤਿ ਨੀਲਸਦ੍ਦੇਪਿ ਪਸਙ੍ਗੋ'ਤਿ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ-'ਸੋਪਿਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ- ''ਉਪ੍ਪਲਸਦ੍ਦੋ ਜਾਤਿਵਾਚੀ, ਨ ਤੁ ਦਬ੍ਬਵਾਚੀ, ਜਾਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਦਬ੍ਬਵਾਚਿਤ੍ਤਾ ਯਦਿ ਦਬ੍ਬਵਾਚੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਤਦਾ ਨੀਲਸਦ੍ਦੋਪਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠ ਦਬ੍ਬਵਾਚਿਤ੍ਤਾ ਦਬ੍ਬਵਚਨਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮੇਸਂ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ, ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਨੇਦਮਤ੍ਥਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਪਾਯਿਨੋ ਅਪਗਨ੍ਤਾਰੋ ਦਬ੍ਬਾਤਿ ਗਮਜਤੇ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਸਤੀਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤਿ ਕਾਰਣੇ।

ਵਿਸੇਸਨਮੇਕਤ੍ਥੇਨੇਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਪਪਞ੍ਚਤ੍ਥਂ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਤ੍ਥਞ੍ਚ ਉਦਾਹਰਣਬਹੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਬਹੁਂ ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮੁਦਾਹਰਣਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਦਿਦਾਨਿ ਬਜਾਖਜਾਤੁਕਾਮੋ ਆਹ-'ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਛਿਨ੍ਨੋਚ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇਕ ਸਬ੍ਬਧੁਰਪੁਰਾਣਨਵਕੇਵਲਾਨਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇਨੇ''ਤਿ (੨-੧-੪੯) ਤੇ ਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥੇਕਾਦੀਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮੁਦਾਹਰਣਾਨਿ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਜੁਪਲਕ੍ਖਣਤੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਏਕੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋਚਾਤਜਾਦਿਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਉਪਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਯੇਵ ਚ 'ਸਤ੍ਤ ਚ ਤੇ ਇਸਯੋ ਚ ਸਤ੍ਤਿਸਯੋ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਉਪਮੀਯਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੇ-ਨੇਨੇਤਜੁਪਮਾਨਂ, ਉਪਮੀਯਤੀਤਜੁਪਮੇਯਜਂ, ਤੇਸਂ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣੋ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਮਤਾਤੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਯਦੁਪਮੇਯਜਂ, ਤਂ ਵਚਨੇਨੇਤਜਤ੍ਥੋ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਚ੍ਚਾਦਿ ਕਸ੍ਸ, ਸਮਾਸੋ ਭਵਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਵਿਸੇਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਸੇਸਾਪਰਿਗ੍ਗਹਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੁਜੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ, ਏਵਮ੍ਭੂ ਤਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਉਪਮਾਨਰੂਪਸ੍ਸਾਪਿ। ਨਨੁ ਸਤ੍ਥੀਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸਸਤ੍ਥਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਸਾਮਾਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਤੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯ, ਅਤੋ ਬਜਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕੀਯਾਹ- 'ਯਦੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਮਤ੍ਤਾਦਿ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਸਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਧਮ੍ਮਿਯਂ ਸਾਮਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ, ਸਾਮਾਸਦ੍ਦੋਪਿ ਗੁਣਵਚਨੋਪਿ ਸਾਮਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦਿਤ੍ਤਵਸੇਨਾਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯਂ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਨਨੁ ਚ ਸਾਮਾਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਭਿਧਾਨੇ ਚਰਿਤਤ੍ਥਤਾਯ ਸਤ੍ਥੀ ਗੁਣੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਜਨਿਯਤਗੁਣਪ੍ਪਤੀਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨੇਕਗੁਣਾਧਾਰਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥਿਯਾਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਹਾਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ, ਏਤੇਸੰ ਗੁਣਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਹ ਵਾ ਸਤ੍ਥਿਯੰ, ਸਾਮਗੁਣਵਨ੍ਤਤਾਯ ਸਾਮਾਯਾਤਿ ਗਮਜਤੇ, ਪਸਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨਾਤਿ ਸਤ੍ਥਿਸਾਮਾਤਜਤ੍ਰੋਪਮਾਨੰ ਸਤ੍ਥੀ, ਉਪਮੇਯਜਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ, ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੁਪਮਾਨੰ ਭਵਤਿ ਨਾਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੰ... ਪਸਿਦ੍ਧਸਾਧਮ੍ਮਿਯਾ ਸਾਧਜੁ ਸਾਧਨਮੁਪਮਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਿਯੇਵ ਸਾਮਙ੍ਗਣੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧਾ ਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਮਗੁਣਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਧਜੁਤੇ ਉਪਮੀਯਤੇਨੇਨੇਤਿ ਸਾਧਨਮੁਪਮਾਨੰ, ਸਾਧਜਤੇ ਉਪਧੀਯਤੇਤਿ ਸਾਧਜਮੁਪਮੇਯਜੰ, ਪਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਧਮ੍ਮਿਯੰ ਤੇਨ, ਸਾਧਜਸ੍ਸਾਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਾਧਨੰ ਸਾਧਜਸਾਧਨੰ। ਯਤ੍ਤ੍ਵਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਬਹੁਲੰਵਚਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਨੇਵ ਸਮਾਸਸਬ੍ਭਾਵੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨਾਸਬ੍ਭਾਵਮੁਦਾਹਰਣੇਨ ਫੁਟਯਿਤੁੰ 'ਫਾਲਾ ਇਵ ਤਣ੍ਡੁਲਾ'ਤਜਾਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ।

ਤਣ੍ਡੁਲਸਦ੍ਦੋਤਿ ਉਪਮੇਯਜਭੂਤਤਣ੍ਡੁਲਸਦ੍ਦੋ, ਤਣ੍ਡੁਲਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਬ੍ਬੇ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੋ ਨਤ੍ਤ ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦਬ੍ਬੇਤਿ ਤਣ੍ਡੁਲਦਬ੍ਬੇ ਫਾਲਦਬ੍ਬੇ ਚ।

ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਸਾਧਾਰਣਸੂਰਤ੍ਤਾਦਿਧਮ੍ਮਵਚਨਾਪ੍ਪਯੋਗੇਤਿ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣੋ ਯੋ ਵਿਸਾਰਦਤ੍ਤਾਦਿਧਮ੍ਮੋ ਤਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸ 'ਮੁਨਿ ਅਯੰ ਸੀਹੋ ਵਿਯ ਵਿਸਾਰਦੋ'ਤਜਾਦੋ ਵਿਸਾਰਦਾਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪ੍ਪਯੋਗੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੇਸਞ੍ਚਿਤਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਤਿ। 'ਤਥਾ ਚੇ'ਤਜਾਦਿਨਾ, ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਾਨੰ ਯਥਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੰ ਸੀਹਾਦੀਨੰ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤਾਯੇਵ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਤ੍ਤਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਭਾਵੋ, ਉਪਪਤਜਨ੍ਤਰਮਾਹ-'ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸੇਵੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਦਿਪਿ ਸੀਹੋ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵ ਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸੰ, ਤਥਾਪਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰਨਿਪਾਤੋਤਿ ਭਾਵੋ।

ਅਥਾਤ੍ਰਾਪਿ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੇਵ ਸਮਾਸਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇ'ਮੁਨਿ ਅਯੰ ਸੀਹੋਵ ਵਿਸਾਰਦੋ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋਵ ਸਮਾਸਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਉਪਮਾਨੋ ਪਮੇਯਜਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਵਿਸਾਰਦਤ੍ਤਾਦਿਧਮ੍ਮਵਚਨਾਪ੍ਪਯੋਗੇ ਸਤਿ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵਤ੍ਤੰ ਵਚਨਮਾਰਬ੍ਭਨੀਯਨ੍ਤਿ ਚੋਦੇਤਿ 'ਨਨੁਚੇ'ਤਜਾਦਿਨਾ, ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਪ੍ਪਯੋਗੇ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸਵਾਕਜੇ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਸ੍ਸ ਸੂਰਤ੍ਤਾਦਿ(ਨੋ), ਅਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਥੰ, ਤਥਾ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਸਮਾਸਾਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਨਾਰਬ੍ਭਨੀਯਭਾਵੰ ਸਾਧੇਤਿ।

ਵਿਸੇਸਾਨਨ੍ਤਬ੍ਭਾਵਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ ਅਨ੍ਤੋਭਾਵੇਪਿ ਤਿਖੀਣਤ੍ਤਾਦਿਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੂਰਸ੍ਸਾਦਿਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ ਅਨਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਸਾਪੇਕ੍ਖਮਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਅਥੇਤਿ 'ਸਚ੍ਚਮੇਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿੰ ਪਰਵਚਨਮਾਸਙ੍ਕਿਯ ਵਦਤਿ, ਏਵਮਾਦਿਸਿਜ੍ਝਨਤ੍ਥੰ ਸਮਾਸੋਤਿ (ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ) ਆਰਬ੍ਭਨੀਯਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਧਾਨਸ੍ਸਾਤਿ 'ਰਞ੍ਞੋਪੁਰਿਸੋ-ਭਿਰੂਪੋ'ਤੇਤ੍ਥ ਅਭਿਰੂਪਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨੇਵਾ [ਵਿਸੇਸਨੰ ਤੇਨੇਵਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਪ੍ਪਧਾਨੰ, ਸਮਾਸਾਵਯਵਭੂਤੰ ਰਾਜਾਨੰ ਪਤਿ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੇਨਾਵਿਫਲਿਤਸਕਤ੍ਥਤਾਯ ਪਧਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ 'ਰਾਜਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੀਯਸ੍ਸ ਗੇਹ'ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਗੇਹਮ੍ਪਤਿ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇਪਿ ਰਾਜਾਨਮ੍ਪਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤੇਵ। ਇਦਞ੍ਚਞਾਪਨਤ੍ਥੰ ਵਚਨਾਰਮ੍ਭਪ੍ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ, ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਗਮਕਤ੍ਤਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਗਮਕਤ੍ਤਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਗਮਕਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਾ, ਨਚੇਹ ਗਮਕਤ੍ਤਮਤ੍ਥੀਤਿ 'ਮੁਨਿ ਸੀਹੋਵ ਸੂਰੋ'ਤਜਤ੍ਰ ਤੁ ਵਾਕਜਤੋ ਯੋਤ੍ਥੋ ਪਤੀਯਤੇ, ਨਾਯੰ 'ਮੁਨਿ ਸੀਹੋ ਸੂਰੋ'ਤਜਤੋ ਗਮਜਤੇਤਿ ਗਮਕਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥੀ-ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਥਾਹਿ ਮੁਨਿਸੀਹਸਦ੍ਦੇਨੇਵੋ ਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਾਰਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵੇਨੇਵੋਪਾਦਾਨਤੋ ਵਿਸਾਰਦਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵੋ।

ਅਪਵਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਵਾਕਜਮੇਵੇਤਿ ਏਵਕਾਰੇਨ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਮ੍ਪਦਸ੍ਸਯਮਾਹ- 'ਵੁਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀ'ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨਨੁ ਚਾਤ੍ਰ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਾਸਮ੍ਭਵਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਚੋਦੇਤਿ। 'ਨਨੁਚੇ'ਤਜਾਦਿਨਾ।

ਪੁਣ੍ਣਤਾਬਜਭਿਚਾਰਾਤਿ ਪੁਣ੍ਣਤਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਬਾਲਾਦਿਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਵਿਨਾਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਬਜਭਿਚਾਰੀ ਹਿ ਵਿਸੇਸ੍ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਯਥਾ ਨੀਲਤਾਯੁਪ੍ਪਲੰ, ਪਰਿਹਰਤਿ 'ਨੇਦਮਤ੍ਥਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੇਕਤ੍ਤਾਤਿ ਕੇਵਲੰ ਮਨ੍ਤਾਣਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਣ੍ਣੋਯੇਵਾਤਿ ਅਭਾਵਾ ਤੇਸੰ ਬਹੁਭਾਵਤੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਸ੍ਸ ਪਤਯੋਤਿ ਗਹਪਤੀਨੰ ਬਹੁਤ੍ਤੰ ਪਾਕਟਮੇਵ।

ਵੁਤ੍ਤਿਯੇਵੇਤਿ ਏਵਕਾਰੇਨ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਮਾਹ-'ਵਾਕਜੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੀ'ਤਿ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਜਾਤਿਵਚਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਕਣ੍ਹਸਪ੍ਪਜਾਤਿਯਾ ਲੋਹਿਤਸਾਲਿਜਾਤਿਯਾ ਚ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

ਤਚ੍ਛਕੋ ਸਪ੍ਪੋਤਿ ਬਜਾਖਜੇਯਮੁਪਨਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਚੋਦਯਮਾਹ- 'ਨਨੁ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਚ੍ਛਕਭਾਵਾਨਪੇਤੋਤਿ ਬਾਲਯੁਵਤ੍ਤਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਤਚ੍ਛਕਭਾਵਤੋ ਅਬਜਾਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥਿਨਾਮਧੇਯਜੋਤਿ ਤਚ੍ਛਕੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਤਨ੍ਨਾਮੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਚ੍ਛਤੀਤਿ ਤਚ੍ਛਕੋਤਿ ਏਵੰ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨੋਪਾਦਿਨ੍ਨੋ ਵਡ੍ਢਕੀਵਾਚੀ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦੋ, ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਸਬ੍ਭਾਵਾ ਸਮਾਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਿਮਿਦੰ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਰ ਕੇਨਚਿ ਨ ਨਾਮਧੇਯਜਸ੍ਸੇਤਜਾਦਿ ਨੋਪਜਾਯਤੇਵਾਤਜੇਤਦਵਸਾਨੰ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮਨੁਦਜਤੰ ਨਿਰਾਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਆਹ-'ਯੋਪਾ ਹੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਮਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤ੍ਥਵਿਸਯਾਪੇਕ੍ਖਾਯਾਭਾਵਤੋ ਵਿਸੇਸ੍ਸਤ੍ਤਾਭਾਵਾ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਮਿਦੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਅਯੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਯਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਾਮਧੇਯਜਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਵਾਚਿਨੋ ਚ ਅਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਤੁਲਜੰ ਵਾ ਨ ਵਾ, ਅਵਯਵਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮੁਦਾਯਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿ ਬਲਵਤਿ ਵਾ ਨਵੇਤਜੇਤੰ ਵਿਚਾਰੇਤੁੰ ਯਤੋ ਨਾਧਿਕਤਨ੍ਤੁਜਤ੍ਤੋ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਅਧਿਕਤਨ੍ਤੁਜਾਹ- 'ਅਪਿਤ੍ਵ'ਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦੋਨੇਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿ ਨਾਨੇਕਤ੍ਥੋਤਿ ਵਿਚਾਰੇਤੁਮਧਿਕਤਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ- ''ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਾਯੰ ਸਦ੍ਦਾਨਮਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਚਿਨ੍ਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇ 'ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਬਜਭਿਚਾਰੇ ਚ ਵਿਸੇਸਨੰ ਸਾਤ੍ਥਕੰ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਵਿਸੇਸਨੰ ਮਗ੍ਗੀਯਤੇ, ਨਾਸਮ੍ਭਵੇ ਨਾਬਜਭਿਚਾਰੇ ਯਥਾ ਸੀਤੰ (ਹਿਮੰ) ਉਣ੍ਹੋਗ੍ਗੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਬਜਭਿਚਾਰਚਿਨ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਾਯਮੁਪਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦੋ-ਨੇਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਵਾ ਨ ਵੇਤਜੇਤਦੇਵ ਵਿਚਾਰੇਤੁਮਧਿਕਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤੇਵਾ''ਤਿ, ਯਦਿਪਿ ਨਾਮਧੇਯਜਕਿਰਿਯਾਵਾਚੀਨਮਤੁਲਜਮਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨੰ ਸਮੁਦਾਯਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਬਲਵਤਿਤ੍ਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਸਮਾਸਸਬ੍ਭਾਵਾ ਨ ਕਾਚਿ ਹਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਏਤ੍ਥ ਚਾ'ਤਿਆਦਿ।

ਏਤ੍ਥਚਾਤਿ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖੇ ਚ, ਕਞ੍ਚਿ ਪੀਲਮਾਵਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ- ''ਯਦੀਪਿ ਸਮੁਦਾਯਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਸਤਿ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਤ੍ਥਵਿਸਯਾਪੇਕ੍ਖਾ ਨੋਪਜਾਯਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਨਾਮਧੇਯਜਸ੍ਸੇਵ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਜਨੇਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਮਤ੍ਥੇਵ... ਸਪ੍ਪਵਿਸੇਸੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਤਨ੍ਨਾਮਕੇ ਨਾਮਧੇਯਜਸ੍ਸ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਾ(ਤਿ) ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਮਾਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਤਦਵਤ੍ਥੋ ਯੇਵਾ''ਤਿ, ਨ ਕੇਵਲੰ ਸਪ੍ਪਵਿਸੇਸਸ੍ਸੇਵ ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦੋ ਨਾਮਧੇਯਜਮਪਿਤੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਪਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ। ਤਚ੍ਛਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੇਕਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤੇਪਿ ਨ ਸਮੁਦਾਯਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਯਵਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੀਬਾਧਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਨਚਾ'ਤਿਆਦਿ। ਚੋ-ਵਧਾਰਣੇ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ 'ਕਿਰਿਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਮੇਨਤ੍ਥਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਯੰ, ਏਤਮ੍ਪਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਯਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਸਿਜ੍ਝਨਂ, ਕਮੇਨਾਤਿ ਬਾਧਾਭਾਵਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਏਵਞ੍ਚੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਚੇਤਜਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ... ਕਿਮ੍ਪਟਿਵਿਹਿਤਂ ਸਿਯਾ ਪਰਿਹਟਂ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ 'ਤਚ੍ਛਕੋ ਸਪ੍ਪੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ... ਤਚ੍ਛਕਸਪ੍ਪੋਤਿ ਸਮਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਨੇਦਮੇਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ, ਯਦਾ ਚਰਤਿ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਸਮ੍ਭਵੋ, ਤਦਾ ਕਥਂਤਜਾਹ- 'ਯਦਾ ਵਿਸੇਸਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਦਾਪਿ ਕਥਂ ਵਾਕਜੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਇਦਞ੍ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਹੁਲਂਵਚਨਤੋਯੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਛਟ੍ਠੀ। ਅਵਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਲ਼ਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਾਵਯੋਗੇ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਤ੍ਤਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਕਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਜੀਵਿਕਾ ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸਮਾਸੋ 'ਕਾਰਕਂ ਬਹੁਲ''ਨ੍ਤੇਵ (ਚਂ-੨-੨-੧੯) ਵਿਹਿਤੋ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤੇਨ ਤੁ ਤੇਸਂ ਸਮਾਸਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਂ ਕਤਂ ਪਰੇਹਿ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤੇਸਮਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਸੇਨੇਵ, ਕਾਰਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਤਥਾ ਮਾਸੋ ਜਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਪਰਿਮਾਣਿਵਾਚਿਨਾ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਮਾਣਵਚਨਾਨਂ ਕਾਲਸਦ੍ਦਾਨਂ, ਤਦਾਹ- 'ਪਤ੍ਤਾਪਨ੍ਨਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਿਮਾਣਂ ਮਾਸਾਦਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਤਮਸ੍ਸਤ੍ਥੀਤਿ ਪਰਿਮਾਣੀ ਜਾਤਾਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਮਾਸੋ ਪਰਿਮਾਣਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤਾ, ਜਾਤੋ ਪਰਿਮਾਣੀ ਪਰਿਚ੍ਛੇਜ੍ਜਤ੍ਤਾ, ਪਤ੍ਤਾ ਜੀਵਿਕਾਨੇਨਾਤਿ [ਪਤ੍ਤੋ ਜੀਵਿਕਨ੍ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ] ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਯੋ-ਤ੍ਤੋ ਸੋ- ਞਾਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇਪਜਤਿਨ੍ਨੋ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭੇਦਮਨੁਰੇਨਾਤਿਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਬਜਾਖਜਾਤੁਕਾਮੋ ਆਹ- 'ਵਾਨੇਕਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਚੇਵਾ'ਤਿਆਦਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸਮਾਸੇ ਕਤੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ''ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਭਾਸਿਤੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੩-੬੭) ਪੁਮ੍ਭਾਵੋ। ਮਾਸੋ ਜਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਯੋ-ਤ੍ਤੋ, ਸੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਥਸਮਾਸੇਪਜਭਿਨ੍ਨੋ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭੇਦ ਮਨੁਰੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਸ੍ਸ ਜਾਤਾਦਿਨੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਜਾਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਹ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ, ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋਤਜਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਮਾਸੋ ਜਾਤੋ-ਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਯਦਿ ਮਾਸੋ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਜਾਤਾਦਿਨੋ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੋ ਨ ਭਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੁਤ੍ਤਵਨ੍ਤਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸਞ੍ਞਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ''ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ (੨-੨-੩੬) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਦਾਹ- 'ਨਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਨਚ ਸਿਯਾਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਜਾਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੇਸਞ੍ਚਿਤਿ ਵਾਕਜਕਾਰਮਾਹ, ਨਚ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਵਿਸੇਸਨ'ਮੇਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤੇ ਸਮਾਸਬ੍ਭਾਵਮਭਾਵੇ ਚਾਭਾਵਂ ਸਾਧੇਤਿ... ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੇ 'ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਬਜਭਿਚਾਰੇ ਚ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਾ।

ਅਵਚਨੇਪੀਤਿ ਨਿਯਮਵਚਨੇ (ਅ)ਸਤੀਪਿ, ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਚਰਹਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜ ਬਜਵਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਨਾਨਤ੍ਥਕਜਾ ਨ ਭਵੇਯਜ ਚੇ ਵਾਕਜੇਨਾਪਿ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਵਾਕਜਂ ਤ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਮ੍ਪਨ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ ਪਰੇਹਿ ਕਮ੍ਮਧਾਰਯੋਤਿ ਞਾਯਤਿ... ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਿਰਿਯਂ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਧਾਰੇਤਿ ਏਵਮਯਂ ਸਮਾਸੋ ਕਮ੍ਮਮਿਵ ਦ੍ਵਯਂ ਧਾਰਯਤੀਤਿ।

੧੨. ਨਞ

ਏਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ''ਟ ਨਞ੍ਸ੍ਸ''ਇਤਿ (੩-੭੪) ਸੁਤ੍ਤੇਏਵ। ਪਾਮਨਪੁਤ੍ਤੋਤਿਪਾਮਾ ਕੁਟ੍ਠਵਿਸੇਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਾਮਸਦ੍ਦਾ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦) ਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਾਮਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਯਦਿ ਹੇਤ੍ਥ ਞਕਾਰੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ ਨ ਕਰੀਯੇਥ, ਤਦਾ ''ਟ ਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਕਰੀਯੇਥ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਜੁਤ੍ਤਰਪਦੇ ਪਰਤੋ ਪਾਮਨਸਦ੍ਦੇ ਨਕਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਟੋ

ਸਿਯਾਤਿ ਭਾਵੋ, ਨਨੁ ਚਿਹ ਸਮਾਸਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਞ ਕਾਰੋਚ੍ਚਾਰਣਾ ਞ ਲੋਪ ਰਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮਾਸੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮੁਚਿਤਂ, ਨ ਤੁ ''ਟ ਨਞ੍ਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋਤਿ [ਞ੍ਞਕਾਰੋ ਏਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੋ, ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬ] ਸਚ੍ਚਂ, ਕਿਨ੍ਤੁਵਿਹ ਸਮਾਸਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਞ ਕਾਰਸ੍ਸ ਬਜਵਚ੍ਛਜਜਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੇ।

ਪਰਿਯੁਦਾਸවੁੱਤੀਤਿ ਪਰਿ ਤੁਲਿਤਮੁਗ੍ਗਯੁ ਨਿਸੇਧਨੀਯਸ੍ਸ ਅਸਨਂ ਖੇਪਨਂ වਜ੍ਜਨਂ ਪਰਿਯੁਦਾਸੋ, ਤੇਨ ਪਰਿਯੁਦਾਸੇਨ වਿਸਿਟ੍ਠੇ-ਤ੍ਥ වੁੱਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਪਰਿਯੁਦਾਸවੁੱਤ੍ਤਿ, ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧවੁੱਤੀਤਿ ਪਟਿਸੇਧਨੀਯਮੇව ਪਸਜ੍ਜ ਪਤ੍වਾ ਤਂਸਦਿਸਮਨਪੇਕ੍ਖਿਯ ਨਿਸੇਧੋ, ਤੇਨ වੁੱਤ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧ වੁੱਤ੍ਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਞ੍ਞੋව ਭවਤੀਤਜੇවਂ වਾਕ੍ਯੇਨਾਤ੍ਥਨ੍ਤਰවਿਧਾਨਾ වਿਧਿਨੋ ਪਧਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰවਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇව ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧੋ ਪਤੀਯਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ [ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨਿවਤ੍ਤਨੇ ਤਦਪੇਕ੍ਖਾਯਾਞ੍ਞਸ੍ਸ වਿਧਾਨਯੋਗਤੋ ਸਕਪਦੇਨ ਨਞ੍ਞਖਜੇਨ වਿਧਿਭਾਗੀ ਨ වੁੱਚ੍ਚਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਅਞ੍ਞਸਦ੍ਦੇਨ... ਪਰਿਯੁਦਾਸਨਿਸ੍ਸਯਿਨੋਞ੍ਞਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇව වਾਕ੍ਯੇ ਪਯੋਗਤੋ’ ਅਞ੍ਞੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਤਿ, ਨਞ੍ਞਸ੍ਸਚ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਨ ਤਜਾਦਜਨ੍ਤੇਨੇਤਜੇਕවਾਕ੍ਯਤਾ... ਅਞ੍ਞੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯੁਦਾਸවੁੱਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ।

ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਤੁ ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਭවਤੀਤਿ වਾਕ੍ਯੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧੋ වਿਧਿ ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਮੋ වਾਕ੍ਯਭੇਦੋ, ਸਕਪਦੇਨ ਚ ਨਞ੍ਞਖਜੇਨ ਪਟਿਸੇਧਭਾਗਿවਾਚੀ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ। ਕੋ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਆਹ- ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਤ੍ਤਾਨਜ੍ਝਾਸਿਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਤਰਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਪੇਕ੍ਖੇ, ਕੇਨਚਿ ਸਂਸਯਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਉਪවੀਤਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਸਂਸਯਕਾਰਣੇਨ, ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਦਂ ਸਕਤ੍ਥੇ ਪਯੋਗਮ੍ਪਤਿ ਞਾਣਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਤਞ੍ਚ ਞਾਣਂ ਦ੍වਿਧਾ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਞਾਣਞ੍ਚ। ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦ੍ਦਂ ਪවਤ੍ਤਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣ ਪੁਬ੍ਬਕੇ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੇ ਨਤ੍ਥਿ ਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾਰੋ, ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੀਯਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਪੁਬ੍ਬਕੇ ਤੁ වਿਜ੍ਜਤੇ ਤਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾ ਰੋ ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਪ੍ਪਭවਤਾ ਪਰਸ੍ਸਾਖਜਾਯਤੇ, ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ ਚੇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਹੇਤੁਕਂ, වਿਨਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਨ ਭවਤੀਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਸਦਿਸੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ ਜਾਯਤੇਚ੍ਚਾਹ- ‘ਤਤ੍ਥ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ වਿਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਰਜ੍ਜੁਯਂ ਹਿ ਸਪ੍ਪਬੁਦ੍ਧਿ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ।

ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਚੇਤਿ ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਾਨਯੇਚ੍ਚਾਦਿਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਚ। ਏවਮ੍ਮਞ੍ਞਤੇ- ‘‘ਯਦਜਤ੍ਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਨਯਨਂ ਸਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸੁਚ੍ਚਾਰਣਮਨਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ, ਅਥ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਨਯਨਂ ਏවਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇවਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨਤ੍ਥਕਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਪਿ ਸਦਿਸਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਤਗ੍ਗਤਾਤਿ ਸਦਿਸਤ੍ਥਗਤਾ। ਯਥਾවੁੱਤ੍ਤਸ੍ਸੇවਾ-ਤ੍ਥਸ੍ਸੁਪਬ੍ਰੂਹਨਾਯ වਿਞ੍ਞੂවਚਨਮੁਪਞ੍ਞਸ੍ਸਤਿ ‘ਅਤੋਯੇව වੁੱਚ੍ਚਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਨਞ੍වਚਨੇਨ ਇවਸਦ੍ਦੇਨ ਚ ਯਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਤਪ੍ਪਦਤ੍ਥਸਦਿਸੇ-ਤ੍ਥ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਥਾਹਜਤ੍ਥਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਾਨਯਾ’ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਦਿਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿ ਆਨੀਯਤੀਤਿ, ਅਧਿਕਰੀਯਤਿ ਨਿਯੁਜ੍ਜਤੇ ਸਦ੍ਦੋ-ਸ੍ਮਿਨ੍ਤਜਧਿਕਰਣਂ। ਯਥਾවੁੱਤ੍ਤੇਨ ਚ ਬਜਾਖਜਾਨੇਨ ਕਿਮਿਟ੍ਠਂ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਜਾਹ- ‘ਤਦੇව’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਿਹ වਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ।

ਸਮਤ੍ਥවਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮਤ੍ਥੋ ਪਦවਿਧਿ’’ (ਪਾ ੨-੧-੧) ਤ੍වੇවਂ වਾਦੀਨਂ। ਸਮਤ੍ਥ වਾਦੀਨਂ ਸਮਾਸੋ වਿਧੇਯਜੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, වਿਧੇਯਜੋਤਿ වਚਨਨ੍ਤਰੇਨ වਿਧੇਯਜੋ, ਤਥਾਹਿ ਅਪੁਨਗੇਯਜਾਤਿ ਗਾਯਨੇਨ ਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨ ਤੁ ਪੁਨਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇਨ। ਅਨੋਕਾਸਂ ਕਾਰੇਤ੍වਾਤਿ ਕਰਣੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨ ਓਕਾਸੇਨ। ਅਮੂਲਾਮੂਲਂ ਗਨ੍ਤ੍වਾਤਿ ਗਮਨੇਨ, ਨ ਮੂਲੇਨਾਤਿ ਅਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ। ਗਮਕਤ੍ਤවਾਦਿਨੇਤਿ ਅਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਪਿ ਯਤ੍ਰ ਗਮਕਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤੇව, ਤਤੋ ਗਮਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਨਿਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਯੋ වਦਤਿ ਤਸ੍ਸੇਤਜਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥਾਪੀਤਿ ਅਪੁਨਗੇਯਜਾਤਜਾਦੋਪਿ, ਨਨ੍වਯਮਪਜਾਚਰਿਯੋ ਗਮਕਤ੍ਤවਾਦੀ, ਤਥਾਸਤਿ ਗਮਕਤ੍ਤਾਇਚ੍ਚਨਭਿਧਾਯ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾවੁੱਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਸੋ ਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕੇਹਿਚੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਗ੍ਗਨ੍ਥੇਨ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਕੇਹਿਚਿਯੇਵ ਨ ਸਬ੍ਬੇਹੀ'ਤਿ, ਅਪੁਨਗੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ''ਟ ਨਵ੍ਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੩-੭੪) ਨਸ੍ਸਟੋ, ਅਤਿਪ੍ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵਤੋਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮਾਸੇ ਅਵ◌ਿਹਿਤੇਪਿ ਅਨਭਿਮਤਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਤੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ।

੧੩. ਕੁਪਾ

ਸਜਾਦਿਵ◌ਿਧਿਨੋਤਿ ਕਾਰਕਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਵ◌ਿਧਾਨਤੋ ਵ◌ਿਸੁਂ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਦੀਸੁਵ◌ਿਧਾਨਾ ਸਜਾਦਿਵ◌ਿਧੀਤਿਸਙ੍ਖਂ ਗਤਸ੍ਸ ਸਜਾਦਿਵ◌ਿਧਿਨੋ, ਅਸਜਾਦਿਵ◌ਿਧਿਮ੍ਹੀਤਿ ਪਰਿਯੁਦਾਸੋ-ਨਤ੍ਥਕੋਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਨਨ੍ਵ◌ਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਨਤ੍ਥਕਂ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ... ਲਕ੍ਖਣਾਦਜਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਾਸੇ ਗੁਣੀਭੂਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸਤੋ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੁਰੂਪਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ, ਪਰਿਹਰਤਿ 'ਨਯਿਦਮੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ''ਅਨੁਨਾ''ਤਿ (੨-੧੦) ਵ◌ਿਚ੍ਛਾਯਮਨੁਨਾ ਯੋਗੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵ◌ਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਵ◌ਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਸੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵ◌ਿਧਾਨਮਨਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਭਾਵ◌ੋ, ਨਿਗਮਯਤਿ ਤਸ੍ਮਾਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ''ਕੁ ਪਾਪਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਗਣਪਾਠੇ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ''ਦੁਨਿਨ੍ਨਾਯਂ''ਤਜਾਦਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੪. ਚੀਕ੍ਰਿ

ਚੀਸਦ੍ਦੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਂ ਪਰਾਮਸਤਿ, ਚੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੫. ਭੂਸ

ਪੀਤਿਸਮ੍ਭਮੋਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਸਮ੍ਭਮੋ ਪੀਤਿਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਾਸਨ ਦਾਨਾਦਿਵ◌ਿਸਯਾ ਤੁਰਿਤਤਾ, ਅਲਂਭੁਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ ਭੁਤ੍ਵ◌ਾ।

੧੬. ਅਞ੍ਞੇ

ਪੁਰੋਭੂਯ ਅਗ੍ਗਤੋਭੂਯ। ਤਿਰੋਭੂਯ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੀਭੂਯ। ਅਨਚ੍ਚਾਧਾਨੇਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ 'ਉਪਰਿਯਾਧਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ'ਤਿ, ਆਧਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਦਯੋ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਰਸਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਾਣਿਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਂ ਉਰਸਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

੧੭. ਵ◌ਾਨੇ

ਅਨੇਕਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਤੁਮੁਪਸਕ੍ਕਤਿ 'ਇਧੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵ◌ਿਵਚ੍ਛਿਤੇਕਸਙ੍ਖਜਾਸਾਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਵਚ੍ਛਿਤਂ ਏਕਸਙ੍ਖਜਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਂ, ਏਵ◌ਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਯਦਿ'ਸਜਾਦਿ ਸਜਾਦਿਨੇ'ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇਕਸਙ੍ਖਜਾਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ਇਹਾਨਤ੍ਥਕ (ਮਨੇਕ)ਗ੍ਗਹਣਂ ਸਿਯਾ ਤੇਨੇਹਾਨੇ ਕਗ੍ਗਹਣਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਯੇਵ 'ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇ'ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇਕਸਙ੍ਖਜਾ ਸਾਮਞ੍ਞਮ੍ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੇ''ਤਿ ਤੇਨੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਤੇਨ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸਮਾਸੋ ਪੁਬ੍ਬਪਰਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂਯੇਵ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਾਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਯਜ੍ਜੇਵ◌ਂ ਕਥਂ 'ਤਦਹੁਜਾਤੋ'ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸਨ ਸਮਾਸਗਬ੍ਭਕਾਰਕਸਮਾਸੇਨ ਵ◌ਾ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਅਯਂ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ। ਚਤ੍ਥੇ ਬਹੁਨ੍ਨਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚਾਨੇਕਗ੍ਗਹਣਂ, ਤੇਨ 'ਹੋਤੁ ਪੋਤੁ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ (ਯੋਨਿ) ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਪਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬਪਦਸ੍ਸ ''ਪੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ (੩-੬੫) ਸੁਤ੍ਤੇਨਾਤ੍ਤੇਨ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਸਮਾਸੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਪਦਸਮ੍ਭਵ◌ੇਨ ''ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਮਾ ਤਤ੍ਰ ਚਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੩-੬੪) ''ਪੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੇਨਾਤ੍ਤੇਨ'ਹੋਤਾ ਪੋਤਾ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਨੇਕਨ੍ਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਜਾਦੀਤੀਦਮੇਵ◌ਾਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ਤੇਨੇਵ◌ਾਨੇਕਂ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਅਥਾਞ੍ਞਤ੍ਥੇਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ-ਞ੍ਞਸ੍ਸ

ਵਾਕਜਸ੍ਸਤ੍ਥੇਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪਦਸ੍ਸੇਚ੍ਚੇਵ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਸਙ੍ਕਿਯਾ ਹ- 'ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤ ਪਦਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾ ਤਗ੍ਗੁਣਾ ਤਸ੍ਸੇਚ੍ਚਨੇਨਾਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੇ ਗੁਣਾ ਯਾਨਿ ਵਿਸੇਸਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਗਹਣਂ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਥਵਾ ਸੋ ਗੁਣੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਗ੍ਗੁਣੋ, ਤਗ੍ਗੁਣਸ੍ਸ ਤਗ੍ਗੁਣਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸਾ(ਤਿ) ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਏਤ੍ਥ ਪਨ 'ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਜਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਪਰਿਭਾਸੀਯਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਯਮਤ੍ਥੋ ''ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੇ-ਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਸਹ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨਵਿਸੇਸਨਰਹਿਤੋ''ਤਿ, ਕ੍ਵਚਿ ਅਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਨਾਪਿਸਦ੍ਦੋ, ਯਤ੍ਰਾਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਭਵਤਿ, ਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ, ਯਤ੍ਰਾਵਯਵੋਯੇਵ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਰਾਤਗ੍ਗੁਣਸਂਵਿਞ੍ਞਾਣਂ।

ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਬਹੁਧਨਸਦ੍ਦੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਪਲਕ੍ਖਣਭਾਵੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਮਤੋਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯਾਨਂ ਅਭਿਮਤੋ ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਮੀਪੇ ਆਸਨ੍ਨਾ ਦਸਨ੍ਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿਵਾਕਜੇ।

ਪਰਿਮਾਣਮੇਵਸਙ੍ਖਜੇਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਮਾਣਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਸਙ੍ਖਜੇਯਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਰਿਮਾਣਲਕ੍ਖਣਂ ਸਙ੍ਖਜੇਯਞ੍ਚ।

ਸਙ੍ਖਜਾਨਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਜਾਨਸਭਾਵਂ।

ਪਰਿਮਾਣੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਜਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਸਙ੍ਖਜੇਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਮਾਣੇਨ।

ਸਙ੍ਖਜਾਨਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਤੇਨ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਤਪ੍ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕ ਸਙ੍ਖਜਾਨਰੂਪ ਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਸਙ੍ਖਜਾਨਵੁਤ੍ਤਿ-ਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਜਾ।

ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨਿਮਿਨਾ ਇਮਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਯਥਾ ਪਞ੍ਚ ਪਰਿਮਾਣਮੇਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਮਾਣਰੂਪੋ-ਵਯਵਭੇਦਸਮੁਦਾਯਸਭਾਵੋ ਪਕਤਿਯਤ੍ਥੋ ਸਮੁਦਾਯਿਨੋ ਸਕੁਨਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤਥਾ ਤਿਦਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ''ਤਿ, ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਭੇਦਸਮ੍ਭਵੇਨ।

ਕੇਚਿ ਪਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਣਿਨੀਯੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਭੇਦਸਮ੍ਭਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰੇਸਂ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਾਨਂ ਭੇਦਾਭਾਵਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਸਕਤ੍ਥੇ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਦਤ੍ਥੇਪੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾਇਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇਪਿ, ਤਦਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ਪਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਗਹਣੇ ਨ ਤਿਣ੍ਣਂ, ਤੇਸਨ੍ਤੁ ਗਹਣੇ ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ, ਸਂਸਯੋ ਵਾ, ਤਦਾ ਤੁ ਸਂਸਯਸ੍ਸੋਭਯਾ ਲਮ੍ਬਨਰੂਪਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਯੋ, ਤਯੋਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ ਅਪੇਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਵਿਸਯਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਸਮਾਸਾਭਿਧੇਯਜੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਨਾਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਰੁਲ੍ਹਿਨਾਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਭਿਮਤੋ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਂ, ਵਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਭਾਸਾ ਸਬ੍ਬਨਾਮਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨੇਨ।

ਅਵਯਵਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਅਵਯਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ।

ਨਨੁ ਚ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਂ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਵੁੱਤੋ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ 'ਪਞ੍ਚਹਿ ਭੁੱਤੁਮਸ੍ਸੇਤਿ ਬਜਧਿਕਰਣਾਨਂ ਨ ਸਿਯਾ'ਤਿ, ਤਥਾ ਪਠਮਤ੍ਥਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਵਿਭਤਜਤ੍ਥੇਸੁ ਇਟ੍ਠੋ 'ਵੁਟ੍ਠੇ ਦੇਵੇਗਤੋਚੂਤ੍ ਵੁਟ੍ਠਦੇਵੋਤਿ ਨ ਸਿਯਾ'ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮਤ੍ ਬਜਧਿਕਰਣਾਨਂ ਪਠਮਤ੍ਥੇ ਸਮਾਸੋ ਵਣ੍ਣੀਯਤੇਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਬਜਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਬਜਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਭਿਧਾਨਂਸਮਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭੁੱਤੁਮਸ੍ਸੇਤਜਾਦੋ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ ਅਨਭਿਧਾਨਤੋ ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਪਞ੍ਚ ਭੁੱਤੁ ਵਨ੍ਤੋ-ਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਮ੍ਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਪਠਮਤ੍ਥੇਪਿ ਕ੍ਵਚਿ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਵੁਟ੍ਠੇ ਦੇਵੇ ਗਤੋ'ਤਿ। ਤੁਲਜਯੋਗੇ ਗਮਜਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਚਾਤਿ ਤੁਲਜਯੋਗਤੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਲੋਮਕੋਤਜਾਦੀਸੁ ਚ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਲੋਮਾਨਜਸ੍ਸ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਉਪਸਙ੍ਖਜਾਤੋ ''ਸਜਾਦਜਧਿਕਾਰੇ-ਤ੍ਥਿਖੀਰਾਦੀਨਮੁਪਸਙ੍ਖਜਾਨ''ਨ੍ਤਿ (੨-੨-੨੪-ਵਾ) ਸਭਾਵਤੋ ਏਵ ਨਿਵਤ੍ਤੋ ਨ ਸੁਤ੍ਤੁਨੁਰਤੋ, ਗਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਪਯੋਗੇ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਂ ਸਿਯਾ ਪਿਟ੍ਠਪੇਸਨੇ ਵਿਯ, ਕਥਞ੍ਚਰਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਬਹੂ ਆਨਯ, ਅਹਂ ਪਚਾਮੀਤਿ ਨਾਵਸ੍ਸਮੇਵਂ ਪਯੋਗੋ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਦਿਪ੍ਪਯੋਜਨੇ ਸਤਿ ਹੋਤੇਵ।

ਕਣ੍ਠੇ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਕਾਲ਼ਸ੍ਸ ਕਣ੍ਠੇ ਸਮ੍ਭਵੋ। ਟ੍ਠਸਦ੍ਦੂਤ੍ਥੋਤਿ ਕਣ੍ਠਟ੍ਠਸਦ੍ਦੇ ਟ੍ਠਸਦ੍ਦੂਤ੍ਥੋ। ਓਟ੍ਠਸਦ੍ਦੋਵ ਮੁਖਵੁੱਤੀਤਜਨੇਨ ਗਮ੍ਮਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਖਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸਾਪ੍ਪਯੋਗਮਾਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਓਟ੍ਠੋਵ ਮੁਖਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਓਟ੍ਠਮੁਖੋਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਨ ਚ ਪਾਣਿ ਪਾਣਜਨੁਰਸ੍ਸ ਮੁਖਂ, ਮੁਖੇਨੇਵ ਚ ਪਾਣਿਮੁਖਸ੍ਸ ਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਓਟ੍ਠਮੁਖਮਿਵ ਮੁਖਮਸ੍ਸੇਤਜਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੇ, ਉਪਨਜਸਜਨ੍ਤੇਤਜੁਪਨਜਾਸਾ, ਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ'ਕਣ੍ਠੇ ਕਾਲ਼ੋ ਯਸ੍ਸਾ'ਤਜਾਦੀਕਮੇਵ ਵਾਕਜਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮੁਦਾਯੇ ਵਿਕਾਰੇਚਾਤਿ ਸਮੁਦਾਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਕਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਚ। ਤਂਸਮਾਸਸ੍ਸਾਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਾਸਸ੍ਸ, ਤਦਭਿਧਾਯਿਨਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਾਤ ਵਿਕਾਰਾਭਿਧਾਯੀਨਂ, ਕੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਘਾਤੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰੇਸਂ ਵਾਕਜਂ। ਧਾਤੁਤੋ ਜਾਤਂ ਧਾਤੁਜਂ, ਉਤ੍ਤੁਰਪਦਂ ਪਤਿਤਸਦ੍ਦਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋਤਿ ਪਤਿਤਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ।

''ਨਞ੍ਸ੍ਮਾਤ੍ਥਜਤ੍ਥਾਨ''ਨ੍ਤਿ (੨-੨-੨੪) ਵਾਤ੍ਤਿਕਂ, ਏਤਨਾਹ-'ਞ ਕਾਰਾਨੁ ਬਨ੍ਧਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਾਣਿਨਿਯਾ ਤੁ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸਦ੍ਦੋ ਨਞ੍ਸਮਾਸੋ, ਪਦਨ੍ਤੁਰੇ ਨਾਸ੍ਸ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ ਵੋਤ੍ਤੁਰਪਦਲੋਪੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪੁਤ੍ਤਾਸ੍ਸ ਅਪੁਤ੍ਤੋਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਇਚ੍ਛਤੇ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ... ਦਕ੍ਖਿਣਪੁਬ੍ਬਾ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਬਜਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ, ਵਚਨੇਪੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ, ਅਯ ਮਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਪਰੇਹਿ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਥਾਹਿ ਬਹਵੋ ਵਿਹਯੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹਿ, ਯਥਾ ਬਹੁਬ੍ਬੀਹੀਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੇ ਤਥਾ ਅਯਮ੍ਪਿ।

੧੯. ਚਤ੍ਥੇ

ਸਮੁਚ੍ਚੀਤਿ ਪਿਣ੍ਡੀਕਰਣਂ, ਕੋ ਸੋਤਿ ਆਹ- 'ਸਾਧਨਮੇਕ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਕਂ ਸਾਧਨਂ ਏਕਂ ਕਿਰਿਯਂ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚੀਯਮਾਨਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਕਿਰਿਯਾਸਾਧਨਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਾਤਿ ਆਹ- 'ਅਤ੍ਤੁਰੂਪਭੇਦੇਨਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਚਤਿਚਾਤਿ ਸਾਧਨਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਿਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਤੁਰੂਪਭੇਦੇਨ ਚੀਯਮਾਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਧਵੇ ਚ ਖਦਿਰੇ ਚ ਪਲਾਸੇ ਚ ਛਿਨ੍ਦਾਤਿ ਕਿਰਿਯਮ੍ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਤ੍ਤੁਰੂਪਭੇਦੇਨ ਸਾਧਨਾਨਂ ਚੀਯਮਾਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸੋਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਕੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਤੁਲਜ ਬਲਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੁਲਜਬਲਾਨਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਸੁਂ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਮਾਹ।

ਅਨਿਯਤਕ੍ਕਮਯੋਗਪਜ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਕਮੋ ਚ ਯੋਗਪਜ੍ਜਞ੍ਚ, ਅਨਿਯਤਂ ਕਮਯੋਗਪਜ੍ਜਂ ਯੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤੇਸਂ, ਯਥੇਤਜਾਦਿਨਾ ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਏਤ੍ਥ ਗਵਾਦੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨਾਨਯਨਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਤੁਲਜਬਲਤਾ ਗਵਾਦੀਨਂ ਵੁੱਤੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਨਯਨਾਭਾਵਾ ਅਨਿਯਤਕ੍ਕਮਤਾ ਗਵਾਦੀਨਂ ਯੁਗਪਦਿ ਨਯਨਾਭਾਵਾ ਅਨਿਯਤ ਯੋਗਪਜ੍ਜਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ

ਅਞ੍ਞਂ ਤਾਦਿਸਮ੍ਪੀ''ਤਿ। ਅਨੁ ਪਚ੍ਛਾ ਪਧਾਨਾਨੁਰੋਧੇਨ (ਚਯਨਂ) ਅਨ੍ਵਾਚਯੋ, ਤਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਤਿ 'ਯਤ੍ਥ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਤਦਨੁਰੋਧੇਨਾਤਿ ਤਦਨੁਗੁਣੇਨ, ਉਦਾਹਰਤਿ 'ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਭਿਕ੍ਖਾਗਮਨਮੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਮਨੁਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ , ਨੇਤਰਂ ਬਹਿਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਤਂ ਕਰਣੇ ਯਦਿ ਗਾਵੋਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਾਪਜਾਨਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਤੁ ਗੋਸ੍ਸਾਨਯਨਂ ਭਿਕ੍ਖਾਟਨਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਨੇਤਰਮਿਤਰਸ੍ਸ... ਵਿਨਾਪਿ ਤੇਨ ਤਦਨੁਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਇਤਰੇਨ ਯੋ ਗੋ ਇਤਰੇਤਰਯੋਗੋ, ਸੋ ਚ ਏਤਾਦਿਸੋਤਿ ਆਹ- 'ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਵਯਵਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਾਤਿ ਸਾਭਾਵਿਕਾਭਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨਾਪੁਬ੍ਬੁਤੋ ਚ, ਵੁਤ੍ਤਿਵਯੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸਦ੍ਦੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਪੀਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਪਧਾਨਤੋ ਯੁਗਪਦਜਧਿਕਰਣਵਚਨੇ ਸਤਿ ਚਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋਤਿ ਸੋ-ਯਮਧਿਕਰਣ ਸਮੁਦਾਯੋ ਉਭਯਪਦਾਨੁਗਤਉਭਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਯੁਗਪਦਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੋ ਕਦਾਚਿ ਉਬ੍ਭੂਤਾਵਯਵਭੇਦੋ ਤੇਨੇਵ ਸਾਭਾਵਿਕਾਭਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਚ੍ਚੇਵਮਵਯਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਚ, ਨਨੁ ਚ ਜਨਨਮਰਣਾਨੀਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਥਮੇਕੇਨਾਭਿਧਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ- ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸਦ੍ਦੋ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ (ਇਤਰੀ) ਤਰੇਨਾਵਧਾਰਣਂ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤੇਨ ਏਕੇਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਏਕੇਕਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾਚਕੋ, ਤਥਾਪਿ ਯਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਗਪਦਜਧਿਕਰਣਵਚਨਤਾ ਹੋਤੀ, ਤਥਾਤ੍ਰਾਪਿ ਬਹੁਵਚਨਸ੍ਸਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਏਕੇਨਾਪਜਭਿਧਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਤੋ ਏਵਮਵਯਵਪ੍ਪਧਾਨੋ ਤਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬਹੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵਾਕਜੇ ਨੇਸਂ [ਵਾਕਜੇਨੇਵੇਸਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਿਸੁਂ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਤਾ, ਨ ਹਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮਾਨਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਸਹਭੂਤਾਨਮੇਵੇਸਂ ਵਿਸੁਂ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਤਾ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜਾਤੇਦੇਨ ਬਹੁਤ੍ਤਂ। ਸਮਾਹਰਣਂ ਪਿਣ੍ਡੀਕਰਣਵਸੇਨ ਸਂਹਰਣਂ ਸਮਾਹਾਰੋ, ਸੋ ਚੇਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ 'ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗਸ੍ਸ ਸਮਾਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਭਾਵਰੂਪਤ੍ਤਾ ਅਦਬ੍ਬਰੂਪਤਾ, ਤਥਾਪੀਤਰੀਤਰਯੋਗੇ ਤੁ ਯਥਾ ਗੁਣਵਚਨਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਥਂ ਸੁਕ੍ਕੋ ਕਮ੍ਬਲੋ ਸੁਕ੍ਕਾ ਗਾਵੀਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭੇਦਤੋ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਤਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨਮਭਿਧਾਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨ ਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਂਹਤਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਚੇਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਯਦਾ ਬਹੂਨਂ ਸਮੁਦਾਯੋ ਤਿਰੋਹਿਤਾਵਯਵਭੇਦੋ ਸਂਘਾਤੋ ਪਕ੍ਕਮੀਯਤੇ, ਤਦਾ ਸਮਾਹਾਰੋਚ੍ਚੇਵ ਸਂਹਤਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਏਕਵਚਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦਨੁਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਤੋ। ਬਜਤਿਕਰੋ ਮਿਸ੍ਸਤਾ, ਬਜਤਿਕਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪਾਣਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾਕਜਬਹੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਤਤ੍ਥ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਸੋਤਞ੍ਚ, ਮੁਖਞ੍ਚ ਨਾਸਿਕਾ ਚ, ਹਨੁ ਚ ਗੀਵਾ ਚ, ਛਵਿ ਚ ਮਂਸਞ੍ਚ ਲੋਹਿਤਞ੍ਚ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ, ਜਰਾ ਚ ਮਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸਮਾਸੋ, ''ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁਂਸਕ''ਨ੍ਤਿ (੩-੨੦) ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਂ, ਸਜਾਦਿਮ੍ਹਿ ਮੁਖ ਨਾਸਿਕਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਸਜਾਦੀਸੁ ਰਸ੍ਸੋ''ਤਿ (੩-੨੩) ਰਸ੍ਸੋ। ਅਲਭਤਾ ਗੋਮੁਖਂ ਡਿਣ੍ਡਿਮੋ ਭੇਰਿਵਿਸੇਸਾ, ਆਲ਼ਮ੍ਬਰਂ ਪਣਵੋ, ਮੁਰਜੋ ਮੁਦਙ੍ਗੋ, ਮਦ੍ਦੂਵੋ ਮੁਦਙ੍ਗੋ। ਮਦ੍ਦੂਵਵਾਦਨਂ ਪਣਵਵਾਦਨਞ੍ਚ ਸਿਪ੍ਪਮਸ੍ਸ ਮਦ੍ਦੂਵਿਕੋ ਪਾਣਵਿਕੋ, ਸਮ੍ਮਂ ਕਂਸਤਾਲ਼ਂ, ਤਾਲ਼ਂ ਹਤ੍ਥਤਾਲ਼ਂ, ਅਲਸਤਾ ਚ ਆਲ਼ਮ੍ਬਰੋ ਚ, ਮੁਰਜੋ ਚ, ਗੋਮੁਖੋ ਚ, ਸਙ੍ਖੋ ਚ ਡਿਣ੍ਡਿਮੋ ਚ, ਮਦ੍ਦੂਵਿਕੋ ਚ, ਪਾਣਵਿਕੋ ਚ, ਗੀਤਞ੍ਚ ਵਾਦਿਤਞ੍ਚ, ਸਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤਾਲ਼ਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਯੁਗਸ੍ਸ ਹਿਤਾ ਯੋਗ੍ਗਾ ਗੋਣਾ, ਤੇਸਮਿਦਂ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਸਿਕਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਂ। ਤੇਨਾਹ- 'ਕਸਿਭਣ੍ਡਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਫਾਲੋਕਸਕੋ, ਪਾਚਨਂ ਪਤੋਦੋ, ਯੁਗੋ ਚ ਨਙ੍ਗਲਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਿਣ੍ਡਮਾਯੁਧਵਿਸੇਸੋ, ਅਸਿ ਚ ਸਤ੍ਤਿ ਚ ਤੋਮਰਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਚਮ੍ਮਂ ਸਰਵਾਰਣਫਲਕਂ, ਕਲਾਪੋ ਤੂਣੀਰਂ, ਪਹਰਣਞ੍ਚ ਆਵਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਹਿ ਚ ਨਕੁਲੋ ਚ, ਬੀਲ਼ਾਰੋ ਚ ਮੂਸਿਕੋ ਚ, ਕਾਕੋ ਚ ਉਲੂਕੋ ਚ, ਨਾਗੋ ਚ ਸੁਪਣ੍ਣੋਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਙ੍ਖਜਾ ਚ ਪਰਿਮਾਣਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਜਾਪਰਿਮਾਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਮਾਣਸਞ੍ਞਾਨਂ ਯਥਾਦੀਘੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚ ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮਂ। ਏਕਕਞ੍ਚ ਦੁਕਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਦੁਕਤਿਕਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵਨਯੋ।

ਖੁਦ੍ਦੂਜਨ੍ਤੁ ਸਿਯਾ- ਨਟ੍ਠਿ, ਅਥਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋਵ ਯੋ।
ਸਤਂ ਵਾ ਪਸਤੇ ਯੇਸਂ, ਕੇਚਿ ਆਨਕੁਲਾ ਅਪਿ॥

ਕੀਟੋ ਚ ਪਤਙ੍ਗੋ ਚ, ਕੁਨ੍ਥੋ ਚ ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕੋ ਚ, ਡੰਸੋ ਚ ਮਕਸੋ ਚ, ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਚ ਕਿਪਿਲ੍ਲਿਕਾਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਪਚਨਚਣ੍ਡਾਲਾਤਿ ਓ ਰਬ੍ਭਿਕਾਦੀਨੰ ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦਾ। ਉਰਬ੍ਭੇ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਜੀਵਤੀਤਿ ਓਰਬ੍ਭਿਕੋ, ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁ। ਸਾਨੰ ਸੁਨਖੰ ਪਚਤੀਤਿ ਸਪਾਕੋ, ਵੇਨਾ ਤਚ੍ਛਕਾ, ਰਥਕਾਰਾ ਚਮ੍ਮਕਾਰਾ। ਸਾਧਾਰਣਾ ਸਮਾਨਾ, ਚਰਣਸਦ੍ਦੋ- ਯੰ ਇਧ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਥਾ ਸਕਮਜ੍ਝਯਨਾਯ ਚਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵਤਾਨਜੇਤੇਸੂਤਿ ਚਰਣਾਨਿ, ਕਠਾਦਿਵਾਙ੍ਙਾਨਜਜ੍ਝਯਨਾਨਿ ਸਾਖਾਸਦ੍ਦਕਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਚਰਤਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਮਤੰ ਦਿਸੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਰਣਾਨਿ ਸੀਲਾਦਯੋ ਪਣ੍ਣਰਸ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਨਾਹ- 'ਕਠਾਦੀਹੀ'ਤਿਆਦਿ, ਕਠਾਦੀਹੀਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਕਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਤੋ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤਿਸਾਦਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਅਤਿਸੇਨ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੇਨ ਕਠੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਦਨ੍ਤੁਜਧੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ''ਅਦ੍ਦਸ੍ਮਿ''ਤਿ (੪-੧੨੧) ਣੋ, ''ਲੋਪੋ''ਤਿ (੪-੧੨੩) ਲੋਪੋ ਅਤਿਸਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਾ ਕਠਾ। ਕਲਾਪਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਦਨ੍ਤੁਜਧੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਣੋ, ਕਲਾਪਾ, ਕਠਾ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਤੇ ਕਠਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ ਅਜ੍ਝੇਨਵਿਸੇਸੇ ਚ ਪੁਰਿਸੇ ਚ ਉਪਚਾਰਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸੀਲਾਦਯੋਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ, ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਚਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਏਕਤੋ ਅਜ੍ਝਯਨਮੇਤੇਸੂਤਿ ਏਕਜ੍ਝਯਨਾਨਿ, ਪਕਠਾਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਪਾਵਚਨਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ, ਏਕਜ੍ਝਯਨਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਪਾਵਚਨਾਨਿ ਚ ਤੇਸੰ, ਦੀਘੋ ਚ ਦੀਘਾਗਮੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਾਗਮੋ ਚ, ਏਕੁਤ੍ਤਰੋ ਚ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੋ ਚ ਸੰਯੁਤ੍ਤਾਗਮੋ ਚ, ਖਨ੍ਧਕੋ ਚ ਵਿਭਙ੍ਗੋਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੁਤੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਇਤ੍ਥੀ ਚ ਪੁਮਾ ਚ, ਦਾਸੀ ਚ ਦਾਸੋ ਚ, ਚੀਵਰਞ੍ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਚ ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੋ ਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਚ, ਤਿਣਞ੍ਚ ਕਟ੍ਠੋ ਚ ਸਾਖਾ ਚ ਪਲਾਸੋ ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਛੇਕੋ ਦਕ੍ਖੋ, ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਪਰਾਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ। ਕਾਸੋ ਚ ਕੁਸੋ ਚ ਉਸਿਰੋ ਚ ਬੀਰਣਞ੍ਚ, ਮੁਞ੍ਜਞ੍ਚ ਬਬ੍ਬਜਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਖਦਿਰੋ ਚ ਪਲਾਸੋਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ਗਜੋ ਚ ਗਵਜੋ ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ਹਤ੍ਥੀ ਚ ਗੋਚ ਅਸ੍ਸੋ ਚ ਵਲ਼ਵਾਚਾਤਿ ਚ, ਹੰਸੋ ਚ ਬਲਾਵਾ ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ਬਕੋ ਚ ਬਲਾਕਾਚਾਤਿ ਚ। ਹਿਰਞ੍ਞਞ੍ਚ ਸੁਵਣ੍ਣੋ ਚ, ਮਣਿ ਚ ਸਙ੍ਖੋ ਚ ਮੁਤ੍ਤਾ ਚ ਵੇਲੁਰਿਯੋ ਚ ਜਾਤਰੂਪਞ੍ਚ ਰਜਤਞ੍ਚਾਤਿ ਚ, ਸਾਲਿ ਚ ਯਵਕੋਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਚ, ਸਾਕਞ੍ਚ ਸੁਵਞ੍ਚਾਤਿਆਦਿਨਾਚ, ਕਾਸਿਯੋ ਚ ਕੋਸਲਾਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਜਨਪਦਵਾਚਿਨਾ ਚ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਾ।

ਏਕਵੀਸਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਏਕਞ੍ਚ ਤੰ ਵੀਸਤਿਚਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ ਵਾ ਸਿਯਾ, ਏਕਞ੍ਚ ਵੀਸਤਿ ਚ ਏਕਵੀਸਤੀਤਿ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਵਾ, ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁੰਸਕਤ੍ਤਨ੍ਤੁ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ''ਨਾਨੁਸਾਸਨੀਯੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਸੋਕਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਲੋਕੇ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਹਾਨਭਿਧਾਨਤੋ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗੰ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਭਾਪਰਿਸਾਯਾਤਿ ਞਾਪਕਤੋ ਵਾ ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਮਤ੍ਰ ਬਜਭਿਚਰਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪੁਬ੍ਬਪ੍ਪਯੋਗੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ਉਪਸਜ੍ਜਨਸਦ੍ਦਕਸ੍ਸ ਸਜਾਦੀਤਿ ਪਠਮਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੋ ''ਉਪਸਜ੍ਜਨੰ ਪੁਬ੍ਬ''ਮਿਚ੍ਚਨੇਨ (੨-੨-੩੧) ਇਟ੍ਠੋ ਕਮਸ੍ਸ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ''ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇਕਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (੩-੧) ਏਤ੍ਥ ਸਜਾਦੀਤਿ ਪਠਮਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਸਙ੍ਖਜਾਦਿਨੋ ਪੁਬ੍ਬਮਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਜਾਦਿਨੇਤਿ ਤਤਿਯਾਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ''ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ।

ਪਰਪ੍ਪਯੋਗੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨਿਪਾਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ''ਰਾਜਦਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਰ''ਨ੍ਤੀਮਿਨਾ (੨-੨-੩੦) ਪਰਨਿਪਾਤੋ-ਭਿਮਤੋ, ਵਚਨੇਨਾਤਿ- ''ਬਹੁਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨੇਨ, ਪੁਬ੍ਬਕਾ ਲਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਪ੍ਪਯੋਗੋ-ਭਿਮਤੋਤਿ ਰਾਜਦਨ੍ਤਾਦਿਪਾਠਤੋ ਏਵਾ-ਭਿਮਤੋ।

ਕਮਮ੍ਪਚ੍ਚਨਾਦਰਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨਾ-ਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤੁਮਾਹ। ਸਰੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਤੰ ਸਰਾਦਿ, ਸਙ੍ਖੋ ਚ ਦੁਨ੍ਦੁਭਿ ਚ ਵੀਣਾ ਚ, ਉਦੁਕ੍ਖਲਞ੍ਚ ਮੁਸਲੋ ਚ, ਧਨਪਤਿ ਚ ਰਾਮੋ ਚ ਕੇਸਵੋਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਜੰਦੰਸਦ੍ਦਾ ਜਾਯਾਸਦ੍ਦਸਮਾਨਤ੍ਥਾ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯਾ-ਜਞ੍ਚ ਪਤਿ ਚ, ਦਞ੍ਚ ਪਤਿਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਅਵਨ੍ਤੁਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸਕਾਚ, ਅਗ੍ਗਿ ਚ ਇਨ੍ਦੋਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤੰਨਿਵਾਸਿਮ੍ਹਿ ਗਹਿਤੇ ਅਵਨ੍ਤਿ ਚ ਅਸ੍ਸਕੋਚਾਤਿ ਏਕਤ੍ਤੇਨਪਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਮਾਸੋ- ਯਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦ੍ਵੇ ਚ ਪਦਾਨਿ ਦ੍ਵਨ੍ਦਾਨੀਤਿ ਹਿ ਉਭਯਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ- ਯਂ ਦ੍ਵਨ੍ਦਸਦ੍ਦੋ।

੨੧. ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ

ਅਥ ''ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁਂਸਕ''ਨ੍ਤਿ (੩-੨੦) ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਕਿਂ ''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦੀ'' ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਥਗਾਰਵਕਰੇਨਾਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਚੋਦੇਤਿ 'ਨਨੁਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ''ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁਂਸਕ''ਨ੍ਤੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚੋਦਨਾਚਾਲਨੇ ਪਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ'ਚਤ੍ਥੇ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਨੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤ੍ਥੇਤਿਆਦਿਨਾ ਕਤਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਧੀਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਸਤਿਚੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ 'ਸਮਾਹਾਰੇ ਨਪੁਂਸਕ'ਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਵਾ 'ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦੀ'ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤ੍ਤਮੇਵ ਥਿਰੀਕਰੋਤਿ।

ਪਯੋਜਨੇਤਿ ਲਾਘਵਪ੍ਪਯੋਜਨੇ।
ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤਿ।
ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ 'ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦੀ'ਸੁਤ੍ਤੇ।
ਤਨ੍ਨੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਚੋਦਨਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ॥

'ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦੀ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤ੍ਤਮਾਹ- 'ਚਤ੍ਥਸਮਾਸਾਨਨ੍ਤਰ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਕਤ੍ਤਬਜਪਦੇਸੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ''ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੁਬ੍ਬੋ ਦਿਗ੍ਗੂ''ਤਿ (੨-੧-੫੨) ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਦਿਗੁਸਞ੍ਞਂ ਵਿਧਾਯ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਦਿਗੁਰੇਕਵਚਨ''ਨ੍ਤੀਮਿਨਾ (੨-੪-੧) ਏਕਤ੍ਤਬਜਪਦੇਸੋ ਪਰੇਹਿ ਵਿਯ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮਾਹਰਣਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਾਵਸਾਧਨੋ-ਯਂ ਸਮਾਹਾਰਸਦ੍ਦੋ। ਯਦਿ ਸਮਾਹਰੀਯਤੀਤਿ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਪਞ੍ਚ ਕੁਮਾਰਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾਤਿ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸਾਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ ਪਞ੍ਚਕੁਮਾਰੀਤਜੇਤ੍ਥ ਸਕਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਂ ਸਿਯਾ ''ਘਾਪਸ੍ਸਾਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੩-੨੪) ਅਪ੍ਪਧਾਨਰਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨ ਸਿਯਾ... ਸਮਾਹਟਾਨਮੇਵ ਕੁਮਾਰੀਨਂ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਗਾਵੋ ਸ ਮਾਹਟਾਤਜੇਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ ਸਮਾਸੋਵ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਸ੍ਸਾਨੁਪਗਮਤੋ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਗੁਨ੍ਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਥਾਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਾਕ੍ਯੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਮਾਹਾਰਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਾ ਤੁ ਸਤਂ ਯੂਥਂ ਵਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਯ ਸਾਭਾਵਿਕਮੇਕਵਚਨਂ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ।

੨੨. ਕ੍ਵਚੇ

ਕ੍ਵਚਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗਨਿਯਮਨਤ੍ਥੋ ''ਪਰੋ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ (੧-੨੭) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਉਦਾਹਰਣੇਪੀਤਿ ਪਰੇਸਂ ਵਿਯ ''ਛਾਯਾ''ਤਿ (੨-੨-੭੩) ਸੁਤ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ '(ਕੁਡ੍ਡਚ੍ਛਾਯ) ਕੁਡ੍ਡਚ੍ਛਾਯਾਤਿ ਚ ''ਬਾਹੁਲ੍ਲੇ''ਤਿ (ਚਂ, ੨-੨-੭੪) ਸੁਤ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਂ 'ਉਚ੍ਛੁਚ੍ਛਾਯਂ ਸਲਭਚ੍ਛਾਯ'ਨ੍ਤਿ ਚ ਨੋਦਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ 'ਸਲਭਚ੍ਛਾਯਂ ਸਕੁਨ੍ਤਚ੍ਛਾਯ'ਨ੍ਤਿ

ਉਦਾਹਰਣੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇਪਿ। ਅਵ੍ਵਤ੍ਥਾਤਿ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ ਅਵ੍ਵਤ੍ਥ। ਵਿਗ੍ਗਹਸਮਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਛਾਯਾਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸਮ੍ਭਵਾਨਤਿਕ੍ਕਮੇਨ, ਸਦ੍ਦਾਤਿ ਸਦ੍ਦਤੋ ਪਰਾਯ।

੨੩. ਸਜਾਦਿ

ਨਨੁਚੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਚੋਦਨੰ ਨਿਸੇਧੇਤਿ 'ਤਨ੍ਨੇ'ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਘਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ'ਤਜਾਦਿ। ਅਘੋਨਨ੍ਤਿ ਘਓਕਾਰਵਜ੍ਜਿਤਾਨੰ, ਨਨੁ ਇਤ੍ਥਿ ਯਮਾਕਾਰੋ ਘੋ, ਤਥਾਸਤਿ ਨਪੁਂਸਕੇ ਸੋ (ਨ ਸਿਯਾਤਿ) ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ 'ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਾ ਘਤ੍ਤਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਚੇਦਿ'ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਨੇਤਿ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇਵ ਨਪੁਂਸਕੇ ਘਤ੍ਤਨ੍ਤਿ [ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਪੁਂਸਕੇ ਘਤ੍ਤਸ੍ਸ [ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਬ੍ਭਾਵਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤੰ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਪਾਰਿਭਾਸਿਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਮੇਵਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਨਿਬਦ੍ਧੰ ਪਾਰਿਭਾਸਿਕੰ ਸੁਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਮੇਵਿਦੰ ਸੁਤ੍ਤੰ (ਨਪੁਂਸਕਸ੍ਸਾਪਿ) ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਵਿਧਾਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਘਨਿਸ੍ਸਿਤਮ੍ਪਿ ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ''ਘਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਤੇ''ਤਜਾਦਿਨਾ (੨-੬੦) ਵਿਧਿਯਮਾਨਮੇਕਾਰਾਦਿਕਾਰਿਯਮ੍ਪਿ। ਏਤੰ ਘਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਕਾਰਿਯੰ ਨਚ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤੇਪਿ ਦੋਸੋ-ਯਮਾਪਤਤੇਵਾਕਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-'ਨਾਯਮ੍ਪਿਦੋਸੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨ ਰਸ੍ਸਸ੍ਸ ਏਤ੍ਥੇਵ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਤੇਨ ਪਵਿਟ੍ਠੇ... (ਘਨਿ)ਸ੍ਸਿਤੰ ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਨਾਯਮ੍ਪਿ ਦੋਸੋ ਪਰਿਭਾਸਾਵ ਸੇਨਾਤਿ ਮਨੁਬ੍ਬੰ। ਸਲਭਚ੍ਛਾਯੇ ਇਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ।

੨੪. ਘਮ

ਅਤੋਏਵਚਾਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਵਲਮ੍ਬੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੫. ਗੋਸ੍ਸੁ

ਸਕਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਕੁਲੇ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਮਾਹ।

੨੬. ਇਤ੍ਥਿ

ਇਤ੍ਥਿਵਿਧੀਸੁ ''ਪੁਥੁਸ੍ਸ ਪਥਵਪੁਥਵਾ''ਤਿ (੩-੩੯) ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਨ੍ਤੇਸੁ। ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਨਾਮਵਿਸੇਸਨੰ ਵਾ ਸਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨੰ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਵਿਸੇਸਨਮੇਵਿਦੰ ਨ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਨਾਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾਤਿ ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਮਹਨ੍ਤਤ੍ਥਵਾਚਿਤੋ ਅਕਾਰਨ੍ਤਤੋ ਨਾਮਸ੍ਮਾ। ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥੀਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਯੇਵ ਹਿ ਏਸਾਤਿ ਲਿਙ੍ਗੀਯਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤੀਯਤੀਤਿ ਲਿਙ੍ਗੰ। ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਏਸਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਮਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਬਾਲਯੁਵਤ੍ਤਾਦਿ ਲਕ੍ਖਣੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੰ। ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗੰ ਨਾਮ–

> ਏਸੇਸੋ ਏਤਮਿਤਿ ਚ,
> ਪਸਿਦ੍ਧਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੇਸੁ ਲੋਕਸ੍ਸ।
> ਥੀਪੁਂ ਨਪੁਂਸਕਾਨੀਤਿ,
> ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਤਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ॥

ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੇਸੁ ਏਸਾ ਏਸੋ ਏਤਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਏਤਾਨਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਲੋਕੇਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚਕਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੇ ''ਲਿਙ੍ਗੰ ਨਾਨੁਸਾਸਨੀਯੰ ਲੋਕਨਿਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਗੋਇਚ੍ਚਾਦੀਸ੍ਵੇਸਾ ਏਸੋਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤੰ, ਅਚ੍ਚਿਆਦੀਸ੍ਵੇਸਾ ਏਤਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤੰ, ਤਟੋਭਟੀ ਤਟਮਿਚ੍ਚਾਦੀਸ੍ਵੇਸੋ ਏਸਾਏਤਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ

ਪੁਮਿਤ੍ਥਿਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ, ਮਾਲਾਇਚ੍ਚਾਦੀਸ੍ਵੇਸਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਰੁਕ੍ਖੋਚ੍ਚਾਦੀਸ੍ਵੇਸੋਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਤ੍ਤਂ, ਕੁਲਮਿਚ੍ਚਾਦੋ ਏਤਨ੍ਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ। ਸਮਾਸਸ੍ਸਾਪਜੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਜੋਤਕਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਜੋਤਕਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਿ ਪਕਰਣਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤੋ ਵੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਭਾਵਿਨੇ ਯੇ ਦੋਸਾ ਤੇਸਮੇਤ੍ਥਨਾਵਕਾਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਂ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਧਾਨਤ੍ਤਾਸ੍ਸ ਬਜਤਿਰੇਕਲਕ੍ਖਣਾਯ ਛਟ੍ਠਿਯਾ 'ਕੁਮਾਰਿਤ੍ਤਂ (ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਤੋ ਚ ਨ ਸਿਯਾ ਕੁਮਾਰੀ) ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਕੁਮਾਰਿਯੋਤਿ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਤ੍ਤਾ। ਪਕਤਿਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਪਕ੍ਖੇ ਤੁ ਪਕਤਿਯਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਦਬ੍ਬਮੇਵੋਚ੍ਚਤੇ, ਆਆਦਯੋ ਤੁ ਜੋਤਕਤਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਬਜਤਿਰੇਕਾਭਾਵਾ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਚ ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕਤ੍ਤਾਵ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾਵਸਰਾਭਾਵਾ ਇਟ੍ਠਸਿਦ੍ਧੀ''ਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਤਿ ਜਯਾਦਿਚ੍ਚ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਯਾਚਰਿਯਾਦਯੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਤ੍ਥਿਯਮਭਿਧੇਯਜਾਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਭੂਤੇ, ਯਥੇਵਹੀਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰੋਪਵਣ੍ਣਿਤਪਕ੍ਖਸ੍ਸਾਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ, ਨੇ ਪਪਜ੍ਜਤੇ [ਨੋਪਪਜ੍ਜੇਯਜ (ਪਞ੍ਚਿਕਾ)] ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸਾਪਿ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਤੋ ਅਬਜਤਿਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ 'ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯਾਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥੀ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਤਿ।

ਅਤੋਏਵਾਤਿ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੇ ਆਵਿਧਾਨਤੋਯੇਵ। ਤਬ੍ਬਤੋਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦਂ ਜਯਾਦਿਚ੍ਚਾਦਿਮਤਾਨੁਗਾਮਿਨਾ [ਨੁਗਾਮੀ ਪਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵਂ ਲਿਙ੍ਗਲਕ੍ਖਣ ਮਾਹੁ (ਪਾ, ੪-੧-੩ ਕਾਸਿਕਾਯਂ) ''ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਦਯੋ ਗੋਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਿਯ ਬਹੁਪ੍ਪਕਾਰਬਜਤ੍ਤਿਯੋਤਿ [ਸਾਮਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਤੁਲਜਜਾਤਿਯਪਦਤ੍ਥਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਤਾਨਿ ਵਿਸੇਸਾ ਚ ਅਞ੍ਞ ਮਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਜਾਤਿਯੇਤਿ ਚ ਵਿਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਬਜਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾ। ਬਜਞ੍ਜੀਯਨ੍ਤਿਆ ਏਤੇਹੀਤਿ ਬਜਤ੍ਤਿਯੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯਾ, ਬਹੁਪ੍ਪਕਾਰਾ ਬਜਤ੍ਤਿ ਯੋ ਯੇਸਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾਨਂ ਤੇ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਾਤਿ– (ਕਾਸਿਕਾਵਿਵਰਣ ਪਞ੍ਜਿਕਾ।)] ਤੇ ਹਜੇਵਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੇ ''ਯਥਾ ਗੋਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸ੍ਵਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਵਿਜਾਤਿਯੇਹਿ ਪਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ, ਤਥਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਦਯੋਪਿ। ਵਿਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਬਜਞ੍ਜਕਾਨਂ ਕੋਚਿਯੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸੋ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਬਜਞ੍ਜਤੇ, ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਸਬ੍ਬੇਨ (ਪਤਿ) ਨਿਯਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਭਾਵਸਤ੍ਤੀਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਮੇਵ ਬਜਞ੍ਜਤੇ ਨ ਪੁਮਤ੍ਤਂ ਨਾਪਿ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ, ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯੇਵ ਭਵਤਿ ਨ ਪੁਮਾ ਨਾਪਿ ਨਪੁਂਸਕਂ। ਯੇਨ ਪੁਮਤ੍ਤਮੇਵ ਬਜਞ੍ਜਤੇ, ਸੋ ਪੁਮਾਯੇਵ। ਯੇਨ ਤੁ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ ਤਂ ਨਪੁਂਸਕਮੇਵ। ਯੋ ਤੁ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ (ਵਾ) ਬਜਞ੍ਜਕੋ, ਸੋ ਦ੍ਵਿਲਿਙ੍ਗੋ ਤਿਲਿਙ੍ਗੋ ਵੇ''ਤਿ (ਪਾ, ੪-੧-੩ ਕਾਸਿਕਾਵਿਵਰਣਪਞ੍ਜਿਕਾ) ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਇਤ੍ਥਤ੍ਤਵਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਧੇਯਜਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਥੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਪਰਿਹਾਰਾਯ ਜਿਨਿਨ੍ਦ੍ਰਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ਯਦੁਪਵਣ੍ਣਿ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੋ ਏਵ ਚਰਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਉਪਹਾਸਪੁਬ੍ਬਕਮੁਤ੍ਤਰ ਮਾਚਿਕ੍ਖਤੇ। ਮਸਿਮਕ੍ਖਿਤਕੁਕ੍ਕੁਟੋਵਿਯਾਤਿ ਯਦਾ ਕੋਚਿ ਅਞ੍ਞਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਾ ਭੀਤੋ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਵਿਜਯਿਨੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਮਸਿਯਾ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ ਸੋ ਪਠਮਂ ਤਤੋ ਭੀਤੋਪਿ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਮਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਿਤੁਮੁਸ੍ਸਹਤੇ। ਯਥਾਤ੍ਰ ਸੋਵ ਕੁਕ੍ਕੁਟੋ ਬਜਾਜੇ ਨੋਪਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਥਾ ਤ੍ਰਾਮੀਤਜਤ੍ਥੋ।

੨੯. ਆਰਾ

ਪੁਂਯੋਗੇਨ ਭਰਿਯਾਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋਵ ਨਿਯਮੇਨ ''ਮਾਤੁਲਾਦਿਤ੍ਵਾਨੀ ਭਰਿਯਾਯਂ'' (੩-੩੩) ਤਜਾਨੀ, ਇਮਿਨਾ ਤ੍ਵਨਿਯਮੇਨ ਭਰਿਯਾਯਮਭਰਿਯਾਯਞ੍ਚ ਇਨੀਤਜਨਿਯਮੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਹ- 'ਆਰਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੩੧. ਵ੍ਰਿ

ਤ੍ਤਿਮ੍ਹਾਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵ◌ੁੱਤੇਪਿ ਤ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੁਤੋਤਿ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਅਵ੍ਵਪਦਤ੍ਤੇ ਪਯੋਗਾਭਾਵ◌ਾ'ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭਾਸਮਨ੍ਤੁਰੇਨਾਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨੇਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥਵ◌ਿਸੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

੩੨. ਘਰ

ਤੰਸਨ੍ਨਿਯੋਗਾਤਿ ਤੇਨ ਨੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਨਿਯੋਗਾ ਏਕੀਭਾਵ◌ਾ, ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਯਤ੍ਥ ਨੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਯਲੋਪੋ'ਤਿ।

੩੩. ਮਾਤੁ

ਭਰਿਯਾਯਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਵ◌ਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ ਮਾਹ- 'ਭਰਿਯਾਯ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪੁਨ੍ਨਾਮਧੇਯਜਾਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਮਞ੍ਞਾਭੂਤਾ, ਪੁੰਯੋਗੇਨਾਤਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਹੇਤੁਨਾ। ਇਤ੍ਥਿਯੰ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੀਤਿ ਸੋਯਮਿਤਜਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ ਯਦਾ ਭਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯਮਿਤ੍ਥਿਯੰ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤੇ, ਨਦਾਦਿਪਾਠਾਤਿ ਵ◌ੁੱਤੇ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ 'ਆਕਤਿਗਣਤ੍ਤਾ ਨਦਾਦਿਪਾਠੇ ਹੋਨ੍ਤੇ ਏਵ◌ਂ ਹੋਤੀ'ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਨ੍ਨਾਮਸ੍ਮਾਯੋਗਾਅਪਾਲਕਨ੍ਤਾਤਿ ਨਦਾਦਿਪਾਠਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਸੇਸੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਨਦਾਦੀਸੁ ਗਣਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਤਿ-'ਪੁਮੁਨੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਪਾਲਕਨ੍ਤਾਤਿ ਕਿੰਪਸੁਪਾਲਿਕਾ ਖੇਤ੍ਤੁਪਾਲਿਕਾ।

੩੯. ਪੁਥੁ

ਪੁਥੁਸਦ੍ਦਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯੰ ਵ◌ੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ'ਪੁਥੁਭੂਤਾ ਪਥਵ◌ੀਤਿ ਹਿ ਮਹੀ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ, ਪੁਥੁਭੂਤਾਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਪਥਵ◌ੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਥੁਸਦ੍ਦਭੂਤਤੁੰ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਮਹੀ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਦਾਦਿਪਾਠਾ ਸਞ੍ਞਾਯੰ ਵ◌ੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੁੰ, ਪੁਥੁਭੂਤਾ ਪਤ੍ਥਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦. ਸਮਾ

ਪਰਾਧਿਕਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਵ◌ਿਧਿਨਾਵ ਸਾਮੀਪਜਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਾਧੀਪਜਵਚਨਸ੍ਸਨ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣਮਨਤ੍ਥਕੰ ਸਿਯਾਤਿ ਮਨ੍ਤਵ◌ਾਵਯਵਵਚਨੇ ਯਮਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵਸਾਨਵਤਿ+ਅਵਯਵ◌ੋਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਸਮਾਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਅਵਯਵਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਚੋਦਨਾਯ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਮੁਪਮਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਲ੍ਲਵ◌ਿਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਲ੍ਲਵ◌ਾਨਮਵਯਵਤ੍ਤੁੰ ਵ◌ਿਯ ਸਮਾਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਕਾਲੰ ਵ◌ਿਧੀਯ ਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮਾਸਾਵਯਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਵ◌ਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੪. ਅਸੰ

ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਙ੍ਗੁਲਿਯੋਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ। ਦ੍ਵ◌ੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਸਮਾਹਟਾਤਿ ਪਰਵ◌ਿਗ੍ਗਹੇਨਾਤ੍ਥਮਾਹ, ਦ੍ਵ◌ੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਪਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੇਨੇਵ◌ਂ ਸਮਾਸੋ ਤਤੋ ਮਤ੍ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤਗ੍ਘਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ''ਲੋਪੋ''ਤਿ (੪-੧੨੩) ਇਮਿਨਾ ਲੋਪੇ ਕਤੇ ਵ◌ਿਸੇਸਨਸਮਾਸਾ ਅਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਕਥ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁੰ। ਸਮਾਸਵ◌ਿਧਾਨੰ ਅਤੋਪੀਤਿ ਮਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਵ◌ਿਸੇਸਨਮੇਕਤ੍ਥੇਨੇ''ਤਿ (੩-੧੧) ਸਮਾਸਵ◌ਿਧਾਨਾ, ਅਥ ਨਾਯਮਙ੍ਗੁਲਿਸਦ੍ਦੇਨੇਵ◌ਂ ਸਮਾਸੋ, ਮਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਵਸੇਨ ਵ◌ਿਨਾਵ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਮਨ੍ਤਵ◌ਾ 'ਅਙ੍ਗੁਲਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ਾ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੁੰ ਤਤ੍ਥ ਆਸਙ੍ਕੰ ਵ◌ਿਰਚਯਤਿ 'ਅਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਮਾਣਿਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਤਾ ਸਿਯਾਤਿ 'ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਤੂ'ਤਿਵ◌ੁਤ੍ਤੁੰ। ਨਨੁ ਨਿਰਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਜਾਦਿ ਸਬ੍ਬਮਙ੍ਗੁਲਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਧੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਿਮਙ੍ਗੁਲਿ ਸਦ੍ਦਾ

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨੇਨੇਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਰਂ ਅਪਦਿਸਿਤੁਮਾਹ- ‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਦ੍ਦਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਵਿਹਿਤੇ ਨਿਰਙ੍ਗੁਲਿਚ੍ਚਾਦਿਪਿ ਸਿਯਾ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਮੇਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਦ੍ਦਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥ’ਨ੍ਤਿ।

੪੫. ਦੀਘਾ

ਦੀਘਰਤ੍ਤਨ੍ਤਜਾਦੋ ਨਾਨੁਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਥਂ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਮੇਵਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਚੋਦੇਤਿ ‘ਨਨੁਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਾਯਂਦੋਸੋਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। ‘‘ਲਿਙ੍ਗਂ ਨਾਨੁਸਾਸਨੀਯਂ ਲੋਕਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸਾ’’ਤੀਦਮਾਲਮ੍ਬ ਵਦਤਿ ‘ਲੋਕੇ’ਤਿਆਦਿ। ਅਥਵਾਤਿ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੋਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਵਿਭਜ੍ਜਾਤਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ। ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਹੋਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮਾਹਾਰੇ (ਚਤ੍ਥ) ਸਮਾਸਾ ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤਂ। ਅਤਿਰਤ੍ਤੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਪਾਦਿਸਮਾਸੋ, ਸਮੁਦਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪਜਵਯਵੇ ਵੁਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਏਕਦੇਸਵਚਨੇ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤਾਦੋ ਰਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋਚ੍ਚਾਹ-‘ਪੁਬ੍ਬਾ ਚ ਸਾ ਰਤ੍ਤਿ ਚਾ’ਤਿਆਦਿ। ਏਵਮੇਕਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ... ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਹਾਰੇਨ ਸਮਾਸਤ੍ਤਾਭਾਵਾ। ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਮ੍ਪਨ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਅਸਮਾਸਨ੍ਤਪਕ੍ਖੇਤਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਭਾਵਪਕ੍ਖੇ। ਪੁਬ੍ਬਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਰਤ੍ਤੀ(ਤਿ ਰਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ) ਨੇਕਦੇਸਵਚਨੋਤਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਾਭਾਵੋ।

੪੬. ਗੋਤ੍ਵ

ਨਨੁਚੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾਪਾਦਿਤਦੋਸਂ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋਤਿ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਸਜਾਦਿਲੋਪਸ੍ਸਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸੁਲਭਸਜਾਦਿ ਲੋਪਤੋ ਪਜਸੁਲਭਤਦ੍ਧਿਤ ਲੋਪੋਵ ਅਲੋਪੇਤੀਮਿਨਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੪੭. ਰਤ੍ਤਿ

ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਪਯੋਗੇ ਆਧੇਯ੍ਯੇ ਭੋਜਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ਰਤਜਾਦਯੋ ਆਦੇਯ੍ਯਸਾਪੇਕ੍ਖਾ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤ ਨੇਨੇਵਾਤਿਮਤਾ ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- ‘ਰਤ੍ਤਨ੍ਦਿਵ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਰਤ੍ਤਿ ਚ ਦਿਵਾਚਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਚਤ੍ਥਸਮਾਸੇ ਤੁ ਰ(ਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ) ਵਾ।

੫੦. ਦਾਰੁ

ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ (ਏਤ੍ਥ) ਦਾਰੁ, ਨਾਸ੍ਸ ਮੁਖਜਾਹਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਨਨੁ ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗੁਲੀ ਪਮਾਣਮਸ੍ਸ ਦਾਰੁਨੋਚ੍ਚਾਦਿਂ ਮੁਖਜੋ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਦ੍ਦੋਗਹਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਕਿਮੇਵਂ ਵੁਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-‘ਯਦਿਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਮਾਣਵਚਨੇਨਾਤਿ ਮਤ੍ਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਭੂਤਪਮਾਣਵਾਚਕੇਨ, ਅਙ੍ਗੁਲਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਾਰੁਨੋ ਪਮਾਣਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਦਾਰੁਨੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੀ’ਤਿ। ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸਤੋ ਪਰਂ ਤਦਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਤਸ੍ਮਿਂਪਮਾਣਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ‘‘ਮਾਨੇਮਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (੪-੪੬) ਮਤ੍ਤਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਲੋਪੇਨਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ‘‘ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਹਿ ਚਾਙ੍ਗੁਲ੍ਯਾ ਨਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖ੍ਯਤ੍ਥੇਸੁ’’ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ (੩-੪੪) ਯਦਾਖ੍ਯਾਤਂ, ਤਦਿਹਾਪਜਤਿਦਿਸਮਾਹ-‘ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯਸਿਦ੍ਧ’ਨ੍ਤਿ, ਅਨਕਾਰਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਭੂਮਿਆਦੀਨਂ, ਤਬ੍ਬਿਧਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨੇ ਪਯੋਜਨਂਸਿਸ੍ਸੋਕਾਰੋਤਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਮਿਨਾ ਕਚ੍ਚਾਯਨਾਨਂ ਪਕਰਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਅਥਚ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਸਮਾਸਨ੍ਤਗਤਾਨਮਕਾਰਨ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਕ, ੨-੭-੨੨) ਇਮਿਨਾ ਅਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਸਨ੍ਤੇ ਕਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ‘ਸਜਾਚ’ਇਤਿ (ਕ, ੨-੩-੨੯) ਸਿਸ੍ਸਾਕਾਰਾਦੇਸਾਭਾਵਾ ਨਿਚ੍ਚਮੋਕਾਰਨ੍ਤਰੂਪਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਯਤਸ੍ਸਾਯੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ‘ਅਕਾਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਯਂ-ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਿਸ੍ਸਾਕਾਰਾ ਦੇਸਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਅਕਾਰਕਰਣੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ, ਤਦਭਾਵਾ ਸਿਸ੍ਸਾਕਾਰਾਦੇਸੋ ਨ

ਨਿवਾਰੀਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-'ਨਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚਰਿਤਤ੍ਥਤਾਯ ਨਿਟ੍ਠਿਤਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾਯ, ਤੇਨੇव ਕਚ੍ਚਾਯਨवੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨੇव ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੁ ਮੁਦਾਹਟਂ ਸਕ੍ਕਤਗਨ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਅਬਜਞ੍ਜਨਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਣ੍ਣਮੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਕ੍ਕਤੇ ਬਜਞ੍ਜਨਨ੍ਤੁਤ੍ਤਮੇव ਬੋਧੇਤਿ, ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇव ਅਕਾਰਨ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ, ਆਕਾਰविਧਾਨੇਨੇवਾਤਿ (ਕ, ੨-੭-੨੫) ''ਧਨੁਮ੍ਹਾਚ'' ਇਤਜਾਕਾਰविਧਾਨੇਨੇव।

੫੧. ਚਿवੀ

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਕਿਰਿਯੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਰਿवਤ੍ਤੁਨਮਾਹ, ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਿਰਿਯ ਸਦ੍ਦਾਭਾवੇਪਿ वੀਤਿਹਰਣਸਦ੍ਦੇਨੇव ਕਿਰਿਯਾਬਜਤਿਹਾਰੇਤਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੫੨. ਲਤ੍वੀ

ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਕਮ੍ਬੁ ਆਮੁਕ੍ਕवਲਯਾ।

੫੩. वਾਞ੍ਞ

ਕਾਪੇਕ੍ਖੇਹੀਤਿ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮਪੇਕ੍ਖਿਤੇਹਿ।

੫੪. ਉਤ੍ਤੁ

ਆਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾवਸਾਨਾ ਨ ਪਰੇ [ਪਰੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਤੋ ਪਰਂ ਣਾਦਿਕਾਰਿਯविਧਾਨਾ।

੫੭. ਟਨ੍ਤੁ

ਟਾਦੇਸੇ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਹਨ੍ਤੀਤਿ विਗ੍ਗਹੇ ''ਤਰਤਮਿਸ੍ਸਿਕਿਯਿਟ੍ਠਾਤਿਸਯੇ''ਤਿ (੪-੬੪) ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਣਾਦਿवੁਤ੍ਤਿਯਂ विਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਮਹਤ੍ਤੁਰਸਦ੍ਦਾ 'ਨਦਾਦਿਤੋवੀ'' (੩-੨੭) ਮਹਤੋ ਭਾवੋਤਿ वਾਕਜੇ''ਤਸ੍ਸ ਭਾवਕਮ੍ਮੇਸੁਤ੍ਤਤਾ ਤ੍ਤਨ ਣਜ ਣੇਯਜ ਇਯ ਇਯਾ''ਤਿ (੪-੫੬) ਤ੍ਤੇ, विਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ, ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ, ਤੇਨਾਹ 'ਰਤ੍ਤੁਞ੍ਞੂਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੮. ਅ

ਨ੍ਤੋ ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੬੦. ਪਰ

ਪਰਾਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਕਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ-'ਅਧਿਕਾ'ਤਿ।

੬੩. ਕ੍ਲੁ

ਅਪवਾਦविਸਯੇਪੀਤਿ ''विਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਮਾ ਤਤ੍ਰ ਚਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੩-੬੪) ਇਮਸ੍ਸ ਅਪवਾਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ विਸਯੇਪਿ।

੬੪. विਜ੍ਜਾ

ਅਥ ਵਿਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਮਿਤਜੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਵਿਵਰਣਮਿਚ੍ਚਾਹ-'ਵਿਜ੍ਜਾਯੋਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਯੋਨਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾ ਯੋਨੀ ਤਾਸਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸੋ ਯੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਹੋਤਾਦਯੋ ਮਾਤਾਦਯੋ ਚ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨੇਹ ਵਿਜ੍ਜਾਯੋਨਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤਸਦ੍ਦੇਨਾਤਿ ਤਤ੍ਰੇਤਜਤ੍ਰ। ਤੇ ਚ ਲੁਪਿਤਾਦਯੋਤਿ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਲੁਪਿਤਾਦਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਥੇ ਕਾਰਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵਾ ਤਂਵਾਚਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਗਯ੍ਹਤਿ।

੬੫. ਪੁਤ੍ਤੇ

ਲੁਪਿਤਾਦੀ (ਤਿ ਪੁਬ੍ਬ) ਸੁਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਰੇਤਿ ਗਹਿਤਲੁਪਿਤਾਦਿ।

੬੬. ਚਿਸ੍ਮਿਂ

ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭਾਸਾਯ ਚਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੬੭. ਇਤ੍ਥਿ

ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੇਨ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਂ ਗਹਿਤਂ ਨ ਇਤ੍ਥੀ, ਤਗ੍ਗਹਣੇ ਸਤਿ 'ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਇਤ੍ਥਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਯ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਤਿ 'ਕਲਜਾਣਿਪ੍ਪਧਾਨਾ'ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਮ੍ਭਾਵੋ ਪਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ... ਪਧਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ- 'ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗੇ'ਤਿ। ਅਥ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥਂ ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ-'ਵਿਸੇਸਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਕਤ੍ਥੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮਨਤ੍ਥਂ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮਤ੍ਥਮਞ੍ਞਥਾਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਮਿਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੇਤਿ ਆਹ- 'ਵਿਸੇਸਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜਾਭਾਵਾ ਵਿਸੇਸਨਮਨਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾਤਿ ਏਕਤ੍ਥੇਇਚ੍ਚਨੇਨੇਵ ਇਤ੍ਥਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ (ਗਮ੍ਮ) ਭਾਵਤੋਤਿ ਭਾਵੋ। ਪੁਮੇ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਮਾਸਦ੍ਦੋ, ਸਕਲੋਤਿ ਪਦੇਸਸਕਲੋ ਹਿ ਗਯ੍ਹਤਿ... ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਥਭੂਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨੇਵਚਾਹ- 'ਇਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤੁ ਨ ਵਤ੍ਤਤੇ'ਤਿ।

੬੯. ਸਬ੍ਬਾ

ਵਤ੍ਤਨਂ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਤ੍ਥਿਚ੍ਚਾਦੋ ਇਤ੍ਥਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਸਤ੍ਤਮਿਯਤ੍ਥਾਦੋ, ਵਾਸਿਟ੍ਠੋਚ੍ਚਾਦੋ ਵਸਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਅਪਚ੍ਚਾਦੋ, ਪੁਤ੍ਤੀਯਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਇਚ੍ਛਾਦਜਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ-'ਏਕਤ੍ਥੀਭਾਵੋ'ਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞ ਗਹਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਸਿਣਤ੍ਥੇ ਪਵਤ੍ਤਿਮਾਹ।

੭੦. ਜਾਯਾ

ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਤਰੀਤਰਯੋਗੇ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਜਾਨਿਜਾਯਾ, ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਜਾਨਿਸਦ੍ਦੇਨ ਤਥਾਸਦ੍ਦੋਪਦਿਟ੍ਠੇਨ ਦਂ ਜਂ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ਚ, ਕੇਸਞ੍ਚਿਤਿ ਖਰੀਗਤਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ 'ਖਰੀ'ਤਿਆਦੀਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ, ਖਰੀਤਿ ਖਰਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ-ਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਯਤਵਿਸਯੋ... ਗਤਸਦ੍ਦਂ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਨਾਯਮ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਤੁਦਮ੍ਪਤਿਪ੍ਪਯੋਗਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂਵਾ ਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਆਗਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪਸਿਦ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੭੫. ਅਨ

ਨਨ੍ਤੁ ਸੁਤ੍ਤੇ'ਸਰੇ'ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ'ਸਰਾਦੋ'ਤਿ ਕਥਂ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ-'ਸਰੇ'ਤਿਆਦਿ, ਵਣ੍ਣੇ ਯਨ੍ਤੁਨ੍ਤੁਦਾਦੋਤਿ ਸਿਟ੍ਠਵਚਨਂ, ਵਣ੍ਣੇ ਪਰਭੂਤੇ ਯਂ ਕਾਰਿਯਂ ਵਿਧੀਯਤੇ ਤਂ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਦਾਦਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਦਾਦੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦੇ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਖਾਧਾਤੁਤੋ

ਕੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਹਿਤੇ ਰਸ੍ਸੇਨਾਕਾਰੇਨੇਵਾਯਮ੍ਪਯੋਗੋ, ਨ ਵਿਸੁਂ ਅਕਾਰੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਨ ਆਕ੍ਖਾਤਂ ਅਨਕ੍ਖਾਤ ''ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਾਦਿ ਸਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੬. ਨਖਾ

ਸਵ੍ਵਾਸਦ੍ਦੇਸੁਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਯਵਤ੍ਥਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਮੇਵ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਵਾਚਿਤਞ੍ਚਾਤ੍ਤਨੋ ਦੀਪੇਤਿ, ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਯਾ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਤੇਨ ਸਵ੍ਵੇਚ੍ਚਾਦੋ-ਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ 'ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ'ਤਜਾਦਿਨਾ, ਇਤ੍ਥੀ ਚ ਪੁਮਾ ਚ ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਂ, ਨ ਇਤ੍ਥਿ ਪੁਮਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੇ ਨਿਪਾਤਨੇਨਿਮਿਨਾ ਨਪੁਂਸਕਾਦੇਸੋ [ਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਨ ਇਤ੍ਥਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਖੀ-ਖਯੇ, ਖਰ-ਵਿਨਾਸੇ ਚਾਤਿ ਹਿ ਏਤੇਹਿ 'ਨ ਖੀਯਤਿ ਨ ਖਰਤੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਭਾਵਕਾਰਕੇਸ੍ਵ ਘਣ ਘਕਾ''ਤਿ (੫-੪੪) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ' ਨ ਖਯ ਨ ਖਰ'ਇਤਿ ਠਿਤੇ ਖਤ੍ਤਾਦੇਸੋਤਿ ਆਹ- ਨ ਖੀਯਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੭੭. ਨਗੋ

ਏਵਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾਕਜੇ ਕ੍ਵਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨਵ੍ਸ੍ਸ(ਟੋ) ਵਸਲੋ ਚਣ੍ਡਾਲੋ, ਸੀਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ।

੭੮. ਸਹ

ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਭੂਤੇ, ਯਸ੍ਸ ਚ ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੮੦. ਅਪ

ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞਾਣੇਨਾਨੁਪਲਬ੍ਭਨੀਯਂ ਤਮ੍ਪਨਾਤ੍ਤਤੋ-ਨੁਮੇਯਜਮੇਵ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ਯਮਾਦੇਸੋਤਿ ਕੇਨਚਿ ਲਿਙ੍ਗੇਨਾਧਿਗਤੇਨਾਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨਾਨੁਮੇਯੁਤ੍ਤਮਗਜਾਦਿਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਕਪੋਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਪੋਤਾਦਿਭਾਵੇਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਘਰਾਦੋ ਕਪੋਤਵਾਤਮਣ੍ਡਲਿਕਾਦੀਨਂ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਸਤਿ। ਅਗਜਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਅਗ੍ਗਿਪਿਸਾਚਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ਘਰਾਦਿਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ, ਕਪੋਤਵਾਤਮਣ੍ਡਲਿਕਾਦਿਨੋ ਲਿਙ੍ਗਸ੍ਸ, ਅਗਜਾਦਿਯੋਗਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਆਦੀਹਿ ਅਨੁਮੇਯਜੇਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ। ਮਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਯੋਗੋਤਿ ਸਾਗ੍ਗਿਸਪਿਸਾਚਾਤਿ ਪਯੋਗੋ।

੮੧. ਅਕਾ

ਸਕਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਸਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਤਪ੍ਪਧਾਨੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ- 'ਸਕਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸ ਸਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਿ ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯੁਗਪਦਿ ਧੁਰਾ ਸਧੁਰਂ। ਅਪਰਣ੍ਣੇਨ ਸਹਿਤਂ ਸਹਾ ਪਰਣ੍ਣਂ।

੮੨. ਗਨ੍ਥ

''ਅਟ੍ਠਾਦਸ ਨਿਮੇਸਾ ਤੁ, ਕਟ੍ਠਾ ਤਿਂਸਨ੍ਤੁ ਤਾਕਲਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਆਹ- 'ਕਲਾ ਕਾਲਵਿਸੇਸੋ'ਤਿ। ਕਲਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਗਨ੍ਥਸ੍ਸਾਨ੍ਤੇ ਸਹਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿਸਮਾਸਵਾਕਜਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ 'ਕਲਨ੍ਤੋ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਗਨ੍ਥਨ੍ਤੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਆਸਙ੍ਕਤੋਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਕਾਲਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਗਨ੍ਥਨ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਕਾਲਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਗਨ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਪਿ ਕਲਾਦਿ ਕਾਲਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ- 'ਗਨ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਧਿਕੋ ਮਾਸਕੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਸਕੋ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਸਿਦ੍ਧੇਤਿ ''ਸਹਸ੍ਸ ਸੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੩-੭੮)।

੮੩. ਸਮਾ

ਸਮਾਨੋ ਪਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਪਤ੍ਤਿਨੀ ਸਪਤ੍ਤੀ ਇਤਿ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਮੇਕਦੇਸੋ 'ਪਤ੍ਤਿਨੀ ਪਤ੍ਤੀ'ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵੁੱਤਮਾਹ- 'ਯਕ੍ਖਾਦਿ ਤ੍ਵੇਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ''ਸਰਵਯਾਯਵਾਸਚੇਤਾ ਜਲਾਸਯਾਕ੍ਖਯਲੋਹਪਟਮਨੇਸੂ''ਤਿ ਗਣਪਾਠਤੋ ਅਕ੍ਖਯੇ ਵੁੱਤਮਾਨਸ੍ਸੋ ਮਨਾਦਿਤ੍ਤਾ ਓਕਾਰਨ੍ਤੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਵਯੋ'ਤਿਆਦਿ। ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਾਤਨੇਨ ਤਕਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋ।

੮੪. ਉਦ

''ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ (੪-੧੨੧) ਇਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਯਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ।

੮੮. ਤੁਮ੍ਹਾ

ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਦੀ ਅਮ੍ਹਾਦੀਚ੍ਚਾਦਿਂ ''ਸਬ੍ਬਾਦੀਨਮਾ''ਤਿ (੩-੮੬) ਆ।

੯੦. ਵਿਧਾ

ਗਬ੍ਭੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇਨ ਗਬ੍ਭੇਨ ਸਹ ਦ੍ਵਿਹਦਯਤ੍ਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਤਿ ਦੁਸਦ੍ਦੇ।

੯੨. ਦਿਗੁ

ਗੁਣਾ ਪਟਲਾ [ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਅਸ੍ਸ ਇਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ] ਦ੍ਵੇ ਪਾਦਾ ਏਸਂ ਦ੍ਵੇ ਸਤਾਨਿ ਅਸ੍ਸ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸ੍ਸ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਸਮਾਹਾਰੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੯੩. ਤੀਸ੍ਵ

ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਾਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਾ'ਪੂਰ-ਪੂਰਣੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ''ਭਾਵ ਕਾਰਕੇਸ੍ਵ ਘਣ ਘਕਾ''ਤਿ (੫-੪੪) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਜਾਦਿਸਮਾਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁ ਮਾਹ- 'ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੯੪. ਆਸਂ

ਦ੍ਵੇ ਚ ਤਿਂਸਾ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਤਿਂਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੯੬. ਚਤ੍ਤਾ

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਭਾਸਾਯਨ੍ਤਿ ਅਯਂਯੋਗੋ (ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਭਾਸਾਤਿ) ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਭਾਸਾ ਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਚ, ਤੀਹਿ ਵਾ ਅਧਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾ ਅਸ੍ਸ ਤਿਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ ਗਣੋ।

੯੭. ਦ੍ਵਿਸ੍ਸਾ

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾਤਿ ''ਆਸਙ੍ਖਜਾਯੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੩-੯੪) ਆਕਾਰੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਵਿਭਾਸਤ੍ਤਾ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਤਤਿਯਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਕਣ੍ਡ

੧. ਣੋ ਵ◌ਾਪਚ੍ਚੇ

ਨਨੁ ਚ ‘ਣੋ ਵ◌ਾਪਚ੍ਚੇ’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਥਂ ਪਕਤਿਵ◌ਿਸਯਾਵਗਮੋ ਸਿਯਾ। ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਪਕਤਿਵ◌ਿਸਯਾਵਗਮੇਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਤੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਨਾਪਚ੍ਚਨ੍ਤੁਜਾਦੋ ਯਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋਪਿ ਸਿਯਾ ਣਾ ਦਿਪਚ੍ਚਯੋਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ ‘ਅਪਚ੍ਚਵਤਾ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪਚ੍ਚਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਅਪਚ੍ਚਵਤਾਤਿ ‘‘ਣੋ ਵ◌ਾਪਚ੍ਚੇ’’ਤਿ ਵਸਿਟ੍ਠਾਦਜਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਤੋ ਯੋ ਅਪਚ੍ਚਵ◌ਾ ਤਤੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਸਮ੍ਭਵ◌ਾ ਦਬ੍ਬਾਚਕਸਦ੍ਦਾਵ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾ ਜਾਯਤੇਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਮਾਪਚ੍ਚਂਤਜਾਦੀਸੁ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ (ਨ ਜਾਯਤੇ) ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ। ਧਮ੍ਮਾਯਾਤਿ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਮਾਤਿ ਧਮ੍ਮਹੇਤੁਨਾ, ਤਤੋ ਅਸਮ੍ਭਵ◌ੇ ਕਾਰਣਮਾਹ ‘ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ’ਤਿ। ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ ‘ਅਪਚ੍ਚਵ◌ਾਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਧਮ੍ਮੇਨਾਪਚ੍ਚਂ ਕਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵ◌ਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਯਮਾਨਂ ਵਦਤਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਚ੍ਚਵ◌ਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿ ਅਪੇਕ੍ਖੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਹਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਣਾਦਿਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ [ਨਹੇਤਕਾਮਨੁਤ੍ਥ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਬਲੋ ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਵਸਿਟ੍ਠੋ-ਪਚ੍ਚਵ◌ਾਤਿ ਤਤੋ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- ‘ਨ ਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਕਾਰਣਮਾਹ- ‘ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ’ਤਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਮ੍ਬਲਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਅਪਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾਤ੍ਥਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵ◌ਾਯੇਵ ਵਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਣਾਦਿਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵ◌ੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਵਸਿਟ੍ਠਂ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾਦਿ ਸਮਾਸਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਮੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਮਿਵ ਵ◌ਾਸਿਟ੍ਠਾਦਿਣਾਦਿਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਮੁਪਜਨਯਤਿ, ਨਾਸਮਤ੍ਥਂ, ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮੇਵ◌ੇਤਮ੍ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ- ‘ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ’ਤਿ।

ਯਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਤਦਾ ਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਯਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਤਤੋਵ ਜਨਕਤੋ ਸੋ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਯਜ੍ਜੇਵ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯੋ ਜਨਕੋਤਿ ਯੋਯੋ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਨਕੋ। ਤਤੋਯੇਵ◌ਾਤਿ ਤਸ੍ਮਾਤਸ੍ਮਾ ਜਨਕਤੋਯੇਵ। ਸਿਯਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੇ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮਾਹ- ‘ਤਸ੍ਸੇਵ◌ਾਪਚ੍ਚੇਨ ਯੋਗਾ’ਤਿ। ਯੋਗਾਤਿ ਅਪਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ, ਨ ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਤੋਤਿ ਪਰਮਪ੍ਪਕਤਿਤੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਹੇਤੁਮਾਹ- ‘ਅਯੋਗਾ,ਤਿ, ਵਚਨਾਭਾਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਚੇ’ਤਜਾਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵ◌ਾ (ਤਾਦਿਸਵਚਨਾਭਾਵ◌ਾ) ਚ ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਤੋ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਤੋਵ◌ਾਸ੍ਸਾਭਿਮਤਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਕਥਮ੍ਪਨਿਦਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਜਨਕਸ੍ਸੇਵ◌ਾਬਜਾਹਿਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚੇਨ ਮੁਖਜ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮਾਨੀਯ ਇਦਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤੁਜਾਦਿਨਾ ਬਜਵਹਿਤਜਨਿਤਸ੍ਸਾਪਜਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਪਰਮਪ੍ਪਕਤਿਯਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸਬ੍ਭਾਵ◌ਂ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਂ ਸਾਧਯਿਤੁਮਾਰਭਤੇ ‘ਕਥ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਏਵ◌ਂ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿ ਕਥਂਪਨਿਦਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥ ਨਵ◌ਾਕਜਂ, ਹਿਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਵ◌ਾਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾਰਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਨਾਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਤਾਮਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾਯੇਵ◌ਾਪਚ੍ਚੇਨ ਸਮ੍ਬਜਜ੍ਝਤਿ ਨ ਪਿਤਾਮਹੋਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਦਂ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤੁਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ, ਤੇਨ ਅਪਚ੍ਚੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਯੇਵ ਜਨਕਸ੍ਸੇਵ ਯੋਗੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਨ੍ਤਿ [ਤਤ੍ਥ-ਇਤਿ (ਪਵ੍ਵਿਕਾਯਂ)] ਪੁਚ੍ਛਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਤੇਨਾਤਿ ਅਪਚ੍ਚੇਨ। ਅਪਤਨਨ੍ਤਿ ਨਰਕੇ ਅਪਤਨਂ ਭ੧ਤਿ, ਸੋਤਿ ਯੋਸੋ ਯਸ੍ਸਾਤਜਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਸੋ ਞਾਤੁੰ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ- ‘‘ਨਪਤਤਜਨੇਨ ਨਰਕੇਤਜਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ੧ੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪਚ੍ਚੇਨਾਨੇਨ ਯਸ੍ਸਕਸ੍ਸਚਿ ਅ੧ਿਸੇਸੇਨਾਪਤਨਮ੍ਭ੧ਤਿ ਨਰਕੇ ਸੋਸੋ ਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਞਾਤੁੰ ਨ ਇਚ੍ਛਿਤੋ’’ਤਿ। ਸੋ ੧ਾਤਿ ਕਸ੍ਸਾਯਂ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯਾਨੁਰੋਧਨੇ ਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾਯੇ੧ ਞਾਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੁਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥਾਪਚ੍ਚੇਨ ਨਰਕਾਪਾਤਸਬ੍ਬ ਜਨਜਾਨਨਿਚ੍ਛਾ੧ਿਸੇਸਜੋਤਕੋ, ਯਦਿ ਸਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇਯਜ ਨ ਕੇ੧ਲਮੁਪ੍ਪਾਦੇਤਾਰਂ, ਅਤ੍ਥਿਚ੍ਚਾਦਿ ਪਿਤਾਮਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਕਾਰਣ੧ਚਨਂ, ਤਂ ਅਪਚ੍ਚਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਾਰਣਂ, ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਾ [ਕਤ੍੧ਾ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਏ੧ੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯਥਾ੧ੁਤ੍ਤੰ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ।

ਬਜ੧ਹਿਤਜਨਿਤੇਨਾਪੀਤਿ ਬਜ੧ਹਿਤੇਨ ਕਤ੍ਤੁਨਾ ਜਨਿਤੇਨਾਪਿ, ਕਰਣੇ ਚਾਯਂ ਤਤਿਯਾ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ੧ਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਏ੧ੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕੋਤਿ ਆਹ ‘ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹਿਸਦ੍ਦੋ ਯਸ੍ਮਾਦਤ੍ਥੇ। ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਜਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਅਪਚ੍ਚੇਨ ਅਪਤਨਂ ਤਦਪਤਨਂ ਤਤੋ, ਇਦਂ ੧ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ‘‘ਤੇਨ ਬਜ੧ਹਿਤਜਨਿਤੇਨਾਪਿ ਪੁਮੁਨਾ ਪੁਬ੍ਬਜੋਪਿ ਨਰਕਂ ਨ ਪਤਤਿ ਸੋ ਪੁਬ੍ਬਜਸ੍ਸਾਪਜ ਪਚ੍ਚਂ ਭ੧ਤਿ ਯਥਾ੧ੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਚਨੇਨਾ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ੧ੁਤ੍ਤੁਯਸ੍ਮਾਤਜਨੇਨਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ੧ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।
ਉਪਪਤਜਨੁਰਮਾਹ-‘ਉਪਚਾਰਤੋ੧ੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਬ੍ਬ ਪੁਬ੍ਬਭਾ੧ੇ ਸਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ੧ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿ। ਬਜ੧ਹਿਤੇਨ ਜਨਿਤੇ ਅਪਚ੍ਚੇਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਾਯਾਪਤਕਾਰਣਭਾ੧ੋ ਅਤ੍ਥਿਯੇ ੧ਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ-‘ਪੁਬ੍ਬੇਸਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਜਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕੇ ਨਾਤਿ ਆਹ- ‘ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੇਨਾ’ਤਿ। ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਭਾ੧ੇ ਸਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ੧ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਜਨਕਸ੍ਸ ੧ਿਯ ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯੇਨਪੁਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ੧ਤੋ ਜਨਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਜਨਕਾ੧ ਨਾਮ ਤੇ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਏ੧ਮਭੇਦੇਨ ਉਪਚਰਣਤੋ ਚਿਨ੍ਤਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਭਯਥਾਤਿ ਞਾਯੇਨ ਉਪਚਾਰੇਨਚਾਤਿ ਉਭਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ, ਏ੧ਮੁਭਯਥਾਪਿ ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੇਨਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਕਥਮਨਨ੍ਤਰ [ਮਨਨ੍ਤਰਾਦਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ) (ਤਤ੍ਥ) ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਜਨਿਤੇਨਾਪਚ੍ਚੇਨਾਦਿਪੁਰਿਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਯੇਨ ਤਤੋ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾਤਿ ਨਾਸਙ੍ਕਨੀਯਂ।

ਤਤੋ ਚਾਤਿ ਮੂਲਪ੍ਪਕਤਿਤੋ ਚ, ਅਪਚ੍ਚਸਾਮਞ੍ਞ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿ ਪੁਨ੍ਨਪੁਂਸਕਤ੍ਤ੧ਿਸੇਸੋਪਗ੍ਗਾਹਿ ਅਪਚ੍ਚਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ।

ਏ੧ਮ੍ਮੂਲਕਤਿਤੋ- ਪਚ੍ਚਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ੧੧ਤ੍ਥਪੇਤ੍੧ਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਚ੍ਚਾਦਿਤੋਪਿ ਹੋਤੇ੧ ਣਾਦਿ ਸਾਮਞ੍ਞ੧ਿਧਾਨਾ। ਸੋ ਚ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋ ਗੁਰੁਜਨਾਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਨ੍ਨਿਯੋਗਾਚਰਣੇਨ ਪਸਤ੍ਥੇ ਯੇ੧ਾਪਚ੍ਚੇ ਬਜ੧ਹਿਤਜਨਿਤੇਪਿ ਇਤ੍ਥਿ੧ਜ੍ਜਿਤੇ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ ‘ਨਤ੍ਤਾਦੀਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਤਿਯੇ੧ ਗੁਰੁਜਨੇ ਸਪ੍ਪਧਾਨਭਾ੧ੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਤੇ-ਪਚ੍ਚੇਤੁ ਨਤ੍ਤਾਦੀ੧ੁਤ੍ਤੀਹਿ ੧ਸਿਟ੍ਠਾਦੀਹਿ ਣਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ੧ਾਸਿਟ੍ਠੋਤਿਆਦਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤਿ ੧ਾਸਿਟ੍ਠੀਤਿਆਦਿ।

ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ। ਅਪਚ੍ਚੇ ੧ਿਧੀਯਮਾਨੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਪਚ੍ਚ੧ਤਾ ਜਾਯਮਾਨੇ ਤਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਜਾਯਤਿ। ਸੋਚਾਯ ਮਤ੍ਥ੧ਿਸੇਸੋ ਛ(ਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੁ) ਤਾਭਾ੧ੇ ਕਥਂ ਸਿਯਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ। ਅਨਨ੍ਤਰੇ ੧ਾਪਚ੍ਚੇ ਪੁਤ੍ਤੇ-ਭਿਧੇਯਜ ਨਤ੍ਤਾਦੋ ੧ਾਪਚ੍ਚੇ-ਭਿਧੇਯਜਾਤਿ ਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੁਤੋਚਿ ਅਪਚ੍ਚ੧ਤਾ ਨਤ੍ਤਾਦੋ ਏ੧। ਇਦਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਮ੍ਬਹੁਲ੧ਚਨੇ੧ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ- ‘ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ’ਤਿ। ਅਪਚ੍ਚੇਤਿ ਏਕ੧ਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪੁਮੁਨਾ ਨਪੁਂਸਕੇਨ ਕਰਿਯਤਿ, ਤੇਨੇ ਕਸ੍ਮਿਂ ਯੇ੧ਾਪਚ੍ਚੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਬਹੂਸੁ ੧ਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਾਨਿ ੧ਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਨ ਚਿਤ੍ਥਿ ੧ਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਨ ਚਿਤ੍ਥਿਯਂ ੧ਾਸਿਟ੍ਠੀਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-‘ਇਦਞ੍ਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਅਪਚ੍ਚ੧ਚਨਞ੍ਚ। ਇਮਿਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਤਥਾ ਨਿਸ੍ਸਯਕਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾਭਾ੧ਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਿਙ੍ਗ੧ਚਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤੇ ੧ਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਾਯਾਭਾ੧ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਲਿਙ੍ਗ੧ਚਨਾ੧ਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਤਸ੍ਸਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਯੇਨਕੇਨਚਿ ਲਿਙ੍ਗਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ-੧ਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਕਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸੇਹੋਪਾਦਾਨਂ, ਯਥਾਧਞ੍ਞਤ੍ਥਿਨੋਪਲਾਲਾਦਿਨੋਪਜਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸੋਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਤੋਯੇ੧ਾਹ-‘ਉਪਲਕ੍ਖੀਯਸ੍ਸੇਤ੍ਥ

ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤ੍ਥਿਪੁਮਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਜਵ੍ਵਵਿਸੇਸੋ ਉਪਲਕ੍ਖੀਯੋ, ਅਪਚ੍ਚੇਤੀਦਮੁਪਲਕ੍ਖਣਂ, ਸਯਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੁਪਲਕ੍ਖਣਂ ਸਯਂ। ਕਾਰਿਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਪੁਮੇ ਨਪੁਂਸਕੇਪਚ੍ਚੇ-ਭਿਧੇਯਜੇ ਵਿਧਿ ਹੋਤਿਚ੍ਚੇਵਂ ਕਾਰਿਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਇਟ੍ਠਂ।

ਵਚਨਨ੍ਤਰੇਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ। ਆਣੀਤਿ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। ਅਗੋਤ੍ਤਾਦਿਤੋਤਿ ਯੋਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦਿਭੂਤੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ, ਤੇਨੇਵ ‘‘ਆਣੀ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ (੪-੫) ਵਕ੍ਖਤਿ-‘ਅਕਾਰਨ੍ਤਮਤ੍ਤਤੋਵਾਯਂਇਨ ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਭੂਤਤੋ’ਤਿ। ਵਾਕ੍ਯਸਮਾਸਾਪੀਤਿ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੇਨਾਹ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੋਪਦਸ੍ਸਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ, ਤਨ੍ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਂ। ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਤਿਪਨਾਤਿ ਵਾਕਾਰੇ ਸਤਿ ਤੁ ਅਨਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ। ਸੋਪੀਤਿ ਸਮਾਸੋਪਿ, ਸਮਾਸੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਮਾਹ। ਤੇਨ ਵਾਕ੍ਯਸਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਪਕ੍ਖੇ ਵਾਕ੍ਯਸਮਾਸਾਪਿ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਸਮਾਸਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਬਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ ਣਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿ ਨ ਬਾਧੀਯਤੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯਵੁਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨. ਵਚ੍ਛਾ

ਵਚ੍ਛਕਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਕਚ੍ਚਾਦਿਗਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗੇਨ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘ਵਚ੍ਛਾਦੀਹੀ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ‘‘ਕਣ੍ਹੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ’’ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਣ੍ਹਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਣਾਨਣਾਯ ਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪ੍ਪਾਦਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮਾਦੀਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਆਕਤਿਗਣਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ‘‘ਕਤਾਣਿਯੋਵੇ’’ਤਿ ਗਣਸੁਤ੍ਤਂ, ਦਿਚ੍ਚਾਦੀਸੂਤਿ ਯਤੋਣ੍ਯੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਣ੍ਯ ਦਿਚ੍ਚਾਦੀਹੀ’’ਤਿ (੪-੪), ਤੇ ਦਿਚ੍ਚਾਦਯੋ, ਤੇਸੁ ਪਾਠਾਤਿ ਤਂਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੇ ‘‘ਕਤਾ ਇਯੋਵੇ’’ਤਿ ਪਾਠਾਭਾਵੇਪਿ ਦਿਚ੍ਚਾ ਦੀਨਮਾਕਤਿਗਣਤ੍ਤਾ ਪਠਿਤਮੇਵ ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਣ੍ਯੇਤਿ ਣ੍ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤੇ। ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਸਦ੍ਦਾਤਿ ਗੋਤ੍ਤੇ ਵਂਸੇ ਆਦਿਭੂਤਾ ਸਦ੍ਦਾ। ਵਂਸੋਤਿ ਅਨ੍ਵਯੋ। ਸੋਯੇਵ ਗਾਵਂ ਸਜਾਤਿ ਸਾਧਾਰਣਂ ਵਿਜਾਤਿਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਸਕਟਾਦਿਵਚਨਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ-‘ਗੋਤ੍ਤਂ ਵਂਸੋ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸਾਦਯੋ ਗੋਤ੍ਤਾਦਯੋਤਿ ਸੇਸੋ। ਕੇਤੇ ਗੋਤ੍ਤਾਦਯੋਚ੍ਚਾਹ- ‘ਸਞ੍ਞਾਕਾਰਿਨੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਚ੍ਛਾਦਯੋ ਨਤ੍ਤਾਦਿਨੋ ਅਪਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਪਚ੍ਚਂ ਤਦਪਚ੍ਚਾਦਿ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਨਤ੍ਤਾਦਿਨੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੩. ਕਤ੍ਤਿ

ਘਪਸਞ੍ਞਨ੍ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਭੀਯਜੋ ਕਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋਤਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹਿਆਦਯੋ ਕੇਚਿਯੇਵ ਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- ‘ਏਤ੍ਥਾ’ਤਿਆਦਿ। ਵਿਨਤਾ ਸੁਪਣ੍ਣਮਾਤਾ, ਤੇਹੀਤਿ ਵਿਧਵਾਦੀਹਿ। ਵਿਧਵਾਦਿਗਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਬਨ੍ਧਕ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਗਤੋ ਧਵੋ ਪਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਧਵਾ, ਬਨ੍ਧਕੀ ਅਭਿਸਾਰਿਣੀ।

੪. ਣ੍ਯਾਦਿ

ਯਸ੍ਸ ਚ ਚਵਗ੍ਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕੇਵਲਂ ਗਗ੍ਗਯੋਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਸਤ੍ਥਾਗਤਗਗ੍ਗਾਦਿਗਣੇਕਦੇਸਭੂਤਕੁਣ੍ਡਨੀਸਦ੍ਦਤੋਪਿ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਤਿ ਮੁਦਾਹਰਨ੍ਤੋ ਸੋ ਗਗ੍ਗਾਦਿਗਣੋਪਜਤ੍ਰਾਭਜੁਪਗਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਗ੍ਗਾਦਿਕੇਪਿ ਪਰਸਤ੍ਥਪਠਿਤੇ ਯੋਯੋ ਪਯੋਗੋ ਆਗਮੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਵਚ੍ਛੋ ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸੋਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋਪੀਹ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ-‘ਗਗ੍ਗਾਦਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਗਗ੍ਗਾਦੀਤਿ ਗਗ੍ਗਾਦਿ ਅਯਂ। ਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਗ੍ਗਵਂਸਸ੍ਸ ਆਦਿਭੂਤੇਨ ਗਗ੍ਗੇਨ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤੋ ਗਣੋ ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਗਣੋ, ਤੇਨ ਗਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਵਪਚ੍ਚਂ ਗਗ੍ਗੀਤਿ ਭਵਤਿ। ਪਪੁਤ੍ਤਾਦੋਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਗਗ੍ਗਸ੍ਸਾਪਚ੍ਚਂ ਗਗ੍ਗਿਚ੍ਚੇਵ ਯਥਾਸਿਯਾਤਿ।

੫. ਆਣਿ

ਪਕਤਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਮਾਗਧਂ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਨਾਮਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਾ ਪਕਤਸ੍ਸ। ਆਤਿ ਨਾਮਵਿਸੇਸਨੇਸਤਿ ‘‘ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਤਦਨ੍ਤ ਵਿਧਿਨਾ ਅਕਾਰਨ੍ਤੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਆਹ-‘ਵਿਸੇਸਨੇਨ ਚਾ’ਤਿਆਦਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਮਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੬. ਰਾਜ

ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਰਾਜਞ੍ਞੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੇਨ। ਰਾਜਞ੍ਞੋਤੀਮਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਖਤ੍ਤਿਯਜਾਤੀਤਿ, ਰਾਜਞ੍ਞਜਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਞ੍ਞੋ ਅਪਚ੍ਚਂ ਰਾਜਾਪਚ੍ਚਂ।

੮. ਮਨੁ

ਸਮੁਦਾਯੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸਮੁਦਾਯੇਨ, ਜਾਤਿਯਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਯਂ। ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਾਏਤੇਤਿ ਇਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਮਾਨੁਸੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਾਭਾਵੇ ਹੇਤੁਵਚਨਂ। ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥੋ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਚ ਇਦਂ ਵਿਸੁਂ ਮਨੁਸ੍ਸਮਾਨੁਸ ਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਣੋਵਾਤਿ ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ‘‘ਣੋ ਵਾਪਚ੍ਚੇ’’ਤਿ (੪-੧) ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਵ। ਨ ਜਾਤੀਤਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮਾਹ।

੯. ਜਨ

ਰਾਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਤਿ ਰਞ੍ਞੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਰਾਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ। ਪਞ੍ਚਾਲਾਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਅਪਚ੍ਚਂ, ਪਞ੍ਚਾਲਾਨਂ ਜਨਪਦਾਨਂ ਰਾਜਾਤਿ ਵਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਿ(ਭਾਗੋ) ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਓਕ੍ਕਾਕਾਨਂ ਅਪਚ੍ਚਂ ਰਾਜਾ ਵਾ ਓਕ੍ਕਾਕੋ।

੧੧. ਣਰਾ

ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਰਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤ੍ਥਮਾਹ- ‘ਕੁਙ੍ਕੁਮਾਦਿਨਾ’ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ‘ਰਾਗੋ ਕੁਸੁਮ੍ਭਾਦੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕੁਸੁਮ੍ਭਾਦਿਨਾਤਿ (ਵੁਤ੍ਤਂ) ਸਿਯਾ, ਰਞ੍ਜਿ ਅਯ ਮਤ੍ਥਿ ਅਭਿਸਙ੍ਗੇ‘ਭੋਜਨੇ ਰਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਵਣ੍ਣਵਿਸੇਸੇ ‘ਰਤ੍ਤੋਗੋ’ਤਿ, ਲੋਹਿਤੋਤਜਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕ੍ਕਸਜ ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਰਾਪਾਦਨੇ‘ਰਤ੍ਤੋ ਪਟੋ’ਤਿ। ਇਹ ਤੁ ਤਤਿਯੇ-ਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਰਮਾਪਾਦਿਤ’ਨ੍ਤਿ। ਰਾਗਾਤਿ।

ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਚਾਚਰਿਯਾਨ ਮੁਪਦੇਸਤੋ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ (ਚਰਿਯ) ਪਾਰਮ੍ਪਰਿਯਾਵਗਮਜਤੇ, ਰਾਗਾਤਿ ਕਸਾਵ ਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਤਿ ਪਟਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਭਾਵੇ ਰਾਗਸ੍ਸ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਯਂ ਕਸਾ ਵਤ੍ਥਤੋ ਭਵਤਜਸਮ੍ਭਵਾ, ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਰਾਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਤਬ੍ਬਾਚਕਾ ਕਸਾਵਸਦ੍ਦਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਰਾਗਾਤਿ ਪਨ ਤੇਨਾਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇਪਿ ਤਬ੍ਭਾਵੇਨਾ [ਤਬ੍ਬਾਵਕਭਾਵੇਨਾ-ਤਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ] ਤ੍ਥੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਬ੍ਬਾਚਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੋ‘ਤੇਨ ਰਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਹੋਤੀਤਿ ਕਸਾਵੇਨ ਰਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਰਾਗਵਾਚਿਨੋ ਤਤਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਨ ‘ਣ ਰਾਗਾ ਤੇਨ ਰਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਰਾਗਵਾਚਿਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਨ੍ਤੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਰਾਗਾ ਰਾਗਵਾਚੀਸਦ੍ਦਾ ਤਤਿਯਨ੍ਤਾ ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਧਾਨਤੋਤਿ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਕਥਨਤੋ। ਵਿਨਾਪਿ ਤੇਨਾਤਿ ਤਂਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਨਾਪਿ।

੧੨. ਨਕ੍ਖ

ਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਵਿਜ੍ਝਤ੍ਥਂ ਤੇਨਾਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ‘‘ਇਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਚੇ ਕਾਲੋ, ਤਦਾ ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੇ ਕਾਲੇਤਜਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਣੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਵਿਵਰਣੇ ਤੁ ਤਞ੍ਞੇਤਜਾਦਿਕਮਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਤਜਨੁਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤਿਯਨ੍ਤਤੋਤਿ ਲਬ੍ਭਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾਤਿ, ਕਾਲੇਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਧੇਯਜਸ੍ਸ ਕਾਲੋ

ਆਧਾਰੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ‘ਲਕ੍ਖਿਤੇ ਕਾਲੇ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਸੇਸ੍ਸਗਤਵਿਭਤ੍ତਿਯਾ ਵਿਚਾਰਿਤਾਯ ਵਿਸੇਸਨ ਗਤਾ ਚ (ਵਿਚਾਰਿਤਾ) ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ- ‘ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨੇ’ਤਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਹ ਕੇਚਿ ਖਣ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਿਰਿਯਾਸਭਾਵਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਅਪਰੇ ਤੁ ਦਬ੍ਬਸਭਾਵੰ ਨਿਚ੍ਚੰ। ਤਸ੍ਸੋ ਭਯਸ੍ਸਪਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤੇਨ ਫੁਸ੍ਸਾਦਿਨਾ ਲਕ੍ਖਿਯਭਾਵਾ ਲਕ੍ਖਣੇ ਤਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- ‘ਕਿਰਿਯਾ ਰੂਪੋ ਕਾਲੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵਿਸੇਸਾਵਸਾਯੋਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ‘ਫੁਸ੍ਸੀ ਰਤ੍ਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਕੇ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ। ਗੁਰੁਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗੁਰੁ ਜੀਵੋ, ਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ, ਚਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ... ਚਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤੇਨ ਗੁਰੁਨਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਨ੍ਦੰ ਵਿਨਾ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਤੁ ਕੇਵਲਾਯ ਮੁਹੁਤ੍ਤੋ ਕਾਲੋ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ‘ਕਤ੍ਤਿਕਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਫੁਸ੍ਸੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫੁਸ੍ਸੇਨਿਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਲਕ੍ਖਿਤਾ ਨ ਕਾਲੋ ਫੁਸ੍ਸੋਤਿ। ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸੇਸਾਪਰਾਮਾਸੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਾਚਿਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਲੋਪੰ ਵਿਧਾਯ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦੇਸਵਿਧਾਨੇਨ ਸਕਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਯਾਯੁਤ੍ਤੇਹਿ-ਟ੍ਠਮਭਿਧਾਨੰ ਪਰੇਹਿ, ਤਦਾਹ- ‘ਅਹੋ ਰਤ੍ਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਰਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸੇਸਾਪਰਾਮਾਸੇਨਾਤਿ ਫੁਸ੍ਸੀ ਰਤ੍ਤਿ ਫੁਸ੍ਸੋ ਅਹੋਤਿ ਏਵੰ ਰਤ੍ਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਪਰਾਮਾਸੇਨ ਅਸਮ੍ਮਸ੍ਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਸਕਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਯਾਯੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਫੁਸ੍ਸਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨੰ ਯੰਯੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਯਾਯਾ ਸਙ੍ਖਯਾ, ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਹਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਲਿਙ੍ਗੇਹਿ ਤਾਹਿਤਾਹਿ ਚ ਸਙ੍ਖਯਾਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ। ਨ ਤਦੁਪਲਕ੍ਖਿਤੋ ਕਾਲੋਤਿ ਕਤ੍ਤਿਕਾ ਸਦ੍ਦੋਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਤਾਰਕਤ੍ਤਾ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ, ਤਾਯਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਲਕ੍ਖਿਤੋਕਾਲੋਪਰੇਹਿਵਿਯ ਨ ਕਥੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਤਦੁਪਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸਕਾਲਸ੍ਸੇਵਕਤ੍ਤਿਕਾਸਦ੍ਦੇਨਾਭਿਧਾਨੇ ਕੋ ਦੋਸੋ ਯੇ ਨੇਵਮੁਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਹ- ‘ਅਜ੍ਜੇਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਪਰਮਤੇ ਦੋਸੋ ਉਬ੍ਭਾਵਿਤੋ, ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤੇ ਸਤੀਤਿ ਤਦੁਪਲਕ੍ਖਿਤਕਾਲਤ੍ਥਤ੍ਤੇ ਸਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮੀ ਸਿਯਾਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾ ਤਦ੍ਧਿਤਲੋਪਨ੍ਤਾ ਫੁਸ੍ਸੇਨ ਪਾਯਸੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਫੁਸ੍ਸੇ ਪਾਯਸੰ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’ਤ੍ਯਾਦੋ ਆਧੇਯ੍ਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾ ਸਿਯਾ ਸਤ੍ਤਮੀ, ਯਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਵਿਧੀਯਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯੇਹਿ, ਤਤੋ ‘ਅਜ੍ਜਕਤ੍ਤਿਕਾ’ਤੇਤ੍ਥਾਪ੍ਯਾਧੇਯ੍ਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾ ਸਤ੍ਤਮੀ ਸਿਯਾ ਲੋਪਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘ਅਜ੍ਜਕਤ੍ਤਿਕਾਸੂ’ਤਿ, ਨ ਪਠਮਾ। ਪਠਮਾਯੇਵ ਪਨਾਯੰ ਪਯੋਗੋ ‘ਅਜ੍ਜਕਤ੍ਤਿਕਾ,ਤਿ। ਅਜ੍ਜੇਤ੍ਯਧਿਕਰਣਪ੍ਪਧਾਨੋ ਅਹੋਰਤ੍ਤਕਾਲਵਾਚੀ ਸਦ੍ਦੋ, ਕਤ੍ਤਿਕਾਸਦ੍ਦੋਪਿ ਤਦ੍ਧਿਤਲੋਪੇਨ ਤਕ੍ਕਾਲਾਭਿਧਾਯਕੋ, ਤਤੋ ਯੇਵਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਣ੍ਯਾ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯੋਪ੍ਯਧਿਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ, ਤਞ੍ਚ ਨ ਵਿਨਾਧੇਯ੍ਯੇਨ ਹੋਤੀਤ੍ਯਾਧੇਯ੍ਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾਯੰ ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀਯੇਵ ਸਿਯਾ, ਨ ਪਠਮਾ (ਉਪ) ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤ੍ਯਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਤ੍ਤਨੋਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗੰ ਪਠਮਾਯੇਵੋਪਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਚਨ੍ਦੇ ਪਨੂਪਚਾਰੇਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਾਧੇਯ੍ਯਨ੍ਤਰਾਪੇਕ੍ਖਾਚ੍ਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਮਿਯਾ ਅਪ੍ਪਸਙ੍ਗਮਾਹ। ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ਵਚਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰੇਸੰ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਧਾਯਕੰ ਕਥੰ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਜਾਤੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਤਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ- ‘ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਜਾਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਤ੍ਤੇਪਿ ਕਤ੍ਤਿਕਾਯ ਜਾਤਿਯਮੇਕ ਵਚਨਨ੍ਤੰ। ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਮਾਹ- ‘ਲੋਪੋਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਪੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਤਿਕਾਹਿ ਇਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤਾਹਿ ਲਕ੍ਖਿਤੋ ਕਾਲੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਕਤਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਲੋਪੇਨ।

੧੩. ਸਾਸ੍ਸ

ਸੇਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਾਤਿ ਸਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਠਮਨ੍ਤਾ, ਯੰ ਪਠਮਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਚੇਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਪਠਮਨ੍ਤਮਾਹ। ਪਠਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਤਦਤ੍ਥਮਭੇਦੇਨਾਹ- ‘ਸਾ’ਤਿ। ਕਾ ਸਾ ਦੇਵਤਾਚ੍ਚਾਹ- ‘ਲੋਕਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵ ਦੇਵਤਾ’ਤਿ। ਯਾਗਸਮ੍ਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਲੋਕੇ ਦੇਵਤਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਯਾਗਸ੍ਸ ਯਜਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪੁਰੋਡਾਸਾਦਿਨੋ ਸਮ੍ਪਦਾਨਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ ਪਿਨ੍ਦਾਦਿ ਲੋਕੇ ਦੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪੁਰੋਡਾਸਾਦਿਨੋ ਦੇਵਤਾ ਸਾਮੀਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੁਜਤ੍ਥੋ, ਇਨ੍ਦੋ ਦੇਵਤਾ ਅਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦੰ, ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਦੇਵਤਾ ਅਸ੍ਸ ਆਦਿਚ੍ਚੰ, ਹਵਿ ਪੁਰੋਡਾਸਾਦਿ ਯਾਗਦਬ੍ਬੰ।

ਮਨ੍ਤਥੋਮਨੀਯਮ੍ਪਿ ਦੇਵਤਾਤਿ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਮਨ੍ਤੇਨ ਯੋ ਥੂਯਤੇ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾ ਸਾਮੀਤਿ ਲੋਕੇ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੁਜਤ੍ਥੋ ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਯਮੋ ਵਰੁਣੋ ਦੇਵਤਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਵੁਤ੍ਤਨਯ ਮੇਵਾਤਿ ‘‘ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਿਨ੍ਦੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਲੇ’’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਜਾਤਜੇਕਵਚਨੰ

ਮਘਾਯਾਤਿ, ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਮ੍ਪਨ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਮਘਾਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੋ। ਪਾਣਿਨੀਯਾ ‘‘ਸਾਸ੍ਮਿਂ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ’’ਨ੍ਤਿ (੪-੨-੨੧) ਸੁਤ੍ਤੁਯਿਤ੍ਵਾ ਫੁਸ੍ਸੀ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਅਸ੍ਮਿਂ ਫੁਸ੍ਸੋ ਮਾਸੋ ਫੁਸ੍ਸੋ ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਫੁਸ੍ਸੋ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਫੁਸ੍ਸੀ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ ਅਸ੍ਮਿਂ ਪਞ੍ਚਦਸਰਤ੍ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਤਕਮਾਸੇ ਚ ਤਦ੍ਧਿਤੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਇਧ ਪਨ ‘ਸਞ੍ਞਾਯ’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਾਭਾਵੇ ਭਤਕਮਾਸੇਪਿ ਛਟ੍ਠਜਤ੍ਥੇ ਭਵਤੀਤਜਾਸਙ੍ਕ ਵਿਰਚਯਤਿ ‘ਭਤਕਮਾਸੇਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਾ ਇਚ੍ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਸਦ੍ਦੋ ਚਨ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ- ‘ਮਾਸਦ੍ਦੇਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਾ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਾ ਅਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਚਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਫੁਟੀਕਰਣਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਸੋ ਪੁਣ੍ਣੋ ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯਂ। ਸਾਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ, ਭਤਕਸ੍ਸ ਭਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਕਸ੍ਸ ਯੋ ਤਿਂਸਤਿ ਰਤ੍ਤੋ ਮਾਸੋ ਪਰਿਬ੍ਬਯਨਿਯਮਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਯਸ੍ਸਞ੍ਞਤਿਥੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਪਟਿਪਦਾਦਿਮਾਹ। ਅਤੋਏਵ ਚ ਨਿਪਾਤਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾਵ ਨਿਪਾਤਨਾ, ਤੇਨੇਵਾਹ- ‘ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਚਨਮੇਵ ਨਿਪਾਤਨ’ਨ੍ਤਿ। ਮਾਸਸੁਤਿਯਾਚ੍ਚਾਦੋ ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ ‘ਯਦਿਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਪਿ ‘ਸਾਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀ’ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਚਨੇਪਿ ਸੋਯੇਵ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸੀਸਦ੍ਦੇ ਸੂਯਮਾਨੇ ਮਾਸੋਯੇਵ ਛਟ੍ਠਜਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਞ੍ਚਦਸਰਤ੍ਤਾਦੋਤਿ ਪਰੇਸਂ ਸਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਪਞ੍ਚਦਸਰਤ੍ਤਾਦੋ। ਅਥ ਅਦ੍ਧਮਾਸਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਮ੍ਪਿ ਉਦਾਹਰਣਤ੍ਤੇ ਨੋਪਞ੍ਞਾਸੋ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਕਤੋਚ੍ਚਾਹ- ‘ਅਦ੍ਧਮਾਸਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਵਮ੍ਮਞ੍ਞਤੇ ‘‘ਅਦ੍ਧਮਾਸਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਂ ਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨੋਜੁਕਮਭਿਧਾਨਮਪਿ ਤੁ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇਪਿ ਫੁਸ੍ਸਾਦਿਮਾਸਸਮ੍ਭਵਾਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਫੁਸ੍ਸੇਨ ਮਾਸੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਫੁਸ੍ਸੋਤਜੁਪਚਾਰੀਯਤੇ, ਯਥਾ ਚ ਫੁਸ੍ਸਾਦਿਮਾਸਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਅਦ੍ਧਮਾਸੋ ਫੁਸ੍ਸੋ ਅਦ੍ਧਮਾਸੋਤਜੁਪਚਾਰੀਯਤੇ , ਨ ਪਨੇਜੁਕਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮੁਦਾਹਰਣਤ੍ਤੇ ਨਾਨੁਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

੧੪. ਤਮ

ਨਾਕਙ੍ਢਨਤ੍ਥੋਤਿ ਏਸ੍ਸਾਕਙ੍ਢਨਤ੍ਥੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਦਜਾਕਙ੍ਢਨਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਦਾ ਚਾਨੁਕਙ੍ਢਿਤਂ ਨੇਤ੍ਤੁਰਤ੍ਰਾਨੁਕਙ੍ਢੇਯਜਾਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ, ਕੋਚਿਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਤੋ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਆਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਦਾ ਦੇਸਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਤਦਾਦੇਸਾ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ। ਕਤਯਾਦੇਸਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਕਤੋ ਯਾਦੇਸੋ ਯਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕਤਯਾਦੇਸਸ੍ਸਾਪੀਤਿ। ਇਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਯਾਦੇਸਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਇਕਾਰਸ੍ਸ, ਇਮਿਨਾ ਚਾਦੇਸਾਦੇਸੀਨਮਭੇਦੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਸਦ੍ਦੇ ਨੇਕੇਨਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਿਦ੍ਧੇਤਿ ਏਵਮ੍ਮਞ੍ਞਤੇ- ‘‘ਯਥਾ’ਤੇਨ ਕਤਂਕੀਤ’ (੪-੨੯) ਨ੍ਤੁਜਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਏਕੋਵ ਤਸਦ੍ਦੋ ਬਹੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤੇਹਿ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ, ਤਥਿਹਾਪਿ ਏਕਮੇਵ ਤਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ‘ਤਮਧੀਤੇ ਤਂਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮਭਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਮੇਤਦਤ੍ਥੇਨ ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇ’’ਤਿ। ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਜਾਨਨਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਵੀਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਦਤ੍ਥਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ-‘ਯੋ ਯਮਧੀਤੇ ਜਾਨਾਤਿ ਚਾ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵੇ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਾਵਯਵਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਚਯਪ੍ਪਸਙ੍ਗਮਾਹ। ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ ਸਤਿ(ਯੋ) ਯਮਧੀਤੇ ਜਾਨਾਤਿ ਚ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਿਯਾ, ਯੋ ਪਨਾਧੀਤੇ ਕੇਵਲਂ, ਨ (ਜਾਨਾਤਿ) ਤਤ੍ਥ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਬੋਧਯਿਤੁਂ ਬਜਭਿਚਾਰਮਾਹ‘ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨੇ’ਤਿ। ਯਥਾ ‘‘ਤੇਨ ਕਥਂ ਕੀਤ’’ਮਿਚ੍ਚਾਦੋ ‘‘ਤੇਨ ਜਿਤਂ ਜਯਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਭਵਤਿ ਏਵਮ੍ਮਾਵਿਞ੍ਞਾਯੀਤਿ ਯਥੇਚ੍ਚਾਦਿ ਕਸ੍ਸਾਤ੍ਥੋ। ‘ਤੇਨ ਕਤਂ ਕੀਤ’’ਮਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੇਨ ਜਿਤਂ ਜਯਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸਵਚਨਮਤ੍ਥਬਜਤ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਜਿਤਮਿਚ੍ਚਾਦੋ ਜਯਨਾਦਿਕਾ ਕਿਰਿਯਾਨੇ ਕਦਬ੍ਬਸਮਵਾਯਿਤ੍ਤੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਨੇਵਮਜ੍ਝੇਨ ਵੇਦਨਾ ਪਜੇਕਦਬ੍ਬਸਮਵਾਯਿਤ੍ਤਾਭਿਯਜੋਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਦੁਤਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਜਾਨਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤ ਮਿਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਬੋਧਕਾਰਣਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਿਕਾਦਿ, ਉਪ੍ਪਾਤੋ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਸੂਚਕਂ ਪਥਵਿਸਮੁਦ੍ਦਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨਾਞ੍ਞਥਤ੍ਤਗਮਨਂ। ਜਾਨਨਸਾਮਞ੍ਞੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਜਾਨਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇ। ‘ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਜਾਨਨਸ੍ਸ

ਅਜ੍ਝੇਨ ਵਿਸਯਤ੍ਤੇ ਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਅਧੀਯਮਾਨਪਰਾਮਸਤੋ'ਤਿ। ਤਤਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਯਤੋ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਯਤੋ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਅਜ੍ਝੇਨ ਵਾਤੁ ਅਭਿਧਾਨਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਅਜ੍ਝੇਤੁਵਾਤੂਸੁਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਸਿਦ੍ਧਿਵਿਸਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸਦ੍ਦੋ, ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੁਬੋਧਾਲਙ੍ਕਾਰਟੀਕਾਯਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਤਥਾ ਪਸਿਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਨੁਭੂਤਵਿਸਯੋ ਚ ਤਂਸਦ੍ਦੋ ਯਂ ਸਦ੍ਦਂ ਨਾ ਪੇਕ੍ਖਤੇ'ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਸਿਦ੍ਧਿਵਿਸਯੇਨ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਥਗੇਵ ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਿਤਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਤੁ ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਵਿਸਯੇ ਵਿਸੇਸੋ ਤਤੋਵਾਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੫. ਤਸ੍ਸ

ਵਿਸਯਸਦ੍ਦੋ ਗਾਮਸਮੁਦਾਯੇਪਿ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਗਾਮਸਮੁਦਾਯੋ ਚ ਨਾਮ ਦੇਸੋਯੇਵ, ਤੇਨਾਹ ਵਿਸਯੋਪਿ ਗਾਮਸਮੁਦਾਯਤ੍ਤਾ ਦੇਸੋਯੇਵਾ'ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਵਿਸਯਦੇਸਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮਾਹ। ਵਸਾਤਿ ਦੇਸਵਾਸਿਨੋ ਵਸਾਤਯੋ, ਅਨੁਵਾਕੋ ਗਨ੍ਥਵਿਸੇਸੋ।

੧੬. ਨਿਵਾ

ਤਨ੍ਨਾਮੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਨਿਵਾਸੇਯੇਵ, ਅਥਖੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨੇਸੁ ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਂ ਸੇਬ੍ਬਾਦਿ। ਦੇਸਨਾਮਮ੍ਭਵਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੂਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤੇਨਾਹ-'ਨਿਵਾਸਾਦੋ ਵਿਧੀ'ਤਿ। ਨਿਵਾਸਾਦੋਤਿ ਨਿਵਾਸ ਅਦੂਰਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥੇਸੁ। ਸਂਹਿਤਨਾਮਂ ਨਾਮ ਲੋਕਿਯਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰਾਪ੍ਪਸਙ੍ਗਮਞ੍ਞਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੇਨੁਪਾਤ੍ਤਨਾਮਂ।

੧੭. ਅਦੂ

ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਦੇਸੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ- 'ਅਦੂਰਭਵ'ਨ੍ਤਿ।

੧੮. ਤੇਨ

ਯਥਾਯੋਗਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਯਥਾਯੋਗਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੯. ਤਮਿ

ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਾਮੇਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਾਮਂ ਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮਜਤ੍ਥਭੂਤਸ੍ਸ ਦੇਸਸ੍ਸ ਹਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਾਞ੍ਞਸ੍ਸੇਤਿ ਭੂਮਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਥਯੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਾਮਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਦਰਾ ਬਬ੍ਬਜਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸੇ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੧. ਅਜ੍ਜਾ

ਹੀਯਜਤ੍ਤਨੇਤਿ ''ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ (੧੩੪) ਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ।

੨੩. ਅਮਾ

ਅਮਾਸਹ ਭਵੋ ਅਮਚ੍ਚੋ।

੨੪. ਮਜ੍ਝਾ

ਮਜ੍ਝੇ ਭਵੋ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਅਨ੍ਤੇ ਭਵੋ ਅਨ੍ਤਿਮੋ ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

੨੫. ਕਣ

ਮਗਧੇਸੁ ਅਰਞ੍ਞੇ ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਨੇ ਕੁਲੇ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਚਮ੍ਪਾਯਂ ਮਿਥਿਲਾਯਂ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦) ਏਯਜਕੋਤਿ ਸੇਸੋ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਦਸ੍ਸਨੇ ਸਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਸੋ, ਗਾਮੇ ਭਵੋ ਉਦਰੇ ਭਵੋ ਪਞ੍ਚਾਲੇਸੁ ਭਵੋ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖੇ ਭਵੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੬. ਞਿਕੋ

ਸਰਦੇ ਭਵੋ, ਭਵਾ ਵਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੨੭. ਤਮਸ੍ਸ

ਸਿਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਾਹ-'ਲੋਸਲ੍ਲ'ਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਵ ਬਜ੍ਞਯਤਿ 'ਕਿਰਿਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਕਰਣਂ ਕਿਰਿਯਾ ਵਾਦਨਾਦਿਕਸ੍ਸ ਅਭਜਾਸੋ, ਸੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਸੋ, ਵੀਣਾਦਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਕਿਮੁਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਹ- 'ਵੀਣਾਦਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਦਬ੍ਬਂ ਤਂਤਂਸਮੁਦਾਯਰੂਪਂ। ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ 'ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸੋ'ਤਿ। ਵਾਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਵੀਣਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਦਬ੍ਬਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਵਾਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਂ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਸਿਪ੍ਪਮੁਪਚਾਰੇਨ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। ਸਾਯੇਵੇਤਿ ਅਭਜਾਸਿਤਬ੍ਬਾ ਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭੂਤਾ ਵਾਦਨਕਿਰਿਯਾ, ਵਿਸੇਸੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵੀਣਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਯੁਤ੍ਤਤਾ ਚੇਤ੍ਥ... ਵੀਣਾਦਿਵਾਦਨਵਸੇਨ ਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ, ਕਥਂ ਵੀਣਾਦਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਦਬ੍ਬਵੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵਾਦਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਵੀਣਾਦਿ ਵਿਸਯਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਾਦਨਵੁਤ੍ਤਿਵੀਣਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਿਪ੍ਪਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੋ ਪਮਾਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੀਣਾਦਿਵਾਦਨਨ੍ਤਿ ਯਥੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਨ੍ਤੋ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਮੁਖਂ ਵਿਵਰੀਯਤਿ 'ਕਿਰਿਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਕਿਰਿਯਾਤਜਾਸਪੁਬ੍ਬਕਂ ਞਾਣਕ੍ਖਮਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਵਾਦਨਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵੀਣਾਵਾਦਨਮਿਚ੍ਚਨੇਨ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਮੁਦਙ੍ਗਂ ਮੁਦਙ੍ਗਵਾਦਨਂ ਸਿਪ੍ਪਮਸ੍ਸ, ਵਂਸੋ ਸਿਪ੍ਪਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸੀਲਮਦ੍ਦਬ੍ਬਂ ਕਥਂ ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿ(ਨੋ) ਸੀਲਤ੍ਥਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨਾਭਿਧਾਨਨ੍ਤਜਾਹ- 'ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿਧਾਰਣ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ। ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ। ਅਨੁਵਿਧੀਯਮਾਨਂ ਕਰੀਯਮਾਨਂ। ਫਲਨਿਰਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਧ ਲੋਕੇ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਪਣਿਧਾਯ ਪਂਸੁਕੂਲ ਧਾਰਣਾਦਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਸੀਲਂ ਤਪ੍ਪਰਭਾਵੇਨ ਸੇਵਨਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ''ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿਧਾਰਣਂ ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿਵਿਸਯਨ੍ਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨੋਪਚਾਰੇਨਾਭਿਧੀਯਤੇ, ਸੀਲਂ ਪਂਸੁਕੂਲਧਾਰਣਵਿਸਯਨ੍ਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਦਿ ਸਦ੍ਦੇਨੋਪਚਾਰੇਨੋਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਤਿਚੀਵਰਂ ਸੀਲਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਤੇਸਂ ਗੁਲ੍ਲੋ ਪਣਜਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਤੋਮਰਂ, ਮੁਗ੍ਗਰੋ ਪਹਰਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਉਪਧੀਯਤਜੁਪਰਿਆਧੀਯਤੀਤਿ ਰਥਙ੍ਗਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਾਮਕ੍ਖਨ੍ਧਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ ਉਪਧਿ ਉਪਦਧਾਤਿ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਂਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

੨੮. ਤਂਹਨ੍ਤਿ

ਬਹੁਮ੍ਹਿ ਭੂਤਾਨਗਤੇਸੁਪਿ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇ ਕਾਰਣਮਾਹ-'ਸਙ੍ਖਜਾਕਾਲਾਨਮਵਿਵਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਏਕਸਙ੍ਖਜਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮਾਨਕਾ ਲਸ੍ਸੇਵ ਚ ਵਤ੍ਤੁਮਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਦੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤੁਤਿ ਤੇਸਮੇਕਵਚਨਾਦੀਨਮੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤੁ। ਤਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰੀਯ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਵਚਨਕਾਲਨ੍ਤਰਾਨਮਵਿਨਾਭਾਵਿਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਹਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਤਜਾਦਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇ ਕਥਂ ਞਾਦੀਨਂ ਤਦਤ੍ਥੇ ਜਾਯਮਾਨਾਨਂ

ਸਾਧਨਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੁ ਮਿਚ੍ਚਤ੍ਤ ਹੇਤੁਮਾਹ 'ਸਭਾਵਤੋ'ਤਿ। ਮੀਨੇ ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਮੇਨਿਕੋ। ਅਜਿਵ੍ਹਾ ਅਨਿਮਿਸਾ ਚ ਮਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠੋਵ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਅਤ੍ਥਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋਤਿ ਨਵਵਿਧੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ, ਫਲਧਮ੍ਮੋਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੋਵ ਵਟ੍ਟਭਯਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ।

ਵਟ੍ਟਭਯਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਵਿਧਵਟ੍ਟਭਯਂ। ਵਿਧਾਨ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ-ਤ੍ਥ ਨਿਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਵਿਧਿਨੋ ਪਕਾਸਤਂ ਏਹਿਪਸ੍ਸ ਵਚਨਂ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਕਿਲੇਸਮਲਵਿਰਹੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਅਮਨੁਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਦਾਚਿ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ 'ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਏਹਿਪਸ੍ਸਾਤਿ ਤਜਾਦਜਨ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਤੇਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਤਥਾਹਿ ਪਾਟਿਪਦਿਕਤੋ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਮ੍ਪਟਿਪਾਦਿਤਂ, ਨ ਤਜਾਦਜਨ੍ਤੁਤੋ ਨਾਪਿ ਵਾਕ੍ਯਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮੇਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ-'ਏਹਿਪਸ੍ਸਸਦ੍ਦੋਚਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਦਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸਾਨੁਕਰਣੋਤਿ ਪਦਸਮੂਹਸ੍ਸ ਅਨੁਕਰਣਭੂਤੋ ਏਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਸਦ੍ਦੋ। ਅਥਵਾ ਏਹਿ ਆਗਚ੍ਛ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ-ਤ੍ਥ ਨਿਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਧਿ, ਤਬ੍ਬਾਚਕੋ ਯਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਾਤਿ, ਏਹਿਪਸ੍ਸਵਿਧਿਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ, ਅਥਵਾ ਏਹਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਪਾਤੋ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਞਾਪਨਂ ਪਸ੍ਸੋ, ਏਹੀਤਿ ਪਸ੍ਸੋ ਞਾਪਨਂ ਏਹਿਪਸ੍ਸੋ, ਏਹਿਪਸ੍ਸਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ।

੨੯. ਤੇਨ

ਏਕੀਭਾਵੋਤਿ ਮੁਗ੍ਗੇਹਿ ਸਂਸਟ੍ਠਾਨਂ ਮਾਸਾਨਮਿਵ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ। ਏਸੋਤਿ ਸਂਸਗ੍ਗੋ, ਉਕ੍ਕਂਸੇਨਾਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਾਧਾਨੇਨ [ਉਤ੍ਕਂਸਸਾਧਨੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਚ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ । ਸਂਸਗ੍ਗਉਕ੍ਕਂਸਾਨਂ ਸਹਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਅਸੁਚਿਦਬ੍ਬੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮਾਹ- 'ਨੁਕ੍ਕਂਸੋ'ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਂਸਗ੍ਗਰਹਿਤਂ ਕੇਵਲਮਭਿਸਙ੍ਖਤ੍ਤੁਮਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਮੁਦਾਹਰਣੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਹ ਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਂ ਵਦਤਿ 'ਰੂਪੀ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ'ਤਿਆਦਿ। ਰੂਪਂ ਭੂਤੋਪਾਦਾਯਭੇਦਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ, ਘਤਾਦਿ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਭਤ੍ਤਾਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਵੋ ਸਂਸਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਵਿਜ੍ਜਾਤ੍ਵਰੂਪੀ... ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਰੂਪਸਭਾਵਾਭਾਵਾ, ਤੇਨਾਹ- 'ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਅਰੂਪਿਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਚਰਇਚ੍ਚਨੁਧਾਤੁਯੇਵ ਚਰਤਿ।

ਵਾਚਸਿਕਂ ਮਾਨਸਿਕਨ੍ਤਿ ''ਮਨਾਦੀਨਂ ਸਕ, ਯਂਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਸਤਾਦਿਕਂ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ। ਬਾਹੁਲਕੇਨੇਵੇਤ੍ਥਾਵਧਾਰਣਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ- 'ਤਤੋ ਵਾ'ਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਕੀਤੋਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਦਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਭਿਧਾਨਸਤ੍ਤਿਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿਯਮਨਵਗਮੋ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ ਕੀਤੋਤ੍ਯਯਮਤ੍ਥੋ ਨਪ੍ਪਤੀਯਤੇ... ਤਾਦਿਸ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਵੇਕਲ੍ਲੇਨ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸਾਨਮਿਧੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਅਵਗਮੋ ਚ ਨਾਮ ਸਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ ਸਿਯਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਤਦਤ੍ਥਾਪ੍ਪਤੀਤਿਯਾ'ਤਿਆਦਿ।

ਅਭਿਧਾਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਭਿਧਾਨਂ ਸਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇ ਵਾਕ੍ਯੇ ਵਚਨੀਯਸ੍ਸਾਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਕਥਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਭਾਵੋ ਯੇਸਨ੍ਤੇ ਅਭਿਧਾਨਲਕ੍ਖਣਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਤਤ੍ਤਂ, ਤਬ੍ਬਾਦਿਸਮਾਪਜੇਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਮਰਿਚੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਸਂਸਟ੍ਠਂ ਵਾਤਿ, ਸਲਾਕਾਯ ਜਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੩੦. ਤਸ੍ਸ

ਯੋ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੁਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦)

੩੪. ਞੋ

ਪਵੁਤ੍ਤੇਪੀਤਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ਪਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ''ਤਿਸ੍ਮਿਂਞੋ ਹੋਤੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੫. ਗਵਾ

ਦੁਨੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ।

੩੮. ਮਾਤਾ

ਮਾਤਾਪਿਤੁਨ੍ਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋਤਿ ਮਾਤੁਯਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਪਿਤੁਸ੍ਸ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ, ਨ ਏਕਮੇਕਤੋ ਦ੍ਵੀਸੁਤਿ ਏਕਤੋ ਏਕਤੋ ਵੁਤ੍ਤੁਨਯੇਨ ਦ੍ਵੀਸੁਦ੍ਵੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੯. ਹਿਤੇ

ਮਾਤੁ ਹਿਤੋ, ਪਿਤੁ ਹਿਤੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੦. ਨਿਨ੍ਹ

ਸੇਨ ਰੂਪੇਨ ਞਾਤੇਪਿ ਵਿਸੇਸਰੂਪੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਵਿਸੇਸੋ। ਕਟ੍ਠਾਦਿਮਯਾ ਯਾ ਪਟਿਮਾ ਤਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਂ। ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਸ੍ਸਾਮੀਲਕ੍ਖਣੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ ਕਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਂ ਸਦ੍ਦੁਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸੋਵ ਵਿਸੇਸੋ, ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਵਿਸੇਸੋ ਵਿਸਯੋ ਅਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਾਸੋ। ਪਯੋਗਾਸਮ੍ਭਵਾਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤ ਅਸ੍ਸਪ੍ਪਕਤਿਯਾਪਿ ਪਯੋਗਾ ਸਮ੍ਭਵਾ। ਤਥਾਹਿ ਯਦਿ ਯਸ੍ਸਾਚ੍ਚਨੁਮਜਾਨਨਂ ਸਿਯਾ ਤਥਾ ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਤ੍ਥੁਜਾਨਨਾਭਾਵੇ ਪਕਤਿਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ, ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਥੇ ਸਦ੍ਦੋ ਪਯੋਗਮਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਰੂਪੇਨ ਞਾਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤੋ, ਸੋਯੇਵਿਧ ਅਞ੍ਞਾਤੋ-ਤਿਮਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਅਞ੍ਞਾਤੋ-ਸ੍ਸੋਕਸ੍ਸ [ਅਞ੍ਞਾਤੋ ਸੇਸਞ੍ਞਸ੍ਸ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਾ ਕੁਤੋਤਿਵਾ ਕਿਂ ਸਭਾਵੋ ਵੇਤਿ ਹਿ ਅਸ੍ਸਕੋਤਿ। ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਕਇਚ੍ਚਯਨ੍ਨਾਮਧੇਯਜਂ ਨਾਮਂ ਯਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਪਟਿਭਾਗਸ੍ਸ ਸੋ ਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਨਾਮਧੇਯਜੋ। ਅਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਵਾ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਜ੍ਜੁਨਾਦਿਵੇਸਧਾਰਿਨਿ ਅਜ੍ਜੁਨਾਦਿਸਦ੍ਦੋਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪਟਿਮਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੂਜਨਤ੍ਥਾ ਏਵ ਪਟਿਮਾ ਗਹਿਤਾ, ਮੋਰਸਮਾਨ ਨਾਮਤ੍ਤਾ ਮੋਰੋਵਿਯਾਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਚਞ੍ਚਾ ਤਿਣਪੁਰਿਸੋ, ਇਧ ਪਨ ਤਂ ਸਦਿਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਚਞ੍ਚਾ। ਅਕਸ੍ਮਾ ਏਵ ਆਕਸ੍ਮਿਕਂ ''ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੪-੧੨੨) ਇਕੋ। ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਅਬੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬਕਂ, ਤਮਾਕਸ੍ਮਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਕਸ੍ਮਿਕੇਭਿਧੇਯਜੋ ਸਤਿ ਇਵਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ ਈਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਕੋ ਚ ਤਾਲਞ੍ਚ ਫਲਂ ਕਾਕਤਾਲਾਨਿ, ਤੇਸਮਿਵ ਮਿਲਨਂ। ਅਜਾਖਗ੍ਗਾਨਮਿਵ ਮਿਲਨਂ ਯਦਾਕਸ੍ਮਿਕਂ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਤਮ ਜਾਖਗ੍ਗੀਯਂ , ਣੋ ਇਵਤ੍ਥੇ। ਸਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ''ਸਂਯੋਗੇ ਕ੍ਵਚੀ''ਤਿ (੪-੧੨੫) ਵੁਦ੍ਧਜਭਾਵੋ। ਮੁਨੀਵ, ਬਾਲੋਵ, ਕੁਲਿਸਮਿਵ, ਏਕਸਾਲਾਇਵਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਲੋਹਿਤੋਵ ਲੋਹਿਤਿਕੋ ਫਟਿਕਮਣਿ।

੪੧. ਤਮਸ੍ਸ

ਦੋਣਾਦੀਤਜਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਖਾਰਸਤਾਦਯੋਪਿ ਪਰਿਮਾਣਵਿਸੇਸਾ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਜਾ ਅਸੀਤਿਪਞ੍ਚਾਦਯੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਯਂਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਉਪਙ੍ਢਕਾਯਾਦਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਦੋਣਾ ਏਕਾ ਖਾਰੀ। ਨਨੁ ਪਞ੍ਚਕਂ ਗਨ੍ਥਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਦਿਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ ਤਂ ਕਥਂ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਯ ''ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਘਸੁਤ੍ਤਾਜ੍ਝਯਨੇਸੂ''ਤਿ (੫-੧-੫੮) ਸੁਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾਭਾਵਾਤਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ 'ਸਙ੍ਖਜਾਵਾਚੀਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ''ਆਦਸਹਿ ਸਙ੍ਖਜੇਯੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜੇਯੇ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਹ- 'ਪਞ੍ਚਾਵਯਵਾ'ਤਿ। ਪਰਿਮਾਣਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਸਙ੍ਖਜਾਨੇਪਿ ਪਞ੍ਚਸਦ੍ਦੋਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੇ ਆਹ- 'ਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਜਾਨਞ੍ਚੇ'ਤਿ। ਪਞ੍ਚਾ ਵੁਤ੍ਤੁਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਵਾਰਾ, ਰੂਪਾਨੀਤਿ ਚ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਨ ਆਵੁਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇ ਵਾਤ੍ਥਂ ਬਜਤ੍ਤੁਂ ਕਰੋਤਿ।

੪੪. ਕਿਮ੍ਹਾ

ਨਨੁ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਯਾਦਯੋ ਚ ਪਯੋਗਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪਰਿਮਾਣੇਯੇਵ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਥੰ ਨਾਮੇਤ੍ਥਾਯੰ ਵ◌ਿਧੀਤਿ ਆਹ- 'ਬਹੁਲੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣੇਯੇਵ◌ਾਯੰ ਵ◌ਿਧੀਤਿ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣ ਵ◌ਿਸਯੇਯੇਵ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਅਯੰ ਰਤ੍ਯਾਦਿਕੋ ਵ◌ਿਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦੋ ਪਞ੍ਹੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਕਥੰ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣੇ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ, ਯਜ੍ਜਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣੇ ਨ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਵ◌ਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਤੇ ਵ◌ਾਤਿ। ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰ ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਹੇਤੁਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਫਲਮਾਹ- 'ਯਤ੍ਰਤ੍ਵ◌ਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਮਾਣਕਤ੍ਤੇਨ। ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਯਦਾਕਿਮਿਦੰ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪਰਿਮਾਣਮੇਸੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਕਮੇਵ◌ੇਤਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਮੇਵ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਨ੍ਨੀਯਤੇ, ਤਦਾਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਪਰਿਮਾਣਵ◌ਿਸਯਤ੍ਤਮੇਵ◌ੇਤਿ ਖੇਪੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਕਿੰ ਸਦ੍ਦਾ ਰਤਿਚ੍ਚਾਦਿ ਸਿਯਾ, ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾਦਿਤੋਵ ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ। ਰਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਾ ਇਸਦ੍ਦੋਲੋਪਤ੍ਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੪੫. ਸਞ੍ਜਾਤੰ

ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਪਿਪਾਸਪ੍ਪਕਤੀਹਿ ਖਸਨ੍ਤਾਹਿ ਅਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ ਕਮ੍ਮਕਾਧਾਰੇ ਚਾ''ਤਿ (੫-੫੯) ਕਤ੍ਤਰਿ ਕ੍ਤੇ ਵਿਮ੍ਹਿ ਚ ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋਤਿ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਯੋਗਤ੍ਥੰ ਬੁਭੁਕ੍ਖਾਪਿਪਾਸਾਤਿ ਪਾਠੋ।

੪੬. ਮਾਨੇ

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰੂਪਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮਾਨਪਰਿਮਾਣਾਦਿਕੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਰੂਪੰ। ਤਤ੍ਰ ਚ ਉਚ੍ਚਤ੍ਤੇਨ ਮਾਨਮੁਮ੍ਮਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਾਨੰ ਪਰਿਮਾਣੰ।

੪੭. ਤਗ੍ਘੋ

''ਪਮਾਣਪਰਿਮਾਣੇਹਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯਚਾਪਿ ਸੰਸਯੇ ਮਤ੍ਤੋਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ''ਤਿ (੫-੨-੩੭) ਪਾਣਿਨਿਯਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਾਰਵਚਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਣ ਮਾਯਾਮੋ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯਾਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀ। ਏਤੇਹਿ ਸੰਸਯੇ ਮਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤੰ ਰਤਨਮਤ੍ਤੰ ਵ◌ਾਤਿਆਦੀਨਿ ਕਮੇਨ ਤਤ੍ਥੋਦਾਹਰਣਾਨਿ।

ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਵਚਨੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿਮਤ੍ਤੰ ਰਤਨਮਤ੍ਤੰ ਵ◌ਾਤਿਆਦਿ(ਨਾ) ਯੰਕਿਞ੍ਚਿ ਦਣ੍ਡਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਦਿਕੰ [ਪਣ੍ਣਾਦਿਕੰ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਸੰਸਯਿਤੰ, ਤੇਨ ਮਾਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸਾਭਾਵ◌ਾ ਕਥਮੇਤੇ ਪਯੋਗਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਤਥਾਭਜ੍ਜੂਹਨਤੋ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਤਥਾਭਜ੍ਜੂਹਨਤੋਤਿ ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿਮਾਨਮ੍ਪਮਾਣਮਸ੍ਸ ਰਤਨਮ੍ਮਾਨ ਮਸ੍ਸਾਤ੍ਯਾਦਿਨਾ ਤੇਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਭਜ੍ਜੂਹਨਤੋ ਅਭਜ੍ਜੁਪਗਮਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੰਸਯੋ ਚ ਨਾਮ ਉਭਯਪਕ੍ਖਪਰਾਮਸਨੇ ਸਤਿ ਸਿਯਾਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮਬ੍ਭੂਹਨੰ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ-ਨਾਨੁਰੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯੇਹੀਤਿ ਵ◌ਿਦਤ੍ਥਿ ਮਾਨਮਸ੍ਸ ਰਤਨਮ੍ਮਾਨਮਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇਹਿ ਪਕ੍ਖਦ੍ਵਯੇਹਿ। ਅਭਜ੍ਜੂਹਨੰ ਸੰਸਯਸ੍ਸਾਤਿ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਜਣ੍ਣੁ ਮਾਨਮਸ੍ਸ ਜਣ੍ਣੁਤਗ੍ਘੰ।

੪੮. ਏਚ

ਪੁਰਿਸੋ ਪਮਾਣਮਸ੍ਸਾਤਿ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੯. ਅਯੂ

ਉਪਾਧਜਨ੍ਰੋਪਾਦਾਨਾਤਿ 'ਅਂਸੋ'ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਰੋਪਾਦਾਨਾ ਨਿਵਤ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੫੦. ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ

ਸਚ੍ਚੂਤੀਸਾਸਦਸਨ੍ਹਾਯ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯ ਪਠਮਨ੍ਤਾਯ ਅਸ੍ਮਿਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇ ਅਧਿਕਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਡੋ ਭਵਤੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ। ਸਚ੍ਚੂਤੀਸਾ ਸਦਸਨ੍ਤਾਤਿ ਪਠਮਾਵਚਨਂ ਪਠਮਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਧਿਵਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਨਨੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਸਤਸਹਸ੍ਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸੇ ਡੋ'ਤਿ ਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਕਥਂ 'ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵ◌ਾ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਯਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ-ਉਭਯਥਾਵਗਮਾ'ਤਿਆਦਿ। ਉਭਯਥਾਵਗਮਾਤਿ ਸਤਂ ਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ ਉਭਯਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾਵਗਮਾ, ਉਭਯਥਾਵਗਮੋ ਪਯੋਗ ਦਸ੍ਸਨਵ੍ਵੇਤ੍ਥ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ਿਵਰਣੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯੇ ਪਕਤਜਤ੍ਥੇ ਸਤੀਤਿ ਯੇਨਕੇਨਚਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਹਾਪਣਾਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੇਨ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯੇ। ਸੁਵਣ੍ਣਮਾਸਕਦੀਨ [ਸੁਵਣ੍ਣਕਹਾਪਣਾਦੀਨਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਮਸਮਾਨ ਜਾਤਿਯਾਨਂ। ਅਕੇਵਲਂ ਚੋਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਏਕਵ◌ੀਸ'ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਾਨਮਿਧ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭਾਸਾਵਤਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ।

੫੧. ਤਸ੍ਸ

ਨਨੁ ਚ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੇਵਸਿਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਯੇਨੇਵ◌ਂ ਵ◌ਿਵਰਣਂ ਕਤਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਰਣਸਾਧਨੋ-ਯਂ ਪੂਰਣਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਯਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਯਂ ਸਦ੍ਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਾ ਤਂਸਦ੍ਦੇਨ ਸੋਤਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਤਿਅਤ੍ਥਮੁਪਦਸ੍ਸਿਯ ਸਾਯੇਵ ਪੂਰੀਯਤੇਤੀਮਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵ◌ੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤੇਨ ਪੂਰਣੇਨ ਪੂਰੀਯਤੇ'ਤਿ ਆਹ।

ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਪੂਰੀਯਤੇਤਜਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਨੇਨੇਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''(ਨ) ਘਟਿਕਾਦੀਨਮਿਵ ਦਬ੍ਬਾਨਂ ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਰੇ ਨਾਤਿਰਿਤ੍ਤੀਕਰਣਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯ ਪੂਰਣਂ ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ◌ਾ''ਤਿ। ਅਥ ਕਾਯਂ ਵਚੋਯੁਤ੍ਤਿ 'ਸਾਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪੂਰੀਯਤੇ ਯੇਨੇ'ਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਸਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵ◌ਿਹਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੂਰਣੇਨ ਅਭੇਦੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਅਭੇਦੇਨੋਚ੍ਚਤੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾ ਪੂਰੀਯਤੇ ਯੇਨੇਤੀ'ਤਿ ਅਭਿਧਾਨਾਭਿਧੇਯ੍ਯਾਨਮਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਜਤ੍ਥੋ, ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਪੂਰਣੇ ਡੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਮਾਹ- 'ਦ੍ਵ◌ਾਦਸਨ੍ਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਘਟੋ ਤਾਸਂ ਘਟਿਕਾਨਂ ਪੂਰਣੋ ਦਬ੍ਬਾਨਂ ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਰੇ ਨਾਤਿ ਰਿਤ੍ਤੀਕਰਣਵਸੇਨ। ਵ◌ੀਸਤਿਯਾ ਪੂਰਣੋਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ।

੫੪. ਛਾ

ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ''ਦ੍ਵ◌ਿਤੀਹਿ ਤਿਯੋ''ਤਿ (੨-੮-੪੨) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵ◌ਿਤਿਸਦ੍ਦੇਹਿ ਤਿਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਵ◌ਿਧਾਯ ''ਤਿਯੇ ਦੁਤਾਪਿ ਚਾ''ਤਿ (੨-੮-੪੩) ਦ੍ਵ◌ਿਤੀਨਂ ਦੁਤਾਦੇਸੇਨ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ''ਚਤੁਛੇਹਿ ਥਠਾ''ਤਿ (੨-੮-੪੧) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚਤੁਤੋ ਥਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਵ◌ਿਧਾਯ ਦ੍ਵ◌ਿਤ੍ਤੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਂ। ਇਧ ਤਥਾ ਭਾਵ◌ੇਨ ਕਥਂ ਤੇ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ 'ਕਥ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ 'ਸਙ੍ਖ੍ਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ 'ਦੁਤਿਯਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਕਦੇਸਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਦੁਤਿਯਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ 'ਚਤੁਤ੍ਥਤਤਿਯਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੫੫. ਏਕਾ

ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਚਨਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਕੋ ਦੋਸੋਚ੍ਚਾਹ-'ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵ◌ਾਚਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਹੁਤ੍ਤਵ◌ਿਸਯੇ ਪਯੋਗੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਚਨਸ੍ਸ ਏਕਤ੍ਥੇ ਨਿਯਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਾਕੀਹਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤੇਹੇਵ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਪਪਜ੍ਜਕੇ ਬਹੁਤ੍ਤਵ◌ਿਸਯੇ ਪਯੋਗੋਤਜਪੇਕ੍ਖਤੇ।

੫੬. ਵਚ੍ਛਾ

ਤਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁੱਤੁੰਪਿ ਤੇਹਿ ਤਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿੱਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਚ੍ਛਾਦੀਹੀਤਿ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਵਚ੍ਛਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿੱਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਵਚ੍ਛਾਦੀਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥੋਪਦਸ੍ਸਨੰ। ਨਨੁ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਵਵਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਯੋ ਚ ਸਰੀਰੇਨ ਕਿਸਾਵਚ੍ਛਾਦਯੋ, ਤਤ੍ਰਾਪਜਵਿਸੇਸੇਨ ਪਯੋਗੋ ਪਸਜ੍ਜਤਿ [ਪਯੋਪਸਜ੍ਜਨੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਵਿਸੇਸਾਨੁਪਾਦਾਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮਤ੍ਰ ਸਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਵਿੱਞ੍ਞਾਯਤੇ ਯੇਨੇਵੰ ਵਿਵਟਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਵਚ੍ਛਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨ' ਮਿਚ੍ਚ-ਦਿ, ਵਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਪਕਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਵਿਧੀਯਮਾਨੇ ਤਾਸੰ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਯੋਵਿਸੇਸਾਦਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਵਚ੍ਛਾਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਦਬ੍ਬੇ-ਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੇ, ਤੰ ਪਚ੍ਚਯਾ-ਸਨ੍ਨੰ, ਨ ਚ ਕਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਾ ਦਬ੍ਬੇ ਵਚ੍ਛਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੇ। ਅਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੇ ਯੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਤ੍ਤੁੰ, (ਨ) ਤਨੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ। ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿ ਆਸਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ।

ਵਚ੍ਛੋ ਪਠਮਵਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਦੁਤਿਯਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਞ੍ਹਿ ਵਯੰ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਠਮੋ ਵਯੋ ਵਚ੍ਛਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਾਵਸੇਸੰ ਭਵਤਿ ਅਮੁਮੇਵਾਹ-'ਸੁਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਉਕ੍ਖੋਤਰੁਣੋਦੁਤਿਯਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੁੱਚ੍ਚਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਤਤਿਯਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਞ੍ਹਿ ਵਯਪ੍ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਵਯਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਾ ਵਸੇਸਤੋ [ਵਸਿਸ੍ਸਤੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਜਾਤਿਸਙ੍ਕਰਤ੍ਤਾ ਗਦ੍ਦਭਜਾਤਿਯਾ ਵਲਵਾਜਾਤਿਯਾ ਚ ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ। ਭਾਰਵਾਹਕਤ੍ਤਮ੍ਪਤਿ ਯੋ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਉਸਭੋਤਜੁਚ੍ਚਤੇ, ਯਦਾਤੁ ਤਸ੍ਸ ਭਾਰਵਾਹਕਤ੍ਤੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ ਮਨ੍ਦੰ ਭਵਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੰ, ਤਦਾ ਤਨੁਤ੍ਤਮ੍ਭਵਤੀਤਜਾਹ- 'ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਤਨੁਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਬਲਤਾ'ਤਿ।

੫੭. ਕਿਮ੍ਹਾ

ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਦ੍ਵਜਵਯਵੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਬਹੁਕਾਵਯਵੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਜਵਯਵਸਮੁਦਾਯਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਵਿੱਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤਮੇਵਾਨੁਸਰਤਿ। ਬਹੁਕਾਵਯਵਸਮੁਦਾਯਾਪਜੇ 'ਕਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ'ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ ਵਚਨਾਭਾਵੇਪਿ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੰ ਵਿੱਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ ਤੇਨੇਵ ਕਤਰੋ ਭਵਤੰ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ'ਤਜਾਦਿਕਮੁਦਾਹਰਣਮਦਾਸਿ। ਕਤਰੋ ਭਵਤੰ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕਤਰੋ ਭਵਤੰ ਕਠੋਤਜਾਦਜੁਦਾਹਰਣਬਹੁਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਾਚੀਨਮਬਹੁਤ੍ਤੇਪਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨਵਾਚੀਹੀ'ਤਿ ਬਹੁਤ੍ਤੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤੰ। ਅਪਚ੍ਚਪਰੰਪਰਾਯ ਪਵਤ੍ਤੰ ਗੋਤ੍ਤੰ ਵੰਸੋ, ਤਦਭਿ ਧਾਯਿਨੋ ਅਪਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਪਿ ਅਭੇਦੋਪਚਾਰੇਨ ਗੋਤ੍ਤੰ, ਤੇਵਾਪਚ੍ਚਾ ਪਚ੍ਚਵਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਦ੍ਵਾਰੇਨਾਪਚ੍ਚੇ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਚਰਣਸਦ੍ਦਾ ਚ ਕਠਾ ਯੋ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਕਠਾਦੀਹਿ ਵੁੱਤ੍ਤਜ੍ਝਯਨਤ੍ਥੰ ਯਥਾ ਸਕੰਵਤਚਰਣਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨਾਜ੍ਝੇਤ੍ਤੁਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਾਨੰ ਚਾਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਸਤਜਪਿ ਜਾਤਿਤ੍ਤੇ ਜਾਤਿਨਿਬਨ੍ਧਨੰ ਲੋਕੇ ਕਾਰਿਯਮਿਟ੍ਠੰ ਤਦੁਤ੍ਤੰ ''ਗੋਤ੍ਤਞ੍ਚ ਚਰ- ਏਹਿ ਸਹਾ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਜਾਤਿਤ੍ਤਮ੍ਪਰਿਭਾਸਿਤੰ, ਤੇਨਾਹ- 'ਕਠਸ੍ਸ ਚਰਣਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਤ੍ਤੰ ਗੋਤਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਚ।

੫੮. ਤੇਨ

ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਪਰਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਇਹ ਤੁ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੰ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁੱਤ੍ਤਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਕਥ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤ੍ਤੰ। ਦੇਵੇਹਿ ਦਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਦਤ੍ਤੋਤਿਆਦੀਨਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਰਣੇ ਵਾ ਵਿਗ੍ਗਹਵਾਕਜਾਨਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਕੋ ਦੇਵਿਯੋ ਦੇਵਲੋਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁੱਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਿਟਕਾਗਤਾਨੰ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤਿਕੋ'ਤਿਆਦੀਨੰ ਵੁੱਤ੍ਤਿਪਦਾਨਮਞ੍ਞਥਾ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਮੁਪਦਸ੍ਸਿਯ ਦੇਵਲੋ ਦੇਵਿਯੋਤਿਆਦੀਨਮ੍ਪਨ ਵਚਨਨ੍ਤਰੇਨੇਵ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਦੇਵੇਹਿ ਦਤ੍ਤੋ'ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤ੍ਤੰ। ਪਰਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਕਾਰਾਨਮ੍ਪਿ ਦੇਵਲੋ

ਦੇਵਿਯੋਤਿ ਵਚਨਨ੍ਰੁਰੇਨੇਵ ਸਾਧਨਂ ਸਾਧਨਾਕਾਰਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਕੇਚੀਹੀ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਦੇਸਤੋਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਦੇਵਲੋ ਦੇਵਿਯੋ ਦਤ੍ਤਿ ਲੋਚ੍ਚਾਦਿ ਭਵਤਿ। ਕਪ੍ਪਨਾਗਾਰਵੋਤਿ ਦਤ੍ਤਸਦ੍ਦਲੋਪਨਾਮੇਕਦੇਸਵਸੇਨ ਕਪ੍ਪਨਾਗਾਰਵੋ।

੫੯. ਤਸ੍ਸ

ਨ ਚ ਸਬ੍ਬੇਤਿਆਦਿਨਾ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰੇ ਫਲਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਾਵਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਰਿਯਾਯਂ ਵਤ੍ਤਤੇ 'ਭਾਵੇ ਅਯਂ ਵਿਧੀ'ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇ 'ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਭਾਵੋ [ਭਾਵੋਧਿਪ੍ਪਾਯੋ]'ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਤ੍ਥੇ 'ਇਮੇ ਭਾਵਾ'ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਤ੍ਤਾਮਤ੍ਤੇ'ਤਿਣਾਨਂ ਭਾਵੋ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹ-'ਭਾਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਰੂਪਸਾਧਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨਾਤਿ ਭਾਵਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰੂਪਸਾਧਨਦ੍ਵਾਰੇਨ, ਸਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥ ਮਨੇਨਾਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। ਸੋਵ ਅਭਿਧਾਨਂ ਅਭਿਧੀਯਤੇ-ਨੇਨਤ੍ਥੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਅਤ੍ਥਸਰੂਪਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ, ਸਾਵ ਪਤੀਯਤੇ-ਨੇਨਾਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥ ਮਿਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਨੁ ਚ 'ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਿਸਦ੍ਦਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮੁਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਭਵਤਿ, ਤਥਾਸਤਿ 'ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਅਭਿਧਾਨਾਭਿਧੇਯਜਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਾਨੁਗਤਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਮਸ੍ਸਾ ਦੀਪੇਤੁਂ 'ਨਿਮਿਤ੍ਤਵਸਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। ਦਬ੍ਬੇਗੁਣੇਤਿ ਦਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਗੁਣੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਗੁਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤੇਨੋਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯਂ ਦਤ੍ਤਂ... ਗੁਣਸ੍ਸ ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਸੁਂ ਜਾਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਭਾਵਤੋ [ਨਿਧਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਤੋ]। ਕਿਰਿਯਾਦੀਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਗਹਣਂ, ਕੇਚਿ ਪਨ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਾਨਂ ਕਿਰਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤੁਜਾਹੁ। ਤੇਸਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਵਿਸੇਸਸਾਮਞ੍ਞਂ। ਤੇਨਾਹ-'ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਪਦਤ੍ਥੇ ਵਿਸਯੋ ਯੇਸਂ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਜਾਤਿਲਕ੍ਖਣਮਾਚਿਕ੍ਖਿਤਮ੍ਪਟਿਪਾਦਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੇਨ ਚ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਯੋ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਚਰਹਿ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਾਪਿ ਜਾਤਿਵਚਨਾ ਸਿਯੁਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤਮੇਸਂ ਪਰਿਹਾਯਤੀਤਿ। ਨੇਦਮੇਵਂ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ... ਪਸਿਦ੍ਧਤਰਜਾਤਜਾਭਿਧਾਨ ਕਠਗੋਵੀਹਿਯਵਾਦਿਸਦ੍ਦਾ ਜਾਤਿਸਦ੍ਦਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭੇਦਤੋਤਿ ਘਟਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਭੇਦਤੋ। ਅਭਾਵਸ੍ਸਭੇਦਤੋਤਿ ਘਟਪਟਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਨਂ ਭੇਦੇਨ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਭੇਦਤੋ ਅਭੇਦੇਪਿ ਭੇਦਾ ਉਪਚਰਿਤਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਸਾ, ਤੇਸੁ ਉਪਚਰਿਤਭੇਦੇਸ੍ਵਾਕਾਸਾਦੀਸੁ। ਨਿਰਵਯਵਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨਵਿਸਯਾਨਨ੍ਤਿਯੇ ਆਕਾਸੋ ਵਿਯ ਨਿਰਵਯਵਾ ਅਭਾਵੋ ਵਿਯ ਅਸਨ੍ਤਾ ਚ, ਤੇ ਵਿਸਯੋ ਯੇਸਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਭਾਵੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਦਿਸਾਮਞ੍ਞਂ ਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਜਾਤਿ ਚਾਪਲਜਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਗੁਣੋ ਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਸਕਤ੍ਥੇਕਨ੍ਤਾਤਿ ''ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ (੪-੧੨੨) ਇਮਿਨਾ ਸਕਤ੍ਥੇ ਕਤਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪਤ੍ਤਕਾਲੋਵ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ। ਕਰੁਣਾ ਏਵ ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ।

੬੨. ਅਣ੍ਵਾ

''ਏਕਯੋਗਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਹਵਾਪਵਤ੍ਤਿ ਸਹਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ 'ਭਾਵ ਕਮ੍ਮੇਸੂ'ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤੇ। ਤਥਾਪਿ ਭਾਵੇਤੀਮਿਨਾਵੇਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੬੪. ਤਰ

ਯਜ੍ਜਪਿ ਸੀਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਸੁਪਨੇ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਥਾਪ੍ਯਤਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸੇ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਅਤਿਸਯੋ ਉਕ੍ਕੰਸੋ'ਤਿ। ਸੋ ਚ ਅਤਿਸਯੋ ਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਸੋ ਚ ਕਿਰਿਯਾਗੁਣਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਤੇਸਮਤਿਸਯੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਆਧਾਰਭੂਤਦਬ੍ਬਵਸਾ'ਤਿ। ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤੋ ਕਿਰਿਯਾਗੁਣਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਦਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਤੋ ਯੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸ੍ਸਾ-ਤਿਸਯਤ੍ਤਂ ਹੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਕਿਰਿਯਾ ਗੁਣਾਨਂ ਵਸੇਨੇਵ ਸਿਯਾ ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ-'ਪਚ੍ਚਧਿਕਰਣ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਨਨੁ ਚ ਯਦਿ ਕਿਰਿਯਾਗੁਣਾਨਮੇਵਾਤਿਸਯੋ, ਤਦਾ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ 'ਗੋਤਰੋ'ਤਿ ਨੇਸ ਦੋਸੋ, ਨੋ ਚੇਤ੍ਥ ਜਾਤਿਯਾਤਿਸਯੋ, ਕਸ੍ਸ ਚਰਹਿ ਗੁਣਸ੍ਸ ਗੋ ਅਯਂ ਯੋ ਸਕਟਂ ਵਹਤਿ, ਗੋਤਰੋ-ਯਂ ਯੋ ਸਕਟਂ ਵਹਤਿ ਸਿਰਞ੍ਞਾਤਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਾਯੇਕਰੂਪਾਯ ਨੋਕ੍ਕੰਸਾਪਕੰਸਯੋਗੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਤਿਸਯਸਮ੍ਭਵੋ। ਤਥਾਹਿ ਤੁਲ੍ਯਪ੍ਪਮਾਣਸ੍ਸ ਗੁਣਕਤੋਵ ਮੂਲਤੋ ਉਕ੍ਕੰਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਹਿ ਆਯਾਮੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇ ਚ ਪਟਸ੍ਸ ਕਾਸਿਕਸ੍ਸਾਞ੍ਞੋਵਾਗ੍ਘੋ ਭਵਤਿ ਮਾਥੁਰਸ੍ਸਾਞ੍ਞੋ ਵਾਤਿ। ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਾਤਿਸਯੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਸ੍ਸੁਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ- 'ਤੇਨੇਵਾਹਾ'ਤਿਆਦਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਕਿਰਿਯਾਗੁਣਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਮਤਿਸਯਵਸੇਨ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਮ੍ਪਿ ਦਬ੍ਬਂ ਕਥਞ੍ਚਿਦਪ੍ਯਤਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਤਿ ਨਾਮ, ਤਦਗ੍ਗੇ ਤਬ੍ਬਾਚਿਕਾਪਿ ਪਕਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ 'ਅਤਿਯਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ'ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨੇਵਾਹ- 'ਇਮਿਨਾ ਪਕਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਞ੍ਚਾਹਾ'ਤਿ। ਸਕਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਪਕਤਿਅਤ੍ਥੋ ਜੋਤਨੀਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਕਤ੍ਥਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਛਟ੍ਠੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ, ਸਕਤ੍ਥਿਕੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾ 'ਅਤਿਸਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤੋ'ਤਿ, ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਂ, ਤਤੋ ਪਕਤ੍ਯਤ੍ਥਭੂਤੇ-ਤਿਸਯੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਸਕਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਕਤ੍ਯਤ੍ਥਭੂਤੇਤਿਸਯੋ ਜੋਤਨੀਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਭਿਧੇਯਜੋਤਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮਾਹ, ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ- 'ਅਤਿਸਯਜੋਤਕਾਤਰਾਦਯੋ'ਤਿ।

ਅਥ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ਨਾਭਿਧੇਯਜੋ ਜੋਤਨੀਯੋਚ੍ਚਾਹ 'ਪਕਤਿਯਾਯੇਵ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਕ੍ਕੰਸੋ ਸਮਾਨਗੁਣਵਿਸਯੇਯੇਵ ਲੋਕੇ ਦਿਟ੍ਠੋ [ਪਵਿਟ੍ਠੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਪਿ ਤਾਦਿਥਵਿਸਯੇਯੇਵ [ਸੋਯੇਵ] ਕਾਰਣ ਵਸੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਤਿਸਯੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕਸ੍ਸਾ-ਤਿਸਯੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ 'ਦ੍ਵਿਬਹੂਸੁਕ੍ਕੰਸੇ ਤਰਤਮਾ''ਤਿ (ਚਂ ੪-੩-੪੫) ਸਕ੍ਕਤਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ। ਤਰਇਯਾਤਿ ਸਕਵੋਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਸਨ੍ਤੁ ਈਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਏਵਮਿਹਾਵਿਧਾਨਂ ਸੁਖਸਾਨੇਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸਾਭਾਵਾ 'ਮਾਥੁਰਾ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਸੁਕੁਮਾਰਤਰਾ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਏਕੋ ਮਾਥੁਰੋ ਦੁਤਿਯੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕੋ ਇਮੇਸਂ ਸੁਕੁਮਾਰਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕੋ ਮਾਥੁਰੋ-ਤਿਸਯੇਨ ਸੁਕੁਮਾਰੋ ਸੁਕੁਮਾਰਤਰੋ, ਏਕਮਞ੍ਞੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੁਕ੍ਕੰਸੇਤਥਾਞ੍ਞੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕੇਕਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸੇ ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤਿ, ਉਭਯਤ੍ਰ ਤ੍ਵਵਯਵਾਪੇਕ੍ਖਮ੍ਬਹੁਵਚਨਂ, ਤਥਾਹਿ ਸੁਕੁਮਾਰਤ੍ਤੇਨੁਕ੍ਕੰਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਮੁਦਾਯਾਨਮਵਯਵਾ ਮਾਥੁਰਾ ਬਹਵੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਕਾਪਿ ਨਿਕ੍ਕੰਸਿਯਮਾਨਾ ਤਥੇਵਾਵਯਵਾ ਬਹਵੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਮਾਥੁਰਾ ਪਾਟਲਿ ਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਸੁਕੁਮਾਰਤਰਾ'ਤਿ ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਅਡ੍ਢਤਰਾ ਵਾਣਿਜ੍ਜਾਚ੍ਚਾਦੋਪਿ ਕਥਿਤੇਨ ਞਾਯੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਕੇਕਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕੰਸੇ ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤਿ, ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਵਯਵਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਕ੍ਕਤੇ ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਇਹ ਤੁ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਧਾਨਾ ''ਤਰਤਮਿਸ੍ਸਿਕਿਯਿਟ੍ਠਾਤਿਸਯੇ''ਤਿ ਤਰਾਦੀਨਮਤਿਸਯੇ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਧਾਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸੁਖਸਾਧਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨਾਤਿ ਪਟੁਤਰਾਵਤ੍ਥਾਵਤੋ ਪਟੁਅਵਤ੍ਥਾਯ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਹਿ ਤਮੇਵਾਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰਯੁਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋ 'ਭਵਸੂਅਵਤ੍ਥੋ'ਤਿ। ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨਪਿ ਸਾਧਨੇ ਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਤਿਸਯਮਤ੍ਤੇ ਵਾ ਵਿਧਾਨਤੋ'ਤਿ। ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਮਾਹ- ('ਅਤਿਸਯਵਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ)। ਪਞ੍ਚਸ੍ਵੇਤੇਸੂਤਿ ਏਤੇਸਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤਰਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਰੂਪਾਨਿ ਗੁਣਵਚਨਸ੍ਸ

ਵੁੱਤ੍ਯਮੁਦਾਹਰਿਤਾਨਿ। ਕਿਰਿਯਾਵਚਨਸ੍ਸ ਤੁ ‘ਅਤਿਸਯੇਨ ਪਾਚਕਤਰੋ ਪਾਚਕਤਮੋ’ਤਿ। ਇਸ੍ਸਿਕ ਇਯਇਟ੍ਠਾ ਸਰਾਦੀ ਤਤੋ (ਅਵ੍ਹਵਤੋ) ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ।

੬੬. ਤਸ੍ਸ

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਮਵ੍ਹੇਨ ਵੁੱਤੇਪਿ ਵਿਕਾਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯੇਵ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੋ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯੇਵ ਚ ਵਿਕਾਰੋ ਗਯ੍ਹਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ ‘ਯਸ੍ਸਾ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੋਸਕਾਰਕਪਾਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਕਤੋ ਕੋਸੋ। ਪਾਣਯੋ ਸਤ੍ਤਾ, ਓਸਧਜੋਫਲਪਾਕਨ੍ਤਾ, ਰੁਕ੍ਖਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲੂਪਗਾਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋਸਧੀਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨੇਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਧਯੋ ਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਓਸਧਿਸਦ੍ਦੇਨ ਲਤਾਦਿਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਰੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦੇਨ (ਵਨਪ੍ਪ)ਤਯੋਪਿ, ਵਨਪ੍ਪਤਯੋ ਹਿ ਫਲਵਨ੍ਤਾ ਨ ਪੁਪ੍ਫਵਨ੍ਤਾ। ਕਥਂ ਗਾਵਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੇ ਪੁਰਿਸੇ ਮਯੋਚ੍ਚਾਹ- ‘ਅਵ੍ਹਸ੍ਮਿ’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਗਾਵਸ੍ਸ ਇਦਂ ਗੋਮਯਂ।

੬੭. ਜਤੁ

ਉਪਪਤਜਨ੍ਤੁਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਲੋਪਤੋ ਯੁਤਜਨ੍ਤੁਰਂ।

੬੮. ਸਮੂ

ਤੀਸੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਚ ਵਤ੍ਤਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਰਾਜਵ੍ਹਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯਮਪਚ੍ਚੇ ਵ੍ਹਸ੍ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਿਧਾਨਾ ਵੁੱਤਂ ‘ਗੋਤ੍ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ’ਤਿ ਆਹ- ‘ਰਾਜਵ੍ਹਵਾਨਂ ਸਮੂਹੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਕ੍ਖੋ ਉਸਭੋ। ਓਟ੍ਠੋ ਖਰਤੋ, ਉਰਬ੍ਭੋ ਮੇਸੋ, ਏਵਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ‘ਉਕ੍ਖਾਨਂ ਸਮੂਹੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਾਕਜਮਪਦਿਸਤਿ। ਕਾਕਾਨਂ ਸਮੂਹੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ, ਇਕਅਚਿਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਕੋ ਅਚਿਤ੍ਤਵਾਚ ਕੇਹੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਞਾਪੇਤਿ। ਅਪੂਪੋ ਪਿਟ੍ਠਪੂਪੋ, ਸਂਕੁਲਨ੍ਤਿ (ਗੁਲ਼) ਮਿਸ੍ਸਕਖਜ੍ਜਕਵਿਸੇਸੋ।

੬੯. ਜਨਾ

‘‘ਤਦਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਮੀਯੋ ਚਾ’’ਤਿ (੨-੮-੧੩) ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਯ ਮਤ੍ਤੇ ‘‘ਤਦਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਮਿਚ੍ਚੇਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਛਟ੍ਠਿਯਨ੍ਤੁਤੋ ਈਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ’ਤਿ। ਤੇਨ ਮਦਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਮਦਨੀਯਂ ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ ਬਨ੍ਧਨੀਯਂਤਜਾਦਿਕਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤਥਾਵਿਧਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਕਥਂ ਤਂ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ‘ਮਦਨੀਯ’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁੱਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਮਦਨੀਯਾਦਿਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਿਯਾ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਧਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਏਵਮਵ੍ਹਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ। ‘‘ਉਪਮਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ (੨-੮-੧੪) ਕਚ੍ਚਾਯਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਯਮਤ੍ਥੋ ‘‘ਉਪਮਤ੍ਥੇ ਆਯਿਤਤ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਤੇਨ ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਧੂਮਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਤਿਮਿਰਮਿਵ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਿਮਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂਤਜਾਦਿਕਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁੱਤੁਨਯਮੇਵ। ਤਮ੍ਪਿਹਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਾਧਨਕ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨਂ, ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਯੋ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ ਸੋਪਿ ਧੂਮਾਯੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤੋ ਧੂਮਾਯਿਤਸਦ੍ਦਾ ਸਕਤ੍ਥੇਤ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਧੂਮੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਆਯਿਤਤ੍ਥੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਨਾਤ੍ਥਭੇਦੋ- ਵ੍ਹਵਤ੍ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭੇਦਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਭਾਵਤ੍ਥੇ ਪਨ ਤੇਸਂ ਭਾਵਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਧੂਮਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੇ ਆਯਿਤਤ੍ਤੇਨ ਵਾ।

੭੦. ਇਯੋ

ਅਵ੍ਹਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਵ੍ਹਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇ ਇਯੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੧੪. ਕਥਾ

ਪਵਾਸੇ ਦੂਰਗਮਨੇ ਸਾਧੁ ਪਵਾਸਿਕੋ, ਉਪਵਾਸੇ ਰਤਜਭੋਜਨੇ ਸਾਧੁ ਉਪਵਾਸਿਕੋ।

੧੫. ਪਥਾ

ਪਥੇ ਸਾਧੁ ਉਪਾਕਾਰਕਂ ਪਾਥੇਯਜਂ, ਮਗ੍ਗੋਪਕਰਣਂ, ਸਪਤਿਮ੍ਹਿ ਧਨ ਪਤਿਮ੍ਹਿ ਸਾਧੁ ਉਪਕਰਣਂ ਸਾਪਤੇਯਜਂ ਧਨਂ।

੧੧. ਰਾਯੋ

ਤੁਮਨੁਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਘਾਤੇਤੁਂ (ਤਜਾਦੀਤੁ) ਮਨੁਕਿਰਿਯਾਯ। ਵਾ ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ਘਾਤੇਤੁਂ ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

੧੮. ਤਮੇ

ਇਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਤ੍ਥਮੁਪਦਸ੍ਸਯਮਵ੍ਵਨਾਪੇਕ੍ਖਂ ਸਪ੍ਪਧਾਨਂ ਮਨ੍ਵਾਦਿ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿਦਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਬਜਾਪਾਰੀਯਤਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ’ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਯਂ ਯਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਤਂ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ (ਯਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ) ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤਂ ਹੋਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤੇ- ‘ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤੁਮੀਨਮਵਿਸੇਸੋ’ਤਿ, ਤਤ੍ਰਵ੍ਵ ਤਰਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧੇ ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਹ ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤੁਮੀਨਂ ਭੇਦੇਨੋਪਾਦਾਨਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ-ਯਤ੍ਰਾਵਯਵਾਵਯਵਿਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਛਟ੍ਠੀਸਤ੍ਤੁਮੀਨਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਸੇਸੋ [ਵਤ੍ਥਤੋ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਯਥਾ ‘ਰੁਕ੍ਖੇਸਾਖਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਖਾ’ਤਿ। ਸਸ੍ਸਾਮਿਭਾਵਜਵ੍ਵਜਨਕਭਾਵਾਦੋ ਤੁ ਨਾਵਸ੍ਸਮਾਧਾਰਾਧੇਯਜਭਾਵੋਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਵਤ੍ਥਾਨਮੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਸਮ੍ਭਵੇ ਬਜਭਿਚਾਰੇ ਚ ਸਤਿ ਵਿਸੇਸਨਂ ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਭਵਤਿ ਯਥਾ ‘ਨੀਲਮੁਪ੍ਪਲ’ਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਾਤ੍ਥਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤ੍ਥਿ ਬਜਭਿਚਾਰੋ, ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਨ ਸਤ੍ਤਂ ਪਦਤ੍ਥੋ ਬਜਭਿਚਰਤੀ’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਜਵੇਚ੍ਛੇਜ੍ਜਾਭਾਵਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਮਤ੍ਥੀਤਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤੁਜਾਹ- ‘ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਤ੍ਤਾਯਂ ਅਬਜਭਿਚਾਰੇ ਪੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਾਲਨ੍ਤੁਰਾ ਬਜਭਿਚਾਰਤ੍ਥਮਤ੍ਥੀਤਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਕਾਲੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਨੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਲੋ ਪਧਾਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ‘‘ਤੇਨ ਕਤਂ ਕੀਤਂ’’ਤਜਾਦਿਨਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਯਿਕਂਵਾਚਸਿਕਂ ਤਜਾਦੋ ਨ ਕਾਲਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਵਮਿਹਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਮਤ੍ਤੇ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੁ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਸਤ੍ਤਾਯ ਏਵ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਥਮਵਸੀਯਤੇ ਯੇਨ ਕਾਲਵਿਸੇਸਨਂ ਸਿਯਾਤਿ। ਸਚ੍ਚਂ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਬਜਭਿਚਾਰਾਭਾਵੇਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿਵਿਸੇਸਨੋਪਾਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤ੍ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨੋਪਾਤ੍ਤਾ, ਨ ਸਤ੍ਤਾਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਤੀਯਤੇ, ਸਾ ਪਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤਿਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਤਸ੍ਸਾ ਬਜਭਿਚਾਰੋ ਸਾਮਵ੍ਵਸਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋਤਿ ਮਵ੍ਵਤੇ। ਉਪਾਧੀਤਿ ਵਿਸੇਸਨਂ।

ਨ ਭੁਵ੍ਜਤਿਚ੍ਚਾਦਿਵਿਯਾਤਿ ਯਥਾ ਨ ਭੁਵ੍ਜਤੀਤਿ ਨਵ੍ਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਤਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥਪਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ-ਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਧਰੂਪਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸਾਵਗਤਿ ਪਦਨਿਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਵਿਧਿਨੇ ਅਬਾਧਿਕਾ ਭਵਤਿ, ਤਮਿਵਾਕਜਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥ ਮਾਹ- ‘ਅਤ੍ਥਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਯੋ ਵਿਸਯੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮੋ’ਤਿ। ਕਤਿ ਪਯਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਪਨ ਗੋਮਾ ਰੁਕ੍ਖਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਤੇਹੀਤਿ ਪਸਂਸਾਪਹੂਤੇਹਿ। ਕਕੁਦੇ ਆਵਤ੍ਤੋ ਕਕੁਦਾਵਤ੍ਤੋ, ਨਿਨ੍ਹਿਤੋ ਕਕੁਦਾਵਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਕੁਦਾਵਤ੍ਤੀ। ਕਥਂ ਨਿਨ੍ਹਿਤਤ੍ਤੁਮਸ੍ਸਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਕਕੁਦਾ ਵਤ੍ਤੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਂਸਤ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਚ੍ਚੇਨੇਨ ਗੇਹਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਨਪਿ ਦਣ੍ਡੇਨ ਦਣ੍ਡੀਤਿ ਨਾਭਿਧੀਯਤੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਦਬ੍ਬੇਭਿਧੇਯਜੇਤਿ ਜਾਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਗੋਪਿਣ੍ਡਅਸ੍ਸਪਿਣ੍ਡਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਦਬ੍ਬੇ-ਭਿਧੇਯਜੇ, ਭਵਂ ਭਵੇਯਜਾਤਿ ਯਦਾਕਦਾਚਿ ਭਵਨ੍ਤੋ ਯਦਿ ਭਵੇਯਜ।

੭੯. ਵਨ੍ਤੁਵ

ਪਵ੍ਵਵਾ ‘‘ਬਜਵ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ।

੮੦. ਦਣ੍ਡਾ

ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਕੋ ਈਚੇਤਿ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਮੇਕਂਵਾਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਂ। ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਤ੍ਤਮੀਣੇਵ ਧਨਾ ਇਕੋਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਵਰਤਿ ‘ਉਤ੍ਤਮੀਣੇਵਾ’ਤਿਆਦਿ। ਕੇਨੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋਤਿ ਆਹ- ‘ਸਜਾਦਿਸਜਾਦਿਨੇਕਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸੋ’ਤਿ। ਉਤ੍ਤਮੀਣੋ ਧਨਸਾਮੀ। ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ, ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ ‘ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ’ਤਿ। ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ। ਅਤ੍ਥਨਂ ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਆਸਿਸਨਂ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਅਤ੍ਥੀ। ਤਦਨ੍ਤਾਚਾਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ, ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਤਜਨੁਵਤ੍ਤਤੇ, ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਪਾਧਿਕਾ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਾ ਚ ਇਕ ਈਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਵਣ੍ਣਨ੍ਤਾਈਯੇਵਾਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਵਣ੍ਣੋਤਿ ਵਾ ਸਮਾਸੋ। ਹਤ੍ਥਦਨ੍ਤੇਹਿ ਜਾਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ।

ਜਾਤਿਯਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਂ। ਵਣ੍ਣਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮ੍ਹੀਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਯਮਵਿਸੇਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿਚ੍ਚਾਹ-‘ਵਿਜ੍ਜੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚਨਿਯਮਵਿਸੇਸਚਰਣੇ ਤਿਣ੍ਣਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਨਮੇਵਾਧਿਕਾਰੋ, ਨਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- ‘ਤਞ੍ਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੇਵਣ੍ਣਿਕੋ ਵਣ੍ਣੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤੀਸੁ ਵਣ੍ਣੇਸੁ ਭਵੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੇਵਣ੍ਣਿਕੋਤਿ ਭਵਤ੍ਥੇ ਇਕੋ। ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਵਣ੍ਣਵਚਨੋ। ਤਤ੍ਰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮ੍ਹਿਤਜਨੇਨ ਸੁਦ੍ਦੋ ਬਜਵਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੇ।

ਅਥਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥੋ ਗਨ੍ਥੋਪਿ, ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਤੇਪਿਟਕਂ ਚਰਤੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਯਤਿ। ਯਤਯੋਪਿ ਹਿ ਵਣ੍ਣੀਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਵਣ੍ਣੀਲਿਙ੍ਗੀਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਿਲਿਙ੍ਗਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਣ੍ਣ ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ। ਪੋਕ੍ਖਰਾਦਿਤੋ ਦੇਸੇਤਿ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਂ। ਦੇਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ(ਤ੍ਥਿ ਪੋਕ੍ਖਰਾਦੀਨਿ ਸੋ)। ਪਦੁਮਗਚ੍ਛ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਨਂ ਵਾਚਕਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਅਸ੍ਸਂ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਦੁਮਿਨੀਤਿ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਾਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਾਵਿਕੋ, ਯਾਗਮੇ ਨਾਵਾਯਿਕੋ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਈ, ਬਲਾ ਬਾਹੂਰੁਪੁਬ੍ਬਾ ਚੇਤਿ ਚ ਗਣ੍ਠਸੁਤ੍ਤਾਨਿ।

੮੨. ਮੁਖਾ

ਇਹਾਪਿ ਪਸਜ੍ਜੇਯਜ ਮਧੁ ਅਸ੍ਮਿਂ ਘਟੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪਯੋਗੇ ਮਧੁਰਨ੍ਤਿ ਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਾਪੁਣੇਯਜ ਮਧੁਮ੍ਹਿ ਅਭਿਧੇਯਜਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਨਗਾ। ਯਜ੍ਜਪਿ ਊਸਵਾਚ੍ਚਾਦੋ ਪਹੂਤਾਦਿਵਿਸਯਾਯਾਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸਮ੍ਭਵੋ, ਤਥਾਪਿ ਞੂਸਾਦਿਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯ(ਤ੍ਥ)ਤ੍ਤੇਨ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭਾਵਾ ਞੂਸਵਾ ਘਟੋਚ੍ਚਾਦਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਪਹੂਤਾਦਿਵਿਸਯਾਤ੍ਥਿਤਾਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਤਂਵਤੋ-ਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯ(ਤ੍ਥ)ਤ੍ਤੇਨ ਞੂਸਰੋ ਦੇਸੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁ ਮਿਚ੍ਛਾਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯਥਾ ਸਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਮਾਭਵਿਚ੍ਚੇਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ- ‘ਇਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੁਞ੍ਜਵਾਤਿਏਤ੍ਥ ਕੁਞ੍ਜਸਦ੍ਦੋ ਤਿਣਲਤਾਦਜਚ੍ਛਾਦਿਤਪਬ੍ਬਤੇਕਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਤੇ।

੮੭. ਪਿਚ੍ਛਾ

ਪਰੇਹਿ ਵਾਚਾਸਦ੍ਦਾ ਆਲੋ ਵਿਹਿਤੋ ਨਿਨ੍ਨਾਯਂ, ਨੇਹ ਤਥੇਤਿ ਚੋਦਨਮੁਬ੍ਭਾਵਯਤਿ ‘ਨਿਨ੍ਨਾਯ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।

੮੮. ਸੀਲਾ

ਸੀਲਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਕੇਸਾ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਣ੍ਣਾ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਵਿਧਜੁਤ੍ਤਂ ਗਣਸੁਤ੍ਤਂ। ਗਾਣ੍ਡੀਰਾਜੀਹਿ ਸਦ੍ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਵਾਵਿਸਯਨਿਯਮਨਤ੍ਥਂ ਗਣਸੁਤ੍ਤਂ। ਗਣ੍ਡਸ੍ਸ ਗਣ੍ਡਮਿਗਸਿਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਯਂ ਗਾਣ੍ਡੀ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਾਣ੍ਡੀਵੋ।

੯੦. ਸਿਸ੍ਸ

ਸਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਵਾਮੀ,ਸਂ ਸਕਿਯਂ।

੯੧. ਲਕ੍ਖਜਾ

ਅਕਾਰਾਦੇਸੋ ਚ ਣਸਨ੍ਨਿਯੋਗੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਤ੍ਥ ਣਕਾਰੋ ਤਤ੍ਥੇਵਾਯਮਕਾਰਾਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਾਦਾਨਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਸ੍ਸਯਕਰਣਮੇਕੋ ਸਤ੍ਥਿਯੋ ਵਾਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸ ਅਵਿਧਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਚਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬਲੋਪੇਨ ਪਯੋਗ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਂ ਅਕਾਰਂ ਵਿਧਾਯ ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਲਕ੍ਖੀ ਸਿਰੀ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣੋ।

੯੪. ਇਮਿਯਾ

ਕਪ੍ਪੋ ਯੋਗਜਤਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਜਟਾ ਹਾਨਭਾਗੋ, ਸੇਨਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੯੫. ਤੋਪ

'ਓਹਾਕ ਚਾਗੇ' ਇਤਿ ਸਕਕਾਰਸ੍ਸ ਹਾਧਾਤੁਨੋ ਪਯੋਗੇ ਤੋਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਨਿਸੇਧੇਤੁਵਾ'ਸਤ੍ਥਾ ਹੀਯਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਹੀਨੋ'ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ- 'ਸਕ੍ਕਤੇਚ੍ਚਾਦਿ। ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਤਿਯਮ੍ਪਨੁਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਚੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਵਸਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ''ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵੇ ਕਰਾਸਭੂਯੋਗੇ ਵਿਕਾਰਾਚੀ''ਤਿ (੪-੧੧੯) ਵੁਤ੍ਤੋ ਚੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਵਸਾਨੇ ਯੇ ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਜਾਤਿਯਵਜ੍ਜਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ''ਤਬ੍ਬਤਿ ਜਾਤਿਯੋ''ਤਿ (੪-੧੧੩) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਜਾਤਿਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਜ੍ਜਿਤਾਨਂ। ਕਚ੍ਚਾਯਨੇ ਤੁ ਤੋਆਦੀਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਨ ਤਤੋ ਪੁਨ ਵਿਭਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ।

੯੬. ਇਤੋ

ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ 'ਏਤਸ੍ਸ ਟ ਏਤ' ਇਤਿ ਅਤੋਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਏਤਸ੍ਸ ਟਾਦੇਸੋ ਏਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਏਤਆਦੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯੭. ਅਭਜਾ

ਨਨੁ ਚ ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ, ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ''ਤੋ ਪਞ੍ਚਮਜਾ''ਤਿ (੪-੯੫) ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾਤੁ ''ਆਦਜਾਦੀਹੀ''ਤਿ (੪-੯੮) ਨੇਤਦੇਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ''ਤੋ ਪਞ੍ਚਮਜਾ''ਤਿ (੪-੯੫) ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਾਨਮਪਰਾਮਾਸਤੋ ਕੁਤੋਚਿ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ਹੋਤੁ, ਅਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ਪਨ ''ਆਦਜਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਸਙ੍ਖਜਸ੍ਸਾਦਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣੇਨ ਤਂਸਦਿਸਾ ਸਸਙ੍ਖਜਾਏਵੋਪਲਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯਜ ਤਤੋ ਅਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤੇਹਿ ਅਭਜਾਦੀਹਿ ਤੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਭਿਤੋਚ੍ਚਾਦਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ''ਅਭਜਾਦੀਹੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੯੮. ਆਦਜਾ

ਨਨੁ ਚ ਤੋਇਚ੍ਚੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸੁਤ੍ਤਿਤੇ ਯਤੋਕੁਤੋਚਿ ਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ਵਾ ਅਪਞ੍ਚਮਜਨ੍ਤਾ ਵਾ ਬਹੁਲਂ ਵਾ ਤੋਮ੍ਹਿ ਇਟ੍ਠਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਕਿਂ ਆਦਜਾਦੀਹੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਵਿਭਾਗਸੋ ਵਿਸੇਸਾਵਸਾਯੋ ਸਿਯਾਤਿ ਨ ਦੋਸੋਤਿ। ਯਨ੍ਤਿ ਪਠਮਨ੍ਤਾ

ਤੋਮ੍ਹਿ ਯਤੋ।

੧੦੦. ਕਤ੍ਥੇ

ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵਾਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਾਦਿਤੋ’’ (੪-੮੯) ਚ੍ਚਾਦਿਨਾਵ। ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ ਇਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ।

੧੦੧. ਧਿ

ਵਾਵਿਧਾਨਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਧਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਾ।

੧੦੨. ਯਾ

ਯਤ੍ਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਉਪ੍ਪਲਕ੍ਖਿਤਮੇਵ ਸਿਯਾਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੁਂ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

੧੦੪. ਕੁਹਿਂ

ਹਿਞ੍ਚਨਂ ਵਿਧੀਯਤੇ ‘‘ਹਿਂ ਹਂ ਹਿਞ੍ਚਨ’’ਨ੍ਤਿ (੨-੫-੮) ਸੁਤ੍ਤੇਨ। ਹਿਞ੍ਚਿਆਦੀਨਨ੍ਤਿ ਹਿਞ੍ਚਿਦਾਚਿਰਹਚਿਆਦੀਨਂ।

੧੦੫. ਸਬ੍ਬੇ

ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਏਕਦਾਇਚ੍ਚਾਦਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੦੬. ਕਦਾ

ਕੁਦਾਸਦ੍ਦੋ ਚਨਂਸਦ੍ਦਯੋਗੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਦਾਚਨਨ੍ਤਿ।

੧੦੭. ਅਜ੍ਜ

ਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਮਿਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਕਾਰਿਯਾਨਂ, ਸਮਾਨੇਤਿ ਸਾਧਾਰਣੇ। ਸਮਾਨਮੇਵ ਬੋਧੇਤਿ ‘ਤਂਯਥੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਮ੍ਮਤਾਲ਼ਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਾਣ ਹਰਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨਜ੍ਜਤਨਸ੍ਸ। ਉਪਰਿ ਤਜਾਦਿਕਣ੍ਡੇ ਕਰਹਸਦ੍ਦੋ ਤੁ ਚਿਸਦ੍ਦਸਂਯੁਤ੍ਤੋਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਕਰਹਚੀਤਿ।

੧੧੦. ਧਾਸਂ

ਸਙ੍ਖਜਾਵਾਚਿਨੋ ਸਦ੍ਦਾ ਸਙ੍ਖਜਾਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤਾਤਿ ਆਹ- ‘ਅਤ੍ਥੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਕਾਰੋ ਦਬ੍ਬਗੁਣਧਿਸਯੋਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਸੋਪਿ ਗਯ੍ਹੇਯਜ ਦਬ੍ਬ ਗੁਣਾਨਂ ਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਜਾਹਿ ਯੋਗਾ ਧਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤੁ(ਮ੍ਪਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯੋਯੇਵੇਤਿ) [ਚੇਤ੍ਥ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] (ਪਕਾਰਵਾਚਕਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਜਾਹਿ ਯੋਗਾ) ਅਲਿਙ੍ਗਮਸਙ੍ਖਜਞ੍ਚ [ਧਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਮਲਿਙ੍ਗਮਸਙ੍ਖਜਞ੍ਚ-ਇਤਿ ਕਾਸਿਕਾਵੁਤ੍ਤਿਪਞ੍ਜਕਾਯਂ] ਨ ਸਿਯਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਜਬਜਯਤ੍ਤਮਭਿਮਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਞ੍ਚਿਟ੍ਠਂ, ਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੇ ਤੁ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਏਕਧਾਭੁਞ੍ਜਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਭੁਞ੍ਜਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਗਚ੍ਛਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਭੋਜਨ ਗਮਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖਜਾਹਿ ਯੋਗਾਭਾਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁ ਦੋਸੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ ਜਯਾਦਿਚ੍ਚੇਨ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੋਯੇਵੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ। ਤਮ੍ਪਤਿ ਆਹ- ‘ਦਬ੍ਬੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵਮਾਹਾਤਿ ਆਹ- ‘ਨਵਧਾਦਬ੍ਬ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ‘‘ਨਵਧਾ ਦਬ੍ਬਂ, ਬਹੁਧਾ ਗੁਣੋ’’ਤਿ ਵੇਸੇਸਿਕਾਨਂ ਸਙ੍ਕੇਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਪੁਥਬਜਾਪੋਤੇਜੋਵਾਯ੍ਵਾਕਾਸਕਾਲਦਿਸਾਤ੍ਤੁਮਨਾਨੀਤਿ ਨਵ ਦਬ੍ਬਾਨਿ। ਰੂਪ ਰਸ ਗਨ੍ਧ ਫਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜਾਪਰਿਮਾਣ ਪੁਥੁਤ੍ਤੁਸਂਯੋਗਵਿਭਾਗ ਪਰਤ੍ਤਾਪਰਤ੍ਤੁਬੁਦ੍ਧਿਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਚ੍ਛਾਦੋਸਪਯਤਨਾ ਚ ਗੁਣਾ, ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਗੁਰੁਤ੍ਤੁ ਦਵਤ੍ਤੁਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮਾਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਾ ਚੇਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬੀਸਤਿ ਬਹੁਧਾ ਗੁਣੋ। ਅਤ੍ਰਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਕਾਸਿਕਾਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਿਕਾਕਾਰੇਨ ਜਿਨਿਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ਨਵਧਾ ਦਬ੍ਬਂ ਬਹੁਧਾ ਗੁਣੋਤਜਤ੍ਰਾਪਿ ''ਕਿਰਿਯਾਜੜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ ਨਵਧਾ ਦਬ੍ਬਂ ਬਹੁਧਾ ਗੁਣੋ ਉਪਦਿਸੀਯਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਬਜਾਖਜਾਯਤੇ ਵਿਜ੍ਜਤੇਵਾ''ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋਯੇਵ ਪਕਾਰੋ ਪਟਿਪਾਦਿਤੋ, ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਿਰਿਯੇਵੇਤਿ ਵਿਸੇਸਨੋਪਾਦਾਨਮਯੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਨਵਧਾ ਦਬ੍ਬਂ ਬਹੁਧਾ ਗੁਣੋਤਿ ਪਯੋਗਦਸ੍ਸਨਤੋ ਦਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਯਾਨਮ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਗਯ੍ਹਪਗਤ੍ਤਾ ਬਜਵਚ੍ਛੇਦਯਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਦਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਯਾਨਮ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਦਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਯੇ ਜਿਨਿਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੁਨਯੇਨ ਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋਵ ਪਕਾਰੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰ ਪਞ੍ਜਿਕਾਕਾਰਾਨਂ ਵਿਸੇਸਨੋਪਾਦਾਨਮਯੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤੋਯੇਵਾਤਿ ਯਤੋ ਵਿਸੇਸਨੋਪਾਦਾਨਮਯੁਤ੍ਤੁਂ ਤਤੋਯੇਵ ਦ੍ਵੀਹਿਚ੍ਚਾਦਿਕਮਾਹੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਯੋਗੇਪਿ ਪਕਾਰੋ ਦਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਯੋ... ਦਬ੍ਬਵਿਸਯਸ੍ਸ ਗੁਣਵਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਨਤੁ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋ... ਦ੍ਵਿਧਾਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯਸ੍ਸੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਮਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਤੋਯੇਵ ਕਿਰਿਯਾਪਕਾਰੋਪਾਦਾਨੇ [ਪਕਾਰੋਤਿਸਯਨੇ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਅਤ੍ਰ ਧਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨੁਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ 'ਦ੍ਵੀਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਮਾਹੇ''ਤਿ ਤੇਨਾਹ'ਅਤ੍ਰੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਬ੍ਬਗੁਣਵਿਸਯੇ ਪਕਾਰੇ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਯੋਯਂ ਦੋਸੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ਪਰੇਹਿ, ਤਂ ਦਾਨਿ ਨਿਰਾਕਤ੍ਤੁਮਾਹ 'ਸਤਿਪਿਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਭਾਵਤੋ ਅਲਿਙ੍ਗਮਸਙ੍ਖਜਞ੍ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਜਨੁਰਾਪਾਦਨੇ ਗਮਜਮਾਨੇ ਧਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਹਿਤੋ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ, ਤਦਾਹ- 'ਦਬ੍ਬਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ ਸਙ੍ਖਜਾਨੁਰਾਪਾਦਨੇਪੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਂ ਯਾ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਸਙ੍ਖਜਾ, ਤਤੋ- ਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਖਜਾਨੁਰਂ ਤਸ੍ਸਾਪਾਦਨਂ ਕਰਣਂ ਸਙ੍ਖਜਨੁਰਾਪਾਦਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੧੩. ਤਬ੍ਬ

ਸੋ ਪਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਬ੍ਬਾ, ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਰਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਤੀਤੇਤ੍ਥ ਪਕਾਰਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ- 'ਤਸਦ੍ਦੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਕਾਰਵਤੀਤਿ ਪਕਾਰਵਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੁਦੁਪ੍ਪਕਾਰਵਾ ਮੁਦੁਜਾਤਿਯੋ।

੧੧੫. ਕਤਿ

ਕਿਂ ਸਙ੍ਖਜਾਨਮ੍ਪਰਿਮਾਣਮੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਕਿਮ੍ਹਾ ਰਤਿ ਰੀਵਰੀਵਤਕ ਰਿਤ੍ਤੁਕਾ''ਤਿ (੪-੪੪) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਰਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਿਧਾਯ ਕਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੁਂ- 'ਸਙ੍ਖਜਾਪਰਿਮਾਣਵਿਸਯੇ ਸਾਧਿਤਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਕਤਿ ਚ ਸੋ ਸਙ੍ਖਜਾ ਪਰਿਮਾਣਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਜਾ ਚੇਤਿ ਕਤਿਸਙ੍ਖਜਾ, ਤਾਯ।

੧੧੬. ਬਹੁ

ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਮ੍ਹਿ ਏਕਮ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਦ੍ਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਪਰੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋਤਿ 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋਵਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ।

੧੧੭. ਸਕਿਂ

ਨਿਪਾਤਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸਕਿਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਸ੍ਸ।

੧੧੮. ਸੋ

ਖਣ੍ਡਂ ਖਣ੍ਡਂ ਖਣ੍ਡਸੋ, ਪੁਥੁ ਪਕਾਰੋ ਪੁਥੁਸੋ।

੧੧੯. ਅਭੂ

ਨਨੁ ਚ ਅਭᩅਨਨ੍ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ᩅਾ ਅᩅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇਨ ᩅਾ, ਤਥਾ ਸਤਜਭੂਤਸਦ੍ਦੋ-ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤᩅਚਨੋਪੀਤਿ ਕਥਮਭੂਤਸਦ੍ਦੋ-ᩅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇ ਨਾਭੂਤੇ ᩅੁਤ੍ਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਅਭੂਤਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਥਮᩅਤ੍ਥਾᩅ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਾਮਸੀਯਤੀਤਿ ਚੇ ਅਭੂਤਸਦ੍ਦੋ ਯਦਜਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨᩅਾਚੀ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਤਸਦ੍ਦੂਪ੍ਪ ਯੋਗੋਯੇᩅ ਨ ਸਿਯਾ... ਤਸਦ੍ਦੇਨਾਭੂਤਸ੍ਸੇᩅ ਗਹਣਤੋ, ਅਭੂਤਭਾᩅੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ ਸਿਯਾ, ਤੇਨ ਤਸਦ੍ਦੂਪ੍ਪਯੋਗਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਅᩅਤ੍ਥਾᩅ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਾਮਸੀਯਤਿ, ਤਪ੍ਪਰਾਮਟ੍ਠਞ੍ਚਾᩅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰਮਭੂਤ ਸਦ੍ਦੋ ਅਪੇਕ੍ਖਤੇ, ਤੇਨਾਹ- 'ਤਬ੍ਭਾᩅੇਤਿᩅਚਨਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭᩅਨਂ ਭਾᩅੋ ਤਾਯ ਅᩅਤ੍ਥਨ੍ਤੁਰੇ ਭਾᩅੋ ਤਬ੍ਭਾᩅੋ ਤਸ੍ਮਿਂ। ਤੇਨਾਹ 'ਅਭੂਤਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਾᩅੇਤਿ ᩅਿਸਯਸਤ੍ਤਮੀ, ਸਂਸਤ੍ਤਮੀ ᩅਾਤਿ ਆਹ- 'ᩅਿਸਯੇ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇ ᩅਾ'ਤਿ। ਕੁਣ੍ਡਲਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਕੁਣ੍ਡਲਸਭਾᩅੇਨ।

੧੨੦. ਦਿਸ੍ਸ

ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ᩅੁਤ੍ਤੇ ਪਯੋਗੇ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ᩅਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ 'ਦਿਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ᩅਿਜ੍ਝਙ੍ਗ ਪਰਿਭਾਸਾ ਭᩅਤੀਤਿ ਸੇਸੋ। ''ਞੋᩅਾ-ਪਚ੍ਚੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (੪-੧) ਸੁਤ੍ਤੇਨ ᩅੁਤ੍ਤੇਸ੍ᩅਨੇਕᩅਿਧੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪਰਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭਾਸਤੀਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾ, ᩅਿਧਿਨੋ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ ਪਰਿਭਾਸਾ ᩅਿਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਸਾ। ᩅਿਧਿਯੇᩅਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ᩅਕ੍ਖਮਾਨਸੁਤ੍ਤਦ੍ᩅਯਨ੍ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਸਕਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਦ੍ᩅਯਂ।

੧੨੫. ਸਂਯੋ

ਅਨ੍ਤੁਰਸਦ੍ਦੋ-ਨੇਕਤ੍ਥੋਪੀਹਾਨ੍ਤੁਰਾਲ਼ᩅਾਚੀ ਮਜ੍ਝᩅਾਚੀ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ᩅਿਜ੍ਜਤੇਨ੍ਤੁਰਮੇਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੁਰਾਲ਼ਮਤ੍ਤਪਟਿਸੇਧੇਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕਤ੍ᩅਾਨ੍ਤੁਰਾ ਲ਼ਟ੍ਠਸ੍ਸਾਭਾᩅਾਨ੍ਤੁਰਾਲ਼ਂ ਨਤ੍ਥੀਤਜੁਪਚਰੀਯਤਿ, ਏᩅਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਪਯੁਜ੍ਜਤੇ 'ਅਨਨ੍ਤੁਰਾ ਇਮੇ ਗਾਮਾ ਅਨਨ੍ਤੁਰਾ ਇਮੇ ਪਾਸਾਦਾ'ਤਿ ਅਨ੍ਤੁਰਾਲ਼ਗਤਸ੍ਸ ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ᩅਾਭਾᩅਾ ਤਥਾ ਬਜਪਦਿਸੀਯਤੇ, ਤਥੇᩅਮਿਹਾਪਜਨ੍ਤੁਰਾਲ਼ਗਤਸ੍ਸਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾਭਾᩅਾ ਅਨਨ੍ਤੁਰਾ ਇਤਜੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ, ਅਥᩅਾਨ੍ਤੁਰਸਦ੍ਦੋ ਬਜᩅਧਾਨᩅਾਚੀ ਬਜᩅਧਾਨਾਭਾᩅਤੋ-ਨਨ੍ਤੁਰਾ ਇਤਿ ᩅੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ। ਅਨ੍ਤੁਰਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ᩅਾ ਖਾਦਿਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ [ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ᩅਿਧਾਯ ਅਨ੍ਤੁਰਾਯਤਿ ਬਜᩅਧਾਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ᩅਿਧਾਯ ਅਨ੍ਤੁਰੋ ਬਜᩅਧਾਯਕੋ ਨਤ੍ਥੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤੁਰਾ। ਯਥਾ 'ਰੁਕ੍ਖਾ ᩅਨਨ੍ਤੇ'ਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖਾ ਸਮੁਦਿਤਾᩅੇਕᩅਨਬਜਪਦੇਸਂ ਲਭਨ੍ਤੇ, ਤਥਾਤ੍ਰਾਪਿ ਬਜਞ੍ਜਨਾ ਸਮੁਦਿਤਾᩅੇਤੇ ਸਂਯੋਗਬਜਪਦੇਸਗੋਚਰਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ।

ਸਂਯੋਗੋਤਿ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯਪ੍ਪਧਾਨੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਬਜਞ੍ਜਨਾਤਜᩅਯᩅਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਜਞ੍ਜਨਾਤਿ ਬਹੁᩅਚਨੇਨ ਸਂਯੋਗੋਤਿ ਏਕᩅਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਘਟਤੇ, ਨਨੁ ਚ ᩅਣ੍ਣਾਨਮੁਚ੍ਚਾਰਿਤਪ੍ਪਧਂਸਿਤ੍ਤਾ ਯੋਗਪਜ੍ਜਮਟ੍ਠਿਤਮਾਨਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭᩅਤਿ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਤਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਹਿ ਉਤ੍ਤੁਰੁਤ੍ਤੁਰਗ੍ਗਾਹਿਨਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਪੁਬ੍ਬਪਰੀਭੂਤੇ ਬਜਞ੍ਜਨਾᩅਯᩅੇ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪੇਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀ ਸਮੁਦਾਯᩅੋਹਾਰਮ੍ਪᩅਤ੍ਤੁਯੀਤਿ।

ਞਾਨੁਬਨ੍ਧੇਤਿ ਦਿਤਿਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਸਂਯੋਗਾᩅਿਸਯਤ੍ਤਾ ਦੇਚ੍ਚੋਤਿ 'ਸਰਾਨਮਾਦਿਸ੍ਸਾ'ਤਿ ᩅਿਸਯੋ, ਉਲ਼ੁਮ੍ਪਸਦ੍ਦੂਸ੍ਸ ਸਂਯੋਗᩅਿਸਯਤ੍ਤਾ ਓਲ਼ੁਮ੍ਪਿਕੋਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ᩅਿਸਯੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਰਾਘᩅੋ ᩅੇਨਤੇਯਜੋ ਮੇਨਿਕੋ ਦੇਚ੍ਚੋ ਦੋਸਗ੍ਗਾਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਨਿ। ਇਧ ਤੁ ਓਲ਼ੁਮ੍ਪਿਕੋ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਤਿ

ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਿਕਾ ਏਤ੍ਥ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਿਕਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੧੨੭. ਕੋਸ

ਕੋਸਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸ ਜਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਿਪਾਤਨਾ, ਅਜ੍ਜਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਉਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ ਵਵ ਸਰੇ''ਤਿ (੪-੧੨੯)।

੧੩੫. ਜੇਵੁ

ਯਕਾਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਜੇਯਜੋ।

੧੩੭. ਕਣ

ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਪ੍ਪੋ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਯੁਵਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੩੯. ਡੇਸ

ਸਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਸਤਜਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇਸਤਜਨ੍ਤੋ ਕਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ''ਸਙ੍ਖਜਾਯ ਸਚ੍ਚੁਤੀਸਾਸੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੪-੫੦) ਸਤਜਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਡੋ ਵਿਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਡੇਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨੋਪਾਦਿਨ੍ਨੇ ਤਦੁਪਾਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਸਤਜਨ੍ਤੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਡੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੋਪਾਦਾਨਾ'ਤਿਆਦਿ।

੧੪੨. ਅਧਾ

ਧਾਤੁਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸਦ੍ਦੋ ਅਧਾਤੁ ਤਸ੍ਸ। ਪਞ੍ਚਿਕਾਯਮ੍ਪਨ ਪਕਤਿਪਿ ਸਦ੍ਦੋਯੇਵਾਤਿ ਧਾਤੁਤੋਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਅਧਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਾਤੁਪ੍ਪਕਤਿਯਾ, ਅਧਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਚਾਤਿ ਕਕਾਰੇਨ ਚ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। ਪੁਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣਮਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿਪਾਣਿਨਿਨਾ ਇਕਾਰਾਦੇਸਵਿਧਾਯਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤੇਕਕਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਇਕਾਰਾਦੇਸਵਿਧਾਨਤ੍ਥਂ ਪੁਬ੍ਬਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿਵਚਨਂ ਵਿਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਚੇਤਿਆਦਿਨਾ ਕਥਯਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਤੁ ਆਕਾਰਸ੍ਸਚਿਕਾਰੋ ਭਵਤਜੇਵ, ਸਿਯਾ ਏਤਨ੍ਤਿ ਬਹੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਤਿ ਏਤਂ ਰੂਪਂ ਹੋਤਿ। ਸਜਾਦਜਤ੍ਰ ਬਜਵਹਿਤੋ... ਕਕਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਜਾਦਿ, ਨ ਸਜਾਦਿ ਕਕਾਰਾ ਪਰੋਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਅਸਜਾਦਿਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧੋ ਨਞ ਕਸ੍ਮਾ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਪਰਿਯੁਦੋਸੋਤਿ ਆਸਙ੍ਕਿਯ ਪਰਿਯੁਦਾਸੇਸ੍ਮਿਂ ਗਹਿਤੇ ਸਤਿ ਦੋਸਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਭਤੇ 'ਪਰਿਯੁਦਾਸੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਸਜਾਦਿਤੋਤਿ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਦ੍ਦਤੋ। ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਦ੍ਦੋਹਿ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੋ ਵਾਕਜੇ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ- 'ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਦ੍ਦਤੋ ਏਤ੍ਥ ਸਜਾਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ'ਤਿ। ਅਸਜਾਦਿਸ੍ਮਾ ਪਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਬਹੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਦ੍ਦਤੋ ਨ ਸਜਾਦਜੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਤੋਚਾਤਿ ਬਹੁਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸਦ੍ਦਤੋ ਚ। ਪਸਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਨਞਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੇਪਿ ਸਿਯਾਵ ਦੋਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸਜਾਦਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਚਤੁਤ੍ਥਕਣ੍ਡ੧ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਤਾ।

ਪਞ੍ਚਮਕਣ੍ਡ

੧. ਤਿਜ

ਖਮਾਵੀਮੰਸਾਸੁਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਮੇਵ ਕਥਮਿਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਪਦਾਨਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਧੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਤਿ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਤਿਜਮਾਹ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਵਿਸੇਸਨੰ, ਕਿਮ੍ਪਨ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨੇ ਫਲ ਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨੋਪਾਦਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਜ੍ਜਤ੍ਰ 'ਖਮਾਵੀਮੰਸਾਸੁ'ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨੰ, ਕਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਚਰਤਿ ਖਸਾ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਸਾਨਾਦਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ। ''ਸੁਤਾਨੁਮਿਤੇਸੁ ਸੁਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵ ਬਲਵਾ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਮੁਪਲਕ੍ਖੇਤਿ 'ਸੁਤਾਨੁਮਿਤਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਰੂਪਾਸੁ ਖਮਾਵੀਮੰਸੁ ਖਸਾਨੰ ਵੀਧਾਨੇਨੇਵ, ਸਕਤ੍ਥੇ ਵਿਧਾਨੇਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਕਿਰਿਯਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰੇਸੰ ਵਿਯ ਖਾਦਜਨ੍ਤਾਨੰ ਧਾਤੁਸਞ੍ਞਾਵਿਧਾਨ ਮਨਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ ਖਮਾ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ ਖਮਤਿ, ਵੀਮੰਸਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ, ਵੀਮੰਸਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਤਿਜਇਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਭੂਵਾਦਿਕਸ੍ਸ ਗਹਣੰ। ਨਿਚ੍ਚਣਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਤਾਦਿਸੇ ਪਯੋਜਨੇ ਸਤਿ ਬਹੁਲੰ ਵਿਧੀਯਮਾਨੇਪਿ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਮਤ੍ਤਨੋ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਥਵਾ ਚੁਰਾਦਿਮਾਨੇਨਾਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਨਾ ਸਾਹਚਰਿਯਾ ਤਿਜੋਪਿ ਚੁਰਾਦਿਕੋਵ, ਤੰ ਯਥਾ 'ਗਾਵਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੇਨਾਤ੍ਥੋ'ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੇਗੋਯੇਵੋਪਾਦੀਯਤੇ, ਨਾਸ੍ਸੋ, ਨ ਗਦ੍ਰਭੋ। ਕਦਾਚਿ ਪਨ ਅਸ੍ਸਾਦਿਨੋਪਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਸਿਯਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਰਣਾ ਦਿਪ੍ਪਭਾਵਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਵੀਮੰਸਾਯੰ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨ ਮਨੁਪਪਨ੍ਨਮਿਤਰੇਤਰਨਿਸ੍ਸਯਦੋਸ ਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ਵੀਮੰਸਾਸਦ੍ਦੇ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਸਤਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵੀਮੰਸਾਤਿ ਰੂਪੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਤਰੇਤਰਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਇਤਰੇਤਰ ਨਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਚ ਕਾਰਿਯਾਨੀ ਨੋਪਕਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਨਾਹ- 'ਅਨੁਵਾਦਰੂਪਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਾਦਿਕਾਲਸੰਸਿਦ੍ਧਸਦ੍ਦਾਨੁਵਾਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਇਤਰੇਤਰਨਿਸ੍ਸਯੋ ਦੋਸੋਤਿ ਭਾਵੋ। ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰਣਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇ ਤੇਜਤੇਤਿ ਰੂਪੰ।

੨. ਕਿਤਾ

ਪੁਬ੍ਬੇਵਿਯ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਾਦੀਤਜਨੇਨ ''ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਾਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ 'ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਸੰਸਯੇਸੁ'ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਤਿਕਿਚ੍ਛਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ'ਤਜਾਦਿਕੰ ਸਬ੍ਬੰ ਯਥਾਯੋਗਮੇਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਜਤਿਦਿਸਤਿ। ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋਤਿ ਵਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਕਿਮਿਤ੍ਥੰ ਛਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵਿਧੋਦਾਹਰਣਨ੍ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਅਤ੍ਥਭੇਦਾ ਦ੍ਵਿਧੋਦਾਹਰਣ'ਨ੍ਤਿ। ਨਿਕੇਤੋ ਨਿਵਾਸੋ, ਸਙ੍ਕੇਤੋ ਲਕ੍ਖਣੰ।

੩. ਨਿਨ੍ਦਾ

ਨਿਨ੍ਦ=ਗਰਹਾਯੰ ਤਤੋ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਣਤ੍ਤਿਕਯਕਜਾ ਚੇ''ਤਿ (੫-੪੯) ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਤਤੋ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਵਾ''ਤਿ (੩-੨੬) ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਰੂਪੰ। ਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਬਧਕੋ।

੪. ਤੁਸ੍ਮਾ

ਤੁਸ੍ਮਾਤੀਹ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ 'ਤੁਤਾਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਤਤੋ ਚੇਤਿ ਯਤੋ ਤੁਸ੍ਮਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੰ ਯਤੋ ਚ ਵਿਸੇਸਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਤਦਾਦਿਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ... ''ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਯਤੋ। ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ... ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੩) ਵਚਨਾਭਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ- 'ਯਤੋ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋ ਆਦਿ ਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਦਾਦਿ ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋਨ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸ (ਸੋ ਤਦਨ੍ਤੋ)।

ਤਦਾਦਿਤਦਨੁਸਮੁਦਾਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਗਹਣੰ, (ਨਤੁ) ਤਦਨੁਮਤ੍ਤੁਸ੍ਸੇ ਤਜਤ੍ਥੋ । ਨਨੁ ਚ ਤੁਂਸ੍ਮਾਇਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੇ ਭਵਤੁ ''ਵਿਧਿਬ੍ਬਿਸੇਸਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇ''ਤਿ ਤਦਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਤੁ ਕਥੰ ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣੰ ਵਚਨਾਭਾਵਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਿਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਯਤੋ ਵਿਹਿਤੋ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਭਵਤਿ ਸੀਲੇਨੇਤਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵੀ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਤਸ੍ਮਾ। ਇਮਾਯ ਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ-ਤ੍ਥੋ, ਯਮਾਖ੍ਯਾਯਤੇ 'ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਹਿਤੋ ਤਦਾਦਿਨੋ ਗਹਣ'ਨ੍ਤਿ। ਭਵਤ੍ਵੇਵੰ ਤਦਾਦਿਨੋ ਤਦਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੰ, ਤਤੋ ਕਿਮ੍ਫਲਂਤਜਾਹ- 'ਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਪਾਦਿਤੋਤਿ ਪਾਦਿਸਹਿਤਤੋ। ਖ ਛ ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤ੍ਯਭਾਵਾਤਿ ਖ ਛ ਸਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਤੁਂਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹਣਾ ਸਪਾਦਿਤੋ ਖ ਛ ਸਾਨਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵਿਪੁਬ੍ਬਾ 'ਜਿ-ਜਯੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਾ 'ਵਿਜੇਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ''ਤੁਂਸ੍ਮਾ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ(ਸੋ), ਤੁਂਸ੍ਸਚ ਲੋਪੋ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕੇ ਏਕਾਰੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇ 'ਜਿਸ ਜਿਸ ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਅਨਾਦਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਲੋਪੋ ''ਜਿਹਰਾਨੰ ਗੀ''ਤਿ (੫-੧੦੨) ਗੀ। ਜਿਗੀਸਪ੍ਪਕਤਿਤੋ ''ਭੂਤੇ ਈਊਂ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੬-੪) ਈ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਞ। ''ਆ ਈ ਊ ਮ੍ਹਾ ਸ੍ਸਾ ਸ੍ਸਮ੍ਹਾਨੰ ਵਾ''ਤਿ (੬-੩੩) ਈਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੇ ਬ੍ਯਜਿਗੀਸਿ। ਯਦਿ ਤੁ ਸਪਾਦਿਤੋ ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਬ੍ਯਜਿਗੀਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ ਕਰੀਯਮਾਨੰ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਸ੍ਸੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ ਭਵਤੀਤਿ ''ਖ ਛ ਸਾਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੫-੬੯) ਵਿਜਿਯ ਇਤਿ ਸਮੁਦਾਯੇ ਆਦਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਈਮ੍ਹਿ ਚ ਵਿਹਿਤੇ ਸਪਾਦਿਨੋ ਪਕਤਿਭਾਵੋਤਿ ਵਿਸਦ੍ਦ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਞਾਗਮੋ ਸਿਯਾ, ਤਤੋ ਚ ਅਵਿਵਿਜਿਸੀਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਮ੍ਪਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਤੁਂਸ੍ਮਾ ਇਚ੍ਛਾਯਨ੍ਤਿ ਚ ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਾਨਮੁਪਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਸਭਾਵ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਖ ਛ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਦਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨੁਮਿਤੋ ਨ ਪਨ ਤੁਂ, ਤੁਮਿਹ ਸੁਤੋਤਿ ਆਹ- 'ਨ ਤਦਨ੍ਤੋ, ਨਾਪਿ ਛ ਛਸਾ'ਤਿ। ਜਿਘਚ੍ਛਾਇਚ੍ਚਤ੍ਰ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਘਸ੍ਸ ''ਚਤੁਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਾਨੰ ਤਤਿਯਪਠਮਾ''ਤਿ (੫-੭੮) ਗੋ। ਤਸ੍ਸ ''ਕਵਗ੍ਗਹਾਨੰ ਚਵਗ੍ਗਜਾ''ਤਿ (੫-੭੯) ਜੋ। ਪਾਣਿਨਿਨਾਪੀਹ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯ ਵਿਧਾਯਕੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਸਿਯਾਤਿ ਵਾਵਚਨੰ ਕਤੰ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਰਾਕਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਵਾਕ੍ਯਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਕਤ੍ਯਾਦਿਤ੍ਯਤ੍ਰ ਆਦਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਪਕਤਿ ਵਿਸੇਸੋ ਤੁਮਨ੍ਤੋ, ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੋ-ਤ੍ਥਵਿਸੇਸੋ । ਇਦੰ ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ''ਤੁਂਸ੍ਮਾ ਲੋਪੋ ਚਿਚ੍ਛਾਯਂ ਤੇ''ਇਤਿ ਇਦੰ ਲਕ੍ਖਣੰ। ਨਿਯੋਗਤੋਤਿ ਨਿਯਮੇਨ। ਆਸਙ੍ਕਾਯਮੁਪਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ (੩-੧-੭) ਵਾਕ੍ਯਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਰਾਕਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਆਸਙ੍ਕਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਚੇਤਨਤ੍ਤਾ ਕੂਲਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਯਾਸਮ੍ਭਵੋਤਿ 'ਕੂਲਪ੍ਪਤਿਤੁਮਿਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵੇਚ੍ਛਾਪਕਾਸਨਮਸਿਦ੍ਧੰ, ਤੇਨਾਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਾਕ੍ਯੇਨਾਸਿਦ੍ਧਾਨੰ ਖ ਛ ਸਾਨੰ ਸਾਧਨੰ ਅਸਿਦ੍ਧੇਨਾਸਿਦ੍ਧਸਾਧਨੰ। ਇਚ੍ਛਾਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਾ। ਇਚ੍ਛਾਯਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਉਪਲਦ੍ਧੀਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਉਪਲਦ੍ਧਿ ਉਪਾਲਮ੍ਭੋ ਪਰਿਜਾਨਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੇਤਨਾਵਤਿਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤਨਾਵਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਉਪਲਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਪਦੇਸੇ ਨਾਚੇਤਨੇਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ 'ਯੋਪੇਸਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜੁ ਖੀਲਾਦਿਪਾਣਿਨਾ ਉਯ੍ਯੋਗੋ, ਕੂਲੇ ਮਤ੍ਤਿਕਾਵਿਕੀਰਣਾਦਿ। ਰਜ੍ਜੁ ਗੁਣੋ। ਖੀਲੋ [कील (ਪਞ੍ਞਕਾ)] ਸਂਕ੍ਵਾਦਿ।

ਪੁਲੋ ਤਿਣਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਘਾਤੋ। ਸਾ ਸੁਨਖੋ ਮਿਮਰਿਸਤੀਤਿ ਮਰ=ਪਾਣਚਾਗੇ'ਇਚ੍ਛਾਯਂ ਤੁਮਨ੍ਤਾ ਸੋ। ''ਞਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸ੍ਸੇ''ਤਿ (੫-੧੭੦) ਞਿ। ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਤੋ-ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਲੋਪੋ ''ਖ ਛ ਸੇਸ੍ਵੀ''ਤਿ (੫-੭੬) ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸਾਸ੍ਸ ਇਮਿਮਰਿਸਤਿ। ਤਥਾ ਪਿਪਤਿਸਤੀਤਿ 'ਪਤਪਥ=ਗਮੇਨ' ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ। ਸਾ ਮਿਮਰਿਸਤੀਤਿ ਸਤਿਪਿ ਸਚੇਤਨਤ੍ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਤਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਮਰਣਿਚ੍ਛਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਪਟਿਪਾਦਿਤੰ। ''ਇਚ੍ਛਾਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (੩-੧-੭) ਪਾਣਿਨੀਯਵਾਤ੍ਤਿਕਕਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਨ੍ਨਿਰਾਕਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਬੁਭੁਕ੍ਖਿਤੁ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਨਿਵੁਤ੍ਤਿਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ- 'ਜਾਤਿਪਦਤ੍ਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤਰੋ ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੋ।

੫. ਈਯੋ

ਕਰੀਯਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ। ਤਞ੍ਚ ਨਾਮ ਜਾਤਿ ਗੁਣਕਿਰਿਯਾਦਬ੍ਬ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ' ਡਿਤ੍ਥੋ ਡਵਿਤ੍ਥੋਤਿ ਨਾਮੇਨ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਜਾਤਿਕਮ੍ਮਂ ਗੋਅਸ੍ਸੋਤਿ ਗੋਤ੍ਤਾਦਿਜਾਤਿਯਾ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਗੁਣਕਮ੍ਮਂ ਸੁਕ੍ਕੋਨੀਲੋਤਿ ਸੁਕ੍ਕਾਦਿਨਾ ਗੁਣੇਨ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਕਿਰਿਯਾਕਮ੍ਮਂ ਪਾਚਕੋ ਪਾਯਕੋਤਿ ਪਾਚਕਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਦਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ ਦਣ੍ਡੀਵਿਸਾਣੀਤਿ ਦਣ੍ਡਾਦਿਨਾ ਦਬ੍ਬੇਨ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਸਮ੍ਭਵੇਪਿਚ੍ਛਾਯਮਤ੍ਥੇ ਈਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਤੋ ਇਚ੍ਛਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਮ੍ਮਮੇਵਾਤ੍ਰ ਗਯ੍ਹਤੇ ਅਮੁਕਮੇਵਤ੍ਥਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਿਪਾਤ ਸਮੁਦਾਯੋ ਵਿਸੇਸਾਭਿਧਾਨਨਿਮਿਤ੍ਤਾਸਜੁਪਗਮੇ ਵਤ੍ਤਤੇ।

ਤਥਾਪੀਤਿਲੋਕਵੁਤ੍ਤਿਰਯਂਵਿਸੇਸਾਭਿਧਾਨਾਰਮ੍ਭੇ। ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਯੇਵਾਤਿ ਇਚ੍ਛਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਏਵ। ਅਤ੍ਤਨੋਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀਤਜਾਦਿਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਮਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿਪੁਤ੍ਤਾਦੋ ਅਤ੍ਤਨੋਤਜਨੁਵਤ੍ਤਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨਪਚ੍ਚਯੋਵਿਧੀਯਤੇਪਾਣਿਨਿਨਾ, ਏਤ੍ਥ ਤ੍ਵ(ਤ੍ਤ)ਗ੍ਗਹਣਮਨ੍ਤਰੇਨਾਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਜੇਵ ਪੁਤ੍ਤਾਦੋ ਕਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ ਵਿਸੇਸਵਚਨਾਭਾਵੇ ਹਿ ਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਜਪਿ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤੀਮਂਚੋਦਜਮੁਬ੍ਭਾਵਯ ਮਾਹ- 'ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਈਯਸ੍ਸ ਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨਜਪਿ ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੁਤੋਚਾਹ- ਈਯਸ੍ਸਾਇਤਿਧਾਨਾ'ਤਿ। ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸਾਵਚਨੇ ਈਯਸ੍ਸਾਨਭਿਧਾਨਾਤਿ ਭਾਵੋ।

ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਕਰਣੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਵਾ ਤਤਿਯਾ। ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀਤੇਤ੍ਥਾਪਿ। ਨ ਇਟ੍ਠੋਤਿ ਈਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਾਭਿਮਤੋ। ਨੇਵੇਤ੍ਥ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਤੋ-ਧਿਪ੍ਪਾਯਾਮਾਹ 'ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤ ਯੇਵੇਤਿ ਭਾਵੋ'ਤਿ। ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਮਿਚ੍ਛਾਯਂ ਸਾਪੇਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇਪਿ ਸਿਯਾ, ਤਦਾਯਮਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਦਿਚੇਤ੍ਥ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਰੂਪਮਾਹ- 'ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ ਸਿਯਾ'ਤਿ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਈਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਭਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਚੇਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਙ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ 'ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ'ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾਦੇਵਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ- 'ਪਕਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਪੂਪਾਦਿਕਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਪਦੇ ਅਨ੍ਤੋਭਾਵ ਦਸ੍ਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕ੍ਵਪਨੇਵਂ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਜਾਹ- 'ਤਂਯਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ''ਤਮਸ੍ਸ ਸਿਪ੍ਪਂ ਸੀਲਂ ਪਣ੍ਯਂ ਪਹਰਣਂ ਪਯੋਜਨਂ''ਤਿ (੪-੨੭) ਇਕੇ ਆਪੂਪਿਕੋ। ਨਤ੍ਤੁ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਬਜਤਿਰੇਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧੇਤੁਮਾਹ- 'ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਸਾਮਜਨ੍ਤਰੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧੁਰੁਨੋ ਕੁਲਨ੍ਤਿ ਸਾਮਜਨ੍ਤਰਬਜਵਚ੍ਛੇਦਾਯ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸੋ ਪਾਦਾਨਤੋ ਗੁਰੁਕੁਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਿਪਦੇਨ ਦੇਵਦਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸਾਨ੍ਤੋ ਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇਤ੍ਥੋਪਿ ਸਮਾਨਨ੍ਤੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਤਥੇਹਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਥਾਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀਤਜੇਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕਜੇ ਪਦਸ੍ਸਾਨ੍ਵਾਖਜਾਨਤੋ ਅਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਪ੍ਫਯੋਗੋ ਕਿਨ੍ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਨਚਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਦਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਤ੍ਤੀਯਾਦਿਨੋ ਪਦਸ੍ਸ। ਨਚਾਪਿ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਈਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ। ਈਯਨ੍ਤੋ ਪੁਤ੍ਤੀਯਾਦਿ, ਨਿਯੋਗਤੋ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਬ੍ਬਾਚੀਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਾਚੀਸਦ੍ਦਯੋਗਂ। ਸੁਤਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਸੁਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤਗ੍ਗਹਣਂ। ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਰਣਾਦਜੁਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਜਨੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਕਰਣਾਦਿਤੋਪਿ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਤ੍ਤ ਨਿਯਤਾ ਗਮਜਤੇ, ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤੁ ਗਹਣਮੁਪਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯਤੋਪੀਯੋ ਸਿਯਾ ਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯੇਵ (ਮਭਾ)ਵਂ ਸਾਧਯਮਾਹ- 'ਕਮ੍ਮਾ'ਤਿਆਦਿ। ਵਤ੍ਤੁਂ ਇਟ੍ਠਾ ਏਕਸਖਜਾ ਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਂ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਤ੍ਥੁਮਿਟ੍ਠੇਕ ਸਙ੍ਖਜਸ੍ਸ ਗਹਣਮਾਹ- 'ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਾਯਤੋ'ਤਿ। ਕਿਮ੍ਪਨਾਵਯਵਤੋ ਨ ਸਿਯਾ' ਮਹਨ੍ਤਮ੍ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀ'ਚ੍ਚਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਤੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ 'ਅਵਯਵਤੋਪਿ ਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾਯੇਵਾ'ਤਿ। ਨ ਭਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਚੋਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਚਰਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਹਾ ਚਾਯਂ ਪੁਤ੍ਤੋਚੇਤਿ ਮਹਾਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਯਦੇਵਂ ਕਰੀਯਤਿ ਤਦਾਯਮ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਭਵਿਤਬ੍ਬਮੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੬. ਉਪਮਾ

ਉਪਮੀਯਤੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੀਯਤੀਤਜੑੋ। ਕੀਦਿਸਨ੍ਤੁਮੁਪਮਾਨਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਪਸਿਦ੍ਧਸਾਧਮਜਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਸਿਦ੍ਧੋ ਗਵ◌ਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਮਜਾ ਸਮਾਨ ਰੂਪਤਾਯ ਯਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਗਵਯਾਦਿਨੋ ਸਾਧਿਯਸ੍ਸ ਸਾਧਨਂ ਤਮੁਪਮਾਨਨ੍ਤੁਜੑੋ। ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮੋ-ਸ੍ਸੇਤਿ ਸਧਮ੍ਮੋ, ਗਵ◌ਾਦਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ ਸਾਧਮਜਂ। ਸਾਧਜਤੇ ਉਪਮੀਯਤੇ-ਨੇਨੇਤਿ ਸਾਧਨਮੁਪਮਾਨਂ ਗਵ◌ਾਦਿ। ਸਾਧ੍ਯਤੇ ਉਪਮੀਯਤੇਤਿ ਸਾਧਿਯੋ, ਗਵਯਾਦਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਨਂ ਸਾਧਿਯਸਾਧਨਂ।

ਪੁਤ੍ਤਮਿਵ◌ਾਚਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਆਵਸਥਮਾਵਸਤਿ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਵ◌ਿਯ ਆਧਾਰਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ਿਯ ਮਾਣਵਕੇ ਮਧੁਰਨ੍ਨਪਾਨਦਾਨਾਦਿਕਮਾਚਰਣਂ ਕਰੋਤਿਚ੍ਚੇਵਮਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵ◌ੇਨ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵ◌ੋਤਜਵਗਮਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਪੁਤ੍ਤੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਸਿਦ੍ਧੇਨ ਸਾਧਨਭਾਵ◌ੇਨੁਪਮਾਨਭੂਤੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਆਚਰਣਮ੍ਪਿ ਪਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਤਮ੍ਪਸਿਦ੍ਧ'ਨ੍ਤਿ। ਤਦਾਚਰਣੇਨ ਤੇਨ ਆਚਰਣੇਨ ਪੁਤ੍ਤਮਾਣਵਕਵ◌ਿਸਯਮਾਚਰਣਂ ਵ◌ਾ ਪੁਤ੍ਤਮਾਣਵਕ ਸਦ੍ਦੇਨੁਪਚਾਰਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਸਯੀਵਸੇਨ ਵ◌ਿਸਯਭਾਵਵ◌ੋਹਾਰੋਤਿਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਵ◌ਾਕਜੑੋ ਪਨੇਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ 'ਪੁਤ੍ਤਮਿਵ ਪੁਤ੍ਤਵ◌ਿਸਯ ਮਾਣਵਕਮਿਵ ਆਚਰਤਿ ਮਾਣਵਕਵ◌ਿਸਯਮਾਚਰਣਂ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ, ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤੁ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਯੋਗਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਨਨੁ ਚ ਯਜ੍ਜਤ੍ਰੋਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਈਯੇਨੇਵ ਜੋਤਿਤੋਤਿ ਇਵਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਦੋਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵ◌ੋ ਪੁਤ੍ਤ ਸਦ੍ਦੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇ, ਤਂ ਕਥਮੁਪਮੇਯਜਵਚਨਸ੍ਸ ਮਾਣਵਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਯੁਤ੍ਤੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਉਪਮਾਨਵਚਨਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠਾਚਰਣੇਤਿ ਤੇਨੋਪਮਾਨੇਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੇ ਆਚਰਣੇ। ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵਸ੍ਸਾਨਿਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ 'ਉਪਮਾਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾਚਰਣੇ ਉਪਮਾਨਵਚਨਤੋ ਈਯਸ੍ਸ ਵ◌ਿਧਾਨੇ ਨੋਪਮੇਯਜਵਚਨਮਨ੍ਤਰੇਨੋਪਮਾਨਵਚਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵਸ੍ਸਾਨਿਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਯਦਜੁਪਮਾਨੋਪਮੇਯਜਭਾਵਸ੍ਸ ਈਯੇਨੇਵ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਨੁਸ੍ਸੁਪਮੇਯਜੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਿ ਸਿਯਾਤਜੑੋ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਤੀਤਿ ''ਕਤ੍ਤੁਤਾਯੋ''ਤਿ (੫-੮) ਆਯੋ। ਉਪਮੇਯਜਸ੍ਸਾਨਿਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਮੇਯਜ ਕਤ੍ਤੁਸਾਮਞ੍ਞੇ ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।

੭. ਆਧਾ

ਯਥਾਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਉਪਮਾਨੇ ਉਪਮੇਯਜਸ੍ਸ ਮਾਣਵਕਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਤਥਾਤ੍ਰਾਪਿ 'ਪਾਸਾਦੇ ਕੁਟਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਚੋਪਮੇਯਜਸ੍ਸਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤਿਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਹੇਟ੍ਠਾਵ◌ਿਯੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਪਮਾਨੇ ਉਪਮੇਯਜਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤੋਭਾਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਦਮੁਚ੍ਚਤੇ ਯਵਤਾਯੋ ਪਾਸਾਦੇ ਇਵ◌ਾਚਰਤਿ ਸੋ ਪਾਸਾਦਮਿਵ◌ਾਚਰਤੀਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਨਾਤ੍ਥਭੇਦੋ-ਞ੍ਞਤ੍ਰ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭੇਦਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ◌ੇਤ੍ਥਾਪਿ ਈਯੋ ਸਿਦ੍ਧੋ, ਤਤੋ ਨਾਤ੍ਥੋ-ਨੇਨ ਵਚਨੇਨੇ ਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੮. ਕਤ੍ਤੁ

ਏਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਤੋਇਤਿ ਵਚਨਾ ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਤੇ, ਆਯਗ੍ਗਹਣਾ ਈਯੋ। ਕਦਾ ਪਨ ਕਤ੍ਤੁਵ◌ਿਸੇਸੋ-ਵਸੀਯਤਿਚ੍ਚਾਹ-'ਯਤ੍ਥਜਾਦਿਸਦ੍ਦਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇ'ਤਿਆਦਿ। ਪਬ੍ਬਤਾਯਤਿ ਹਤ੍ਥਿਚ੍ਚੇਵਮਾਦਿਨਾ ਹਤ੍ਥਜਾਦਿ ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੯. ਝਤ੍ਥੇ

ਕੋਯਂ ਚਜਤ੍ਥੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ''ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵ◌ੇ ਕਰਾਸਭੂਯੋਗੇ ਵ◌ਿਕਾਰਾਚੀ''ਤਿ (੪-੧੧੯) ਚੀਸ੍ਸ ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵ◌ੇ ਕਰਾਦਿਯੋਗੇਸਤਿ ਵ◌ਿਧਾਨਾ 'ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵ◌ੋ ਕਰਾਦਿਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੋ'ਤਿ ਆਹ। ਅਭੂਤ ਤਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਾਦਿਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਕਰੋਤਜਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾਵਸ੍ਸਂ ਪਾਇਨਿਯਾ ਵ◌ਿਯ ਭੁਵ◌ਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਮਞ੍ਞਥਾ ਕਰੋਤਜਤ੍ਥੇਪਿ ਸਿਯਾਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਨਿਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਮਾਹ- 'ਤੇਨੇਵ◌ਾ'ਤਿਆਦਿ। ਯੇਨੇਵ ਕਰੋਤਜਾਦਿਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੋ ਅਭੂਤਤਬ੍ਭਾਵ◌ੋਚਜਤ੍ਥੋ ਤੇਨੇਵ ਹੇਤੁਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਵਤਜਤ੍ਥੇ-ਨੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਲਦ੍ਧੇ

ਕਰੋਤਜਤ੍ਥੋਪਜਨਿਟ੍ਠੋ ਲਬ੍ਭਤਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਿਮ੍ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ- 'ਕਰੋਤਜਤ੍ਥੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਧਵਲਂ ਧਵਲਂ ਕਰੋਤਿ ਧਵਲੀਕਰੋਤਿਚ੍ਚੇਵ ਚੀਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਕਮ੍ਮੇਨੇਵ ਕਰੋਤਿਸ੍ਸਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮਾਹ- 'ਇਹ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਇਹ ਕਤ੍ਤੁਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਤੇ ਤਤੋਚੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਸਤਜਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਨ ਭਵਤਜਤ੍ਥੋਯੇਵਾਨੋ੍ਭਾਵਾ ਨ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਦਿਤਾ। ਤਪ੍ਪਕਰਣੇਤਿ ਧਾਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਕਰਣੇ। ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਪਟਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ ਤਤੋ ''ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਵ੍ਵੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (੪-੧੨੦) ਰਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੪-੧੩੨) ਅਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਚਜਨ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਤ੍ਥਂ- 'ਅਚੀਤੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸੇਧੋ ਨ ਕਤੋ, ਤੇਨਾਹ-'ਅਚੀਤੋਤਿ ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵਾ'ਤਿ। ਚੀਤਿ ਭੁਸੋਇਤਿ

ਪਠਮਨ੍ਤਾਚੀ । ਣਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ ''ਏਕਤ੍ਥਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ (੨-੧੧੯) ਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੋ। ਇਹੇਚੇਤਿ 'ਚਜਤ੍ਥੇ'' ਇਤੀਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ। ਨ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੦. ਸਦ੍ਦਾ

ਨਨੁ ਚ ਅਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਗ੍ਗਹਣੇ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤੇਹਿਚ੍ਚਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਕੁਤੋ ਲਬ੍ਭਤੇ ਯੇਨ 'ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤੇਹੀ'ਤਿ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਯੁਤ੍ਤੇਪਿ ਪਞ੍ਚਮਿਯਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ 'ਸਦ੍ਦਾਦੀਨੀ'ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਯੋਪਾਦਾਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਤਥਾ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤਂ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਤਿ ''ਤਮਧੀਤੇ ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਕਣਿਕਾਚਾ''ਦੋ (੪-੧੪) ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ। ਕਿਰਿਯਾਵਾਤਜਵਧਾਰਣੇਨ ਯਂ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ, ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਨ ਕਾਲੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਦੀਪਿ ਅਧੀਤੇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲੇਨ ਕਤ੍ਤੁਨਾ ਏਕਵਚਨੇਨ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਥਾਪਿ ਤੇਸਮਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਭੂਤਾਦਿਕੇ ਕਾਲੇ ਕਮ੍ਮਾਦੋ ਸਾਧਨੇ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾ ਏਵੇਤਿ ਭਾਵੋ।

ਨਨੁ ਚ ''ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਨਾਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ (੫-੧੨) ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਤ੍ਤੇ-ਯਮਾਰਬ੍ਭਤੇ ਅਸ੍ਸਪਿ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਯੇਵ ਵਿਧਾਨਂ, ਤਤੋ ਚ ਸਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਦਿਸ੍ਸਤੇ ਚ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਯੋਗੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ 'ਨਾਯਮਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਬਾਧਕੋ'ਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ- 'ਧੂਵਂ ਕਰੋਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਾਨਾਭਿਨ੍ਨਂ ਵਾਕਜਂ ਨਾਨਾਵਾਕਜਂ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ, ਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਵਾਕਜਭਾਵੇਨਾਯਸ੍ਸ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਨਾਮਸ੍ਮੀ''ਤਜੇਕਂ ਵਾਕਜਂ, ''ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਜ''ਪਰਂ। ਏਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਭਿਨ੍ਨਵਾਕਜਾਨਿ- 'ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਨਾਮਸ੍ਮਾ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਤਿ, ਸਦ੍ਦਾਦੀਨਿ ਕਰੋਤਿਚ੍ਚਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਆਯੋ ਭਵਤੀ'ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਮਾਖਜਾਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾਕਜਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਾ ਭਿਨ੍ਨਤਾ, ਅਭਿਨ੍ਨੇ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਪਦੇਕਵਾਕਜਤਾ, ਭਿਨ੍ਨੇਤੁ ਨਾਨਾਵਾਕਜਤਾ, ਨਾਨਾਵਾਕਜੇ ਚ ਸਤਿ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ। ਨ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਵਿਧਾਨਮੇਵ ਬਾਧਾਹੇਤੁ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਏਕਵਾਕਜਤਾਪਿ, ਤਂ ਯਥਾ-'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਦਧਿ ਦਿਯਜਤਂ, ਤਕ੍ਕਂ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਾਯੇ'ਤਿ। ਨਾਨਾਵਾਕਜੇ ਤੁ ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ, ਤਂ ਯਥਾ- 'ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਭੋਜੀਯਨ੍ਤੁ, ਮਾਢਰਾਯ ਵਤ੍ਥਯੁਗਲਂ ਦੀਯਤੂ'ਤਿ ਮਾਢਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਭੋਜੀਯਤੇ ਵਤ੍ਥਯੁਗਲਞ੍ਚ ਲਭਤੇ, ਤੇਨੋਜੁਕਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵਤ੍ਥਯੁਗਲਦਾਨੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਨ ਬਾਧੀਯਤੇ, ਤਥੇਹਾਪਿ ਉਜੁਕਂ ਵਿਹਿਤੇਨਾਯੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਹਿਤੋ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਬਾਧੀਯਤੇ ਲਕ੍ਖਿਯਾਨੁਰੋਧੇਨ ਸਤ੍ਥਕਾਰਸ੍ਸ ਵਾਕਜ ਭੇਦਾਭੇਦੋਤਿ ਨਾਨਵਟ੍ਠਿਤਿਦੋਸੋਤਿ ਮਞ੍ਞਤੇ। ਤਿਮ੍ਹਿ ਲੇ ਚ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਵਿਹਿਤੋ ਪਾਣਿਨੀਆਦੀਹਿ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। 'ਜਲ ਦਲ- ਦਿਤ੍ਤਿਯਂ'। ''ਮਾਨੇ''ਤਿ (੫-੬੫) ਮਾਨੇ, ''ਕਤ੍ਤਰਿ ਲੋ''ਤਿ ''ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ ਚੇ''ਤਿ (੫-੭੦) ਚਗ੍ਗਹਣੇਨ 'ਦਲ ਦਲ'ਇਤਿਦ੍ਵਿਤ੍ਤਂ ''ਲੋਪੋਨਾਦਿਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸ'' (੫-੭੫) ''ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ (੧-੩੪) ਦਸ੍ਸਲਸ੍ਸ ਚ ਦ੍ਵਿਭਾਵੇ ਦਦ੍ਦਲ੍ਲਮਾਨਾ। ਜਲਮਾਨਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਿਰਿਯਾਸਮਭਿਹਾਰੇ ਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਕ੍ਕਤੇ ਵਿਯ ਭੁਸਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇਪਿ ਕਿਰਿਯਾਸਮਭਿਹਾਰੋ ਕਿਰਿਯਾਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਯਦਾ ਕਿਰਿਯਮਞ੍ਞੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਮਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤਰੋ, ਤਦਾ ਭਵਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ''ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾ ਵਿਧਯੋ

ਪਯੋਗਮਨੁਸਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲਕ੍ਖਣੇਨ ‘ਦਲ-ਦਿਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ‘‘ਮਾਨੇ’’ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਹਿਤੋ ਮਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਭੁਸਤ੍ਥੇ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞੇ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਦਦ੍ਦਲ੍ਲ ਮਾਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੁਸਂ ਜਲਮਾਨਾ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨ ਜਲਮਾਨਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੧. ਨਮੋ

ਨਮੋ ਕਰੋਤਿ ਨਮੋਸਦ੍ਦਮੁਚ੍ਚਾਰੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਤਿ ਸਦ੍ਦਮੁਚ੍ਚਾਰੇਤੀਤਿਚ੍ਚੇਵਮਤ੍ਥੋ (ਨ) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਅਨਿਸ੍ਸਯਨਤੋ ਅਨਭਿਧਾਨਤੋ ਵਾ।

੧੨. ਧਾਤ੍ਵਾ

ਅਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋਤਿ ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨੋ ਅਸਿਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਰਕਸਾਧਿਯੋਤਿ ਯਥਾਲਾਭਂ ਕਾਰਕੇਹਿ ਸਾਧਿਯੋ। ਅਸਤ੍ਵਭੂਤੋਤਿ ਅਦਬ੍ਬਭੂਤੋ। ਅਯਨ੍ਤੁ ਕਿਰਿਯਾਰੂਪੋ ਪਦਤ੍ਥੋ ਪਚਤਜਾਦੀਨਂ ਵਿਕ੍ਲੇਦਨਾਦਿਪਧਾਨਕਿਰਿਯਾਰੂਪੋ ਚ ਤਦਵਯਵਰੂਪਾ ਪੁਬ੍ਬਪਰੀਭੂਤਉਦ੍ਧਨਾਰੋ ਪਨਾਦਿਕਾਦਯੋ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾ ਚ ਪਚਤਜਾਦਿਵਚਨੀਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਧਾਤੁਤੋ ਵਿਧੀਯਮਾਨੋ ਤਜਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਤਥਾਭੂਤਮੇਵ ਵਦਤੀਤਿ ਭੇਦਾਭਾਵਾ ਅਭੇਦਸਙ੍ਖਜਾਯੇਕਵਚਨੇਨੇਚ੍ਚਤੇ, ‘ਨ ਬਹੁਵਚਨੇਨ, ਤੇਨੇਤ੍ਥ ‘ਠੀਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਨ, ਠੀਯਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇਹੀ’ਤਿ ਭਵਤਿ। ਨ ਯਤੋਕੁਤੋਚੀਤਿਆਦਿਨਾ ਯਤੋ ਯਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਤਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਯਤੋ ਯਤ੍ਥ ਵਿਧਿ, ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਭਵਤੀਤਿ ਨਾਮੇਹਿ ਵਚਨੀਯਤ੍ਥੋ-ਤ੍ਥਨ੍ਤਰਭੂਤੋ ਯੋਯਂ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ ਕਮਾਦੀਨਮਤ੍ਥਭੂਤੋ, ਸੋ ਸਕਤ੍ਥੋਤਿ ਸਕਤ੍ਥੇਯੇਵਾਯਮਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚੁਰਾਦਿਣਿਵਿਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਸ੍ਸਚਾਤਿ ਏਕਾਰਸ੍ਸ ਚ। ਅਥ ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਪਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਏਵ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਾ ਤਦਤ੍ਥਵਿਹਿਤੇਨੇਵ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਕਿਮਤ੍ਥੋ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਿਯੋਗੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਯੋਜਨਮਾਖਜਾਤੁਮਾਹ- ‘ਅਤਿਹਤ੍ਥਯਤਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੩. ਸਚ੍ਚ

ਅਤ੍ਥਮਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਵੇਦਮਾਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸੁਖਾਪੇਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਵਾਪਾਠਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਪਾਠਤੋ।

੧੫. ਚੁਰਾ

ਅਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਸਕਤ੍ਥੇਤਿ ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ- ‘ਅਤ੍ਥਾਨਤਿ ਦੇਸਾ’ਤਿ। ਅਤ੍ਥਾ-ਨਤਿਦੇਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਿਦ੍ਦੇਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਸ੍ਸਾ-ਨਤਿਦੇਸਮਤ੍ਤੇਨ ਸਕਤ੍ਥੋਯੇਵ ਇਨਾ ਵਾਚ੍ਚੋਤਿ ਕਥਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇਚ੍ਚਾਹ- ‘ਸਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਸੁਤਤ੍ਤਾ’ਤਿ। ਚੁਰ=ਥੇਯਜੇ ਇਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਥੇਯਜਾਦਿਕਸ੍ਸ ਸਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋਤਿ ‘ਣੀ’ਤਿਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋ, ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਮਜਮਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗ ਰਜ੍ਜਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇ ਣਿ।

੧੬. ਪਯੋ

ਪਯੋਜਕੋ ਚੋਦਕੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਨਨੁ ਚ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਪਯੋਜਯਤੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂਤਿ ਆਹ- ‘ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਾਵਸ੍ਸਂ ਕਿਰਿਯਾਪਵਤ੍ਤੁਕਤ੍ਤੇਨੇਵ ਯੋਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ ਸਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- ‘ਕਿਰਿਯਾਯ ਯੋਗ੍ਗੋ’ਤਿਆਦਿ। ਪਾਸਾਣਮ੍ਬਲੇਨ੍ਟ੍ਠਾਪੇਤਿ’ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਹਿ ਯੋਗਜਤਾਯਪਿ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਵਸਾਯੋਸਿਯਾ, ਕੋਪਨਾਯਂ ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਪਾਰੋਤਿ ਆਹ- ‘ਪੇਸਨੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਦਾਸਾਦਿਨੋ ਹੀਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਚਿ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨਂ ਪੇਸਨਂ। ਗੁਰੁਆਦਿਨੋ ਸਕ੍ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਣਮਜ੍ਝੇਸਨਂ। ਤਂ ਪੇਸਨਜ੍ਝੇਸਨਾਦਿਕਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਆਨੁਕੂਲ੍ਯਭਾਗਿਨੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਗਹਣਂ, ਤਥਾ ਚ 'ਭਿਕ੍ਖਾ ਵਾਸਯਤਿ ਕਾਰੀਸੋ-ਜ੍ਝਾਪੇਸੀ'ਤਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾ ਹਿ ਪਚੁਰਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਤੀ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਵਾਸਾਨੁਕੂਲਂ ਤਿਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਯਤਿ। ਕਾਰੀਸੋਪਿ ਨਿਵਾਤੇ ਪਦੇਸੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਜ੍ਜਲਿਤੋਜ੍ਝਯਨਵਿਰੋਧਿ ਸੀਤਕਤਮੁਪਦ੍ਦਵਮਪਨਯਨ੍ਤੋ-ਜ੍ਝਯਨਾਨੁਕੂਲਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮਾਦਧਾਤਿ ਤਤੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਯੋਜਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇਤੀਦਂ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਂ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਪਯੋਜਕਬ੍ਯਾਪਾਰੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਣੀਣਾਪੀ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ (ਗਮਨਂ) ਪਤਿ ਯੋ ਨਿਯੋਗੋ ਤਦਤ੍ਥੇ ਗਮਿ, ਨ ਗਤ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਯਂ ਪਯੋਜ੍ਜੋਤਿ 'ਗਮਯਤਿ ਮਾਣਵਕਂ ਗਾਮ'ਨ੍ਤਿ ਗਤ੍ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਯੋਜ੍ਜੇ ''ਗਤਿਬੋਧਾਹਾਰੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੨-੪) ਵਿਹਿਤਾ ਦੁਤਿਯਾ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਕਤ੍ਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਪਕ੍ਖੋ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਪਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਂ ਵੇਦਂ ਨ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨ'ਨ੍ਤਿ।

ਪਯੋਜਕਮਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਤਿ ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਞ੍ਞਵਾਚੀ, ਯਥਾ 'ਕਞ੍ਞਾ ਮਤ੍ਤਂ ਵਾਰਯਤੀ'ਤਿ। ਕਤ੍ਤਾਰਂ ਯੋ ਪਯੁਜ੍ਜਤਿ ਯੋ ਚ ਕਰਣਾਦੀਨਂ ਪਯੋਜਕੋ ਤੇਸਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਗਹਣੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬ੍ਯਾਪਾਰੇਤ੍ਵੇਵਾਤਿ ਪਯੋਜਕਗ੍ਗਹਣਮਨ੍ਤਰੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਰੇਇਚ੍ਚੇਵ ਵਚਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾਤਿ ਭਾਵੋ, ਤਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਕਗ੍ਗਹਣਂ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸ ਪਯੋਜਕਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸਤਂਤਥਾਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੋਪਨਾਯਂਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਵਿਸਯੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਯੋ ਲੋਕੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਤੋਵਾਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ ਪਰਾਮਾਸੋ। ਤਨ੍ਤਿ ਚੁਰਾਦੀਹਿ ਣਿਵਿਧਾਨਂ। ਏਵਂਸਦ੍ਦੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖੋ। ਤਂ ਵਿਸੁਂ ਚੁਰਾਦੀਹਿ ਣਿਵਿਧਾਨਮੇਵ ਵਕ੍ਖਮਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸਫਲਂ ਸਿਯਾ ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਮੇਵ ਪਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ'ਯਦਿਮਿਨਾ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੭. ਕਜੋਤਾ

ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਸੁ ਪਰਭੂਤੇਸੁ ਕਜੋ ਭਵਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯਾਤਿ 'ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ'ਤਿ ਨ ਕਜਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯਦਿ ਹਿ ਕਤ੍ਤਰਿ ਵਿਹਿਤੇਸੁ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਤੇਸਮੁਭਿਨ੍ਨਂ ਪਧਾਨਤ੍ਤੇਨਾਭਿਧੀਯਮਾਨਾਨਮਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚੇ ਵਮ੍ਭੂਤਾਨਮਭਿਧਾਨਮਤ੍ਥਿ, ਨ ਹਿ 'ਠੀਯਤੇ'ਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਭਾਵੋ ਕਤ੍ਤਾ ਚ ਪਤੀਯਤੇ, ਨਾਪਿ 'ਗਮ੍ਯਤੇ'ਚ੍ਚਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਚ। ਅਪਿ ਤੁ ਭਾਵਕਮ੍ਮਾਨੇਵ ਗਮ੍ਯਨ੍ਤੇ, ਤੇਨਾਹ- 'ਤਸ੍ਮਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੇਸਮੇਵਾਤਿ ਮਾਨਨ੍ਤਤ੍ਯਾਦੀਨਮੇਵ। ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਭਿ ਪਰੇਸਂ ਕਚ੍ਚਾਯਨਾ ਨਂ ਪਰੋਕ੍ਖਾਇਚ੍ਚੇਵ ਨਾਮਂ। ਤਬ੍ਬਜ੍ਜਿਤੇਸੂਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਸਞ੍ਞਿਪਚ੍ਚਯਵਜ੍ਜਿਤੇਸੁ। ਅਪਰੋਕ੍ਖੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਸਮਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਰੋਕ੍ਖਾਇਚ੍ਚਨੇਨ ਸਹ ਸਮਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਂ 'ਅਥਵਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਰੋਕ੍ਖੇਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵਿਸਯੇ ਕਾਲੇ। ਪਰੋਕ੍ਖੇਵਿਹਿਤਾ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਚਾਰੇਨ ਤਦ੍ਧਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵਾ ਪਰੋਕ੍ਖਾਤਿ ਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਤੇ ਪਨ'ਅ ਉ' ਇਚ੍ਚਾਦਯੋ। ਤਤੋਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੋ।

ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖੇ 'ਅਪਰੋਕ੍ਖੇਸੂ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਜ੍ਜਿਤੇਸੂ'ਤਿ ਅਤ੍ਥ ਵਚਨਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਤਿਯਪਕ੍ਖੇ ਪਨ 'ਪਰੋਕ੍ਖਵਜ੍ਜਿਤੇਸੂ'ਤਿ, ਤਥਾ ਸਤਿ ਕਥਮੇਤ੍ਥ 'ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਜ੍ਜਿਤੇਸੂ'ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਤੇਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ। ਇਧਾਤਿ ਅਪਰੋਕ੍ਖੇਸੂਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ। ਨਨੁ ਚ ''ਪਰੋਕ੍ਖੇ ਅ ਉ''ਇਚ੍ਚਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ (੬-੬) 'ਪਰੋਕ੍ਖੇ'ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਰੋਕ੍ਖੇ ਵਿਹਿਤਤਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ 'ਪਰੋਕ੍ਖੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਵਨਂ ਭਾਵੋ ਕਿਰਿਯਾਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ।

ਸਾਧੀਯਮਾਨਾਵਤ੍ਥੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਿਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥਾ ਨਿਰਸ੍ਸਤੇ। ਪੁਬ੍ਬਪਰੀਭੂਤੋ ਪਧਾਨਕਿਰਿਯਾਵਯਵਭੂਤੋ ਕਿਰਿਯਾਰੂਪੋ ਅਤ੍ਥੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਤ੍ਵਭੂਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤੀਯਤੀਤਿ ਸੇਸੋ। ਬਹੁਵਚਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਪਾਕਾਪਾਕੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ,

ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਞ੍ਚ ਯਦਿਪਿ ਨਾਮਾਦਿਕਮ੍ਮਮਤ੍ਥਿ, ਤਥਾਪਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਇਚ੍ਚਾਧਿਕਾਰਤੋ ਮਾਨਾਦੀਨਮਞ੍ਞਤ੍ਥਾਲਬ੍ਭਨਤੋ ਚ ਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਵ ਗਯ੍ਹਤੇ, ਸੁ-ਸਵਨੇ ਸੂਯਮਾਨਂ।

ਪਾਣਿਨਿਯੇਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਕੁਸੂਲਂ’ਤਜਾਦੋ ਯਾ ਭੇਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਕਮ੍ਮਨਿ ਦਿਸ੍ਸਤੇ, ਸਾ ਯਦਾ ਸੁਕਰਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਨ ਸਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤੇਪਜੁਪਲਬ੍ਭਤਿ ‘ਭਿਜ੍ਜਤੇ ਕੁਸੁਲੋ ਸਯਮੇਵੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, ਤਦਾਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਭਾਵੋ ਵਿਧੀਯਤੇ ‘ਕਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕਾਰਿਯਂ ਯਥਾ ਸਿਯਾ’ਤਿ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਹ- ‘ਯਦਾ ਕਮ੍ਮਮੇਵੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਦਾ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵੇਨ ਵਿਵਚ੍ਛੀਯਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵਿਵਚ੍ਛੀਯਤੇਚ੍ਚਾਹ- ‘ਅਤ੍ਤੁਸਮਵੇਤਾਯ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਕਮ੍ਮਮਤ੍ਰ ਵਿਵਚ੍ਛਿਤਂ, ਅਤ੍ਤੁਨਿ ਸਮਵੇਤਾ ਏਕਦੇਸੀਭੂਤਾ ਅਤ੍ਤੁਸਮਵੇਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸੁਭੇਦਤ੍ਤਾਦਿਨੇਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣੇ ਵਾ ਤਤਿਯਾ। ਅਤ੍ਥੋਤਿ ‘ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਕਜੋ’ਤਿ (ਨ ਸਕ੍ਖਿ) [ਤਸ੍ਮਾ] ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਥਾਹਿ ‘ਭਿਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਵਨਾ ਕਮ੍ਮਤਾਵਗਮਜਤੇ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਮ੍ਮੇਯੇਵਕਜੋਤਿਪਟਿਪਾਦਿਤਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟੀਕਰਮਾਹ- ‘ਭਿਜ੍ਜਤੇ ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਯਦਿ ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਤੇਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਤੋਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤੇ ਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ। ਉਪਸਂਹਰਮਾਹ- ‘ਤਸ੍ਮਾ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਿਂ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ਪਾਣਿਨੀਯਾਨਮਿਵ ਕਿਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵਚਨਾਭਾਵੇਪਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਦਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਕਮੋਪਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਮਾਹ- ‘ਵਾਕਜਤੋ’ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਾਕਜਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਪਦੇਸਙ੍ਖਰਿਯਮਾਨੇਤਿ ‘ਭਿਜ੍ਜਤੇ ਕੁਸੂਲੋ ਸਯਮੇਵੇ’ਤਿ ਵਾਕਜਤੋ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤੇ’ਤਿ ਪਦੇ ਸਙ੍ਖਰਿਯਮਾਨੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦੀਯਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦੇਵਾਤਿ ਪਦਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ। ਤਨ੍ਨਿਪ੍ਫਾਦਨੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਰਿਮਾਨਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਰਣੇ। ਸਯਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸਾਤ੍ਰ ਅਤ੍ਤਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਕੇਵਲ ਮਨੇਨੇਤਦੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ- ‘ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ’ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਅਨੇਨ ਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਚੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯੇ। ਅਨੇਨਭਿਜ੍ਜਤੇਤਿ ਸਵਨਾਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਇਦਞ੍ਚਾਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਨ੍ਤੁਦਿਚ੍ਚਾਹ ‘ਕਮ੍ਮ ਕਤ੍ਤੁਨੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ, ਨ ਪਦਮੁਦਾਹਰਣਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਨੋ ਵਾਕਜਮੇਵੋਦਾਹਰਣਂ... ਵਾਕਜੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿਯਾ ਮਞ੍ਞਤੇ। ਪਦਮੇਵੋਦਾਹਰਣਂ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ- ‘ਪਦੇਹਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੁਤਿਯਮੁਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਕਤ੍ਤੁਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇਤਿ ਅਸ੍ਮਿਂ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਚ੍ਛਿਤੇ ਪਕ੍ਖੇ। ਤਬ੍ਬਿਸਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਾਚੀਸਯਂ ਸਦ੍ਦਵਿਸਯਤ੍ਤਂ। ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂਤੀਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਰਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਲਦ੍ਧਮ੍ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ’ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਨੇਨ ਚ ਵਿਸੇਸਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- ‘ਮਾਨਨ੍ਤ ਤਜਾਦੀਸੂ’ਤਿ। ਕਿਨ੍ਤੁਮ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਤਜਾਦੀਨ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਦਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਤੇਨ ਤੇਨ [ਧਾਨੇਨ] ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਮਾਨਾਦਯੋ ਨ ਸਿਯੁਂ, ਕਥਨ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਿਤੇਸੁ ਮਾਨਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਕਜਾਦਯੋ ਸਿਯੁਨ੍ਤੀਮਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ( ) [(ਸਤਿ)] ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ( ) [(ਤਿ)] ਚ ‘‘ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਤਿ ਅਨ੍ਤਿ’’ਚ੍ਚਾਦਿਪ੍ਪਭੁਤਿਕੇਹਿ (੬-੧) ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਯਥਾਲਾਭਂ ਭਾਵਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਭਾਵੋ।

ਨਤਦਤ੍ਥਂ ਵਚਨਮਾਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਮਾਨਨ੍ਤੁਤਜਾਦਿਵਿਧਾਨਤ੍ਥਂ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਂ ਨਾਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਮਾਨਾਦਿਵਿਧਾਨਤ੍ਥਂ ਵਚਨਂ ਨਾਰਦ੍ਧਂ ਧਾਤੁਨਿਯਮਨਂ [ਧਾਤੁਨਿਯਮਤ੍ਥਂ] ਤ੍ਵਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਵ (ਲਬ੍ਭਤੇਤਿ) ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਨਿਯਮੋਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਧਾਤੁਤੋ ਭਾਵੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚ ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਕਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਚੇਤਿ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਨਿਯਮੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਕਮ੍ਮਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਵਿਰਹਾ, ਸਕਮ੍ਮਕਾਨਞ੍ਚ ਸਤੋਪਿ ਭਾਵਸ੍ਸਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਅਕਮ੍ਮਕਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਾਵੇ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਨ ਕਮ੍ਮੇ, ਸਕਮ੍ਮਕਾ ਕਮ੍ਮਸਬ੍ਭਾਵਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਮ੍ਮੇ ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਨ ਭਾਵੇਤੀਦਂ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ।

ਕਮ੍ਮਮਪੇਕ੍ਖਤੇਤਿ ਪਚਾਦਿਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੇ ਕਤੇ ਪਚਤਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਪਚਾਦਿਨੋ ਪਚਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਓਦਨਾਦਿਕਂ ਕਮ੍ਮਮਪੇਕ੍ਖਤੇ। ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤੁਮਪੇਕ੍ਖਤੇਤਿ ਭਵਤਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਭੂਆਦੀਨਂ ਭਵਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਕਤ੍ਤੁਮਤ੍ਤੁਮਪੇਕ੍ਖਤੇ।

੨੦. ਣਿਣਾ

ਯਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਂਪਯੋਜਨਂ।

੨੩. ਜਜਾ

ਜਿਨਨ੍ਤੋਤਿ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਕਰਣਾਪਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿਯੇਵ, ਯਤ੍ਥ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਵਿਕਰਣਾਪਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁਯੇਵ,... ਏਕਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਕਾਰਕਭੇਦੇ(ਨ) ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਹਾਭਿਧਾਨਾਨਂ ਮਾਨਾਦਿਵਿਕਰਣਾਨਂ ਕਥਨ੍ਨਾਮ ਸਹਾਸਮ੍ਭਵਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ।

੨੭. ਭਾਵ

ਵਿਵਚ੍ਛਾਭੇਦੇਨਾਤਿ ਸਕਮ੍ਮਕਾਕਮ੍ਮਕਵਚਨਿਚ੍ਛਾਭੇਦੇਨ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਤਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ। ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋ ਕਰਣੀਯੋ। ''ਅਪਵਾਦ ਵਿਸਯੇ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀ''ਤਿ ਏਸੋ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ। ਤਬ੍ਬਾਦੀਨਨ੍ਤੁ ਕੇਸਞ੍ਚੁਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪਵਾਦਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ। ਯਥਾ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ''ਵਦਾਦੀਹਿਯੋ''ਤਿ (੫-੩੦) ਅਪਵਾਦੋ ਤਂਵਿਸਯੇਪਿ ਤਬ੍ਬਾਨੀਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ 'ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋ ਗਮਨੀਯੋ'ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ।

੨੮. ਧਜਣ

ਕਾਰਿਯਂ ''ਞ੍ਯ ਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੫-੧੭੦) ਞ੍ਯ।

੩੦. ਵਦਾ

ਅਨ੍ਨਤੋਤੀਮਿਨਾ 'ਭੋਗ੍ਗਮਞ੍ਞ'ਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਅਨ੍ਨਵਤਾ ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ।

੩੧. ਕੀਚ੍ਚ

ਕਮ੍ਮਕਰੋ ਭਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਂ ਭਚ੍ਚਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਮਪਾਕਰੋਤਿ। ''ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਭਰਾ''ਤਿ ਚ ਗਣਸੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤੇਨਾਹ- 'ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਭਰਾ'ਤਿਆਦਿ।

ਅਭਰਿਤਬ੍ਬਾਪਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਇਦਂ ਦੀਪੇਤਿ ਦੁਵਿਧਾ ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਾ ਕੇਚਿ ਦਚ੍ਚਨ੍ਤੁ ਵਿਗਤਾਵਯਵਤ੍ਥਾ ਯਥਾ ਡਿਤ੍ਥਾਦਯੋ, ਕੇਚਿਦਵਯਵਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾਯਥਾ ਸਤ੍ਤੁਪਣ੍ਣਾਦਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਰਿਯਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ 'ਭਰਿਤਬ੍ਬਾ ਭਰਿਯਾ'ਤਿ, ਯਥਾ ਸਤ੍ਤੁ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਤ੍ਤੁਪਣ੍ਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਏਤਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਦ੍ਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਿਰਿਯਾਯਮੇਵੋਪਦਿਸੀਯਤੇ, ਕ੍ਵਚਿਦੇਵ ਤ੍ਵਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇ ਸਤਜਸਤਿ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤੁਤੀ''ਤਿ। ਓਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ''ਯੁਵਣ੍ਣਾਨਮੇ ਓਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ''ਤਿ (੫-੮੨) ਕਤਓਕਾਰਸ੍ਸ।

੩੨. ਗੁਹਾ

ਸਦ੍ਦਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਕਚ੍ਚਾਯਨਾਦਿਵੇਯਜਾਕਰਣਾਨਂ। ਪੇਸਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕਂ ਵਾ ਨਿਯੋਜਨਂ। ਕਾਮਚਾਰਾਨੁਞ੍ਞਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤੋ ਯਥਿਚ੍ਛ ਮਨੁਜਾਨਨਂ ਅਤਿਸਗ੍ਗੋਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ''ਭੋਤਾ ਕਟੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ'ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਕਟਕਰਣਾਦਿਨੋ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ।

ਨਨੁ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਹਿਤਾ ਏ(ਤੇ), ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਵਿਜ੍ਝਤ੍ਥਵਿਹਿ ਤੇਹਿ ਏਯਜਾਦੀਹਿ ਤੇ ਬਾਧੀਯਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਨਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਧਿਵਿਸੇਸਤ੍ਤੇ ਪੀਤਿ ਵਿਧਾਨਂ ਵਿਧਿ ਨਿਯੋਜਨਂ ਕਿਰਿਯਾਸੁ ਬਜਾਪਾਰਣਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਧਿਨੋ ਪੇਸਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਤ੍ਤੇਪਿ, ਨਾਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿਆਦਿ ਜਯਾਦਿਚ੍ਚਬਜਾਖਜਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਨ ''ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪੇਸਾਦੀਸੁ ਕਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਬ੍ਬਅਨੀਯਣਜਤਜਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ, ਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਿਤਾ, ਏਵਮੇਤੇ [ਵਿਹਿਤਾਏਵ, ਵੋ-ਕਾਸਿਕਾਵੁਤ੍ਤਿ] ਪੇਸ੍ਵਾਦੀਞ੍ਞਸ੍ਵਤ੍ਰ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਹਿਤੇਨ ਵਿਧਜਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਬਾਧੀਯਨ੍ਤੇ, ਵਾਸਰੂਪਵਿਧਿਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ਏਤਂ ਞਾਪੇਤਿ 'ਇਤ੍ਥੀਅਧਿਕਾਰਤੋ ਪਰੇਨ ਵਾਸਰੂਪਵਿਧਿ ਨਾਵਸ੍ਸਮ੍ਭਵਤੀ'ਤਿ [ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਚੋਦਜ, ਵਿਚਸਸਵਿਹਿਤੇਚ੍ਚਾਦਿ ਪਰਿਹਾਰੋ, ਕਿਚ੍ਚਾ ਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਹਿਤਾ, ਪਞ੍ਚਮੀ ਤੁ ਪੇਸਾਦਿਨਾਤ੍ਥਵਿਸੇਸੇਨ, ਅਤੋ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਵਿਹਿਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚਾ ਪੇਸਾਦਿਵਿਸਯੇ ਬਾਧੀਯੇਰਨ੍ਤਿ ਪੁਨਬ੍ਬਿਯਤੇ, ਵਾਸਰੂਪੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਿਹਾਰਂ ਵਿਘਟਯਤਿ। ਏਵਂ ਚਰਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪੇਸਾਦੀਸੁ ਕਿਚ੍ਚਵਿਧਾਨਸ੍ਸ ਞਾਪਕਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਯਤਿ। (ਜਿਨਿਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਨੁ ੨੧ ਸ)]। ਅਸਰੂਪਵਿਧਿ ਅਸਰੂਪਾਪਵਾਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਬਾਧਕੋ ਹੋਤਿ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਧੀਯਤੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। ''ਵਾ-ਸਰੂਪੋ-ਨਿਤ੍ਥਿਯਂ''ਤਿ (ਪਾ, ੩-੧-੯੪) ਪਰਸੁਤ੍ਤਂ। ਧਾਤ੍ਵਧਿਕਾਰੇਵਿਹਿਤੋ ਅਸਰੂਪੋ ਅਪਵਾਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਬਾਧਕੋ ਭਵਤਿ ਇਤ੍ਥਿ ਅਧਿਕਾਰੇ ਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਜਜਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨੇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ।

ਭੋਤਾ ਖਲੁ ਕਟੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਚ੍ਚਾਦਿ ਪੇਸਨੇ। ਤ੍ਵਯਾ ਕਟੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਯਂ। ਪਤ੍ਤਕਾਲੇ ਪਰਮੁਦਾਹਰਣਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਟਕਰਣੇ ਕਾਲਾਰੋਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਪੇਸਾਦਿ। ''ਸਤ੍ਤਜਰਹੇਸ੍ਵੇਯਜਾਦੀ''ਤਿ (੬-੧੧) ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸੇਸਵਿਹਿਤਂ, ਤੇਨਾਹ- 'ਸਾਮਞ੍ਞ ਵਿਧਾਨਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਤ੍ਤਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ 'ਸਤ੍ਤੀ'ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਥਂ ਸਤ੍ਤਿਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾ ਕਤ੍ਤੁਨੋਤਿ ਆਹ- 'ਤਂਯੋਗਾ'ਤਿ। ਤਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋਗੋ ਤਂਯੋਗੋ। ਅਵਸ੍ਸਕਾਧਮੀਣਤਾਵਿਸਿਟ੍ਠੇ ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਭਾਵਾਯ ਵਿਸੁ- ਸੁਤ੍ਤਿਤਂ, ਤੇਨ, ਵੁਤ੍ਤਂ 'ਆਵਸ੍ਸਕਾਧਮੀਣਤਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਵ ਕਤ੍ਤੁਰੀ'ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵੇਤ੍ਥ 'ਉਦ੍ਧਂ ਮੁਹੁਤ੍ਤਤੋ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕੇਕਮੁਦਾਹਰਣਂ ਕਮੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਭੋਤਾ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਰਹੇ, ਭਵਤਾ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਵਂ ਅਰਹੋਤਿ ਪਨ ਅਰਹਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਬਹੁਲਗ੍ਗਹਣਾਨੁਭਾਵੇਨੇਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

੩੩. ਕਤ੍ਤੁ

ਗਲੇਚੋਪਕੋਤਿ ਅਲੋਪਸਮਾਸੋ। ਅਭਿਮਤੋ ਪਰੇਹਿ। ਅਰਹਾਦੀਸੁ ਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹੀਤਿ ''ਸਤ੍ਤਜਰਹੇਸ੍ਵੇਯਜਾਦੀ'' (੬-੧੧) ਚ ''ਸੀਲਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਾਵਸ੍ਸਕੇਸੁ ਣੀ''ਤਿ (੫-੫੩) ਚ ਅਰਹਾਦੀਸੁ ਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ। ਉਪਾਦਾਨਸੀਲੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਸੀਲੋ। ਮੁਣ੍ਡਨਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਵੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਮੁਣ੍ਡਨਧਮ੍ਮਾ। ਵਧੁਂ ਕਤਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਸਾਵਿਟ੍ਠਾਯਨਾ ਮੁਣ੍ਡਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਕੁਲਧਮ੍ਮੋ।

੩੫. ਆਸਿਂ

ਕਾਪਨਾਯਮਾਸਿਂਸਾ ਨਾਮੇਚ੍ਚਾਹ- 'ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਯੋ ਕਤ੍ਤਾ ਸੋ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟੀ ਕਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਅਸ੍ਸਾ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਸ੍ਸਾ ਜੀਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਨਨ੍ਦਨ ਕਿਰਿਯਾਯ ਭਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਾ ਕਤ੍ਤਾ ਤਂਕਿਰਿਯਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਭਵੇਯਜ ਭਵਤ੍ਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਜੀਵਤੁ ਨਨ੍ਦਤੁ ਭਵਤ੍ਤੂਤਿ ਆਸਿਂਸਾਯਂ ਪਯੋਗੇਨ ਜੀਵਕ ਨਨ੍ਦਕ ਭਵਕਸਦ੍ਦਾਨਂ ਤਂਸਮਾਨਤ੍ਥਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਅਕੇਨੇਵਾਸਿਂ ਸਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਗਮਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਸਿਂਸਨਾ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨੇਵ ਗਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਬੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਨਾਸਿਂ ਸਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋਤਿ ਆਸਿਂਸਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸ ਜੀਵਤੁ ਨਨ੍ਤੁ ਭਵਤ੍ਵਿਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੬. ਕਰਾ

ਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ।

੩੭. ਹਾਤੋ

ਜਹਨ੍ਤਿ ਉਦਕਨ੍ਤਿ ਵੀਹੀਸੁ ਹਾਯਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਜਹਾਤਿ ਭਾਵੇ ਪਦਤ੍ਥੇਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ। ਭਾਵੇਇਚ੍ਚਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਹ 'ਪਦਤ੍ਥੇ'ਤਿ। ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯੋਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

੩੮. ਵਿਤੋ

ਨਨੁ ਚ ਵਿਤੋਤਿ ਪਞ੍ਚਮੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ 'ਵਿਤੋ ਪਰਸ੍ਮਾ ਞਾਇਚ੍ਚਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਥਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਵਿਤੋ ਪਰੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ ਯਸ੍ਸਸੋ ਵਿਪੁਬ੍ਬੋ। ਵਿਸਦ੍ਦਤੋ ਧਾਤੁਮ੍ਹਿ ਪਰਭੂਤੇ ਸਤਿ ਵਿਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦. ਕਸ੍ਮਾ

ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਾਲਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੪੧. ਕ੍ਵਚ

ਨਾਮਜਾਤਿਗੁਣਕਿਰਿਯਾ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧਤ੍ਤੇਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾਵਧਿਰਯਮੁਪਾਦਿਨ੍ਨੋਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਕਿਰਿਯਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸੇਹ ਗਹਣਂ। ਤਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਕਤਿਪਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧਂ, ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਾਪਜੇਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਨੁਪਾਨਤੋ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਕਮੇਨੁਦਾਹਰਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਕਰਕਰਣੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਲੋਕਵਿਦ੍ਦੁਤਿਆਦਿਦਸ੍ਸਨਤੋ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਕਮ੍ਮਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ 'ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਤਿ'ਚ੍ਚਾਦੋਪਿ (ਨਿਵਤ੍ਤਿ) ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਕਸ੍ਮਾ 'ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ 'ਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤੇਨਾਤਿ ਯੇਨ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕੁਤੋਚਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਕ੍ਵਚਿਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਅਥ ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਤਿਚ੍ਚਾਦੋ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਕਰਾਦੀਸੁਪਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ 'ਕ੍ਵਚੀਤਿ ਕਿਂ ਕਮ੍ਮਕਰੋ'ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਯਜ੍ਜੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬਹੁਲਵਚਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾਤਿ ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਕੁਤੋਚਿਯੇਵਾਤਿ ਕੁਤੋਚਿ ਧਾਤੁਤੋਯੇਵ। ਅਥੇਹ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਸਯਤਿ ਦਾਤ੍ਤੇਨ ਲੁਨਾਤਿ ਸੁਨਖਾਨਂ ਦਦਾਤਿ ਨਗਰਾ ਅਪੇਤਿ ਥਾਲਿਯਂ ਪਚਤਿ ਮਾਤੁ ਸਰਤੀ''ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਵੇਦਂ ਕਿਰਿਯਾ (ਯਾ) ਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਯਦਿਪੇਵਂ, ਤਥਾਪਿ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਯਂ ਵਤ੍ਤੁ ਮਿਚ੍ਛਿਤਂ ਨ ਕਾਰਕਨ੍ਤਰਤ੍ਤੇਨ ਨਾਪਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਣਂ ਕਮ੍ਮਵਚਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਜਾਦਿਤੋਚ੍ਚੇਵ ਵਦੇਯਜ ਕਿਂ ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਵਚਨੇਨਾਤਿ।

੪੨. ਗਮਾ

ਵੇਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਮਾਹ ਵਿਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ, ਤੁਟ੍ਠਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੩. ਸਮਾ

ਤਞ੍ਞੇਤਿ ਉਪਮਾਨਸ੍ਸ ਪਰਾਮਾਸੋ। ਭੇਦੇਨ ਵਿਵਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਦੀਹੀਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਭੇਦੇਨ ਵਿਵਰਣੰ। ਤੁਲ੍ਯਤਾਯੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸ ਸਦਿਸਾਦਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤ੍ਤਾ ਅਵਯਵਤ੍ਥਾਨੁਗਮੇਨਾਤ੍ਤਨੋ-ਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਸਦਿਸਾਦਿਸਦ੍ਦਾਨਮ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੪੪. ਭਾਵ

ਕਾਰਕੰ ਸਾਧਕੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰੰ। ਕਰੋਤਿ ਕਿਰਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਕਾਰਕੰ। ਕਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਨ੍ਤੁ ਸਯਮੇਵ 'ਤਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ ਭੇਦੇਨ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ... ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੇਸੁ ਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਛਸੁਪਿ ਤੁਲ੍ਯਤ੍ਤਾ ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਾਵਾਤ੍ਤੁਪ੍ਪਧਾਨੋ, ਕਰਣਾਦਯੋਪਜਪ੍ਪਧਾਨਾ ਕਾਰਕਬ੍ਯਪਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੇ... ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਾਰਕਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਸੰ ਗਹਣੰ ਨ ਸਿਯਾਤਿ। ਕਿਮਿਦੰ ਕਾਰਕਨ੍ਤ੍ਯਾਹ- 'ਸਤ੍ਤਿਕਾਰਕ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਚਰਹਿ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨੰ ਕਥੰ ਕਾਰਕਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਤਦਧਿਕਰਣਾ'ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪੁੰ ਨਪੁੰਸਕੇ ਅਧਿਕਰਣਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਸੁ ਦਬ੍ਬਾ ਦੀਸੁ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਾ, ਸਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋ ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਤਾ, ਤਾਯ। ਅਥ ਦਬ੍ਬਾਦੀਨੰ ਮੁਖ੍ਯਤੋ ਕਾਰਕਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਕਿਮਾਯਾਤਨ੍ਤ੍ਯਾਹ 'ਯਦਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਾਦਿਕਾਰਕਾਨੰ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਬ੍ਯਾਵੁਤ੍ਤਰੂਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਤੋ ਬ੍ਯਾਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੰ ਰੂਪੰ ਕਰਣਾਦਿਸਭਾਵੋ ਯੇਸੰ ਕਤ੍ਤਾਦਿ ਕਾਰਕਾਨੰ ਤੇ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਭਾਵੋ ਤਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਮਾ। ਕਰਣ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਕਰਣੰ ਰੂਪੰ ਸਭਾਵੋ ਯਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸ੍ਸ ਤੰ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਚਸਤਿਕੋ ਦੋਸੋਚ੍ਚਾਹ 'ਤਥਾ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕੇਨਚਿ ਸੁਕਰਤ੍ਤੇਨ ਸਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ 'ਥਾਲੀ ਪਚਤੀ'ਤਿ ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਵੁਕ੍ਕੰਸਵਚ ਨਿਚ੍ਛਾਯੰ 'ਥਾਲਿਯਾ ਪਚਤੀ'ਤਿ।

ਏਵਞ੍ਚਕਤ੍ਵਾਤਿ ਨਿਪਾਤਸਮੁਦਾਯੋ-ਯੰ ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤ੍ਤੁਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਉਦਾਹਰਣੰ 'ਹਸਤਿ ਨਚ੍ਚਤੀ'ਤਿ। ਤਦਤ੍ਥੇਤਿ ਤਾਯ ਕਮ੍ਮਸਮਵਾਯਿਨਿਯਾ ਪਚਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਸ੍ਸਯਨਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ।

ਓਦਨੰ ਪਚਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਉਦਾਹਰਣੰ। ਭਾਜਨਸਙ੍ਖਰਣਮਧਿਸ੍ਸਯਨੰ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਤਣ੍ਡੁਲਵਪਨਇਨ੍ਧਨਾਪਹਰਣਾਦਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵਿਧਾਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯੰ।

ਬ੍ਯਾਪਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ। ਗਿਰਧਾਤੁਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ- ''ਏਓਨਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ (੧੩੭) ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਅਵਣ੍ਣੇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਤੋ ਗਕਾਰੇ ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਵਣ੍ਣੇਤਿ ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ ਅਤ੍ਤੰ ਇਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ- 'ਏਸ੍ਸ ਵਾ'ਤਿਆਦਿ। ਏਸ੍ਸਾਤਿ ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੫-੮੭) ਕਤਏਸ੍ਸ। ਸਕਲੇਨਾਤਿ 'ਏਓਨਮ ਵਣ੍ਣੇ''ਤਿ ਸਕਲੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਨ। ਪੁਰੀਤਿ ਨਿਪਾਤੋ।

ਈਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਬਿਨ੍ਦੁਲੋਪੋ, ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੰ, ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਧਾਨਤੋਤਿ ਪਰੇਸੰ ਵਿਸੇਸਵਿਧਾਨਸਬ੍ਭਾਵਮਾਹ। ਗਣਿਕਾਲਯੰ ਗਣਿਕਾਨੰ ਗੇਹੰ। ਨੇਪਥ੍ਯਮਾਕਪ੍ਪੋ। ਦਤ੍ਤੋਲਦ੍ਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤ੍ਤੰ ਦੀਪੇਤੁੰਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਿਨਾਲਿਙ੍ਗਵਚਨੇਹਿ ਪਾਟਿਪਦਿਕਤ੍ਥੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਸਙ੍ਖ੍ਯਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਯੋਗ੍ਗਪਾਟਿਪਦਿਕਤ੍ਥਸਾਮਞ੍ਞੇ ਪਚ੍ਚਯਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤੇਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਚਰਿਤਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਲਿਙ੍ਗਵਚਨੰ ਨਪ੍ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਿਆਵੁਧਨ੍ਤੀ ਇਤ੍ਥਿ ਨਪੁੰਸਕੇਭਾਵੇ, ਪਾਕਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨੇਪਿ ਭਾਵੇ ਭਵਤਿ ਏਵ।

੪੫. ਦਾਧਾ

ਸਪਾਦੀਹਿ ਅਪਾਦੀਹਿਚਾਤਿ ਪਾਦਿਸਹਿਤੇਹਿ ਪਾਦਿਰਹਿਤੇਹਿ ਚ ਦਾਧਾਹਿ।

੪੬. ੧ਮਾ

ਸਾਪਾਨਦੋਣਿਯਨ੍ਤਿ ਸਾਰਮੇਯਾਨੰ ਭੁਞ੍ਜਨਕਅਮ੍ਬਣੇ। ਠਿਤਸੁਪਾਨ ੧ਮਥੁ੧ਿਯਾਤਿ ਪ੧ਤ੍ਤੁਸੁਨਖਚ੍ਛਦ੍ਦੂਨੰ ੧ਿਯ।

੪੭. ਕ੍੧ਿ

ਯਥਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨ ਕੁਤੋਚਿ ਧਾਤੁਤੋਤਿ। ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਗਹ=ਉਪਾਦਾਨੇਚ੍ਚਸ੍ਸ। ਸਲਾਕਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਲਾਕਨ੍ਤਿ। ਸਭਾਸਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਲੋਪੇ ਸਭਾਪਕਤਿਤੋ ''ਇਤ੍ਥਿ ਯਮਤ੍੧ਾ''ਤਿ (੩-੨੬) ਆਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ਪਭਾਤੀਤਿ ਆ=ਦਿਤ੍ਤਿਯਮਿਚ੍ਚਸ੍ਸ।

੪੮. ਅਨੇ

ਚਲਨਾਦੀਨੰ ਸੀਲਾਦੀਸੁ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ ੧ਿਸੁੰ ਸੁਤ੍ਤਿਤੰ ਪਰੇਹਿ, ਇਧ ਪਨ ਬਹੁਲੰ ੧ਚਨੇਨੇ੧ਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਚਲਨਾਦੀਸੂ'ਤਿਆਦਿ।

੪੯. ਇਤ੍ਥਿ

ਕ੍ਲਿਕਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਰ ਕਕਾਰਬਹੁਤ੍ਤਾ ਕਕਾਰਾਤਿ ਬਹੁ੧ਚਨੰ। ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ ਇਚ੍ਚਾਦੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ੧ਿਗ੍ਗਹੋ ''ਇਤ੍ਥਿਯਮਤ੍੧ਾ'' (੩-੨੬)। ਅਪਰਿ ਪਠਿਤੋਤਿ ਧਾਤੁਪਾਠੇ ਅਪਰਿਪਠਿਤੋ। ਪਾਣਿ੧ਿਸੇਸੋਤਿ ਸਤ੍ਤੁ੧ਿਸੇਸੋ। ਇਮਿਨਾ ਚ ''ਯਥਾਕਥਞ੍ਚਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਰੁਲ੍ਹਿਯਾ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਸਿੰ ਸਾਯੰ ਗਮ੍ਮਮਾਨਾਯੰ ਸਞ੍ਞਾ੧ਿਸਯੇ ਧਾਤੂਹਿ ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਯਥਾ ਸਿਯਾਤਿ ''ਤਿਕਿਚ੍ਚਾਸਿਟ੍ਠੇ''ਤਿ (੭-੨-੩) ਸੁਤ੍ਤਿਤੰ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ। ਤਮਿਹ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ੧ਿਧਾਨਾ੧ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਨਿਰੂਪਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ਪਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਬ੍ਬ ਅਨੀਯਣ੍ਜ ਤੇਯਜ ਰਿਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ''ਤੇ ਕਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ (੭-੧-੨੨) ਕਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ੧ਿਧਾਯ ਸੇਸਾਨੰ ''ਅਞ੍ਞੇਕਿਤੀ''ਤਿ (੭-੧-੨੩) ਕਿਤ੍ਸਞ੍ਞਾ ਕਤਾ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ- 'ਕਿਤ ਸਞ੍ਞੋ'ਤਿ।

ਤਬ੍ਬਾਦਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ੧ਿਹਿਤੋਤਿ ਸਕਿਯ੧ੋਹਾਰੇਨਾਹ। ਸਕਿਯ ਸਤ੍ਥੇ ਅ੧ੁਤ੍ਤੁਦੋਸੰ [ਸੁਤ੍ਤੁਦੋਸੰ] ਪਰਿਹਰਿਤ੍੧ਾ ੧ਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਯੁਤਜਭਾ੧ਾ ਤਥਾ ੧ਿਧਾਨੇ ਅਯੁਤ੍ਤੁਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਨਚਾਸਿੰ ਸਾਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਮਾਹ। ਗੁਹਨੰ, ਰੁਜਨੰ, ਮੋਦਨਨ੍ਤਿ ੧ਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਯਨੰ ੧ਾ ਸੇਯਜਾ। ੧ਜਧਾਤੁਨੋ ੧ਸ੍ਸ ਬਕਾਰੇਨ ਭ੧ਿਤਬ੍ਬੰ, ਸੋ ਕਥੰ ਯਕਾਰੇ ਪਰਭੂਤੇ ਅਸਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਚ੧ਗ੍ਗਬਯਞਾਤਿਯੋਗ੧ਿਭਾਗਾ ੧ਸ੍ਸ ਬੋ'ਤਿ।

੫੧. ਕਰਾ

ਰਿਰਿਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਆਦਿਰਕਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਹ- 'ਅਨੁਸਰਾਦਿ ਲੋਪੋ'ਤਿ।

੫੨. ਇਕਿ

ਅਥ ਸਰੂਪੇਚ੍ਚੇਤਾ੧ਤਿ ੧ੁਤ੍ਤੇ- 'ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇ'ਤਿ ਕਥੰ ੧ਿਞ੍ਞਾਯਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾ'ਤਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਲੋ-ਯੰ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ੧ਿਧੀਯ ਮਾਨੇਕਥਮੇਤ੍ਥ ਸਿਯਾਤਜਾਹ- 'ਅਕਤ੍ਤੁਰਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਭਿਮਤੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨਸ੍ਸ। ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਤਤ੍ਥਾ'ਤਿਆਦਿ। ਕਰਣੰ ਉਚ੍ਚਾਰਣੰ, ਅਸ੍ਸ ਕਰੋਤਿ ਸਮਾਸ੧ਾਕਜੰ। ਨ ਹਿ ਏ੧ ਦੀਹਿ ਕਾਰੋ ੧ਿਹਿਤੋਤਿ ਅਕ੍ਖਰੇ ਹੇ੧ ਕਾਰਸ੍ਸ ੧ਿਹਿਤਤ੍ਤਾ

ਅਕ੍ਖਰਸਮੁਦਾਯਤੋ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਭਾਵੋ। ਅਥ ਚੇਤਿ ਮਤਪ੍ਪਦਾਨੇ। ਏਵਾਦਿਸਦ੍ਦਵਾਚਕਾ ਏਵਕਾਰਾਦਯੋ ਸਾਧਵੋਤਿ ਅਥ ਮਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਥਾ ਅਭਿਮਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ। ਨਿਯਮਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵਾਤਿ ਅਕ੍ਖਰੇਹੇਵ ਕਾਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਵਿਧੇਯ੍ਯੋ ਨ ਪਨ ਏਵਾਦੀਹਿਚ੍ਚੁਸ੍ਸ ਨਿਯਮਸ੍ਸ ਯੋ ਹੇਤੁ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ ਅਭਾਵਾ।

੫੩. ਸੀਲ

ਕਿਮਿਦਸੀਲਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਸੀਲਮ੍ਪਕਤਿਸਭਾਵੋ'ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਸੀਲਮਨੁਮਾਨੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਤਞ੍ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯਰੁਚਿਵਿਸੇਸਾਨੁਮਿਤਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹਭੋਜਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਵਿਸਯੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ (ਕਿਰਿਯਾ) ਵਿਸਯੋ ਰੁਚਿਵਿਸੇਸੋ, ਤੇਨ ਅਨੁਮਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਮਿਦਮਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਾਵੋ ਪੋਨੋਪੁਞ੍ਞਂ। ਆਸੇ ਵਾ ਤਪ੍ਪਰਤਾਤਿ ਤਮੇਵਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਂ ਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਫੁਟੀਕਰੋਤਿ।

ਯਜ੍ਜੇਵਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਂ ਤਪ੍ਪਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਤਸ੍ਸੀਲਜਮਿਦਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ- 'ਸੀਲਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਾਦਿ''ਸੁਤ੍ਤੇ ਸੀਲਸਦ੍ਦੇਨੇਵਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਸੀਲਤੋ ਅਞ੍ਞਮੇਵਾਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਸ੍ਮਿਂ ਦੇਸੇ'ਤਿਆਦਿ।

ਗਮ੍ਮਮਾਨੇਤਿ ਪਤੀਯਮਾਨੇ। ਪਤੀਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਰਣਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਾਦੀਹਿ। ਅਭਿਮਤੋਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਅਭਿਮਤੋ। ਆਵਸ੍ਸਕਗ੍ਗਹਣਾਯੇਵ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਥਮੇਤ੍ਥਾਵਸ੍ਸਮ੍ਭਾਵੋ ਪਤੀਯਤਿ ਚ੍ਚਾਹ- 'ਤਞ੍ਚਾ'ਤਿਆਦਿ।

ਯੋਗਵਿਭਾਗਾਤਿ 'ਣੀ'ਤਿ ਯੋਗ ਵਿਭਾਗਾ। ਸਾਧੁਂ ਕਰੋਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਵਦਤਿ, ਅਸਦ੍ਧਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਣ੍ਡਿਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਸਾਧੁਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਂ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਭੋਜੀਤਿ ਵਤੇ। ਵਤਞ੍ਚ ਭੋਜਨੇ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯਂ ਸਦ੍ਧਅਸ੍ਸਦ੍ਧਭੋਜਨਵਿਸਯਾਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਯਦਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਨ ਸਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥੇ ਵੁਤ੍ਤਨਿਯਮੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਏਵਾਤਿ ਨੇਤ੍ਤਰਪਦਾਵਧਾਰਣਂ... ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਯਦੇਵਾਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਤਦੇਵ ਵਤਲੋਪੋ ਸਿਯਾਤਿ [ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ (ਭੋਜਨਾਕਙ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ) ਯਥੇਚ੍ਛਂ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਭੋਜਨੇ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਮਤ੍ਤਾਯਂ ਅਸਦ੍ਧਭੋਜਨਂ ਸਤ੍ਥਵਿਹਿਤਮੁਪਲਭਮਾਨਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸੇ ਹਿ ਸਦ੍ਧੇ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਯਮੋ ਵਤਮੁਚ੍ਚਤੇ, ਨਿਯਮੋਚਾਤ੍ਰਦੁਵਿਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ-ਅਸਦ੍ਧਂ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਏਵ, ਅਥਦ੍ਧਮੋ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਵਾ, ਤਤ੍ਰਾਦਿਮੇ ਨਿਯਮੇ ਯਦੇਵਾ ਸਦ੍ਧਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਤਦੇਵਵਤ ਲੋਪੋਸਿਯਾ (ਰ-੩-੨੨੮) ਕਾਤਨ੍ਤੁਪਞ੍ਜਿਕਾ]। ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਪਟਿਪਾਦਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਘਣਨ੍ਤਾਦੀਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੫੪. ਥਾਵ

ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾਏਵ। ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਰੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤੁਰਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਏਕੋਪਿ ਪਦਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਕਤ੍ਤਾਚ ਕਾਰਕਸਤ੍ਤਿਭੇਦਤੋ। ਯਥਾ 'ਪੀਯਮਾਨਂ ਮਧੁ ਮਦਯਤੀ'ਤਿ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਿਭੇਦਾ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਤੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਯੋ ਪਰਂ ਭਞ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸਿਯਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਾਨਤੋਤਿ ਆਹ- 'ਨਿਪਾਤਨਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦੋਸਨ੍ਧਕਾਰਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਦੋਸਨ੍ਧਕਾਰਭਿਦੁਰੋ।

੫੫. ਕਤ੍ਤੁ

ਭੂਤਸਦ੍ਦੇਨੇਤ੍ਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਭੂਤਮਤੀਤ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਯਦਜਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੁਵਚਨੇ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਨੁਚਾਤ੍ਰੇਤਰੇਤਰਨਿਸ੍ਸਯਦੋਸੋ ਪਸਜ੍ਜਤੇ, ਸਤੀ ਹਿ ਭੂਤਾਧਿਕਾਰੇਤ੍ਤੋ ਵਿਧੀਯਤੇ, ਸਤਿ ਚ ਤ੍ਤੇ ਭੂਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਫੁਟੋ ਯੇਵਿਤਰੇਤਰਨਿਸ੍ਸਯਦੋਸੋਤਿ। ਨੇਸਦੋਸੋ, ਸਙ੍ਕੇਤਾਤਿ ਬਜਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸਾਧੁਤ੍ਤੰ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਚਾਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਸਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕ੍ਤਵਨ੍ਤਾ ਦਯੋਪਿ ਚਰਹਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਤਿਸਭਾਵਤੋ ਭੂਤੇਏਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਭੂਤਸਦ੍ਦੋ-ਯਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਥੇ ਪਸਿਦ੍ਧੋ ਕ੍ਤਵਨ੍ਤਾਦਯੋਤ੍ਵਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾ, ਅਤੋ ਤੇਨ ਪਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥੇਨਾਪ੍ਪਸਿਦ੍ਧਾਨਮਨ੍ਵਾਖ੍ਯਾਨਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ। ਭੂਤੇਤਿ ਚਾਯਂ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ ਸਿਯਾ 'ਭੂਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ'ਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ'ਭੂਤੇ ਕਤ੍ਤਰੀ'ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਕਸ੍ਸਿਦਂ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹਭੂਤੇਤਿ ਪਕਤਿਵਿਸੇਸਨ'ਨ੍ਤਿ। ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਚੇ'ਤਜਾਦਿ। ਅਥ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨੇ ਕੋ ਦੋਸੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨੇ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਅਨਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਯੋਗੋ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੇਤਿ ਭਾਵੋ। ਅਭਿਧੇਯਜੇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਯੋਜਨਾਦਿਂ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ।

੫੬. ਕ੍ਤੋ

ਕਮ੍ਮੇ ਗੁਣੀਭੂਤਤ੍ਤਾਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਭਾਵਸ੍ਸਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ। ''ਗੁਣਮੁਖਜੇਸੁ ਮੁਖਜੇਯੇਵ ਕਾਰਿਯਸਮ੍ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਮੁਖਜੇ ਕਮ੍ਮੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਤੁ ਭਾਵੇ ਤਸ੍ਸੇਤ੍ਥਾਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ।

੫੭. ਕਤ੍ਤ

ਨਨੁਚਾਰਮ੍ਭੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ- 'ਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ'ਤਿ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਸੋਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸੋ ਚ ਆਰਮ੍ਭੋ। ਕਿਰਿਯਾਯੇਵ ਆਰਮ੍ਭੋਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਤਸ੍ਮਿਂ। ਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ ਏਤਂਸਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾ ਉਭਯਥਾਪਿ ਨ ਦੋਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਂ ਚੇਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਪਕ੍ਖੇਪਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ ਆਰਮ੍ਭੇ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ ਪਵਤ੍ਤੀ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਨਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇਨ ਯੋ ਵਿਹਿਤੋ ਕ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਆਰਮ੍ਭੇਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨਤੋਤਿ ''ਕ੍ਤੋ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ (੫-੫੬) ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਚਨਤੋ। ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁਚੇਤਿ ਏਵਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ 'ਯਥਾਪਤ੍ਤਞ੍ਚੇ'ਤਿ ਵਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨੇਵਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯਾ'ਤਿ ਆਦਿ। ਅਨਿਯਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਸੇਧੇਤੁਮਾਹ- 'ਪੁਨਬ੍ਬਚਨਤੋ'ਤਿਆਦਿ। ਮਾਸਙ੍ਕੀਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿ, ਤੇਨੇਵੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਪਠਮਾ। ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਭਾਵਕਮ੍ਮ ਗਹਣਂ ਚਾਕਾਰੇਨਾਨੁਕਡ੍ਢਿਯ 'ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੁ ਚਾ'ਤਜਨੇਨ ਕ੍ਤੇਵਿਧੀਯ ਮਾਨੇ ਇਦਮਾਸਙ੍ਕੀਯਤੇ 'ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਿਦ੍ਧੇ ਪੁਨਬ੍ਬਚਨਾ [ਪੁਨਬ੍ਬਚਨਂ] ਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾਨਿਯਮੇਨ ਤੁਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ'ਤਿ, ਯਥਾਪਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਿ ਹਜੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਚਕਾਰੇਨ ਯਥਾਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਰਿਯਮਨੁਞ੍ਞਾਯਤੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ ਵਚਨੇਨ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵਾਰਮ੍ਭੇਪਿ ਯਥਾਪਤ੍ਤੋ ਕ੍ਤੋ ਭਵਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚਰਹਿ ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸ੍ਵਾਰਮ੍ਭੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ''ਕਤ੍ਤਰਿਆਰਮ੍ਭੇ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚੇਯਜ ਕਿਂ ਚਕਾਰੇਨੇ ਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਪਦਾਨਮਵਧਾਰਣ ਫਲਤ੍ਤਾ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਨਨੁਚਾਦਿਭੂਤੋ ਕਿਰਿਯਾਕ੍ਖਣੋ ਆਰਮ੍ਭੋ ਨਾਮ, ਬਹੂਹਿ ਕਿਰਿਯਾਕ੍ਖਣੇਹਿ ਕਟੇ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਭੂਤੋ ਕਾਲੋ ਚ ਭਵਤੀਤਿ ਕਿਰਿਯਾਫਲਸ੍ਸਾਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਵ ਕਾਲੋਤਿ ਤਤ੍ਰਕ੍ਤੋ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਕਿਰਿਯਾਫਲਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਟੇਕਦੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਕਟਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭੂਤਵਚਨਿਚ੍ਛਾਤਿ ਭਾਵੋ। ਨਨੁਚਾਦਿਸੂਤੇ ਕਿਰਿਯਾਕ੍ਖਣਕਾਲੇ ਕਟੋ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਕਟਕਾਰਣਭੂਤਾ ਬੀਰਣਾਵ ਹਿ ਤਦਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਤੇ ਏਵ ਕਟੋਤਿ ਕਥਂ 'ਪਕਤੋ ਕਟੋ'ਤਿ ਭੂਤਕਾਲੇਨ ਪਕਤਸਦ੍ਦੇਨ ਕਟਸਦ੍ਦਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਆਦਿਭੂਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਪਕਤ੍ਤੁਂ ਆਰਭਿ, ਪਕਤ੍ਤੁਂ ਆਰਭੀਯਿਤ੍ਥ, ਪਸੋਤ੍ਤੁਂ ਆਰਭਿ, ਪਸੋਤ੍ਤੁਂ ਆਰਭਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਤ੍ਤੋ।

੫੮. ਠਾਸ

ਅਨਾਰਮ੍ਭਤ੍ਤੰਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਭੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਅਪਾਦਿਨੋਪਿਸਿਲਿਸਸ੍ਸ ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ- 'ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਕਮ੍ਮਤ੍ਤਮੇਸੰ ਪਾਦਿਯੋਗੇ ਸਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਪਾਦਿਸਹਿਤਾ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਖਟੋਪਿਕਾ ਮਞ੍ਚੋ।

੫੯. ਗਮ

ਅਵਿਚ੍ਛਿਤਕਮ੍ਮੋ ਚੇਹਾਕਮ੍ਮਕੋਤਿ ਕਥਯਮਾਹ- 'ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਾਤਵਨ੍ਤੋ ਯਾਤਾ, ਯਾਨੰ ਯਾਤੰ। ਅਯੋਯਿਤ੍ਤਾਤਿ ਯਾ ਤੋ। ਕ੍ਤੋ ਨ ਵਿਧਾਤਬ੍ਬੋ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਯ। ਕਾਰਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ ਭੂਤਾਯਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਾਦਿਹੇਤੁਭੂਤਸਮਿਦ੍ਧਿਯੰ ਭੂਤਾਯੰ। ਸਾ ਚ ਭੂਤਾ ਯੇਵਾਤੀਮਿਨਾ ਕਾਰਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਮਾਹ।

੬੦. ਆਹਾ

ਆਧਾਰੇਚੇਤਿ ਅਨੁਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਏਤ੍ਥ ਚਕਾਰਤੋ 'ਯਥਾਪਤ੍ਤੁਞ੍ਚੇ'ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸੇਸੋ। ਏਵੰ ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਅਪਕਸ੍ਸਨੰ ਸਿਯਾਤਿ ਏਵਮਾਧਾਰਾਦਿਕੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਤਿ ਕੁਤੋਚਿ ਆਧਾਰਾਦਿਤੋ ਅਪਕਸ੍ਸਨੰ ਵਿਸੁੰ ਕਰਣੰ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨੇਕਯੋਗਮੇਵ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਭਾਵਕਮ੍ਮੇਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਬਹੁਲਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮੰਵਾਤਿ ਬਹ੍ਵਤ੍ਥਾਦਾਨਮੇਵਾਤ੍ਰ ਬਹੁਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮੰਚੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਕੇਚੀਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯੇ ਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਭੂਤੇਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਮੁਪਦਿਸਤਿ 'ਸੋਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ

ਨਾ । ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਮਾਨੰ। ਪਰਰੂਪੇਨ ਪਸ੍ਸਿਨ੍ਨੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਕੇਚਿਤਿ ਤੇਯੇਵ। ''ਮਤਿਬੁਦ੍ਧਿਪੂਜਤ੍ਥੇਹਿ ਚੇ''ਤਿ (੩-੨-੧੮੮) ਤੇਸੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਚਸਦ੍ਦਾਕਡ੍ਢਿਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਯਥਾ'ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਗ੍ਗਹਮਾਹ, ਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਦੰ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਚੁਰਾਦਿਣਿਲੋਪੇ ''ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸਾਪ੍ਯਭਾਵੋ''ਤਜਾਕਾਰਨਿਵਤ੍ਤਿ। ਕਸਿਰਯੰ ਗਤਜਾਦਜਨੇ ਕਤ੍ਥੋ, ਕਟ੍ਠੰਤਜਤ੍ਰ ਕਿਮਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ- 'ਏਤ੍ਥ ਹਿੰਸਤ੍ਥੋ'ਤਿ।

ਹੇਤੁਨੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖਫਲਸ੍ਸ ਹੇਤੁਨੋ ਅਗਜਾਦਿਨੋ। ਕਟ੍ਠਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਫਲਹੇਤੁਭੂਤੇ ਅਗਜਾਦਿਕੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਏਵੰ ਹੋਤੁ ਫਲੇਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਯਦਾਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ। ਕੋਧਾਤਿਕੋ ਇਧ।

੬੧. ਤੁੰਤਾ

ਨਨੁ ਚ ਭਾਵੇਇਤਿ ਭਵਤਿਨਾਯੰ ਘਣਨ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਭਵਤਿਵਿਸਯੋਵ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਭਵਤਿਨੋ ਯੋ ਭਾਵੋ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਵਾਚ੍ਚੇ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਚ ਭਵਤਿਤੋ ਯੇਵੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾਭਿਧਾਤੁੰ ਤਤੋ ਤਸ੍ਮਾਵ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥੰ ਪਚਿਤੁੰ ਪਾਕੋ ਚਾਗੋ ਰਾਗੋਤਿਪਚਾਦੀਹਿਭਵਤਿ ਚ੍ਚਾਹ- 'ਭਵਨੰਭਾਵੋ ਕਿਰਿਯਾਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੋ'ਤਿ।

ਕਿਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਾਨੁਗਤੰ ਭਵਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਕਿਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਵਾਚਿਨਾਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਰੀਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਧਾਤੁਵਿਸਯੇ ਕਤੋ ਭਵਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਪਚਾਦੀਹਿਪਿ ਭਵਤੀਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਨੁ ਚਾਤ੍ਰ ਤੁਮਾਦਯੋ ਭਾਵੇ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ ਕਿੰਵਿਸੇਸਿਤੇ ਭਾਵੇ ਤੁਮਾਦਯੋ ਭਵਨ੍ਤਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਯਤੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਧਾਤੁਨੋ। ਯੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਭਾਵੋਤਿ ਯੋ ਵਾਚ੍ਚੋ ਭਾਵੋ। ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ'ਤਿ। ਤੁਮਾਦੀਨੰ ਯਾ ਪਕਤਿ ਤਾਯ ਵਾਚ੍ਚੇਨੇਵ ਭਾਵੇਨ ਸਹ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਭਾਵੇ ਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਕ੍ਰਿਯਾਯੰਤਜਨੇਨ ਤਬ੍ਬਾਦਜਭਿਹਿਤਸ੍ਸ ਦਬ੍ਬਰੂਪਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ

ਭਾਵਸ੍ਸ ਕਥੰ ਗਹਣੰਤਜਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਕਨਿਸ੍ਸਯਕਿਰਿਯਾਬਜਪਦੇਸੋਤਿ ਦਬ੍ਬ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਯ ਕਿਰਿਯਾਯ ਬਜਪਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠੁੰ ਚਕ੍ਖੁਚ੍ਚਾਦੋ ਭਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਤੀਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤੁਮਾਦਯੋ ਭਵਨ੍ਤੇਵ।

ਨਨੁ ਚ ਤੁਮਾਦੀਨੰ ਭਾਵ◌ੇ ਵ◌ਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਕਿਰਿਯਾਯੇਵ ਪਧਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮ ਕਾਰਕੰ ਨਪ੍ਪਤੀਯਤੇਤਿ ਕਥੰ 'ਕਟੰ ਕਾਤੁੰ ਗਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ ਸਿਯਾਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਕਿਯ ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਕਤੋ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇਨ ਕਤੋ। ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਤ੍ਥ 'ਸੁਪਜਤੇ ਦੇਵ ਦਤ੍ਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਤੀਯਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

''ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸੁ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇਸੁ ਤਵ◌ੇਤੁੰ ਵ◌ਾ''ਤਿ (੪-੨-੧੨) ਕਚ੍ਚਾਨੇਨ ਅਤਦਤ੍ਥਾਯਮ੍ਪਿਕਿਰਿਯਾਯੰ ਤੁਮਾਦਯੋ ਯਥਾਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸੁੰ ਸੁਤ੍ਤਿਤੰ, ਤੇਨਾਹ- 'ਇਚ੍ਛਤ੍ਥੇਸ੍ਮਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਥਾ 'ਭੋਤ੍ਤੁੰ ਪਚਤੀ'ਤਜਾਦੋ ਭੋਜਨਕਿਰਿਯਾ ਪਯੋਜਨਾ ਪਚਨਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਮੇਤ੍ਥ ਤਪ੍ਪ ਯੋਜਨਾ ਇਚ੍ਛਾ... ਪਚਨਕਿਰਿਯਾਯਵ◌ਿਯਤਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਯਮਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਨੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿਟ੍ਠਪਾਤਸ੍ਸਾਸਙ੍ਕੰ ਵ◌ਿਰਚਯਮਾਹ- 'ਅਤਦਤ੍ਥਾਯਮ੍ਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਚ੍ਛਤ੍ਥਸ੍ਸ ਧਾਤੁਨੋ ਪਯੋਗਾਤਿ ਇਮਿਨਾ 'ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਇਚ੍ਛਤ੍ਥਸ੍ਸ ਧਾਤੁਨੋ ਪਯੋਗਤ੍ਥਮੇਵ, ਨ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਯੋਜਨੰ ਕਰਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਮਿਚ੍ਛਤੀਤੇਤ੍ਥ ਭੋਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕੇਸੂਤਿ ਵਚਨਤੋ, ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਇਚ੍ਛਤਿਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞੋਯੇਵ◌ਾਤਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁੰ ਪਯੋਜਨੰ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਦੇਵਦਤ੍ਤ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ।

ਇਚ੍ਛਤਿਸ੍ਸਾਤਿ'ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਮਿਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਇਸਿਸ੍ਸ। ਸਾਧਨੰ 'ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨੰ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਸਾਧਨਤ੍ਥੋ-ਇਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ ਤਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ। ਕਮ੍ਮਮੇਵ◌ਿਚ੍ਛਾਯ ਪਯੋਜਨਭਾਵ◌ੇ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਭਾਵ◌ੋ। ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਪਸਙ੍ਗਾਭਾਵ◌ਾ ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਕਾਦਜਤ੍ਥੇਸੁ ਧਾਤੂ ਸੂਪਪਦੇਸੁ ਧਾਤੁ ਮਤ੍ਤਾ ਤੁਮਾਦਯੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਨ ਵ◌ਿਹਿਤਾ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ, ਤੇਨਾਹ- 'ਸਕਾਦਿਧਾਤੁਪ੍ਪਯੋਗੇ'ਤਿਆਦਿ। ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਤੁਮਾਦਯੋ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਭੁਜਿਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾਤਿ ਭੁਜਿਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾ ਭੁਜਿਕਿਰਿਯਤ੍ਥਾ ਪਤੀਯਤੇ। ਪਤੀਯ ਮਾਨਤ੍ਤੇ ਕਾਰਣਮਾਹ- 'ਅਸਤੋਪਿ ਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰੇਹੇਤ੍ਥ ਅਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋਪਪਦਤ੍ਥੋ ਪੁਨਾਰਬ੍ਭੋਤਿ ਵਣ੍ਣਿਤੰ। ਤਦੇਤੰ ਵ◌ਿਘਟਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਤੇਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰੇਸਮਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਜਾਦੋ ਕੋਸਲਜੰ ਗਮਜਤੇ। ਗਿਲਾਯਤਿ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਿ ਤਦਸਤ੍ਤਿ। ਘਟਤੇ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਜਾਦੋ ਯੋਗਜਤਾ। ਆਰਭਤੇ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਜਾਦੋਭੁਜਿਸ੍ਸੇ ਵ◌ਾਦਜਵਤ੍ਥਾਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰੰ। ਲਭਤੇ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨੰ। ਅਤ੍ਥਿ ਭੋਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਤੰ। ਵਟ੍ਟਤਿ ਭੋਤ੍ਤੁੰਤਜਾਦੋ ਦੋਸਾ ਭਾਵ◌ੋ ਗਮਜਤੇ। ਸਕ੍ਕੋਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨੋ ਉਪਪਦਸ੍ਸ ਭੋਜਨਾਦਿਕਿਰਿਯਤ੍ਥਤਾ ਨ ਗਮਜਤੇ ਤਸ੍ਮਾ ਅਕਿਰਿਯਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਸਕਾਦੀਸੂਪਪਦੇਸੁ ਤੁਮਾਦਯੋ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਪਤੀਯਮਾਨੇਸ੍ਵਪਜੇਤੇਸ੍ਵਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੁ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਥਿਯੇਵ◌ਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨ ਵ◌ਿਹਿਤਸ੍ਸ ਤੁਮਾਦਿਨੋਤ੍ਰ ਨ ਬਾਧੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਮਤ੍ਥਿਯੇਵ◌ਾਤਿ ਭੋਜਨਕਿਰਿਯਤ੍ਥਤਾ ਸਕ੍ਕੋਤਿਆਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਿ ਯੇਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧਾਯੇਵ ''ਤੁੰਤਾਯੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਲਮਤ੍ਥਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਚਨੇਸੂਪਪਦੇਸੁ ਧਾਤੁਤੋ ਤੁਮਾਦਯੋ ਵ◌ਿਹਿਤਾ ਪਰੇਹਿ, ਤਤ੍ਥਾਹ 'ਅਲਮਤ੍ਥਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠੇ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਹੁਸਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ 'ਸਮਤ੍ਥਾਦੀ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਭਵਤਿਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵ◌ੋ ''ਪੁਬ੍ਬੇਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ (੫-੬੩) ਏਤ੍ਥ ਬਜਾਖਜਾਯਿਸ੍ਸਤੇ। ਅਭਿਮਤਾਤਿ ਕਚ੍ਚਾਯਨੇਨ ''ਅਰਹਸਕ੍ਕਾਦੀਸੁ ਚੇ''ਤਿ (੪-੨-੧੩) ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਅਭਿਮਤਾ ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ 'ਕਾਲੋ ਭੋਤ੍ਤੁੰ'ਤਿਆਦਿਨੋ। ਯਥਾ ਭੋਤ੍ਤੁਮਨੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਬਜਭਿਚਾਰਤੋਤਿ ਅਵ◌ਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਭਵਤਿ ਭੋਜਨੰ ਭਾਵ◌ੋਤਿ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਨੰ ਭਾਵ◌ੋ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਤੁਗਮਿਸ੍ਸਕਿਰਿਯਾਤਦਤ੍ਥਾਤਿ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਭੋਜਨਤ੍ਥਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਸਦ੍ਦੋਹਜਯੰ ਪਯੋਜਨਵਚਨੋ ਯਞ੍ਚ ਯਮੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ ਭਵਤਿ। ਨਚਾਯੰ ਭੋਜਨਮੁਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਕਾਰਿਯਨ੍ਤਰੰ, ਕੇਵਲੰ ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਭਾਵ◌ੀਯਤੇ। ਯਦਾ ਤੁ ਭੋਜਨਤ੍ਥਮੇਵ◌ਾਰਬ੍ਭਤੇ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ, ਤਦਾ ਭਵਤਜੇਵ'ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ ਭੋਤ੍ਤੁ'ਨ੍ਤਿ।

ਤੁਂਵ਼ਿਸਯੇ ਝਕੋਪਿ ਵ਼ਿਹਿਤੋ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ, ਤਤ੍ਥਾਹ- 'ਕਾਰਕੇ ਵਜਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ- 'ਪੁਬ੍ਬੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।
'ਕਤ੍ਤੁਰਿਲ੍ਲੁ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਯੋਯਂ ਝਕੋ ਤੀਸੁਪਿ ਕਾਲੇਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵ਼ਿਹਿਤੋ, ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ ਯਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯਂ ਉਪਪਦੇ ਕਤ੍ਤੁਨੋ-ਭਿਧਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਚਾਸ੍ਸ ਵ਼ਿਸੇਸਵ਼ਿਹਿਤੇਨ ਤੁਂਪਚ੍ਚਯੇਨ ਬਾਧਾ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤੁਂਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਾਵ਼ੇ ਵ਼ਿਧਾਨਂ ਝਕਸ੍ਸ ਤੁ ਕਤ੍ਤੁਰੀਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਣਕੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧੇਪਿ ਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋ ਵ਼ਿਧੇਯ੍ਯੋਵ, ਨੋ ਚੇ ਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦਯੋਪਿ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਚੋਦਕਪ੍ਪਸਙ੍ਗਮਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਨਚੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵਗਮਾਭਾਵਮੇਵ ਫੁਟਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਨਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਹਿ ਯਸ੍ਮਾਤਜਤ੍ਥੇ ਯੋ ਏਸੋ ਵਜਤਿ ਸੋ ਕਤ੍ਤਾ, ਯੋ ਏਸੋ ਵਜਤਿ ਸੋ ਵ਼ਿਕ੍ਖਿਪੋਤਜਯਮਤ੍ਥੋ-ਤ੍ਰ ਗਮਜਤੇ, ਨ ਪਨ ਤੇਹਿ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਂ ਗਮਜਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੋਦਕੋ ਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦੀਹਿ ਸਾਮਜਮਾਪਾਦਯਿਤੁਂ ਸਾਮਰਿਸਂ ਵ਼ੁਤ੍ਤੁਵ਼ਿਧਿਨੇਵ਼ਾਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਝਕਸ੍ਸਾਪਜਾਹ-
'ਝਕੋਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਗਤ੍ਥਂ [ਅਪਕਤਤ੍ਥਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਯਦਿਪਿ ਝਕੇਨ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਂ ਨ ਗਮਜਤੇ ਪਕਰਣਤੋ ਗਮਜਤੇਤਿ ਝਕੋ ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤੀਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯ ਚੋਦਕੋ ਆਹ- 'ਅਥੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋ-ਯਂ 'ਝਕੋ ਨ ਵ਼ਿਧੇਯ੍ਯੋ'ਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨ ਪਰਿਹਾਰੋ... ਸੋਤ੍ਤੁਰਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵ਼ੁਤ੍ਤੇਨ, ਕਿਨ੍ਤੁ'ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ਼ਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਇਮਿਨਾ ਵ਼ੁਚ੍ਚਮਾਨੇਵਪਰਿਹਾਰੋਤਿਵ਼ਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬਂ।
ਤਦੇਵ਼ਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦੀਨਮ੍ਪਿਪਤ੍ਤਿਤੋਣਕਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦੀਹਿ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾਨਵਗਮੇ ਵ਼ਿਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਵ਼ਿਸੇਸੇਨ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਵ਼ੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਂ ''ਝਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋਪਪਦਸ੍ਸਵ਼ਿਧਾਨਂ ਲ੍ਲੁਵ਼ਾਦਿਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵ਼ਾਕਜਕਾਰਵਚਨਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਕਾਰੋ ਨਿਗਮਯਮਾਹ- 'ਤਸ੍ਮਾ''ਚ੍ਚਾਦਿ। ਭਵਤੁ ਪਕਰਣਤੋਵ [ਚਾਪਚ੍ਚਯਭੋਵ] ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾਵਗਮੋ, ਤਥਾਪਿਣਕੋ ਪਰੋ ਵ਼ਿਧੇਯ੍ਯੋਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ- 'ਅਥਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਗਤਤ੍ਥਂ। ਭਵ਼ਿਸ੍ਸਤਿ ਕਾਲੇ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਯਂ ਕ੍ਰਿਯਾਯਮੁਪਪਦੇ ਭਾਵ਼ੇ ਚ ਣਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਯੋ ਵ਼ਿਹਿਤਾ, ਤਤ੍ਥਾਹ- 'ਪਾਕਾਯ ਵਜਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਵ਼ਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਤਾਦਤ੍ਥਿਯਾ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ਼ੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੬੨. ਪਟਿ

ਸੋਤੁਨਾਦੀਸੁ 'ਸਵਨਂ ਕਾਤੁਨ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵ਼ਿਗ੍ਗਹੋ। ਸੁਤੇਨੇਤਿ ਸਵਨਨ੍ਤਿ ਵ਼ਿਗ੍ਗਹੋ।

੬੩. ਪੁਬ੍ਬੇ

ਵ਼ੇਤਿ ਨਾਤਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ ਵ਼ਿਧਿਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ। ਏਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸਾਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਵ਼ਿਸੇਸੇਤਿ 'ਸਖਜਾਵਚਨੇਯਮੇਕਸਦ੍ਦੋ'ਤਿ। ਕੁਤੋਚ੍ਚਾਹ-'ਸਦ੍ਦਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਏਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਜਾਵਚਨਤ੍ਤੇ ਯੋਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ, ਤਮਾਹ 'ਏਕਸਙ੍ਖਜਾਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ'ਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਾਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸਤ੍ਥਾ। ਯਦਿਪਿ 'ਪੁਬ੍ਬਂ ਬਜਾਪਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯੇ ਏਕਦੇਸਭੂਤੋ ਬਜਾਪਾਰੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨੋਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਸਦ੍ਦੇਨ ਬਜਾਪਾਰਵ਼ਾਚਕੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੋ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤੇ ਉਪਚਾਰਾ, ਤੇਨੇਵ 'ਤੇਸੁ ਯੋ ਪੁਬ੍ਬੋ ਤਦਤ੍ਥਤੋ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਿਯਂਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਸਤ੍ਤਿ ਕਾਰਕਂ, ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਸਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਉਤ੍ਤਰ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਤੋ ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਤ੍ਤਿਮਤੋ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਦਿਨੋ ਸਤ੍ਤਿਮਤੋ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ। ਤਦਜ੍ਝਾਰੋਪਾਤਿ ਏਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਰੋਪਾ। ਏਕ ਕਤ੍ਤੁਕਾਨਂ ਬਜਾਪਾਰਾਨਂ ਕਮਾਭਿਧਾਨਾਯ ਤੁਨਾਦਯੋ ਵ਼ਿਧੀਯਮਾਨਾ ਭਾਵ਼ੇਯੇਵ਼ੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਕਮਮਭਿਧਾਤੁਨ੍ਤਿ ਭਾਵ਼ੇਤਜਤ੍ਰਾਭਿਸਮ੍ਬਜ੍ਝਤੇ।

ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਤ੍ਤਾ 'ਭੁਤ੍ਵ਼ਾ ਪਿਤ੍ਵ਼ਾ ਵਜਤੀ'ਤਿਪਿ ਭਵਤਿ। ਭੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਅਨੇਕਕਤ੍ਤੁਕਤ੍ਤਾ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵ਼ਾਪਿ ਭਵਤਿ। ਪਾਣਿਨਿ ਯਾਨਮਿਵ ਵ਼ਿਸੁਂ ਵਚਨਮਨੁਰੇਨ ਤੁਨਾਦਿਵ਼ਿਧਿਪ੍ਪਟਿਪਾਦਯਮਾਹ- 'ਮੁਖਂ ਬਜਾਦਾਯ ਸੁਪਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਜਾਦਾਯਾਤਿ ਦਾਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵ਼ਿਆਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਤ੍ਵ਼ਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਪਜੋ ਵ਼ਾ ਤ੍ਵ਼ਾਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇ''ਤਿ (੫-੦੬੪) ਤ੍ਵ਼ਾਸ੍ਸ ਪਜਾਦੇਸੇ ਰੂਪਂ, ਮੁਖਵ਼ਿਵਰਣਂ ਕਤ੍ਵ਼ਾਤਜਤ੍ਥੋ, ਬਜਵਧਾਯਕਕਾਲਸ੍ਸਾਤਿ ਬਜਾਦਾਨ ਸੁਪਨਾਨਮਨੁਰੇਯੋ ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਸ, ਭੇਦਾਨੁਪਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਭੇਦਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਭੇਦਸ੍ਸੀਨਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿਵ਼ਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ'ਕੇਹੀਚੀ'ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤਂ। ਸਹਭਾਵ਼ੇਪੀਤਿ ਬਜਾਦਾਨਸੁਪਨਾਨਂ ਸਹਭਾਵ਼ੇਪਿ। ਵਙ੍ਚਿਤਕੋ ਭਤ੍ਤੁਰਾਸਿ।

ਅਭਿਮਤਾ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਂ, ਪਰਾਯ ਨਦਿਯਾ ਪਬ੍ਬਤੋ-ਵਰੋ ਵ਼ਿਸੇਸੀ ਯਤੇਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵ਼ਾ ਨਦਿਮ੍ਪਬ੍ਬਤੋ'ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ਨਦਿਯਾ ਓਰਭਾਗੇ ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਵਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਪਾਰੇਭੂਤਨਦੀਵ਼ਿਸਿਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਪਤੀਯਤੇ। ਅਵਰੇਨ ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਪਰਾ ਨਦੀ

ਵਿਸੇਸੀਯਤੇਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਬ੍ਬਤੰ ਨਦੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਾਰੇ ਨਦਿਯਾ ਓਰੇ ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਤੀਯਤੇ, ਤਤੋ ਚ ਓਰਭਾਗੇ ਪਬ੍ਬਤਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਨਦੀ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਭਵਤਿਨੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵੇ ਸਤਿ ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਤਾ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਤਾ ਯਥਾ ਗਮਜ ਤੇ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਪਠਮੰ ਨ ਪਪ੍ਪੋਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਿਗਮਯਤਿ 'ਤਦੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ।

ਭੁਤ੍ਵਾ ਭੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਰੇ-ਞ੍ਞਥਾ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਮਾਕਙ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਦਯੋ, ਤਤ੍ਰਾਹ- 'ਏਕਕਤ੍ਤੁਕਾਨ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਾਵਗਮੇ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ 'ਯਜ੍ਜੇਵ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਤਿ 'ਯੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਯੇਹੀਤਿ ਵੇਯਜਾਕਰਣੇਹਿ। ਜਿਵਗ੍ਗਾਹੰ ਅਗਾਹਯਿਚ੍ਚਾਦੋ ਪਰੇਞ੍ਞਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਤਦਾਹ- 'ਕਮ੍ਮ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਕਙ੍ਗੋਤਿ ਪਾਣਿਪਾਦਾਦਿਕੇ-ਤ੍ਤੁਨਿਯੇਵਯਵੇ। ਣੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਭਿਮਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿੰ ਣਮ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਿਦ੍ਧਿਪ੍ਪਕਾਰਮਾਹ- 'ਜੀਵਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਿੰ ਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਜੀਵਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਜੀਵਗ੍ਗਾਹ'ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਜੀਵਗ੍ਗਾਹਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਹਣਮਕਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਆਖਜਾਤਨ੍ਤਿ ਅਗਾਹਯੀਤਿ ਆਖਜਾਤੰ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਾ ਗਹਣ ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਤ੍ਤੰ ਬੋਧੇਤਿ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਮ੍ਪੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਰੂਪਾਯ ਗਹਣ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਸੇਸਨਮ੍ਪਿ। ਤਥਾਭੂਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਰੂਪਮੇਵ। ਤਥਾ ਚੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨੇ ਦੁਤਿਯਾਯ ਣਮਨ੍ਤੇ ਜਾਤੇ ਸਤਿ। ਣਮਨ੍ਤੁ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਣਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਰੂਪੰ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਣੰਪਚ੍ਚਯੇਨਿਹ ਕਿਞ੍ਚਿਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਹੇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਬਜਾਕਰਣੇ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨੰ। ਪਚਾਦਿਤੋਤਿਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਤੇਹਿ ਅਵਿਹਿਤਣਮ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਗਹਿਤਾ।

੬੪. ਨ੍ਤੋ

ਯੋ ਸਾਧਯਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ ਨਚ ਨਿਟ੍ਠਮੁਪਗਤੋਤਿ ਯੋ ਕਟਾਦਿਸਾਧਯਿਤੁੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੁਯਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ ਨਿਟ੍ਠੰ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿੰ ਨ ਚੋਪਗਤੋ ਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਪਵਤ੍ਤੋ-ਨੁਪਰਤੋਵਾਤਿ ਯੋ ਪਬ੍ਬਤਾਦਿ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਵਤੋ-ਅਵਿਰਤੋ ਤੇਨੇਵ ਨਿਟ੍ਠੰ ਨੋਪਗਤੋਸੋਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਬ੍ਬਿ ਸਯਕਿਰਿਯਾਦ੍ਵਾਰੇਨਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਟਾਦਿਵਿਸਯ ਕਿਰਿਯਾਮੁਖੇਨ, ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ''ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਟਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਾ ਕਿਰਿਯਾਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਏਵਾਤਿ ਤੰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਜ੍ਜਪਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਹਸਤਿ ਖਜ੍ਜਤਿ [ਵਦਤਿ] ਪਾਨਿਯੰ ਪਿਵਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤਾ ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਨ ਪਰਿਸਮਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ- 'ਸਾਧਯਿਤੁਮਾਰਦ੍ਧੋ ਨ ਚ ਨਿਟ੍ਠਮੁਪਗਤੋ'ਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਾਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੁ ਭੂਤਾਨਾਗਤਾਨਮਸਮ੍ਭਵਾ ਤਨ੍ਨਿਸੇਧਿਨੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸਾਪਜਸਮ੍ਭਵਾ ਯਦੀਪਿ ਕਾਲਵਿਭਾਗੋ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ, ਤਥਾਪਿ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਠਾਨਸ੍ਸਾਪਰਿਸਮਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ- 'ਪਵਤ੍ਤੋ-ਨੁਪਰਤੋ ਵਾ'ਤਿ। ਕਤ੍ਤੁਵਿਸੇਸਨੇ ਸਤਿ ਕੋ ਦੋਸੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਕਤ੍ਤੁ ਵਿਸੇਸਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਹਾਪਿ ਸਿਯਾ ਕਤ੍ਤੁਨੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤ ਮੇਵਾਸ੍ਸ ਪਕਾਸੇਤੁਮਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਅਪਠਮਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣੇ''ਤਜਾਦੀਹਿ (੩-੨-੧੨੪) ਅਨੇਕੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਪਾਣਿਨਿਯੇਹਿ ਵਿਹਿਤੋ।

ਇਧ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਵਿਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ- 'ਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾ'ਤਿਆਦਿ। ਸਨ੍ਤੋ 'ਅਸ-ਭੁਵਿ'ਨ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ। ''ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਲੋ'' (੫-੧੮) ''ਨ੍ਤੁਮਾਨਾਨ੍ਤਿ ਯਿਯੁੰਸ੍ਵਾਦਿਲੋਪੋ''ਤਿ (੫-੧੩੦) ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੋ। ਤਪਨ੍ਤੋ 'ਤਪ-ਸਨ੍ਤਾਪੇ'। ਜਪ੍ਪਨ੍ਤੋ 'ਜਪ੍ਪ=ਵਚਨੇ'। ਪਠਨ੍ਤੋ 'ਪਠ=ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ' ਪਚਨ੍ਤੋ 'ਪਚ=ਪਾਕੇ'ਧਾਰਯਨ੍ਤੋ 'ਧਰ=ਧਾਰਣੇ'। ਪਯੋਜਕਬਜਾਪਾਰੇ ਣਿ, ਧਰਿਤੁੰ ਪਯੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਧਾਰਯਨ੍ਤੋ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਸ ਦੁਸ=ਅਪ੍ਪਿਤਿਯੰ'' ਦਿਵਾਦੀਹਿ ਯਕ'' (੫-੧੨) ਯਜਨ੍ਤੋ 'ਯਜ-ਦੇਵਪੂਜਾਯੰ'। ਅਰਹਨ੍ਤੋ 'ਅਰਹ-ਪੂਜਾਯੰ। ਯਥਾਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪਠਮਾਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਦੀਸੁ 'ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਵਿਰੋਚਮਾਨੰ ਜਪ੍ਪਮਾਨੋ'ਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਮਾਨੋ ਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਵਦਤਿ।

੬੫. ਮਾਨੋ

ਕਾਲਕਤੋ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸੋ ਵਯੋ। ਮਾਨੋਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾਨੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵਮਾਹ। ਯੁਜ੍ਝਮਾਨਾ'ਯੁਧ=ਸਮ੍ਪਹਾਰੇ' ''ਦਿਵਾਦੀਹਿ ਯਕ'' (੫-੧੨) ''ਤਵਗ੍ਗਵਰਣਾਨ''ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੧-੪੮) ਧਸ੍ਸ ਝੋ''ਵਗ੍ਗਲਸੇਹਿ ਤੇ''ਤਿ (੧-੪੯) ਯਸ੍ਸ ਚ। ''ਚਤੁਤ੍ਥਦੁਤਿਯੇਸ੍ਵੇਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (੧-੩੫) ਝਸ੍ਸ ਜੋ। ਨਚ੍ਚਮਾਨਾ 'ਨਚ੍ਚ=ਨਚ੍ਚਨੇ'।

੬੭. ਤੇਸ੍ਸ

ਸਵਿਸਯੇਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਭਾਵੇ ਕਮ੍ਮੇਚ।

੬੮. ਣ੍ਵਾਦ

ਣ੍ਵਾਦਯੋਤਿ 'ਣ੍ਵਾਦਯੋ'ਚ੍ਚੇਨੇਨ ਸੁਤ੍ਤੇਨ। ਕਤਿਪਯਧਾਤ੍ਵਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨਾਤਿ ਧਾਤਵੋ ਪਕਤਿਭੂਤਾ ਆਦੀ ਯੇਯੰ ਕਾਲਾਦੀਨੰ ਤੇ ਧਾ ਤ੍ਵਾਦਯੋ ਤੇਸੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਲੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਦਿ, ਕਾਰਕੰ ਕਤ੍ਤਾਦਿ ਪਕੰਸੇਨ ਨਿਯਮੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਰੀਯਤੇ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਕਤਿ। ਕਾਕ੍ਰਿਯੰ ਆਯੁਕਾਦਿ।

ਕਾਰਿਯਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਆਦੇਸਾਦਿਕਾਰਿਯਵਿਸੇਸੰ। ਕਾਰੁ ਸਿਪ੍ਪਿਜਾਤਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਚ੍ਛਕਾਦਯੋ (ਤਚ੍ਛਕਕਮ੍ਮ) ਕਾਰਤਨ੍ਤੁਵਾਯਰਜਕਨਹਾਪਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਰਵੋ ਚਾਰੁਦਾਰੁਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਾਲਨਿਯਮੇਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵੰ ਕਾਰੁਆਦੀਸੁਪਿ।

੬੯. ਖਛ

ਖਛਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਦਨੁਗ੍ਗਹਣੰ ਕਥਮਿਚ੍ਚਾਹ- 'ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਬਜਾਖਜਾਤਤ੍ਥੰ, ਨਨੁ ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਕਸ੍ਸਰੋਤਿ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਆਦੀਤਿ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੰ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਨਪੁੰਸਕੇਨ ਵਿਵਰਣੰ ਕਥੰ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਸਦ੍ਦੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ, ਅਥ ਜਾਗਰੇਚ੍ਚਾਦੋ ਪੁਥਗਵਯਵੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਜਾਗਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਤੇਨੇਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਤੇਨੇਵਾਤਿਆਦੀਤਿ ਏਕਸ੍ਸਰੋਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਹੇਤੁਨਾਵ। ਅਵਯਵੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋ 'ਅਵਯਵੋ ਚ ਸੋ ਏਕਸ੍ਸਰੋ ਚੇ'ਤਿ। ਅਥਾਦੀਹਿ ਏਕਸ੍ਸਰਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇਪਜਵਯਵੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਦ੍ਵਿਭਾਵੋਚ੍ਚਾਹ- 'ਏਕਸ੍ਸੇਵਾਦਿਤ੍ਤਾ'ਤਿ।

ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਪਠਮੇਕਸ੍ਸਰਤੋ-ਞਾਸ੍ਸਾਵਯਵੇਕਸ੍ਸਸਰਸ੍ਸ। ਦੋਸਦੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਸਮਾਸੋਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਹ- 'ਏਕਸ੍ਸਰੋਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਕੋ ਦੋਸੋਤਿ ਆਹ- 'ਏਕੋ ਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਰੋਦੀਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਈਹ-ਘਟਨੇ'ਚ੍ਚਾਦੀਨਮੇਵ ਸਿਯਾ।

ਨਨੁ ਚ ਪਚਤਿਮ੍ਹਿ ਯੇਨੇਵਾਕਾਰੇਨ ਪਚਸਦ੍ਦੋ ਏਕਸ੍ਸਰੋ ਤੇਨੇਵ ਤਦਵਯਵਾਪਿ ਅਚ੍ਸਦ੍ਦੋ ਪਸਦ੍ਦੋ ਚ ਏਕਸ੍ਸਰੋ, ਤਤੋਵਾਯਵਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ ਪਪ੍ਪੋਤਿ... ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਕਾਰਿਯਿਨੋ ਆਦਿਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਤਦਵਯਵਾਨਞ੍ਚੇਕਸ੍ਸਰਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇ ਕਤੇ ਅਨਿਟ੍ਠਮ੍ਪਪ੍ਪੋਤੀਤੀਦਮਪਾਕਤ੍ਤਮਾਹ- 'ਸਕਿੰਸਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਯਵਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਗਹਣ'ਨ੍ਤਿ। ਸਕਿੰ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਵਾਰੰ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਕਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਸਾਵਯਵਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਵਯਵੇਹਿ ਸਹ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਨ ਵਿਨਾ ਤੇਹਿ। ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇ ਕਰੀਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬੇਸਮਵਯਵਾਨੰ ਗਹਣੰ ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ ਯੁਤ੍ਤੰ ਨਾਵਯਵਾਨੰ, ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇ ਏਕਾਯ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਗਹਣੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ ਨਾਵਯਵਨੁਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਚ ਕਤਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਯ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਉਪਪਤ੍ਤਨ੍ਤਰਮਾਹ- 'ਅਥਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਹ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ

ਦ੍ਵੇ ਪਕ੍ਖਾ। ਤਤ੍ਰ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਪਕ੍ਖੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਤੋ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤੁਜਯਮੇਵ ਪਕ੍ਖੋਬ੍ਭੁਪਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਠਮਨ੍ਤਾਵ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਪਕ੍ਖੇ ਭਾਵਿਨਂ ਦੋਸਮਾਹ- 'ਪਠਮਸ੍ਸੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦ੍ਵਿਸਦ੍ਦੋ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਵਤ੍ਤਤੇ।

ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵ੍ਵੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਰੂਪਮੁਚ੍ਚਾਰਣਂ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਉਚ੍ਚਾਰਣੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ... ਉਚ੍ਚਾਰਣਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਾ(ਨੁਗਤ) ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। ਸਦ੍ਦਰੂਪੇ ਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇ ਠਾਨੇ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਤਤ੍ਥ [ਤਞ੍ਚ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਦੋਸੋ। ਤਥਾ ਚਾਹ- 'ਰੂਪਦ੍ਵਯੇ ਵਿਧੀਯਮਾਨੇ'ਤਿ। ਤਥਾ ਸਤਿ ਨਿਵੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਠਾਨੀ ਭਵਤੀਤਿ ਠਾਨਿਨੋ ਨਿਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਿਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਧਾਤੁਤ੍ਤਾ ਨਿਵੁਤ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ- 'ਪਕਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਾਭਾਵਤੋ'ਤਿ। ਤੇਨ ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਪਕਤਿਯਾ ਵਿਧੀਯਮਾਨਂ ਕਾਰਿਯਂ ਨ ਸਿਯਾ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ- 'ਅਸ੍ਸ ਇਤ੍ਤਂ ਨ ਸਿਯਾ'ਤਿ। ਪਿਪਾਸਤਿ 'ਪਾ=ਪਾਨੇ'। ਇਚ੍ਛਾਯਂ ਪਾਤੁਨ੍ਤਿਤੁਮਨ੍ਤਾ ''ਤੁਂਸ੍ਮਾ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੫-੬੧) ਸੋ। 'ਪਾਸ ਪਾਸ' ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਤੋ-ਞ੍ਞਸ੍ਸ ਲੋਪੋ, ''ਰਸ੍ਸੋ ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ'' (੫-੭੪) 'ਖ ਛ ਸੇਸ੍ਵਸ੍ਸਿ। ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਤੁ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ ਸਮਾਵਿਸਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਆਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਦ੍ਵਿਧਾ ਭੂਤਸ੍ਸਾ ਤਿਧਿਨਾ ਧਾਤੁਸ੍ਸੇਵ ਦ੍ਵਿਧਾਭੂਤਤ੍ਤਂ ਦੀਪੇਤਿ।

੭੦. ਪਰੋ

ਯੋਗਵਿਭਾਗਾ 'ਅ ਞ'ਆਦੀਸੁ ਗਮ੍ਯਤੇ। ਯਦਿ ਹਯ੍ਤ੍ਰਾਪਿ ਛਟ੍ਠੀ ਅਭਿਮਤਾ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ''ਖ ਛ ਸ ਪਰੋਕ੍ਖਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰੋਦਿਦ੍ਵੇ''ਤਿ ਏਕਮੇਵ ਯੋਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਪਰੋਕ੍ਖੇ ਵਿਹਿਤਾ ਅਞਆਦਯੋ ਧਾਤੁਤੋਵ, ਨਾਞ੍ਞਤੋਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਵਚਨਸਨ੍ਨਿਧਾਨਾ ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਧਾਤੁਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਵ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ- 'ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਧਾਤੁਵਿਹਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ'ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਭੁਸਤ੍ਥੋ ਆਭਿਕ੍ਖਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠੋ ਸਿਯਾ, ਤਦਾ ਭੁਸਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਚ ਦਦ੍ਦਲ੍ਲਤਿਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਮੋਮੂਹਚਿਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਭੁਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਤਯਾਦਯੋ ਭੁਸਤ੍ਥੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾਤਿ।

੭੧. ਆਦਿ

ਪਠਮੋ ਦੁਤਿਯੋਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਏਕਸ੍ਸਰਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਖਛਸਾਨਮੇਕਸ੍ਸਰੋਦਿ ਦ੍ਵੇ'' (੫-੬੯) ''ਪਰੋਕ੍ਖਾਯਂ ਚੇ''ਤਿ (੫-੭੦) ਪਠਮਸ੍ਸੇਕਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ 'ਆਦਿਸ੍ਮਾ ਸਰਾ''ਤਿ ਤੁ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮਞ੍ਞਸ੍ਸੁਚ੍ਚਮਾਨੇਅਞ੍ਞਸ੍ਸਬਾਧਕਂਸਿਯਾ ਤਸ੍ਮਾ ਕਤੇਪਿਦੁਤਿਯ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨੇਪਠਮਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤ੍ਵੇਵਾਤਿਨਪਠਮਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਾਪਵਾਦੋ-ਯਂ ਯੋਗੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਪਠਮੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਧਿਕਾਰਾ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ ਛਟ੍ਠਿਯਾ ਦੁਤਿਯੇਨੇਕਸ੍ਸ ਰੇਨਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ ਪਠਮਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਸ੍ਸਵਿਧਾਯ ਕਮਞ੍ਞਵਾਕ੍ਯਮਞ੍ਞਂ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਨ ਵਾਕ੍ਯਭੇਦੋਤਿ ਆਹ- 'ਏਕੋ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਸ੍ਸਾਤਿ 'ਆਦਿਸ੍ਮਾ ਸਰਾ''ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਯੋਗਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਹਿ ਦ੍ਵਿਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ। ''ਆਦਿਸ੍ਮਾ ਸਰਾ''ਤਿ ਸਰਮਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇਨੁਪਾਦਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਦ੍ਦਰੂਪਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਵਿਧਾਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਬਯ੍ਞ੍ਜਨਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਧਾਨਂ ਤਥੇਵਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਪਠਮਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੋ ਬਯ੍ਞ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਬਾਧਾਤਯ੍ਯਵਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੭੨. ਨਪ੍ਪ

ਪਟਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿ ਪਟਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੭੩. ਯਥਿ

ਪਠਮੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਪਠਮਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ ਵਿਸਯੋ, ਦੁਤਿਯੇਕਸ੍ਸਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਂ, ਤੇਨਾਹ- 'ਯਥਾ ਵਿਸਯ'ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮ ਦੁਤਿਯ ਤਤਿਯ ਦ੍ਵਿਬ੍ਬਚਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਇਤਿ ਪਠਮਂ ਸਦ੍ਦਰੂਪਂ, ਤ੍ਰਿਇਤਿ ਦੁਤਿਯਂ, ਯਿਸਿਤਿ ਤਤਿਯਂ।

੭੬. ਖ ਛ

ਖਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਦਿ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਸੇਸੋ।

੮੨. ਯੁਵ

ਚਤ੍ਥਪਰਤ੍ਤਾਤਿ ਚਤ੍ਥਸਮਾਸਾ ਪਰਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ। ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਆਚਰਿਯੇਨ ਯੋਵਿਭਤ੍ਤਿਲੋਪੇਨੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਹ- 'ਲੁਤ੍ਤਯੋਵਿਭਤ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ'ਤਿ।

੮੩. ਲਹੁ

ਧੂਪਾਯਤੀਤਿ ਧੂਪਿਤਾ, ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ। ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਕਰਣਮਨਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾਤਿ ਘਕ੍ਵਿਕਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵੇ (ਤਂ) ਨਿਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਕਾਰਿਯਸ੍ਸਾਭਾਵਾ 'ਨ ਤੇ ਕਾਨੁਬਨ੍ਧਨਾਗਮੇਸੂ''ਤਿ (੫-੮੫) ਪਟਿਸੇਧਾ ਭਾਵੇਤਿ ਕਕਾਰਾਨੁਬਨ੍ਧਮਨਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ।

੮੫. ਨਤੇ

ਪੁਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਪੁਚ੍ਛਾਦਿਤੋ''ਤਿ (੫-੧੪੩) ਠੋ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਏ ਓਨਮ੍ਪਟਿਸੇਧਮੁਖੇਨਾਤਿ ਏਓਨਮ੍ਪਟਿਸੇਧਸ੍ਸ ਪਕਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਿਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੀਯਿਤ੍ਥ ਚੀਯਤਿ ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਚਿਨਿਤੁਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਿਨਨਾ ਯਾਤਿ(ਆਦਿਨਾ)। ਨਨੁ ਚ (ਵਿਆਗ)ਮੋ, ਨ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਕਥਮ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ''ਲਹੁਸ੍ਸੁਪਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੫-੮੩) ਏਓ ਪਪ੍ਪੋਨ੍ਤਿ ਕਥਵ੍ਵੇ ਸਮ੍ਪਟਿਸੇਧੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਵਿਸ੍ਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਨਨੁਚਾਦਿਮ੍ਹਿ ਨ ਯੁਵਣ੍ਣਾਭਿ ਕਥਮੇਤ੍ਥਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਆਹ- 'ਸਕਾਪਾਨਂ ਕੁਕ੍ਕੁਣੇਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਪਤ੍ਤੋਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਧੁਸਦ੍ਦੇ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੋਕਾਰਸ੍ਸ। ਯੁਵਣ੍ਣੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤਿ (ਤਬ੍ਬ) ਤੁਂ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਚ ਇਨੋ ਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ। ਵਾ ਵਿਧਾਨਾ ਨ ਵਿ। ਧੁਨਾਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਠੇ ਵਿਮ੍ਹਿ ਅਕਤੇ ''ਅਦ੍ਵਤ੍ਰਾਪੀ''ਤਿ (੫-੮੭) ਪਟਿਸੇਧਾਭਾਵੋ। ਧੁਨਾਪੇਤੀਤਿ ਪਾਠੇਤਿਮ੍ਹਿ ਲੇ ਚ ''ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਕਰਣਾਨ''ਨ੍ਤਿ (੫-੧੬੧) ਵਿਕਰਣਲੋਪੇ ਚ ਏਕਾਰੋ। ਅਸਤਿ ਨਾਗਮੇ ''ਯੁਵਣ੍ਣੇ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਏਤ੍ਤੁਂ ਸਿਯਾ ਤਮ੍ਪਿਨਾਗਮੇ ਉਪਨੁਤ੍ਤਾ ਨੇਤਜਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ- 'ਤਥਾਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਮਾਹ- 'ਨਾਗਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੮੭. ਅਦ੍ਵ

ਸਮ ਦਮ-ਉਪਸਮੇ। ਸਮੇਤੀਤਿ ਸਮਕੋ, ਦਮੇਤੀਤਿ ਦਮਕੋ, ਜਨ-ਜਨਨੇ, ਜਨੇਤੀਤਿ ਜਨਕੋ ਬਧ=ਬਨ੍ਧਨੇ, ਬਧਤੀਤਿ ਬਧਕੋ।

੯੨. ਪਦਾ

ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਨਿਪਜ੍ਜਨਂ। ਪਮਜ੍ਜਤੇ ਪਮਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਪਮਜ੍ਜਨਾਯ ਪਮਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਨਂ।

੯੩. ਮਂਵਾ

ਰੁਨ੍ਧਿਤੁਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਰੋਧਨਾਯਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੯੪. ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ

ਨਨੁ ਕਿਮਤ੍ਥਮਨੁਗ੍ਗਹਣਂ ਯਤੋ ''ਕ੍ਵਿਮ੍ਹਿ ਲੋਪੋ-ਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੧੭) ਅਨੁਸ੍ਸੇਵ ਲੋਪੋ ਸਿਯਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਤਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਅਨੁਗ੍ਗਹਣ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਲੋਪਵਿਧੀਸੂਤਿ (ਵੀਆਦਿਲੋਪਵਿਧੀਸੁ, ਛਟ੍ਠੀ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ) ''ਵੀਮਨ੍ਤੁ ਵਨ੍ਤੂ''ਨ੍ਤਿ (੪-੧੩੮) ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਭਦਨ੍ਤੁਵਿਧਿਚਰਿਤਤ੍ਤਬਜਾਪਾਰਂ [ਤਦਨੁਵਿਧਿਚਿਰਭੇਦਨਾਚੂਨਬਜਾਪਾਰਂ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਹ- 'ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤੀ ਬਜਾਪਾਰਾ'ਤਿ। ਅਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਵੀਆਦੀਨਮੀਕਾਰਾਦਿਨੋ। ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਹਾਰਿਲੋਪਞ੍ਞਾਪਨਾਭਾਵੇ। ਅਨਤ੍ਥਕਂ ਸਿਯਾ ''ਛਟ੍ਠਿਯਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿਮਸ੍ਸ ਬਜਾਪਾਰਸਮ੍ਭਾਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਛਟ੍ਠੀਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਨੁਸ੍ਸੇਵ ਲੋਪਪਤ੍ਤਿਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਤਦਨ੍ਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੦੧. ਪਰ

ਅਥ ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇਤਿ ਕਥਮਵਸੀਯਤੇ ਸਦ੍ਦੇ ਅਭਾਵੇਤਿਆਹ- 'ਪਰ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ''ਪਰਿਪਚ੍ਚਸਮੋ ਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਕਿਨ੍ਨਾਵਸੀਯਤੀਤਿ ਚੋਦਨ ਮੁਬ੍ਭਾਵਿਯ ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਨਨੁਚੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੦੩. ਧਾਸ੍ਸ

ਅਪਚੁਰਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਤਾਤਿ ਅਬਹੁਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ।

੧੦੪. ਕਿਮ੍ਹਿ

ਕ੍ਤੋ ਦੂਸਿਧਾਤੁਤੋ ਦੂਸਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੦੬. ਮੁਹ

''ਵਣ੍ਣੇ ਯਨ੍ਤੁਂ ਤਦਾਦੋ''ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਾਯ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ''ਵਣ੍ਣੇ ਪਰੇ ਯਂ ਕਾਰਿਯਂ ਤਂ ਤਦਾਦੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਣ੍ਣੇ ਆਦਿਭੂਤੇ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਤੇਤਿ ਤਕਾਰੇ ਪਰੇ।

੧੦੭. ਵਹ

ਤੇਤ੍ਵੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਵੁਯ੍ਹਤੀ'ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਿਵਚਨਂ ਮੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਿਯ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ 'ਉਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ।

੧੦੮.

ਨਿਧੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ।

੧੦੯. ਗਮਾ

ਰਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ 'ਰਾ-ਆਦਾਨੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯਜਾਤਿ ਆਹ- 'ਰਾਨ'ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੧੧੦. ਵਚਾ

ਸੁਤ੍ਤੇ 'ਵਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਸਸ੍ਸਰੋਵ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਵਸ੍ਸਾਤਿ ਹੀ'ਤਿਆਦਿ।

੧੧੨. ਵਦ੍ਧ

ਵਤ੍ਤੁ=ਵਤ੍ਤੁਨੇਤੀਮਸ੍ਮਾ ਤ੍ਤੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਵਾ ਉਕਾਰੋ ਨ ਵਿਹਿਤੋਤਿ ਆਸਯੇਨ 'ਕਥ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ ਵੁਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਵਤ੍ਤੁਵਤ੍ਤੁਨੇਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇਤਿ ਨਿਪਾਤਨਾਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ'' ਤੇਤ੍ਥ (੩-੬੯) 'ਵੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ'ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਾ। ਠਾ=ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯ'ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਨਾ ਪਕ੍ਖੇ ਉਕਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ- 'ਵਤ੍ਤੀ'ਤਿਆਦਿ। ਵਤ੍ਤੁਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਿ।

੧੧੩. ਯਜ

ਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ- 'ਯ ਅਕਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ।

੧੧੫. ਗਾਪਾ

ਬਜਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸਾਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਈਸ੍ਸੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਿਗਨ੍ਥਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਤਿ।

੧੧੭. ਸਾਸ

ਸਤ੍ਥਂ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ।

੧੨੦. ਞਾ

''ਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇ''ਤਿ (੫-੬੪) ਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੨੧. ਸਕਾ

ਕੁਕ੍ਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਅਨੁਕਕਾਰੋ ਕੁਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇ ਆਦਿਕਕਾਰੋ ਅਨ੍ਵਾਵਯਵਤ੍ਥੋ।

੧੨੨. ਨੀਤੋ

ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰਚਯਾਦੀਸੁਤਿ ਨਿਚ੍ਛਯਤੋ-ਞ੍ਞੇਸੁ [ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ] ਚਯਾਦੀਸ੍ਵਤ੍ਥੇਸੁ ਛੋ ਨ ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੨੩. ਜਰ

ਈਮ੍ਹਿ ਜਸਦ੍ਦੇ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪੇ, ਲੇ ਤੁ ਜੀਰਾਪਯਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਤਿਕਜਸ੍ਸ।

੧੨੪. ਦਿਸਸ੍ਸ

ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਦਟ੍ਠੁਂ। ''ਸਰਮ੍ਹਾ ਦ੍ਵੇ''ਤਿ (੧-੩੪) ਦ੍ਵਿਤ੍ਤੇ ਦੁਦ੍ਦੁਸੋ। ''ਆ ਈ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ (੬-੩੩) ਈਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸੋ (ਅਦ੍ਦੁਕ੍ਖਿ)। ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ''ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸ੍ਸਤਿ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ, (੬-੨) ਸ੍ਸਤਿ।

੧੨੫. ਸਮਾ

ਵਾਦਸ੍ਸਰੇਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ ਦਕਾਰਸ੍ਸ ਰਾਦੇਸੋ।

੧੨੭. ਅਨ

ਦਸ੍ਸਾਤਜਨਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ ਦਸ੍ਸੇਵ ਪਪ੍ਪੋਤਿ ਵਚਨਬਲੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਮਾਹ- 'ਆਦਿਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ। ਅਨਘਣ੍ਸੁ ਪਰੇਸੁ ਆਪਰੀਹਿ ਦਸ੍ਸਾਨਿਯਮੇਨ ਲ਼ੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਨੇਵ◌ੰ, ਯਥਾਕ੍ਕਮਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- 'ਅਨਘਣ੍ਸੁ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਆਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਕਾਰਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸ।

੧੨੮. ਅਤਜਾ

ਵ◌ੁਤ੍ਤਿਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਿਸਯੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਤਜਾਦਿਨੁਵਜ੍ਜਿਤਪਚ੍ਚਯ ਵ◌ਿਸਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਞਾਪਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਗਮਜਤੇ। ਨ ਞਾਪਕਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਚਨਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਞਾਪੀਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਞਾਪਕੇਨ, ਅਸ੍ਮਿਮ੍ਪਕ੍ਖੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਧਾਤੁਨੋ ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀ''ਤਿ। ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਮਾਹ- 'ਞਾਪਕਤ੍ਤਾਯੇਵ ਵ◌ਾ'ਤਿਆਦਿ। ਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਸਸ੍ਸਾਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਸਧਾਤੁਸ੍ਸ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਤਬ੍ਬਾਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰੇ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦੀਨਮਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਵ◌ਿਨਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ''ਅਤਜਾਦੀ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਨਾਪਿ। ਏਵ◌ਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਅਸਸ੍ਸ ਭੂਆਦੇਸੇਨ ਸਾਧੀਯਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਮਿਟ੍ਠਂ ਬਹੁਲਾਧਿਕਾਰਤੋ ਭੂਧਾਤੁਨਾਵ ਸਿਜ੍ਝਤਿ ਵ◌ਿਨਾਪਿ ਭੂਆਦੇਸਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਞਾਪਕਤ੍ਤਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਕਰੀਯਮਾਨਮਿਹਾਪਿ ਅਤ੍ਥਵਨ੍ਤਂ ਸਿਯਾ''ਤਿ।

ਯੇਤਿ ਧਾਤੁਪ੍ਪਯੋਗਾ ਯਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸਯੇ, ਪਾਤਿਸ੍ਸਾਤਿ 'ਪਾ-ਰਕ੍ਖਣੇ'ਤੀਮਸ੍ਸ, ਨਪ੍ਪਯੋਗੋ ਪਾਯਜਤਿ ਪਾਯਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ ਯਥਾਯੋਗਂ ਞੇਯਜਂ। ਬ੍ਰੂਸ੍ਸਾਤਿ 'ਬ੍ਰੂ=ਵਚਨੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ। ਅਦਿਸ੍ਸਾਤਿ 'ਅਦ-ਭਕ੍ਖਣੇ'ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ। ਈਆਦੀਤਿ ਭੂਤੇ ਈਆਦਿ। ਏਤਿਸ੍ਸ ਚ ਈਆਦੀਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਵਬੋਧੇ ਏਤਿਸ੍ਸ ਇਸੇਸੁ ਚ ਈਆਦੀਸੁ ਚ, ਅਜ੍ਝੇਨੇ ਏਤਿਸ੍ਸ ਪਰੋਕ੍ਖਾਸੁ ਚ ਇਸੇਸੁ ਚ ਈਆਦੀਸੁਚਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬਹੁਲਂਵ◌ਿਧਾਨਤੋ ਞਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਕ੍ਵ◌ਿਕਰਣੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਾ 'ਅਸ-ਕ੍ਖੇਪਨੇਤੀ ਮਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਾਹ- 'ਅਸਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ।

੧੨੯. ਅਆ

ਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ- 'ਸ੍ਸਇਤਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੩੦. ਨ੍ਤੁ

ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੇ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਿਨਾ ਅਨ੍ਤੁ ਚ ਗਹਿਤੋਤਿ 'ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤੂ'ਤਿ ਉਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ।

੧੩੧. ਪਾਦਿ

ਤੇ ਚ ਪਾਦਯੋ ਜੋਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਨ੍ਵਯਬਜਤਿਰੇਕੇਹਿ ਕਿਰਿਯਾ ਯਦਿਪਿ ਧਾਤੁਨਾਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਿਂ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾ ਕਿਰਿਯੇ ਚ੍ਚਾਹ- 'ਸਾਮਞ੍ਞਭੂਤਾ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾ ਵ◌ਾ'ਤਿ। ਸੋ ਵ◌ਿਸੇਸੋਤਿ ਯੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾ ਕਿਰਿਯਾ ਧਾਤੁਨਾਵ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋ ਵ◌ਿਸੇਸੋ। ਵ◌ਾਚਕ ਭੇਦਤੋਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਾਯ ਚ ਕਿਰਿਯਾਯ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਚ ਵ◌ਾਚਕਾਨਂ ਧਾਤੂਨਂ ਭੇਦਤੋ ਤੇਨਾਪੀਤਿ ਕਚ੍ਚਾਨੇਨਾਪਿ। ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਸਣ੍ਠਿਤਿ।

੧੪੧. ਕਸ

ਕਿਟ੍ਠਮਦਤੀਤਿ ਕਿਟ੍ਠਾਦੋ, ਕਿਟ੍ਠਸਦ੍ਦੇਨੁਪਚਾਰਤੋ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਉਟ੍ਠਿਤ ਸਸ੍ਸਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੪੨. ਧਸ੍ਸੁ

ਠਸ੍ਸਾਭਾਵਤ੍ਤੁਂ ਨਿਪ੍ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੇਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਾਰੋ।

੧੪੪. ਸਾਸ

ਅਨੁਸਾਸੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੋ ਕਮ੍ਮੇ ਕ੍ਤੋ ''ਸਾ ਸਸ੍ਸ ਸਿਸ੍ਵਾ'' (੫-੧੧੭) ਸਾਸਨਾਯ ਸਾਸਿਤੁਂ।

੧੪੭. ਬਹ

ਅਥ ਬਹਸ੍ਸਾਤਿ ਢਾਦੇਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਛਟ੍ਠੀ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇਤਿ ਆਹ- 'ਬਹਸ੍ਸਾ'ਤਿਆਦਿ। ਢਯੋਗਪਜ੍ਜੇਨਾਤਿ ਢਕਾਰੇਨ ਸਹ ਯੋਗਪਜ੍ਜੇਨ ਏਕੀਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੪੮. ਰੁਹਾ

ਲ਼ੋਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਯਦਾਯਂ ਪਚ੍ਚਯਾਦੇਸੋ ਸਿਯਾ ਤਦਾ ਏਤੇ ਸਮਾਸੇਨੇ-ਕਤੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਤੇਨਾਹ- 'ਹਲ਼ਾਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ।

੧੪੯. ਮੁਹਾ

ਮੁਦ੍ਧੋਤਿ ''ਧੋ ਹੇਤੇਹੀ''ਤਿ (੫-੧੪੫) ਤਸ੍ਸ ਧੋ।

੧੫੦. ਭਿਦਾ

ਇਮਸ੍ਸਾਤਿ 'ਧੀ-ਤਪ੍ਪਨੇ'ਤੀਮਸ੍ਸ, ਇਹਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ। ਪਿਨਯੀਤਿ ਥੂਲੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੂਯੀਤਿ ਇਤਿਸਦ੍ਦੋ ਆਦਜ੍ਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਅਦੀਯਿ ਅਡੀਯਿ ਅਲੀਯਿ ਅਲੂਯੀਤਿਮੇ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਯਾਵ ਕ੍ਵਿਗ੍ਗਹਣਾਤਿ ''ਲੋਪੋ ਵਙ੍ਢਾਕ੍ਵਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੫-੧੫੮) ਕ੍ਵਿਵਚਨਾਵਧਿ।

੧੫੧. ਦਾਤ੍ਵੀ

ਅਦੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਅਦਦੀਤਿ ਦਿਨ੍ਨਵਾ।

੧੫੨. ਕਿਰਾ

ਅਕਿਰੀ, ਅਕਿਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਕਿਣ੍ਣੋ, ਅਕਿਰੀਤਿ ਕਿਣ੍ਣਵਾ। ਅਪੁਰੀ ਪੁਰੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਪੁਣ੍ਣੋ, ਅਪੁਰੀਤਿ ਪੁਣ੍ਣਵਾ। ਅਖਿਯੀਤਿ ਖੀਣੋ ਖੀਣਵਾ।

੧੫੩. ਤਰਾ

ਅਤਰੀ, ਅਜੀਰੀਤਿ ਕਮੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਚੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਚਿਣ੍ਣੋ, ਚਿਨੀਤਿ ਚਿਣ੍ਣਵਾ।

੧੫੭. ਮੁਚਾ

ਅਸਕ੍ਖੀਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੁਵਾ। ‘ਸਜ=ਸਙ੍ਗੇ’ਤੀ ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੁਵਾਤਿ ਹੋਤਿ।

੧੫੮. ਲੋਪੋ

ਵਡ੍ਢਨੰ ਵਡ੍ਢਿ।

੧੫੯. ਕ੍ਵਿ

ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਅਭਿਭੂ।

੧੬੨. ਮਾਨ

ਮਸ੍ਸ ਲੋਪੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੬੩. ਵ੍ਵਿਲ

ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘ਗਹ-ਉਪਾਦਾਨੇ’ਗਹਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

੧੬੪. ਪਜੇ

ਓਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾਨੁਬਨ੍ਧਸ੍ਸ। ਯਕਾਰਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰਤਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥੰਤੀਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਮਾਹ। ਤਥਾਹਿ ਵਿਸੇਸਨੰ ਕੇਵਲਯਕਾਰਤੋ ਵਿਸੁੰ ਕਰਣੰ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਅਞ੍ਞ ਪਦਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਕੇਵਲਯਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੇ। ਯਕਾਰਮਤ੍ਤੇ ਗਹਿਤੇ ਕੋ ਦੋਸੋਤਿ ਆਹ- ‘ਯੋ ਵਾ ਤ੍ਵਾਸ੍ਸ ਸਮਾਸੇਤਿਹੀ’ਤਿਆਦਿ। ਪਤ੍ਵਾਤਿ ‘ਪਤ ਪਥ=ਗਮਨੇ, ਪਦ=ਗਮਨੇ’ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਾ।

੧੬੫. ਤੁੰ

ਤਯੋਪੀਤਿ ਤੁੰਯਾਨ ਰਚ੍ਚਾ।

੧੬੯. ਦਿਸਾ

ਨਾਪ੍ਪਕ੍ਕੇਤਿ ਨ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਪਕਾਲੋਪੋਤਿ “ਤਿਤਾਲੀਸਾ”ਤਿ (੧-੧) ਞਾਪਕਤੋਯੇਵ ਕ੍ਤ੍ਵਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਯੋ ਵਕਾਰੋ ਤਸ੍ਸ ਲੋਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੭੧. ਰਾ ਨ

ਨਨੁ ਨਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਯਨਕਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਕਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ- ‘ਨਸ੍ਸਾ’ਤਿਆਦਿ,ਨੁਮਾਨਤਜਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਨਸ੍ਸ “ਨਨੁਮਾਨਤਜਾਦੀਨ”ਨ੍ਤਿ (੫-੧੭੨) ਏਤ੍ਤੁਪਟਿਸੇਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਪਕਰਣਤੋਤਿ [ਪਕਾਰੋਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਹ-

‘ਪਚ੍ਚਯਨਕਾਰੋਵਾ’ਤਿ।

੧੭੩. ਗਮ

ਇਚ੍ਛੀਯਤੇਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸਨਂ ਇਚ੍ਛਾ। ਇਚ੍ਛੀਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਆਸਨਮਾਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਸਨਾਯ ਅਚ੍ਛਿਤੁਂ। ‘‘ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੧-੩੩) ਰਸ੍ਸੋ।

੧੭੭. ਕਰ

ਅਮਾਨਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕਤ੍ਤੇ ਕੁਰੁਆਦੇਸੇਨ ਨੋਦਾਹਟਂ। ਕਰਾਨੋਤਿ ‘‘ਮਾਨਸ੍ਸਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (੫-੧੬) ਮਲੋਪੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਨੁਪੁਬ੍ਬਛਕ੍ਕੇਸੁ ਕੁਰੁ ਆਦੇਸੇਨ ਨੋਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਆਹ- ‘ਵਵਤ੍ਥਿਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੭੯. ਞੋ

ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸਾਤਿ ‘‘ਮਞ੍ਚੁਰੁਧਾਦੀਨ’’ਨ੍ਤਿ (੫-੧੯) ਕਤਨਿਗ੍ਗਹੀਤਸ੍ਸ। ਗਹਣੀਯਂ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਪਞ੍ਚਮਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਛਟ੍ਠਕਣ੍ਡ

੧. ਵਤ੍ਤੁ

ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਯੋ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸੇਵ। ਏਤੇਨ ਆਧਾਰਮੇਤੰ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸਾਤਿ ਞਾਪੇਤਿ। ਨਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸੇਸਨੇ ਕਾਰਣਮਾਹ। ਸੁਤ੍ਤੁੰਵਿਨਾਤਿਪਰੇਸੰਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤੁੰ ਵਿਨਾ। ਤਾਪਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇਯੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੇਸਵਚਨਮਵਬੋਧੇਤਿ। ਏਵਕਾਰੇਨਾ (ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵਸਦ੍ਦੇਨ।) ਤਬ੍ਬਿਵਚ੍ਛਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਵਚਨਿਚ੍ਛਾ।

ਤੰਸਮੀਪਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸੁਭਦ੍ਦਵਚਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਾਤਿ ਤੇਸਮੁਭਿਨ੍ਨਮਾਸਨ੍ਨਾਨਿ ਕਮੇਨ ਅਧਮ੍ਮਦੀਪਨਮਰਣਾਨਿ, ਤੇਨਾਹ- ਦੀਪਨ ਮਰਣਾਨਮਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ ''ਤਕ੍ਕਾਲਵਤ੍ਤੁਮਾਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦੀਪਨਮਰਣਸਙ੍ਖਾਤੰ ਤੰਸਮੀਪਤਾਵਿਪਿ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰੰ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੰਸਾਮੀਪਜੰ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਯਥਾ (ਗਙ੍ਗਾਸਮੀਪੇ) ਦੇਸੋ ਗਙ੍ਗਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਤੋ 'ਗਙ੍ਗਾਯੰ ਗਾਵੋ'ਤਿ ਸਿਯਾ''ਤਿ। ਪੁਰੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੰ ਵਿਰਚਿਤੰ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਤਦੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਮੁਖਯਤਿ 'ਸਭਾਵਤੋ' ਇਚ੍ਚਾਦਿ।

ਕਿਰਿਯਾਕਾਲੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਕਿਰਿਯਾਕਾਲੋ। ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੁਰੇਪੁਰਾਸਦ੍ਦੇਹਿ ਦੀਪਿਤਅਨਾਗਤਕਾਲਤੋ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਰਿਯਾ ਕਾਲੇਤਿ ਦੀਪਨਮਰਣਕਿਰਿਯਾਕਾਲੇ। ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੀਪਨਮਰਣਸ੍ਸ। ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇਯੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਸੋ। ਅਨੇਨਾਤਿ ਪੁਰੇਚ੍ਚਾਦਿਵੁਤ੍ਤਿਵਚਨੇਨ। ਪੁਰੇਪੁਰਾਸਦ੍ਦੇਹਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਾਵਗਮੇ ਸਤਿ ਦਿਪ੍ਪਤਿ ਮਰਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੀਪਨਮਰਣਕਿਰਿਯਾਕਾਲੋ ਮੁਖਜੇ ਤਦਾ ਵਤ੍ਤੁਤੀਤਿਆਹ- 'ਮੁਖਜੰ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਤ੍ਤੁਮਾਹੇ'ਤਿ। ਪੁਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰਮੁਪਨੀਤੰ ਕਾਲੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਮੁਖਮਾਵਤ੍ਤੁਯਤਿ 'ਅਨਾਗਤੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ ਕਾਲਬਜਤ੍ਤੁਯੋਤਿ ਕਾਲਾਤਿਵਤ੍ਤੁਨੰ, ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨਾਗਤਕਾਲੇਪਿ ਬਾਹੁਲਕਾਤਜਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਦੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ 'ਭਵਨ੍ਤੇਵ'ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਤਜਾਦਯੋਤੀਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਆਖਜਾਤਿਕਾਨੰ ਗਹਣੰ। ਲਸ੍ਸ ਦੀਘੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਹਭਾਵੰ ਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩. ਨਾਮੇ

ਪਟਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਨੇ ਅਨਾਗਤਵਚਨੰ, ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤਰਮ੍ਪਨ ਭੂਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਸਿ, ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਕਰਿ, ਚੇਤੇ ਸ੍ਸਸੀਤਿ ਚੇਤਿਤਾ ਅਸਿ, ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤਾ ਅਸਿ। ਅਨੋਕਪ੍ਪਨਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ। ਅਮਰਿਸਨੰ ਅਕ੍ਖਮਾ। ਇਮਿਨਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥਿਵਚਨੇ ਉਪਪਦੇ ਕੋਧਾ ਸਦ੍ਧਾਸੁ ਗਮ੍ਮਮਾਨੇਸ੍ਵ-ਸਤੀਪਿ ਵਚਨਨ੍ਤਰੇ ਇਮਿਨਾਵ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਨ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਰਹਾਵਮਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਵਚਨੰ। ਤਥਾਹਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਗਰਹਾਵਗਮਮੇਵ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਅਤ੍ਥਿਨਾਮ ਈਦਿਸਨ੍ਤਿ [ਅਤ੍ਥਿਨਾਮਾਤਿ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਆਭਿਦੋਸਿਕਸ੍ਸ ਕੁਮ੍ਮਾਸਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੇ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੰ ਅਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਅਮਰਿਸਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ। ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤੇਨਾਹ- 'ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮਪੀ'ਤਿ [ਈਦਿਸਮ੍ਪੀਤਿ] ਆਦਿ। ਯੋਪੀਤਿ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੋਪੀਤਿ ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥੋ ਵਕ੍ਖਮਾਨਪਕ੍ਖਤ੍ਤੁਯੇਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨਨੁ ਅਤ੍ਥਿਨਾਮ ਤਾਤਾਤਿ ਏਤ੍ਤੁਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਠਮੋ ਅਤ੍ਥਿਨੁਖੋਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਚ, ਦੁਤਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿਨੁਖੋਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਚ ਤਤਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿਮਞ੍ਞੇਚ੍ਚਾਦਿਕੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੇਯਜਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਚ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਕਥੰ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ

ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ- 'ਸੋਪਨਾ'ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾਤਿ 'ਅਤ੍ਥਿਯੇਵਿਹਾਪਿ ਨਿਨ੍ਨਾਵਗਮੋ'ਤਿ ਵਚਨੇਨ। ਠਾਨਭੋਜਨੇ ਗਰਹਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਕ੍ਕਤਾਨੁਸਾਰੇਨ। ਨਿਸ੍ਸਾਯਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤੰ ਠਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਾਯ।

੪. ਭੂਤੇ

ਕਿਰਿਯਾਰੂਪੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਸਭਾਵੇ, ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ਅਗਮਿ ਅਗਮਿਤ੍ਥਾਤੀਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਗਮੁੰ ਇਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਅਗਮੋਚ੍ਚਾਦਿਕੇ ਚ। ਅਨੁਦਰਾ ਅਲੋਮਿਕਾਤਿ ਸਨੁਮਪਜੁਦਰਾਦਿਕੰ ਮਹਤ੍ਤਾਭਾਵਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਭਾਵਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਚ ਨ ਵਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛੀਯਤੇ।

੫. ਅਨ

ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਵੁਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ 'ਵਕ੍ਖਮਾਨਲਕ੍ਖਣੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਲਕ੍ਖਣੇਤਿਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ ''ਆਞਾਯਜਾ''ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਲਕ੍ਖਣੇ। ਅਨੋਕਤ੍ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਸਦੂਸ੍ਸਾਭਿਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਾਹ। ਅਹਰੁਭਯਤਙ੍ਢਰਤ੍ਤੰ ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਸਦ੍ਦੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਰੇ। ਅਙ੍ਢਰਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਭਾਗੋ-ਤ੍ਰ ਵਤ੍ਤੁਮਿਟ੍ਠੋ, ਅਹੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਢਰਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤ੍ਥਮਾਹ- 'ਅਤੀਤੇਚ੍ਚਾਦਿ। ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਤਿ'ਅਯ'ਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਪਞ੍ਚਯਾਮੋਤਿ ਅਤੀਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਨਾਡਿਕਾਧਿਕਘਟਿਕਾਤ੍ਤਯੰ ਅਨਾਗਤਾਯ ਪੁਰਿਮਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਵਿਨਾਡਿਕਾਧਿਕਘਟਿਕਤ੍ਤ੍ਯਞ੍ਚੇਤਿ ਅਙ੍ਢਾਧਿਕਸਤ੍ਤਘਟਿਕਾਪਰਿਮਾਣੋ ਏਕੋ ਯਾਮੋ ਅਹਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਯਾਮਾ ਪਹਾਰਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਚਯਾਮੋ।

> ਗਤਾਯਪਚ੍ਛਿਮੋ ਯਾਮੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਧਮਿਮਸ੍ਸ ਵਾ।
> ਪਹਾਰੋ-ਨਾਗਤਾਯਾਦੀ, ਤਦਦ੍ਧਮਪਿ ਵਾ ਤਥਾ॥
>
> ਵੁਤ੍ਤਕਾਲਾਵਧਿ ਮਜ੍ਝੋ, ਕਾਲੋ ਸੋ-ਜ੍ਜਤਨੋ ਮਤੋ।
> ਤਨ੍ਨਿਸੇਧੇਨ ਯੋਤ੍ਵਞ੍ਞੋ, ਸੋ-ਨਜ੍ਜਤਨੋ ਮਤੋ॥

ਅਗਮਤ੍ਥਾਤਿਆਦੀਸੁ ਅਈਸ੍ਸਆਦੀਨੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਬਜਞ੍ਜਨਸ੍ਸਾਭਾਵਾ ਨ ਇਞ੍ਞ। ਬਜਾਮਿਸ੍ਸੇਪੀਤਿ ਅਜ੍ਜਤਨਮਿਸ੍ਸੇਪਿ ਭੂਤੇ। ਨਞ੍ਸਮਾਸਨਿਸ੍ਸਯੇ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸੇ ਯਥਾ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ- 'ਪਰਿਯੁਦਾਸੇਤਾਵੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਅਜ੍ਜਤਨਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸੇ ਅਜ੍ਜਤਨਭਾਗੀਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਪਞ੍ਚੇ ਤੁ ਤਦਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸੇਯੇਵ ਤਤੋ ਅਜ੍ਜਤਨਤੋ ਇਤਰਾਨਜ੍ਜਤਨ ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਤਿ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਭੂਤਕਾਲੇ। ਪਸਙ੍ਗੋਤਿ ਆ ਞ੍ਞਆਦੀਨੰ ਪਸਙ੍ਗੋ। ਅਜ੍ਜਹਿਯਜੋਵਾਤਿ ਬਜਾਮਿਸ੍ਸਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੬. ਪਰੋ

ਸਮਾਸੋਤਿ ਛਟ੍ਠੀਸਮਾਸੋ ਕਾਰਕਸਮਾਸੋ ਵਾ। ਨਿਪਾਤਨਤਾ ਚਾਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋਤਿ। ਏਤਞ੍ਚਾਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖੇਤਿ ਏਤਞ੍ਚ। ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਾਧਿ ਵਿਸੇਸਨੰ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੋਪਾਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥੋਪਾਧਿਨੋ ਭੂਤਾ ਨਜ੍ਜਤਨਸ੍ਸ ਸਾਧਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸਨੰ, ਨ ਤੁਜੁਕੰਤਜਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਨੋਜੁਕੰ ਵਿਸੇਸਨੰ ਤਜਾਹ 'ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜਾਭਾਵਾ'ਤਿ। ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਿਤੁਮਾਹ- 'ਤਥਾਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਸਾਧਿਯਮਾਨਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸ੍ਸਾਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤੰ ਬੋਧੇਤਿ। ਤੇ ਸਨ੍ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ। ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਸਯੋ ਯੇਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਤੇ ਸਮ੍ਭਾਵੋ ਤਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ। ਨੇਤਿ ਪਟਿਸੇਧੇ, ਸਾਧਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤੇ ਬਜਵਚ੍ਛੇਜ੍ਜਸਬ੍ਭਾਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸੋ ਨ

ਭਵਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੋਸਾ ਭਾਵਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਯਸ੍ਸਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਯਸ੍ਸਾਤਿ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖੇ ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥੇ। ਕਾਰਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਿਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਾਪਿ ਅਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖਾ ਵਾਤਿ ਚੋਦੇਤਿ ਨਨੁਚੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਸਤ੍ਤੋਤਿ ਅਸਮਤ੍ਥੋ।

ਅਤ੍ਤਾਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖੋਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯੇ ਅਮ੍ਹਕਾਰਕਸ੍ਸ ਵਿਧਾਨਮਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਤਮੁਪਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਨਨੁਚੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਤ੍ਤਬੋਧਨੀਯਾਪਿ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾ ਯਦਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨੋਪਲਕ੍ਖੀਯਤੇ, ਤਦਾਯਂ ਪਰੋਕ੍ਖਾ ਭਵਤਿ, ਤੇਨੁਤ੍ਤਮਵਿਸਯੇਪਿ ਪਰੋਕ੍ਖਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸਾ ਭਵਤ੍ਵੇਵ। ਜਾਗਰਤੋਪਿ ਯਦਾ ਮਦਾ ਮਨੋਬਜਾਤਙ੍ਗਤੋ ਅਨੁਪਲਦ੍ਧਿ, ਤਦਾਪਿ ਭਵਤਜੇਵੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਬਜਾਸਤ੍ਤਵਚਨਂ। ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਲੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਲੇ, ‘ਸੁਤ੍ਤੋ-ਹਂ ਕਿਂ ਵਿਲਲਾਪ, ਮਤ੍ਤੋ-ਹਂ ਕਿਂਵਿਲਲਾਪੇ’ਤਿ ਇਦਮਤ੍ਰੋਦਾਹਰਣਂ। ਚਿਤ੍ਤ ਚਿਕ੍ਖੇਪਵਿਸਯਪ੍ਪਦਸ੍ਸਨਾਯੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਵਚਨਂ।

੭. ਏਯਜਾ

ਏਯਜਾਦੋਤੀਮਿਨਾ ਏਯਜਾਦਜਤ੍ਥੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਬੋਧੇਤੁਂ ਯੇਨੇਚ੍ਚਾਦਿਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਸਯਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਯਜਾਦੀਨਂ। ਵਿਸਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘ਹੇਤੁਫਲੇਸ੍ਵਿਚ੍ਚਾਦਿਕੋ’ਤਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਹਪਤ੍ਥਨਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। ਅਥਾਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਯਗ੍ਗਹਣਾਭਾਵੇ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤਿਚ੍ਚਾਹ- ‘ਕ੍ਰਿਯਾਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯ’ਨ੍ਤਿ ਆਦਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਅਭਿਧੇਯਜਦ੍ਵਾਰੇਨਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਥਮੁਖੇਨ, ਪਕਤਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾਤਿ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਾਧਿਕਾਰਤੋ ਅਧਿਕਤਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਅਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਤਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਂ, ਵਿਸੇਸਨਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤਂ ਨੋਜੁਕਂ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਅਭਿਧੇਯਜਦ੍ਵਾਰੇਨ, ਤਥਾਹਿ ਅਤਿਪਤਨਂ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਯਾਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੁਜ੍ਜਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿਵੁਤ੍ਤੇਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਯਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਂ ਹੋਨ੍ਤਂ ਅਭਿਧੇਯਜਦ੍ਵਾਰੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਵਰਣਂ ਕਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਵਿਧੁਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਪਨਿਪਾਤਤੋਤਿ ਵਿਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਾਰਣਵੇਕਲ੍ਲਤੋਵਾਤਿ ਹੇਤੁਮਤੋ ਫਲਸ੍ਸ ਯੋ ਹੇਤੁ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਲਤ੍ਤੇਨ। ਤਤ੍ਰੇਤੀਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਿਸਯੇਤਿ। ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਭੂਤਾਦਿ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਂ। ਲਿਙ੍ਗਤੋਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ। ਗਮਕੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਗਮ੍ਮਾਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਾਲਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਕਾਲੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਆਹ- ‘ਵਤ੍ਤਮਾਨਤਾਯ ਬਜਤਿਕ੍ਕਮਾ’ਤਿ। ਤਦੇਵ ਫੁਟਯਤਿ ‘ਸਮਕਾਲ’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਸਮਕਾਲਨ੍ਤਿ ਏਕਕ੍ਖਣੇ। ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤਜਸਮ੍ਭਵਾ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਾਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸ੍ਵੇਯਜਾਦੀਨਮ੍ਭਾਵੋ (ਅਞ੍ਞਥਾ) ਨੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ‘ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿਆਦਿ।

ਲਿਙ੍ਗੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਗਮਨੇ ਸਤਿ ਸਕਟਿਸ੍ਸਾਪਰਿਯਾ ਭਵਨਦਸ੍ਸਨਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਗਮਨਸ੍ਸ ਸਕਟਾਪਰਿਯਾਭਵਨਹੇਤੁਤ੍ਤੇ ਲਿਙ੍ਗਂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਗਮਨਸ੍ਸਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਗਮਨਾਦਿ ਲਿਙ੍ਗਂ। ਸਕਟਾ ਕਿਰਿਯਾਭਵਨਾਤਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕਟੇ ਗਰੁਭਾਰਾਰੋਪਨਾਦਿ ਲਿਙ੍ਗਂ। ਪਠਮਵਯੇ ਅਰਹਤ੍ਤਭਵਨਂ ਤਂਹੇਤੁਭੂਤਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਰੇਸਂ ਪਠਮਵਯੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਘਰਕਮ੍ਮਬਜਾਵਟਤਾਦਿਲਿਙ੍ਗੇਨ, ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨਿਮਿਤ੍ਤਾਭਾਵੇਨ [ਭਾਵਵਿਰਹੇਨ (ਪੋਤ੍ਥਕੇ)] ਲਿਙ੍ਗੇਨਾਵਸੀਯਤੇਤਿ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਭੂਤ ਕ੍ਰਿਯਾਤਿਪਤ੍ਤਿ ਪਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਦਿ ਪਨੇਵਮਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭੀ ਪਯੁਞ੍ਜਤਿ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚੁਕ੍ਖਞਾਣੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਲਿਙ੍ਗਤੋਵਸੀਯਮਾਨਾਯਨ੍ਤਿ ਪਨ ਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੮. ਹੇਤੁ

ਨਿਚ੍ਚਭਵਨਂ ਹੇਤੁ (ਤਜਾਦਿਨਾ) ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੋਯੇਵੇਤ੍ਥ, ਨਾਤਿ ਪਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋਦਾਹਰਣਵਸੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਯਜਾਦੀਨਮ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ। ਹੇਤੁਫਲਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਹੇਤੁਫਲਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਹਨਨਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਫਲਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇ ਚ ਵਿਧਾਨਤੋ ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਪਿ ਪਪ੍ਪੋਤੀਤਿ ਭਾਵੋ। ਸੋ ਚ ਹੇਤੁਹੇਤੁਮਨੁਭਾਵੋ ਚ।

੯. ਪਞ੍ਚੇ

ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਦਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚੇਤਿ ਪੁਰਿਮਂ ਪਦਂ, ਸਮ੍ਪੁਚ੍ਛਨਾਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਦਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪੁਚ੍ਛਨਾ ਸਮ੍ਪੁਚ੍ਛਨਾ, ਯਾਚਨਂ ਦੇਹੀ ਤਜਾਦਿਨਾ ਯਾਚਨਮਤ੍ਥਂ, ਇਟ੍ਠਸ੍ਸਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤ੍ਥਨਮਿਟ੍ਠਾਸਿਂਸਨਂ। ਪਤ੍ਤਕਾਲਵਸੇਨ ਚ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾਯ ਪੀਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਤ੍ਤਕਾਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨੇ ਕਾਰਣਭੂਤਸ੍ਸ। ਵਿਧਿ ਨਾਮ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕ ਨਿਮਨ੍ਤਣਾਮਨ੍ਤਣਾਜ੍ਝੇਸਨਪੇਸਨਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨੁਞ੍ਞਾਪਤ੍ਤਕਾਲੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਮੀ ਵਿਹਿਤਾ ਪਰੇਹਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀ। ਇਧ ਪਨ ਤੇ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਿਧਿਵਿਸੇਸਾਯੇਵਾਤਿ ਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਏਯਜਾਦਿਂ ਵਿਧਾਤੁਂ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ, ਤਦਿਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਆਹ- ‘ਅਨੁਞ੍ਞਾਪਤ੍ਤਕਾਲੇਸੁਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਵਿਧਿਪ੍ਪਤੀਤਿਮੇਵ ਪਕਾਸੇਤਿ ‘ਏਵਂ ਕਰੇਯਜਾਸੀ’’ਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਕਿਰਿਯਾਸੁ ਬਜਾਪਾਰੇਤਿਯੇਵਾਤਿ ਬਜਾਪਾਰਣਮ੍ਪਤੀਤਿਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਪੇਸਨੇਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਬਜਾਕਰਣਞ੍ਞੂਨਂ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਧਿਚ੍ਛਿਤੋਤਿਵੁਤ੍ਤਿਕਾਰੇਨ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- ‘ਪੇਸਨੇ ਪਿ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਸਮੂਲਤਨ੍ਤਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਸਦ੍ਦਿਕਾਨਂ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਧਿਵਿਧਾਨਮੂਲੇਨ ਸਮੂਲਤਂ। ‘‘ਅਨੁਮਤਿਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇਸੁ ਸਤ੍ਤਮੀ’’ਤਿ (੩-੧-੧੧) ਕਚ੍ਚਾਨਸੁਤ੍ਤਂ। ਕਤ੍ਤੁਮਿਚ੍ਛਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਜਾਨਨਂ ਅਨੁਮਤਿ, ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ ਨਿਰੂਪਨਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੋ ਹੇਤੁਫਲਕਿਰਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋ ਚ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਮਤਜਤ੍ਥੇ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਚ ਸਤ੍ਤਮੀਵਿਭਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਧਿਨਿਮਨ੍ਤਣਾਮਨ੍ਤਣਾਜ੍ਝੇਸਨ ਪਤ੍ਥਨਾਪਤ੍ਤਕਾਲੇਸੁ ਚ।

੧੦. ਤੁ ਅਨ੍ਤੁ

ਉਦਾਹਟਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੁਆਦਿਨਾ ਉਦਾਹਟਾ। ਦਦਾਤੂਤਿ ਯਾਚਨੇ।

੧੧. ਸਤਜ

ਅਰਹਤ੍ਥੇ ਚਾਯਮੇਵ ਪਯੋਗੋ, ਤੇਨ ਭਵਂ ਖਲੁ ਰਜ੍ਜਂ ਕਰੇਯਜ ਭਵਂ ਅਰਹੋਤਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੧੨. ਸਮ੍ਭਾ

ਯੋਗ੍ਗਤਾਜ੍ਝਵਸਾਨਨ੍ਤੀਮਸ੍ਸਾਤ੍ਥਪਦਂ , ਸਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੂਹਨਨ੍ਤਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੂਹਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਯੋਗਾਨੁਸਾਰਿਤਂ ਦੀਪੇਤੀ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਗਮ੍ਮਮਾਨੇਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵੇਮਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਭ੍ਵਾਦਿਧਾਤੂਹਿ ਅਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਗਮਜਮਾਨੇ। ਉਦਾਹਟਂ ‘ਅਪਿਪਬ੍ਬਤਂ ਸਿਰਸਾ ਭਿਨ੍ਦੇਯਜਾ’ਤਿ। ਮਹਾਬਲਤਾਯ ਹਤ੍ਥਿਹਨਨੇ ਅਲਮਤ੍ਥਵਿਸਯੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ ਸਤਜਪਿ ਅਲਂ ਸਦ੍ਦੋ-ਤ੍ਰਾਲਮਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤੇਤਜਾਦਯੋ ਹਨਿਸ੍ਸਤਿ। ਧਾਤੁਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਾਤੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਭ੍ਵਾਦਯੋ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਧਾਤੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਸਞ੍ਞਾਯ ਵਾ। ਉਦਾਹਟਨ੍ਤਿ ਭੁਞ੍ਜੇਯਜ ਭਵਂ ਤਜਾਦਿਨਾ।

੧੩. ਮਾਯੋ

ਸੁਤਿ ਮਾਸੁਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਸਦ੍ਦੋ। ਏਤ੍ਥ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇ। ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਮਾਸਦ੍ਦੋਤਿ ਸੇਸੋ। ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਨਗਮਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨੋ੍ਭੂਤਣਜਤ੍ਥਾਤਿ ਇਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਭਾਵੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨੋ੍ਭੂਤਣਜਤ੍ਥ ਧਾਤੁਤੋ। ਈਆਦੀਨਂ ਆਆਦੀਨਞ੍ਚ ਸਕਕਾਲੋਨਾਮ ਭੂਤੋ ਕਾਲੋ। ਧਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਸੇਸਨਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵੋ, ਤੇਨਾਹ- 'ਧਾਤ੍ਵਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸੇਸ੍ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣੇ'ਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਖਜਾਤ ਵਾਚ੍ਚੋਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸ੍ਸੋ ਸਜਾਦਜਨ੍ਤੁਵਾਚ੍ਚੋ ਵਿਸੇਸਨਂ।

ਇਟ੍ਠੋਤਿ ਪਰੇਸਮਿਟ੍ਠੋ। ਜਾਨਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾਤਿ ''ਗਮਨਤ੍ਥਾ ਕਮ੍ਮਕਾ''ਤਿ (੫-੫੯) ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਮਨਤ੍ਥਸਦ੍ਦੇਨ 'ਯੇ ਗਤਜਤ੍ਥਾ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਜਤ੍ਥਾ'ਤਿ ਜਾਨਨਤ੍ਥੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਏਵਂ ਗਹਿਤਜਾਨਨਤ੍ਥਵਸੇਨ ਗਮਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਮਤਾਨਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਂ। ਤਥਾ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸਤ੍ਥਮਾਹ- 'ਅਨਨ੍ਤਰੇਨ ਗਤਤ੍ਥ'(ਨ੍ਤਿ ਅਨ)ਨ੍ਤਰੇ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਮਤੋਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਨਮੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸਮੁਚ੍ਚਯਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਹ- 'ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ'ਇਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਥਾਤ੍ਰ ਕਥਮਨੇਕਾਸਂ ਕਿਰਿਯਾਨਂ ਚੀਯ ਮਾਨਤਾ ਯਾਵਤਾ ਏਕਾਵਾਟਨਕਿਰਿਯਾਜ੍ਝਯਨਕਿਰਿਯਾ ਚੇਤਜਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- 'ਸਾਧਨਭੇਦਨੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਮਠਾਦਿਸਾਧਨਾਨਮ੍ਭੇਦੇਨਾਟਨ ਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਭੇਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਕ੍ਕਿਰਿਯਾਪ੍ਪਧਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾ ਲਵਨਕਿਰਿਯਾ ਪਧਾਨਮਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ। ਯੋ- ਯਮਞ੍ਞੇਪਿ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਤਿ ਸੋ ਨਾ-ਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਪਧਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਕ੍ਕਿਰਿਯਾਪ੍ਪਧਾਨੇਯੇਵੇਤਿ।

੧੪. ਪੁਬ੍ਬ

ਮਹਾਵਾਕਜਰੂਪਤ੍ਤਾ ਪਕਰਣਸ੍ਸ ਤਦਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾਕਜੇਕਦੇਸਤ੍ਤਂ ''ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤਿਅਨ੍ਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ''ਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਵਾਕਜਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ 'ਵਾਕਜੇਕਦੇਸੇਹੀ'ਤਿ। ਅਤੋਯੇਵਮਾਹ-ਵਾਕਜਾਵਯਵੋਪਰੋ-ਧੁਨਾ ਕਰੀਯਤੇ'ਤਿ। ਵਿਧਿਵਾਕਜਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਯਮਵਾਕਜਤ੍ਤਂ ਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਅਥਵਾ ਨਿਯਮਤ੍ਥਮਿਦਨ੍ਤੁਜਾਦੀਨ'ਨ੍ਤੁਜਾਹ। ਨਿਯਮਸੁਤ੍ਤਤ੍ਤਮੇਵ ਫੁਟਯਤਿ 'ਤੇਹਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹੀਤਿ ''ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤਿ ਅਨ੍ਤਿ''ਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ। ਇਮਿਨਾਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬਪਰਾ''ਦਿਨਾ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ। ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸੇਸੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ 'ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੇਸੁ ਤਦਞ੍ਞਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯੇਸੁ ਚ ਕਾਰਕੇਸੂ'ਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਕੁਤੋ ਗਮਜਤੇ ਯੇਨੇਵਂ ਵਿਵਟੰਤਜਾਹ- 'ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮੇ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਕਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ।

ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਾਨਮੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਾਵਂ ਬਜਵਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ- 'ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤ੍ਤਾਭਾਵਾ'ਤਿ। ਅਸਤ੍ਵਭੂਤਾਯੇਚ੍ਚਾਦਿਕਮੇਕਵਚਨ ਸਮ੍ਭਵੋ ਕਾਰਣਂ, ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹੇਚ੍ਚਾਦਿਕਨ੍ਤੁ ਪਠਮਪੁਰਿਸਸਮ੍ਭਵੋ। ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਸੇਸੇਸੁ ਹੋਨ੍ਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਪਠਮਾ ਕਥਂ ਭਾਵਾਦੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ ਕਥਞ੍ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਦਿਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਸ੍ਸ ਕਾਰਕਤ੍ਥਸ੍ਸਾਖਜਾਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਿਤੇਨ ਸਞ੍ਞਾਵਿਭਤ੍ਤਾ ਤੁਮ੍ਹਾਮ੍ਹਾਦਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਾਭਾਵੋਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਂ ਤੰਦਾਨਿ ਵਿਵਰਨ੍ਤੇਨ 'ਯਦਿ ਭਾਵਾਦੀਸੁ ਮਾਨਾਦਯੋ ਨ ਵਿਧੀਯਨ੍ਤੇ ਤਦਾਮਾਨਾਦੀਸੁ ਪਰੇਸੁ ਭਾਵਾਦੀਸੁ ਕਜਲਾਦੀਨਂ ਵਿਧਾਨਮੇਵ ਨੋਪਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਤੁਮ੍ਹਾਦੀਸੁ ਕਾਰਕੇਸੁ ਮਜ੍ਝਿਮਾਦੀਨਂ ਭਾਵੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੇਨੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਕਾਰਕਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਿਤੇਨਾਖਜਾਤੇਨ ਸਞ੍ਞਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ 'ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸ੍ਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿਕਮਾਰਦ੍ਧਂ। ਯਜ੍ਜੇਵਂ ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ ਚ੍ਚਾਹ- 'ਯਜ੍ਜੇਵ ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਿਹਾਰਮਾਹ- 'ਸਸਦ੍ਦੇਨਾ'ਤਿ। ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਇਚ੍ਚੇਨੇਨਾਭਿਹਿਤਮੇਵ ਬਹੁਤ੍ਤਂ ਬਹਵੋਤਿ ਵਚਨੇਨਾਨੁਜ੍ਜਤੇ। ਵਚਨਾਭਾਵੇ ਕਥਂ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤੰਤਜਾਹ- 'ਅਨੁਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਨੁਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿਅਨੁਵਦਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਚ੍ਛਤਿਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨੋ।

ਅਨੁਵਾਦੇਨਾਤਿ (ਤੁਮ੍ਹਾਦਿ) ਅਨੁਵਾਦੇਨ। ''ਨਾਮਮ੍ਹਿ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਤੁਲਜਾਧਿਕਰਣੇ ਪਠਮੋ''ਤਿ (੩-੧-੫) ਕਚ੍ਚਾਨਵਚਨਂ, ਤੇਨਾਹ- 'ਤੇਨੇਵਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਤ੍ਤਾ ਹਿ 'ਤਯਾਪਚ੍ਚਤੇ'ਚ੍ਚਾਦੋ ਨ ਭਵਤਿ। ਤਥਾਹਿ ਤਯੇਚ੍ਚੇਤਂ ਕਤ੍ਤੁਵਾਚੀ ਪਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚੇਤਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚੀ ਕਮ੍ਮੇ ਆਖਜਾਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯ ਵਿਧਾਨਤੋ।

'ਏਹਿ ਮਞ੍ਞੇ ਰਥੇਨ ਗਮਿਸ੍ਸਸੀ'ਤਿ ਪਾਣਿਨਿਯਾਤਿਮਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨਕ੍ਕਮੋ (ਨਿਰਸ੍ਸ) ਤੇ 'ਪਰਿਹਾਸੇ'ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਮਞ੍ਞਤਿਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇਤਿ ਉਪਪਦਵਸੇਨ ਮਨਧਾਤੁਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ। ਧਾਤੁਮ੍ਹਾਤਿ ਗਮਿਆਦਿਤੋ। ਉਤ੍ਤਮ ਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੇ ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਤ੍ਤੇ।

ਮਜ੍ਝਿਮੋਭਿਮਤੋਤਿ ਗਮਿਸ੍ਸਸੀਤਜਭਿਮਤੋ। ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਮਞ੍ਞਸੇਤਿ ਪਤ੍ਤੇ, ਉਤ੍ਤਮੇਕਵਚਨ ਮਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿਟ੍ਠੰ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ‘‘ਮਞ੍ਞਸੇ ਤ੍ਵੰ ਰਥੇਨ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮਞ੍ਞੇ ਤ੍ਵੰ ਰਥੇਨ ਗਮਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਭਵਤੀਤਿ (ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ)। ਏਹਿ ਮਞ੍ਞੇਚ੍ਚਾਦਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਿਯੰ। ਯਥਾਸਵਿਸਯੇਵਮਜ੍ਝਿਮੁਤ੍ਤਮਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਦਸ੍ਸਯਮਾਹ- ‘ਏਵਮੇਤ੍ਥਾਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ’ਚ੍ਚਾਦਿ। ਪਰਾਭਿਮਤੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਆਹ- ‘ਨਤ੍ਵੇਵ’ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਅਥੋਚ੍ਚਤੇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਮਾਹ- ‘ਯਦੇ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

ਯਦੇਵਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ‘ਮਞ੍ਞਸੇ ਤ੍ਵੰ ਰਥੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’ਤਿ ਯਦਾ ਏਵਮਭਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਰੀਯਤੀਤਜਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚੇਵਮਨੁਗਤੋਤਿ ‘ਮਞ੍ਞੇ ਅਹੰ ਤ੍ਵੰ ਰਥੇਨ ਗਚ੍ਛਸਿ’ਚ੍ਚੇਵੰ ਸੋ ਚ ਪਯੋਗੋ ਅਨੁਗਤੋਤਜਤ੍ਥੋ। ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਨਾਯਾਤਿ ‘ਮਞ੍ਞਸੇ ਤ੍ਵੰ ਰਥੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਨਾਯ।

੧੫. ਆਈ

ਤੇਨਚਾਤਿ ਸਮਾਸਿਤਤ੍ਤੇਨ ਚ,ਸ੍ਸਤਜਾਦੀਨਮਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਯਦਿ ਤੇਸੰ ਗਹਣੰ ਸਿਯਾ ਆਈਸ੍ਸਾਦੀਸੁਤਿ ਨ ਸਮਾਸੇਨ ਵਦੇਯਜ।

੧੭. ਭੂਸ੍ਸ

ਕਤਾਕਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੀਯੋ ਵਿਧਿ ਸੋ ਨਿਚ੍ਚੋ-ਨਿਚ੍ਚਾ ਬਲਵਾਤਿ ਪਠਮੰ ਵੁਕ ਭਵਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਮਾਹ- ‘ਕਤਾਕਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗਿਤ੍ਤਾ’ਚ੍ਚਾਦਿ।

੧੮. ਪੁਬ੍ਬ

ਅਆਦਜਪੇਕ੍ਖੇਤਿ ਅਆਦੀਸੁਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਅਆਦਜਪੇਕ੍ਖੇ।

੨੩. ਕਰ

ਨਨੁ ਚ ‘ਸੋਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਕਰਣਾਨ ‘‘ਮਿਚ੍ਚੇਵ (੫-੧੬੧) ਲੋਪੋ ਸਿਯਾਤਿ ‘ਕਰਸ੍ਸ ਕੁ’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ- ‘ਕ੍ਵਚਿ ਵਿਕਰਣਾਨੰ ਤਜਾਦਿ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਪਯੋਗਾਨੁਸਰਣਾ ਪਯੋਗਾਨੁਸਰਣੰ ਵਿਨਾ ਓਲੋਪੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੨੫. ਹਾਸ੍ਸ

ਕਾਰਿਯੰ ਆਹਙ੍ਸਙ੍ਖਾਤਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਾਰਿਯੀ, ਤੇਨ ਅਪਰੋ ਕਾਰਿਯੀ ਹਞ੍ਞਤਿ ਹਿੰਸੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਹੋਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਕਰਸ੍ਸ ਓਕਾਰੇਨ ਸ੍ਸੇਨ ਚ ਸਹ ਹਾਸ੍ਸ ਸ੍ਸੇਨ ਸਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਕਥੰ ਓਸ੍ਸੇਹਿ ਸਹੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ ਦੇਸੋਤਿਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਚ੍ਚਾਸਙ੍ਕਿਯਾਹ- ‘ਸਹਵਚਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾ’ਤਿ। ਸਹ ਸਦ੍ਦੁਸ੍ਸ ਸਹਤ੍ਥ(ਸ੍ਸ ਚ) ਸੋਸ੍ਸ ਸ੍ਸੇਨਾਤਿ ਕਥਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਵਰਤਿ ‘ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ। ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤੇ- ਓਸ੍ਸਾਨ ਮਨਾਦੇਸਿਤ੍ਤੇ ਇਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਮਿਵ ਲਕ੍ਖੀਯਤੇ... ਤੇਨੇਵ ਪਾਠੇਨਸਹਵਚਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਨ ਤੁ ‘ਏਵੰਮਞ੍ਞਤੇਓਸ੍ਸਾਨਮਨ੍ਨਾਦੇਸਤ੍ਤੇ ਹਾਸ੍ਸਚਾਤਿ ਵਚਨਮਨਤ੍ਥਕੰ ਸਿਯਾ ਹਾ ਤੋ ਚੇਤ੍ਵੇਵ ਵਦੇਤਜ ਓਸ੍ਸਾਨਮਨਾਦੇਸਿਤ੍ਤੇ’ਚ੍ਚਾਦਿਨਾ ਪਾਠੇਨ... ਓਸ੍ਸਾਨਮਨ੍ਨਾਦੇਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗਸ੍ਸੇਵਾਭਾਵਤੋ। ਨਹੇਤ੍ਥਾਦੇਸਾਦੇਸਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਛਟ੍ਠੀ ਅਤ੍ਥਿ... ਸੋਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸੇਸਨਛਟ੍ਠਿਯਾਪ੍ਪਧਾਨਾਯ ਸ੍ਸੇਨਾਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯਾਯ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਤਿ ਸ੍ਸਤਜਾਦੀਸੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਚ।

੨੮. ਆਈ

ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋਤਿ ਵਿਕਰਣਲੋਪੋ ਆਕਾਰਾਦੇਸੇ ਚ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਾਰੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ।

੨੯. ਗਮਿ

ਅਗਾਤਿ ਈਮ੍ਹਿ ਲਲੋਪੋ, ਆਕਾਰਾਦੇਸੇ ਚ ਪੁਬ੍ਬਸਰਲੋਪੋ।

੩੦. ਡੰਸ

ਅਗਾਞ੍ਛਾ ਅਗਚ੍ਛੀਤਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਾਗਮੇਨ।

੩੨. ਞਾਨਾ

ਉਜ੍ਝਿਤਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਾਨੁਬਨ੍ਧਾਨੰ।

੩੩. ਆਈ ਊ

ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ- 'ਆ'ਤਿਆਦਿ।

੩੪. ਕੁਸ

ਅਭਿਰੂਹੀਤਿ ''ਬਜਞ੍ਜਨੇ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੧-੩੩) ਦੀਘੋ।

੩੫. ਆ ਈ ਸ੍ਸ

ਪਰੋਕ੍ਖਾਪਰਨਾਮਧੇਯਜਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰੋਕ੍ਖਾਤਿਅਞ੍ਞਨਾਮਾਨੰ।

੩੮. ਏਯਜਾ

ਤੇਹੇਵਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੁਸੁਤ੍ਤੁਦ੍ਵਯੇਹੇਵ, ਸਹਚਰਿਤਞ੍ਞਾਯੇਨਾਤਿ ''ਭੂਤੇ ਈ ਉਂ''ਇਚ੍ਚਾਦੋ (੬-੪) ਪਰਚ੍ਛਕ੍ਕੇ ਪਠਮ ਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨਆਕਾਰੇਨ ''ਅਨਜ੍ਜਤਨੇ ਆਊ''ਇਚ੍ਚਾਦੋ (੬-੫) ਪੁਬ੍ਬਚ੍ਛਕ੍ਕੇ ਪਠਮਪੁਰਿਸੇਕਵਚਨ ਆਕਾਰੇਨ ਚ ਸਹਚਰਿਤਾਕਾਰਾਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹਚਰਿਤਾ ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੁਞ੍ਞਾਯੇਨ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤ੍ਵਾਦਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਗਯ੍ਹਤੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨਿਸ੍ਸਯਕਰਣੰ ਨਾਮ ਬਜਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ 'ਏਤੇਨਾ'ਤਿਆਦਿ।

੪੦. ਏਓ

ਅਨੁਸਰਾਦਿਲੋਪੋ ''ਰਾਨੁਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤਸਰਾਦਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ (੪-੧੩੨)।

੪੨. ਓਸ੍ਸ

ਆਦੇਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਆਦੀਨਮਾਦੇਸਾਨੰ।

੪੬. ਇੰਸ੍ਸ

ਪੁਬ੍ਬਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਕਾਸਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ।

੫੨. ਤਸ੍ਸ

ਕ੍ਰਿਯਤ੍ਥਵਿਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਧਾਤੁਵਿਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਤਬ੍ਬਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਨ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੫੪. ਮਿਮਾ

ਅਮ੍ਹੀਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਤ੍ਵਾਦੀਸੁ ਵਾ ਮਿਮਾਨਮੁਦਾਹਰਣਾਨਿ।

੫੭. ਹਿਮਿ

ਮੁਯ੍ਹਾਮਿ ਮੁਹ=ਵੇਚਿਤ੍ਤੇ ''ਦਿਵਾਦੀਹਿ ਯਕ'' (੫-੨੧)।

੬੧. ਞਾਸ੍ਸ

ਜਾਨਾਤਿ ''ਞਾਸ੍ਸ ਨੇ ਜਾ'' (੫-੧੨੦)

੬੭. ਹਨਾ

ਛ ਚ ਖਾ ਚ ਛ ਖਾ।

੭੦. ਕਯਿ

ਇਮਿਨਾ ਕਤਾ ਕਯਿਰਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ।

੭੧. ਟਾ

ਏਯਜੁਮਾਦੀਨਂ ਏਯਜਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਾਦਿਵਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

੭੪. ਗੁਰੁ

ਓਕਾਰੋ ਗੁਰੁਤਿ ਸਂਯੋਗਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੭੬. ਓਵਿ

ਵਿਕਰਣਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਬਜਵਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤੁਸਮ੍ਭਵੇ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਬਜਵਚ੍ਛੇਦਕਤ੍ਤੁਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਤੁਮਾਹ- 'ਯਦਿਪਿ'ਚ੍ਚਾਦਿ।

੭੮. ਏਯਜਾ

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪੀਤਿ ਭਵੇਯਜਾਮੁਭਵੇਯਜਾਮਇਚ੍ਚਤ੍ਰਾਪਿ।

ਇਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪਞ੍ਚਿਕਾਟੀਕਾਯਂ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂ

ਛਟ੍ਠਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨੀ ਟੀਕੇਤਿ।

ਨਿਗਮ

੧. ਸਬ੍ਬਦਾ ਸੁਭਦਾਯਿਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤੁਨਿਸੇਵਿਤੇ।
ਪਸਤ੍ਥੇ-ਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ, ਪਞ੍ਞਾਤੇ ਸੁਭਸਞ੍ਞਿਤੇ॥

੨. ਚਾਗਵਿਕ੍ਕਮਪਞ੍ਞਾਨੁਦ੍ਦਯਾਦਿਗੁਣਸਾਲਿਨਾ।
ਸੁਭਸੇਨਾਧਿਨਾਥੇਨ, ਕਾਰਿਤੇ ਵਸਤਾ ਸਤਾ॥

੩. ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪੇ, ਵਿਹਾਰੇ ਸਾਧੁਗੋਚਰੇ।
ਮਨੋਨੁਕੂਲੇ ਯੋਗੀਨਂ, ਵਰੇ ਵਿਕ੍ਕਮਸੁਨ੍ਦਰੇ॥

੪. ਥੇਰੇਨ ਰਚਿਤਾ ਸਾਯਂ, ਸਾਸਨੁਜ੍ਜੋਤਨਤ੍ਥਿਨਾ।
ਟੀਕਾ ਗੁਰੁਪਦਮ੍ਭੋਜ, ਰਜੋਮਤ੍ਥਕਸੇਵਿਨਾ॥

੫. ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ, ਪਰਮਤ੍ਥਾਵਗਾਹਿਨਂ।

ਪਵਤ੍ਤਤੁ ਚਿਰਂ ਚੇਤੋ, ਰਞ੍ਜਯਨ੍ਤੀ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ॥

੬. ਯੇਸਂ ਨ ਸਞ੍ਚਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਨੇਕਸਤ੍ਤੁਨੁਰੋਚਿਤਾ।
ਸਮ੍ਮੋਹਬ੍ਭਹਤਾਵੇਤੇ, ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ॥

੭. ਕਿਨ੍ਤੇਹਿ ਪਾਦਸੁਸ੍ਸੂਸਾ, ਯੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਗੁਰੂਨਿਹ।
ਯੇ ਤਪ੍ਪਾਦਰਜੋਕਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਵ ਸਾਧੂਵਿਵੇਕਿਨੋ॥

੮. ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਸਤ੍ਥਰਚਨਾਜਨਿਤੇਨ ਤੇਨ,
ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਵਰੋਦਯਕਾਰਣੇਨ।
ਲੋਕਾਮਿਸੇਸੁਪਿ ਕਿਲੇਸਮਲਾ ਅਲਗ੍ਗੋ,
ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਵਰੋਦਯਮਾਚਰੇਯ੍ਯਂ॥

੯. ਯੇ-ਨਨ੍ਤਤਨ੍ਤੁਰਤਨਾਕਰਮਨ੍ਥਨੇਨ,
ਮਨ੍ਥਾਚ ਲੋਲ੍ਲਸਿਤਵਾਣਵਰੇਨ ਲਦ੍ਧਾ।
ਸਾਰਾਮਥਾਤਿ ਸੁਖਿਤਾ ਸੁਖਯਨ੍ਤੁ ਚਞ੍ਞੇ,
ਤੇਮੇ ਜਯਨ੍ਤੁ ਗੁਰਵਾ ਗੁਰਵੋ ਗੁਣੇਹਿ॥

੧੦. ਟੀਕਾਯੋ ਵਿਨਸਾਦਿਨਂ ਵਿਰਚਯੀ ਯੋ ਕਣ੍ਠਭੂਸਾਪਰੋ,
ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਜਿਨਸਾਸਨਾਮਲਮਤੀਸੋ-ਕਾਸਿ ਚਾਨਾਕੁਲਂ।

ਸਨ੍ਤੋਸਕ੍ਕਮਨੋਮਨੋਮਕਮਨੋ ਸਬ੍ਭਾਵਨੀਯੋ ਮਹਾ,
ਸਾਮੀ ਮੇ ਗੁਰੁਪੁਙ੍ਗਵੋ ਵਿਜਯਤੇ ਸਾਰੀਸੁਤੋ-ਯਂ ਭੁਵਿ॥

੧੧. ਰਾਜਾ ਵਿਕ੍ਕਮਬਾਹੁ ਬਾਹਿਤਰਿਪੂ ਤਾਤ੍ਵਸ੍ਸ [ਭਾਤਾਸ੍ਸ] ਲੋਕਿਸ੍ਸਰੋ,
ਸਮ੍ਮਿਤ੍ਤਾਨਿਹਨੋ ਤਿਸੀਹਲ਼ਪਤੀ ਯੋਯਂ ਮਹਾਵਿਕ੍ਕਮੋ।
ਨਿਬ੍ਭੀਤੋ [ਤਿਸੂਰੋ] ਵਿਜਯਾਦਿਬਾਹੁ ਵਿਜਯੀ ਸੋ ਆਸਿ ਲਙ੍ਕਿਸ੍ਸਰੋ,
ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਫਲਂ ਚਿਰਾਯ ਫਲਤ੍ਵੇਤਂ ਸਤਂ ਸਨ੍ਤਤਂ॥

ਸਿਦ੍ਧਿ ਰਤ੍ਥੁ

੧. ਅਗ੍ਗਮ੍ਮੋਤਿਵਂਸੇਨ, ਅਭਯਾਰਾਮਸਾਮਿਨਾ।
ਪਞ੍ਚਿਕਾਵਣ੍ਣਨਾਭੂਤਾ, ਸਾ ਸਾਰਤ੍ਥਵਿਲਾਸਿਨੀ॥

੨. ਮ੍ਰਮ੍ਮਕ੍ਖਰਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਬਲਂ।
ਸਕਿਯਬਜਵਹਾਰੇਨ, ਤਿਥੀਵਸੁ ਕਰਿਨ੍ਨਾ॥

੩. ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਸ੍ਸੇ ਲਙ੍ਕਾਦੀਪਾ, ਸਰਟ੍ਠਮਾਹਤਾ ਪੁਨ।
ਭਾਸ੍ਸਪ੍ਪਦੀਪਕਾਤਨ੍ਤੁ, ਕਾਸਿਕਾਪਞ੍ਚਿਕਾਦਿਹਿ॥

੪. ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਵਾਚੇਤ੍ਵਾਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ।
ਊਨਾਧਿਕਾਦਿ ਦੋਸਾਨਿ, ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਸਿਨੇ॥

੫. ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕੇ ਚ ਵਸ੍ਸੇਸਾ, ਪਾਪਿਤਾ ਪਕਤਿਟ੍ਠਿਤਿਂ।
ਸੁਦ੍ਧਾਸੁਦ੍ਧਂਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀ, ਸੋਧੇਤੁ ਪਾਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ॥